

III.
M. 40557.
h

Lao

THEODORI

Spisat, mo. bustat

D. HANNOVER 1854

Handwritten text, possibly a date or location.

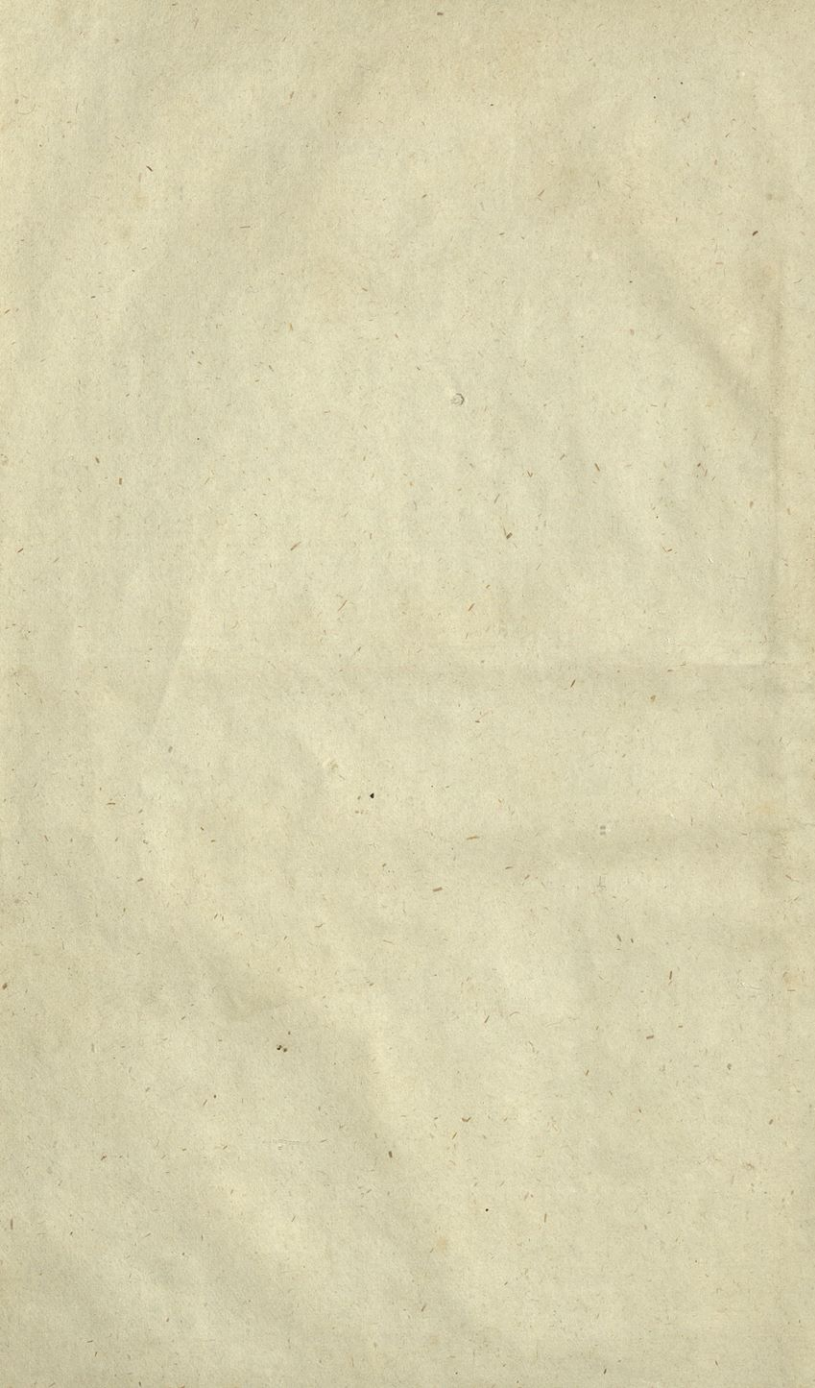
Handwritten text, possibly a name or title.

Handwritten text, possibly a signature or note.

1854

Handwritten text, possibly a name or title.

Handwritten text, possibly a name or title.

SHODNI

Spisal ino izustil

O. MANSVET ŠMAJDER,

učenik naravoslovja v domačih šolah Franciskanskega reda

na

Kostanjevici blizo Gorice.

Z dovoljenjem prečastitiga Goriškiga višiga škofijstva.

V Ljubljani 1854.

Založil Janez Giontini.

Natisnil Jožef Blaznik.

III M h
40557

1.N=03000 7580

Na Kostanjevici 1849.

V god in praznik
v človečenja Sinu Božjiga,
ali
oznanjenja prečiste Device Marie.

Češena si, Maria! Luk. 1, 28.

Neskončno usmiljeni Bog, ko je mater zbiral svojimu edinorojenimu Sinu, ni gledal na imenitnost visociga stanu, pred katerim hinavsko priliznjeni svet svojo glavo globoko uklanja; ni gledal na goljufno bogastvo, kteriga moli končajo, rûja zjê, ali tatje ukradejo; ni gledal na visoko poslopje, v kterim lahkomisljena gospôda le prerada v grešni kratkočasnosti zlata vredni čas zapravlja, Božje dari nezmerno zavziva ino si zdravje spodjeda; zaverigel je on taiste deklice vse, ktere so se ali zavoljo svojiga imenitniga stanu, ali obilniga premoženja, ali lepiga stanovanja nadjale vredne, stopiti v zlahto Božjo. — Ne gleda on na to, kar nečimer-nimu svetu dopade, človeka prevzame in oslepi; *prevzetne on ponižuje, ino le ponižne povišuje.* Jak. 4, 6.

Tje v Nazaret, v Galilejsko mesto, kakor smo slišali v današnjim svetim evangelju, pošlje on svojiga velikiga angela Gabriela v revno, nizko hišico k nepoznani Devici Marii, ktero si je od vekomaj zbral, ktera med vsimi drugimi vredna je, mati biti njegovimu Sinu.

O Maria! kako si se ti Bogu tako perkupila, de je ravno tebe med tolikanj drugimi deklicami zbral za mater svojimu Sinu? Sej od tebe ni bilo ne sluha ne duha med ošabnim

svetam. Sej nisi nikdar hodila v očitne zbirališa, kamor so se shajale zale deklice tvoje starosti ino nosile prodajat svojo telesno lepoto. Sej nisi nikdar plesala ino se v kroge vertila v prešestni hiši Herodov, kamor so bile povabljene pometavke plesavnic. Sej ne veš, kaj so drage, košate, šumeče oblačila, čudno prepleteni in nakodrani lasje, kinč ino lišp, dišeče jedila, kaj je sladkost življenja. Povej nam, kaj je vender nad tabo bilo, kar te je Bogu tolikanj perkupilo, de je ravno tebe zbral med vsimi deklicami Izraelskiga rodu za mater svojimu Sinu? —

O ljubi moji! Maria le svoje obervi povezne, oči zatisne, natihama Boga hvali, de se je ozerl na nizkost svoje deklee; nobene imenitnosti, ne svojiga kraljeviga rodu, ne svoje telesne lepote, ne druge sprednosti ne našteva; kratko reči, nobeniga odgovora nam na naše vprašanje ne da; pa kraljev pevec v svetim pismu namest nje odgovori, ter poje: *Vsa lepota kraljeve hčere je od znotraj Ps. 44, 14.*, to je v njenim sercu. — Glejte, ljubi moji! le serce Marijno je Bogu tolikanj dopadlo, de je med vsimi drugimi zvolil jo, z močjo svetiga Duha spočeti tega, kteriga angeli s pokritim obličjem častijo, kteriga zemlja in nebo svojiga stvarnika imenujete, kteriga mi Odrešenika, večniga Boga molimo. Ne dopade Bogu torej to, kar svet visoko ceni, ne imeniten stan, ne visoka služba, ne gladko lice, ne našopirjen život; Bog globokeje vidi, kot na unanjo obleko, on preiše naše obisti in serce, ino velikokrat pod revnim oblačilam gorši serce najde, kot pod svilnim ino drugim pisanim še tako košatim; ino velikokrat v revni bajti, pod slamnato streho sladkejši mir prebiva, kot v prostornih hišah ino umetno zidanih gradovih. Zavoljo tega je tudi Bog preskočil ino pozabil taiste deklice, v kterih zvunej prazne blišave nič drugiga bilo ni, kot vunanja lepota, brez vse notranje vrednosti. V Marii le je najdel vse potrebne lastnosti, ktere je on k toliki časti matere Božje iskal; bila je v nji čistost, ktera tudi angelsko preseže; pokorsina, ktera se koli v pridnim otroku iskati zamore; ponižnost, ktera je le stvari mogoča; pobožnost, ktera je že k popolnamosti dorastla; zvestost, tudi v nar manjših rečeh na las tanka; bila je v nji močna vera, stanovitno upanje, ino goreča ljubezen, ktere plamen do samiga Boga šviga. Ino zavoljo teh lastnost, zavoljo teh lepih čednost, ktere so bile vse v Marijnim sercu, kot v enim šopku združene, pošlje on svojiga velikiga angela Gabriela, ji oznani, de ravno ona toliko srečna je, mati biti Božjimu Sinu. Vsa zatopljena v molitev in v premišlovanje svetih reči, zlasti pa, kakor sveti očetje menijo, v to, de bi se Gospod Bog usmilil hitro poslati tega, kteriga vsi narodi željno pri-

čakujejo, se vidi v družini nebeškiga mladenčca, kateri jo ves pohleven ino prijazen pozdravi rekoč: *Cešena si, Maria, gnade si polna Gospod je s teboj. . . Ti boš spočela v svojim čistim telesu Sinu, kterimu ime Jezus daj.* Ino kakor hitro je Maria v angelsko češenje pervolila, jo je sveti Duh ob-senčil, ino mati Božja postala je, ino odsihmal jo vsi narodi srečno slovijo in po pravici visoko častijo, in de bi se ta njena čast spodobno po vsim svetu razširila, je sveta mati katoliška cerkev k angelskimu počešenju ino pozdravljenju njene tete Elizabete še nekaj besed pristavila, ino tako lepo molitvico zložila, katero verni kristjani večidel s svetim očenašem sklepajo ino jo po nje začetnih besedah imenujejo: *Cešena si Maria.*

In ravno ta lepa molitvica je zapopadek mojiga današnjiga govora; pokazati vam hočem, *de Marii jako prijetno, nam pa tudi močno koristno je, pogosto jo pozdravljati s to lepo molitvico: Cešena si Maria.*

Speljava.

Veliko lepih pobožnost ino molitvic v čast prečiste Device Marie so pobožne, v svojo usmiljeno mater zaupljive duše zložile, ktere je sčasama sveta mati katoliška cerkev poterdila ino jih svojim zvestim otročičem skerbno perporočila. Tako, postavim, so se začele: bratovšina čistiga spočetja Device Marie, katero tudi tukaj v Gorici v fari svetiga Vida na Placuti imamo; tako bratovšina svetiga škapulirja matere Božje, ktera je nekdej pri nas veliko udov štela, od nekaj časa sem pa se že tako pozabila, de le malo kristjanov več ve, kaj je sveti škapulir; tako je zložil Marii v počešenje sveti Dominik svet roženkranc; tako je zložila sveta mati katoliška cerkev litanije matere Božje ino veliko drugih molitvic, kakor tudi to kratko: *Cešena si Maria.*

Ker te ino še več drugih posebnih pobožnost in molitvic v počešenje Marie imamo, bi utegnil kdo misliti, de tolikanj bolj Mario časti, v kolikanj več bratovšin je zapisan ino kolikanj več posebnih molitvic nji v čast opravlja; ino ktera bolj pobožna duša bi utegnila še celo misliti, de le taisti Mario vredno počasti, kateri se v vse njene bratovšine zapiše ino vse molitve opravlja, ktere so mu koli znane.

O ljubi moji! dobro je, toliko Marii v čast opraviti, kolikor je mogoče; vender pa mora vsak skrbeti, de zavoljo kake posebne pobožnosti dolžnosti svojiga stanu zamudil ne bo; ino perporočiti je vsim kristjanam, de si vsaki kako posebno pobožnost Marii v čast opravlja ali sam izvoli, še

bolj pa po napeljevanji svojiga spovednika opravljati zbere, ino te naj se zvesto ino skerbno derži; zakaj pobožni, sveti možje, učeniki duhovniga življenja učijo, de vsaka, še tako majhna pobožnost Marii v čast opravljena, Bogu in Marii jako dopade, če se le stanovitno opravlja. Vsaka pobožnost pa, katero Marii v čast opravljamo, nas mora opominati k posnemanju njenih lepih čednost; zakaj počesenje z jezikam brez posnemanja njenih lepih čednost Marii dopasti ne more.

V poterdilo tega berem v starih očakih mično povest od mladenča, kateri je Mario z jezikam visoko častil, zraven pa hudobno živel. Permerilo se je, de je bil ta mladeneč neki dan v gojzdu zašel, ino de je bil silno lačen. Ker tako po gojzdu semtertje hodi in od lakoti smert perčakuje, se mu perkaže lepa lepa gospa, ktera mu nar boljši in ljubši jedi iz umazane posode ponuja. — Na to povabilo mladeneč odgovori: *Žena prelepa! vaša jed je sicer dobra, tode, kakor tudi lačen sim, je zavžiti ne morem, ker se mi studi zavoljo tako nesnažne posode. Na to odgovori ta gospa ino reče: Maria sim jest, katero ti tolikanj častiš; peršla sim semke, de bi te nasitila, ker si silno lačen; tode jed se ti gnjusi, kakor praviš, zavoljo umazane posode; glej! tudi tvoje molitve, ktere meni v čast opravljaš, so sicer same na sebi lepe ino dobre, tode dopasti mi ne morejo, ker posoda, iz ktere pridejo, je gerda in umazana. — Maria zdej zgine, mladeneč pa v se gre, in se spokori.*

Naj bo ta pobožna povest dognana resnica ali ne, toliko ljubi moji! je gotovo, de mi le takrat Mario vredno počastili bomo s to ali uno pobožnostjo, če si bomo prizadevali, njene lepe čednosti posnemati, ino kolikor je moč svoje življenje po njenim obravnati.

Kar zgorej imenovano kratko molitvico: *Češena si Maria* zadene, katero Marii v čast opravljati vam dans posebno perporočim ima tri dele. Pervi njen del so besede angela Gabriela: *Češena si Maria, gnade si polna, Gospod je s teboj, ti si šegnana med ženami*; drugi del so besede njene tete Elizabete: *Ino šegnan je sad tvojiga telesa*: ino druge besede, ktere še v ti molitvici imamo, so njen tretji del, ktere je pristavila sveta mati katoliška cerkev, berž ko ne, še le pod papežem Urbanam IV. v letu 1475.

Kadar koli to molitvico pobožno molimo, Marii prav veliko veselja napravimo, menijo sveti možje, ter pravijo: de Maria takrat tisto veselje občuti, kteriga je občutila, ko jo je angel Gabriel pozdravil ino ji češenje prinesel, de bo ona mati Božjiga Sina postala: de ona takrat tisto veselje občuti, kteriga je občutila, ko ste se s svojo teto Elizabeto priserčno objele, ino jo je Elizabeta za mater Božjo spoznala. V ta

namen, ljubi moji! Marii toliko veselja napraviti, moramo pogostokrat to molitvico moliti. Ino vprašam vas zdaj, ljubi moji! kateri pridni otrok se ne trudi in ne skerbi, de bi svojim staršam veliko veselja napravil? Vem, ljubi starši! pre-dobro vem, de vam neukroteni, neubogljivi, termasti otroci, namest veselja le žalost, velikokrat še celo sramoto napravljajo; pa od tih jest ne govorim, ampak le od dobrih, kateri na miglej ubogajo, kateri si nobene reči dvakrat ukazati ne dajo, temuč že na obrazu njihovo voljo berejo ino jo hitijo spolniti, katerih nar večji veselje je, svoje starše vesele viditi, in svoje življenje tako obravnati, de bo življenju staršev podobno. In starši tako pridniga otroka ljubijo; mati mu še večkrat skrivši kaj podeli, kar pa pridniga otroka ne prevzame, temuč še le bolj pridniga dela. Glejte, tako Maria tudi taistim, kateri jo pogosto s to molitvico pozdravljajo ino tudi njene lepe čednosti posnemajo, veliko milost od Jezusa sprosi, kakor sveti Bonaventura uči, ter pravi: *de Maria vsako pozdravljenje s kako gnado poverne*. — Bi bilo pa tudi mogoče, de bi Maria, ki je mati milosti, temu kako gnado izprositi odrekla, kateri jo pozdravi z molitvico: *Češena si Maria?* — Nikakor ne. Maria sama je to razodela svoji zvesti služabnici sveti Jederti ter rekla: *de ji hoče tolikokrat na pomoč priti, kolikor češena si marij ji bode ona v čast obmolila*. Torej le pogosto, pa zraven tudi pobožno to lepo molitvico opravljajmo, in če ne že v življenju, gotovo o smertni uri bomo Mariino pomoč spoznali.

Tode kdo tajiti more, de so posamezni ljudje na pri-prošnjo prečiste Device Marie že na tem svetu, v tem življenje dobrote ino milosti prejeli? Ali nam ne pričajo tega obilno tiste malane zgodovinske tablice semtertje po njenih imenit-niših romarskih cerkvah razobešene? Ali ste se že kaj paz-ljivo ozirali po podobah, ktere pred žagradam pričujoče cerkve na zidu visijo? Ste bili že kdaj na Sveti Gori, kjer sloveča romarska cerkev, Marii v čast sozidana nam od tod ravno proti severju na visokim hribu stoji, ino prijazno gleda v Goriško dolino, kakor de bi nas milo vabila in klicala: Pri-dite, pridite semkej milost prosit? — O gotovo ste bili že vsi, kar vas odrašenih tukaj zbranih je, tamkej gori; ste li tudi ogledovali taiste tablice, katerih za velikim altarjem na zidu obešenih je toliko, de tablica poleg tablice tiči? Ino ako ste jih ogledovali, i kaj ste vidili na njih? — Na eni se vidi, kako se voz v prepad zvraca, ter konji zdivjajo; že ljudje z voza cepajo, pa en zdihlej, en pobožni spomin na prečisto Devico Mario jih reši ne le nagle smerti, ampak tudi veliki-ga poškodovanja na telesu; tamkej bolnik leto ino dan na postelji ječi, ter neznane bolečine terpi, zdihuje ino kliče Mario v

pomoč, ino ozdravi; tamkej hromak na bergljah perlomi v cerkev prečiste Device Marie, in njega goreče zdihovalje ino terdno zaupanje v Mario ga ozdravi. V hvaležni spomin zvrnanih udov je popustil tukaj hromak svojo bergljo, hude boleznj ozdravljen ino očitne smertne nevarnosti otet je zmalal ali zmalati dal, de pomoč mu je le na priprošnjo ljube matere Marie došla. — Pa kaj vam bom našteval, kar so ti ali uni na Mariino priprošnjo dosegli, jest menim, de marsikteri zmed nas se bode spomnil kake posebne dobrote, ktero je ravno na Mariino priprošnjo prejel. Ino glejte! v ta hvaležni spomin po Marii sprejetih gnad in dobrot so jeli kristjani znamnja postavljati, kapelice staviti, cerkve zidati, na božjo pot romati, svoje hiše znotrej in zvunej z lepimi podobami prečiste Device Marie zaljšati, ino še zdej menim, de v taistih hišah pravo počesenje Marie cvete, ktere zvunej nad hišnimi durmi Mariino podobo imajo.

Pa ne le posamezni ljudje, ampak tudi cele dežele ino kraljestva so Mariino pomoč v svojih zadregah in stiskah spoznale, ino v hvaležni večni spomin je sveta mati katoliška cerkev zapovedala, de naj se zvon v zvoniku oglasi, in Maria počasti z molitvico: *Cešena si Maria*. Veste, zakaj opoldne zvoni, ino zakaj nas sveta mati katoliška cerkev opomina takrat Mario pozdravljati? — V ta hvaležni spomin, ker so kristjani na priprošnjo prečiste device Marie Turke premagali.

V letu 1471 je turškiga cara vojskovodja Serbsko poglavitno mesto Belgrad z neštevilno vojsko oblegel, ino cele štiri mesce jim nadlegval tako, de ni mogla živa stvar ne ven ne noter. Serčno so se kristjani v mestu zaperti branili; tode proti zadnjimu jim je živeža permankovalo, in upanje zmage jim je pošlo. Turki sklenejo mesto s silo vzeti; celih dvajset ur pokajo z nar večjimi topovi, ino v mesto lomijo. Kristjani na številu silno manjši, izstradani, utrudeni sklenejo podati se jim, ali glej! kakor od Boga poslan in od njega navdihnjen stopi zdaj med kristjanske vojake sveti Janez Kapistran; v eni roki britko martro, sveti krucifiks derži, z eno si solze briše, ki se mu po licu udirajo in zakličje z močnim glasam: *O moj Bog, moj nar večji Bog! pridi nam na pomoč, reši to ljudstvo, ktero v Tebe veruje, ino ktero si Ti s predrago kervjo tega svojiga edinorojeniga Sinu na svetim križu odkupil; ino Ti, o mogočna devica, prečista Maria! ali boš mar Ti svoje zveste služabnike tem grozovitežem prepustila, kteri trojiga Sina preklinjajo ino zaničljivo vpijejo, kje je kristjanov Bog?* — Tako sveti Janez Kapistran govori, njegove besede vajakam globoko v serce sežejo, nekako nebeško moč jim podelijo; vsi serčni

planejo z zadnjo močjo nad grozovite Turke, ki že v predmestje silijo, ino, oh! serčno jih premagajo. — Zgodovina nam pripoveduje, de je enkrat sto jezer Turkov na bojišu mertvih ležalo, veliko jih je bilo vjetih, drugi pa v beg zapodeni. Ker so kristjani to imenitno vojsko na čudno vižo dobili, so na kolena padli, Boga zahvalili in Mario, ter očitno spoznali, de Maria jim je k zmagi perpomogla. Ker se je ta imenitna zmaga naglo rasglasila ino do svetiga očeta papeža Kalista III. peršla, so oni ukazali, de naj se v vsih cerkvah po vsim svetu Bogu v čast in Marii v zahvalo zahvalna pesem poje; v večni spomin te zmage pa naj se med dvema in trem popoldne, v kateri uri so bili Turki premagani, zvoni, in Maria spodobno z molitvico „*Cešena si Maria*“ pozdravi. Ščasama pa so rimski papeži ukazali, de namest, med dvema in trem popoldne naj se ravno opoldne zvoni. Kadar tedej se opoldne zvon oglasi in svoj mili glas razlega po hribih in dolinah ino mi zaslišimo ga, prav pobožno molimo navadno molitvico „*Cešena si Maria*“, in zahvalimo Mario, de nam je keršanska, edino zveličanska vera ohranjena. Ravno tako tudi zvečer, kadar solnce v gnado božjo zajde ino angelsko češenje zazvoni, kar so papež Janez XXII. zapovedali, se odkrimo, pokrižajmo in molimo, de bi nam usmiljeni Bog na priprošnjo ljube matere Marie mir ohranil, de bi v pravi zastopnosti in edinosti tako dobro med seboj, kakor tudi z drugimi narodi živeli.

In kdaj, preserčni moji! vprašam vas, nam je tudi zvananjiga miru bolj potreba bilo, kot ravno zdaj v tih spačenih, nemirnih časih? Pa saj se vidi, še več pa sliši, kako ljudje, celi narodi med seboj v kregu, v prepiru, v očitnih puntih in vojskah živijo — pa tudi morijo. — O ljubi mir! kam si zginil, kam pobegnil? Verni se nazaj, ne mudi se! Ker je nam miru tako potreba ino si ga vse želi in po njem zdihuje, je gotovo tudi potreba, pobožno angelsko češenje moliti; glejte! kakor so nekdej kristjani v hudi stiski, z vrednim počesnjem Marie svoje sovražnike premagvali; tako le tudi mi ljubi mir doživeli bomo, če se bomo spokorili, Mario posnemali in stanovitno v njeno pomoč klicali z molitvico „*Cešena si Maria*“.

Cele kraljestva so nekdej spoznale, de, kar državo obogati, ji v vsih rečeh pospeh da, je *ljubi mir*, ino ta ji bo ohranjen na priprošnjo usmiljene matere Marie, zavoljo tega so pa tudi kristjanski kralji vselej goreli za Mariino čast, ino v svojih kraljevih poveljih ukazovali, Mario pozdravljati. Tako je Francožovski kralj Ludovik XI. naslednjo povelje dal: „Vsim Francozam, žlahtnikom, vojakam in kmetam zapovem, de, kakor hitro se opoldne zvon oglasi, vsi brez raz-

ločka spola, stanu in starosti, na obe koleni padejo, pobožno sveti križ storijo in angelsko česenje za ohranitev zaželeniga miru molijo.“ In gotovo je, de v petnajstim stoletju v celi Francozki deželi le eniga Francoza bilo ni, kateri bi ne bil tega kraljeviga povelja spolnoval.

Se ve, de v današnjih časih, kjer sveta vera umira, se pri nas poslavlja, v Ameriko, v izhodne otoke, in v gorko Afriko seli; se ve, de v današnjih časih, kjer stare vraže, kakor pravijo trebijo, ino vse, kar po Božjim diši, s pota spraviti si perzadevajo, se za take pobožne šege pri nas malo, skorej celo nič ne mara, kjer se očitno vidi, de le po imenu kristjani opoldne in zvečer, kadar angelsko česenje zvoní, klobuk na glavi imajo, kakor de bi se jim bil permerznil, in kadar drugi pobožno molijo, oni le dim na kviško pošiljajo; ali pa če se vender odkrijejo, kak prav polomljen križ storijo, in se po glavi čehlajo ali pa pod nosam berbrajo, češ, de bi memgredoči ali zraven stoječi na ravnost ne rekli: glejte, glejte! to so pa novi neznabogi. — Tode, ljubi moji! ne dajte se motiti od njih, ne posnemajte jih, naj zijale za vami kažejo, naj se vam posmehujejo, kakor se jim poljubi, zavoljo tega niste na svoji časti ničesar zgubili. Sej veste, kaj pravi Jezus Kristus: *Kdor se mene in mojih besed sramuje, tega se bo tudi Sin človekov sramoval, in ga ne bo hotel za svojiga spoznati, kadar bo peršel v veličastvu svojiga Očeta in svojih angelov. Kdor bo mene pred ljudmi spoznal, govori ravno ta Jezus na drugim kraju, tega bom tudi jest pred svojim Očetam spoznal. Mat. 10, 3.2.*

Bodite torej doma ali na polju, ali v hladni senci počivate, ali per pekljivim solncu svoje delo opravljate, bodite ali na suhim ali na vodi; kadar koli zvon opoldne ali zvečer angelsko česenje zazvoni, ino vi zaslišite ga, denite delo na stran, vselej z nar večji pobožnostjo pozdravite takrat Mario z molitvico „*Cešena si Maria*“; ako pa zvona zares ne slišite, ne opoldne ne zvečer, molite pa per eni glihi; sej vsak razumni kmet, kateri ure nima ino zvona ne sliši, že po kakim znamenju, po senci kakiga drevesa pozna, kdaj poldan je; vidili bote, de po dokončani molitvi in spolnjeni dolžnosti vam pri sercu ložej bo, ino delo vam bo gladkejši spod rok šlo. — Greste po poti in ugledate ali na kaki hiši ali v kaki kapelici Mariino podobo; vselej se možki ponižno odkrite, ženske pa lepo pripognite in recite: *Cešena si Maria*. — Vas hude skušnjave napadajo ino vam pokojno vest dražijo, zdihnite iz globočine svojiga serca: *Cešena si Maria*. Perpoveduje nam sveti Bernardin, de je bil majhen ptiček naučen zgovarjati besede: *Cešena si Maria*. Ko neki dan jastrob na njega prileti in ga zgrabiti hoče, zakriči mali pti-

ček svoje navadno petje: *Češena si Maria*, in mahoma jestrob mertev na tla pade; kolikanj več rečem, se bo hudič s svojimi skušnjavami pobral, ako bomo mi v taistih Mario na pomoč klicali! Pobožni Tomaž Kempčan sam to poterdi, ter pravi, de je vidil, kako je skušnjavec bežal, ko je on molitvico: *Češena si Maria* molil. — Želite enkrat srečno zadnjo uro, pa kdo bi si je ne želel? molite, kar naj bo še poseben sad mojiga današnjiga govora do vas, molite, kakor je Maria sama sveti Mehtildi razodela, vsaj enkrat na dan, zlasti preden spat greste tri *češena si Marie* za srečno zadnjo uro. Vender pa, ako bo kdo ta moj dobro namenjeni svet sprejel, naj še ne meni, de bo njegova zadnja ura srečna, in on gotovo zveličan, ako le te tri *češena si Marie* opravlja. To mu bo le k srečni zadnji uri pripomoglo, samo na sebi pa, brez prizadeve svoje slabo nagnjenje zatirati, in kolikor moč svoje življenje po Mariinim obravnati, ga samo na sebi nikdar zveličati ne more. — Sveti Francisek Patrici je imel navado pet sto *češena si Marij* na dan obmoliti za srečno zadnjo uro. Pisavec njegoviga življenja nam perpoveduje, de je bila za res njegova zadnja ura srečna, ker se mu je Maria takrat perkazala ino ga za toliko počešenje seboj v nebesa peljala. Štirideset let po njegovi smerti so njegovo sveto truplo skopali; iz njegovih ust pa, ktere so v življenju Mario visoko častile, je rastel prelepi beli limbar, na kteriga peresih je z zlatimi čerkami zapisana bila cela molitvica: *Češena si Maria*.

O ljube dušice moje! ve, ki ste dans v to zalo hišico Božjo, ktera je Marii posvečena, perhitele, Mario počastit, ve, menim, ste tudi njene zveste služabnice, ktere jo pogosto pozdravljate z molitvico „*Češena si Maria*“, ino njene lepe čednosti posnemate. O! ostanite zveste v službi njeni; ona nam vsim hoče biti dobra mati, ako ji bomo mi le pridni otroci. Varovala nas bo vselej in pod plajš svoje milosti skrila, kteriga razgrinja čez vse pobožne duše, kakor malanje tukej gor na ozidju kaže, ktere se k nji zatekajo, in pod tako mogočno brambo, kdo bo kaj premogel zoper nas? Nihče. — K Tebi tedej kličemo, o Maria! zdej, vselej in na zadnjo uro, „*Češena si Maria*“; torej prosi tudi ti za nas zdej, vselej in še posebno na našo smertno uro! Amen.

V Gorici 1852.

Na svetiga Roka dan.

Zgled sim vam zapustil, de, kakor sim jaz storil,
tako tudi vi storite. Jan. 13, 15.

Memo veliko dragih in imenitnih reči na svetu, je ljudem posebno *ena* prav draga in imenitna, veste ktera? ali jo bote le uganili? — Že vidim, de se premišlujete, pa na zadnje še vedili ne bote, ktera je ta reč, poštenim ljudem tolikanj draga in imenitna. Ta reč, bogatin! ni tvoje trohljivo blago, ne čisto zlato, tebi tolikanj drago; ta reč, pijanče! ni gladko tekoče vince, kteriga le prerad serklaš, de ti celo v glavo skoči in pamet zblodi; ta reč, prevzetneži in prevzetnice! ni ravno zdravo telo, ne gladko lice, ne bogato oblačilo, ne dragi kamenci, v ktero vse vi toliko vrednost stavite; ta reč, ktero jaz tukej menim, poštenim ljudem tolikanj draga in imenitna je *dober, zvest prijatelj*. Pač resnica je to, kar govori sveti Duh, in poterčiti jo mora slehern, kteri dobriga prijatla ima: *Dober prijatelj je velik zaklad*. Sir. 6, 14. De, velik zaklad je on; zakaj če zvestiga prijatla tudi o terdi polnoči iz spanja zbudiš in poprosiš kake dobrote; on se ne bo mudil vstati ino ti dati, česar potrebuješ. Prideš k njemu ino mu potožiš svoje reve, on te bo miloval, ino zdelo se ti bo, kakor de bi ti bil polovico tvojiga križa odvezl. Ga obišeš ino mu praviš svojo srečo; njega serce poskakuje, on se s tabo veseli, in občuti tvojo srečo tako živo, kakor de bi se mu bila njemu samimu perpetila. Glej! tvoja sreča je zdej dvakrat sreča, tvoje veselje je zdej dvakrat veselje. — Pač prav ima nek nemški pisavec, kteri piše

tako: *Zvestimu prijatlju razodeta žalost je le na pol žalost, veselje pa dvakrat veselje.*

Pravo keršansko prijateljstvo je zaveza dveh poštenih serc, ter prijatel prijatla greha ovarvati ino s čednosti poterditi si prizadeva; namen njih zaveze je poštenost, med sebojno boljšanje, je gola čednost. — Tudi grešniki imajo svoje zaveze, tudi oni drugi drugiga prijatla, prijatllico imenujejo, tudi oni se — o terdi polnoči — obiskujejo; pa ker namen te njih zaveze, tega ponočniga obiskovanja, ni branilo zoper greh, ni čednost, ampak le greh, se tudi ta njihova zaveza nikakor prijateljstvo, ampak le pohujšanje, zapeljevanje, nar divjiši sovraštvo imenuje. Kakor je, žalibog! število takih grešnih prijatlov jako obilno, ravno tako je število pravih keršanskih prijatlov silno revno, ino taisti, kateri meni, de ima zvestih prijatlov nar več, jih ima morebiti še le celo nar manj. Dokler so kleti polne dobriga vina, dokler so žitnice polne beliga žita, dokler so dimniki polni dišečiga mesa, dokler so hlevi polni pitane živine, dokler so mošnje polne cvenkajočih dnarjev, o! tako dolgo se ima prijatlov, de jih ni prešteti, na vsaki perst lohka deset.

Pa naj le tvoje premoženje mine, zgine tudi število tvojih tako imenovanih prijatlov, in oziraj se zdej po taistih, kterim si nekoliko poprej piti kupoval, jim gerlo zalival in pa trebuh redil; herbet ti bodo zdej obrnili, vrata ti pred nosom zaklenili, jezik čez tebe brusili, zastonj boš klical v njih pomoč, kjer le tvojiga premoženja in blaga, nikdar pa tvoje osebe prijatli bili niso. Ino kako naglo se permeri, de se kolo človeške puhle sreče razdrobi, ino ti, ki si malo poprej dobro živel, zdej sam pomankanje terpiš, ino ker v svoji potrebi pri nehvaležnih ljudeh nobene pomoči ne najdeš, kam se zatečeš, kristjan moj? —

K Bogu, boš rekel, sej je on nar večji prijatel moj. Pa če ti Bog, ta tvoj nar večji prijatel, po tvojih grehih silno razžaljen, iz pravičnih vzrokov tedej, tako naglo na pomoč ne perhiti, kakor tvoje serce poželi, ino te poprošene dobrote čakati pusti, kaj storiš pa takrat, de vender dosežeš, kar tolikanj potrebuješ? — H kakimu njegovimu posebnimu prijatlu, kaj ne? se zatečeš in po njega priprošnji zadobiš naglej in hitrej, kar tolikanj potrebuješ, ino ti posebni prijatli božji, pa tudi naši, so izvoljeni Svetniki v nebesih. Tacih, tacih pravih edino zvestih prijatlov, ljubi moji! si moramo iskati ino si jih pridobiti, de nas bodo zagovarjali pred Bogam, pa tudi nam odvernili po svoji mogočni priprošnji nesreče, s kterimi nam pravični nebeški Oče žuga.

Verh tega, de ima vsak kristjan ime kakiga svetnika, ktero mu je od svetiga kersta sem ali od njegovih staršev

ali pa botrov za zvestiga prijatla ino mogočniga priprošnika pred Bogam izvoljen, ima še vsaki stan svoje posebne patronne, v ktere z zaupanjem kliče in po njih priprošnji zadobi naglej in hitrej, kar bi brez vsiga besednika tako naglo ne zadobil. — Tako ima zakonski stan svojiga patrona sv. Jožefa, udovski sv. Ano, neoženjeni sv. Alojzia; kmetovski stan časti za svojiga patrona sv. Izidora, pastirski sv. Vendelina, služevni sv. Notburgo. Krojači častijo za svojiga patrona sv. Homobona, čevljarji sv. Krispina, kovači sv. Loja; rudarji sv. Ahacia, mornarji sv. Miklavža, čbelarji sv. Medarda. Za odvernitev in rešitev posebnih nesreč in bolezni se tudi posebnim svetnikom ali svetnicam priporočamo: za odvernitev neizrekljivih bolečin zob častimo sv. Apolonio, za oči sv. Lucio, za ujed sv. Erazma, za proti sv. Gotarda, za gerlo sv. Blaža, za pikanje kač sv. Marjeto, za božjast sv. Valentina, za ogenj sv. Florjana; za odvernitev hudih bolezni pri goveji živini častimo sv. Korena, pri prešičkih sv. Antona in za odvernitev strašne kuge ali pa tudi njene sestre „Kolera“ imenovane, ktera je že ene leta sem pri nas tako rekoč domača postala ino marsikakiga prav nanagloma pobrala, se pa časti po vsim svetu sveti *Rok*, kteriga god in praznik dans obhajamo, kterimu svetniku je pričujoča cerkev posvečena, kteriga podoba je v velikim altarju postavljena, kteriga svetnika počastit ino se mu prvič zahvalit, de smo bili dosihmal na njegovo priprošnjo nalezljive bolezni, ktera je večkrat po mnogo krajih Goriške nadškofije že razsajala, obvarvani, ino drugič se mu tudi goreče priporočit, de bi bili tudi v prihodnje vsake kužne bolezni ino nagle smerti rešeni, ste se vi iz bližnjih in daljnih krajev po stari navadi tukej tako obilno sošli. — Od vsih tih gor imenovanih priprošnikov ali patronov vedo ljudje več ali manj njih življenje; pa pri mnogo ljudeh je spomin le preslab in prehitro pozabi, kar si je zapomnil kdaj; torej če ste tudi večkrat že od bolj učenih mož in bistrjih glav, kakor sim jaz nevredna stvar, življenje sv. Roka tukaj na današnji dan z vso gorečnostjo perpovedvati slišali, gotovo tudi meni za zlo vzeli ne bote, če ga vam tudi jaz ob kratkim povem, ino kaj bi se mi iz njega učiti imeli; zakaj vsak svetnik, posebej dans pa še sv. Rok iz visocih nebes nam revnim prebivavcam na zemlji kliče tako: *Zgled sim vam zapustil, de, kakor sim storil jaz, tako tudi vi storite.* Kaj pa je ravno sv. Rok storil vse, de je prišel v sveto nebo, in kako ga imamo posnemati, de tudi mi za njim gor pridemo, to je zapopadek mojiga današnjiga govora in vaše pazljivosti.

Speljara.

Novozaročenih skorej perve želje so, de bi Gospod Bog njih zakon blagoslovil, ino jim dal erba pošteniga. Kar želijo, nekteri ob letu že dosežejo, zibljejo, in se veselijo; nekterim pa, ki so ravno tako pošteno v zakon stopili, ino v njem tudi po keršansko živijo, Bog te njih pobožne, svete želje še le čez leta in leta spolni, kakor nekdej Sari v stari zavezi ali pa sveti Elizabeti, Janeza Kerstnika materi. Tudi današnjiga svetnika, svetiga Roka staršam, Janezu in Liberi po imenu, se otrok ni porodil, ne v prvim, ne v drugim, tudi ne v tretjim letu njih pravičniga zakona, desiravno sta ga jako želela, ter žlahtniga stanu bila in pa veliko, veliko premoženja imela mu sporočiti. — Prav je, ljubi moji! de si mož in žena v svojim zakonu otrok želita; ravno zato je tudi zakon do časti svetiga zakramenta povzdignjen, de se po njem človeški rod na pošteno vižo množi; pa grozovito velik, smertin greh je, otrok se bati, ali pa se celo po svoji hudobii pripomoči, de se ne rodijo, kar je ubijanje. — Starši, Bog vari kaj taciga! dalej pa tukej ne smem; le to vam vendar za gotovo povem, de več otrok vam Bog v vašim zakonu dal ne bo, kolikor ste jih preživiti v stanu, ako le radi molite, krivičniga blaga pod svojo streho ne terpite, nobeni pregrehi potuhe ne dajete in pa varčno gospodarite in gospodinjite. Zaslišite, kaj pravi večni Bog od krivičniga premoženja po svojim preroku Ecehielu: *Krivično blago*, pravi on, *bom jaz na dan svoje jeze razgnal, kakor cestin prah veter pomete*. Pravične ljudi pa tolaži David, ter poje tako: *Mlad sim bil in sim se postaral, pa še nisim vidil, pravičniga zapušeniga, tudi ne, de bi bil njegov zarod kruha prosil*. Če vam torej zdej, starši vi! vaša vest pravi, de si niste nobene krivice svesti, pa pri obilno otrocih le vender zadosti kruha nimate, vsih doma prerediti, dajte jih pa v službo, tode k pametnim, pa poštenim ljudem, ali pa dajte jih kakiga rokodelstva učiti, in gotovo ako bodo pridni, jim zaslužka in kruha nikdar permankvalo ne bo; zakaj že stara kranjska pesem pravi: *Le leniga čaka stergan rokal, palica beraška, prazin bokal*.

Otroci so božji dar, staršam v varstvo dan, ino za ta dar prositi tedej ni greh; prosila sta tudi Janez in Libera dobriga Boga, de bi se ju usmilil ino jima otroka dal, kterimu bi svoje premoženje izročila, ne zavoljo tega, de bi ta njun otrok premoženje kopičil ino množil; temuč de bi ga po volji božji obračal ino si z njim nebesa pridobil. — Kakor

nekdež nerodovitna Ana v visoki starosti že pred skrinjo miru ino sprave prisopi, se tam solzi in prosi Boga vojsknihi trum, de bi ji moškiga spola otroka dal in ona uslišana bila je, ter od svojiga moža Elkana spočela in rodila velikiga preroka Samuela; tako tudi Libera vse svoje upanje postavi v skrinjo miru in sprave nove zaveze v Mario, ter v cerkvi pred njeno podobo sveče prižge, in z živo vero in s terdnim zaupanjem v njeno pomoč kliče rekoč: *o Maria, tolašnica vsih žalostnih! razveseli tudi mene nerodovitno in sprosi mi od Jezusa sinu, kateri bi njegovo čast povišaval, za njega terpel, ino tebe, o Maria! hvalil svoj živi dan.* Pa dolgi pa serčno opravljeni molitvi pred podobo matere Božje Marie se Libera vso potolaženo v svojim sercu čuti ino polna tihiga veselja se na svoj dom verne, ter možu perpoveduje, de njena prošnja gotovo uslišana bode. Ne dolgo po ti opravljeni molitvi že Libera noseča hodi, hvali Boga visoko in časti Mario z možem vred. Vsiga se zdež zderži, kar bi ji v tem stanu škodvati utegnilo, in pa še posebno to prosi, de bi srečno porodila, kar si je s stanovitno molitvijo in z milošino že v visoki starosti sprosila.

O koliko vse drugač pa ravnaajo dandnašnji marsikake matere, dokler noseče hodijo, ktere se v tem stanu, tebi nič, meni nič, nobeniga še tako težavniga dela ne ustrašijo, teže vzdigujejo, prenašajo, se še silijo, ali pa so v take težaške dela od sirovih, divjih mož, uboge neveste od sitnih taš prisiljene; ali pa, ktere noseče se vseskoz jezijo, togotijo, možem z besedo v besedo segajo, de se potem še pretepajo, in glejte! ravno od tod tolikanj prezgodnih ali pa tudi mertvih porodov. Gorje taistim, kateri noseče dražijo, jezijo, presilijo, jim še tega počitka, kteriga vender svoji živini v enakim stanu dajo, ne privošijo, kaj morebiti jih še celo pretepajo. Mož, kateri svojo ženo tepe, naj bo že o tem, naj bo v drugim času, tepe vselej z desnico svojo levico; pa tudi ve, žene, rade molčite, pohlevne bodite, posebno dokler noseče hodite, svoj jezik vselej skerbne za zobmi deržite, zakaj le verjemite mi, le vaš strupeni jezik je, kateri vas včasih tepe.

Libere čas je med tem dotekel ino leto 1295 se je pisalo, ko je ona srečno porodila zdraviga fantiča, in mesto Mompelje na južnim Francoskim je bil tisti srečni kraj, kjer je njegova zibelka stala. Ko je po šegi matere katoliške cerkve med verne kristjane vzeti bil, so mu ime Roka dali. Njegovi starši ino vsa žlahta so se veselili tega zdraviga otroka, pa tudi stermeli, ko so vidili, de na persih rudeč križčik vtisnjen ima; ino kakor se je pri svetiga Janeza Kerstnika porodu žlahta pogledovala, ker je Caharia njegov dozdež mu-

tast oče pregovoril, ino rekla: *Kaj menite, kaj bo iz tega otroka Luk. 1, 66.*; ravno tako je tudi zdej svetiga Roka žlahta pri zagledu tega rudečiga križčika na njegovih persih stermela, ter rekla: *Kaj pomeni ta križček? Vsi so pa vendar z enim glasam terdili: Ta otrok bo kdaj velik, ljub Bogu ino všeč, koristen ljudem.*

Njegova mati, pobožna Libera, ga ukljub šegi taistiga časa, ko žlahtne gospe, kakor tudi še dandnašnji, svojih otrok dojile niso, vendar sama doji, ker se po pravici boji, de bi se otrok s ptujim mlekom morebiti kakiga posebniga nagnjenja do kake pregrehe navzel. Ker se je pa Libera vsako sredo in vsak petek na čast matere božje postila, torej o tih dneh se le enkrat do sitiga najedla, tudi ob sredah ino petkih mlado dete Rok samo enkrat na dan sesalo je, če mu je ena tudi večkrat na dan persi ponudila. Od petiga leta naprej se pa Rok že tako oestro posti, kakor je le odraslim od 21—60ga leta od svete matere katoliške cerkve postiti se zapovedano. — Kakor hitro je ta tako rekoč čudovito rojeni otrok besede izrekovati ali govoriti začental, ga njegova pobožna mati pridno moliti uči, ino mu kaže na podobo Marie, na ktere priprošnja je on nji dan. Materin nauk se brihtniga fantiča globoko prime, mu ne le v glavi ostane, temuč tudi v serce seže, in če ga tudi nihče moliti ne opomni, on vendar svoje nedolžne ročice k Očetu dobriemu povzdiguje, k Marii zdihuje, in njegoviga življenja popisovavec pripoveduje, de le izreči ime Marie, ali pa pokazati mu nje podobo je bilo zadost, še tako žalostniga, naglo razveseliti.

O učite, učite tudi ve, matere, zgodej svoje otročiče moliti ino pa častiti Mario; materni nauk se otroka tako prime, de ga še v sivi starosti ne pozabi, in marsikaki starček, ki ob palici hodi in si v dve gubi naprej pomaga, še pripoveduje, de mu je ta nauk njegova ranjca mati dala, ko je on še mlado dete bil. Ino matere! ako vas Bog zgodej iz tega sveta pokliče, ino ve majhne otročiče bote zapustiti mogle, komu jih bote izročile, ako ne preljubi materi Marii? E pisana mati vašim otrokam bo težko tako mila, kakor ste ve bilé. Maria bo za nje nar bolj skerbela; torej učite jih jo zgodej poznati in častiti.

Pa ne le mati sama mladiga Roka lepo uči, temuč ona ga tudi v šolo pošlje, kjer se pa tako pridno uči, de vse svoje sošolce prekosi, ino se tako lepo zaderži, de je vsim v nar večjiga posnemanja vredin zgled od učnikov postavljen. — Pošiljajte tudi vi, starši, svoje otroke v šolo, kjer jo imate; brez branja in pisanja se že zdej težko izhaja, kako pa še v prihodnje bo, sam večni Bog ve.

Kar je pa še posebniga pri mladim Roku bilo, je bila njegova serčna ljubezen do revnih, do ubogih, katerim pomagati, ubogajme dajati, je bilo njegovo nar vikši veselje, katero zlahtno čutilo je pa zopet njegova dobra mati v njem budila, ter ubožčikam, ki so na njene vrata terkat in milošine prosit peršli, po mladim Roku darove delila. Tako tudi ve, matere, de svojim otrokam ljubezen do siromakov užgete, ino jih te lepe čednosti privadite, dajte dar, dajte dar, kteriga ste namenile, otročičem v roke, de ga ubožčikam podele; tako se bodo prave keršanske ljubezni od vas naučili in beračam se ne bodo nikdar posmehovali.

Ničesar še nisim opomnil, kako se je mladi Rok v cerkvi pri službi božji, pri daritvi svete maše, pri pridigah in pri keršanskim nauku zaderžal in obnašal. — Njega v cerkev stopiti viditi s toliko ponižnostjo in pobožnostjo, se je vernim zdelo, de je on angel v človeški podobi; na otrokam odločenim kraju poklekne, le v bukvice gleda, ter iz njih goreče moli in pri božji besedi je bil on samo uho; ino ravno zavoljo tega, ker je toliko pazljivo božjo besedo poslušal, je tudi po vsaki pridigi v čednosti bolj poterjen, od greha pa močnejši ostrašen. Okoli dvajset let star je že bil, in bilo ga je sama svetost, ponižnost, pohlevnost, ljubeznjivost, nedolžnost; ni poznal pregrešniga znanstva, ne umazanih pogovorov, ne preklinjavskih besedi, nikdar ni bilo njegovo veselje igra, ne ponočno vriskanje in vlačuganje.

Spodbudin zgled je on keršanski mladosti, ktera ga pa, žalibog! celo malo posnema; zakaj sedajna mladost bo po kaki še tako unemavni ali pa ojstri pridigi v hudobii le prederzniši, v čednosti zmirej enako mlačna. Ali morebiti ni taka? — Kaj so pomagale svete duhovne vaje, ki so bile lansko leta v nekim kraju ne daleč od tod? — Se le ni to terdovratno ljudstvo z lučjo božje besede samo sebe oslepilo? — o oslepelo je!

Obilno število je odraslih fantinov pa tudi deklin, kteri svoje duhovne pastirje le tako dolgo poznajo, dokler h keršanskimu nauku hoditi morajo, in se jim le takrat zopet pokažejo, kadar k spraševanju za poroko pridejo, in ker takrat od keršanskiga nauka poprašeni kaj odgovoriti ne vedo, — ja še celo svetiga Očenaša brez spodtikleja moliti ne znajo in jim duhoven dobriga spričevanja ne da, pa tudi dati ne sme, dokler se vsiga tega ne naučijo, godernjajo in ga kolnejo; kteri se božji besedi umikajo, svoje domače cerkve zastran pridig in keršanskiga nauka poredkama, morebiti še celo letnodan ne obišejo, se božje besede de bi se jih ne prijela, tako skerbno ogibljejo, kot tihotapci, de bi jih me-

jaški stražniki ne zasačili; kateri ob nedeljah in zapovedanih praznikih pri belim dnevu pot do cerkve večkrat zgrešijo, v kerčmo pa v terdi polnoči lohka zadenejo. — Kaj pravite, kaj bo iz tacih otrok? Nič prida.

Mladeneč, ki pridige in keršanske nauke opuša, nikdar nikoli pridin mož ne bo; podobin je zanikernimu lenuhu, ki v senci leži, kadar pridni sosedje sejejo. Ternje lenuhu polje obraste, hudobija pa zanemarnimu kristjanu dobro serce zaduši. Ino ravno zavoljo tako vmemarniga poslušanja božje besede povsot, zlasti pa še po mestih, kjer se po navadi praznim klopem in golim stenam *) božja beseda oznanuje ino pridigva, tolikanj pregreh, pa tudi tolikanj slabih letin in kazin božjih. Pa kdo bo naštel vse pregrehe in hudobije, ktere sedajno odrašeno mladost na vervi imajo? Niso le vse nasprotno čednostim svetiga Roka? —

Se je lesketala na svetim Roku ponižnost, se bliši na današnji mladosti napuh in prevzetnost; je blišala na sv. Roku pohlevnost, ta ni drugiga, kot sirovost in zabavljivost; je bil sv. Rok sama ljubeznjivost, ta ni drugiga, kot čmernost in odljudnost; je bil sv. Rok gola nedolžnost, ona ni drugiga, kot nečistost in nesramnost; če sv. Rok ni poznal pregrešni-ga znanstva, ga ona že na paši delati začjenja, ko se ji mleko se iz ust cedi, že dopernaša reči, katerih ziniti, nas sam večni Bog vari, s petnajstimi leti pa že pušclce daja, nasprot pa perstane prejema; če sv. Rok ni klet, ona kleti, rotiti se kot vsak mešetar, že prej zna, kot prekrižati se in moliti; če sv. Rok ni igral, ta, de na kroglo igra, kvarte meša, ali pa krajcarje premeta, še celo službo božjo popusti; če se sv. Rok po dnevu, posebno pa še ponoči rad doma derži, ta cele noči voglari, vriše in vpije, de se povsod razlega.

Pa kdo je vsiga tega vzrok, o sv. Rok! de ti tako malo posnemavcov med sedajno mladostjo imaš? — Kdo je vzrok tega? — Starši, starši so nar veči del vsiga tega krivi, ker ne učijo, dokler je še glava mehka in pa nedolžno serce, ker svoje šibe; strahovavke, nikdar ne povzdignejo, ino iz slepe ljubezni do svojih otrok tega nad njimi viditi nočejo, kar celi svet vidi, ali pa če tudi z besedo dobro učijo, pri njih s svojim slabim zgledam vse poderejo. Starši! kaj pomaga, otrokam le pridgovati in reči: kleti, zdajati, roditi se je greh, če pa vi sami v pričo njih in nad njimi zmirej kolnete? — Kakor stara ptica poje, tako nauči tudi mlade svoje, pravi že star pregovor. Ja poje mlada ptička tako, kakor

*) Hvala Bogu, de to resnobno svarilo povsod ne velja.

jo njena starka uči, kakor nam sledeči zgled poterdi. — V Litiski škofii na Nizkozemeljskim se je neki dan en otrok zgubil, po mestu tekal in kričal, ter očetove hiše najti ni mogel. Kmalo ga pametni ljudje obstopijo, tolažijo in se mu ponujajo, na očetov dom ga peljati. Ker pa nihče njegovih staršev poznal in za njihovo stanovanje vedil ni, ga po vsim tem skerbno poprašujejo. Kako ti je ime, fantček, ga vpraša nekdo. Satan, odgovori dete. — Kako? Satan. — O Bog! se plašno ogledujejo okolistoječi. — Kako se kliče pa tvoj oče? Satan. Tvoja mati? Satan. Kako pa hiša, ker stanuješ? Satanova hiša. — Od mladiga otroka tak odgovor slišati, so poštenim ljudem lasje na kviško stopali, ino niso razumeti mogli, ali je to njegov perimek, ali so pa njegovi starši taki preklinjevalci; dokler en mož memo pride in oprasuje, kaj tukej imajo, in ravno ta mož jim vse razjasni. Ta otrok pravi, ima jezljive, togotne preklinjevalske starše. Kadar oče zvečer nekoliko vinjen v hišo stopi, že žena ropoče in klepeče: Ti si pravi Satan. Kadar ona svojiga otroka pokrega, mu reče: Tvoj oče je Satan, ino ti si Satanov otrok. Z enakim perimkam, se ve, tudi mož svojo ženo pita: Ti si prava Satanova baba. In kadar je ravs in kavs med njima nar hujši, še dekla vmes vriši, in vsi v en rog na ves glas trobijo: to je prava Satanova hiša. — Otrok je vse to od svojih vražjih staršev slišal in zapomnil, torej tudi tak odgovor dajal. — Jabelko daleč od debla ne pade; kakoršni starši, takšni tudi njihovi otroci. — Vsak nauk, kteriga, starši, svojim otrokam daste, poterдите ga s svojim lepim zgledam, in gotovo ne bote tolikanj čez nje toževali, de so preklinjevalci, termasti, noroglavi, neugnani. Čast in hvala vam bodo zdej pri življenju, pa tudi še po vaši smerti, kakor je bil sv. Rok svojim starsam.

Starši vedno z otroci ne živijo, stari se mladim umikajo in jim prostor delajo. Tudi bogaboječi starček Janez, Roka oče, nevarno, hudo oboli, se sv. zakramenti umirajočih prevediti da ino mirno pričakuje svoje poslednje ure, o kateri ga bo Gospod zaklical po plačilo sebi zasluženó. — V smertnih težavah ko je, še svojiga ljubiga sina k sebi pokliče ino mu govori tako: Rok, priserčni moj sin! moja poslednja ura doteka, moči me popušajo, malo življenja je še v meni, prejmi blagoslov svojiga umirajočiga očeta, ino pomni, pa tudi spolni, kar ti zdej naročim, prvič: ljubi moj sin! rad moli, zvesto služi Jezusu Kristusu, kakor dosihmal, tako tudi v prihodnje svoj živi dan; drugič, zapušnim sirotam in ubogim udovam rad pomagaj; tretjič, erba te postavim vsiga svojiga premoženja, de ga v dobre dela oberneš, in četerič, rad obiskaj revne bolnike, strezi jim in tolaži jih. — Zdej

umirajoči oče nad glavo objokaniga sina trepetaje svojo desnico stegne, prosi blagoslova nad njega v imenu presvete Trojice in Marie, božje porodnice, ga priporoči njegovimu zvestimu angelcu varhu; pa med to molitvijo mu sapa le težej prihaja, roka pade, glava kinkne, še enkrat zdihne, ino Rok mu oči zatisne. — Špodobno kakor gre, ga Rok pokopati da; za očetam pa tudi v kratkim dobra mati sklene svoje časno življenje. Tako Rok gospodar obilniga premoženja postane in očetovo povelje na tanko spolnuje.

Tudi vam, ljubi moji! so vaši ranjki starši na smertni postelji morebiti marsikaj naročili; vprašam vas zdej: ali ste že spolnili, kar spolniti, za nje storiti, ste med jokam in stokam obljubili? — tiste svete maše, ktere so za svoje uboge dušice služiti v svojim zadnjim sporočilu zapustili, ali ste jih že brati dali? — Ah! hodijo, hodijo kaki pozabljivi sinovi popraševat, imam že od več let za svojim ranjkim očetam, za svojo ranjco materjo toliko in toliko svetih maš plačati, po čim vzamejo za maše? in hočejo glihati za nje, kot za par volov. — Kaj le menite, de se s tridesetimi krajcarji ali tudi z enim goldinarjem sveta maša, ktera je neprecenljive vrednosti, plača? — Ali menite, de jo je Španska kraljica Izabela, ktera je pred tremi leti svetimu očetu papežu v Gaeto sto tavžent tolarjev za eno samo sveto mašo poslala, de jo je ona s tem denarjem plačala? — Nikakor. Če tudi vse daste, kar imate in glešate, je ne plačate. Starši! vaši otroci bodo kdaj za vami morebiti še slabej dobre dela opravljali, kakor vi za svojimi; boljši je tedej in varniši, de dobre dela gredo pred vami, kakor pa za vami. Kar bote pred seboj poslali, to bote že tamkaj najdlj zapisano v bukvah življenja. Le ne zanašajte se preveč na svoje mlajše.

Ko bi bil sveti Rok — zdej po smerti svojih staršev gospodar obilniga premoženja, v starosti 20 let, ravne postave, zdraviga trupla, prijetniga lica — ko bi bil sv. Rok, rečem, dandanašnjih muhovcov eden, on bi bil svojo mošnjo z dnarjem napolnil in derjal na plešiš, kakor je tukaj navada, si prihodnje ženice poiskati in njeno urnost in pridnost iz goliga vertenja in sukanja nog presoditi. — Tode njemu take muhe, ktere le lenuhe rade pikajo, nikdar po glavi rojile niso. On, ker svojih žnabelj nikdar babilonskimu kelihu pertiskal ni, ino iz njega serkal mesnih slaj, po smerti svojih staršev meni, de besede svetiga evangelia: „Prodaj, kar imaš in daj ubogajme in boš imel zaklad v nebesih“, so njemu rečene, razdeli vse, kar je bilo premakljiviga premoženja po naročilu svojiga rajnkiga očeta med zapušene sirote in uboge udove; nepremakljivo blago pa, polje in hiše svojimu stricu v oskerbnništvo prepusti in terdno sklene četerto željo svojiga ranjkiga

očeta spolniti, namreč: revnim bolnikom pomagati ino jim postreči. Njegovo čiste keršanske ljubezni polno serce mu veli iti po svetu, revnih bolnikov iskat ino jim postreč. Na pot se torej poda, pa ne kakor gospod, kakor bi lohka, ampak kakor ubogi siromak, prav po sv. evangeliu, brez denarja, zaupaje le na božjo milost in miloserčne ljudi. V revno romarsko obleko se obleče, z neko rujavo halo se ogerne, bisago na ramo in pa palico v roko, se priporoči svojimu zvestimu angelcu varhu, in jo korači iz svojiga rojstniga kraja čez hribe in doline, ktere Francosko deželo od Taljanske mejijo, proti poglavitnemu mestu keršanstva, proti Rimu; pa njegova ravna pot ga perpelje v mesto imenovano Akvapendente, ker zasliši, de tukaj tako grozovito kuga razsaja, de za njo kupi merličev leže. Tukaj se spomni naročila svojiga ranjkiga očeta: Revnim bolnikom rad pomagaj in jim postrezi. Misli si tedej: v bolnišnici toliko bolnikov ječi, de jim pri nar boljši volji hlapci postreči ne morejo; tudi jaz se hočem ponuditi, de me za hlapca brez plačila vzamejo ino kužnim bolnikom streči puste; zakaj to so mi ja moj ranjki oče na smertni postelji naročili. — Brez odloga se tedej k oskerbniku bolnišnice poda ino prosi ponižno, de bi ga za hlapca vzel. Vincenc, tako je bilo oskerbniku ime, se čudi, de se mu pride ta ptuji zali mladeneč za hlapca še brez plačila ponujat, ker jih o ti hudi bolezní za dobro plačilo dobiti ni bilo. Popraša ga po njegovimu imenu, pa on ga iz ponižnosti ne razodene, ampak le reče: Popotni služabnik Jezusa Kristusa sim. Bistro gleda Vincenc tega verliga mladenča in na obrazu mu bere, de mora biti dobre hiše sin; mu odsvetuje, ter reče, de bi bilo škoda, tako mladiga, zdraviga fanta med kužne bolnike poslati, ker bi se ga bolezen naglo prijala in spravila pod grudo.

Ali blagi mladeneč odgovori Vincencu rekoč: Če sim tudi šibak viditi, rahliga trupla in mladiga lica, ljubezen do revnih bolnikov le vender v mojim sercu gori; tudi v starosti 20 let, ktero zdey imam, rad dam, če je božja volja tako, svoje življenje iz ljubezni do svojiga bližnjiga in svojiga zveličarja, kteri je tudi v starosti 33 let že svoje življenje na sv. križu dal za odrešenje nas vsih.

Vincenc, ko mladiga Roka tako govoriti sliši, se zavzame, meni pa tudi sam pri sebi, de bi Boga razžalil ino greh storil, ako bi tega, ljubezni do revnih kužnih bolnikov polniga mladenča za hlapca ne vzel; vzame ga torej in pošlje med bolnike. — Ino glej! kakor so se bolni ozdravili, ako so se le s terdno vero Jezusoviga oblačila dotaknili, ali jih je sv. Petra senca dosegla; tako tudi tukaj bolniki ozdravijo, kakor hitro se Rok med nje prikaže, in pa znamnje svetiga

križa čez nje stori. Naglo se po vsim mestu razglasi, na prihod tega ptujiga mladenča bolezen odjenjuje. Pa ne le samo v bolnišnici, ker Rok bolnikom streže, jih prevzdiguje, jim prestilja ino vsako potrebno pomoč deli, bolezen odjenjuje; ampak tudi po vsim mestu ker skorej v sleherni hiši kaj kužnih imeli so, kuga jenja. Ker pa zdej ljudstvo Roka visoko časti, povzdiguje, on pa posvetne hvale nikdar lakomen bil ni, natihoma mesto popusti in jo dalje popotuje proti Rimu. Pride v mesto Cezena, kjer tudi kuga mori, pa tudi tukaj ona na njegov prihod beži; kamorkoli on pride, ali v mesta ali v terge, se vidi čudež, ki ga Bog dela na njegovo priprošnjo. Hvala in slava je za Rokam donela, iz vsih ust je tekel le ta glas: Ta je od Boga poslan, on je svet mladeneč; kodarkoli je hodil, ni pustil za seboj slabiga slovesa, kakor ga večkrat vaši otroci, ki ste jih ali po svetu poslali ali pa v službe dali, za seboj pustijo, kruha pijani začnejo naj pervo se po gosposko oblačiti, besedovati gospodarjam in gospodinjam; zavoljo neubogljivosti, neugnanosti, nesramniga znanstva, ponočniga uhajanja, ali pa tudi morebiti še celo zavoljo dolzih perstov jih gospodarji spodijo, in tako kodarkoli hodijo, se le sramota za njimi pomika, pogosto si službe zbirajo, goste službe dajo pa le redke suknje.

Pobožne želje svetiga mladenča ženejo pa še le naprej, naprej v poglavitno mesto keršanstva, v Rim, ker je sedež vidniga namestnika Jezusa Kristusa, svetiga očeta papeža; pa tudi to mesto je zdihovalo pod grozovito šibo pomorivne kuge tako neznano, de ni bilo hiše v vsim Rimu, v kateri bi se ne bilo solzilo, žalovalo zastran tolikanj merličev, zakaj kuga ni prizanesla ljudem ne nizkiga rodu, ne visociga stanu. Bil je tudi en kardinal od kuge napaden, k katerimu je Rok kmalo po svojim dohodu poklican in pripeljan; njemu se on priporoči, de bi ga Bog na njegovo priprošnjo rešil te bolezni. Ino glej! komaj Rok nad njim pomoli; in mu na čelu znamnje svetiga križa stori, že kardinal ozdravi, pa znamnje sv. križa mu na čelu vtisnjeno vidno ostane, in zdaj kardinal sv. mladenča prosi, de bi mu znamnje sv. križa s čela zbrisal; tode Rok mu odgovori, de se tega svetiga znamnja nikakor sramovati ne sme, marveč ga visoko častiti, ker je v moči tega, kateri je za nas na sv. križu umerl, on kuge ozdravil.

O koliko je tudi sedanji dan mlačnih, lenih kristjanov, kateri se znamnja sv. križa sramujejo, se pred podobo križaniga ne odkrijejo, ženske ne pripognejo; koliko jih je, ki križ iz prazniga človeškiga strahu v pričo kakih obrašencov opoldne in zvečer, ko angelsko česenje zvoni, ne molijo; ali se ti ne

sramujejo Jezusa in njegoviga svetiga križa? — pa taci se bo tudi on sramoval, in jih ne bo za svoje spoznal, kadar bo peršel v svojim veličastvu sodit žive ino mervte.

Tri cele leta Rok pri tem kardinalu v Rimu ostane noter do njegove smerti, in vsaki dan po navadi po bolnišnicah in po hišah hodi, povsod bolnike obiskuje, jim streže, jih tolaži, in k Bogu zdihuje, de bi jih on rešil te hude bolezni.

Zdaj se pa Rok zopet na pot poda in pride v mesto Piacenca, kjer tudi kuga mori; bolniki, kterim Rok streže, sicer ozdravijo; tode Bog tudi Roka na skušnjo postavi, in tudi njemu to bolezen pošlje. Ko je neki dan v bolnišnici terdo zaspal, se mu angel gospodov v spanju prikaže, ter reče: Rok, služabnik Jezusa Kristusa, zbudi se in spoznaj, de tudi ti si od kuge napaden, zdravi se! Rok se prebudi, ino že čuti tako grozovito bolečino v levim bedru, kakor de bi mu ga kdo z nar ojestrejši pšico prebadal. Bolečine terpi tako neznane, de na ves glas kriči.

De bi torej drugim bolnikom s tem kričem prenadležin ne bil, ino jih v pokoju ne motil, popusti še tisto noč bolnišnico in pred pragam na golih tleh leži. Pa tudi tukaj se boji, de bi memgređoči bolezni ne nalezli, ino sklene se jim umakniti. S silo se zravna, opira na svojo bergljo, in se vleče čez mesto unkraj nekiga gojzda, ker najde revno utico. V to se zavleče, in zgolj sam sebi prepušen zaupa le v Boga, de mu bo on, kakor nekđaj svetimu pušavniku Pavlu, kruha poslal. Ino v resnici, Bog se ga usmili. Na čudno vižo poleg utice mirn potok prišumlja, ki še dan današnji teče, ino Bog je ti vodi to moč dodelil, de prevaruje ljudi kužne bolezni. Sv. Rok te vode pije in se z njo umije in po umivanju mu bolečina odjenjuje. Ravno v to utico je nosil Roku bogatiga gospoda Gotarda pes vsaki dan hlebčik kruha, kteriga je svojimu gospodarju iz mize potegnil, ino derjal do ubogiga siromaka, de mu ga je dal, de si je z njim lakot utolažil, in ravno zavoljo tega sveti Rok na podobi tudi psička ima.

Vidite, ljubi moji! kako Bog skerbi za svoje služabnike, raji čudež stori, de jih preživi, kakor de bi jih žeje in lakote poginiti pustil. Ne tožite torej pri slabih letinah tolikanj čez božjo previdnost: kako bomo preživeli dolgo zimo, kaj jedli. — Bog, naš stari oče še zmirej živi, njegova roka še ni prikrajšena. Kakor je z malo kruhi veliko ljudi v pušavi nasitil; ravno tako vam bo on to malo blagoslovil, de vam bo še ostajalo, ako le tudi vi Bogu daste, kar gre Bogu; ako le tudi vi radi bolnikom in siromakam pomagate, kakor

sv. Rok; ako le zvesto molite, in pa pridno delate; zakaj moliti in pa delati nam je obojno enako potreba.

Predolg bi jaz bil in vašo poterpežljivost bi utrudil, ako bi vam na široko popisaval, kako je sv. Rok imenovani-ga gospoda Gotarda spreobernal, kake svete pogovore sta čes dveh mescov med seboj imela; kratko le toliko rečem, de je tudi on po nasvetu sv. Roka vse svoje premoženje prodal, med uboge razdelil in pušavniško življenje začel; v pobožnim življenju dobro podučeni-ga Rok popusti, ter od angela mu je zopet naznanjeno, de naj se verne v svoj rojstni kraj. — Po romarsko oblečen se na pot poda, in pride v Pezulanske hribe, v svojo domovino. Ker je pa ravno poglavar te deželice v vojski s svojimi sovražniki bil, so vo-jaki tega neznaniga, po romarsko oblečeniga popotnika zgra-bili, ga za ogleduha sovražnikov imeli pred poglavarja pri-peljali, od kteriga poprašeni odkod pride, kaj iše, kdo je, on le sam ta odgovor da: Popotni služabnik Jezusa Kristusa sim.

Ta edini odgovor, kteriga ta popotnik da, poglavarja še bolj v sumu poterdi, de je sovražni ogleduh, ino brez vsiga usmiljenja ga v večno ječo obsodi. — Ne ustraši se Rok te temne, smrđljive ječe, marveč časti ino hvali Jezusa, de mu je priložnost dana, zavoljo njega kaj poterpeti. — Pet let že v ječi hira in k koncu petiga leta zapazi služab-nik, ki mu je vsaki dan pičlo jest nosil, de iz njega žarki švigajo, ki ječo in mostovž rasvitlujejo. Razglašá jetniški hlapec to prikazen, in vse mesto se hoče prepričati tega; in ker vsi ogledovavci enako vidijo, dolžijo poglavarja prevelike ojstrosti in neusmiljenja, ker gotovo svetnika po nedolžnim zapertiga ima, ino prosijo, de naj ga spusti, — Rok pa v ječi le slabej prihaja ino prosi mašnika, de bi se mu spovedal in on ga je previdil s sv. popotnico za dolgo pot v večnost. Pa kako se začudi mašnik, ko stopivši v ječo jetnika v nebeški svitlobi zagleda, ki se mu ponižno k nogam verže in skesano obtožuje svojih pregreškov! Z vsimi zakramenti umirajočih previden Rok prosi, de bi ga zdej tri dni zgolj samiga pustili, de bi se kaj bolj pripravil za smert, in de bi ga med njegovim svetim premišlovanjem ne jetniški hlapci, ne vedični obiskovavci ne motili, mašnik pa zapustivši jetni-nika poterdi, kar se po vsim mestu govori, de zaperti mla-deneč ni nikakor hudodelnik, marveč le velik svetnik. Od vsih plati zdaj pritiskajo poglavarja, de naj ga spusti in v resnici: tretji dan pošlje svoje hlapce, de naj ga spustijo in on gre svojo pot. — Pridejo do jetniških vrat, in skoz neko špranjo vidijo vso ječo razsvitljeno, odprejo, — tode prepozno je že bilo; najdejo ga, pa ne več živiga, ampak mertviga,

na golih tleh poravnaniga, nad glavo in pri nogah svetilnice gorijo, ktere to sveto truplo razsvitlujejo in kterih gotovo nobeden jetniških hlapcev prinesel in prižgal ni; pod glavo pa najdejo eno tablico s tem zlatim napisam: Slehern, kteriga bo kuga napadla, in bo s terdnim zaupanjem v mojiga služabnika Roka klical, bo na njegovo priprošnje rešen te hude bolezni. Zdaj se je tedaj zvedilo, de temu je bilo ime Rok, kteri se je poprej le iz ponižnosti klical: Popotni služabnik Jezusa Kristusa sim.

Poglavarjeva sestra si pa zdaj nekaj domišluje in reče mu: tudi najniga ranjciga brata Janeza sin, kteri je naju pred 14 leti zapustil in po svetu se podal, se je klical Rok kaj pa, ko bi ta bil najni unuk? tode če je ta najne žlahte, se lohka prepričamo, ker naš Rok, kakor veš, z rudečim križčikom na persih rojen je bil. — Odgernejo to sveto truplo in oh! strah spreleti poglavarja in njegova sestra v omedlevico pade, ker na njegovih persih rudeč križec zagledata in tako za svojiga žlahtnika spoznata. — Slovesno ga vse mesto na pokopališe sprejmi, in poglavar, kteri je bil tedaj njegov stric, mu na grobu lepo cerkev napravi, ter se je precej za svetnika častil zavaljo tolikanj čudežev, ktere je Bog po njem v življenju in po smerti delal, kakor tudi še dan današnji. Umerl je sveti Rok 1329 v 34. letu svoje starosti. (Bolandisti).

Glejte, ljubi moji! to je ob kratkim življenje sv. Roka bilo, polno ljubezni do Boga in do svojiga bližnjiga, posebno polno ljubezni do revnih bolnikov. Tudi vam, preserčni moji! se gotovo marsikaka lepa priložnost nameri bolnikom postreči in jim pomagati. — Imate v soseski bolno siroto, ktera v kaki suhoti na goli slami leži, obišite jo, pomagajte ji, tolažite jo, presteljite ji, osnažite jo, podajte ji, če vas prosi, vsaj merzle vode, de si žejo ugasi in vročino ohladi; vsako nar manjši delo keršanske ljubezni vam bo Jezus tako zarajtal, kakor de bi ga bili vi njemu samimu storili. On vas tega zagotovi, ker pravi v sv. evangeliju: V resnici vam povem, tudi kozarec merzle vode v mojim imenu žejnemu podan, ne bo zgubil svojiga plačila, on mu bo povernjen v nebesih in z nebesi.

Sv. Rok je mogočin priprošnik pred Bogam za nas, posebno so si ga koj po njegovi smerti kristjani zvolili za pomočnika v kužni bolezni. Kuga, ljubi moji! je pa dvojna telesna in dušna; telesne se ljudje bojijo, za dušno se še ne z menijo.

O bojmo se velikoveč dušne kuge greha, kot kuge, ktera naše truplo pod zemljo spraviti zamore, in gotovo se tudi

te ne bomo bali in pred njo tresli, ako bomo v gnadi božji živeli brez greha; prosimo pa tudi sv. Roka, de bi Gospod Bog na njegovo priprošnjo daleč od nas odvernil kužno bolezen in nas ohranil pri ljubim zdravju.

Prosi za nas sv. Rok tako: Milostljivi Oče nebeški! ker si ti pri mojim mrtvim truflu tablico s tem veliko pomenljivim napisam postavil, de bo slehern, ktere bo v moje ime klical, obvarvan kuge in nalezljivih bolezin; spomni se svoje obljube in usliši glas ljudstva, ktero v ti veži mojemu imenu pesvečeni s terdnim zaupanjem kliče, in odverni daleč od njega vsako kugo, ohrani ga pri ljubim zdravju, de se greha varuje in v vsaki čednosti dovzema.

Glej, Oče nebeški! to te prosi tvoj služabnik Rok za njega, usliši me, usliši me! Amen.

To je hitro napisano, spričevalo nose
1. kor. 1. 12.

V farni cerkvi sv. Petra blizu Gorice. 1851.

Na velikonočno nedeljo.

To je hvala naša, spričevanje naše
vesti. I. Kor. 1, 12.

Kadar kaki igravci v kako mesto pridejo, kateri postavim po vervi plešejo, ali kake opice imajo, ktere spačeno oblečene skačejo, s pokrovom na pokrov treskajo, ali z zvončikam žvenklajo, ali strune na škantu vbirajo, in z lokam nanj pertiskajo; ali kateri igravci kake umetnosti kažejo, norčije uganjajo, s svojo ročnostjo, gibčnostjo, hitrostjo in urnostjo ljudi slepijo, kakor bi za res kaj čudniga znali in delali, se oglasijo, svoj prihod oznanujejo, na hišnih voglih listke obešajo, na katerih se bere, kdaj, kje in pa za koliko krajcarjev se bo ta igra viditi mogla, tudi po celim mestu hodijo in pred seboj trobijo, kaj de znajo, kako hočejo družino razveseliti, svojo mošnjo pa prav dobro polniti, ino ljudje k takim igračam hitijo, kot muhe na med, kakor že sploh pregovor pravi: Kjer gosle cvilijo in bas gromi, tje vse hiti.

Posvetnim ljudem le to dopade, kar svet dati zamore, tode ta velik goljufivec nič drugiga ne da, kakor to, de, kander se je človek njegoviga veselja in njegovih dobrot do sitiga napil in do verh gerla navžil, dvakrat bolj žejin, lačen in prazen po vsim tem je, kakor je k takimu veselju došel.

Ali, ljubi moji! vsiga družiga veselja nam ponuja sveta mati katoliška cerkev, čistiga veselja kelih nam k žnabljem pertiska, kteriga svet nima in ne pozna, torej tudi dati ne zamore; duhovno je to veselje, pozemeljskimu človeku grenko kot pelen, duhovskimu pa sladko kot sterd. — Tega čistiga veselja zavžit, se ga do sitobe napit, tudi sveta mati katoliška cerkev vabi in kliče svoje otročiče, ter se po visocih zvonikih v linah zvonovi zamajejo, svoj mili glas razlegajo po hribih in dolinah, ter vabijo in kličejo verne v hišo božjo.

Tako ste tudi vi, ljubeznjivi poslušavci! dans na veliko-nočno nedeljo na povabilo Bogu posvečenih zvonov po stari navadi v svojo farno cerkev blizo iz vsih kaplanij, ktere cerkev svetiga Petra za svojo mater spoznajo, semkej prihiteli, ne gledat, svojih oči past nad kakim zvitim, prekanjenim igravcam, kteri bi s svojimi zvijačami vam le prah v oči metal; marveč ste semkej prišli svoje oči povzdignit na altar, ker vojšak vsih vojšakov Jezus Kristus, z bandercam v roki povišan stoji, se nam ljubeznjivo nasmeji, kakor de bi nam hotel reči: pred tremi dnevi sim bil od svojiga lastniga ljudstva, kteriga sim ljubil priserčno, na Oljski gori izdan, prodan od eniga svojih učencov, kot razbojnik vjet od vojakov in briških hlapcov zvezan, zasramovan in zapljuvan, od sodnika do sodnika peljan, kterih je bil drugi krivičnejši od drugiga, v nar zaničljivši smert obsojen, na križ perbit, na njem povišan, od svojiga ljudstva umorjen, s križa snet, v grob položen; pa dans sim iz svoje lastne moči, ker pravi živi Bog sim, od mertvih vstal, živim in ne umerjem nikdar več. V znamnje premagane smerti ja jaz banderce v roci deržim. Ne bojte se torej, majhno kardelo, kteri še v mene vervate; premagal je lev rodu Juda, korenina Davida.

Glejte, ljubi moji! tako nam una podoba na altarju, če ravno lesena, z barvami prevlečena, vender glasovito govori; in ravno jaz njega nevredna stvar sim tista slaba posoda, po kteri on dans vam govoriti hoče, dans ta dan, v kterim sveta mati katoliška cerkev v svojih duhovnih molitvah poje: *To je dan, kteriga je Gospod napravil, poskakujmo in veselimo se v njem.* Ps. 115, 24. Kaj? moramo dans morebiti iti se v kroge vertit, de bi poskakovali? Morebiti se k mizam usest, ktere se od jedi šibijo, in kozarce praznit polni žlahtniga vina, ktero le prerado v glavo skoči ino pamet zblodi? morebiti se podat v sumeče družine, kjer se nori, smeja, de se žile napenjajo in trebuh odskakuje?

O ne, ljube moji! ne, sej nam to sv. apostel Pavl prepove, ker piše: *Ne v pijanosti, ne v nečistosti, ne v pojedinah* Rom. 13, 13. je namreč tisto veselje, od kteriga meni sveta mati katoliška cerkev, de se mu mi dans prepustimo, ampak to veselje je v Gospodu, od kteriga sv. apostel na drugim kraju piše: *Veselite se, pa le v Gospodu.* Filip. 3, 1. Veselite se, hoče reči, pa vselej z mero, čisto, nedolžno, de ne bo kdo po vašim djanju pohujšan.

Veste pa, prijatli moji! od kod čisto nedolžno veselje zvira? — Ono se odpira le iz tihiga, mirniga, pokojniga serca. Kakor se iz zblojeniga studenca le kalna voda zajema, tako tudi iz nepokojniga serca pravo veselje ne kipi.

Kakšno je pa vsaciga posebej nas serce, v persih za rebri na levi strani skrito ino verh tega še z obleko odeto, tega jaz, ker v njega ne vidim, tudi povedati ne morem. Bilo je nekdanj, morebiti še ni davno, ko je grizlo in pikalo kot kača in svoj strup razlivalo kot modras; ali v preteklim postnim času se je tega strupa izčistilo, in z žlahtnim mazilam napolnilo, katero prijetno hladi in dušne rane celi. — O de bi bili le vsi, kakor sv. apostel Pavl v današnjim listu piše, dobro pospravili, čisto postergali stari kvas iz svojih serc, to je, o de bi bili vsi, kateri so že svojo velikonočno spoved opravili, jo dobro, čisto, natanko opravili, in nikdar več ne zapravili zadobljeniga dušniga miru, nikdar več se ne povernili v tiste smradljive mlake, iz katerih so se zdej skopali; zakaj vedite dobro, de stan grešnikov ki se v svoje grehe zopet povračajo, je nar hujši, oni sami sebi meč iz pers potegujejo, pa zopet v taisto zasajajo, de bi le keravili.

Položimo zdej pa le po storjeni velikonočni spovedi vsak svojo roko na svoje serce in tanko na uho vlecimo, kaj nam ono pravi; kaj ti pravi, ljubi moj kristjan, serce tvoje zdej? — Ako te ne toži, te zgovarja; ako te pri sercu ne skli, te pa prijetno hladi; ako te ne straši in ne plaši, te z veseljem navdaja; ako ti serditiga sodnika ne kaže, ti zvestiga povračnika s perstam molí; ako te ono v pekel ne pogubuje, te pa v nebesa povzdiguje. — Pa kdo je ta skrivni sodnik v našim sercu, ki nam ali usmiljeniga ali pa ojstriga Jezusa kaže? — Ta skrivni sodnik, ljubi moj! je naša *Vest*.

Če nas naša *Vest* ne graja, temuč le hvali, smo, če tudi revni in ubožni, zadosti bogati, se lohka veselimo v Gospodu, ker naše veselje je nedolžno, je čisto. *To je hvala naša*, piše sv. apostel Pavl Korinčanam, *spričevanje naše vesti*. Če je po besedah svetiga Pavla spričevanje dobre vesti naša nar večí hvala, naša nar večí sreča; je tudi nasprot nar večí sramota, nar večí nesreča naša, spričevanje slabe vesti. V ta namen vam želim dans pokazati, de ni hujiga za človeka na svetu, kot je huda, razdražena vest.

Speljava.

Berhka deklica iz žlahtne hiše rojena, v strahu božjim izrejena, edino upanje svojih staršev, veselje svoje žlahte, lepota cele soseske, v nesrečni uri perliznjenimu zapeljivcu svojo čast in svoje poštenje proda. Ko se is svoje dušne pijanosti zdrami in dobro zave, primerja svoj nekdanji stan s sedanjim, stan nedolžnosti s stanam pregrehe ino zdihne:

Oh! kaj sim storila! vpije, svoje roke vije, oj me, kaj sim storila! Nisim več ne, zvest otrok božji, nič več ljubica svojih staršev, nič več veselje svoji žlahti, nič več tovaršica svojim prijateljicam, nič več lepota svoji soseski, nič več devica neomadežane časti z zakladam mirniga serca. S sramoto sim se pokrila, in kmalo kmalo me bodo zaničljivo gledali, se mi posmehovali in s persti za mano kazali. — Ah! ali sim le v stanu še komu naravnost v oči pogledati? — ali bo moja sramota skrita ostala? — kaj ali sim jo le v stanu zakriti? — Ali jo že zdej ne razodevajo moje objokane oči, moja boječnost, moj strah in moj trepet? Ali nisim že en čas sem, kar sim grešila, vsa drugačna, vsa spremenjena? — Prej polniga lica, zdej vpadena; prej bistriga pogleda, zdej temnih oči z višnjevimi obročki pod čelam? — Ah, ah! kaj poreko moji starši, ki se tolikanj zanašajo na mojo poštenost, ki mislijo, de sim še devica neomadežvana, — pa je vse drugač! Res je sicer, de so tudi oni tega krivi, ki mi večiga strahu dali niso, ki bi se jim bilo vender lahko dozdevalo, de znanstvo z osebo, za katero so oni prav dobro vedili, ne more biti lohka brez greha, mora biti kaj več, kot poštena ljubezen; ker bi bili vender vediti mogli, de ogenj v slamo potaknjen v plamenu zagori, de noč ima svojo moč, de ponočni plesi skorej nikdar brez nesramniga greha niso; pa kaj — grešila sim vender le jaz sama, sramota je pa tudi njim: kaj poreče moja žlahta, ki mi je tolikanj dobro hotla, in me z veseljem svojo žlahtnico imenovala; o kako si bodo moje sosede, moje prijateljice od mene v ušesa šeptale? Ah! kam kam se skrijem, kam pobegnem, de se ti sramoti odtegnem? — Proč je venec moje čistosti, proč moja nedolžnost, proč moja čast, proč moje vse!

Posoda razdrobljena več cela ni, ura zamujena in pa nedolžnost zgubljena, se ne poverne nobena. — Noben pošten mladenec, če še toliko doto imam, me snubit ne pride, me ne popelje k altarju. Jaz sim zapušena, zaveržena od vsih in na vselej, ah! le pridi, le pridi sestra košena me objet ino reši me te sramote! — Tako zdihuje nesrečna. Po noči se vleže, ali spanje beži od njene postelje; je in pije, ali rudečica zgine iz njeniga obličja; ogiblje se skerbno ljudi, ter se boji, de bi ji vsak na čelu vtisnjene pregrehe ne bral, vsak ji je ne očital, vsak je ne preklel.

Poznate vi, ljubi moji! to zalo deklico, nekdam tako veselo, zdaj tolikanj žalostno; nekdam tako zalo, zdaj tolikanj gerdo, jo poznate? — o ne vzdignite svojiga persta, ne kažite za nikomur z njim; kažite le proti samim sebi, zakaj ta deklica je naša Vest.

Dokler se naša vest omadeževala ni z gerdimi, ostudnimi pregrehami, je podobna vsaki nedolžni, čisti devici, koja se veseli v svojim sercu, de je zvesta Bogu in njegovim zapovedim, de je prijateljica Jezusa Kristusa in nevesta sv. Duha, de je blag cvet matere katoliške cerkve, veselje in upanje svojih staršev in vsih poštenih ljudi, kadar se je pa ona pregrešila in zapovedi prelomila, je raztergala tisto lepo zvezo, s ktero je bila z Jezusom in sv. Duham zavezana, vergla od sebe belo oblačilo, ktero ji je bilo pri svetim kerstu podeljeno, de bi ga neomadeževaniga ohranila in čistiga pred sodnji stol prinesla, umorila v sebi gnado božjo, zgubila prijaznost, pri svojih tovaršicah; ona je zdaj v nepokoju, v trepetu, v sramoti, kot vsako posvetno, zapeljano babše.

Kaj, ljubi moji! ali morebiti ni temu tako? — Ali ni mar res, de v svojim sercu skritiga nevidniga sodnika nosimo, kteri nas po storjenim grehu koj obsodi, ti si kriv, ti si grešil? Serce dozdej tiho, mirno, pokojno, veselo, in kakšno je po storjenim grehu? — *Za grešnika ni miru, pravi Gospod po svojim preroku Izaiu. 48, 22.*

Huda vest so tiste kleše, ki zmirej stiskajo; tista ura, ki se nikdar ne steče, tisti dimnik, ki zmirej kadi; tisti červ, ki zmirej dolbe; tisti škorpion, ki vselej piči; tista kača, ki vselej ostrupeni; tisti tiger, ki zmirej mesari, tisti petelen, ki zmirej poje; tisti zvon, ki zmirej brenči; tista voda, ki zmirej šumi; tisti voz, ki zmirej derči; tista žilica, ki neprenehama bije.

Človeku s hudo razdraženo vestjo živo pred oči stopi, de je razžalil Boga tako dobriga očeta, razžalil Jezusa tako usmiljeniga odrešenika ino zaverigel sv. Duha, ki mu je tolikanj dobrih svetov navdihval; on se spomni, de je zametval opominovanje skerbignega očeta, ne porajtal solz ljubeznjive matere, ne gorečih prošenj svojih bratov in sestrá, ne lepih zgledov svojih verstnikov in verstnic; on se spomni, de tukaj ni maral za opominovanja tako skerbignega spovednika, tamkaj ne poslušal besed tako gorečiga pridigarja, tukaj z nogami teptal vse, kar mu je dobro vest ohraniti pripomagovalo. — On se spomni, de tukaj je lepo priložnost kaj dobriga storiti zamudil, tamkej reveža z gerdo od hiše spravil, tukaj siromaka za kake krajcarje ogoljfal, tamkej soseda v škodo pripravil, tukaj udovo zaterl, tamkej sirote z beraško palico v rokah po svetu poslal; tukaj to in tamkej uno krivico storil. — On se spomni, da tamkej je nedolžnost zapeljal, tukaj zakonsko posteljo omadežal; tamkej ogenj sovraštva unel, tukaj dva zakonska razdvojil, tamkej koga našuntal, de je svojiga bližnjiga obrekel in mu čast odvzel. — On se spomni, de ob nedeljah in zapovedanih praznikih je več pohujšanja

dal kot lepih zgledov; več kerčem obiskal kot cerkvá, več kletvinje storil kot molitve, zasmehoval cerkvene zapovedi in služabnike njene. — Vse te pregrehe in hudobije, ktere je dopernašal, so tolikanj na obe strani izbrušenih nožev, ki mu serce prebadajo, so tolikanj špičastih igel, ktere ga bodejo, pikajo; noben živi človek sicer ne vidi njegovih notranjih muk, pikanja in grizenja njegove vesti; pa on jih čuti sam, in trepetá in se boji. Pervi nasledek hude vesti je *strah*. In de je res *strah* prvi nasledek hude vesti, odprimo le sveto pismo, in že na prvih njega straneh najdemo potterjeno to.

Adam in Eva, prvi starši naši, dokler sta nedolžna, desiravno brez vsiga oblačila, se ne sramujeta eden drugiga, se ne bojita pred božje obličje stopiti; veselo se z Bogom pogovarjata in on z njima. Ali glej! pride kača, to je hudič v podobi kače ju zapeljevat, ter praša, zakaj od drevesa v sredi paradiža vsajeniga ne jesta? Na te sladke priliznjene besede naša prva mati odgovori: Zato ne jeva, de bi morebiti ne umerla. Gen. 3, 3. — O kaj! ne bota umerla ne, odgovori zapeljivka, temuč, če jesta, bota kot bogova, vedila dobro ino hudo. Gen. 3, 4. — Na te sladke besede Eva, ki ravno pod prepovedanim drevesam stoji, želeča biti boginja, vediti dobro ino hudo, še bolj obrača svoje oči po prepovedanim sadu — dopade ji, — mika jo — roko stegne — jabelko uterga — k ustam nese — nagrizuje. — O Eva, — Eva! kaj delaš, ker strup k ustam moliš? — ali se ne spomniš Gospodove prepovedi, svojiga stvarnika, svojiga dobrotnika? — ali nimaš drugiga zlahtniga sadja dovolj, na zber? — Eva omamljena, zapeljana, želeča biti boginja, vediti dobro in hudo, sad okusi, pa tudi svojimu možu ponudi, ter tudi on zavžije. — Naglo kot blisk se jima oči odpro, spoznata, de sta naga, se sramujeta eden drugiga, ino gresta skrit se.

Bog pride, hodi po paradižu gori in doli ju iskaje in zakliče: Adam, kje si? Gen. 3, 9. — Bojim se pred te priti ker sim nag. Ino Bog: kdo ti je rekel, de si nag, si le prepovedaniga drevesa sad okusil? — Ja, odjecljá, pa žena me je zapeljala, in tako na dalej se zgovarjata, de ju Bog v kazen iz raja spodi. — Poglejte prvi nasledek hude vesti, kteri v strahu obstoji.

Kakor je po storjenim grehu naše perve starše strah spreletel, in oni so bali se priti pred božje obličje; tako tudi nas strah obdaja, serce vpada, kader grešimo, in sami dobro čutimo, de po grehu smo se zamerili Bogu.

Človek, kteri je z greham svoj dušni mir poderl, ino si v serce nepokoj zasejal, če tudi pred ljudmi skriva svoj

nepokoj, svoj nemir; če se tudi iz vsiga gerla kahljá, si zvižga in poje, mu vender to persiljeno veselje iz serca ne gre, in večkrat se kaj taciga nameri, iz kteriga lohka sklenemo, de njegovo serce pokojno ni. — Sami morebiti ste že kdaj srečali kakiga klaverniga pobitiga človeka, kteriga le viditi je vas že groza obšla, in komaj ste domu prisopeli, ste trepetaje domačim pripovedovali: Sim srečal, taciga človeka, pred kterim me je bilo strah; ni bil sicer star viditi, pa vender nekaj tako čudniga se mu na obrazu bere in pod čelam vidi, de mora biti človeka strah; še zdaj, ko se ga spomnim, mi vse po životu gomazi. — Jaz ne bom sodil, jaz ne bom rekel, kaj tega ptujiga človeka tako strašniga dela, de te je groza pred njim; morebiti, de so ga hišne skerbi tako pobile, de ga je nagla neprevidena smert kakiga zmed njegovih ljubih tako poterla, de ga kaka bolezen tolikanj spreminja, de te je groza, strah pred njim; vse to utegne biti. *To pa tudi nad vse za gotovo vem, de človek s hudo razdraženo vestjo je sam sebi strašin, pa tudi drugim strašan.*

Edino hladilo za pekočo vest je le zakrament svete pokore, in dokler se ta vredno ne prejme, ne pomaga veselje vsiga sveta utolažiti je. Ne pomaga dobro jesti ino piti, huda vest meče v taisto svoj grenak pelen; ne utolaži je soglasno vbrana godba, huda vest stori, de se ti neprijetno glasi, ne pomaga drušine, veselice spreminjati, huda vest gre tudi v taiste s tabo, kot tvoja senca; ne pomaga bogastvo, lepo zidane hiše, bogato okinčane stanice, ne z žlahtnimi demanti vloženi perstani na rokah, ne pravi biseri na vratu, ne čisto zlato v ušesih, ne s srebram okovani vozovi, ne s škarlatam prepreženi konji; huda vest ti veselje nad vsim tem greni. Herod nam je tega žalostna priča.

Bil je Herod zaročen s pobožno bogaboječo, iz žlahtne rodovine rojeno Mariamno, ktera je zavoljo svoje telesne lepote slovela in zavoljo zakonske zvestobe hvaljena bila. Herod, njen mož, je bil pa grozovitnež in pijanec. Zamerila se je možu pijancu, berž ko ne po kakim potuhnjenim perlizunu, ves omamljen, pijan ko čep, jo ukaže umoriti.

Pa ko se prespi in dobro zavé, se mu tudi vest zbudi, ga speka kot žerjavica in zavpije: Gorje meni, kaj sim storil? umoril sim svojo ženo, nar nedolžniši, nar lepši, nar zvestejši med ženami; — gorje meni, jaz sim hujši kot kervoželjni tiger v pušavi. — Senca moje Mariamne, ki blede in kervava za mano hodiš, ah! ti si bila nedolžna, nobene pregrehe ni bilo nad tabo, le to je bila tvoja nesreča, de si bila zaročena s hudodelnikom.

Grizen in pikan od svoje razdražene vesti, povsod spremenjen od te strašne prikazni, sam ne ve, kam bi se djal. On spreminja izbe, veselice, družine; ali povsot ga spremlja, ja za petami mu gre senca — senca umorjene Mariamne. Usede se na svoj kraljevi prestol, ki se žlahtnih kamencov in čistiga zlata lesketa; senca umorjene Mariamne mu je na strani; on gre urit in vadit svoje vojake, Mariamne gre z njim; on se usede s svojimi prijatli k dobro naloženi mizi, se naliva z žlahtnim vinam, — Mariamne mu stoji pred mizo ino mu svoje prelite kervi iz kozarca piti ponuja; po mehkih posteljah se valja, de bi vsaj v spanju se znebil te čudno, grozovite prikazni, ali Mariamne se mu tudi v spanju pred oči stavi. — Karkoli počne, kamorkoli se oberne, ponoči ali podnevu, ali je sam ali v družini, vidi le pred sabo Mariamno umorjeno, v obleki, ki kervavi, kmalo ga milo gleda, kmalo mu grozovito žuga; zdej kaže na rano, zdej proti nebu, zdej pest vzdiguje, kakor de bi ga hotla, zdej mu kaže v pekel. — Karkoli počne, kamorkoli se oberne, povsod so le Mariamne in vestni grizleji — Mariamne in preklestvo — Mariamne in obupanje, v katerim tudi svoje pregrešno življenje konča.

Enak žalostin zgled hude razdražene vesti nam je tudi Juda Iškarjot, lakomen denarja, ter za trideset srebernikov Jezusa izda. Ali komaj so Jezusa v smert obsodili, ga že pekoča vest huje kot žerjavica žge; 30 srebernikov prinese višjim sodnikom nazaj, ter očitno spozna rekoč: *Jaz sim grešil, ter izdal nedolžno kri.* Mat. 27, 4. Ni mu, kakor sam pri sebi misli, zavoljo hude vesti pokoja na svetu več; — verv vzame, se na verbo obesi in razpoči.

Pojdite zdaj in recite, kar hočete, de vest ni nič, ali pa če je tudi kaj, se da pa zatreti, in zadušiti. — *Oglušiti* se da, pa *zadušiti* ne. Oglušiti se da, pa le za kratek čas; pa kadar se enkrat prebudi, bo tolikanj huje razsajala. — Glejte! kakor mati mlado vekajoče dete v plenice povije, v zibelko dene, ga boža, objema, ziblje in poje, in dete sladko zaspi, in kdo bo rekel, de dete zdej, ker ne joče, umerlo je? — O ni umerlo ne! zakaj čez ene ure se prebudi in zopet joče, de mater skliče; ravno tako se bo tudi grešnika zaspana vest, ktere svarivni glas je s svojimi hudobijami zadušil, enkrat prebudila; Bog hotel, de bi le prepozno ne bilo! — Kakor pred hudo uro vse potihne, vse obmolkne, pa nanagloma piš perdere, ki prah vzdiguje, nebo otemni, de zlato solnce skozi lukati ne more, debelo deži, in še tudi rada toča vmes prirožlja: tako se bo tudi zaspana vest na smertno uro zbudila, ino nam kazala to, kar v življenju viditi hotli nismo.

Veste, ljubi moji! kaj je to, solnčni prah? — Prah je v zraku zmirej; desiravno ga mi vselej ne vidimo; kadar pa solčni žarek skoz kako špranjo v izbo vdari, se vidi po svoji širokosti in dolgosti z zlatimi drobtinicami napolnjen, in vse v tem žarku prahu mergoli. Ino ravno ta prah se imenuje solnčni prah in menim, da ste sami že večkrat vidili ga. Kakor ta solnčni prah v žarku sicer zmirej je, pa mi le takrat ta prah vidimo, kadar žarek naravnost skoz kako špranjo vdarja; ravno tako bodo tudi pozabljeni grehi, s katerimi smo si v življenju vest zazibali, kateri so gotovo v nas, pa jih zde viditi nočemo, takrat na smertno uro nam pred očmi migljali, nam taisto strašno delali, pa vrata v nesrečno večnost odpirali. — Ljubi moji! kadar se bo naše telesno oko kaliti začelo in stekleno postajalo; takrat se bo pa naše duhovno oko, to je, naša vest odperla, ino nam kazala in očitala to, kar pri zdravju v življenju porajtali nismo.

Tako zde, hišni gospodarji in gospodinje, očetje im matere, vam je zde malo, ali še celo nič mar, si nobene vesti ne delate, kako vaši otroci živijo, kod hodijo, kaj počenjajo; de le vi sami k njih greham z lučjo ne svetite, mislite je že vse dobro; de se le očitna sramota v hišo ne prinese, so že zadosti poštene deklina, če drugač tudi vsako plesavnicu pometajo; — de le fantje zadosti zarano za delo primejo, so že pridni, če so se drugač tudi celo noč potepali, od vasi do vasi lazili, to vse nič ne dá, de le delajo; če se jim tudi na obrazu, pod očmi bere, de niso preteklo noč oči stisnili, se prot svojim materam bolehné delajo, in zadosti slepe kot so, jim grejo še boljiga kuhat, mende de bi za naprej še huje počenjali; — de le hlapci in dekleta podnevu delajo, kaj pa po noči počenjajo, ali spijo ali za pregrešno djanje čujejo, to njim nič mar ni; de bi tedaj za svojimi otroci včasih pogledali, ino tudi nad svojo družino čuli, tega ne porajtajo; tega za greh nimajo, iz tega si nobene vesti ne delajo. — Otroški in družinski grehi, starši in gospodarji! zapomnite si dobro, so tudi vaši grehi, tako vaši, kakor de bi jih bili vi sami storili, če jim vi hudo delati ne branite, kadar zamorete. Helitovih otrok grehi so bili tudi očetu prišteti, Bog ga je kaznil z avolj grehov njega sinov, veste kako? — Štola je padel, vrat si ulomil in naglo smert storil. Na smertno uro vam bodo ptuji grehi, zamude dobrih del zaspano vest budili, ktera vam bo takrat očitala to, kar v življenju iz zaničernosti viditi hotli niste.

Tako si zde otroci malo ali pa tudi celo nič vesti ne delajo, če svoje starše ubogajo ali ne ubogajo, spoštujejo ali ne spoštujejo, njim pošteno odrajtajo, kar so za prodano blago prejeli, ali si pa kake krajcarje prihranijo; če njih

premoženje v miru pustijo, ali njim pa kradejo denarja in blaga, de ga potem se večim tatovam, kot so sami, spod nič prodajo, de se potem le po tistih hudičevih plesih sukati zamorejo, zdravje zapravljajo pa tudi svojo dušo, pohujšanje dajejo, se z gizdovim oblačilam v oči pikajo in si po lepoti preminjajočiga trupla dopasti želijo. Zdaj se še kaj taciga na spovedi ne obtožijo, spovednik mora kaj taciga iz njih izvleči, kot čevljar dreto; ali če se tudi obtožijo, menijo od spovednika prej pohvaljeni, kot podučeni in posvarjeni biti in jako težko stane spovednika, jim besede sv. Duha: Preg. 28, 24. *Kdor pravi, de svojim staršem krasti ni greh, je tovarš tolovajev*, v glavo spraviti. — Že v prvi mladosti si vest zazibljejo, terdo spi, pa se jim bo že zbudila, če ne prej, pa poznaj, gotovo o smertni uri.

Družina in delavci mislijo, de če takrat pridno delajo, kadar jim gospodar za petami stoji, de so le takrat zvesti, kadar se jim v roke gleda, je že zadosti, drugač si znajo pa na skrivnim poplačevati, počiti, poletu se v senco uleči, med delam klafati in kratek čas delati si. Vest njim zdej nič ne pravi, de na to vižo gospodarju kradejo; pa pravila jim bo enkrat, kadar se iz spanja zdrami, Bog hotel! de bi le prepozno ne bilo. — Res je sicer, vest se da oglušiti, pa ne zadušiti, prej ali poznej se mora zbuditi, pa bo tudi za tolikanj huje razsajala.

Strupeni sad, kteriga huda, pekoča vest porodi, je strah; v strahu, v trepetu živeti, pa gotovo nobena dobrota ni. Kakor tern v peti, če človek prestopiti hoče, zbada ga, tako tudi huda razdražena vest človeka pika, mu ogabi, ogreni vsako veselje in stori, de se vsaka nesreča dvakrat globokeje občuti. De se tega prepričamo, primerimo zdej le hudo razdraženo vest s časnimi nesrečami. — I kaj so vse telesne bolezni, vse časne nesreče proti nesreči hude vesti? — Nič, v nobeni perméri niso z njo. De pa ložej razumimo to, pomislimo le, kako človek s hudo, razdraženo vestjo obnaša se v belezni in v drugih nesrečah, kako pa človek z dobro, tiho, pokojno vestjo. Stopimo v duhu le v taisti hram, v kterim pravični hude bolečine terpeč v zadnjim boju zdihuje, svojo dušo Bogu priporoča in oговорimo ga. Oговорimo ga:

Kako ti je, prijatelj moj, sosed preljubi! bojim se, de te bomo prezgodej zgubili? — O ne, sosed priserčni, povzame rahlo bolnik, ne žaluj za mano, ker grem na očetov dom, po njem le zdihujem, v njega ne pridem prezgodej.

Ali te ne boli tvoja bolečina, ali te ne sklijo tvoje rane, ker od leže si že ena sama hrasta? — In bolnik odgovori; Poglej, ljubi moj! podoba križaniga Jezusa, tudi on je bil od tal do verha ena sama rana, na križu razpet ni imel kam

svoje glave položiti, ino jest vender na postelji tičim, krotko jagnje ni tožilo čez svoje bolečine, po kaj bi tudi jaz reven grešnik godernjal in mermral; Gospod, zdihuje s sveto Terezio, umreti ali terpeti, terpeti ali umreti.

Pa ti ne bo težko zapustiti svoje ljube male otročiče in pa ženo priserčno? — Ja res težko mi jih je zapustiti, pa kaj, ker volja božja je tako, sej on svojih zapustil ne bo; sej se on imenuje oče zapušenih sirot in udov; svojim otročičem straha božjiga za varha pustim in sveto sramožljivost za družico; svojo ženo pa priporočim sv. Ani, ktera je kakor udova, rada molila, ino v tempelnu bila ravno takrat, kadar je Maria Jezusa Očetu nebeškemu darovala.

Prijatelj! ali se ne bojiš umreti? — Ah! kaj se bom smerti preveč bal; res grešnik sim, z velikim kesam sim se obtožil svojih grehov celiga svojiga življenja, s ponižnostjo sprejel Jezusa pod svojo revno streho; v milost božjo zaupam, de se me bo Bog usmilil po svoji neskončni milosti in mi prizanesel kot razbojniku na križu, me plačal kot delavce, ki so le eno uro v njegovim vinogradu delali. Rad umerjem, ker je tako volja božja zdej; saj nimamo tukaj stanovitniga obstanka; saj smo le od dans do jutri. — Bogu zročim vse svoje terpljenje, vse svoje težave, vse svoje križe, vse svoje bolečine, ktere sim čas svojiga življenja prestal, nič se ne bojim pred Boga stopiti in odgovor dati od svojiga hiševanja, ter pri sercu me ne peče kaj.

O blaga dušica! ki tako mirno v Boga zaupaš, se ne bojiš njegove tenke sodbe in njegove ojstre pravice, kdo ti daja toliki mir, toliki pokoj? — To hladilo, ljubi moji! je le tiha, mirna, pokojna vest.

Kakor se v zadnji bolezní človek z dobro vestjo lepo obnaša, tako se obnaša tudi čas svojiga življenja v časnih nesrečah. — Naj se naliv izlije in ploha pridere, debela toča prirožlja in mu v enih trenutkih upanje obilniga pridelka v prah zazibne; naj se nebo zapre in pohlevniga dežja ne pošlje žejnimu polju in posušiti žuga vse, kar raste in sad obrodi; naj mu sovražna tátova roka obere sadno drevje in bogate terte; naj mu lakomnik dobiček odrine in sebi nakloni itd.; on ne zgubi svojiga zaupanja, on ne pozna mermranja ali preklinjavavskih besedi, marveč s pobožnim Jobam 1, 21. zdihne: *Bog je dal, Bog je vzel; njegovo sveto ime bodi češeno!* Vse karkoli zoperniga ga doleti, ne podere njegovi-ga notranjiga miru.

Vse drugač, ljubi moji! je pa pri smertni postelji terdovratniga grešnika, kterimu vest očita, de je čas svojiga življenja hudobiije delal, kakor de bi vodo pil in starim pregreham nove nalagal. — Poglejte ga, kako se obnaša v

zadnjim boju. Obiše ga prijatel, ter želi potolažiti ga — ali on se nad njim zadere: Kaj me hodiš v mojim pokoju motiti?

Nič hudiga, prijatel! mu odgovori dobri sosed, jaz te le opomnim tvoje dolžnosti — sej veš, de si kristjan, spravi se z Bogam, prejmi svete zakramente; jaz vidim, de od dne do dne le slabši prihajaš, ne odkladaš na zadnjo minuto. — E kaj meniš, mu pravi, de sim res tako slab, ni mi tako hudo ne, kakor se ti dozdeva, malo mi po gerlu reglja, pa se bom že odkašljaj, v enih dneh sim pa zopet po koncu — kar pa spoved zadene, od te mi molči ino vedi, de za njo je zadnje pol ure zadosti. — O, ljubi moji! jaz bi vam tega tukaj ne izgovoril, ko bi že kaj taciga na svoje lastne ušesa slišal ne bil.

Kakor v zadnji bolezni, tako gerdo se obnaša tudi v družih časnih nesrečah. — Kadar se mu kaka škoda zgodi, on le gleda, kje in kako bi soseda, poškodovati zamogel; svoje neubogljive otroke prej zlodovati in zdajati navadi, kot prekrižati se in moliti; hudo vreme kolne, svojo ženo zaničuje in si pri strani družih iše in plačuje, čez križe in težave mermra, slepari, kjer more, in svojo vest le z novimi pregrehami pita.

De pobožni kristjan v bolezni ino v križih ne godernja in ne mermra, je edini vzrok njegova dobra vest, in zaupanje v Boga. — De pa hudobni, pregrešni človek ravno nasprotno od njega dela, je edini vzrok le njegova huda pekoča vest.

Vse bolezni, vse nesreče, ktere koli nas na tem svetu zadeti zamorejo, le en kratek čas terpijo, če ne prej, vsaj s smertjo končajo; ali hudo razdražene vesti smert ne pokosi — ona ne umerje, zakaj sveto pismo pravi: *Njih červ*, to je, njih vest, *ne umerje vekomaj*. Mark. 9, 43. — Ali ni tedaj razvidno, de nar huji nesreča za človeka je huda razdražena vest že na tem svetu ino tamkej v večnosti?

Čas svojiga življenja v strahu, trepetu živeti, od razdražene vesti grizenimu in klanimu biti, to je gotovo hudo; v peklu pa vekomaj zakopanimu biti, o to je pa hudo čez vse hudo. *Uno* imaš človek s hudo vestjo že na tem svetu, *to* te pa čaka na unim svetu. De se te večne nesreče ogneš, in si že zde na tem svetu ljubi mir pripraviš, vež, kje ga imaš iskati? — Le v zakramentu svete Pokore. S ponižnim in skesanim sercam obtoži se svojih grehov na tanko, terdno skleni greha ne delati več, storjeno škodo poravnaj, dobro ime popravi, pokoro naloženo dopolni, bližnjo grešno priložnost zapusti, tako se bo zopet povernil zveličanski mir v tvoje serce, in tvoja nar večji hvala bo, spričevanje tvoje vesti. Amen.

V Gradini v Berdih 1850.

Na noviga leta dan.

Prijatelj, kamo greš? Tako slišimo pogosto ljudi na cestah ogovarjati se.

Lepa navada je od naših prednikov vpeljana, da na današnji dan, na dan noviga leta, sosed sosedu, prijatelj prijatelju roko poda, se z njim razveseli, da sta srečno dočakala noviga leta. Mnogo sreč si želita, storjeniga razžaljenja pozabita, prijateljstvo terdneji skleneta, se za podeljene dobrote v starim letu zahvalita, in ravno po ti poti si narogotovski obljubita, se tudi v prihodnjih potrebah nikakor ne zapustiti; si še enkrat v roko sežeta, poljubita in v božjim imenu razideta.

Ljubi moji! tako je prav, tako nas je Jezus sam učil, da se moramo med sabo ljubiti, da si moramo iz serca odpustiti, kakor nam tudi naš nebeški Oče naše dolgove odpusta; tako je prav, da podeljene dobrote spoznamo in se za taiste zahvalimo. — Pa ne le ljudem, našim prijateljem in dobrotnikom samo se moramo za prejete dobrote zahvaliti, temuč še veliko več Bogu, zakaj le on je delivec vsih dobrot; vse, kar smo in imamo, le po njegovi neskončni milosti imamo; zaslužili nismo ničesar, vse nam je le brez našiga zaslužka dal.

Če torej, ljubi moji! zdaj nekoliko nazaj pomislite, kako je pri vas pred dvema, tremi leti bilo, ino če te leta z lanskim sinoč pretečenim primerite, o! kaj ne? kako so si nasprotne! Pred dvema, tremi leti so bile letine pri vas jako picle! ngrade, brajde ste bili vsako leto lepo obdelali, terte lepo obrezali, zemljo izorali, ali prekopali, pognojili, obsejali in povlekli, pa vse ni nič pomagalo; ko je polje in tertje obilno letino obetalo in se je vam že serce smejalo, je prišla

ali huda ura in pobila up obilniga pridelka, ali pa je osmondilo prepekoče solnce bogate terte, zadušilo sadno drevje, ter pokončalo — vse. Ali preteklo leto, ljubi moji! kako je bilo? — Terte, iz katerih niste tri leta grozdja brali, zemlja, ki tri leta ni kaj sadu prinesla, je preteklo leto vam žlahtniga vina in drugiga pridelka, ki pri vas obrodi, v obilnosti dala. — Nič bolj niste lansko leto delali in kopali, nič pridniši tert obrezovali, kot pretekla leta, in vender vam je lani vse po volji šlo, zakaj Gospod Bog se vas je po svoji neskončni milosti usmilil, in vam obilniši pridelati dal. Zahvalite ga torej še dans na noviga leta dan za obilni pridelk preteklega leta, in ravno po ti poti se mu bote nar prijetniši priporočili za obilno srečo dans nastopljeniga noviga leta.

Kakor zares nič dobriga na tem svetu nimamo, še manj pa veseliga v tih žalostnih, vročih solz vrednih časih slišimo; kakor gotovo je, de zemlja, na kateri prebivamo, je le dolina solz, vender meseniga človeka nič bolj ne zaboli, kot bolečina na njegovim životu, ter boji se ta revni svet zapustiti in iti v večnost, le zdrav bi rad bil in pa dolgo živel. — Zdravja in pa dolgiga življenja si želeči, ljubi moji! ni pregrešno, posebno če pomislimo, de imamo božji pravici še veliko poplačevati, kar tudi na tem svetu poplačati zamoremo, če zopernosti, križe, težave, britkosti tega življenja v duhu pokore prenašamo, to je, čez nje ne godernjamo, temuč jih za voljo božjo spoznamo in rečemo: *naj bo to v božjo čast, pa moji duši v zveličanje*. — Zgubljeniga zdravja pri možeh iskati, ki so na to učeni, je Bog sam zaukazal, ker govori v bukvah Modriga: 38, 1.: *Spoštuj zdravnika v potrebi*.

Ali kakorkoli si človek zdravje ohraniti želi, kakorkoli on hrepeni se še dolgo znajti v sredi svoje žlahte; svojih prijatlov ino znancov, kakorkoli veliko let že na svoji starosti šteje, človek vender ni večen na tem svetu. Človek po svojim truplu le nekoliko časa živi, po svoji duši pa bo večno živel, to je, naša duša ne bo umerla nikdar nikoli. Iz umerjočiga in neumerjočiga dela obstoječi človek je le popotnik na tem svetu, živi le prerad v nemarno tje v en dan, in pozabi prehitro, kamo de gre. Če prijatla na cesti srečam in poprašam, kamo de gre, mi vé urno povedati, kamo popotva; on mi odgovori: Grem sem, grem tje, v ta ali uni kraj, kamor mu srečno pot vošim.

Tihi, mirni v ti hiši božji, svetimu Jurju posvečeni, stojte, in me poslušate zdaj, nobeden se tako rekoč ne gane, kaj pravite, ali ste zmirej na enim kraju? ali ste se že v tem hipu, kar jaz vam govorim, kamo bližej pomaknili, pomaknili z menoj vred? Ja pomaknili smo se naprej, ter z

vsakim hipam, z vsakim zdihlejem nekoliko našiga življenja odpade, z vsakim hipam smo bližej groba, z vsakim hipam smo bližej večnosti. Kamo popotvamo, kamo gremo, ljubi moji! na vse zadnje? veste kam? — S svojimi truplam gremo v grob, s svojo dušo pa v večnost. Ino ravno pri teh besedah jaz dans obstojim, prevdariti jih hočemo, premisliti na tenko, globoko v svoje serce vtisniti na noviga leta dan zato, de posvetno veselje in pozemeljske reči zaničevaje se ložej do nebeških povzdignemo.

Speljava.

A. Pervo vprašanje našiga današnjiga premišlovanja je: Človek, kamo greš? in odgovor na to: s svojim truplam v grob. — O, ljubi moji! to je resnica, ktero nam tolikokrat oznanuje mili glas posvečenih zvonov, žalostno prepevanje mertvaških bilj, tolikanj novih grobov, zmirej, vselej so se še poterdile besede svetiga apostelna Pavla, kateri Hebrejcam v 9. poglavju in 27. versti piše: *Vsakimu človeku je enkrat umreti in po smerti mora na sodbo*, pri kateri bo prejel po svojih delih, bo žel, kar je tukaj sejal, bo ali naravnost v sveto nebo vzet med izvoljene božje, ali bo v vice obsojen in tamkej poplačeval do zadnjiga vinarja, ali bo pa v pekel pahnjen, ter tamkej neizrekljivo velike, večne muke terpel. — De mora zares vsak človek umreti, naj bo star, naj bo mlad, naj bo bogat, naj bo reven, tega smo prepričani vsi, in tega skazovati nikakor potreba ni. Umerl je naš prvi oče Adam 930 let star, umerl je pa tudi Davidov sin, kateri je komaj solnce zagledal; umerl je bogatin v sv. Evangelju in pokopan je bil v pekel, umerl je tudi revni Lazar, in nesen je bil od angelov v naročje Abrahamovo.

Kakor je bilo v starim testamentu, tako je tudi v novim, je, ino bo noter do konca sveta; kakor drugot, tako se tudi pri nas stari mladim umikajo in prostor delajo; kakor drugi, imamo tudi mi že vsi, nekteri več, nekteri manj, nekteri pa tudi že vse, karkoli nam je na tem svetu nar ljubšiga bilo, tamkej v neskončni večnosti; bili smo z njimi še ni davno, morebiti še celo pred nekoliko tedni ali dnevi, v veseli družini prav dobre volje; bili so v nar boljših létih, terdne postave, možkiga obnašanja, zdraviga obraza, gladkiga lica; rekli bi bili, de se bomo v njih družini še mnogo let veselili; ali glej! prišla je neusmiljena smert s svojo oestro koso in pokosila je verliga mladenca, ki se je obnašal kot junak, zadušila zalo deklico, ktera je slovila zastran svoje lepote na široko in na dolgo, umorila dobriga očeta, po katerim se si-

rote solzijo, pobrala ljubo mater in pustila mlado dete, katero nje nikdar poznalo ne bo, pa tudi omahljiviga starčika pozabila ni, ter mu spodnesla naslonivno palico in zrušil se je. — O smert ne zbira, le pobira.

I kamo so šli vsi ti? — S svojim truplam gotovo v grob; zakaj saj vidili smo, kako so štiri deske zbili, jih v nje položili, za srečno pot jim le nekoliko oblanja in pa nekaj ponošeniga oblačila z njimi dali, jih z žebli zabili, na pokopališe zanesli, tamkej jamo skopali, in jih zagernili v hladno krilo črne zemlje, naše matere, in tamkej počivajo, dokler tudi mi za njimi ne pridemo ino nas vse skupej ne zakliče trobentni glas na tisti strašni dan vesoljne sodbe, o kateri se bo vsak pokazal s svojimi dobrimi ali pa hudobnimi deli.

Umreti mora vse, karkoli rojeniga je, cesar na svojim prestolu, berač v svojim berlogu; imenitni predpostavljeni in ubogi podložni; grajšak v svoji grajšini, kmet v svoji hišici; učeni, ki tek zvezd premérja tako dobro, kot blebec, ki še za svoje ime ne vé; eni poprej, eni poznej, vsi pa gotovo, kdaj? tega pa ne vemo, zakaj smert bo prišla, pravi sv. pismo, natihamo kot tat; pobrati te utegne ravno takrat, ko se nje nadjal ne boš, nanaglama ali po dolgi bolezni, na postelji ali na polju, na suhim ali na vodi, o času mira ali v času vojske, ubežati ji mogoče ni. Ti se je bojiš od desne, nagneš se na levo, in ravno tamkej tebe ona pričakuje; bojiš se je od zadej, pripogneš se naprej, ino tamkej ona tebe zalezuje; spreminjaš izbe, postelje, če tudi mesta in deržave, in sestra košena te spremlja povsod; smert ima v slehernim kotičku svoje moriše. Zavoljo tega jo pa tudi tako strašno malajo. Ste jo že kdaj zmalano vidili? Glejte! takšna je le:

Smert je sestavljena iz samih kosti; na vrat ji je pritisnjena glava, pa brez oči, ker nobeniga pogledati in poznati noče; brez ušes, ker nobenih prošenj uslišati noče; roke ima vtisnjene v rame, pa so le sami udje brez žilic in bres mesa, v spomin, de nobeniga dara z njimi ne stisne; v eni roki derži svetilnico, s katero vsaciga poiše in najde, v drugi derži pa oestro koso, s katero ljudi brez razločka kosi; pred njenimi nogami ležijo raztrupljeni prestoli, zdrobljene kraljeve krone, snédene škofovske kape in palice, plesnjive drage oblačila, ktere so nekdanj veliko veljale, med sekirami, lopatami, matikami in kmetovskimi jopami, v spomin, de ona nobenimu ne prizanese in se z ničemur podkupiti ne da.

Marsikteriga strah obleti in pot mu po čelu rosi, kadar zasliši, ali v očitni pridigi ali natihamo v spovednici, ali na postelji bolan ležeč, de treba bo dati, morebiti kmalo, svetu slovo. — Ali ustrašiti se tega nikakor potreba ni, zakaj Bog

vam je zagromel nad našim prvim očetam rekoč: *Prah si, in v prah se boš spremenil*, Gen. 3, 19. v kazni, ker božjiga povelja spolnoval ni, ker okusil je prepovedaniga drevesa sad. — Kar nam je zemlja dala, to tudi od nas terja, in če bolj se pitaš in rediš, tolikanj več ona po tebi hrepeni. Ker je nad vse dvome gotovo, da vse, karkoli rojeniga je, umreti mora, in da kakor smo nagi na svet prišli, tako tudi nagi iz njega pojdemo: stopimo še v grob, da prav za prav spoznamo, kaj de smo.

Kakor hitro človek svoje oči za ta svet zatisne ali umerje, tako naglo tudi njegovo truplo razpadati začne, in ko bi mertviga trupla pokopat ne nesli, bi zavoljo smradu, ki iz njega puhti, ljudje oboleli in pomerli, zavoljo tega ga globoko v zemljo zagernejo, da se zrak ne usmrači in ne okuži.

V grobu, v grobu pod zemljo pa še le naše truplo kar urno razpada. Mokrota, ki je v truplu, ali pa iz zemlje po lesu do njega leze, se ga naravno loti, in kakor se led na solncu taja ali sneg kopni, se po ti mokroti meso od kosti loči in perhni, in kakor se v mesu ali v slanini, v kakim tamnim hramu zaperti červi redijo, tako se tudi s človeškim truplam pod zemljo godi. Ko bi mertvo truplo kake dni po zakopanji zopet skopali, bi se tega gotovo prepričali, da le smrad, červi in gnjiloba je v grobu najti. Lohka torej in pravično rečemo s pobožnim Jobom červam: *Červi, vi ste moj oče, in trohljivosti, ti si moja mati, ti si sestra moja*. Job. 17, 14.

Premišlovanje mertviga trupla in njegove trohljivosti v grobu, je že marsikakiga posvetnjaka spodbodlo v-sé iti in pokoro storiti. — Sveti Frančišek Borgia, kraljeve rodovine sin, ko je vidil mertvo truplo tolikanj zale in spoštovane Španske kraljice Izabele, je bil presunjen od toliciga straha, da je svet zapustil, v samostan Jezusoviga reda stopil in tako pobožno v njem živel, da je svetnik postal. Vidil je Izabelo nekoliko poprej toliko lepo, zalo, zdaj na mertvaškem odru vso spremenjeno; oči, ki so se ji kot dva demanta pod čelam svetile, na večno zaperte in globoko v čelo uderte; lica, ko bi kri in mleko zmešal, rudečkaste in polne, zdaj blede in upadene; rudeči žnablji, s kterimi se je tolikanj prijetno nasmehovala, modrasti in stisnjeni; jezik, kteri je tolikanj sladko govoril, zdaj tih in molčeč, roke nepremakljive, celo truplo terdo, iz kteriga že smrad puhti; to, to ga je spodbodlo svetu slovo dati, to ga je z neko sveto unemo užgalo, več za neumerjočo dušo kot za trohljivo truplo skrbeti, njegov sklep je že storjen; po smrti svoje žene v Jezusov red stopi, in krasno kraljevo poslopje z revnim samostanskim zidovjem zamenja.

Večkratno premišlovanje groba in človeške trohljivosti v njem, je vsim Svetnikom vedno pred očmi migljalo ino jih s sveto resnobo navdajalo; zavoljo tega na veliko podobah svetnikov poleg drugih spokoril tudi zagledamo, de mertvaško glavo pred seboj imajo, ali celo v rokah deržijo, in oči vperte v njo, de bi nikdar ne pozabili, de tudi njihovo truplo pojde v kratkim v grob ino tamkej strohnelo bode.

Hladni grob, ljubi moji! ta čaka nas vsih, pa ne ustrašimo se ga, ne bojimo se ga nezmerno; zemlja de rodi, mora gotovo gnojena biti, ino ravno mi s svojim revnim truplam smo tista mastna rodovitna zemlja, ktera daja živež vsim rastlinam. Nihče ni tako skop, kot ravno zemlja, vse karkoli nam da, tudi terja nazaj. De smo mi pa zares zemlja, tega smo se že večkrat lohka prepričali po svojim lastnim potu. Dergni se poten po vratu, in duh po zemlji boš imel; le to pa duh po zemlji ima, kar samo zemlja je. Ne jokajmo, ne žalujmo torej, de s smertjo skopi zemlji svoj stari dolg plačamo; dolžan komu kaj biti, to je za pošteniga človeka zmirej zopern spomin in otožna misel. — Bodi torej pozdravljena, prijateljica moja, sestra košena, mnogim sovražena smert! ne mudi se, kadar te Gospod po mene pošlje, sej njegova dekla si, urno hodi; ti me boš rešila veliko nadlog, zbrisala zadnjo solzo, ki se mi bo iz očes pocedila, rad rad plačam s svojim bolehnim životam zemlji svoj stari dolg, rad pojdem, že zdaj rad grem s svojim truplam v grob, ter s svojo dušo pojdem v večnost.

B. Veliko pomenljiva beseda je beseda večnost; nje še tako bistra glava in izurjen um razumeti ne zamore. — Večno je to, kar je zmirej bilo, je, in nikdar nehalo ne bo. Večen prav za prav, je le Gospod Bog sam od sebe od vekomaj. Mi ljudje, kar je nas na svetu, smo kdaj začeli biti, nismo od vekomaj, vsaki nas šteje svojo starost od svojiga rojstniga dne. Čas štejemo pa le tako dolgo, dokler živimo, kakor hitro pa umerjemo ne bomo nič več časa imeli, ampak večnost bo za nas takrat nastopila. Tam v večnosti, postavim, ne bomo nič več rekli: 10, 20, 50, 100, 1000 let sim že v večnosti, te leta in milion bilionkrat let niso z večnostjo v nobeni primeri; kadar bomo v večnosti že toliko jezer jezero let, kolikor kapelj je v globokim morju in v vsih vodah, kolikor jezer jezero listja je v vsih gojzdh; kolikor jezer jezero travic in peska po celim svetu, kolikor prahu na zemlji, ali menite, de čez toliko jezer jezero let bo večnost že pri kraju? O ne! po vsih teh ino še toliko preteklih letih nam večnost še za eno samo minuto ne bo prikrajšana, večnost nam bo zmirej enako dolga, zmirej se nam bo začel-

jala, pa nikdar nehala, večnost je večna — brez kraja in konca.

Kako dolgo pot, ljubi moji! imamo mi še storiti — iti v večnost! Pervo stopinjo v večnost smo že storili takrat, ko smo se porodili in z milim jokam to dolino solz pozdravili, z vsakim trenutkam, v vsakim dihlejtem ji gremo naprot in nastopili jo bomo prav za prav, kadar svoje telesne oči na vselej za ta svet zatisnemo. — Kar nam posebno žalost v večnost iti napravlja, je to, ker imamo svojo vest več ali manj z greham omadežvano, se bojimo tenki odgovor dati od svojiga hiševanja in pa, ker s smertjo tukaj svet zapustimo, kteriga več ali manj poznamo, in se imamo prebuditi na svetu, kteriga še ne poznamo.

Res je, de nobeden nas živih tamkej na unim svetu, v večnosti bil ni, in de nobeden mertvih, razun če neke posebne čudeže izvzamem, kateri so se na priprošnjo nekih svetnikov, kakor sv. Antona Padvanskiga in sv. škofa Stanislaja v poterdilo nekih pravic pergodili, nazaj prišel ni, vender verujemo, de sleherniga človeka duša je neumerjoča, de ona nikdar umerla ne bo. Po smerti gre na sodbo s svojimi dobrimi in hudobnimi deli, in prejme sebi zaslužen plačilo, ktero v nebesih in peklu nikdar nehala ne bo, v vicah pa le tako dolgo terpelo, dokler se poplača zadnji vinar, vice bodo pa tudi le terpele do splohniga sodnjiga dne. Po splohnim sodnjim dnevu bota tedaj le kraja dva; eden neizrekljivo srečen, *nebesa*, eden neizrekljivo nesrečen, *pekel*. De bota po splohnim sodnjim dnevu le kraja dva, nam je razodel Jezus Kristus sam pri sv. Matevžu 25, 46., on, ki je večna resnica, ki ne mere na goljfati ne goljfan biti; pa ne le sama duša bo prišla v ta ali uni kraj, ampak tudi naše truplo se bo na taisti strašni dan z dušo sklenilo, in torej celi človek z dušo in s telesam bo ali vekomaj veselil se, ali pa vekomaj gorel. Postavimo si le živo pred oči, kako se bo takrat na sodnji dan godilo. — Gospod bo poslal svoje angele, kateri bodo v trobente zabučali: *Vstanite mertvi!* In na ta glas se bodo grobi odpirati jeli, požrešno morje bo dajalo svoje merliče nazaj, vsaka reka, vse podsemeljske votline, v kterih so človeške trupla sognjile, bodo zdaj odperte; prah, v kteriga je človeško truplo razpadlo bilo, se bo sostavljaj, ud se bo na ud naslonil, roka se bo vtisnila v ramo, glava na vrat, rebre se bodo perpenjale na herbet, zgornje truplo se bo postavilo na skovk. To košeno truplo se bo zdravilo, in bo obdano z mesam in s kožo, kakor ga je v življenju imelo, ktero truplo se bo pa pri izvoljenih svetilo kot solnce, pri zaverženih bo pa černo kot saje. Nebes, vic in pekla duri se bodo odperle, duše iš taistih vrele, iskat vsaka svojiga

tovarša, s katerim je v življenju sklenjena bila. — Ljubi moji! odkod bom prišel takrat jaz, ki tukaj govorim — odkod bote prišli vi, ki me dans poslušate? — bomo prišli iz vic ven — ali iz nebes dol — ali iz pekla gor?

Priserčni moji! to bo strah, pa ne še nar več; vekšji strah bo ta, kadar bo zaveržena pogubljena duša se mogla skleniti s svojim truplam. — Duša svoje nekdajno zdravo, zalo, urno, ogledovano, mehkužno truplo viditi zagorelo, začernelo, pogubljeno, se bo branila z njim skleniti se, ga ne bo hotla za svojiga tovarša spoznati; zvijala se bo in obdivjana zdihovala: Kaj to je moje truplo? — nikakor; oči moje v življenju so se svetile kot luč, iz teh le plamen šviga; roke moje so bile bele kot sneg, te so črne kot žužek; lasje moji so bili vsaki dan lepo počesani, ti so razkodrani kot ljutiga zmaja; iz mojiga trupla je puhtel prijeten duh, ker močila sim ga z dišečo vodicco, od tega se smrad vali — o to ni moje truplo! z njim se ne sklenem! — Ne kerči se, ne brani se, pogubljena duša! ravno to je tvoje truplo, kterimu si v življenju tolikanj stregla, de si ga lepotičila, toliko svetih maš zamudila, toliko nesramnih želj v drugih zbudila. — Sklenjena duša s svojim prekletim truplam bo želela prej v peklu zakopana ležati, kot se postaviti pred sodnji stol, pred kteriga bodo angeli klicali, ter še enkrat v trobente zatrobili: *Pridite na sodbo!* — Na sodbo, vi cesarji in kralji, dati odgovor od svojiga cesarovanja in kraljevanja; na sodbo, vi papeži, škofje mašniki, dati odgovor, kakor ste pasli čedo božjo; na sodbo, vi žlahtna gospoda, dati odgovor, kako ste svoje obilno premoženje skupej spravili, kako ga obernili; na sodbo, vi pravdarski doktorji, dati odgovor, kako ste zagovarjali zaterto siroto; na sodbo, vi kupci, dati odgovor, kako ste kupčevali in prodajali; na sodbo, vi kerčmarji, dati odgovor, kako mero ste dajali, kako pohujšanje v svojih hišah odvrčali; na sodbo, vi župani, dati odgovor, kako ste svojo službo spolnovali; na sodbo, vi starši, dati odgovor, kako ste svoje otroke odredili; na sodbo, vi otroci, dati odgovor, kako ste svoje starše spoštovali — na sodbo, vsi, vsi, kralji in podložni, žlahtniki in nežlahtniki, duhovski in deželski, stari in mladi, možki in ženske, vsi na sodbo v dolini Jozafat! — Priplaval bo po oblaku svitli križ, in se na njem vstavil, sodnji stol se bo na taistiga naslonil, in na njem bo sedel Jezus Kristus sam obdan z nepristrano pravico perpravljen vsim skupej in vsakim posebej poverniti po njegovih delih. — Angeli božji bodo zdaj njegovo voljo spolnili, ter dobre od hudobnih ločili, postavili dobre na desno, in hudobne na levo. Po ti ločitvi se bo vzdignil Jezus sam in govoril pravičnim na desni rekoč: *Pridite, vi ljubljeni*

mojiga Očeta, posedite kraljestvo, katero vam je pripravljeno od začetka sveta, pojdite v moje veselje. Potem poreče hudobnim na levi: Poberite se od mene, vi prekleti, v večni ogenj, kateri je pripravljen hudiču in njegovim služabnikom; in oni pojdejo v večni ogenj. Mat. 25.

Pogreznili se bodo v večni plamen in pekel se bo nad njimi zaperl; izvoljeni pa pojdejo v nebo gledat in uživat Boga na vekoma. Ljubi moji! na kateri plati bomo stali takrat mi? na desni ali na levi? — Pravijo, kakoršno življenje, takšna smert, kakoršna smert, takšna pa tudi večnost.

V srečno večnost peljata pota dva; pot nedolžnosti, lahka in prijetna, ktere žlahtni cvet se kar lahka osuje, in pa pot prave pokore, ojstra in robasta, *ktero jih le malo nasleduje* Mat. 7, 14.; v nesrečno večnost pelja pa široka prostorna cesta in sveto pismo Mat. 7, 13. pravi, *de veliko jih je, ki po taisti hodijo.*

Po kateri poti hodimo mi? po lepi, prijetni, nedolžni? — po ojstri, robasti, spokorni? — ali pa široki, prostorni, pogubljeni? — Ah! dajmo si dans na noviga leta dan resničen odgovor.

Otročiči moji! po kateri poti hodite vi? dajte odgovor meni. — O upam in zanesem se, de hodite še po srečni, prijetni, veseli poti, ktera naravnost pelja v sveto nebo, po poti nedolžnosti. — Če radi vbogate, in ste pokorni staršem svojim; če si ne pustite nobene reči dvakrat ukazati, temuč na prvo besedo njih povelje spolnete in jih ne jezite, ne godernjate in ne mermrate; če zjutraj, opoldne in zvečer, pred jedjo in po jedi svoje nedolžne ročice k Bogu povzdigujete, ga molite in se mu goreče priporočate; če se v cerkvi lepo zadržite brez posmehovanja in čenčanja, na paši ali doma vselej pošteno in sramožljivo vedete, se ne cukate in ne pretepate, ljudem in nikomur gerdih primkov ne dajete in sosedovo sadje in vse, kar vašiga ni, v miru pustite: o tako hodite po poti nedolžnosti, ktera srečno pelja v sveto nebo. — Ne pozabite, ljubčki moji! nikdar na Boga in na njega vsigavedijoče oko. Zaslišite, kar sveti Avguštin od tega Očesa piše: *Greš ven, te vidi oko; greš noter, te vidi oko. Gori sveča, te vidi oko; se luč ugasne, te vidi vendar oko. Božje je to oko, ki te vidi, svello oko, ki vse vidi, tenko uho, ki vse sliši, občutna roka, ki se vsiga dotika, močna noga, ki povsod stoji. Bog je bolj v nas, okoli nas in per nas, ko riba v vodi, ptica v zraku.* Ne pozabite torej nikdar na Boga, on je nam povsod vpričo, vse vidi, vse sliši, če tudi očeta ali mater poleg ni, Bog vas gleda, angel varh je vam priča, varite se torej na skrivnim kaj taciga storiti, igrati in počenjati, česar bi se vi vpričo mene, svojih

staršev, ali kakiga drugiga pošteniga moža storiti ne upali. — Ostanite zmirej nedolžni.

Odrašeni fantje in dekleta! po kateri poti v večnost hodite vi? — Če vam vroč sopar poželjivosti žlahtniga cveta svete nedolžnosti osmodil ni, ali hudi veter zapeljivosti heliga oblačila angelske čednosti odpihal ni, ino zraven še z lepimi čednostmi svoje nedolžno serce zaljšate, hodite po srečni poti ljube nedolžnosti. — Če je pa, deklica, meden mladenec s svojimi sladkimi besedami strup sladnosti v tvoje serce vлил, ali mu pa ti ga s svojimi gizdavimi oblačili že ukradla si, mu v nesrečni uri svojo čast in poštenje za kratko veselje prodala; če je vama služba božja zmirej predolga, sukanje in vertenje na plesišu pa zmirej prekratko; če čez svoje starše, ki vama na take veselice branijo, pa tudi po dolžnosti braniti morajo, godernjata, ali jih še celo kolneta, in se nevedama iz hiše ukradeta; če vama vse to, kar je božjiga, le smerdi, pregrešno veselje pa prijetno diši; če le po svoji razberzdani natori živita: sta že zgrešila lahko pot nedolžnosti, in zabredla na široko prostorno cesto, ktera pelja — v pogubljenje.

Očetje ino matere, možje in žene, gospodarji in gospodinje! po kateri poti v večnost hodite pa vi? — Če v zakonu tako živite, kakor vas zdrava pamet uči; če za svoje otroke več skerbite, kakor za pozemeljsko blago; če nauke, ktere jim z besedo priporočate, tudi s svojimi lepimi zgledi poterdite; če jih nikdar ne z besedo ne z djanjem ne pohujšate; če s svojimi posli usmiljeno ravnete; če revnimu, ubogimu, ki pride na vaše vrata terkat, radi podelite; o tako hodite po srečni poti, ktera pelja v nebo. — Če pa zakonske postelje neomadežvane ne ohranite, svojim otrokam, ko bi jih strahovati mogli, iz slepe ljubezni skoz perste gledate, njim in vaši družini živeti pustite, kakor jim je drago in ljubo, vpričo njih kolnete in zdajate, beraču, ko zamorete, na pomoč ne perhitite; ste tudi vi na široki cesti, ktera naravnost derži — v pogubljenje.

Dobrovoljci in igravci, plesavci in plesavke, po kateri poti hodite vi? — Pijanci, preklinjevalci, perduševalci, ktero cesto popotujete? — Opravljivci, obrekovavci, tatje dobriga imena svojiga bližnjiga, ali ste na srečni ali na nesrečni poti s svojo dušo v večnost? — Lažnjivci, spodjedovavci hišniga miru, jezičniki, kako boste na sodni dan obstali, kje stali, na desni ali na levi? — Krivičniki, goljufi na meri in na vagi, odertniki, kam vam bo krivično blago pomagalo, gor ali dol? — Lakomniki, kam boste šli na tisti strašni dan splohne sodbje? — Vsim tem Jezus poreče: *Poberite se od mene, vi prekleti, v večni ogenj, kteri ne bo ugasnil vekomaj.* Mat. 25.

Ali, o ljubi Jezus! sej si usmiljeni oče, ki nobeniga ne zaveržeš, ki se k tebi poverne; ti si zapersegel, de ne želiš smerti grešnika, ampak de se spokori in večno živi, Eceh. 33, 11.; ti imaš veči veselje nad enim spokornikom, kakor nad 99 pravičnimi, ki pokore ne potrebujejo, Mat. 18, 13.; ti si krivičniga Caheja pridobil, Matevža za svojiga apostelna poklical, Samaritanko spreobernal, Magdaleni odpustil, zgubljenimu sinu prizanesel; o! prizanesi tudi nam po svoji neskončni milosti!

Glej, usmiljeni Jezus! le mladost in prevabljive prilžnosti so bile nas zmotile, kot zgubljeniga sina; ali kakor je bilo po spoznanim grehu njega kesanje čez vse veliko, njegga sklep čez vse terden; tako se bo tudi vedno naše serce žalosti topilo, tebe nikdar več žalilo, našiga sklepa nobena skušnjava poderla ne bo. Podeli nam le dans svojo roko, nikdar je spustili ne bomo. — Gospod! kličejo dozdej zani-kerni starši, pozabljivi gospodarji in gospodinje! milost, mi-lost skaži nam. Kar smo dozdej v starim letu zamudili, to hočemo v novim pridobiti; ne bomo skerbeli tolikanj za časno, marveč za večno, za lepo izrejo svojih otrok, za zveličanje svojih duš. Gospod! kličejo grešniki vsi, zapustimo svojo pregrešno pot, oberremo se na pot pokore, dans, ker sliši-mo tvoj glas, ne oterpnemo svojih serc; daj nam le gnado prav spoznati svoj dušni stan, verige pregreh, v ktere smo bili dozdej zakovani, raztergati; in kader koli nas bo skuš-njava mikala v stare že enkrat obžalovane pregrehe pasti, oživi v našim spominu današnje sveto premišlovanje: de s svojim truplam gremo le v grob, s svojo dušo pa v večnost. Amen.

V cerkvi svetiga križa verh Kumskiga v Berdih 1850.

V god Kristusoviga vnebohoda,
na kteriga dan je v imenovani cerkvi po razpisu sv. očeta
papeža Pija IX. od 24. Svečana 1848 popolnoma odpustek.

Išite, in bote najdlji, in kdor iše, ta
najde. Mat. 7, 7. 8.

Otroku, ki v ozki dolini med visocimi gorami prebiva, in je malo kaj še čez očetov prag bil, se ves svet zdi le tako velik, kot dolina, v kateri prebiva, in visoke gore, ki jo obdajajo, so njegoviga sveta meje, in otrok še celo misli: v nebesa priti, od katerih mu dobra mati pravi, de one zgorej, zgorej so, je potreba le na visoko goro zlesti, in se v oblak vreči, in bo v nebesih že. — Tako sim mislil jaz, ko sim mali deček bil; — pa otrok misli po otročje, se izuri, zbistri ino kaj vednosti pridobi še le z leti, in če tudi na visoko goro zleze, se mu odpre nov, velik svet; vidi, kako se visoka gora unkraj znižuje, v lepe planjave sprostuje, v prijetne homce raste in dalej v visoke snežnike kipi; vidi začudovaje se, de svet mora biti silno velik, in če količkaj razvitiga uma ima, bo lohka po pameti sklenil, de unkraj visokih snežnikov so še novi kraji, nove mesta, nove vasi, nove reke, nepoznani ljudje ptujiga jezika, kteriga on govoriti ne zna.

O ljubi moji! gotovo, svet je velik, in veste, koliko méri in pa kakšin je? — On meri 9,281,916 štirjaških milj; podoben pa je nar bolj naranči, tedej je okrogel, se nekjer ne naslanja, se na nikogar ne opira, v zraku visi, in bo od zvezd, nebeških teles v ravnovagi obderžan, de ne pade, kteri se v 24 urah okoli svoje oši krog solнца zasučé, po kterim zasukanju noč in dan imamo; dve tretjinki tega velikiga sveta ste voda in morje, in le ena tretjinka je suha, ro-

dovitna zemlja, ktera okoli enajst sto milionov ljudi s tolikanj jezer in jezer zverinami z vsim potrebnim previdi, in jih bogato redi.

Kdor od tega velikiga sveta vsaj nekoliko viditi hoče, se ve de, ne sme le doma za ognjišem čepeti in se le po nizkih dolinah sprehajati, temuč mora hoditi in hoditi le daleč naprej, ino vi, ki zlasti o poletnim in jesenskim času s težkim bremenam na glavi po vsih krajih razidete se, žlahtno sadje in sladko grozdje prodajate, oblézete hribe in doline, vi vidite in poznate vsaj nekoliko sveta, in kadar iz globoke doline na visok hrib, postavim iz Loga na Predilj prisopihate, se vam pot scurkama po obličju vdira in sapo zapira, kaj ne? takrat breme odložite, pot si s čela obrišete, hladen vetric vam naprot perpihlja, in vam kar prijetno dene to, in takrat sami pravite, de v nizkih dolinah je soparica doma, ki človeka mōri in mu dihati ne pusti; in zlasti, kadar ste prvi-krat na kaki hrib peršli bili, se vam je na njem kar prijetno zdelo, ste vidili daleč nov svet krog in krog, in mislili sami pri sebi, raji bi skorej na visocih planinah prebivali, ko v ravnih dolinah, v znožju pod hribam.

Na visocih gorah, glejte! nar prvo juterno solnce zabliši, in kadar o večeru v gnado božjo zajde, se še pri celi naravi poslovi; in kakor prijatelj prijatlu pri odhodu roko poda, in še poljubita se, tako tudi rumeno solnce o zapadu svoje zadnje žarke še hribam pošilja in se na njih utrinja, kakor bi se pri njih poslavljal, ter že davno v dolinah mrači se; hladne sape na gorah zrak vedrijo, soparico morijo in jo zganjajo v dolino; čiste vode na gorah zvirajo, ki čede in ljudi pojijo, in dokler v ravnino ne pridejo, se navzdolj prelivaje z marsikako nesnažno in ostudno rečjo pomešajo, nemēden duh dobivajo, in ne diši nam piti jih.

Sveti občutleji, ki človeka na visoki planini sprehajajo, in mu serce povzdigujejo, le na kviško, na kviško prebivati, ti sveti občutleji, menim so bili lepa priložnost slavnemu slovenskemu pesniku k lepi pēsmi „od Planinarja“, ktera se v „Gerlici“ bere, vredna, de ene stavke iz nje tukaj očitno z lece povem. Planinar v pēsmi svoji ne more zadosti prece-niti rajskiga veselja, kteriga na gorah zavživa, pa tudi ni drugim nevošljiv se ga do sitosti napiti, torej vabi gori k sebi nižave sina in poje med drugim tako:

Men' prvo solnce zabliši,

Ko zajde, meni še svitli;

Mrakovi dol stanujejo,

In serca omerzujejo;

Prid' verh planin,

Nižave sin!

Men' čiste sape zrak vedré,
 Mi jasnijo glavo, serce;
 Tam dol megle se vlačijo,
 Duha more in tlačijo,
 Prid' verh planin,
 Nižave sin!

Studenci bistri mi teko,
 Poje mi čedo in travó,
 Tam dol se reke zbirajo,
 Jezove, breg podirajo;
 Prid' verh planin,
 Nižave sin! — itd.

Resnica je to, kar planinar v svoji pesmi poje: Voda in zrak sta tolikanj čisteji, kolikanj višjeji.

De z visocih hribov se daleč krog sebe vidi, in spozna lepota kake dežele, je tudi satan sam dobro vedil, ter Jezusa skušaje na visoko goro pelje, mu razkazuje lepe doline, bogato polje, mu laže, de bogata dežela pred njima njegovo kraljestvo je, kteriga njemu dati hoče, ako se le tolikanj poniža, de prednj poklekne in moli ga. Znan je odgovor, kako je Jezus nad skušnjavcam zagromel: *Poberi se, satan; Boga samiga moramo moliti in mu služiti*. Mat. 4, 10.

Čas svojiga življenja je pa tudi Jezus hribe in gore več ljubil, ko doline, in velikokrat je na njih prenočil v goreči molitvi. Svoje učence je na gori lepo molitev: „*Oče naš*“ moliti učil; na gori je svojo imenitno pridigo od osem blagrov imel; na gori Tabor se je pred tremi svojih apostelnov spremenil; na Oljski gori je svoje bitko terpljenje začel in na gori Kalvarji ga končal; in po svojim častitljivim vstajenju se je današnjidan na Oljski gori več ko pet sto učencam pokazal, od njih slovo vzel, se iz svoje lastne moči od tal vzdignil, in po oblaku plaval v svoje nebeško kraljestvo.

Tudi nam, kadar na visokim hribu smo, se dozdeva, de smo bližej Boga, bližej nebes, serce nam takrat nekoliko hitrej bije, in kakor se dim na kviško vali, tako tudi naša molitev na hribu opravljena, ki iz ponižniga serca puhti, le k Bogu hiti, prosi živim srečo, bolnikom zdravje, blagoslov polju, grešnikom spreobrnjenje, mrtvim pa večni mir in pokoj. — Tudi našim pobožnim prednikom, katerih imena so se na svetu že pozabile, pa so tamkej v večnosti, kakor zaupamo, izvoljenim božjim prišteti, so bile gotovo visoke gore in prijetni hribci ljubi, ktere so pogosto obiskovali, na njih goreče molili; in v znamenje svoje pobožnosti in v zahvalo uslišane molitve so nar raji na visokih hribih cerkve

postavljali, in če se vi po vaših Berdih ozrete, skorej na vsakim hribcu kako cerkev zagledate.

O de bi jih pač le tako pridno obiskovali, kakor priložnosti dovolj imate! Kadar je kje kaki shod, sicer nora mladost od vsih krajev skupej vre, pa žalost! ne Bogu služiti, marveč hudiču, po dokončani službi božji se naglo v kroge vertiti; od današnjiga shoda sicer to ne velja, torej se nadjam, de ste se dans iz goršiga namena tukaj sošli; veliko jih je semkej v cerkev svetiga križa zavoljo tega prihitelo, svojo spoved opraviti, sveto obhajilo prejet, molit po menitvi svete matere katoliške cerkve, in zadobit popolnoma odpustek, kateri se od včerajsnih do današnjih večernic tukaj zadobiti zamore.

Išite, govori Jezus pri sv. Matevžu 7. in bote najdlji, in kdor iše, ta najde. Vi, ljubeznivi! ste tedaj prišli semkej iskat tega popolnoma odpustka; iz globočine svojiga serca želim, de bi bili našli vsi, česar so iskat prišli; tode po pravici se bojim, de bi utegnili med vami biti nekteri, kateri celo nič našli niso, marveč so ali pa bodo še dans zgubili in zapravili to, kar so seboj prinesli. V mojim današnjim govoru hočemo torej prevdariti, 1. kateri so taisti, ki so našli, česar so iskat prišli; 2. kateri so taisti, ki so iskali, pa niso našli, in 3. kateri so taisti, ki niso ničesar iskat prišli, temuč so še to zgubili in zapravili, kar so seboj prinesli. Iz mojiga današnjiga govora bote lohka sami spoznali, ali ste popolnoma odpustek zadobili ali ne.

Speljava.

A. Kadar je človek tako nesrečen, de je kaj zgubil, ga koj nekaj v sercu zaboli, klavern in pobit postane, na obrazu se mu vidi, de mu nekaj prav ni, ne da si pokoja, ne miru, iše, iše tako dolgo, dokler zgubljene reči ne najde, naj bo že ta zgubljena reč ali velike vrednosti, ali pa le majhne cene. Iše se zgubljen zlati denar, pa tudi za butičico se pogleda, ako ravno se jih po deset za krajcar dobi. — Zgubi pastir na paši kako živinče, — spomnimo se le svojih otročjih let — ah! kako joče, kako globoko zdihuje, po hribih in dolinah teka, ne porajta, če se tudi med ternje zaplete, ga ono vprašne, ali do živiga zbode; on gre le naprej; pozabi žeje, lakoti in truda, ter po imenu kliče zgubljeno živinče; — in ako je po težavnim iskanju tako srečen, de je najdel to, ah! kako je vesel, če tudi mermraje in živinče pretepaje, vender z velikim veseljem ga žene do čede, in sladko prepevaje goni celo čedo v očetov hlev, in jo lepo

oskerbi, ter ne boji se zdaj debelih požirati, še manj očeto-ve šibe; kratko veselje, ker najdel, cesar iskal je. — Bil sim tudi sam enkrat v pričo, ko je nekdo tisti perstan zgubil bil, kteriga je pri poroki s svojo nevesto zmenjal, ah, kakšna žalost! kako sva iskala, gori in dol hodila, vsako travico pregledala, dokler nisva najdla zgubljeniga perstana, in ko sva ga najdla, koliko veselje! — Tudi žena v svetim evangelju Luk. 15. ko je bila svoj denar zgubila, je jokala, premetala, pometala, in ko ga je našla, kako je bila vesela? Od samiga veselja svoje sosede, svoje prijateljice skliče ter reče: *Veselite se z mano, ker najdla sim zgubljeni denar.*

Ali ljubi moji! več vredna, ja neizrekljivo več vredna, ko jarm volov, ko s žlahtnim kamencam vloženi perstan, ko vse zlato in srebro celiga sveta, je dobra, tiha, mirna, pokojna vest. — Če si že toliko prizadenemo, kako zgubljeno, trohljivo, menljivo reč najti, ino si prej pokoja ne damo, dokler je v roko ne dobimo, kolikanj več nam mora nad tem ležeče biti, kadar smo nar dražej bogastvo svojiga serca zgubili, dušni mir in pokoj zapravili, svojo vest razdražili? Koliko si moramo tedaj prizadjati, de si vest upokojimo, dušni mir zopet zadobimo? — Tisti tat pa, ki nam vest razdraži, dušni mir in pokoj ukrade, našo dušo rani, de ona bolna leži, ta tat se imenuje *greh*. Duša z greham omadežana, če tudi v zdravim truplu prebiva, je bolna, za smert bolna; treba jo je zdraviti, kakor se tudi bolno truplo ozdravlja.

Za vsako telesno bolezen se vsaj od začetka zdravilo najde, in po kmetih, kjer zdravnikov nimate, sami marsikako bolezen, ki človeka napada, ali odvernete, ali pa tudi popolnoma ozdravite; za telesne bolezni se najdejo zdravila, ktere zemlja rodi, ino teh naj se tudi bolnik po modrim nasvetovanju pametnih ljudi, ne pa kakih umazanih bab, goljivk in mazačevk, ki pregrešno kvasijo, de jim je bolezen narejena, in kake skrivne po svojih vražnih mislih veliko pomagljive molitve in nerazumljive besede vmes trosijo in polagama šeptajo, posluži, de zaželjeno zdravje doseže. — Kakor so za bolno telo le pozemeljske zdravila, ravno tako so za dušne bolezni le duhovne zdravila, in ranjeno vest nič drugiga zacelilo, ozdravilo ne bo, kot dobro opravljena spoved. — Dokler človek v grehu zakopan, v nepokoju sam sabo živi, ga zmirej nekaj straši in plaši, zdi se mu, de mu težek kamen na sercu leži, hudo ga peče in žge kot žerjavica, za smert je bolna njegova duša, pa kaj? — umira že. Ah! kdo mu bo pomagal, kdo ga ozdravil, kdo mu odvalil tisti kamen, ki ga na sercu tiši, kdo pogasil tisti plamen, ki mu dušo mori? — Zdravila za bolno dušo drugiga ni, ko

serčno obžalovanje in odkritoserčno spoznanje svoje dušne bolezni, in le takrat, kadar Kristusov namestnik čez dušnega bolnika besede izgovori: Jaz te odvéžem tvojih grehov v imenu Boga Očeta in Sina ino svetiga Duha, se od serca odvali tisti težki kamen, in pogasi tisti hudi plamen, dušni bolnik zdaj ozdravi, poverne se pokoj v njegovo razdraženo serce, gnada božja njegove rane zaceli, on je zopet prijatelj božji, božji otrok in zadovoljen sam sabo. Ker grešniki smo vsi, menim, in prepričan sim, de smo tudi že vsi skusili, de razun zakramenta svete pokore hladila, zdravila za pekočo vest ni. Pa zaslišimo v poterdilo tega še eno zgodbo.

V mestu Antverpen-u na Nizkozemeljskim je živel žlahten bogat gospod, kterimu je velik smertni greh na vesti bil, kteriga se ni spovedati mogel, akoravno ga je vest neprenehama opominjala in hudo pekla. Umreti, tudi v peklu goreti, si je mislil, o! to ni tako hudo, kot ta greh na spovedi povédati.

Slišal je, de se nima grešnik grehov spovedati, ako jih pozabi. Začne torej prav dobre volje biti, žlahtniga vina obilno piti, z njim pregreho zaliti, pa svoje vesti v vinu ne utopi, ko se prespi, ga vest še le huje peče, grize in kolje. — V ptuje dežele se poda, po vodi in po suhim veliko krajev prehodi, pa staro pregreho le seboj vozi in je ne pozabi. Vseli se zadnjič v mestu Antverpen-u, in si z nar težavnimi učenostmi glavo beli — pa serca le ne ohladi. — Slišal je tudi, de se grehi skoz kes ali grevingo, z molitvijo in drugimi dobrimi deli omijejo; moli, cele noči v molitvi zaošane, cele dni se pri merzli vodi in ob suhim kruhu pošti, z obema rokama ubogajme daja, in se tako oestro pokori kot nekdanji pušavnik v svojih berlogih; pa razdražena vest mu še pokoja ne da, temuč veli: *Eno je treba storiti, pa drugiga ne opustiti. Mat. 23, 23.*

Ker svoje razdražene vesti v vinu ne utopi, v popotovanju nje pokoja zastonj iše, v terdim učenju ne najde, z molitvijo ino s postam tudi ne kupi; sklene ubožec še to pregreho storiti, ktera sama nobeniga odpušenja vredna ni, sklene sam sebe vgonobiti. Dvoje nar boljih pištoltj vzame, nabaše, ter zapreže in se na svojo grajšino pelja tamkej sam sebe ustrelit, in utolažit tako razdraženo vest. — Ves zamišljen, prebleden dalje derdra; ker plašno svoje oči semtertje obrača, zagleda na cesti peš iti častitljiviga starčika s sivimi lasmi, kteri gospoda pohlevno pozdravi in se mu s prijazno besedo tako prikupi, de ga povabi na voz sesti in se z njim peljati. Ta sivi starčik je bil mašnik, bistra glava, zgovorin, skušen mož, marnal je ginljivo od mnogih reči, od začetka od vnemarnih, dokler tudi do svetih ne pride in jako

goreče in prepričevavno od zakramenta svete pokore govori, ter pravi: Kaj bi nek siromak grešnik počel, kako se otel pogubljenju večnimu, ako bi svete spovedi ne imel, ktera mu je po storjenim grehu poslednje in edino rešilo?

Na te besede gospod žlahtnik poskoči, kakor de bi ga bil duhoven na kako skrito bolečino grozovito in pa nalaš zadel, se mu zagrozi in reče: Kaj pravite, kaj marnate? od kod in pa kako vi duhoven mene poznate? Mašnik žlahtnika zdaj za zamero prosi ter reče, de žlahtnika še svoj živi dan vidil ni; kar sim pa govoril, pristavi, je pač navada taka, de vsak po svoji šegi reče to, kar vé in zna. Naj bi pa vam, gospod, v kaki dušni težavi pomagati utegnil, še na dalje mašnik pristavi, le velite, jaz sim pripravljen. — Izpovedal se vam ne bom, odgovori žlahtnik ves omamljen. Saj se še kako drugač pomaga, reče duhoven. Mož beseda! reče žlahtnik, ter mašnika za roko prime ino v tem se do grajšine pripeljata. Duhoven hoče dalje, tode žlahtnik ga ne pusti, mora pri njem prenočiti. Po večerji se še dolgo v noč pogovarjata, in žlahtnik ne pusti svojiga gosta spati prej, dokler mu one pomoči ne pové, brez spovedi odpušenja grehov zadobiti. Duhoven ukaže žlahtniku še eno uro čuti in dobro izprašati svojo vest, ne ravno za spoved, ampak za obžalovanje pred Bogam, česar pa še drugiga potreba bo, hočeva jutri zgodaj opraviti. Lohko noč, jutri zarano se vidi-va; in gresta vsak v svojo izbo.

Kakor hitro se svita, že prileze žlahtnik na vrata svojiga gosta, rahlo terka rekoč: Kar ste mi sinoč narocili, vse sim storil zvesto, kaj bo pa zdaj? Nič hudiga, odgovori mašnik, le samo sprehajaj se greva na vert. — Sprehajaje ga mašnik vpraša, ali bi mu pri sercu že kaj ložeje bilo? Še zmi-rej me hudo peče, reče žlahtnik. Lohka, povzame mašnik besedo, de vam pri sercu še ni kaj odleglo, de pri izpraševanju vesti ste še kaj pozabili. Ali vam je to, in to, in uno na misel prišlo, kar bi bili morebiti vi storili kdaj? Tako sta izpraševaje vsih deset božjih, pet cerkvenih zapoved, sedem naglavnih, devet ptujih grehov in pa dolžnosti stanu spregledala, nar skrivneji zadolžke serca razkrila, in kadar sta v tisto storjeno pregreho, ktera je žlahtniku kot kamen na sercu ležala, in v obup pripravljala, zadela, je on svoje obličje z rokami zakril in zdihnil rekoč: Ravno to, duhoven gospod, ravno to, je moja nar večí nesreča in hudoba, ktere se jaz spovedati ne morem. Mašniku se solze po licu uderejo, in reče žlahtniku: Nikarite tako, moj gospod, in potolažite se, saj ste se tega greha ravno zdaj spovedali, in ni ga nama treba na dalje v misel jemati. Le še drugih grehov izpovejte se, h kterih spoznanju vam po izpraševanju pomagal bom,

in potem hočeva spoved prav čedno skleniti. Tako sta po napeljevanju duhovniga očetav se lepo storila, in žlahtnik zdaj z Bogam v prijaznosti pa v miru s svojo vestjo, je bil zopet veseliga serca.

Glejte, ljubi moji! kakor je ta žlahtnik še le po dobro opravljeni spovedi pravi dušni mir zadobil; ravno tako tudi mi po ti edini poti, po dobro storjeni spovedi, pravi dušni mir in pokoj zadobiti zamoremo. Razžaljene vesti ne utolaži dobro jesti in piti, ona meče v sladko jed in prijetno pijačo svoj grenki pelen; ne utolaži je šumeča vesela družina, ne cviljenje goselj, ne trobente glas, ne basa grom, naj si bodo še tako soglasni, huda vest stori, de se ti neprijetno glasijo; ne pomaga se iz družine v samotno pušavo podati, pekoča vest te bo kot Kajna tudi v njo spremila; ne pomaga družine, veselice spreminjati, huda vest gre povsod in zmirej s tabo in ti neprenehama tvojo pregreho očita.

Res, grešnik! zamoreš za en kratek čas svojo vest oglušiti, pa ne misli, de, ker njeniga očitania ne slišiš, si jo zadušil, pokončal in zaterl; glej! kakor pred nevihto vse potihne, vse obmolkne, pa nanagloma burja pribuči, ki cestni prah vzdiguje in se v sveder na kviško verti, debelo drevo polomasti, se naliv usuje in tudi še toča vmes priropoče; ravno tako se bo tudi tebi tvoja oglušena vest na zadnjo uro, ko že prepozno bo, grozoviteje ko nekdej prebudila, in pripeljala v tisti nesrečni kraj, iz kteriga nobene rešitve ni.

O vi vsi, ki ste dans z velikim kesam v odkritoserčni spovedi svojo razdraženo vest utolažili, kako prijetno, kako hladno vam je zdaj pri sercu! namesti žalosti imate zdaj le veselje, namesti bolezní le zdravje, namesti smerti le življenje; hvali in tolaži vas vaša vest, hudo vreme jeze božje, kteriga ste se se bali in tresli pred njim, je potihnilo, in osrečevavno upanje v božjo milost vam je zasvetilo.

Kakor se pa ozdravljencu, ki je hude bolezní ozdravil, in smertni nevarnosti odšel, rada stara bolezen poverne, ako se skerbno ne varuje jedi in pijače, pregrejenja in razhlajenja; ravno tako se utegne tudi vam dušna bolezen, ktere ste dans ozdravili, poverniti, ako zvesto ne spolnite, kar ste dušnemu zdravniku, spovedniku, obljubili, ako se skerbno v prihodnje ne ogiblujete, česar ste se ogibati in varovati sklenili. Obljubili ste pa ne njemu, ampak *temu*, na kteriga mestu on sedi, *samimu živimu Bogu*, dano pohujšanje popraviti, storjeno škodo poverniti, sovraštvo razdreti; obljubili so starši in gospodarji svoje otroke lepo odrejaevati, s posli ne hudo ravnati; obljubili so mladenči in dekleta pošteno sramožljivo živeti, greha se varovati, pokoro storiti; obljubili so otroci starše spoštovati in radi ubogati; zetje in neveste

so obljubili s starimi lepo ravnati, jim dati, kar jim gre; obljubili so pijanci zmernost v pijači, požrešniki v jedi; obljubili so goljufvci librice ne za cel funt prodajati, dobriga blaga s slabim ne več pomeševati in vse za dobro spečati; obljubili so zapravljevci varčni biti, in stisnjenci radodarni, jezičniki molčeči, serditi krotki, napuhneži ponižni, leni pridni biti; kratko, obljubili so vsi novo življenje pričeti v Jezusu Kristusu, Gospodu našim.

O vi vsi! ki ste tako terdin sklep v svojim sercu spočeli, skažite ga tudi v djanju; in ako ga bote v resnici, v djanju pokazali, dozdanjim greham nasprotne čednosti doper našali, vas jaz s tega božjiga mesta, in v tega imenu, v kteriga tukaj govorim, v imenu Jezusa Kristusa, zagotovim, de so vam vaši grehi odpušeni, in de ste našli, česar ste iskat prišli, dušni mir in pokoj.

Vidim, de imate tudi goreče želje božji pravici zadostiti, in za svoje grehe oistro pokoro storiti; pa kar vi sami od sebe, iz lastne moči storiti ne zamorete, vam pa sveta mati katoliška cerkev pomagati želi in hoče, ter dans skesano spovedanim, vredno obhajanim, to cerkev svetiga križa obiskajočim in v nji navadno molitev za svete odpustke opravljajočim svoj duhovni zaklad odpre in neskončno zasluženje Jezusa Kristusa, zasluženje prečiste device Marie in družih svetnikov v prid oberne. Zajeli ste dans iz tega zaklada, in Bog na te dobre dela, ktere mu vi dans darujete v zadostilo svojih dolgov, oziravši se, je vam tudi vse časne pokorila milostljivo odpustil. — O bodite mu hvaležni, nikdar ga ne žalite več. Varite se greha, ne delajte več dolgov pred Bogom, dolžan komu kaj biti, to poštenimu človeku zmirej otožno misel dela. Za zdaj vam je Oče nebeški časni in večni dolg odpustil; ali tem, ki prederzno v njegovo milost grešijo, on odpustil ne bo. — Ohranite skerbno, kar ste našli, dušni mir in pokoj.

B. Drugič sim rekel, de utegnejo med vami tudi takšni biti, kteri so prišli sicer iskat dušniga miru in pokoja, kakor tudi popolnoma odpustka, pa so se zastonj trudili, zastonj ta pot storili, ter našli niso, česar so iskat prišli. I kaj bote rekli, ali je število taistih veliko ali le majhno? — Ah! bojim se, de število taistih bi utegnulo zadosti obilno biti; zakaj njih priprava za prejem zakramentov sv. Pokore in svetiga Rešnjiga Telesa ni bila takšna, kakoršna bi mogla biti, njih skerb premajhna, njih spoved poverhama, njih obhajilo nevredno.

Hišni gospodar, ki imaš svoje žitno polje, vinske gorice, in obilno družino, ki ti delati pomaga, kaj ne? ti pošiljaš svoje hlapce zemljiše obdelavat; oni morajo orati, se-

jati in povlakati, terte obrezati in vezati, in vse bi mogli tako storiti, kakor jim ukažeš ti; pa kolikokrat ti njihoviga dela pomankljiviga ne najdeš in jih ne grajaš zato? — Hišna gospodinja, ki imaš svoje dekletke, de ti morajo hišno orodje snažiti, čediti, čisto prati, vse po hiši pospraviti, v pravim redu hraniti, kolikokrat ne najdeš priložnosti in vzroka jim očitati, de svojiga dela na tanko storile niso? de kuhinska posoda ni čisto sprana, osnažena, in de po vsih kotih v hiši je vse razmetano? Gospodar in gospodinja! ali sta zadovoljna s takimi posli, ki vama le poverhama delajo? Če za besedo ne marajo in se ne poboljšajo, ali jih bota še v svoji službi obderžala in jim ne pokazala s trebuham za kruham? — Če torej že dober hišni gospodar in pridna hišna gospodinja pomankljivo delo svojih poslov pozna in po pravici graja; kolikanj več rečem, bo poznal in grajal pomankljivo storjene spovedi nebeški Oče, on, ki vidi in na tenko pozna, kar se v nar skrivniših kotih človeškiga serca godi? Niso torej vse storjene spovedi dobre; slabe, poverhama storjene spovedi pa ne obrodijo praviga, zveličanskiga, dušniga miru.

Kar se meni posebno pomankljiviga in pregrešniga na veliko spovedih zdi, je vedno zgovarjanje in zvračanje na druge, ker nobeden sam kriv biti noče, in namesti sam sebe na spovedi le druge toži.

Mož toži jezično ženo, klepetavko, žena pa zapravljiviga moža, pijanca; stari tožijo nehvaležne mlade, mladi pa zabavljive stare; neveste tožijo opraljive taše, taše pa prevzetne neveste; zetje tožijo zbirljive taste, tasti pa lene zete; starši tožijo neubogljive otroke, otroci pa sitne starše; gospodarji tožijo zanikerne posle, posli pa krivične gospodarje; mladenči tožijo priliznjene zapeljivke, plesavke, zapeljane dekleta pa tožijo pohujšljive mladenčce, plesavce; ta toži tega, uni uniga, ter le sam lep, čeden, brez madeža, brez greha biti hoče, in le redek je, ki bi naravnost z Davidam rekel: „Grešil sim“ II. b. kraljev 12, 13.; redek, ki bi z zgubljenim sinam s pravim kesam spoznal: „Oče! grešil sim zoper nebesa in zoper tebe. Luk. 15, 21.

Spovedi veliko današnjih kristjanov so podobne prevzetnim farizejem, ki se hvalijo in bahajo, koliko dobriga storijo, koliko vbogajme dajo, in pa de nikogar s kolam ne pobijejo, z nožem ne prebodejo, nobenimu živine iz hleva ne ukradejo, očitno ne prešestvajo, kratko nič kaj taciga ne storijo, zastran kteriga bi jih pravica zasledovala; če se pa vender kakiga grehka obtožijo, imajo, kakor na stergano suknjo perpravljen zaplato, tako tudi na svoj greh že umišljen zgovor, de ne oni sami, marveč zabavljivi, sitni ljudje, neukroteni otroci, hudobna družina, zamerljivi sosedje in tako dalje,

so vzrok, de se jezijo in še vmes kolnejo, ko bi tih sitnih ljudi ne bilo, pravijo, saj bi nikdar ne kleli, nikdar se ne jezili.

Ti in tem enaki zgovori, veste kaj? jih toliko zgovoriti zamorejo, ko saje človeka čisto umiti; kolikor dalje se človek s sajami dergne, tolikanj črneji postaja; ravno tako se izgovarjavci tolikanj huje tožijo, kolikor več se izgovarjajo in na druge zvrčajo.

Res, priserčni moji! res prijetno bi bilo na svetu živeti, ko bi bili vsi ljudje enih misel, enih želj: ali prosim vas, pogledjte le na svojo roko, po petero perstov, kaj ne? jih na eni imamo, pa eni so krajši, eni daljši, eni debelejši, eni tanjši, ino vender nobenimu človeku tako nespametna misel v glavo ne pade, de bi si dal daljši perste krajšati, de bi imel vse enako dolge, ampak vsih petero hoče imeti takšnih, kakoršne mu je Bog dal, zato ker mu jih vsih petero dobro služi; glejte ravno tako tudi pravimu, ponižnimu kristjanu, sitni, zoperni, prevzetni, napuhnjeni, pikri ljudje k dobriemu služijo, ter mu le priložnost dajejo, z njimi svojo poterpežljivost v djanju skazati, z vsimi se ve ponižen človek obnašati; rogovilastiga prevzetniga se vé ogniti, z naglim lepo ravnati, s sitnim poterpeti, kasniga vé pospešiti, nevedniga podučiti, modriga poslušati, kratko z vsakim shaja. — Kakor nam vsih petero perstov dobro služi, ako ravno so eni daljši, eni krajši, ravno tako je pravimu, ponižnimu kristjanu, s krotkimi in zabavljivimi, z visokimi in nizkimi, z učenimi in nevednimi, z veselimi in čmernimi lohka izhajati, de pa ti z nikomur ne shajaš, temuč vsako besedo pregrizneš, vsako presečeš, se jeziš, togotiš, godernjaš in še vmes kolneš, je vzrok le tvoj skriti napuh, kteriga ne poznaš, pa tudi spoznati nočeš, ker se le čez druge povzdiguješ, in nar več modriga od vsih šteješ, in zdaj zvrčaš še na druge to, česar si kriv sam; zateri svojo prevzetnost, svoj napuh, in ne nosi ga še celo v spovednico na prodaj. Bog, ki je v čistih duhovih, v angelih, napuh zagledal, meniš, de ga v tvojim sercu vidil ne bo? Meniš, de je njegovo oko oslepelo? — Vse spovedi, ktere so se dans in včera brez vsega kesanja, brez vsiga obžalovanja, polne napuha, ošabnosti in zvrčanja na druge storile, niso dobro storjene, ne rodijo dušniga, osrečevavniga miru.

Nobeniga praviga, dušniga miru pa tudi ne dajo lažnjive spovedi, ker se le majhni grehi skerbno pripovedujejo in na perste štejejo, veliki ali smertni pa popolnoma zamolčijo, ali pa le naciknejo, ali se le nekoliko od njih pové, de mora spovednik le predolgo spraševati, in iz spovedenca spoznanje vleči; po dolgim, težavnim spraševanju mu pa še to

utajijo, kar so že enkrat obstali bili, ker se bojijo, de bi ako bi kaj velikiga na ravnost povedali in obstali, zavoljo tega brez svete odveze od spovednice šli, torej se raji zlažejo, kakor bi po pravici povedali, kakor so pred Bogam samim krivi. Bog hotel, de bi tacih med vami, pa tudi nikoli in nikjer ne bilo, kateri z lažnjivo spovedjo in s prigoljfono odvezo se še celo prederznejo k angelski mizi stopiti, jesti si meso in kri Jezusa Kristusa v večno pogubljenje; te nebeške hrane nevredno nasiteni, se ne bojijo razpočiti, kot Judež Iskarijot; ki je prvi nevredno zavžil telo svojiga Odrešenika.

Vsi taisti, ki se niso naravnost brez ovinkov, polni ponižnosti, natanko, z velikim obžalovanjem pred Bogam in s terdnim sklepam poboljšati se spovedali, niso našli, česar so iskat prišli, dušniga miru in pokoja, svetih odpustkov tudi ne, ker odpustki, grehov odpušati, tudi nar manjših ne, moči nobene nimajo.

C. Tretjič sim rekel, de bi utegnili med vami tudi takšni biti, kateri semkej kaj iskat prišli niso, torej tudi ničesar najti ne morejo, temuč so že ali pa še bodo zgubili in zapravili to, kar so seboj prinesli. Število tih je še nar obilniši.

De vsi, kolikor je vas tukaj zbranih, niso iz tega nama semkej prišli, dans svojo spoved opravit, in nasitit svojo revno dušo z nebeškim kruham, temuč le pri daritvi svete maše v pričo bit in božjo besedo v pridigi poslušat, mi bote poterdili, de je ta gotova; pa namen tih je dober, je tudi mogoče, de silne opravila jim pripustile niso se za prejem tih zakramentov vredno pripraviti, ali pa so se bali, de bi zavoljo obilnosti spovedancov in pomankljivosti spovednikov ne bili mogli na versto priti; ti, če tudi popolnoma odpustka zadobili niso, so vendar s tem potam drugo cerkveno zapoved spolnili, ktera pravi, de mora vsak katoliški kristjan vsako nedeljo in vsak zapovedani praznik spodobno, v Bogu zbran pri sveti maši biti.

Pa tudi ta bo gotova, de se jih je veliko iz družih sosesk, ki so že doma pri sveti maši in pridigi bili, tukej so šlo iz nobeniga posebniga dobriga namena, ampak le zavoljo tega, ker so tudi njih sosedje šli, de bi kdaj poprašani, ali so bili na veliki križ pri svetim križu verh Kumskiga, vendar po pravici reči zamogli: se vé, de sim bil tudi jaz tam, veliko, veliko ljudi, tudi Kranjcov, Korošcov in Štajercov je bilo tamkej zbranih. — Takšni kaj iskat semkej niso prišli, pa tudi ne bodo ničesar najdlji, in jaz menim, de bi bili bolje storili, ko bi bili doma ostali, oni bi si bili ta pot prihranili, kteriga so zastonj storili, in tudi čevljev bi bili kaj pervarvali.

Pa tudi ta bo gola resnica, de so se nekteri iz slabih, pregrešnih namenov tukaj sošli; ti pa kratko nikar niso prišli na božjo pot, ampak Bogu na pot, in ti so taisti, in posebno še taiste, ki so prišle iz gole vedičnosti vidit in pa videne biti od tal do verha, ktere so se prale in prale in na oblačila krepčala potratile, ne le de bi bile snažne, kar je prav in lepo, temuč de bi le bolj košate bile in družih oči na se vlekile, ktere so si marne dajale, de na tem shodu se morajo v novi obleki znajti, ktere ne bukvic ne roženkranca v rokah nimajo, ampak le belo ruto v rokah žulijo in z njo okoli mahajo, ker moliti jih je sram. Vse takšne dobriga namena nimajo, ako pregrešniga ne; te gotovo niso prišle iskat, torej tudi kaj najti ne morejo, prišli so le pohujšanje sejat, zgubljavat in prodajat svojo dušo hudiču in, ljubi moji! to je zguba, de je ni veči.

Pa še druge verste so ljudje, ki se preradi po božjih potih klatijo in se pri nobeni posebni pobožnosti pogrešati ne smejo, desiravno za pobožnost celo nič ne marajo, in ti so taisti, ki se med službo božjo s svojimi očmi zadosti zastopljivo pogovarjajo, de po dokončani službi božji se bodo znašli v drugi cerkvi, na ktere vogalu lorberjeva veja visi, kateri se po službi božji sčakujejo, vsak na svoj par čakajo, berž berž brez odloga v kerčmo hitijo, se z vinam nalivajo, in tako opijejo, de tudi pamet zapijejo, zabavljajo, se skregajo in dostikrat do kervi stepejo. De takšni celo nič našli niso, temuč le zgubili in zapravili bodo, kar so seboj prinesli, to jim bo obilno spričevala jutri njih prazna mošnja, bolna glava, pa njih utruden, če ne še okervavljen život. Takšnim so božje pota gladka steza v pogubljenje.

Ljubi moji! ako vas samoljubnost oslepila ni, ako dobro poznate, kako se kazalo na uri premika, in ktero uro kaže ono, ako je vaše duhovno oko zadosti bistro, to je, ako imate še kaj vesti, in ste dobro podučeni v kristjanskim nauku, položite zdaj le roka na svoje serce in poprašajte svojo vest, ona vam bo odgovorila resnično, v ktero število tih treh verst ljudi vi slišite zdaj: ali ste našli, česar ste iskat prišli; ali ste le preslabo iskali, preplitvo v svojim sercu kopali in zavoljo svoje premajhne skerbi našli niste, česar ste iskat prišli; ali ste pa le tje v en dan semkej prihiteli, ne iskat, ampak le zgubljavat in zapravljat. — Jaz ne bom tukaj za nobenim s perstam kazal, jaz ne bem nikogar sodil, ti si ta, ti si tisti, ti si uni, naj sodi vsak za se, sodil je pa tudi že On, ki preiše obisti in serca. Ps. 7, 10. — Tega se pa pač po pravici bojim, de bodo taisti, ki so se navadili v življenju pri zdravju svete zakramente po nevrednim prejemati, de jih tudi na smertno uro nevredno prejeli bodo, po

kteri se nič več popraviti zamoglo ne bo. Ne recite, po kaj bi si človek tolikanj glavo belil, in z veliko skerbjo v spomin sklicaval, in to na spovedi pravil zdaj, kar je storil kdaj. — Ljubi moji! kaj taciga le misliti, je že velik greh, takšni si vest, kot mati nedolžno dele zazibljejo, terdno spi, pa se jim bo prepozno zbudila. — Bog nas vari tacih zmot!

Vam pa, ki ste po božjih potih le preradi židane volje, ki ne vidite dlje, kot kozarcu v dno, ki le preradi z bolno glavo dan po prazniku pričnete, vam naj moje zadnje opominovanje velja, ktera v treh znanih, pa zlatih pregovorih obstoji; poslušajte, prvi je ta: *Dobre volje, mošnje kolje*, drugi: *Akoravno sva si brata, mošnje si vender niso sestre*, ino tretji: *Blago gre gor po niti, doli pa po vervi*. Kdor količkaj uma ima, bo lohka razumel, kar ti trije pregovori v sebi zapopadejo. Nikdar priden, razumen, premožin gospodar ne bo, kdor se po njih ne ravna; pomankanje, siromaštvo, revšina, beraška palica, časna in večna nesreča pijancu za petami gre. Zavživajte vselej, zlast pa še o gospodovih dneh zmerno njegove dari; kar ste pa dozdej pregrešili, to izbrišite z vredno pokoro, raji nikdar nikarite hoditi na božjo pot, na kak shod, ali kakor tukaj pravite, na somenj, kakor pa tamkej s pijančevanjem, vlačuganjem, slabim zaderžanjem pohujšanje dajati.

Ti pa, o ljubi Jezus! ki si nekdej na današnji dan z vso častjo od nebeških duhov in od izvoljenih božjih v svetim raju sprejet bil in sediš na desnici Očeta nebeškiga, ozri se poln milosti z visocih nebes na to zbrano ljudstvo, iztegni čez njega, kakor čez učence svojo vsigamogočno roko, izli svoj blagoslov v vsi obilnosti nad njega, poterdi spokornike v njih sklepu, zbudi vest zaspanim, daj gnado terdovratnim grešnikom, de v sé grejo, in tebe žaliti nehajo; usliši naše prošnje, ktere smo s tega hribčika poslali. Kriste, usliši nas! Amen.

V sv. Križu blizu Ajdovšine 1851.

V cerkvi O. O. Kapucinarjev.

Na dan Porciunkule.

Kdor nevarnost ljubi, bo v nevarnosti
poginil. Ekl. 3, 27.

Lepa je čednost, ktero snažnost imenujemo. Človek, kateri jo ljubi, in se nje skerbno derži, je ljudem všeč, pa tudi Bog ga zavoljo nje ne sovraži. Snažin zamore biti bogatin, ki tolikanj oblačila ima, de si ga lohka vsako uro premeni, snažin je pa tudi lohka ubožec, kateri komaj dvojno obleko ima. Če se mu ena razterga, si jo vender lohka zakerpa, umazano opere in očisti, in tako lohka snažin stopi med ljudi. Zavoljo tega pravi neki sveti očak tako: *Revšino sim ljubil vselej, nesnage pa nikdar.* Tako tudi vi, ubožni ljudje, ste vender lohka snažni in čisti v svoji obleki. In če se jaz zdaj po vas ozrem, se tega živo prepričam, de snažnost v svoji obleki ljubite, ker vsi od perviga do zadnjiga dans na delaven dan praznično oblečeni ste, ino veste kaj? — skorej bi rekel, de prej preveč, kot premalo zanjo skerbite.

Prav je, de umazani, raztergani v hišo božjo ne pridete; prav je, de si umazano, oblateno obleko operete, se po obrazu čedno umijete; prav je, de si možki razkodrane lasé počesete, si jih ženske tudi v kite spletete; pa z lepim oblačilam se v cerkev le ljudem skazovat hoditi, z lepim oblačilam družih oči na se vleči in jim dopasti želeti, se šopiriti, lasé prepletati in jih mazati tako, de se olje iz njih cedi, o! to je pa potrata in greh. — Prav je, de imate dekleta tukaj po Goriškem drugo obleko za ples, kot za hišo božjo, in ako mi hočete verjeti, bote nar bolje storile, če tistiga oblačila, kteriga ste pervikrat na ples nesle, v hišo

božjo nikdar ne pernesete; kar ste enkrat za hudičevo službo oblekle, s tem se nikakor ne skazujete Bogu.

Od vunanjiga bi mogli tudi do notranjiga sklepati; tode možje pravijo, de od vunanjiga do notranjiga sklep vselej ne velja; pravijo, de vunanje je velikokrat goljivo, torej tud iz njega sklep storjen goljufen; torej se tudi iz vunanje snažnosti oblačila, na notranje, na lepo očedeno serce sklepati ne more vselej resnično, ker, žalibog! le prerado se permeri, de pod lepo pisanim, če tudi svilnim jako dragim oblačilam černo, omadeževano, pregrešno serce bije, pod revno, ponižno obleko pa lepo, nedolžno, čisto serce klije. Jaz pa vender nočem tukaj nobeniga soditi, za nobenim s persti kazati: ti, ti imaš pod lepo, drago obleko gerdo, ti pa pod ponižno revno, žlahtno nedolžno serce, ker toliko je gotovo, de grešniki smo vsi, in celo nobeniga ni med nami tako pravičniga, de bi na svojim sercu kaj popraviti, kaj počediti ne imel. Če rečemo, de greha nad seboj nimamo, sami sebe slepimo in resnica ni v nas, govori sv. Janez. I. list 1, 8. — In ravno zavoljo tega, ljubeznjivi! ker spoznate, de greh nad seboj imate, menim, ste se tudi tukaj tako obilno sošli, prišli v cerkev svetiga Frančiška in skerbeli priti k studentu, k vodi, ktera očedi in omije madeže našiga serca, ste se včeraj in dans drenjali okoli spovednic in si prizadevali dobro oprati in očistiti svoje serce madežev vsih.

Zanesem se torej in upam, de ste blato svojih pregreh dobro odpravili, pa tudi vsako še tako majhno černo pikico iz svojiga serca čisto izprali, de ste, kakor na svoji vunanji obleki snažni, tako tudi na svojim sercu čisti zdaj. Pa glejte! kakor perica vsako snažno izprano perilo lepo pregerne, z razgretim železam poderigne, belo kot sneg iz rok da, in ta, ki ga je prejel, ga zdaj skerbno oblači, varno hodi, de v blato, lužo ne zabrede, in tako hitro ne umaže; tako tudi vi svoje serce, kteriga ste včeraj ali dans madežev greha čedno oprali, zmiraj čisto ohranite ter se skerbno varite, de v smradljive mlake starih pregreh več ne zagazite. Me bote morebiti tudi zdaj vprašali, kako imate to storiti, de v stare pregrehe več ne zagazite? — Ravno na to, ljubi moji! vam jaz dans odgovoriti želim, ter rečem: Ne ljubite nevarnosti, zakaj kakor besede mojiga današnjiga predgovora izrekó, bo taisti, kateri nevarnost ljubi, tudi v nevarnosti poginil. Veste pa tudi, ktere so te nevarnosti? — One so sploh vse grešne priložnosti. Zaslišite tedej zapopadek moje današnje pridige: Kdor se v grešno priložnost podá, bo v greh hudo skušan in bo skorej gotovo padel, torej je nar boljši pripomoček greha se varovati, pred grešno priložnostjo bežati. Poterpite!

Speljava.

Vsi sveti očetje, cerkveni učenički enoglasno učijo, de je posebne gnade božje potreba, de človek v silnih, hitro napadnih skušnjavah ne pade. Pa saj sami dobro vemo, kar skušamo vsaki dan, de nas namreč sleherni reč, ktera je pred nami, bolj mika, močnejše gine, kot ta, ktera je daleč od nas, ino ktere ne vidimo. Če, postavim, žejin ali lačen človek pred merzlim studentom stoji ali pa pred mizo, ktera je z dobrimi jedili naložena, ga žeja in lakot dvakrat bolj tare, kakor pa takrat, kadar voda ali jed na kakim platnu zmalano vidi. — Tudi satan, ko je Jezusa skušal, mu ni sveta na popirju zmalaniga, obrisaniga kazal, ampak na visok krib ga je peljal, in mu razkazaval s hriba doli lepo deželo, ktero njemu dati hoče, ako le prednj pade in ga moli. — Vsaka reč, ktera je pred nami, ktero sami vidimo in ogledujemo, ima to lastnost, de se po svoji pričujočnosti človeku prilizne, prikupi, s svojo blišavo njegovo pamet zmoti; kakor hitro je pa pamet zmotena in um oslepljen, se tudi njegova volja naglo vda. Ker so pa po izvirnim grehu naše dušne moči oslabiljene, naš um otemnjen, naša volja spridenjena, bolj k slabimu kot k dobri mu nagnjena; ker so naši počutki tako zbujeni, poželjivost tako mogočna, de človek še tako v pobožnosti uterjen v hitro napadnih skušnjavah, tudi brez vse priložnosti že, v nevarnosti je, v greh privoliti in v skušnjavi pasti: i kaj bomo še le rekli od lahkomišljeniga človeka, kteri je svojih gerdih pregreh komaj ozdravljati se začel, ali pa kteri ima še zastarane pregrehe na svoji vesti, če se on per tako omahljivi volji, per tako zblojeni pameti, per tako oživljenih počutkih, še vender v stare grešne priložnosti podaja? Ali ni gotovo, de bo v taistih zopet in zopet padel? — Ni torej gola resnica to, kar vam želim dans dokazati, de v grešne priložnosti se podati, je toliko kot grešiti, ino slehern, kteri iz takih priložnost ne beži, pade ino greši?

Pa per vsim tem si ljudje tega dopovedati ne dajo, de v bližnjo grešno priložnost se podati, je toliko kot grešiti. Zgovarjajo se ter pravijo prvič: Grešna priložnost nima toliko moči nas v greh zapeljati; pravijo drugič: Če je grešna priložnost tudi tako vabljava in zapeljiva, imamo sami od sebe zadosti moči se skušnjavam, ki bi nam iz nje priti utegnile, ubraniti; in tretjič: Če smo sami od sebe tudi tako slabi v priložnosti pasti, bo nam pa Bog s svojo gnado pristopil, de ne pademo. — Glejte! to so trije zgovori prijatlov grešne priložnosti, s kterimi se oni opravičiti hočejo, drugi praznejši od drugiga; jaz vse tri popolnoma overžem.

A. Kar prvič grešno priložnost samo na sebi zadene, ah! kdo ne vé, in ne bo verjeti hotel, kako močna je ona; ona je ravno tista skala, na kateri se je že marsikako nedolžno serce razbilo. — Priložnost stori tatú, pravi že splohni pregovor. Sveti Auguštín piše pa od bližnje priložnosti tako: O koliko sim jih vidil in poznal, pravi on, s svojimi lastnimi očmi v priložnosti pasti taci, ki so bili pastirji božje čede, stebri modrosti; učeniki sveta, zgledi svetosti, od katerih padca bi se mi še sanjati moglo ne bilo. — Pripoveduje se, de je bila v Etiopii na Jutrovim neka ženska tako zvita, zapeljiva, dopadljiva v svojim djanju, de je slehernimu, kateri jo je le v oči pogledal, že ukradla, popačila serce; ino jaz rečem, de to je lastno vsaki grešni priložnosti; zakaj grešne priložnosti šegačejo naša počutke, pamet omamijo, voljo za seboj potegnejo, ino ploskne se v greh. Kako močno se torej goljfa jo taisti, ki menijo, de v taci priložnostih se bodo le pošteno, nedolžno razveseljevali in v nobeni greh privolili!

Bom šel s svojimi tovarši, pravi marsikaki zastarani grešnik, na sprehod, jih sicer poznam, de radi zahajajo v kerčmo, vem, de nobena reč jih bolj ne teži, kot če kak krajcar v mošnji imajo, jih poznam, de so igravci in kvartapirci, eh! pa ne bomo je zavili v kerčmo dans ne, saj smo se tako pogovorili, saj smo vsi, ali vsaj jaz pri zadnji spovedi obljubili, de ga ne bomo drugači, kot za potrebo pili; — pa komaj lorberjevo vejo na vogalu zagledajo, je že vse drugači po njih glavi; poželjivost in pamet se skregate in priložnost je pred očmi; pojdimo noter, se oglasi eden, pojdimo, štirje, — en bokal za potrebo — pa ne več; gredo, prvi naprej, drugi za njim — pa ne bokal, ampak bokale praznijo, pamet zapijejo, de ne vejo kam domu.

Bom šel po polju, pravi zopet kdo; bom vidil, kako žito raste, grojzdje prihaja, sosedovo sadje zori, pa se ga ne bom dotaknil; pa komaj stopi na sosedovo polje, ga že lepo zrelo sadje mika kot Evo, roko stegne, žepe polni, ino še domu nese. — Bom šel na ples, pravi mladeneč, pa ne za slabo, temuč le, do se kaj ogledam, kako debelo zabrusim in pa kako slepo dekle za nos vodim. — Bom šla na somenj, pravi deklina, je shod pri ti ali uni cerkvi, bom lepo molila, če bo mogoče še k spovedi šla, vsa sveta, z Bogom spravljena, s svojim ženinam Jezusam v sercu bom domu memo plesiša šla, pa védite, draga mati, ne bom se tamdej ustavila ne, — ali če tudi malo časa postojim, saj to toliko greha ne bo: — pa komaj se v taki priložnosti znajdeš, kaj se zgodi? piskačev in škripačev glas ti pete vzdiguje, še tisti dan ko si pri spovedi bila, v priložnost greš, padeš in grešiš? — Če torej človek še tisti dan, ko je svojo

pobožnost opravil in obljubil z Jezusam deržati, v priložnosti pade, greši; ali ni tedaj resnično, da grešne priložnosti imajo zadosti moči človeka v greh zapeljati?

Od grešne priložnosti se greh nikakor ločiti ne more; v bližnji grešni priložnosti sam Oče nebeški ni pustil svojih angelov v nebesih, tudi Jezus svojih apostelnov na zemlji ne. Komaj angeli v paradižu grešijo, že nebeški Oče pekel odpre, in jih mahoma v njega pahne. Pa zakaj tako naglo? Zato, pravi sveti Rupert, ker se ni upal hudobnih angelov z dobrimi tudi en hip časa ne vkupej pustiti, da hudobni dobrih ne spridijo.

Zapomnite si dobro, vi, ki pravite: *Bom šel, bom šla na ples, pa ne za greh*. Sam Bog se boji za svoje angele v paradižu pred svojimi očmi v družini s hudobnimi, in vi — hočete v tacih priložnostih plesati, noreti, požmigovati, se poprijemati in objemati s tem, kateri se od hudiča le po tem, loči, da hudič je zgolj duh, on pa zgolj meso in kaj taciga perpušiti ali dovoliti kaj? — to vam greh ni?

Pojdimo dalje: Greši Judež Iškarijot in komaj Jezusa zda, ga on pahne iz družine apostelnov, da s svojim zgle- dam družih apostelnov ne popači, pravi opat Izak.

Zdaj menim lahko razumete in spoznate, koliko moč imajo grešne priložnosti, sam Bog se ne zanese na svoje angele v nebesih, da bi se v družini s hudobnimi ne popačili, sam Jezus na svoje apostelne na zemlji ne, da bi jih Judež ne spridil. — Ne recite, kar ni pametno govorjenje: Jaz grem na take veselice ne ravno za greh, temuč le, da se kej ogledam, kaj vidim. Ljuba dušica! poznaš le tisto verigo pregreh, katero si iz taciga pogleda poiskuješ? Veš, kam te ta pogled pripeljati zamore? — Glej! iz pogleda pride misel, iz misli pride poželenje, iz poželenja pride dopadajenje, iz dopadajenja pride privoljenje, iz privoljenja djanje, iz djanja navada, iz navade obupanje in večno pogubljenje. Glej! v to mrežo te zamore zaplesti tudi le en sam radovedin pogled. — Skušnjave brez priložnosti so strel brez krogelj, ali skušnjave s priložnostjo vred so gotov padec, gotovo usmertenje.

Resnica je očitna, da grešne priložnosti zadosti moči imajo nas v skušnjava in iz skušnjave v greh zapeljati; pa ravno tako gotova je resnica, da mi sami od sebe imamo le premalo moči se vsim skušnjavam ubraniti, ktere bi nam iz grešnih priložnost priti utegnile. Plitev je torej tudi drugi zgovor, tako malo velja, kot prvi.

B. Nar perva vas tukaj per drugim vašim zgovoru vprašam, in odgovorite mi. Imate vi svoje počutke, svoje oči, svoje ušesa, svoj jezik, svoje gerlo tako ukrotene, kot so

jih imeli svetniki in služabniki božji? — Odgovorite na to moje vprašanje, javalne? Jaz menim, ako ste resnični, mi bote odgovorili, *de ne*. Ino glejte! svetniki se niso zanašali na svojo moč; oni so se bali, podajali daleč iz človeške družine v samotne pušave, in še tamkaj se tresejo, de niso na zadosti varnim kraju; cele noči premolijo, čujejo, premišlujejo, se postijo, svoje meso križajo, in vender še svojim počutkam ne upajo, oni se bojijo, ino vi se ne bojite? — Diakon Vigilanci je nekdej svetimu Jeronimu v pušavo pisal, in iz njega zvediti hotel, zakaj se je v berlog zakopal, zakaj ne pride v mesto živeti, ker je zastran družine veliko prijetniši tamkej prebivati. — Ali sveti spokornik mu odpiše tako: Veš, kaj se bojim, ljubi moj Vigilanci? — Bojim se veliko nevarnost, v katerih ti med mestnjani živiš; bojim se poslušati toliko prazniga govorjenja, viditi toliko gerde lakomnosti, toliko prevzetne gizdosti, toliko nesramnih pogledov; bojim se, piše sv. Jeronim sam, srečati in naleteti po mestih toliko spridenih žensk, toliko očitnih grešnic, o Vigilanci! sklene sv. spokornik, spoznati moram očitno svojo slabost, nimam, nimam toliko moči tako silnim sovražnikom, kateri bi mojo čistost nadlegovali, se v bran postaviti.

Jeronim, od posta suh, medel, de ga ni bilo drugiga kot kost in koža, pobožen, svet mož, ki je svoj život vedno terl in svoje meso podjarmoval, spozna sam od sebe, de nima zadosti moči se ubraniti nesramnim mislim in željam, ko bi le neprevidama kako nesramnico srečal, — ino vi s tako zbuženim nagnjenjem, s počutki tako oživiljenimi, s truplam tako mehkužnim, mi hočete s tem svojim praznim zgovorom prah v oči metati, me hočete oslepiti, de imate počutke pokorne pameti; de zamorete vsako reč pogledati, in poželenje se vam ne bo unelo; poslušati nesramne pogovore, in poželjivost se vam ne bo zdramila; se objemati in poljubovati, in žela mesa ne bote občutili; zahajati v to ali uno grešno priložnost, in vi bote tako nedolžni čisti iz taiste prišli, kakor ste se vanjo podali? — O prederznost na svojo slabo moč! — To je tako nemogoče, pravi sveti Bernardin, kot po vodi hoditi in se ne zmociti; tako nemogoče, kot poleg ognja stati, in se ne ogreti; tako nemogoče, kot po žerjavici bos hoditi in se ne opeči — O padli bote, padli, ne le v eno, ampak v razne pregrehe; zakaj, kakor Pridigar v svetim pismu pravi, s tako prederznostjo je vselej sklenjen greh: Vidil sim, so njegove besede, prederznost njih serca, de je pregrešna, ino previdil sim njih padec. Ekl. 18, 10.

O Pater! se mi dozdeva eniga ugovoriti slišati, pa vender ni temu tako, kakor misliš ti; vam menihi, ki ste v samostan zaperti, kot je polž zalizan v svojo lupino, vam dela

vsaka senca strah, vam je vsaka še tako majhna praska že smertna rana; ali mi, ki živimo med svetam, ki vidimo ino slišimo kaj taciga vsaki dan, mi smo se že tega, kot vsakdanjiga kruha privadili, to nas ne oživi in naši počutki se tako naglo ne zbudijo. — Veseli me ta vaš odgovor, če je le resničn. Ali je mar kak angel iz nebes na zemljo vam poslan bil, de je vam vaše ledje stisnil, s pasam svete čistosti prepasal, de ne čutite žela mesa, kot svetimu Tomažu Akvinu? — Ali ste mar svojo poželjivost v ternju umorili, kot sveti Bernard? — Ali ste mar v ledu pogasili plamen nečistosti, kot sveti Frančisek Serafinski? — in vender še ti so se bali, ino vi se ne bojite? Pa bote rekli: Kdo bo s svojim truplam tako neusmiljeno ravnal, ga tako ojstro pokoril? — Jezik naj govori, kar si bodi; noge naj nas nosijo, kamor serce vleče; oči naj zagledajo vsako nečimernost; nos naj povoha vsaki duh; čez gerlo naj teče vsaki strup; roke naj ošlatajo brez vsiga strahu, kaj in koder hočejo, kaj se bo človek iz prevelikiga strahu greha bal tam, kjer ga ni; če tudi svojimu truplu vse privolimo, naše meso je vender krotko in pohlevno, pokorno duhu, per čimur se drugi zbudijo, to nas še le v sladko spanje zaziblje. —

O! če je pa tem vašim kvantom verjeti, ino je res temu tako, kakor bledete vi, se moram pač zde pred berloge pušavnikov podati, jih v ti reči za njih misel poprašati, in klicati jih priti med sedanji svet: O Anton! o Pavel! o Pahomi! o Hilari! o Arzeni! o kaj delate tam v svojih tamnih berlogih? — čimu svoje meso tamkej križate? se bičate do ker-
vi? — čimu cele dni prepostite, cele noči premolite? — čimu špičaste pase na golim životu nosite? — čimu tako ojstre rasovnike oblačite? — Dobro jejte, še bolje pite, slecite svoje ojstre rasovnike in oblecite mehke oblačila, pridite, pridite med sedanji svet! — One, ne . . . odgovorijo, . . ne branite se, le pridite, na mojo besedo pridite, zakaj prišel je čas svete nedolžnosti! Ne recite: Drušine so zapeljive, priložnosti nevarne, meso neukroteno; čudim se, de se taki možje v svetim duhovskim življenju uterjeni, ki ste celo skušnjavcu samimu očitali, de je premalo zvit vas zapeljati, bojite . . pridite in pogledjte sedanjo mladost; ona ne tare svojiga trupla s postam, svoje žeje ne gasi s smradljivo mla-ko, svojiga telesa ne pita z divjimi koreninicami, ne leži na golih tleh, . . . ona dobro je, še bolje pije, se oblači v tančice, hodi, če hočeš, na pol naga, z razgaljenimi persi, pride v cerkev z nad komolc zavihanimi rokavci, leži na mehkih posteljah, je pri vsaki dobri volji perva, pri službi bo-žji, se vé, pa zadnja, na gostijah, veselicah nori, voglari, se klati cele noči po vašeh, poje, igra s hudičem, pa se ne

boji pasti, ino vi — se bojite? — O, bojimo se, bojimo, odgovorijo vsi enoglasno, ker spoznamo svojo slabost in imamo tudi zadosti žalostnih zgledov: Padel je: David, mož po volji božji, ker je le poželjivo pogledal Betzabejo; padel je Salamon, nar modrejši kralj, kteriga je kdaj svet imel, v družini zapeljivk; padel je sveti Peter, skala apostelnov v priložnosti — ino mi bi se ne bali tako slabi? Bojimo se in bali se bomo, ne pridemo nikakor iz naših pušav, de v grešni priložnosti svojiga zveličanja ne zavadljamo. — V priložnosti ne pasti, govori sveti Bernard, je veči čudež, kot mertve v življenje obuditi. Komu je tedaj več verjeti, svetnikom, ki tako modro govorijo? ali vam, ki tako nespametno bledete? — Jaz za moj del sim na strani svetnikov.

De človek v bližnji grešni priložnosti nima sam od sebe zadosti moči, padca se obvarovati, nam poterdi zadosti žalostni zgled, kteriga nam je prihranil sv. Gregor, papež, od škofa, kteri je ob času preganjanja kristjanov v Afriki si raji dal jezik iz ust izrezati, kakor de bi bil nehal Jezusa pridi-govati. Po čudežu mu je Bog zgubo jezika povernil, govoril je namreč brez jezika tako gladko, kot poprej, ko ga je imel; ino vender ta škof, tako velik mučenik, tako zvest in priden pastir Jezusovih ovčic, kteri je, kodar je hodil, nosil živi čudež v svojih ustih, ker je namreč brez jezika govoril, in toliko čudežev storil, kolikor besedi izgovoril, in vender s tem vednim čudežem v svojih ustih, ker je neki dan neko žensko, ki ga je za dober svet poprašat prišla, prepoželjivo pogledal, je zgubil za kratko mesno poželenje ino djanje svojo nedolžnost, svoje zasluženje, zgubil venec mučenstva, zgubil čudež, ter ni nikdar več spregovoril. — O moj Bog! škof, mučenik, čudodelnik v priložnosti pade, in vi rečete: Jaz dobro vem, kako daleč se smem v priložnost podati, de mi moči ne zmanjka v nji pasti.

Preveč se zanašate na svojo slabo moč, pa tudi Bog vam ne bo s svojo gnado pristopil, s čimur se tolažite in zgovarjate.

C. Zdaj mende prav željno pričakujete zvediti; ali Bog pomaga s svojo gnado ali ne. Če pomaga, kaj ne? čimu se je toliko bati; kjer naše moči ne zdajo, tam bo pa Bog s svojo gnado pripomogel. — V vaše veselje in v vašo tolažbo vam poterdim moram, de Bog svoje gnade deli in nam s tistimi pomaga. Tode prosim vas, pomislite le to z menoj: ali je pametno, nadjati se veči gnade od Boga prejeti takrat, kadar se nalaš v priložnost podaste, njega razžalit? ali menite, de bo Bog tolikanj več skerbi za vas imel, kolikor dalje od njega bežite? ali menite, de bo Bog vas, kakor govori sv. Bernard, po čudežu obvaroval, de v priložnosti ne pa-

dete, v kateri jih je že toliko in toliko padlo? — Pa kdo vam priča, kdo vas zagotovi, de vam bo Bog takrat s svojo gnado na strani stal? — Morebiti sv. pismo? — Ne, zakaj v svetim pismu najdemo, de Bog tamkej čudežev ne dela, kjer se kaka reč brez čudeža doseči zamore; le poslušajte. Ko je Jezus mertviga Lazara v življenje obudil, gotovo bi tudi lahko storil, de bi bil kamen, ki je pred njegov grob zavaljen bil, po zraku odletel, pa on ni tega storil, ampak reče: „Odvalite kamen“. Jan. 11, 39, zakaj kamen odvaliti so zamogli brez vsiga čudeža. — Ko je angel, Petra v ječi zapertiga, na rokah in nogah vklenjeniga rešil, mu je sicer verige razbil, pa mu ni pomagal oblačiti se, ampak veli: „Obleci in obuj se, in ogerni svoj plajš.“ Ap. dj. 12, 8; obuti, obleči se in plajš ogerniti je zamogel Peter tudi brez angelove pomoči. — Rečem: če torej tudi ti iz svoje lastne moči, ako le hočeš, zapustiti zamoreš to grešno priložnost in nevarnost, v kateri si: zapeljivo hišo, nevarno službo, pohujšljiviga tovarša, nesramno pajdašico, pregrešni ples, zakaj pričakuješ od Boga pomoči, de bi te v tih nevarnostih, v ktere se nalaš podajaš in v njih zaderžuješ, po čudežu padca obvaroval? Ali ni to prederznost, de ne more biti več? — Boš morebiti še rekel: Pa vender je Bog Judit pred Holofernam, Suzano pred dvema starcama neomadeževano ohranil, in tolikanj družih devic, ktere so bile v grešne priložnosti pahnjene, čistosti zgubiti ni pustil. Res je to, ohranil jih je čiste, neomadeževane; pa nobena njih se ni nalaš v take priložnosti podala, kakor se ti podajaš, in zapomni si dobro, nikdar nikoli nima tisti od Boga kake posebne gnade pričakovati, kateri se iz lastniga nagiba, prostovoljno v priložnost podá, kadar previdi, de zamore v nji Boga razžaliti. Kdo se le sme na to božjo pomoč zanašati? Le samo taisti, kateri se po svoji dolžnosti, po svojim poklicu, iz pokoršine ali keršanske ljubezni v njo podá. Bog je svojim angelam zapovedal, de naj te varovajo na vsih tvojih potih, poje prerok David. Ps. 90, 11. Ste slišali, kdaj in kje nas bodo angeli varovali? Na prepadih, na visočinah, na globočinah ne, ampak na poti, po katerim po svoji dolžnosti iti moremo; tode če nalaš na prepade, na visočine gremo, se nam bo v glavi zvertilo, in padli bomo. *Glej!* pravi Bog po Jobu 40, 28, *njegovo upanje ga bo goljalo, in pred gledavci se bo v prepad zrernil.* In de je res temu tako, de Bog človeku, ki se nalaš v grešno priložnost podá in v nji zaderžuje, na pomoč ne prihiti, ampak njega v taisti pasti pusti, de se tega prepričate, pojdite z menoj le v pušave svete dežele Palestine. — Tam v berlogu, v tamni jami prebiva star pušavnik, bos, bled, medel, živ merlič v ojster rasovnik oblečen, ta

je pušavnik Jakob imenovan. Njegova dolga siva brada, plešasta glava, zgerbančeno čelo, posušeno lice, vse, vse oznanuje, de je že star vojšak Jezusa Kristusa. Dorastel je že do tako visoke svetosti, de čudeže dela, in na njegovo molitev hudiči iz obsedenih bežijo, in vse ga časti živiga svetnika. Prišli smo na pravo. Pripelje mu neki oče svojo hčer, ktero je hudič obsedel, spodil ga je iz nje, in oče zdej svetiga moža poprosi, de naj njegovo hčer za kake dni pri sebi v pušavi ima, de je v pobožnosti kaj podučil. — Zanašal se je stari pušavnik na svojo moč ino gnado božjo misleč, če bo tudi pri ognju sedel, se vender sogrel ne bo. Hudič, ko vidi pušavnika v bližnji priložnosti z ženstvom, začne terkati na že posušeno meso stariga pušavnika z nečistimi mislimi. Jih pa premaga stari pušavnik, svetnik imenovan, čudodelnik, izganjavec hudičev? — Ne, vzame ji prvič deviško čistost — vzame ji drugič življenje, ter jo ubije. — Pojdite zdaj ino recite: Bog bo nam pomagal s svojo gnado, recite z vso prederznostjo, čimú toliko strahu? Če tako močni duhovi padejo, z vami slabimi kaj bo? — Vse drugač, slišim še eniga odgovoriti, taki padejo le zavoljo tega, ker imajo le preveč strahu; godi se jim, praviš, kot človeku, ki po ozki visoki bervi gre, ktera pa nobeniga deržaja nima; kdor je je navajen ino gre po nji brez vsiga strahu, pride srečno čez njo, kdor je pa ni navajen in jo poln strahu nastopi, se mu v glavi zverti ino lopne v vodo; kaj se je to-raj tolikanj začuditi, če pušavnik, ki drugiga ne vidi, kot gole stene svojiga berloga ino pa kako britko martro, če on v priložnosti pade ino mu Bog svojo roko odtegne; ni pa taka pri tem, kateri je že večkrat v enacih priložnostih bil in v taistih padel ni, on sme, če se bo tudi nalaš v nje podal, še tudi v prihodnje upati, de v nji pasti ga bo Bog obvaroval. — Tako praviš ino modruješ ti; pa glej! takšín, kakoršín si ti, je bil tudi Samson; večkrat je on svoje sovražnike užugal, premagal, pokosil; ali ker se je le predolgo pri Dalili zaderžal, ji razodel, v čem de njegova moč obstoji, v njenim naročjo slonel, ga je ona iz svojiga predperta vergla; in padel je svojim sovražnikom, Filistejcam, v roke. — Tak Samson si tudi ti; ker enkrat, dvakrat v priložnosti v djanju grešil nisi, grehov v mislih storjenih pa celo nič ne porajtaš, se podaš še tretjič prederzno v grešno priložnost, in ne prideš tudi brez djanskiga greha iz njé.

Tebe skušnja, praviš še na dalje, le vender drugač uči; pa tvojim skušnjam zamorem druge skušnje naproti postaviti. Poglejte tamkej v vasi uno deklino, ki od perviga jutra do terdiga mraka zdaj skoz okno luka, zdaj pri vratih zija, in kakor hitro se zmračí, k studencu po vodo hiti; pogledjte, s

koliko lahkomišljenostjo in zaupljivostjo se pogovarja in ob-
jema z unim potepuham, ki je celi dan zevaje gori in doli
memo njene hiše hodil, premišlovaje dela tame, kako bi svoje
živinsko poželenje nasitil ino pa pridne varhe oslepil. O oče,
o mati, o stric, o teta! ne godernajte, ne mermrajte, —
mladost — pa saj sim rekel, saj sim obljubil, de jo bom po-
ročil; — prav, pa preden duhoven poroča, mora že kerst
deliti — kaj take skušnje, ali se ne vidijo sem ter tje dan-
današnji? — Pojdimo dalje. Tamkej se pogovarjajo, sprav-
ljajo ino skladajo fantini, kako bi za prihodnji somenj v ko-
munu ples napravili; ni ga, ne cvenka, ne plenka, hodijo
pobiti po hiši, zabavljajo, jezijo očeta ino mater; i kaj je,
kaj je, upijeta stara dva, ali je le naju sin obnorel, iz uma,
prišel? — Prišel je iz uma, pa prihodnji ples ga je ob nje-
ga pripravil. — Poglejte le dobro taiste, ki so na ples šle,
in pogledajte jih še bolj bistro takrat, kadar iz plesa domu
grejo, ino prepričali se bote, de na plesu se prešestvanje
uči, ino žena ali deklina, ki je poštena na ples šla, pravi
sveti Jeronim, gre iz njega nesramnica, — takih skušinj kaj?
ali jih nimamo več kot preveč, dan današnji?

Prav prav, Pater, se mi dozdeva slišati očeta poterčiti
moje resnobno opominovanje, prav imaš, de gromiš nad se-
danjo mladostjo, de jo svariš, kakor zasluži, saj naš staršev
nauk je pri nji zastonj; kakor se klinček uname, ako ga po
zidu podergneš, ali na tleče netilo prineseš, taka je tudi ona
— ali jaz, jaz sim že star, sneg je pobelil mojo glavo, tru-
plo v dve gubi nosim, s palico podpiram, ogenj je že davno
v mojih žilicah ugasnil, mene pač ni treba tolikanj kregati,
če se v take priložnosti podam, pred katerimi podolžnostno
našo neukroteno mladost svariš. — Že vidim, oče! de si star,
ali kje si slišal, de starim grešiti ni več mogoče? — Praviš,
de je ogenj že ugasnil v tvojih žilicah — ni sta li bila stara
tista moža dva, ktera sta hotla Suzano posiliti? — Praviš,
nimaš ognja v svoji kervi? — Kakor Izraelcov večni ogenj,
od kteriga druge bukve Makabejcov v 1. poglavju govorijo,
v zemljo zakopan, in čez mnogo let izkopan, se je v gosto
vodo spremenil, ni več ogenj bil; pa kakor se je ta gosta
voda koj unela, kakor hitro jo je le solnce obsijalo; tako si
tudi ti, nimaš več ognja, ampak le neko gosto vodo, ktera v
nečistim plamenu zagori, kakor hitro jo le kako ptuje solnce
obsije, in ji še netila, vina, prideneš. — Vino ino ženske so
celi svet zmotile. — Iz oblačila rastejo moli, in poželenje
možkiga od ženske. Sir. 42, 13. Kakor mladost, tako tudi
starost zadene moje opominovanje.

Ne mladim, ne starim ni nikakor upati, de bi v prilož-
nosti ne padli; zakaj le prevelika je priložnosti vablјivost,

mikavnost, preslaba naša moč, in prederzno je v grešni priložnosti se zadrževati, pa od Boga pomoči pričakovati v nji ne pasti. I kaj je toraj storiti? — Edin perpomoček je: pred grešno priložnostjo bežati. — Če se prav kesaš, pojdi proč, opominja sv. Tomaž. Proč tedaj iz taiste vasi, proč tedaj iz taiste hiše, proč iz taisti družine, proč iz taiste službe. Posnemajte zgled sv. Jožefa, kateri je plajš v rokah nestrannice pustil, za kteriga ga je k sebi vlekla, ino ne le šel, ampak je tekel proč od nje. Pa bo morebiti kaka Putifarka rekla: Ta, ki v mojo hišo zahaja, je brat, prijatelj mojiga moža, znanec iz moje perve mladosti, boter mojih otrok, že postarin, v letih, tukaj pač ni nobene nevarnosti, ali mu imam mar vrata pred nosam zapreti? — Ne vem, kaj bi ravno nar permernišiga na ta ugovor odgovoril — pa poslušajte.

Ko je Putifarjeva žena Jožefa pervikrat vidila, se ji je dozdeval, de je že v možkih letih in sv. pismo pravi (Gen. 39, 2.): *Mož je bil*; ko ga je pa ona večkrat ogledovala, se ji je dozdeval pa mlad, in sv. pismo govori pozneje (Gen. 39, 10.): *Žena je bila nadležna mladenču*. Zapazite dobro: Če človek več let na svetu živi, mu pravimo, de je star; če pa kdo s kom dlje časa vkupej živi, se mu dozdeva pa mlad. — Kdor me razume, naj si k sercu vzame, in ako želi se v resnici poboljšati, naj beži. Ne mladost, ne starost, ne pobožnost, ne modrost tega ali té, kamor zahajaš, te padca obvarovati ni v stanu. Holofernez se ni toliko v gladko lice Juditino zaljubil, njeni čevlji že so bili zadosti, njegovo serce užgati. — Tihe vode globoko derejo. — Beži, dokler v mrežo ne padeš.

Pa ni še zadosti, le grešno priložnost zapustiti, potreba je tudi pokončati in zatreti vse, kar koli te le stariga greha opomniti utegne, naj bo to ali kak perstan na roki, ali ljula v žepu, ali kak uhan v ušesih, ali kaka capa na glavi, ali pa kake cvetlice za klobukam, ali kaka druga reč, ktero morebiti na persih nosiš, ali pa doma v skrinji zaperto hraniš, vse to je treba pokončati, je treba zatreti. —

Bote rekli, de sim prehud, preojster? — Kaj preojster? Nate, tù imate sveti krucifiks, razdrobite ga na mala kosce, teptajte ga s svojimi nagami; nate svete evangeljske bukve, raztergajte jih, verzite jih v ogenj — sim le jaz taisti, kateri se kaj taciga domišljuje, kateri drugač uči, kakor je Jezus Kristus sam učil? — Ali ni ravno ta križani Jezus, kateri v sv. evangeliju tako govori: *Če te tvoje oko pohujša, izderi ga ino verzi ga proč; če te tvoja roka pohujša, odsekaj ino verzi jo proč*. Mat. 18, 8. 9.

Ino de je res kaj taciga mogoče, poslušajte še zgled od keršanske junakinje, kateriga pripoveduje zveličani Pater Leonard a Portu Mavricio. Bila je lepa mlada devica, nuna v redu svetiga Dominika, v ktere oči se je neki Španski kraljevič silno zaljubil, in ji to z besedo naznanil; tode pobožna devica od sveta, od njegoviga puhliga veselja, od mesene ljubezni nič vediti noče. Po goreči molitvi, po dolgim premišlovanju, od svetiga Duha razsvitljena, vzame neki dan pero in popir, poleg sebe položi pa ojster nožiček in majhno skledico, v kateri hoče zaljubljenimu kraljeviču svoje oči v dar poslati. Pa preden si oči izreže, piše kraljeviču tako: Kraljevič! glej, tukaj je tisto dvoje očes, v ktere si ti tolikanj zaljubljen; vzemi ji v roke brez vsiga strahu, in jaz menim, ako ste ti poželjivost od daleč unemale, ti jo bote od blizu ugasile. Zavoljo mene pa nikakor ne žaluj, ničesar ne zgubi nuna, ktera svoj pogled zgubi; mojimu križanemu ženinu bo bolj dopadlo dvoje ran pod mojim čelam, kot dvoje očes. Eno samo milost te prosim, o kraljevič! spoznaj vender po tih mojih zdaj tamnih očeh, kako slepa je posvetna ljubezen. — S tem svoje pismo sklene, z ojstrim nožičkam si oči izreže, ino ko še v kervi plavajo in trepečejo, jih pošlje zaljubljenimu kraljeviču.

Ljubi moji! če tudi mi te keršanske junakinje, ktera je od svetiga Duha navdihnjena kaj taciga storila, ter si oči izrezala, posnemati ne smemo, nam ni pripušeno se na telesu poškodovati; učimo se iz njega le svoje oči krotiti, jih zapirati, de nečimernosti tega sveta ne vidijo, ino spoznajmo, de naši nar veči sodniki na sodnji dan bodo le naše oči. Recimo s pobožnim Jobam 31, 1.: *Zavezo sim storil s svojimi očmi, de ne bom nikdar kake device poželed.* Pomen Jezusovih besedi: „*Če te troje oko pohujša, izderi ga in verzi ga proč,*“ Mat. 18. 9. je le ta: Če ti je kaka reč, kaka oseba, kaka tovaršija, kaka služba, kaka priložnost, tako ljuba, tako draga, kakor ti je tvoje oko, zapusti jo; to ni Jezusov svet, ampak je njegova zapoved. Če torej bližnjih grešnih priložnost ne zapustite, ampak se v njih mudite, vam ne pomagajo sveti zakramenti; božji rop so vaše spovedi, božji rop vaše obhajila, in nobeniga odpustka za vas. Kar ste zapustiti obljubili, to zapustite, če se še enkrat nazaj v nevarnost podaste, bote v nevarnosti poginili. Amen.

Amen — ne še Amen. Ljubi Jezus! le še eno samo besedo. Jaz verujem, de si ti vsiga vedni Bog, toraj tudi naprej veš, kakšen sad bo moja današnja pridiga obrodila, kaj sim z njo pri teh poslušavcih opravil, — smem le ponižno prašati? Govori, kleče te prosim, o moj Jezus! jaz zvesto poslušam. — Oh! kaj slišim? — Če si se tudi trudil,

in potil, tvoja pridiga pri teh poslušavcih ne bo obrodila sadu nobeniga, — nobeniga.

Kaj nobeniga sadu ne bo obrodila moja današnja pridiga? Nobeniga. — Bodo tedaj še zmirej kerčme na stežaj odperete pijancam? Še zmirej. — Bodo še zmirej fantini ukali po noči, nesramno peli? se klatili, in potepali? Še zmirej. — Bodo tudi za naprej se deklina lepotičile, zanjke nedolžnosti stavile, in jo v svoje mreže lovile? Bodo tudi v prihodnje. — Bo še zmirej na somnjih po komaj opravljeni službi božji plesiše nastavljeno in se na njem plesalo, ko duhoven v cerkvi še tabernakelj zapira? Namesto eniga bodo še po dve nastavili. — Ne bo nobeniga poboljšanja v zadržanju? Nobeniga. — Bodo starši še zmirej potuho dajali svojim otrokam? Bodo. — Bo še vse pri starim ostalo? Oh! še hujsi bo. — Če je pa tako, ljubi Jezus! lohka se razserdiš po vsi pravici in iz prizanesljiviga očeta se v ojstriga strahovavca premeniš. Odpri svoje vodnjake in potopi to oterpnjeno ljudstvo, ali pa pošlji svoj dež v razgrete pešene pušave ino naj tukaj kaplja ne pade na žejno, suše razparano polje; naj strupeni vetrovi pribučijo in točo izsujejo na sad, kteriga je tukaj zemlja obrodila, ino če še kaj zeleniga ostane, naj pridejo trope kobilic, de še to poberó; zaukaži svojim strelam in naj požgó njih pohištvo; pošlji kugo nad živino in ljudi, in pokončaj vse, kar na zemlji lazi in se giblje. — Vem, ljubi Jezus! de zavoljo vnemarnosti, v kateri ljudje živijo zastran zveličanja svoje duše, zaslužijo po tvoji tenki pravici, še huje, kot sim izgovoril, strahovani, kaznovani biti — pa Ti, o Jezus! si prizanesljivi in usmiljeni Oče, odverni te šibe zavoljo nedolžnih otročičev, kateri še smertniga greha niso storili in v nedolžnosti živijo, daleč od nas, izlij marveč svoj blagoslov na sad, kteriga jesen nam obeta, ino jaz obljubim vime nu teh mojih poslušavcov, kateri zdaj strahu trepečejo in se na glas ihtijo, de bodo tebi zvesto služili, greh kot kačo čertili, ino kakor se bojijo od nje pičeni biti, tako bodo tudi pridno pred vsako grešno priložnostjo bežali, ktera bi njih duhovno življenje umorila. Amen.

V sv. Križu blizo Ajdovšine, 1848.

V cerkvi O. O. Kapucinarjev o priložnosti, kó je v njih
cerkvi

presveto Rešnje Telo

od božiča popoldan do praznika nedolžnih otročičev skoz 40
ur izpostavljeno bilo.

Gorje človeku, po katerim pohujšanje
pride! Mat. 18, 7.

To leto, ktero je tako rekoč že preteklo, zakaj le ene ure njega še imamo, in kmalo se bode potopilo v neizmerljivo morje neskončne večnosti; to leto je bilo rodovitno, rodovitno na vsih rečeh. — Kaj ne? ljubi moji! ene leta sem vam je Gospod Bog prikrajševal potrebniga živeža, po malim urezaval tečniga kruha lačnim otročičem, ter perpekal in prepekal z gorkim solncam žejne polja, travo posušil, zeliša ovenil, blagi vinski terti rodovitnost odvzel, ali pa nje že obilno obloženi sad s čudno šibo, ktero točo imenujemo, v nič spravil. — Ali letas, ljubeznjivi! je bilo nekako drugač; Oče nebeški, je pokazal, de on je še zmirej stari oče, de ima oestro šibo v eni roki, v eni pa milost in blagoslov; poln ljubezni do vas, svojih otrok, je blagoslovil letas ta kraj in lepo Ipavsko dolino, polju pošiljal o pravi čas pohlevniga dežja, ki je napajal žejno polje, oživiljal ovenjeno zeliše, romenkasto travo lepo ozelenil, daleč odverníl slabo vreme, ktero sladko upanje obilniga pridelka v enih trenutkih v prah zazibne, dal ubogimu očetu obloženimu z obilno družino toliko kruha, de po modrim gospodarstvu vsaj do cveteče spomladi bo lahko preživil sebe ino družino svojo. O neskončno usmiljeni, dobrotljivi Oče nebeški, večni Bog! bodi še tudi

dans zahvaljen za obilni pridelek tega rodovitniga leta; obljubimo pa tudi tvoje dari zmerno uživati, in od obilniga pridelka radi ino hitro podeliti tem, kateri nas bodo v tvojim presvetim imenu poprosili.

Rodovitno je bilo to leto tudi na družih rečeh; prinašalo nam je mnogo novic, žalostnih ino veselih, resničnih nekoliko, še več pa zlaganih ino zmišljenih. — Še ni bilo pol mesca sušca preteklo, kar so nam svitli mili cesar Ferdinand I. kateri so ravno dans 26 dni prestol zapustili, ino ga veliko obe-tavnimu mladenču Francu Jožefu I., bratovimu sinu prepustili, novo vladanje, vstavo ali, kakor pravijo, constitucijo podelili, misleč, de bodo potem vsi podložni njih obširniga cesarstva bolj zadovoljni; ljubi kmet, kateri je bil od marsiktere plati jako stiskan, se je odahnil, ložej sopel, ino gospoda, ktera se je svojih pridobljenih spredkov ino pravic terdo držala, nekoliko odjenjala, oba stanova vkupej pa mirno pričakovala, kako se bo ta reč v državnim zboru po tistih možeh, ktere ste vi sami po svoji vesti volili, in za svoje besednike ino zagovarjajce tje poslali, dokončala ino dognala. — Tode veliko nespametnih je bilo, kateri ne sicer tolikanj sprideni, kolikor zapeljani od nekih goljufnih šuntavcov, pravih poslancov živiga peklenšeka, so se zbirali in priderli nad grajšine, ktere so jim, kot tern v peti bile, ter metali podirali, razbijali, končevali ino požigali ravno to, s čimur bi bili morebiti, ko bi bilo resnično, svoje stiskanje spričali in dokazali. Enako nespametno, le obdivjanim roparjem lastno ravnanje nam je od marsikakiga kraja, ki mi ga tukaj imenovati ni potreba, ker ga že, ako le od tod prot jugu čez uni hribček stopite, pred očmi imate, kako zlo žalostno novico prineslo. — Mnogih drugih žalostnih smo od vsih krajev slišali. Marsiktera mati je potoke grenkih solz točila, ker je žalostno pisemce prejela, de nje hrabri sin je na bojišu za slavno domovino svojo junaško kri prelil. — Veliko smo slišali ino brali od punta, kateri se je unel od nas na južno zahodnim kraju vertne Laške dežele; veliko je šumelo ino donelo po naših ušesih, kako so v poglavitnim mestu našiga cesarstva, na slovečim Dunaju, neke razbeljene s ptujim denarjem podkupljene glave, mir ino pokoj njegovih sicer zvestih prebivavcov dražile in motile, češ, pade enkrat glavno mesto, nam drugih v last dobiti ne bo težko stalo; veliko žalostnih novic je prebobljeno do nas tudi iz družih držav, ker povsod tako rekoč je bilo zagorelo, ali je vsaj tlelo. O rodovitno, jako rodovitno je bilo leto 1848 nar žalostnejih novic, katerih tako hitro pozabili ne bomo!

Radovedne, kakor smo vsi, bo gotovo mikalo zvediti, kako in zakaj so bili ljudje tako rekoč obnoreli, ob pamet

prišli, ter drugi drugiga pobijali in morili? I kaj je vender zadnji vzrok vsiga tega? — Pobožni, učeni možje, kateri kaj dalje vidijo kot nos nese, in še vere v Jezusa Kristusa zgubili niso, pravijo, de to je kazen božja, s katero on nas tepe, s katero on mlačno, zaspano ljudstvo iz grešniga spanja zdramlja, na pravo pot pokore kliče. —

Kakor, kadar se nalive usuje, potoki narašajo, se voda kalí, in silno narašena in skaljena se po lepo zelenih travnikih razliva ino razširja, jeze, mline, mostove, hiše podira in v morje zanaša; ravno tako so neki brezvestneži, kateri v prekucijah ničesar zgubiti ne morejo, ker tudi ničesar nimajo, s svojimi zvijačami in sladkimi besedami priprostimu ljudstvu zlate hribe in doline kazali, in jih s tem tako v svoje mreže zapletli in zamotali, de iz njih izviti se nevedši so se kopali v svoji lastni kervi. Veste pa, kako se kliče ta povodinj, ktera vse zalije, ta mreža, v katero vse cepa? Veste kdo je to mrežo spletel? Sam satan jo je s svojimi parkeljci spletel ino podal Boga pozabljivim, malopridnim ljudém, de jo razgernejo po vsim svetu in vlovijo več, kot mreža obseči in uderžati zamore, in ta povodinj, ta mreža se kliče *pohujšanje*. Kakor ena sama kužna ovca celo kardelo ovác gospodarju v nič pripravi, ravno tako tudi en sam hudobni človek s svojim pohujšljivim govorjenjem ali zaderžanjem med nedolžnimi toliko škode storiti zamore, de bi je jaz vam, ko bi tudi sto jezikov imel, v tem kratkim času dopovedati ne zamogel. Zavoljo tega pravi Jezus Kristus sam per svetim Matevžu 18, 7. tako: *Gorje svetu zavoljo pohujšanja, in gorje človeku, po katerim pohujšanje pride!* In ravno te besede večne modrosti so predmet mojiga današnjiga govora, kteriga razdelim tako: Pohujšanje nakloni našiga bližnjiga v greh ino ga v tistim poterdi, tedaj je pohujšanje vir ali začetik nesreč ino grehov vsiga sveta, prvi del. Pohujšanje pahne časno ino večno kazen na taistiga nazaj, kateri ga je dal, drugi del. —

Od pohujšanja govoriti sim si dans namenil zavoljo tega, ker sveta mati katoliška cerkev, ki pobožnost 40 ur k očitnimu počesenju izpostavljeniga presvetiga Rešnjiga Telesa skerbno priporoča, jako želi, de bi verni kristjani, kateri se te pobožnosti vdeležijo, pred nebeškim kruham zdihovali, de bi vsako pohujšanje deleč od nas odvernjeno bilo.

I. Del.

Veliko je sedanji dan ljudi, kateri od pohujšanja nič drugiga ne vedo, kot samo besedo pohujšanje, in sami per sebi mislijo, de kdo vé, kaj bi mogli vse početi, kaj storiti, de

bi bili greha pohujšanja krivi; še celò pravijo, ko bi jaz svojiga bližnjiga s kolam pobil, z nožem presunil, nag okoli hodil ino v pričo veliko ljudi kako nesramnost dopernesel, o to bi bilo pač pohujšanje, to. — Gotovo bi bilo, ko bi ti kaj taciga storil, velik smertni greh, vender menim, de s takimi velikimi grehi boš malo posnemavcov dobil; zakaj človek, kateri še ni popolnoma obdivjal, od tacih pregreh svoje oči odverne, neki strah ino groza po životu ga spreletí kaj taciga viditi, serce mu tako rekoč bitineha, v sercu ta greh sovraži, ino terdno sklène kaj taciga nikdar ne storiti. — Pohujšanje, l. m.! je tedaj še kaj drugiga, kaj manjšiga, ino sveti očetje in cerkveni učeniki pravijo: Pohujšanje je vsaka beseda, vsako djanje, vsako gibanje tvojiga života, ktero je komu v spodtiko ino škodo njegove duše. Če toraj kaj napéniga zapoveduješ, kaj slabiga svetuješ, od greha lepo govoriš, ga z gladko besedo priporočaš, če pobožnost zasmehuješ, se s svojim životam sučeš iz tega namena, de bi tvoja ročnost in gibčnost v drugim spolu hude želje budila, si že greha pohujšanja kriv; zakaj po teh ali tem enakih djanjih bo krepost našiga bližnjiga v svoji korenini omajena, on bo od kreposti odpeljan sam pri sebi mislil, de to ali uno ne more vender tolik greh biti, ker jih je toliko in toliko v tem zapopadenih. Nekaj bolj navadnih djanj vam bom pa tukaj naštel, ktere so pravo pohujšanje, za ktere se pa celò malo mara, zakaj le redek je, kateri bi se njih na spovedi obtožil in tako prav spokoril. —

Glejte, starši! pravo pohujšanje je, kteriga dajete vi svojim otrokam takrat, kader se vi, oče z materjo, v pričo njih kregate, prepirate, vjedate, si slabosti iz samiskiga stana očitete, zmerjate, kolnete, potem se pa čudite, de vaši otroci komaj komolc dolgi, že hudičevati, preklinjati znajo; pravo pohujšanje je, kadar vam otroci kaj ukradeniga, naj bo to kaki sad, kako breme derv, naj bo kako še tako majhno orodje domú prinesó; vi pa h temu molčite, ino nič ne poprašate, kako in od kod to imajo. Bog hotel! de bi tacih staršev med nami ne bilo, kateri svoje otroke kregajo, kadar prazni s polja pridejo; — pravo pohujšanje je, ktero narvečidel od staršev, pa tudi velikokrat od zanikernih pesternpride, de otroci per petih, šestih letih reči poznajo, pa tudi dopernašajo, ktere bodo z dvajsetimi leti še prezgodaj poznali. — Jaz menim, de me razumite, kaj de reči hočem, poprašajte le svojo vest, ako vam ona v ti reči kaj ne očita. — Pravo pohujšanje je, kteriga dajaš ti, hišni gospodar, kadar svojim podložnim, prebivavcam v svoji hiši, praviga strahú ne daš, vidiš vlačuganje, pa svoje oči zatisneš, čutiš, pa se delaš, kakor bi ne čutil, in se s tem tolažiš, de

bo vsak za se odgovor dajal. — Pravo pohujšanje je, hišna gospodinja, kteriga dajaš svojim poslam ženskiga spola, kadar ti dušniga tatú, ki nar dražejí blagó: nedolžnost, pod tvojo streho ropa, ne odverneš, ko zamoreš, kaj? morebiti še celò v hišo vabiš, ker tako sodergo v službo jemlješ, ktera sloví, de je Venere zvesta prijateljica, za ktero se cela versta nesramnežev pomika, ino kadar nespodobnost z njimi v pričo tebe uganjajo, ne z besedo, ne z ojstrim pogledam ne strahuješ, in tako nad vsim tem dopadajenje kažeš, ker si kerčmarica misliš, tako le se krajcar pridobi, vina veliko spečam. Zamolčati ne morem tukaj tistih besedi, ktere Labudski škof, prečastiti Anton Martin, v nekih svojih bukvah pišejo od enake matere kerčmarice, ktera je svojo hčer mladim pivcam perpirala, de bi le več skupila in naglo obogatela. Veste, kakošin je bil konec te materne potuhe? — Bajta še stoji, pa tistih ljudi v nji več ni, sklenejo prečastiti škof. — Pravo pohujšanje je, kteriga dajete tudi kerčmarji vi, ki imate po velikih cestah svoje hiše odperte revnim, pa cerkveno zapoved v nemar pustivši jim ob petkih ino sabotah mesa in mesenih jedil vsilujete, ter jim, ako se tega branijo, še brezvestno rečete, de to, kar po gerlu gre, duše ne omadeža, ni greh. — Pohujšanje je, kteriga skoraj vselej, kolikorkrat v hišo božjo pridete, s svojimi lastnimi očmi vidite, kjer se leni, mlačni kristjani, na pol kristjani, neslano vèdejo, posmehujejo, iz kaciga kota na drugi spol, kot sova na ptiča, prežé, tako de nobeden memo njih ne gre, in iti ne more, de bi na njem nič ne grajali, kteri ali roke pod pazduho deržijo, ali pa z njimi po laséh mešajo, kakor de bi jih tolikanj vjedalo, brez molitevnih bukvic, brez paternoštra zidove podpirajo, zijale kažejo, kakor de bi hotli pobožnim kristjanam rêči: Mi, mi imamo pa drugiga Boga. — Pohujšanje je, kadar se ob nedeljah ino zapovedanih praznikih na očitnih krajih, kakih ograjah igra, zabavlja, kolne, pijančva, ino to še celò med službo božjo; pohujšanje je tisto ponočno pohajkvanje, vriskanje, klafarsko petje, s kterim se poštenim ljudém, ki so celi dan terdo delali, ponočni počitek draži ino krati; pohujšanje je, kadar pijanec iz kerčme gredé z glavo kinka, cesto meri, v dva cepa hodi, ino med seboj ali nerazumljive besede mermra ali pa kolne, ino kadar domú pride, nad pokojno družino svoj vinski strup razliva, godernja, preklinja, ženo, otroke še tudi večkrat oteše, dušo njih hudiču izdaja, in vse v hiši razdrobí in po nji razmeče. Pravo pohujšanje je, kteriga daješ, deklè ti, kadar se čez svoj stan, kot premoženje nese, nosiš in opravljaš, iz bajte več berlogu ali razvalini kot hiši podobne, našopirjena, z napisam na čelu „*skrivnost*“ izferfoliš, in tako v družih misel budiš,

od kod pri tem dekletu per tako pičlih dohodkih, per tolikim uboštvu, toliki lišp, toliko draga obleka. Pohujšanje je vse, karkoli je komu v spodtiko, v škodo njegove duše, karkoli od kreposti odpelje, v greh naklanja ali pa v taistim poterdi. — O! tako naglo se ogenj v slamo potaknjen ne uname, kot pohujšanje nedolžno serce popači. Pohujšanje perpelje greh pred oči, in kar človek nad drugimi, zlast čé so to njegovi predpostavljeni, ali stariši, ali gospodarji, ali učeni, zapazi ino vidi, to hitro posname; njegova glava je zdaj polna tacih misel, domišlija to dodela, kar grehu še manjka, in ker je človek tako bolj k slabimu kot k dobrimu nagnjen, tudi kaj taciga le prerad poželi; in kadar je kaj hudiga požel, in v hudo pervolil, je greh v sercu že dopernešen, in le še ene same stopinje je treba še dalje, ino greh bo tudi vnanje storjen.

Res je sicer, kadar pohujšan človek sam ne vé, kaj bi storil: ali bi šel v greh ali ne, de se mu takrat nekaj v sercu oživi; spomni se vpričnosti božje, angela varha, lepih naukov, ktere mu je že v nar zgodnjiši mladosti dobra mati navdihovala; živo mu pred oči stopi ostudnost ino gnjusoba greha in pravična kazen, ktera greh nasleduje, ga straši in plaši, tode pohujšanje odvzame grehu ostudnost, kazni pa strah. In de je temu tako, mu da prerok Ezechiel 19. lepo podobo.

Tam pred levnjakam mladi lev na zadnjih tačicah sedi, in s prvimi nježno igraje se, se prikupi vsakimu, kdor ga le vidi. Bistro je njegovo oko, griva mehka, ročnost ino gibčnost njegova dopade tako, de bi človek le k njemu šel, se z njim igral in ga še poljubil. Ne pozna še svojih ostrih zob ino krempljev svojih tac ino ne vidi se mu, de bi bil on sin rujovečiga leva v pušavi, zakaj vsak šum, vsak ropot in šopot ga vstraši in vplaši kot nedolžno jagnje. — Ali glej! na enkrat, kot blisk skoz oblak, švigne iz berloga stara levinja, mati njegova, na opico, ktero od daleč ugleda. — Mladi lev to viditi, se zravna, divjačnost se v njem zbudi, on bi za svojo materjo zderjal, ali strah, ali strah, ta ga nazaj derži; plašno se z eno taco prestopi, ali strah mu ne da z drugo naprej, plah jo kroži krog berloga, rep v svitek verti, oči pa obrača po materi svoji, ino glej! zagleda jo, v sredi družih levov, kako opico v svojih krempljih derži in jo mesari. Zdaj mladiga leva nič več nazaj ne derži; on se vzdigne ino plane, in perhití v sredo levov, dela kot oni, materi svoji kervavi gobec liže, strah ga je popustil za vselej. Ko je enkrat kri okusil, le po kervi hrepení, nobena reč ga zdaj več ne ostraši, čé bolj ga odganjaš, tolikanj huje ga razdražiš; on ti bo skoz gosto mejo po nar tolstejši jagnje priderl in ti ga pobral, on te bo popotnika popadel in umoril. Lev je zdaj lev.

Kakor je mladi lev le po zgledu, le po pohujšanju svoje matere lev postal ino zdaj divjá in morí po pušavi; ravno tako tudi nedolžni človek po slabim zgledu, kteriga nad drugimi vidi, zabrede na široko cesto, ktera pelja v pogubljenje. — O mislite nazaj vi vsi, kateri ste na potu pregrehe daleč prišli, se s pregreho postarali, vest tako omamili, de je ne čutite več, mislite nazaj, kako lahko vam je bilo per sercu takrat, dokler ste še nedolžni bili, greha ne poznali, kako vam je bilo per sercu takrat, kadar se vam je pohujšanje pred oči postavljalo in vas slepilo, kako takrat, kadar ste prvič padli, in kako potem! —

Deklice! nekdanj niste vedile, kaj je greh, niste vedile, kako globoko rano on v serce vseka; v strahu božjim izrejene, niste vedile, če sta dva spola na svetu; le zoper sveto sramožljivost slišati kaj, že ste se v sercu prestrašile in lepa rudečica je oblila vaše nedolžne lica; kaj gerdiga vam po dnevi ni prišlo na misel in po noči se vam v spanju ni pertikovalo; živele ste v angelski nedolžnosti, ogernjene z belim oblačilicam svete čistosti, v kteriga se angeli božji z veseljem ozirajo, sladki mir ste v sercu vživale; ali glej! prišel je šuntavec, zapeljivec s sladkimi besedami kot med, morebiti še celò s kakim darom, z goljufivim denarjem, se prilizaval, zapeljeval, nagovarjal, — o nisim v stanu, je odgovor plahe čiste device, to je gerdo, to je greh; kaj poreče Bog, kaj poreče moj angel varh, kaj poreče mati moja, ki ljubi hčerko svojo, — ne veš, kaka kazen je že doletela na tem svetu te, ktere so se temu grehu vdale — kam bi jaz pogledala, ko bi v kaj taciga privolila, to storila, ali bi le mogla še poštenimu človeku naravnost v oči pogledati? ali ne bo vsak na mojim čelu storjene pregrehe vtisnjene bral? Glejte, tako se strah in ostudnost greha med seboj borita; zapeljivec le ne odjenja, poželjivost človeka, ker vender iz jekla ni, se zdramlja, dokler oživi; slabi znani zgledi tolikanj zapeljanih sirot jo nekoliko tolažijo, kakor de bi ji rekli, saj nisi perva, pa mende tudi zadnja, sama ti takšna ne boš; ti slabi znani zgledi zdajo, premagana je ostudnost greha ino kazni je odvzet strah. — Ino komaj je človek enkrat padel, greh storil, je pot v drugiga že nadelana, tretjič pasti je še ložej, in zanaprej človek še sam priložnosti išče, obleče navade železno srajco, ktero mu po bolnišnicah izrezujejo ali pa z žerečim jeklam žgejo. Ali ni tako? odgovorite mi — ali odgovorite si same sebi v sercu, obžalujte in spokorite se, dokler še Bog na pokoro čaka. — Uni mladeneč, vse upanje svojih staršev, kteriga so v njega stavili; mislili so, de jim bo močna roka v bolezní, dobra palica v njihovi starosti, pozabi v družini nekih brezbožnih zapeljivcov svojih nar svetejših dolžnost,

se vda vsim pregreham, pijančvanju, igri, nesramnosti, jemlje, kjer in komur more; staršem, zvediti njega razujzdanost, stiska ta spomin britke solze; sam si škoduje na zdravju, na premoženju, ves osramoten, zaničevan, mora v nar lepši, cveteči mladosti prezgodaj pod grudo.

Nesramnost mladih ljudi, ljubi moji! je na svetu nar večji pošast. Rodoslovno tablo te divje pošasti v današnji pridigi že enkrat omenjeni slavni škof tako sestavi: Kratek čas, pravijo oni, kar tudi spoznati mora slehern, je po navadi nesramnosti oče, posvetna dobra volja pa njena mati, ino pregrešni smeh je njen stric. Posvetna šega je nesramnosti teta, nerodna norčija pa njena babica. Razujzdancov pohvala je nesramnosti botra, dopadajenje pa njen boter. Napuh per mladencih je nesramnosti sosed, gizdost per dekletih pa soseda, razberzdana navada je nesramnosti gospodinja. — Mladim ljudem, ki v tako žlahto pridejo, nesramno kvasanje hitro dopade, ino klašanje se jim dobro zdi, nesramna pregreha jih šegače, in pregrešna priložnost že gerlo odpira jih požreti. Dušna in telesna nesreča jim za petami gre.

Pohujšanje, pohujšanje! o ti si krivo vsih nesreč med mladim svetom, pa tudi povsod. Krivično ravnanje gospodarjevo zapelje njegoviga hlapca, ino nezvesta gospodinja zapelje svojo deklo. Hčere bodo po zgledih svojih mater, sinovi po zgledih svojih očetov zapeljani. Spodtikljivo obnašanje mestnjanov se preseli na kmete, in hudobije in preprehe grajšin se vselijo tudi v nar borniši bajto. Po pohujšanju je ves svet naučil se greh dopernašati, po grehu pa, kakor govori sv. apostel Pavl, pride smert. Rim. 5, 12. in z njo vse nesreče na ta svet.

O nesrečna, trikrat nesrečna zemlja! kaj je vender tebi tako svetiga, tako častitljiviga, kamor ti pohujšanje braniš, kar ti kriješ ino varuješ, de ga ono ne oskruni? — Ali je mar to naša sveta, edino zveličanska katoliška vera? ali so mar to njeni oznanovavci, vidni namestniki Jezusa Kristusa? — O ni! le glej, kako pohujšanje v besedah, v pismih, v djanju svoj strup razliva, kako krivi učeniki vstajajo, kateri nam nar dražej blago, kteriga smo od svojih prededov poddedovali, sveto vero kaliti, celo podreti hočejo, kateri kakor sam satan v paradižu lažejo: prešestovanje, kurbanje ino druge nesramnosti niso greh, kateri v svet na vso moč trobijo, de z zadnjim zdihlejem se človeška duša kot dim razkadi, de ni ne nebes, ne pekla, ne hudiča, kateri čisto, neomadeževano nevesto svetiga Duha, preklinjajo, in ji stranske namene pritikujejo, de bi ji le kaj škodovati zamogli; poglej! kako se čez nje duhovne godernja, mermra, kolne, se jim zasluženno plačilo krati!

Ali je mar mir dežele, kamor bi se pohujšanje ne prederznilo ga tergat iti? Ali glej! kaki šuntavci po hribih in dolinah tekajo, de je misliti, de si bodo noge shodili, zlagane novice med ljudstvo trosijo, ga podpihujejo, k puntu opominajo ino pravijo: Vsi davki so proč, kdor te bo še terjal kaj, ne daj mu vinarja, kateri tudi upijejo, dokler ne bodo samostani proč; dokler ne bo duhovnov manj, dokler ne bo gospoda pokončana, ne bo bolje po svetu. — Ali je mar premoženje ino čast, ktere bi pohujšanje ne oskrunilo, ne ogerdilo? — Ali glej! kako se nevošljivost, zavid, veselje nad nesrečo svojiga bližnjiga pri vsaki priložnosti kaže; glej obrekovanje, po katerim se neznane reči duhovnim, še celo svetimu očetu papežu pritikujejo in tako dalje!

Ali je še kje v kakim koticu kak človek, ki bi vprašati utegnil, od kod tolikanj zlegov, tolikanj nesreč na svetu? Pohujšanje je vsiga tega prvi ino zadnji vzrok. Kar nar grozovitniši preganjavci, nar divjiši trinogi sveti materi katoliški cerkvi storiti zamogli niso, to zamorejo pohujšljivi grešniki; pa ravno oni so taisti, od kterih sveto pismo govori, de so rojeni, de bi našo vest ranili; ljudje, od kterih prerok Jeremia (16.) govori, kateri na svojiga bližnjiga prežijo, de bi ga za seboj v pregreho potegnili, kterih se ogibati nas sveti prerok opomina; ljudje so ti, pridene sveti Avguštin, ktere je satan sam za svoje pomagovavce po svetu razposlal.

Kamorkoli svoje oči oberneš, kamorkoli pogledaš, kamorkoli stopiš, že ugledaš pohujšanje: v sveti cerkvi nesposodobno obnašanje tolikanj kristjanov, v domači hiši rotnenje, kreg ino prepir, na polju med delam malo lepiga govorjenja in pošteniga zaderžanja, po kerčmah pijančevanje in nesramno petje, po oknih se obeša nečimernost, se ti reži na cesto ino smeja, kot razdražen priklenjen pes svoje zobe kaže, o povsod, povsod je pohujšanje doma, povsod ima ono svoj terg. Vse vmetnosti so pripravne ga razširiti; malarija ti ga zmalala, podobar ti ga ali v les vreže ali v kamen vseka, tiskarница ti ga vtisne na popir in po kolesih in po železnici priderdra ali po parabrodu privihra in se na debelo ino na drobno prodaja. Vsim počutkam, zlasti pa še očem in ušesam, in po tih duši ino sercu se pohujšanje naproti stavi. Sveta mati katoliška cerkev žaluje, de so ji njeni lastni otroci toliko žalosti pripravili, ino si toliko nesreč na svojo glavo nakopali. — To je pohujšanje, vzrok vsih zlegov ino nesreč na todnim svetu. Gorje svetu zavoljo pohujšanja, govori Jezus, pa tudi gorje človeku, po katerim pohujšanje pride, od kteriga ob kratkim v

II. delu.

Vsa nesreča, katero pohujšljivi grešnik na svet pripravi, se zverne na njega samiga nazaj, zakaj že splohni pregovor pravi: Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade. Če bo človek že zavoljo tega Bogu odgovor dajal, ki kaj dobriga, ko je zamogel, ni pospešil, kaj slabiga, ko je zamogel, ni odvernili; kolikanj veči odgovor čaka tega, kateri je s svojim spodtikljivim zadržanjem, s svojim pohujšljivim djanjem, s svojo nesramno besedo druge v greh zapeljeval, jih naravnost od kreposti odvrčal? Ne le svoj, ampak tudi ptuj greh ima, tedaj v enim djanju dva greha. *Gorje tebi*, govori prerok Izaia 33, 1., *ker ti ropas, boš tudi ti ropan*. Beseda *gorje*, ktera se v svetim pismu tolikokrat bere, veste kaj ona pomeni? Ona pomeni vselej večno kazen, tedaj pohujšljiviga grešnika večna kazen gotovo čaka. Pohujšljivi grešniki! vi, ki se s svojimi grehi še bahate, in širokoustno pri policiu kvarte mešaje pripovedujete, kako ste nedolžnost v svoje zanjke zapletli ino eden drugiga učite, kako se more ona v vaše mreže loviti; vi, ki pripovedujete, kako ste tu ali tam kako krivo pričo podkupili, kako tu ali tam koga našuntali, de je med sosesko ogenj sovraštva unetil, kako tu ali tam hišni mir spodjedel ino vedni kreg ino prepir med domačimi zasejal; o! vi pač ne mislite, de vsi grehi, h katerim ste vi kdaj pripomogli, na vaših ramah tičijo; stali bote pred sodnim stolom ino treba bo od pohujšanja, katero se je po vas razkropilo, odgovor dati. — Zdaj tacih grehov še za greh nimate, jih ne vidite, ne spoznate, ali na smertno uro vam bodo pred očmi migljali, vas s strahom navdajali ter vrata v nesrečno večnost — v pekel odpirali. Živo si le pred oči postavimo, kako terdo se bo enkrat na tisti veliki dan splohne sodbe pohujšljivim grešnikom godilo.

Po oblaku bo priplaval od solnca svitlejši križ, in se v njem vstavil; sodnji stol se bo na križ naslonil, ino na njem bo sedel Jezus Kristus sam obdan z neprestano pravico; angeli in vsi izvoljeni božji bodo tukaj kakor priče krog ino krog stali, ino prišli bodo na sodbo pohujšani in pohujšljivci. Tožili bodo pohujšani pohujšljivce ino rekli: Mašuj, o Gospod! mojo dušo; daj nazaj, bo rekel Jezus, kar sim ti izročil Mat. 26, 28. ino zraven bo sodbo izgovoril. Na to se bodo svetniki in angeli kot priče oglasili ino poterdili rekoč: Tvoje sodbe, o Gospod, so pravične. Skriv. raz. 19, 2.

O ljubi moji! ko bi jaz imel jeklene persi in močan glas, kot je neba grom, jaz bi vam hotel na vso moč in tako dolgo vpiti, dokler mi sapa ne zastane, ino vender nisim v stanu vam dopovedati, kako terdo se bo tamkej pri sodbi po-

hujšljivcam godilo. — Mašuj, o Gospod! moja dušo, bo kričal sin, kateri je bil po svojim lastnim očetu pohujšan; Gospod, mašuj moja dušo, terjaj jo le od mojiga očeta, le on je vzrok, da sim na vekomaj pogubljen; glej, Gospod! bo tožil na dalje sin očeta, vedil je moj oče za slabo tovaršijo, v katero sim zahajal, za krivične pota, po katerih sim hodil — pa kaj? zavernil me ni, še celo denarja mi je na roke dajal, ino nikdar poprašal, kako sim ga obernal, po potuhi, katero mi je tako dajal, sim se vsake razujzdanosti privadil; — prinesel sim domu kakor fante kmalo kaki sad, kmalo kako orodje, privadil sim se sčasama tatvine, ropati, moriti sim začel, in vsiga tega je moj oče kriv, ker me z mladiga tega odvajal ni, mašuj, o Gospod moja dušo! — Daj nazaj, se bo obernal Jezus k tebi, oče daj nazaj, kar sim ti zročil, dušo svojiga otroka, katero sim jaz na tem križu pogubljenja odkupil, tebi izročil, da se ne pogubi; ino ker ti ne boš zamogel poverniti, te bo obsodil ino rekel: Pojdi za sinam, tode sedemkrat globokeje kot on, za te ni usmiljenja, ni odrešenja. — Tvoje sodbe, o Gospod, so pravične, bodo poterdili angeli ino svetniki. — Ino že sovražne pošasti čakajo, zgrabiti ji ino zadnje povelje sodnika spolniti. — Mašuj, bo rekla hči, ktera je bila po svoji hudobni materi pohujšana in zapeljana, mašuj, o Gospod, moja dušo, kriva je le ta mati moja, da sim na vekomaj pogubljena; dajala mi je potuho, od lepih oblek mi je vedila praviti vsaki dan veliko, od čednosti serca nič; vedila je ona dobro, da sim v nevarnosti bila, pa je ni odpodila, še dobro se ji je zdelo, ko so me mladenčiči na raje vabili, in se na mene obešali, kot muhe na pajčevino, če pozno v noč sim per godcih bila, toliko ji je serce igralo, da svet mara za me kaj, po taki potuhi sim bila le prezarana globoko v pregreho zagazila, divje spočela, skrivši rodila in otroka ugonobila; zaničevana, na truplu na pol gnjila, sim obupala na milost tvojo, v vodo skočila in tako se vekomaj pogubila, tirjaj dušo mojo le od matere moje. — Daj nazaj, kar sim ti izročil, bo baral Jezus mater tebe, ki boš vsa trepetala in se strahu kot šiba tresla — pojdi, tudi ti za hčerjo v večno pogubljenje.

Tvoje sodbe, o Gospod, so pravične, bodo poterdili svetniki in angeli. — Ino že se pekel odpira, ji požreti. — Mašuj, o Gospod, bodo upili vsi, po spodtikljivih zgledih svojih nekdanjih malopridnih tovaršev zapeljani, mašuj, Gospod, našo kri — dajte nazaj, bo terjal Jezus, kar sim vam izročil — tvoje sodbe so pravične, bodo klicali svetniki. — Per ti tanki sodbi, ki boš stal pred samim Jezusom, ki te bodo zapeljani in tudi hudič tožili in tožili, in bodo svetniki in angeli pričali, ki te bo neizrekljivo vest pekla, pohujšljivec!

kam se boš djal? — Ali boš vedil na to odgovoriti kaj? — Ne boš le prepozno spoznal, de grehi, h katerim si ti s svojimi slabimi djanji pripomogel, so tudi tvoji grehi? — Pa boš rekel: Če so to vsi tudi moji grehi, h katerim sim kdaj s svojim pohujšljivim zadržanjem pripomogel, tako mi je obupati, ni več milosti, ni več odpušanja zame. — Počasi, prijatel! še živiš, še imaš čas, še imaš priložnost, de se k svojimu Bogu verneš, in kdaj lepši kot zdaj, v tej cerkvi, kjer se nas veliko spovednikov trudi, grešnikom butaro pregreh odvzeti, ker sveta mati katoliška cerkev še popolnoma odpustek ponuja tem, kateri se pobožnosti 40 ur izpostavljeniga presvetiga Rešnjiga Telesa vdeležijo in te pogoje, ktere so v dosego tega popolnoma odpustka spolniti, in od katerih ste že v začetni pridigi k ti pobožnosti slišali, dopolnite? Prijatelj! ti si sicer nagel grešiti, pa tudi tako nagel ino pripravljen je Bog skešanemu odpustiti. Odkritoserčno spoznanje, resnična pokora, in v dobrim stanovitna volja zamore zatreti pohujšanje, kteriga si dal, in vso škodo popraviti, ktero si storil.

Veš, pohujšljivi grešnik! kako stôri? — Stôri tako, kakor je storil Izraelski kralj Jozia 4. b. kr. 23. On je vedil in vidil, kako Izrael na goro Garicim zahaja, malike moli, edino praviga Boga zaničuje in tako veliko pohujšanje seje, toraj pokliče Izraelce v Jeruzalemski tempel, jim božje zapovedi bere ino reče: Ne bom jaz kriv, ne bom jaz odgovarjal, ne bom svoje vesti obtežaval, če Izrael noče nehati na gori Garicim malikam darovati; jaz hočem vsako pohujšanje zatreti, vse v nič spraviti, vse pokončati, karkoli bi vas malikov opomniti utegnilo, in potem naj se nas Gospod usmili, kadar smo se spokorili. — To je izgovoril, pa malike razsul, njih oltarje poderl, in vse pokončal, karkoli bi Izraelce malikovanja opomniti utegnilo.

In, ljubi moji! ničesar tudi nam potrebnišiga ni, kot pokončati ino podreti vse, s čimur koli smo pohujšanje dajali. Sožgati je treba tedaj tiste pohujšljive bukve in novice, tiste umazane podobe, razdreti tiste zaveze, ktere so greh na greh vezale; našopirjena ženska! proč s taistim prevzetnim oblačilam, ktero ti je kot mreža ptičarju v lov služilo; proč s taistimi nakodranimi lasmi, s tistim šopkam, ki ti ravno v sredo čela visi, s katerim dopasti želiš; mladeneč! proč s taistim sladkanjem, prilizovanjem, s katerim si dozdej nedolžnosti serca lovil; goljuf! proč s taistimi sleparijami, kterih si se dozdej posluževal; zaničevavci svetih reči! proč s taistimi strupenimi besedami, s kterimi ste se dosihmal iz svetih reči norca delali; grešniki vsi, ktere verste koli si bodite,

vse je treba podreti, vse pokončati, s čimur koli ste pohujšanja dajali, ino jezo božjo na se klicali.

Pa ni še zadosti, de le pohujšanje zatremo, potreba je tudi škodo poverniti in popraviti, ktero je naš bližnji po pohujšanju na svoji duši terpel. To škodo pa, kolikor moč, poravnaj in popraviš, če té, kterim si poprej s svojim pohujšljivim zaderžanjem v spodtiko bil, posvariš, opominaš, prosiš, de naj od tega greha jenjajo, ino jim v temu grehu nasprotni čednosti z lepim zgledam svetiš. In to se mora naglo, hitro in očitno zgoditi. Če za skrivne grehe skrivna pokora zadosti, tudi za očitne grehe le očitna pokora zadostiti zamore. Je bila Magdalena, očitna grešnica, očiten zgled pohujšanja, naj bo spokornica očiten zgled poboljšanja. Je bil Šavl nespreobernjen preganjevavec svete cerkve, naj bo spreobernjeni spokornik njen apostel. Je bil Avguštin vajvoda razuzdancov, naj bo spokornik njih vodja v večno življenje. Kdor je tedaj s svojimi slabimi zgledi jih veliko nesrečnih storil in zapeljal, naj jih s svojim lepim zaderžanjem na pravo pot pripelje. Pohujšljivec! ako tega ne storiš, se ti bo mlinski kamen na vrat obesil, ino pahnjen boš ne v dno morja, ampak v dno peklenskiga brezna kteriga nas sam večni Bog vari; pa kaj, varvajmo se ga sami, obernimo svoj čas tako, de v njem popravimo, kar popraviti moramo, molimo, prosimo za duše, ktere so po našim pohujšanju zapeljane, s preklicam svojiga nauka, z dobrim svetam, z lepim zgledam bomo po mogočnosti popravili, kar smo s svojo nedkanjo hudobijo poderli. Toraj, o ljubi Jezus, tukaj v svetim zakramentu izpostavljen! daj gnado nam pohujšljivcam, de se spokorimo, daj gnado tem, ktere smo kdaj pohujšali, de se spreobernejo, vsi sveti nedolžni otročiči, prosite za nas! Amen.

V Višnji Gori na Dolenskim, 1849.

Osemnajsto nedeljo bo binkoštih,

ko so častiti P. Hugo Novljan novo mašo peli.

Iz vse svoje duše boj se Boga, ino mašnike
njegove spoštuj! Modr. 7, 31.

Vsak človek pod milim nebam se mora truditi in potiti, de si potrebniža živeža pridobi. Vaš od terdiga dela večkrat zlo oslavljeni život, pot, kateri se vam scurkama po obličju udara, in vaše žuljaste roke, kaj ne, de so tega gotova priča? Poterdujejo se torej besede, ktere je Bog že nekđaj našimu pervimu očetu Adamu govoril rekoč: *V potu svojiga obraza boš svoj kruh zavžíval.* Gen. 3, 19. In gotovo, ljubi moji! *človek je za delo vstvarjen, kot ptica za letanje.* Job. 5, 9. in *kdor ne dela, ta tudi po besedah svetiga apostelna vreden ni, de je* II. Tes. 3, 10.

Ali otožno terdo delavni človek pogostokrat svoje oči obrača po drugih stanovih, ino sam per sebi misli, pa tudi govori, de v nobenim stanu toliko opraviti ni, kot v težavnim kmetiškim stanu; kmet si želi biti gospod, pa tudi gospod, le verjemite mi, si želi biti večkrat kmet, in eden drugimu svoje zoperne opravila očitata. — Kmet pravi ino toži: S svojim životam terdo delam, od pekljive vročine je začernelo moje obličje, od težavniga dela so žuljaste, grampove moje roke, in od samiga kopanja ino sklanjanja truplo v dve gube nosim, srečin si ti, o gospod! veli, ker tako zopernih opravil nimaš. — Gospod pa kmetu nasproti povrača: Ljubi bratce! srečniža me sloviš, ker ne veš, v čem zadovoljnost ino prava sreča obstoji, le poglej ino prevdari nekoliko moje opravila: v izbi zapert čistiga zraka ne zavžívam, ker ti na lepim polju in na zelenih travnikih se sprehajaje se ga do sitiga

napiješ; v tamni, pa tudi še večkrat v močirni izbi, s svojim životom, še več pa s svojim duham delam, na telesni pa tudi na svoji dušni moči pešam, slabim, bledim in boleham, kakor tavati in hirati me vidiš in le redek gospod je, ki bi tako sivo in srečno starost dočakal, kot jo dočakajo v srečnim kmetiškim stanu, ako pošteno ino zmerno živijo. Ne opo-
našaj mi, ljubi bratec! pa še tudi tega, de kaj boljiga vživam, kot ti, zakaj vedi, le to je dobro, kar tekne komu. — Glejte! takole si ta dva stanova drugi drugimu svoje sitnosti ino zoperne opravila očitata in nezaupnost v božjo previdnost razodevata, potrebna na tem svetu, in tako tesno med sabo sklenjena, kakor tesno je duša s telesam zvezana.

Oba stanova skupej pa se le prerada, posebno še v tem žalostnim času, sem ter tje zoper tretji stan vzdigujeta, kateri prav za prav je svetilo vsim drugim stanovam, in ta stan, nad katerim svoj jezik brusita, ranita ga, je duhovski stan; tode de bi ta tretji stan svetilo vsim drugim stanovam bil, tega spoznati nočeta — pa saj tako pravijo, de slepcu po dnevu ali po noči okolj tavati, vse eno je — oba mu v besedi in v pismu, očitno ino skrivej očitata in v svet trobita. V tem stanu pač ni treba ne terdo delati, ne truditi, ne potiti se, za živež ne skrbeti; toraj v svojo nar veči časno in večno nesrečo želita, de bi se v sredi tako prebrisaniga devetnajstiga stoletja, če ne popolnoma zaterl in iztrebil, saj silno skrajšal ino zmanjšal. — Ali, l. m.! ki sami per sebi tako mislita, de duhovski stan svoje roke le križem derži, je ino pije, pa nič ne dela; prosim vas, pomislite le to: de v ti ptičnici, v kateri jaz zdaj stojim ino iz nje govorim, se mora jako piskati ino močno sopsti, se morajo persi napenjati, pljuča oslabeti, celi život opešati, mora tudi um ino pamet delati, če se hoče kaj ptičev, to je duš, nebeškemu kralju Jezusu Kristusu pridobiti; ino še tudi vse druge opravila duhovskega stanu, ktere so, kakor per kužnih boleznih tudi s smertno nevarnostjo sklenjene, zamolčim; že iz samo tega je razvidno kot beli dan, de duhovski stan je delaven, zoperen, težaven stan ino ravno dans tri tedne je, kar na kmetih *) revnim bolnikom na strašni bolezni, koleri, terpijočim pomagati bivši, sim na svoje lastne ušesa, tode od nobenih perlizunov, ampak od poštenih priprostih kakor gosposkih slišal: Pater! rekli so mi, mislili smo, de je jako lohak duhovski stan, tode zdaj vidimo, koliko opraviiti imajo, naš gospod kaplan so oslabeti, ino za njih ne podnevu, ne ponoči, ne v lepim ne v gerdim vremenu ni pokoja. — Gotovo duhovski stan je težaven, zopernost poln stan.

*) V Šent-Florjanu v Berdih na Goriškim.

Tako delaven, težaven, zopernost poln stan, si nastopil tudi ti, novo posvečeni mašnik, moj serafinski brat! ino si se dans pervikrat temu obilno zbranemu ljudstvu, svojim rojakam ino sosedam bližnjih fará, očitno pokazal, ker meni ino vsim skupej spričati želiš, de se zopernost ino težav duhovskega stanu ne ustrašiš, temuč de si pripravljen popiti kelih terpljenja duhovskega stanu do zadnje kaplje. — Ker brez vsiga dvoma v neizrekljivo število težav zamotan je duhovski stan, gotovo vzroka nimamo z evangelsko ženo svojiga glasu zavzdigniti, srečo vošiti materi tvoji ter reči: *Blagor telesu, ktero te je nosilo ino persim, ktere si sesal.* Luk. 11, 27.; veliko več imamo vzroka le tebi srečo vošiti, de bi ti Bog dal srečno dokončati, kar si z njegovo milostjo tako serčno pričel. Vem, de bi vi vsi, kolikor koli je vas tukaj zbranih, radi svoj glas zavzdignili in vsak posebej svoje vošila novomašniku zgovarjali, tode ker na tem svetim mestu zdaj le meni govoriti gre, vam pa pazljivo poslušati, mi za zlo vzeti ne morete, če v imenu vas vsih le jaz besedo poprimem in v imenu vas vsih njemu govorim tako: Novo posvečeni mašnik! naše serca, katerih plamen do samiga Boga šviga, so polne gorečih želja, ino kakor kadilo kviško, tako puhti tudi naša molitev k Očetu nebeškemu; glej milosti polni Oče! tisuč jezikov le to izreči želi: Izlij nad svojiga hlapca, kteriga si svoj vinograd obdelovati poklical, svoj blagoslov v vsi obilnosti; daj mu moč voljno prenašati zopernosti ino težave duhovskega stanu, poterdi mu njegovo zdravje, dodeli mu doživeti mnogo let v povikšanje tvoje časti, v pomoč vernim dušicam v vicah, svojim staršem, bratom ino sestram ino vsi žlahti v veselje ino nam vsim v dušni prid ino tek. — Pa tudi ti, ljubi moj brat! ki dans pervikrat pred sedežem milosti božje stojiš, daruj se mu v njegovo službo z vsimi svojimi dušnimi ino telesnimi močmi, zahvali se mu za vse dobrote, ktere si ti od njega po njegovi neskončni milosti od zibeli do današnjiga dne prejel; prosi ga pa tudi poterpežljivosti v težavah, tolažbe v žalosti, zdravja v bolezni, zmage v skušnjavah, kratko vsiga, kar na duši in na telesu potrebuješ, zakaj *vse, kar koli boš prosil, boš dosegel* Mat. 7, 7., ako je le tvoja prošnja v božjo čast ino tvoji duši v zveličanje.

Pogosto nam pošilja Bog mašnike, svoje namestnike, in jih per posvečenju obdari z vso oblastjo do svojih svetih skrivnost. Pooblasteni od samiga Boga njegove svete skrivnosti delijo, po katerih rosijo vse dobrote ino milosti na človeški rod. — Vsaka prejeta dobrota pa tudi svojo zahvalo hoče, ino že neverniki, neznabogi sami so terdili in učili, de zemlja ne more divjishi zverine roditi in rediti, kot nehvaležniga človeka, ino vender je nehvaležnost za tolikanj dobrot du-

hovnov navadno plačilo, se godernja ino mermra čez nje, kakor de bi bili smetje, zaničevanja vredni, ino le redek je, ki bi se za njih čast ponesel ino potegnil; pa dan današnji je ta navada, de se temu, kateri je na ta ali uni način poškodovan in v svoji pravici kraten, svetuje ter reče: Ker te nikdo ne brani, ne zagovarja, saj imaš zgovoren jezik, potegni se pred gosposko za svojo pravico. Če se torej sleherni za svoje pravice poteguje tako dobro, kakor vé ino zna, torej tudi meni za zlo vzeti ne morete, če se tudi jaz o priložnosti današnje svete nove maše za čast duhovskega stanu tukej očitno ponesem tako dobro, kakor vem ino znam, pa tudi na kaj taciga iz besedi mojiga predgovora: „Iz vse svoje duše boj se Boga ino mašnike njegove spoštuj“, sklepati, ste bili tako rekoč že pripravljeni. V ta namen vam želim dokazati: zakaj se morajo duhovni častiti, ino kako močno se pregrešijo taisti, ki čast božjih namestnikov oskrunijo.

Speljava.

Imenitni ajdovski učenik, Plutarh po imenu, pravi, de ložej si je misliti celo lepo pozidano mesto v zraku, kakor pa državo, kraljestvo ali cesarstvo na zemlji brez vsake vere. Kjer koli je pa kaka vera bila, je imela povsod služabnike, učenike in oskerbnike svoje, ino če nar starejši zgodovino poprašamo, najdemo ino vidimo, kakor koli sirovi in obdivjani so bili ljudje, kateri so se k taisti spoznali, kakor koli krivi ino popačeni so bili njih zaumeni od svojih lažnjivih, izmišljenih, od človeških rok storjenih malikov, ktere so bogove klicali, služabnike in učenike svoje vere, ktere so po navadi svoje duhovne imenovali, so vselej v veliki časti, v tolikim spoštovanju imeli, de brez njih sveta, brez njih pripušenja ali dovoljenja, se nikdar nikoli niso lotili kakiga imenitniga, posebniga opravila. — V raznih deželah je bila tudi njih vunanja čast razna. — Tako postavim malikovavski duhovni v Azii ino Tracii niso nobenih davkov plačevali, ne zemljiških, ne mostovine. Na Gerškim v Šparti in v slovečim mestu Atena je bil duhovski stan nar imeniteji od vsih stanov. Na Talijanskim, v nekdanjim nevernim Rimu so duhovni svoje plačilo iz državne denarnice prejimali, ino nobena vojska ni bila per njih napovedana, če niso poprej svojih duhovnov za svet poprašali. V Azii ni bila nobena sodba končana, če duhovni niso sodbe sklenili. Povsod so bili duhovni prvi, ino nar imenitnejši službe so bile od njih prekerbljene.

Turske cesarje, sultane po imenu, v Azii njih viši duhoven, kteriga mufti imenujejo, krona; Perziškiga šaha ali kralja viši duhoven, kteriga iman kličejo, poterduje ino Tartarskiga poglavarja veliki duhoven lama posvečuje. Divji Indijani, ino kolikor koli je rodov pod milim nebam, od solčniga izhoda do njegoviga zahoda, od gorkiga juga do merzle polnoči, ktere koli vere, jezika ino barve so, vsi, vsi skazujejo prvo čast duhovnim svojim, ino zgodovinski pisavci pravijo, de nikdar nikoli ni prederznost ino razujzdanost pri njih tako visoko dokipela, de bi bili ti divji neznabogi spoštovanje do svojih duhovnov zgubili.

O ljubi moj Bog! v koliko sramoto bodo kdaj na tisti veliki dan splohne sodbe ti zgledi malikovavcov katoliškim kristjanam! Če so že malikovavci toliko čast, toliko spoštovanje svojim duhovnam skozovali, ki so bili le sleparji ino služabniki hudičevi; kolikanj več bi mogli katoliški kristjani svoje duhovne častiti ino spoštovati, ki so služabniki Jezusa Kristusa ino mašniki praviga živiga Boga, kteri nam pravo, edino pravo pot kažejo v neskončno srečno večnost.

Časti vredni so duhovni nove zaveze, ino mogli bi se častiti, ko bi kristjani le nekoliko pomislili, čigavi služabniki so oni, ino ktere dobrote se ravno po njih nad vse druge stanove razlivajo.

Izraelsko ljudstvo si je bil Gospod Bog že nekđaj za svoje ljudstvo odbral, njemu svoje postave dal, posebni rod Levjev si pa v dohovšino odločil. De bi pa Izraelci svoje duhovne od drugiga ljudstva razločili ino jim spodobno čast skazali, jim ukaže, za nje nar lepši oblačilo narediti. Iz nar lepšiga škarlata je bilo njih oblačilo, sem ter tje z zlatam vdelano ino z dragimi kamenci vloženo. Okoli roba so imeli 72 zvončkov, kar je poviševalo vunanjno napravo ino čast. Na glavi so imeli z zlatam vtkano pokrivalo ino na njem je stalo zapisano z zlatimi čerkami: Gospodova svetost (II. Moz. 39, 29.), ino Bog sam je zapovedal, de njegovih maziljenih se ne sme nihče dotakniti. I. Paral. 16, 22.

Le te posebne znamenja spoštovanja, s kterimi je Bog sam v stari zavezi svoje duhovne častil, so pri Izraelskim ljudstvu toliko zamogle, de jih ni le priprosto ljudstvo častilo kakor namestnike božje, ampak so jih tudi domači ino ptuji kralji ponižno spoštovali, veliko čast jim skazovali ino tako spoznali, de le ti so vse časti vredni, ktere Bog sam tako visoko časti. Tako v zgodovini berem: de je Aleksander, imenovan veliki, Macedonski kralj, ki je bil nar serčnejši, pa tudi nar mogočnisi zmed vsih kraljev, kar jih je še kdaj na svetu bilo, neki dan proti Jeruzalemu s svojo vojsko šel s tem namenam, tamkej vse duhovne pomoriti ino mesto raz-

djat. Veliki duhoven Jadua mu gre z vso sveto lepoto svojiga duhovstva naproti. Pa koj, ko ga Aleksander zagleda ino zve, de je on duhoven Izraelcov Boga, ga toliki strah ino tolika čast spreleti, de na tla stopi, pred njega poklekne, kakor de bi ga molil, ino mu dovoli vse, česar veliki duhoven od njega poželi. Vse se je začudilo viditi, de se je Aleksander, ki je skorej samiga sebe za Boga moliti dal, pred tem človekam tako globoko ponižal, kteriga nekoliko poprej je mislil umoriti.

Parmenion, njegov priliznjenec, ga pobara rekoč: Aleksander, ti groma Bog! zakaj si se tolikanj ponižal, pokleknil ino molil duhovna Jadua? — Ali Aleksander mu odgovori: Parmenion, ni ne Jadua ne, kteriga sim molil, temuč tega Boga molim, kteriga duhovni služabnik je on. Jaz spoznavam ino molim Boga v njegovih namestnikih, ino njim ravno to čast skažem, kot njemu samimu, zaverne Aleksander nebožniga lizuna.

Glejte, ljubi moji! tako je priprosto ljudstvo, tako so domači ino ptuji kralji častili Izraelske duhovne, tako se je Bog sam poganjal za njih čast, desiravno mu niso drugiga, kot teleta, govedi klali v dar; kaj pravite, kolikanj več mora njemu ležeče biti na časti duhovnov nove zaveze, kteri mu ne več neumne živine, ampak nedolžno jagnje Jezusa Kristusa vsaki dan na altarju darujejo. Bogu se je tako rekoč že gnjusilo nad kervjo živine, zato je hotel novo daritev, pa tudi nove mašnike imeti, ino prvi, nar vikši mašnik nove zaveze je bil edinorojeni Božji Sin, kteri je nar dražej, Bogu nar ljubši daritev nove zaveze s svojo kervjo ino smertjo postavil.

Pojdimo, ljubi moji! nekoliko s svojimi mislimi v Jeruzalem v gostivno hišo. Tamkej je Jezus pred svojim terpljenjem ino svojo smertjo, ko je s svojimi apostelni velikonočno jagnje zavžil, vzel v svoje presvete roke kruh, ga posvetil razlomil in dal apostelnam rekoč: *Jejte, to je moje telo.* Mat. 26, 26. Vzame tudi kelih z vinam, ga posveti ino da apostelnam rekoč: *Pite vsi iz njega, to je moja kri, ktera bo za vas prelita.* Mat. 26, 27. 28. *To storite v moj spomin* Luk. 22, 19.

O čuditi se mora zemlja ino nebo nad skrivnostmi, ktere je delal Jezus zadnji večer svojiga življenja na tem svetu! Pa to še ni vse, Jezus je hotel to skrivnost svoje brezkončne ljubezni svoji cerkvi na zemlji za vselej zapustiti, zato je dal oblast svojim apostelnam to storiti, kar je storil on, to je, kruh ino vino spreobrniti v telo ino kri Jezusa Kristusa. Apostelni so dali to oblast svojim učencam ino naslednikom

ino leti zopet drugim do današnjih časov, ino tako bo vse čase do konca sveta.

Glej, novoposvečeni mašnik! svojo moč, svojo oblast, pa tudi svojo čast, ktera ravno iz te imenitne oblasti izvira. — Ti imaš oblast od nebes do telesa ino kervi Jesuza Kristusa, ti imaš oblast, nar višiga Boga Jezusa Kristusa iz nebes k sebi na altar sklicati; ti imaš oblast v svojih posvečenih rokah nositi ga. Po tebi, glej! po tvojih rokah se bo Jezus Kristus, Sin Božji vsaki dan daroval za vse človeštvo, kadar boš daritev svete maše dopernašal. — Kar je pa še veči čast za te, je to, ti boš s kervjo ino z mesam Jezusa Kristusa redil svojo dušo za večno zveličanje, kolikorkrat boš to daritev vredno dopernesel. — Od svetiga Bernarda se bere: kadar je on podobo križaniga Jezusa s posebno pobožnostjo objemal ino poljuboval, se je odperla desna stran te podobe, in Jezus je njemu iz nje svoje kervi piti dal rekoč: *Pij, moj Bernard, pij moj ljubi zvesti služabnik!* Pa to čudo stori Jezus vsaki dan per daritvi svete maše, ker on na besede posvečeniga mašnika kruh v svoje telo ino vino v svojo kri spremeni ino mu oboje zavžiti ponudi. Kaj hoče Jezus mašniku drugiga reči, kakor: Na, jej moje telo, pij mojo kri, de boš imel življenje v sebi, zakaj *kdor moje meso je ino moja kri pije, ostane v meni ino jaz v njem.* Jan. 6, 57. — Ali, novoposvečeni mašnik! tvoja oblast še dalje seže; ne le sam boš zavžil telo in kri Jezusa Kristusa, ampak ga boš tudi drugim delil, v zdravju in v bolezni, de se bodo tudi njih duše hranile za večno življenje; tvoja oblast pa še dalje seže; v imenu Jezusa Kristusa boš očiševal duše madeža izvirniga greha, kadar boš delil zakrament svetiga kersta, — v imenu Jezusa Kristusa boš čistil od pregreh grešnike, jih boš odpeljeval od pekla ino peljal v nebesa, kadar boš sedel v spovednici, zakaj tudi tebi je rekel Jezus po škofu per mašnikovim posvečenju: *Kar koli boš odvezal na zemlji, to bo tudi odvezano v nebesih, ino kar koli boš zaderžal na zemlji, bo tudi zaderžano v nebesih* Mat. 18, 18. — Pa per ti priči, novoposvečeni mašnik! te moram opomniti, de, kadar v spovednici sediš, nikdar ne pozabiš, de dva ključa v rokah deržiš, z enim grehe odvezati resnično skesanim, prav spokorjenim, z enim pa grehe zavezati nespokorjenim, ino spomni se, de Bog tega v nebesih nikakor ne poterdi, kar njegov namestnik za zemlji po krivim sklene.

Vprašam vas zdaj, ljubi moji! se le najde na svetu veči moč, vikši oblast, kot je moč in oblast posvečeniga mašnika nove zaveze? — Po moči in oblasti, ktera je komu podeljena, se mu pa tudi čast skazuje, torej so tudi duhovni zavoljo nar vikši oblasti nar veči časti vredni. — V koliki časti, v

kolikim spoštovanju se imajo svitli cesar, njegovi namestniki ino služabniki iz goliga strahu pred mečem, kteriga na ledju opasaniga nosijo. Kadar cesarjev namestnik pride, se mu ceste lepšajo, naproti se mu gre, godba se napravlja, vse se stori, če to tudi soseski še toliko stroškov napravi, vse se iz pota spravi, de bi le kaj ne ugledal, kar bi tako imenitniga gosta razžaliti utegnilo. — Jaz ne grajam tega, zapomnite si dobro, jaz ne grajam tega, de se tako slovesno ino praznično cesar ali njegov namestnik sprejme, zakaj sveti apostel Pavl govori: *Čast, komur čast* (Rim. 13, 7.), ampak le to vas vprašam: Je njih moč več, njih oblast obširniši od oblasti mašnikov Jezusa Kristusa? — Nikakor; ino vender se unim vse uklanja, pred temi se še klobuk z glave ne zmakne: unim se vsa mogočna čast skazuje, za temi se še zaničljivo pogleda; une vredno sprejeti se skladajo denarji, de se kraj po noči razsvitli, kjer ta gost stanuje, tem se še kervavo zasluženno plačilo uterga ino podolžnostna bira krati; uniga gledat ino vidit, ljudje od vsih krajev skupej vrejo, tega božji nauk poslušat priti ljudem merzi.

O, ljubi moji! kam, kam smo prišli!! — Kako nasprotni so si sedanji ino nekdanji časi. Nekdaj so kristjani svoje duhovne pastirje spoštovali; ako so duhovna na cesti srečali, so se ga že od daleč razveselili, kakor de bi jim sam Jesus naproti prišel, čedno so se pred njim odkrili, ga po stari keršanski navadi pozdravili ino mu hvaležno roko poljubili. Veste, zakaj so oni, stari kristjani tako delali? — Zato, ko so bili pobožni, sveti, pravični kristjani. Oni so ljubili Boga iz celiga svojiga serca, oni so mu spodobno služili, pa ravno zato tudi mašnike njegove spoštovali; ali dan današnji je ljubezen božja ugasnila, keršanske serca so se oledenile, in od tod zaničevanje duhovnov tudi še zato, ker svojo dolžnost spolnujejo, in omerznjeno ljubezen božjo ino bližnjiga ogreti in uneti si prizadevajo. Ino kako se še taki brezdušni kristjani, zaničevavci, opraljivci duhovnov izgovarjejo? Veste, kako? — Právijo, de nekteri duhovni tako ne živijo, kakor njih stan tirja, in zatorej ves duhovski stan nobene časti vredin ni, torej ga zaničujejo in iz polniga gerla vpijejo: Glejte, glejte, duhovni so taki ino pa taki! — Od eniga! Ljubi moji! na vse sklepati, mora biti sklep goljufen, in to je greh. Ni li bil med 12 apostelni eden, Judež Iškarjot, izdajavec? ali bomo mar zavoljo eniga Judeža vse druge apostelne izdajavce imenovali? — Gotovo ne. Pa покаžite mi vi le en stan, v kteri bi vsi tako živeli, kakor njih stan donaša? Časti vredin je samiški stan, ino vender, koliko nesramnežev ino nesramnic šteje on? Ali bomo zavoljo soderge kakih spridenih deklet, ino zavoljo kakiga posamezniga sladnostnika skleпали,

de so vse neoženjene osebe ti pregrehi vdane? — Gotovo ne. Jih ni li, hvala Bogu! veliko število med odraslenimi mladenči ino dekleti, kateri lohka po pravici s svetim Bogomiram Bui-lonskim svojo desnico stegnejo ino rekó: Bog je moja priča, de se moji persti nikdar kake ženske, nikdar kakiga možkiga nespodobno dotaknile niso ino de je čista ino neomadeževana moja roka? — Vse časti vredin je zakonski stan, ali pa živijo v njem vsi tako, kakor ta stan donaša, kakor Bog zaukaže ino zdrava pamet uči? Ni li v njem omadeževavcov zakonske postelje ino prelomljevavcov persežene zvestobe? Ali bomo mar zavoljo eniga prelomljevavca zakonske zvestobe vse zakonske prešestnike imenovali? — Bog vari kaj taciga tudi le misliti. — Tako ima vsaki stan svoje slabe ino gnjile ude, kateri mu nečast delajo, zavoljo katerih gnjilih udov se ne more, pa tudi ne smé ves stan zaničevati.

Vem pa tudi to, de nar nedolžniši stopinja eniga mašnika per mesnih, slaj pijanih in od samiga ponočniga pohajkovanja berljavih ljudeh večkrat natolčevanje pregrešnega djajnja obudi, de se opravlja ino čez njega vpije več, kakor čez nekteriga posvetnjaka, ko bi tudi žive ljudi požiral. — Pa takšni ljudje se meni zdejo kakor petelin, ki na gnojišu stoji ino s parkeljci razkopava, ino kader červiča ali kako drugo golazen najde, tako dolgo vriši in vpije, de vse kokoši skliče, de jim ga le pokaže; kadar pa dragi kamen ali pa zlato najde, takrat je pa tih, molči ino stermi. Ravno takšni so tisti kristjani, ki s svojimi bistrimi očmi, ktere nalaš v duhovne vperte imajo, hitro kaj majhniga zagledajo, še hitreje pa kaj pristavijo, vpijejo ino raznašajo, de cela vas, cela fara to reč strašno zvišano ino popačeno razvé; kadar vidijo pa lepe, dobre dela svojih duhovnov, takrat so pa slepi, kakor bi nobeniga očesa ne imeli, ino mutasti, kakor bi se jim bil jezik zavezal.

Obilno, jako obilniši je število dobrih, pobožnih, za božjo čast unetih, ne vašiga blaga, ampak le vaših duš iskajočih duhovnov od mlačnih; vsi so pa namestniki božji, po katerih vse duhovne dobrote na keršansko ljudstvo rosijo ino vsi se morajo častiti, zakaj Jezus Kristus sam od vsih brez kake izjeme pravi: *Kdor vas zaničuje, mene zaničuje. Luk. 10, 16.* Sveti Francišek Serafinski je v priložnosti, ko je slišal nekiga duhovna zastran nekih prestopkov gerdo razglasovati, te pomljive besede izrekel: *Naj bi me na potu kak angel ino pa ta mašnik srečala, poprej bi jaz mašniku roko poljubil, zato, ker mi z njo telo Gospodovo da ino potem bi še le nebeščana pozdravil.* Ino gotovo, v svojih namestnikih, če so od ljudstva češeni, bo Bog sam češen, v svojih služabnikih, če so zaničevani, bo tudi Bog zaničevan. „Kdor

se vas, mojih poslanih, dotakne, se zerkala mojiga očesa dotakne“, pravi Gospod Bog po preroku Cahariu 2, 8.

Premislimo še le prav ob kratkim, velike dobrote, ki jih ravno po svojih duhovnih prejemate. Duhovni so vas kerstili, in iz hudičevih otrok v božje otroke prerodili; duhovni so vas v vaši mladosti v Jezusovim nauku podučili ino pred škofa postavili, de ste bili po zakramentu svete birme v veri poterjeni, duhovni vam težko butaro grehov odvzamejo ino dajo tisti zveličanski mir, ki ga svet nima ino ne pozna, torej tudi dati ne more; duhovni vam lomijo kruh božje besede v pridigah ino keršanskih nauk, tako dobro domači kakor ptuji, če so v ta namen povabljeni; duhovni vas poročajo, kadar v zakonski stan stopite; duhovni vas previdajo z zakramenti umirajočih, kadar ste na smertni postelji, vam takrat dušo priporočajo, ino kadar vas vse zapusti, otroci, zlahta ino znanci, bodo morebiti le samo duhovni vaše mertvo truplo na pokopališe spremili, ino vam poslednji večni mir in pokoj prosili. Glejte! te ino še več družih dobrot vi od svojih duhovnov zadobivate, potrebujete li še kaj več za svojo ubogo dušo? Ali niso torej vsiga vašiga spoštovanja vredni?

— Ker sim že toliko od dolžniga spoštovanja duhovnov govoril, gotovo bi tudi radi pozvedili, kaj imate storiti, de jih vredno počastite. — De jih vredno počastite, jim morate ne le tega, kar jim gré, od nar boljšiga, radovoljno iz serca dati in odrajtati, ampak tudi, kadar jih srečate, podolžnostno pozdraviti, možki se čedno odkriti, vsi pa jim hvaležno roko poljubiti; vselej spodobno od njih govoriti; ko bi morebiti kak pregrešek nad njimi zagledali, ga ne raznašati, temuč po zgledu cesarja Konstantina ga s plajšem keršanske ljubezni pokriti; se pridno znajti per prijemi svetih zakramentov, per dopoldanski ino popoldanski službi božji, pazljivo poslušati, in to, kar slišite v pridigah ino keršanskih nauk, na se obrniti, pa ne na druge zvrčati. Gorje nam, ako bi ne pridigovali ino božje besede ne oznanovali, gorje pa tudi vam, ako nas ne poslušate! Nar veči veselje bote svojim duhovnam skazali, pa tudi jih počastili, če tako živite, kakor vas v pridigah, v keršanskim nauku in v spovednici učijo. O! takrat bodo oni od vas s svetim Pavlam rekli: *Vi ste moja krona, vi ste moje veselje.* Filip 4, 1.

Veste pa tudi, kamo perpelje zaničevanje mašnikov človeka? Perpelje ga v razujzdanost, v zaničevanje svete vere, v krivoverstvo in v nejevero. Ko sta Luter in Calvin strašni sklep storila svoje krivoverstvo uterditi in se od cerkve Jezusa Kristusa ločiti, kje sta pričela? Začela sta menihe, mašnike, škofe ino papeža gerdo obrekovati ino razglasovati. In ali se taki volkovi v jagnjičnih oblačilih tudi dan današnji

med nami ne kažejo, kateri ljudi ob nar dražej bogastvo, ob sveto vero perpraviti hočejo? kateri s svojim strupenim peresam, navdihnjeni od samiga satana, gnani od svoje razberzdane poželjivosti, lažnjivo, pa zraven mesenimu človeku jako dopadljivo pišejo, svoje spise v novicah ino še posebej natisnjene sem ter tje pošiljajo, ponujajo, zastonj vsiljujejo? — Tode, l. m.! nikdar nikoli ne berite tacih spisov, pokončajte, sožgite jih, ne poslušajte tacih jezičkov, ko bi se vam kje perblizali in odgovorite, ali če si tega ne upate, ker je skoraj varniši jim molčati, ino mislite si v sercu: Boljši je dušni mir in pokoj, dražej sveta vera, kot zlato ino srebro vsiga sveta in vse njegovo minljivo veselje. Spomnite se pa tudi, kaj se je bilo pred 57 leti s Francosko deželo zgodilo, ko so taki krivi preroki vstali, ino vpili, de ni ne Boga, ne nebes, ne pekla, ne hudiča. Duhovne so takrat morili, cerkve podirali, iz svetih posod se norca delali, kralja so umorili in celo sveto Rešnjé Telo so na cesto vergli, de se je neumna živina s presvetim zakramentam pasla. Glejte, tako daleč je prišlo tam, kjer se je takim krivim prerokam posluh dajal, tako daleč bi še prišlo tudi pri nas, ko bi se ti novi modrijani poslušali, duhovni pa, namestniki božji, zaničevali. — Tako Bog kazni celo državo z dušno slepoto zavoljo zaničevanja svojih namestnikov, tako kazni pa tudi posamezne ljudi, kateri podučjenja ino svarjenja svojih dušnih pastirjev ne poslušajo, kakor nam žalostna pergodba pokaže, ktera se je leta 1690 v Bezansonski škofii tudi na Francozkim pergodila; takole se glasi: Dva razposajena mladenča sta s svojo razujzdanostjo celo faro pohujševala in v veliko spodtiko drugi pobožni mladosti bila. Gospod fajmošter slišati pa viditi pohujšanje, kteriga sejeta, podolžnostno to očetama povejo, pa zamerila sta jim zato, kaj? eden zmed njih je bil še tako prederzen ino nesramen, de jim je celò zabrusil: Gospod fajmošter, vejo kaj? naj oni le svoj brevir oskerbijo, drugač naj se pa nič ne vtikajo, kar se pri moji hiši godí, sej mladost mora tudi svoj čas imeti. Gospod fajmošter pa pohlevno pravijo: Jaz vas le kakor dušni pastir podučim, pa vi nočete kakor dober kristjan mojiga nauka sprejeti; varite se, de Gospod Bog zavoljo razujzdanosti vaših otrok tudi vas, kakor Helita, ne kazni, ker jim vi le potuho dajete. Leta človek si svaritve svojiga gospod fajmoštra nič k sercu ne vzame, zapustí serdito farovž ino razglašá po svoji fari, de je danš svojimu fajmoštru tako debelo pod nos dajal, de jim zanaprej gotovo več želje prišle ne bodo, ga še kdaj pokregati. To je bilo v saboto, in ko se je ta reč po celi fari razglasila, so gospod fajmošter po svoji previdnosti ino pastirski modrosti sklenili, od tega nekoliko v nedeljo v pridigi opomniti ino kake

poduke dati; z veliko modrostjo pravijo, de, če kdo poduke svojiga pastirja zaničuje, Boga grozovito žali, ino de je Bog tako zaničevanje že večkrat grozovito kaznil. V nedeljo po veliki maši, per kateri so gospod fajmošter te nauke dajali, začne ta mož vnovič zabavljati ino pravi, de duhovni ne znajo drugiga, kot vekati ino kregati, tode vsak pameten se jim le posmehuje. Una dva razujzdanca potratita pa ves dan v kerčmi, ker popivata ino počneta še več pohujšanja, kot drugikrat ukljub danimu posvarilu. Tode Bog sam je njih pohujšljivimu življenju konec storil. Drugi dan, v pondeljik se je nebo stamnilo in oblačilo, ter k hudimu vremenu napravljalo. Po navadni misli, de zvonjenje o hudi uri oblake razpodi ino grozovito točo odverniti more, gresta ta dva razujzdanca z dvema prav modrima fantama v zvonik k hudi uri zvonit. Kar naenkrat tako strašno zagromi, de vsi štirje vsi plašni iz zvonika zbeže se otet. Pa ravno, ko iz zvonika po stopnicah gredo, se zabliška, treši, ino strela zadene oba ta razujzdanca tako strašno, de oba ubije, in de je vsakteri rekel, to je kazen božja, s katero je Bog njih pregrehe kaznil.

Strela je trešila v zvonik, je sem ter tje švigala, se za temi 4 mladenči, ki so zapored iz zvonika bežali, podala, se je ognila perviga, ki je bil moder, je zadela drugiga, ki je bil razujzdan, tretjemu ni storila nič, četertiga pa je ubila, ki je bil drugi tih dveh pohujšljivcev. Ko bi trenil, plane potem strela v cerkev, kjer je mati eniga tih razujzdancov bila, vzdigne to mater in jo treši ob cerkveni zid, drugim pa, ki so v cerkvi bili, Boga prosit, de bi jih grozovite šibe ovarval, ne stori nič. — Ko so ljudje to čudno pergodbo vidili, so spoznali božjo pravico, in očeta tih razujzdancov prideta k gospod fajmoštru, milo jokata ino odpušenja prosita. Učimo se iz te žalostne pergodbe, de duhovne zaničevati je velik greh, in de Bog zaničevanja ne pozabi, ki se njegovi besedi ino pa njegovim namestnikom stori.

Glejte, ljubi moji! to sim vam nekoliko poverhniga od spoštovanja duhovnov o priložnosti današnje svete nove maše povedati želel, morebiti bote prepričani od dolžniga spoštovanja svetovnih duhovnov, od samostanskih ali od menihov pa ne. Ko bi vi nad dolžnim spoštovanjem redovnih duhovnov dvomili, vam le to reči zamorem, de kakor deželski duhovni, tako tudi menihi per mašnikovim posvečenju ravno to moč, to oblast zadobijo, kakor deželski: zavoljo enake oblasti so tudi enake časti vredni. Bote morebiti še tudi vprašali: Kaj pa delate, vi menihi? — Mi menihi ne delamo nič na skrivnim, naše dela so očitne; zakaj, če stopite v naše cerkve, zagledate v njih, kakor po vaših farnih, priž-

nico ino spovednice, ino te še velikokrat prav prav dobro obložene, lohka nas zagledate sem ter tje bolnikom v zadnjim boju poslednjo pomoč deliti in jih spremiti v neskončno večnost; nar več nas menihov pa se trudi v podučenje vaše mladosti od nar manjših do visocih šol, česar je novoposvečeni mašnik priča sam, kateri od perve latinske šole noter do te, v kateri je zdaj, se je izučil le per menihih. Ako ljubite svojo mladost, ino želite viditi enkrat srečno njo, pošiljajte jo pridno v šolo, jaz menim, de ne bom rekel preveč, raji k duhovnim, kakor k deželskim. Imejte tudi menihe za ljubo, spoštujte jih; tudi menihe imajo tisto moč, tisto oblast, kot deželski duhovni, torej so tudi ravno taiste časti vredni.

Zdej pa vas ne bom s podučenjem trudil ino mudil, samo to vas prosim, de meni ptujcu kdo kaj za zlo ne vzame, ko bi bil preojstro govoril; jaž sim govoril tako, kakor mi je kazalo serce. — Preden pa od tega svetiga kraja odstopim, je potreba, de se per novomašniku poslovim. Po pravici, moj serafinski brat! se dans od tebe reči zamore: *To je dan, kteriga je Gospod napravil* (Ps. 117, 24), nar veselejši tvojiga celiga življenja, dan tvoje duhovne svatovšine. De je dans dan tvoje duhovne svatovšine, mi pričaš ti, mi pričajo svatje tvoji s puselci okinčani, venec na višavi v sredi veliciga altarja, kakor tudi na tvoji desni roki. Cvetlice imajo pa tudi svoj pomen, tri posebno so imenitne, ako ravno nobene v tvojim pušeljcu vpletene ni. Solnčna roža, modra vijolica, ino pa beli limbar, to so cvetlice tri, ktere nam meniham pomenijo veliko, ktere iskati in jih v venec vplesti, ino Bogu samimu darovati si lansko leto na mali Šmarni dan v cerkvi matere božje na Kostanjevici obljubil terdno slovesno. Te tri cvetlice pomenijo po moji slabi pameti tri evangelske svete: pokoršino, uboštvo in vedno čistost. Glej! kakor solnčna roža s solncam vstane, se odpre, se s solncam sprehaja, ino kadar solnce v gnado božjo zajde, se mu ona še prikloni ino stisne, drugi dan zopet s solncam vstane, se odpre ino celi ljubi dan za njim ozira; ravno takšna, novoposvečeni mašnik! naj bo tvoja pekorsina duhovnemu poglavarju, nagla ino hitra, brez vsiga godernjanja ino mermranja. — Modra vijolica, ki med ternjem ino germovjem nar gorši prihaja, je podoba radevoljniga uboštva, nič lastniga ne boš imel v samostanskim ozidju, pa vender vsiga obilno: Blagor ubogim v duhu, ker njih je nebeško kraljestvo. Mat. 5, 3. Tretja cvetlica beli limbar, podoba čistosti, svoj močni duh razširja, tako naj tudi tvoja čistost v besedi in v djanju vse k posne-manju te angelske čednosti vabi ino naklanja. Te tri cvetlice nabiraj skerbno, in imel boš gotovo zaklad v nebesih.

Dans je tedaj dan tvoje duhovne svatovšine. Na svatovšini, kaj ne? je pa navada ta, da svatje ženinu zdravje napijejo, pa tudi ženin napija svatam vpričnim in nevvpričnim, znancam ino prijatlam dobrim. Res, ne podajamo si tukaj kozarcev polnih dobriga vina, zakaj naše pitje je le duhovno pitje. Napitnico našo tvojih tukaj vpričnih svatov, to je, naše goreče vošila k tvojimu novó nastopljenimu duhovskimu stanu, sim jaz v imenu vsih izgovoril že v vpeljavi svojiga govora, ino ti si jo zaslišal, torej oponavljati je več potreba ni. — Napij pa tudi ti nam, to je, prosi ino zdihuj k večnimu Bogu za nas. Komu mora pa dans tvoja prva napitnica, tvoja prva prošnja veljati, tega menim, ti v spomin klicati tolikanj potreba ni; starši tvoji so ti za Bogam tvoji nar veči dobrotniki na tem svetu, tukaj pričujoči. Zahvali Boga, da jim je to veselje doživeti dal; že od nekda je so šteli, kdaj bo vender prišel ta veseli dan, o katerim bodo vidili svojiga sinu pred altarjem stati. Poglej na nje, saj se jim oči topijo v solzah goliga veselja, kolikokrat le na te pogledajo; prosi tedaj milostljiviga Boga, da bi njim njih dneve podaljšal, ino njim povernil že tukaj stroške, ktere so za tebe storili, na unim jim pa plačal z večnim rajam. Pa tudi vam, starši! nič vam naj ne bo žal, da je vaš sin tako reven stan nastopil ino meniham se pridružil. Bog je vam že toliko dal, da njegove pomoči zdaj ne potrebujete, in ako pri zdravju ostanete in on vas velike nesreče obvaruje, tudi potrebovali ne bote, za tisti telesni kruh, kteriga ste mu vi večkrat doma rezali ino po šolah pošiljali, vam bo on že dans podelil kruha, kteri večno življenje v sebi ima, on bo molil dans za vas, on bo molil za vas, dokler bote živeli, ino kadar vas Bog iz tega sveta pokliče, bo še njegova molitev pred Boga puh-tela ino vašim dušam večniga miru prosila. — Spomni se tudi svojih bratov in sester, zapustil si jih na svetu šestero, tode v red svetiga Franciška stopivši, si najdel njih število še obilniši, prosi kakor za telesne, tako tudi za duhovne brate in sestre, da bi se med seboj po keršansko ljubili, drugi drugiga prenašali, in tako vsi skupej prišli v svete nebesa. Spomni se tudi svoje žive ino mertve žlahte, vsih prijatlov ino znancov tukej vpričnih ino nevvpričnih, da bi jim Bog po svoji milosti dojemati dajal v vsim, kar njih časno ino večno srečo pomnožiti zamore. — Dolžnost tvoja je pa tudi ta, da se spomniš vselej, posebno pa še pri svoji prvi daritvi svete maše vsih živih ino mertvih dobrotnikov celiga reda, ino ravno na blagoslovljenim pokopališu krog te cerkve počiva neke blage duše truplo, ktere hladno krilo černe zemlje je že šestkrat sneg pobelil; zaupam, da ona ne potrebuje naših prošinj, zakaj nje dobre dela so šle pred njo, ali ker so božje

pravice tenke in ojstre njegove sodbe, je mogoče, de tudi ona še kaj poplačevati ima, reci torej: Vzemí to dobrotnico našo iz strašniga terpljenja vic, ino perpelji jo še dans v sveti raj. — Spomni se tudi vsih tukej vpričnih duhovnih gospodov, ki ti dans strežejo, ino maševati pomagajo, vsih svojih farmanov in vsih vpričnih vernih, de bi voljo božjo vselej spoznali, in po nji svoje življenje obravnali.

Ti pa, o veliki očak, serafinski oče, sveti Frančišek! poglej iz visocih nebes na novo posvečeniga mašnika svojiga svetiga reda, prosi za njega per ljubim Jezusu, de mu milost ino moč dodeli, lepo, zvesto živeti po redovnih postavah, skerbno spolniti dolžnosti duhovskega stanu, v kteriga ga je sam večni Bog pred šterimi leti poklical, de po srečno dokončanim teku tega revniga življenja pride enkrat k tebi, v svete nebesa. Amen.

Na Kostanjevici 1848.

V god ino praznik svetiga Jožefa.

Jožef pa, njen mož, je bil pravičen.
Mat. 1, 19.

Marsikaka živalica, komaj rojena, že krog svojih starih teka, se smuka ino suka, pa potrebniga živeža si že zna poiskati sama; le človek, nar imenitniši, pa tudi nar pre-
vzetniši stvar božja, on je tako reven, de rojen, sam sebi prepušen, bi gole nepomagljivosti konec vzeti mogel; zavoljo tega pa menim, mu je dobri Bog pametne starše dal, de ga jesti ino hoditi vadijo. Njegovi prvi glas, s katerim na luč stopivši, svet pozdravlja, o ta je mili jok ino z njim svoji materi zadost umevno razodeva, de nobene besede tako, de si sam pomagati ni v stanu, de naj mu toraj persi ponudi, de si lakoto utolaži, in okoli leta starimu, mora mati še le pod pazduho poprijeti, de ga varuje, de se ne prekucne, života ne pohabi, ino ga takole sčasama hoditi vadi. — Pa ne le v nar zgodnjiši mladosti človek ptuje pomoči potrebuje; potrebuje je odrašen mladeneč, dozoren mož in omahljivi starček noter do poslednje ure.

Otrok v stiskah se ozira po svojih ljubih starših, se k njim zateka, ter njihoviga oblačila poprijema; zapušena sirota zdihuje k zvestim oskerbnikam, de naj jo varujejo nesreče ino s krepko besedo zagovarjajo; sosed k sosedu pogostokrat prihiti, ino ga zdej te, zdej za une reči poprosi; tergovce, de se loti velike kupčije, išče premožnih ljudi v svojo kupčijo, in oslabljeni starček, ki druge pomoči ne najde, ktera bi ga podpirala, poprime za palico ino sena njo naslanja, de se ne zgrudi, ino sleherni med nami, menim, je obilno pričnan, de sam sebi na svetu zadosti ni. Okoli 1100 milijonov ljudi zdej na svetu živi, ino mi vsi skupej smo tista bo-

žja družina, v tolikim številu postavljeni od Očeta nebeškiga na svet, de drugi drugimu na pomoč prihitimo; njegova sveta ino stanovitna volja je, de zdravi bolnima streže, bogati revnima pomaga, ino močni slabiga podpira. Ino glejte, ljubi moji! ravno zavoljo tega, zavoljo nasprotne pomoči, nas je Gospod Bog tolikanj na svet postavil. In ko bi ljudje med sabo te nasprotne dolžnosti zvesto, na tanko spolnovali, o, kako veselo bi bilo tukej na svetu! Veselje, kteriga nam je dobri Bog v svetih nebesih pripravil, bi že tukej na zemlji okusili, ne bilo bi tukej ne joka, ne žalosti, ne zdihovanja, ne britkosti. —

Ali kako pogosto se permeri, de siromak pomoči ne najde; zapušen ino žalosten tolažbe ne doseže, sirota zdihuje ino je nobeden ne usliši, bolni ječi, ino mu nobeden ne postreže, berač trepetaje svojo dlan steguje, svojo prošnjo šepta; prejeti božji dar, ino ni ga, de bi mu ga podelil. Zapušen od vsih na svetu, kamo se oberneš takrat, bolehen, sirota, siromak? Kamo viješ, kamo povzdiguješ svoje sklenjene roke? Kaj ne? gore proti nebu, ino kličeš bolj s svojim sercam, kot s svojim puhlim glasam: O dobri Oče nebeški! ti vidiš mojo revšino, pomagaj mi; vidiš moje bolečine, ozdravi me; vidiš nevarnost, v ktero bi zabresti utegnili, reši me, vidiš, kako se topi moje serce v žalosti ino moje oči v solzah, razveseli me, obriši jih.

Ino, prijatelj! če po vsim tvojim zdihovanju le še tolažbe ni, ne pomoči, če te pravični Bog skuša, s svojo tolažbo čakati ino terpeti pusti, še tudi takrat, ako imaš živo vero, svojiga zaupanja ne zgubiš, temuč po kakim njegovim prijatelju ali svetniku se še k njemu zatečeš, ino po njegovi priprošnji dosežeš, kar je v tvoj dušni ino telesni prid. Ino tako, ljubi moji! je prav, de se, ker si naravnost k Gospodu Bogu ne upamo, po kakim njegovim prijatelju njemu približamo, kakor smo navajeni na tem svetu drugi proti drugimu ravnati, tako ravnajmo tudi v oziru proti Bogu.

Prijatelj! če si ti k kakimu imenitnemu gospodu naravnost podati ne upaš kake posebne milosti prositi, ino te misel pred njega stopiti že s strahom navdaja, dobroto pa vender le od samiga gospoda prejeti zamoreš, kaj storiš? — Kakiga njegoviga posebniga prijatla ali zaupljiviga služabnika poiščeš, kteriga še velikokrat podkupiš, ker mu kak dar v roko stisneš, svojo prošnjo po njem pred gospoda položiš, ino gospod te usliši zavoljo prošnje svojiga prijatla, ino kako se ti zdaj svojimu besedniku zahvaluješ in uklanjaš, ker ti je sprosil, kar si želel ino praviš, de te dobrote svoje žive dni pozabil ne boš.

Koliko dobrot ino gnad pa so že posamezni ljudje in cele dežele na priprošnje ljubih svetnikov, prijatlov njegovih ino naših, v ktere so z zaupanjem klicali, dosegli? Bi jih jaz ino vi li bili prešteti v stanu? — Gotovo ne. V hvaležen spomin na priprošnje ljubih svetnikov prejetih dobrot so ljudje znamenja postavljali in jih še zdej postavljajo, godovi ino prazniki se obhajajo, v njih imé kakor v svoje posebne varhe še zdej z zaupanjem kličejo. — Tak praznik, ljubi moji! tudi mi dans obhajamo, praznik svetiga Jožefa, ženina prečiste device matere Marie, rednika Jezusa Kristusa, varha naše Ilirske dežele. Naši pobožni predniki so si svetiga Jožefa svojiga varha izvolili, gotovo zato, ker so dosegli, kar so po njem prosili; sveta mati katoliška cerkev je to izvolitev poterdila, ino svetiga Jožefa v naših krajih z zapovedanim praznikom časti. Ta spomin so ranjki svojim naslednikom, kakor zlato dedino zapustili, pa tudi vi, ljubi moji! ta spomin otročičem zapustite. — Malo nam je znano od svetiga Jožefa, pa sama beseda „pravičen“, ktero mu sveti Duh prilaga, ta nam obilno priča, de v njem so bile združene vse lepe čednosti. Zapopadek mojiga današnjiga govora, nam vsim v poduk ino posnemanje, naj bo pravični Jožef, in iz njegoviga življenja nam bo razvidno, de je on vse zvesto, na tanko dopolnil, kar keršanska pravica tirja, pa bomo tudi lohka spoznali, koliko nam še manjka, de imé pravičniga zaslužimo.

Speljava.

V keršanskih naukih, ktere ste še otroci per svojih duš-nih pastirjih mende bolj pridno obiskovali kot zdaj, ker se ob nedeljah ino zapovedanih praznikih s kako suho mašo, ino ta še prav kratka biti mora, zadovolite, ste večkrat slišali imenitno vprašanje: *Kaj je keršanska pravica?* Duhovni oče so z veseljem vaš odgovor, ker so se le vsiga dobriga od vas nadjali, poslušali, kteriga ste gladko dali tako: *Keršanska pravica je: Vari se hudiga ino stori dobro.* Iz dveh delov obstoji keršanska pravica. Pervi njen del je ta: nekaj, kar je edino hudo, *greh*, tega se moramo varovati, drugi del pa ta: nekaj, kar je edino dobro, namreč *lepe čednosti ino dobre dela*, teh se moramo vaditi in jih v djanju doper-našati. Le taisti je tedaj pred Bogam pravičen, kteri se hudiga varuje ino dobro dela. Ker pa sveti Duh svetiga Jožefa pravičniga imenuje, je tudi on v svojim življenju hudiga se varoval ino dobro delal. De se pa s to njegovo pravičnostjo kaj bolj soznanimo, je potrebno, de njegovo življenje ob kratkim preišemo.

V majhnim mesticu Nacaretu na Galilejskim je bil rojen Jožef. Njegovi starši niso bili zmed prvih, per katerih bi se bili mestnjani razveselovat shajali, malo so bili znani, ker so bili nepremožni. Vsa njih imenitnost je bila le ta, de so bili iz žlahte kralja Davida, kteriga rod in ime je bilo vsim Judam častito, še bolj zavoljo tega, ker je mogel priti iz tega rodu taisti, kteriga so vsi narodi željno pričakovali, kteri bo Izrael rešil — obljubljeni Mesia. — Ker so tedaj njegovi starši ubožni bili ino niso imeli obilno premoženja, so Jožefa dali učiti tesarskiga rokodelstva, de bi si s tem svoj kruh služil ino stan polajšal, kteriga rokodelstva se je tudi on pridno izučil, ino glejte! zavoljo tega sveti Jožef na podobah žago, sekuro in obelč ima. Lepi nauki, pa strah božji, ti nar zvestejši tovarši, mladiga Jožefa, ktere so mu zgodej pobožni starši navdihovali, ti so ga zadovoljniga storili s tem, kar si je s kervavimi žuli prislužil. Težavni tesarski stan, v kteriga me je Bog postavil, si je Jožef mislil večkrat, ta je nar bolji ino nar srečnejši za me, pridnimu ino delavnimu tudi Bog vselej svoj blagoslov ino tek da, nasprot pa lenuh ino postopač le sam svoji lenobi pripisati mora, če kruha strada, stergan rokav okoli nosi, ga žival ujeta ino siromaštvo ino sramota pokriva. Od mladih nog se je privadil Bogu služiti, po Judovski postavi je hodil ob velikih praznikih v Jeruzalemski tempel ino službo božjo je na tanko opravljal. Ker ni bil obmehkužen, v jedi ino pijači nikdar razvajen, temuč v ojstri šoli pomankanja izučen, in ker je rad molil, je tudi svojo nedolžnost ohranil, ino desiravno je tudi veliko slabiga nad razposajeno mladostjo svoje starosti vidil ine čutil, je vender ni nikoli posnemal, nikdar zanjo voglaril, temuč ogibal se je je, kot strupene kače, na tihama ino na skrivnim je le za svojo neumerjočo dušo skerbil. V lepih čednostih do možke starosti doraste, ino ni bilo človeka na svetu, kteri bi mu bil kaj očitati v stanu, zakaj on se je varoval hudiga ino storil je dobro, ker bil je pravičen.

Položimo zdaj le vsak svojo roko na sercé, ino poprašajmo svojo vest, ali smo od perve mladosti do možke starosti posnemali svetiga Jožefa, ali smo pravični ali krivični; pa tudi vi, starši, dajte si odgovor, če dolžnost do svojih otrok po zgledu Ježefovih staršev zvesto spolnujete, ali ste pravični ali krivični. O! ako le nekoliko poverhama dandanašnja mladost ino starše pregledamo, nam bo urno razvidno kot beli dan, de pravica je umerla, ino le krivica med nami gospoduje.

Nar pervo se obernem k vam, vi starši! kaj vam pravi vaša vest? Spolnujete vi svoje dolžnosti do otrok po zgledu Jožefovih staršev, ali ste pravični? — To pač dobro veste, de nar dražejji blago, od samiga Boga vam zročeno, so

otroci vaši, za katerih del bote enkrat njemu tanek odgovor dajali. Glejte! v mladim otroku dobro in hudo skrito, povito leži, se izbudi dobro poprej, dobro ga bo vodilo, se izbudi slabo poprej; slabo ga bo gonilo. Le prerado se pa hudo nagnjenje prej izbudi, kot dobro, tode, starši, ki ste varhi svojih otrok, čuvaji njih, kakor hitro zagledate kake gerde navade nad otroci, hitro jih odvajajte ino nikar ne mislite, de bi se je otroci sami od sebe odvadili.

Ne greste vi le žito plét, kakor hitro se osat ino slak prikaže, ker se bojite, de bi osat ino slak žita ne prerastel ino zadušil? Tudi slaba navada je pri malim otroku še majhna, ino če se zarano ne odpravi, bo z njim izrastla, de je potem več izpuliti mogoče ne bo. O koliko staršev bi lohka veselo starih dni doživelo, ne bilo bi se jim treba solziti, si ne smerti pozeleti, nesreče nad svoje otroke ne prositi, ko bi bili njim takrat na noge stopili, dokler je bil še čas, dokler je bilo še njih serce mehko, podobno lepo izrahljani zemlji, v kateri dobro seme dober sad obrodi. Na zapušeni, nepreorani njivi ne bo drugiga rastlo, kot plevel, koprive, tečna trava ne, še manj pšenica, ajda, turšica; če hočete na njo kaj vsejati, jo morate zorati, pognojiti, povleči, kepe potolči; de bodo vaši otroci dobra, rodovitna zemlja, jo morate dobro zorati, zorati s drevesam, ktero je vaš zgovorni jezik, pognojiti s svojim dobrim zgledam ino lepim zaderžanjem, ino če kake kepe tega dobriga semena kaliti ne pustijo, to je, če se kake gerde navade per njih kažejo, jih morate razbiti, Bog je vam zato šibo v roko dal, ker sveti Duh pravi: *Hudobija je globoko v dečkovo serce vsajena, le šiba jo bo izpodila.* Kralj. 22, 15. — Očetje! ne pregledujte grehov svojim sinam, kakor Heli, de vam ptuji grehi vaših otrok vratu ne ulomijo. — Matere! ne zagovarjajte grehov svojih hčeri — ne svetvajte jim hudo; kakor Herodianka svoji hčeri plesavki, de je bila svetimu Janezu Kerstniku zavoljo nje glava odsekana; kaj taciga je gnjusoba pred Bogam.

Od sedmiga do štirnajstiga leta otroci niso za težko poljsko delo, ampak le za nauk; pošiljajte jih torej pridno v šolo, kjer jo imate, kjer je pa še nimate, ino si jo za blagor vaše mladosti uneti možje vstanoviti prizadevajo, ne opovirajte je, kakor tudi h keršanskimu nauku, ne le ob nedeljah; ampak tudi ob delavnikih. Starši, ki svoje otroke namesti v šolo ali k keršanskimu nauku le na pasu pustijo, za živino več kot za otroke skerbijo, gotovo niso vredni, de jih otroci očeta ino mater kličejo. Kaj pomaga, kadar se živinče lepo redi, otroci pa poživinijo. — Kadar so otroci šoli odrastli, se lepih naukov nar pervo od vas, potem od dušnih pastirjev ino šolskih gospodov privadili, takrat če jih doma odrediti ne mo-

rete, dajte jih po zgledu Jožefovih staršev tega rokodelstva učiti, h katerimu veči nagnjenje kažejo, ali pa dajte jih v službo. Kadar jih z doma pošiljate, dajte jim za srečno pot ta nauk seboj, kteriga je bogaboječa mati Blanka, svojimu kraljevimu sinu Ludovika, kteriga podobo tukaj pri altarju matere božje svetiga škapulirja lohka zagledate, neprenehama dajala: *Moj sin, mu je večkrat rekla, reš, de te ljubim, rada imam, pa porev ti, de bi te rajši mertviga vidila, kakor bi zvedila, de si ti en sam smertni greh storil.*

Nar veči hudo na svetu je greh, s kteriga opuščanjem prvi del keršanske pravice dopolnemo: *Vari se hudiga.* Varovati se moramo hudiga, de imé pravičniga zaslužimo; tode človek, kteri ima kaj občutljive vesti, se ne bo le sam hudiga varoval, ampak bo tudi drugim hudo delati branil, kadar bo zamogel; zakaj on dobro vé, de taisti, ki mavho derži, je ravno tako tat, kot uni, ki krade. Ne le samo taisti, ki kradejo, kaznuje gosposka, uči sveti Krizostom, ampak tudi one, ki tatam krasti ne branijo, ako zamorejo. Torej, starši! če so vam otroci toženi, de na ptujih njivah škodo delajo, posvarite jih oistro, pa tudi škodo za njimi poravnajte; če vam pa kaj domu pernesejo, kar je ukradeniga, ukažite jim, de naj naravnost tje nesejo, kjer so vzeli, če tudi drugiga ni, kot jabelko ali hruška; s takim ravnanjem jim bote očitno pokazali, de vi nikakor ne prepustite, de bi oni sosedam škodo delali. — Tacih staršev pa, ki bi svojim otrokam krasti, goljfat ino slepariti velevali; postavim ali jih pošiljali v ptujo hosto derv nabirat, listje grabit, v ptuje zemljiše sadje tergat, jim svetovali librico za celi funt prodajati ino jih per tehtanju še družih sleparij vadili, tacih menim, tukaj ni; ko bi pa vender kteri takšni tukaj bili, tem rečem, de boljši bi jim bilo, de bi se jim mlinski kamen na vrat obesil ino se potopili v globočino morja, kakor de s svojo še otrokovo dušo na lastnih ramah v pekel nosijo. Ptuje blago pod streho, ali pa moli v žitu, je vse eno; moli žito razjejo, ptuje blago pa še lastno požira. De ukradeno ali krivično blago nobene sreče nima, to nam priča sveto pismo, nam priča tudi lastna skušnja.

Ko so Izraelci mesto Jeriho v svojo pest dobili, so dobili tudi veliko blaga z njim. Prepovedano pa je bilo od vajvoda Jozveta vojakam oistro, si kake dragine prilastiti in odnesti. Polaknil se je pa Ahan škarlatastiga plajša, ino dve sto goldinarjev denarja vzame, jamo izkoplje, denarje in obleko zagerne vse skrivši. Jozve 7, 21. — Vse, kar se pod solncam zgodi, to se tudi zve; zvedila se je tudi ta tatvina. Ahan spozna svojo krivico in v dolini Ahorski ga Izraelci s kamnjem posujejo, mertve truplo na germado veržejo

ino sežgejo z njegovim tatinskim blagam vred, ker se ne upajo tatinskiga blaga med drugo blago djati. — Zaslišite pa še domačo pripoved, ktera nam je v poterdilo, de krivično blago drugimu rodu ne koristi, in ktero je pridna bučelica pozabljivosti otela. — Neki kmet je bil od svojih mladih dni silo skerben, varčen pa skop.

Od kodar jo je koli permahal, vselej je kaj sabo pernesel, ali na rami, ali v roki, ali v nedrijah, ali v žepu, zdej iglo, zdej žebelj, zdej kako orodje, bodi si leseno toporiše. Kar je na polju zvunej strehe staknil, je bilo že njegovo. Vse kašte, kleti in shrambe so bile polne blaga, kar ši je človek zmislil, to je najdel tam. Odbila je tako skerb-nimu očetu zadnja ura, umerl je — blago, se vé, sinu zapustil; menite, de je kaj obstanka, kaj teka imelo krivično blago? — Oženil se je sin, ker je toliko blaga po očetu poddedoval, ali karkoli sta on in njegova žena počela, nista sreče imela, v petih letih sta že vse zapravila, kar je oče v petdesetih letih z velikim terpljenjem nabral. Sosedje viditi ves lep stan razdjan, strehe rebra kazati ino viseti na kup, so z glavami majali, z ramami potresovali ter drugi drugimu pravili: I kaj bi nek rekel naš ranjki sosed, ko bi zdej vstal, vidil svoje lepo stanovanje na kup viseti, ino sina vprašal, kam je pošlo toliko lepih reči? — Kaj bi on na to odgovoril, tega ne vemo, pa sveto pismo namesto njega odgovori, ker pravi Bog po preroku Ecehielu: *Krivično blago bom jaz na dan svoje jeze razgnal, kakor cestni prah veter pomete.* — Starši! imate vi vsi per ti povesti mirno, tiho vest, ali vam ona nič ne očita? — Prav.

Zdej se obernem pa k vam, otroci moji! in vprašam vas, ste vi zvesti posnemovavci svetiga Jožefa v njegovi mladosti? ali ste vi pravični ali krivični, kaj se vam zdi?

Vam se tolikanj ne zdi, če posnemate svetiga Jožefa ali ne, ali meni, ker vašo pravičnost preiskati želim, se dozdeva, kakor de bi slišal skrivniga moža, ki mi natihama v ušesa šepa besede te: Hočeš pregledati otroško pravico, zagotovim te, najdel je boš malo, le poglej, mi veli ta skrivni mož: Lepih naukov, ktere jim dobri starši noč in dan priporočajo, hitro pozabijo, urni so za hudobijo vsako, za božji nauk le terdo glavo imajo; zvon opoldne ino zvečer svoj glas razlega po hribih ino dolinah, pa ti paglavci se še ne odkrijejo, se ne pokrižajo, za mizo se usedejo, spat uležejo ino vstanejo brez molitve, ino se ne spomnijo, de vse, kar smo in imamo, pride le od zgori dol, od Očeta dobrega. Kaže mi ta skrivni mož na otroke na paši, veli mi, le poglej jih: Tamkej se dva lasata, pretepata in oblačilo tergata, živina v škodo gre, ino nobeden se ne gane, de bi jo šel za-

verniti. Bodi si sad, kateri koli hoče, tega staknejo ino pri miru ne pustijo; nobena meja jim ni tako gosta, de bi je ne prederli, nobene deske tako terdne, de bi jih ne razsuli, noben zid tako visok, de bi ga ne prelezli. Hočeš slišati njih pogovore, pravi dalje, o! ti so gerdi, pohujšljivi, le kleti, rotiti se, kot vsak mešetar znajo, njih pogovore slišati, ktere med seboj imajo, mora pošten človek prekrizati se ino natihama zdihniti: o Bog! kaj bo iz tacih otrok, mali po postavi, po hudobii pa veliki, hudiga se ne varujejo, dobriga nič ne storijo, torej so krivični popolnoma.

O ljubi otroci! nazaj, nazaj iz krivične poti na edino pravo pravično, dans storite sklep po Jožefovim zgledu radi slušati svoje starše, škode nikomur ne delati več; ako vam pa vaša vest očita, de ste skrivši že v mnogih rečeh škodo bližnjimu storili, povejte zaupljivo svojim staršem, de to škodo za vami poravnajo, za naprej pa nikoli več nič ne odnesti. Spomnite se, de je eden med nami, kteriga oko nikoli ne meži, kteriga ušesa nobene besede ne preslišijo, kateri nas bo enkrat sodil, ne samo čez to, kar smo hudobniga storili, ampak tudi čez to, kar smo dobriga zamudili. — Molite pa tudi radi ino pogosto, božjo službo opravljajte pridno, pa zaderžite se tudi v cerkvi tako, kakor se pridnim otrokam spodobi, ino božjo besedo poslušajte pazljivo; kar slišite v pridigah ino keršanskih nauk, to ali uno je Bog prepovedal, to je greh, tega ne storite, ko bi vas to še tolikanj mikalo; kar pa vam duhovni oče priporočajo, to spolnite natančno, ko bi vas še toliko težko stalo. Le potem, če se hudiga varujete ino dobro storite, zamorete iz krivičnih pravični otroci postati, priyatli božji bote zopet, veselje svojih staršev, duhovnih gospodov in vsih poštenih ljudi.

V mestu Nazaretu, kot Jožef, je takrat živela bogaboječa, pobožna devica, tudi iz Davidove rodovine, Maria po imenu. Nobeniga časniga premoženja tudi ona ni imela, v tihi samoti je le Bogu živela, ljudem malo poznana, pa si je vender lep zaklad pripravila, imenitniši od vsih trohljivih zakladov tega sveta: njeno serce je bilo čisto, neomadeževano ino sedež vsih lepih čednost. Per ti pobožni, na časnim premoženju ubogi, na lepih čednostih pa jako bogati devici je Jožef snubil, ker ni iskal, ne denarja, ne časniga dobička, temuč njemu je le na tem ležeče bilo, s pošteno devico se zaročiti ino z njo blagoslov božji v svojo hišo perpeljati. Tako se je ženil Jožef, ino starši njegovi mu niso branili se s tako pošteno devico do smerti zavezati.

Kar ženitev zadene, tukaj okoli nas, kako se posnemajo Jožefovi starši, kako se posnema sveti Jožef? — Starši pogosto krat branijo na vso moč, svojim sinam s poštenimi,

pridnimi kristjanami se zaročiti, iz samiga tega vzroka, ker lepe juterne, denarja nimajo, in vpijejo, te ne vzemi, ta ne bo nikdar v naši hiši, sej nič nima, kot gole roke, moraš dobiti bogato, če tudi rogato, jo bomo že ukrotili; — na pridnost, delavnost, zbrihtano glavo ino blago serce pa celo nič ne porajajo. Pa tudi sinovi o ti zadevi svetiga Jožefa jako malo posnemajo, kateri svojih pametnih, skušanih staršev, kadar jim iz pravičnih vzrokov s kako osebo se zavézati branijo, ne poslušajo ino jim termasto odgovarjajo: Kdo je v stanu mi braniti, jo vzeti, saj imam 24 let, perpušenje od gosposke mi ne more oditi, ino perstan si kupim; s tako oblastjo previden se poda na plesiše, zbirat si neveste, ino kolikanj bolj se ona prilizniti zna, kolikanj nagleje se ona v kroge verti ino stopinje za njim pobira, tolikanj pridniši bo ona, méni vina pijano, sukanja omoteno, v njene mreže vjeto, na pameti siroče. — Vprašam vas, ali ste s tako nevesto srečo ali nesrečo v svojo hišo perpeljali? Od sto zakonov, kateri so se čez voljo staršev na plesišu sklenili, jih je devet ino devetdeset nesrečnih. — Zdravi udje, dela vajene roke, brihtna glava ino pa nedolžno serce so nar gorši dota, katero perženiti zamorete; zavoljo tega glejte per prihodnjih ženitvah bolj na te lastnosti, kakor pa na goljufni denar, ino premenljivo telesno lepoto, ktera se vsak dan stara — zmota je lohka, pa kes je dolg. Le pobožnih ženitve, ktere na zemlji mašnik zaveže, te Bog sam iz nebes blagoslovi.

Zdej je bila Maria Jožefu obljubljená, nista še živela skupej, tode zakonsko zvestobo med sabo ohraniti, sta si bila zavezana oistro. Kmalo po ti obljubi pride angel Gabriel k Marii, in ji oznani, de bode ona z močjo svetiga Duha spočela ino rodila Odrešenika sveta. Maria gre po tem oznanjenju svojo teto Elizabeto obiskat, ino pride še le čez tri mesce v svoj domači kraj, v mesto Nazaret nazaj, ino zdaj Jožef zagleda, de noseča je Maria. Svest si je bil svojiga zadržanja proti Marii, znana mu je bila neomadeževana čistost Mariiniga serca, od kod tedej noseči stan? kaj mu je storiti? Pravični Jožef misli zdej sam per sebi tako: Zapustil jo bom natihama, le če se od nje ločim, bom svojo čast ino njeno dobro ime nar lepši rešiti mogel. Tode žalostniga Jožefa Bog sam potolaži, eniga svojih angelov mu pošlje, kateri v spanju mu govori tako: *Jožef, sin Davidov, ne boj se Marie, tebi zaročene, k sebi vzeti, kar je v nji spočeto, to je od svetiga Duha. Sinu bo rodila, kterimu ime Jezus daj, zakaj on bo Izrael rešil od njegovih pregreh.* Mat. 1, 20. 21. Na to razodenje zginejo Jožefu vsi dvomi nad Mariino poštenostjo, s solznimi očmi, poln hvaležnosti ino tihiga

veselja, obljubi Bogu skrbeti za Mario ino božje dete, ino se vselej ino natanko božjim poveljem ukloniti. — Kmalo po tem spremi Jožef Mario v Betlehem k popisovanju, kaj se je tukaj zgodilo, je znano nam vsim. Rodil se je Jezus v bornim hlevu ino pobožni pastirji so k jaslicam perhiteli, novorojeniga Odrešenika molit. Tudi Jožef se verže na kolena svoje, ino hvali vsigamogočniga Boga, de je njemu ubogimu to čast dodelil, de bo skerbel za živež in oblačilo Božjimu Sinu. Zdej se hvali, de je nar bogatejši per vsi svoji revšini; obljubljeniga Odrešenika, samiga Boga, je zamogel v naročje svoje vzeti. Štirideseti dan po porodu gre z Mario v Jeruzalem, ino Jezusa postavi pred Boga, ino zapovedani dar očiševanja, dvoje golobov, odraja. Besede stariga Simeona, kateri je materi ino sinu veliko žalost ino britkost prerokoval, so globoko ranile tudi serce Jožefovo. Ali kmalo se je ono zopet razveselilo. Iz jutrove dežele pridejo Modri Jezusa molit, ino novorojeniga kralja Judov s svojimi darovi počastit. To mu je zopet veselje napravilo.

Tako, ljubi moji! se spreminja žalost in veselje; — sej tudi tamni mrak juterni zarji roko podaja, dokler se v taisti ne zgubi; sej se tudi oblaki na nebu večkrat stepó ino zlato solnce zakrivajo, pa po gromu ino blisku se ono še gorši prikaže, gotovo bi ne bilo zdravo za nas, ko bi večkrat ne gromelo. Kdor pa hudo uro, ktera večkrat veselje našiga življenja otamlja, neprestrašljivo, poterpežljivo v božjo voljo vdan prestopi, temu zopet ljubo solnce zasviti. To spremembo, ktera je le na zemlji doma, je posebno Jožef poskusil. — Veselje, kteriga so mu modri iz jutrove dežele napravili, je sprejela kmalo po tem žalostna noč. Angel Gospodov perplava ino govori: *Jožef, vstani, vzemi Mario ino dete ino beši v Egipt, zakaj Herodeš ise Jezusa umoriti*. Mat. 2, 13. Ni mislil na dolgost neznaniga pota, tudi ne, s čim se bo živel na potu, s čim v ptuji deželi med nepoznanimi ljudmi; — vse te nepotrebne misli le Bogu prepusti, zbudi Mario ino Jezusa, ji oznani povelje Gospodovo, ji zadene na svojo živinico, ino se vzdigne še tisto noč skoz nevarne kraje ino pride v ptujo deželo, v Egipt. Z delam svojih rok pošteno živi, skerbi za Jezusa ino Mario, dokler se zopet angel ne prikaže ino mu ne oznani, de Herodež je umerl; zdej se verne, pride v mesto Nazaret ino tukej živi pridno, tiho in pobožno, pravično pred Bogam ino pred ljudmi. — Kjer čednost ino strah božji prebivata, tamkej je mir in edinost, tamkej je prava sreča ino blagoslov božji. Tako je bilo v tisti hišici, kjer je ta božja družinica prebivala, — po eni čednosti so vsi hrepeneli, s čistim sercam so si prizadevali Bogu dopasti, pridno je vsak svoje delo opravljal, ino svojo

dolžnost do Boga so zvesto dopolnovali, po postavi so hodili vsako leto o velikih praznikih v Jeruzalemski tempel, kamor sta tudi Jezusa s sabo jemala, kakor hitro je le dvanajst let star bil. — Preden je Jezus, 30 let star, očitno učiti začel, je berž ko berž Jožef zbolel in umerl. V rokah sebi izročena sinu Jezusa Kristusa ino med molitvijo prečiste device Marie sklene svoje pravično življenje. — Tako, ljubi moji! umerje pravični — pride Jezus, pa ga vzame k sebi. Bodimo tudi mi pravični, de enkrat tako srečno umerjemo!

Umreti mora vse, kar koli rojeniga je; tudi nam bo bila enkrat ura zadnja, kdaj? to je nam neznano, ali bo ona srečna ali nesrečna? to, ljubi moji! je pa le pri nas. Marsikteri se s tem tolaži, sej mi vest nič kaj zlo hudobniga ne očita, bo že srečna zadnja ura moja. — Ali ljubi moj! zato še nisi pravičen, če se morebit le tacih grehov ne zaveš, ktere gosposka očitno strahuje, na tihama pa greh na greh nadevaš, ino če se tudi nobeniga greha ne spomniš, kjé so pa dobre dela tvoje? — Pa povem ti, ljubi moj kristjan! de v smertni uri boš vidil grehov, kterih v življenju viditi nočeš; praviš, de si brez njih, pa jih imaš več kot las na glavi; praviš, de jih ne vidiš, ker si od prevelikiga gledanja po Babilonskim kelhu oberlel; praviš, de jih ne vidiš, tudi v kisu ne zapaziš tako lahko živalic, pa vzemi le eno kapljico ga, ino postavi pod drobnogled, v njem vse gibalo, zvižalo se bo. Kadar bo tudi tvoja duša o smertni uri tako drobno vidila, boš še le vidil grehe, kterih zde ne vidiš ino praviš, de jih nimaš. Obvarovati se nesrečne smertne ure, si živo pred oči postavimo taciga kristjana na smertni postelji.

V nar boljših letih svoje starosti ga bolezen polomi, ino na smertno posteljo verže. Hudo ga vije po životu, tode še hujše ga peče le vest. — Po gospoda mu, okoli stoječi velijo, zakaj po njem bo hitro. Bolnik na pol oči odpira, se žalostno ozira, ino zdi se mi, kakor de bi govoriti hotel tako: Prijatli! menim, de mi nobeden kaj zlo hudobniga očitati ni v stanu, veljal sim per svetu za pošteniga, pravičniga moža, vender so moji grehi brez števila. V prvi mladosti že sim hudo počenjal, v možki starosti dolg vikšal, ino v zadnjih letih sim se s hudobijo postaral. Kakor fant sim se lepim naukam smejal, božjo službo sim opravljal le na pol, namest h keršanskimu nauku ino blagoslovu sim hodil le po igrah, plesih, kerčmah ino drugih kratkočasnicah; imenoval sim hudo dobro, ino dobro hudo, pa tudi storil; pobožnost sim zaničeval, rekel sim, de čista ljubezen je nesramno djanje, goljfijsa pošten dobiček ino strah božji le hinavšina. — Kakor hišni gospodar sim otrokam svojo voljo pustil, iz slepe ljubezni do njih sim jim marsikaj spregledal, ker bi jih bil strahovati

mógel; družini sim pustil živeti, kakor je hotla, ino sim se s tem tolažil, de bo vsak za se odgovor dajal, vedil sim za njih nepošteno znanstvo, pa sim le k grehu molčal, vse to mi zdež živo pred oči stopa, mislil kaj na to v življenju nisim, za greh nisim štél, zdež mi ti pozabljeni grehi smertno uro grenko delajo, ino vrata v nesrečno večnost odpirajo. — Kje so moje dobre dela, se vem le eniga spomniti? — Hodil sim v cerkev, pa iz slabih namenov; dajal sim milovšino, pa le de bi me ljudje vidili ino hvalili; zagovarjal sim zapušeno siroto, na drugi plati sim jo pa odiral; kaj so moje spovedi? nepopolnoma; kaj moje obhajila? nevredne ino božji rop; kaj so moje molitve? prazno blebetanje. Ah! kako bom nadomestil, kar sim v življenju zamudil? ali sim mar v stanu v enih trenutkih popraviti, kar sim v petdesetih letih krivice, greha storil? Serce mi hoče počiti, ko na sodbo mislim. Če bo na sodbi že pravični trepetal, kam se bom še le jaz krivični obernal? — Ravno zdež stopi angel miru ino sprave, posvečeni mašnik s svetimi zakramenti umirajočih v izbico bolnikovo; tode bolniku se na pameti méša, jezik, nekoliko poprej še zgovoren, obmolkne, mašnik ga pomazilijo le s poslednjim oljem, presveto Rešnje Telo pa seboj domu nesejo, — Sapa bolniku le težej prihaja, po gerlu mu gergra, steguje se, de kosti pokajo, — luč luč sem — in on že izdihne svojo ubogo dušo. — Stopi na sodbo, ino pravični Bog mu poverne po njegovih delih. *Kar je sejal, to je šel.* Gal. 6, 8.

O preljubeznjivi moji! de se nam enkrat na zadnjo uro tako nesrečno ne godi, varimo se hudiga ino storimo dobro, dokler je še čas. Nar imenitniši dobre dela so: Molitev, post ino milovšina. Posta ino milovšine, bote rekli kakor terdo delavni in ubožni ljudje, de niste v stanu po vsi svoji obsegi dopolniti, torej ne dajajte edinimu dobrimu delu, kteriga vender lahko opraviti zamorete, „sveti molitvi“ slovesa od hiše svoje. Stara sveta navada, ktero ste od svojih ranjkih starih podedovali, de hišni gospodar po večerji s svojo družino poklekne ino pobožno sveti roženkranc moli, ta naj zopet tam oživi, kjer je umerla. Vsaka molitvica, ktera koli znate, naj vam bo draga in imenitna, ta molitev, sveti roženkranc, vam mora biti pa še posebno navadna, jaz menim, še tudi zato, ker mertvimu na odru kakor tudi v jamo zraven oblanja ino nekej slabiga oblačila, nič drugiga dali ne bodo, kot sv. roženkranc. Ali boš še mertev slepil ljudi z orodjem, kteriga v življenju poznati hotel nisi? O to bi bilo gerdo! — Torej varimo se hudiga, varimo se greha; molimo pridno ino pobožno, križe, težave ino svoje vsakdanje delo lepo Bogu darujmo, ino Bog bo zadovoljen z nami, mirno tiho vest si bo-

mo s takim ravnanjem ohranili, srečni bomo v življenju, po smerti pa vekomaj v nebesih.

O sveti Jožef! tebi na čast smo dans v to cerkev pred tvoj altar perhiteli te počastit, kar so nas naši ranji podučili ino perporočili, to smo razumeli dobro ino spolnili tudi. Nar pervo, sv. Jožef! obljubimo, de hočemo po tvojim zgledu pošteno, pravično živeti, ino s tem zadovoljni biti, kar koli nam milostljivi Oče nebeški pošlje. Varh naše dežele! sprejmi naše zdihtovanje ino nesi pred taistiga Jezusa, za kteriga si bil na zemlji rednik, de naj te usliši dans, kar za nje-gove ino svoje brate prosiš. Naša prošnja je ta ino govori za nas tako: Izlij, o Jezus! svoj blagoslov nad to ljudstvo, ktero me je na svetu svojiga priprošnika zvolilo, ohrani mu ljubi mir, kteriga ne kazi ino kaziti ne želi, daj mu dojemati v čednostih, varovati se hudiga ino storiti dobro. Amen.

V Šent-Vidu nad Ipavo 1852.

Drugo nedeljo po razglašenju Gospodovim,

o priložnosti, ko sim sv. križev pot blagoslovil ino postavil.

Nagovor

pred postavljanjem sv. križeviga pota.

S hvaležnostjo sprejmite ta nauk, kateri
zamore rešiti vaše duše. Jak. 1, 21.

Kakor hitro sta Adam in Eva, naši prvi starši, v paradizu grešila, tako nanaglama sta zgubila tudi gnado ino prijateljstvo božje. Dolg, kteriga sta s svojo nepokoršino pred Bogam storila, o! ta je bil tako velik, de ga noben človek poplačati ino zbrisati ni zamogel. Ali Bog še človeka vstvaril ni bil, ino že je vidil Adama ino njegov zarod v grešnim stanu, in namenjen ino perpravljen jim je bil že tudi takrat odrešenik, kteri jim bo porok, ino s svojo lastno kervijo poplačal ino zbrisal dolg, kteriga so božji pravici z graham storili. Tega že našim prvim staršem obljubljeniga odrešenika je gospod sčasama po svojih prerokih tako živo izobrazil, de o njegovim prihodu bi bili mogli Izraelci lahko skleniti, de ravno zdej je ta doba došla, o kteri mora on priti. In v resnici, ko Izraelsko ljudstvo iz svojiga rodu kralja več imelo ni, ko so nar hujši zmote v verskih ino djan-skih resnicah po celim svetu se razširjevale, spoznanje ino počesenje praviga Boga med njimi razcepljeno bilo je, ino so goste tame um ino pravo razumnost vse ljudi, priproste in učene, pokrivalo, takrat se je prikazala ta nebeška luč, obljubljeni Mesia. — Jezus Kristus sam, druga božja oseba

v sveti Trojici, zapusti svoje nebeško veličastvo, se včloveči, živi v ponižnosti ino revšini do svojiga tridesetiga leta, potem še le vzdigne svoj nebeški glas, kliče ino vabi vse ljudi k pokori, jim daje zveličanske nauke, kako se zamorejo greha varovati, zapeljivih priložnost se ogniti, včednosti se vaditi ino božji pravici zadostiti. V spričevanje, de je on pravi obljubljeni Mesia, od Boga poslani odrešenik ino njegov nauk, božji nauk, on čudeže dela: hroma zravnava, gluhih sluh, slepim vid, mutastim govor deli; bolne ozdravlja, iz obsedenih hudiče izganja, lačne nasituje ino mertve v življenje obuduje, ob kratkim, toliko dobrot Izraelskimu ljudstvu deli, de bi ga moglo sleherni serce, v katerim le ena iskrica hvaležnosti tli, ljubiti ino častiti. — Ali kolikanj dobrotljivši je Jezus svetu bil, tolikanj nehvaležniši nasprot mu je bil sprideni svet. Farizeji ino viši duhovni so ga sovražili, iskali so ga v svoje roke dobiti in v smert obsoditi, podkupujejo z gotovim denarjem človeka, kateri bi jim ga izdal, ino glej! najdejo ga celo v Judežu Iškarjotu, njegovim apostelnu, kateri se z njimi pogodi za trideset srebernikov ga izdati.

Na vert Getzemani se nehvaležni Judež poda z vojaki ino beriškimi hlapci, vsi oboroženi, ga kakor razbojnika vjet. Ali Jezus, nedolžen, krotak, kot jagnje, se jim pusti vjeti, zvezati, peljati do Anaza, potem do Kajfeža, kjer je bil od svojiga nar serčnejšiga apostelna trikrat zatajen, od vojakov ino beriških hlapcov zapljuvan, na lice tepen ino zasromovan, ino komaj se zarja na juternim nebu prikaže, ga pelje soderga ino derhal kervoželjnih judov v dvor višiga oblastnika Poncia Pilata ino kriči: *Krišaj ga, krišaj ga!* Mark. 15, 13.

Če ga izpustiš, nisi prijatelj cesarjev, prideš ob svojo službo, zakaj on se imenuje kralja, mi pak nimamo kralja, ampak cesarja. — Brez globokiga preiskovanja ukaže Pilat Jezusa neusmiljeno bičati, ravno tako neusmiljeno mu beriški hlapci iz bodečiga ternja spleteno krono na glavo pertiskajo, de mu tudi iz glave po prebadanju scurkama kri teče; zdej z razterganim, škarlatastim plajšem odetiga Jezusa Pilat pred to obdivjano ljudstvo pripelje, ker meni, de pri njega vsiga usmiljenja vrednim pogledu se bode ono omečilo, ino ga milo nagovori, ter reče: *Glej, človeka!* Jan. 19, 5. S tem je hotel reči: Ali je še človeku podoben? tako po herbtu od vašiga neusmiljeniga bičanja razmesarjen, s prebodeno glavo, s kervijo oblit, na pol živ, ali bo vam še kaj škodovati zamogel? Ali ni vsiga usmiljenja vreden, de ga spustim. — Ali terdovratno, oterpnjeno ljudstvo, spoznavši boječnost Pilatovo iz polniga gerla kriči, in od vsih plati doni: *Krišaj ga, krišaj ga!* Mark. 15, 13. Pilat se še bolj zboji, boji se cesarjevo prijaznost ino svojo bogato službo zgubiti, —

Jezusa jim izda, pravi, de je nedolžen nad kervijo pravičniga, si umije svoje roke in jim ga izroči, ter reče: *Ga pa vzemite, in storite z njim po svoji postavi!*

O, ljubi moji! ni je bilo, pa je tudi ne bo krivičnejši sodbe storjene, kot je bila ta, kadar je Pilat nedolžniga Jezusa v smert obsodil. Z vso naglostjo, de bi vsaj to peklenško veselje imeli, Jezusa, svojiga kralja na križu umoriti, dva bruna prinesejo, eniga prek drugiga veržejo, težak križ napravijo, Jezusu ga na rame zadenejo, de bi ga nesel na goro Kalvario, kjer so hudodelnike križali.

Zdaj me pa ravno tako ali še pazljivši poslušajte. — Ta žalostni pot, po katerim je naš ljubeznjivi Izveličar Jezus Kristus krivično v smert obsojen, iz Pilatoviga dvora s težkim križem obložen, do verha gore Kalvarie šel, ta pot se imenuje križev pot. Po tem potu je Jezus svoj težki križ nesel, ino na tem potu so bile vse britke muke oponovljene, ktere je že poprej na svoji sveti človeški natori prestal, zatoorej se imenuje ta pot svetiga križa, pot Kalvarie, ali pot terpljenja ino bolečin. Ker se je pa na tem žalostnim potu naš ljubeznjivi Izveličar Jezus Kristus, dvanajstkrat pomudil, po smerti pa tudi dvakrat prenešen bil, namreč s križa snet je bil djan v naročje svoje žalostne, objokane, presvete matere Marie, in od ondod v kamniten grob, zavoľjo tega se tudi sveti križev pot v štirinajst postaj ali štacionov razdeli.

Mi sami, ljubi moji! kaj ne? imamo to navado, ali bolje rečeno, smo vstvarjeni tako, de se radi večkrat spomnimo svojih ljubih ranjcih staršev, bratov, sestra, prijatlov, znancov, dobrotnikov; kadar kadaj po taistim potu hodimo, na katerim smo z njimi v družini bili, se jih spomnimo ino na misel nam prav rado pride: ravno tukaj, na tem mestu le, sva z ranjkim pred toliko ino toliko leti stala, to ino to kremľjala, to mi je priporočal, uniga svaril, opominal, te nauke dajal, ko bi še toliko let na svetu živel, tega le vender nikdar pozabil ne bom; — takole se spomnimo svojih ljubih ranjcih na očitnih potih ino cestah, kakor tudi njih dobrih nauk ino preserčnih opominovanj. Kadar pridemo pa v taisto izbico, v kateri so od nas slovo jemali, in iz ktere jih je nemila smert prezgodaj za nas iz tega sveta pobrala; o! takrat se pa navadno spomnimo njih terpljenja, njih bolečin, njih zadnjiga stoka in joka, ino le zagledati posteljo njih zadnjiga boja je že zadosti hvaležnimu otroku marsikako britko solzo čez obličje perklicati. — Glejte, ljubi moji! ravno tako so tudi po Kristusovi smerti njegovi žlahtniki, prijatli, znanci ino hvaležniki to žalostno pot, po kateri je on svoj težki križ nesel, obiskovati ino po nji njegovo terpljenje pre-mišľovati jeli.

Kakor pa še posebej uboga udova po svojim ranjim edinim sinu rada v tisti kraj hiti; v katerim je on svoje časno življenje z večnim premenil, si tamkej solze skrivši zbrisuje, pa tudi z otožnim sercam od doma, od kodar so ga nesli, do groba, kamor so ga prinesli, perpotva, tamkej na zeleni gomili kleči ino se britko solzi; ravno tako brez vsiga dvoma gotovo je, de je po Kristusovi smerti njegova žalostna mati Maria prva bila, ktera je to pot obiskala, in po njej njega britko terpljenje premišlovala. Pa bere se tudi papež Leon X. je ravno te misli, in pobožna sestra Maria Agreda spričuje: de Maria, naša preljuba mati, nikoli ni prenehala tih svetih žalostnih krajev obiskovati, ampak še celo pred svojo smertjo je tamkej z milim sercam premišlovala, kake britkosti je mogel Jezus, njeni sin, prestati. Tedaj se resnično reči zamore, de Maria je prva sveti križev pot obiskala in to pobožnost pričela. Pobožnost svetiga križeviga pota tedaj ni nova, ampak tako stara, od kadar se šteje naše odrešenje.

Ko so pa sveti apostelni ino njih nasledniki v ptujih deželah nevernike k Jezusovi veri spreobrnili, toliko od njegovih čudežev prepovedovali in od tako britkiga njegoviga terpljenja oznanovali; so v njih sercih goreče želje obudili, te svete kraje, po katerih je Jezus Kristus hodil, terpel in umerl, obiskati. V prvih tri sto letih po Kristusovim terpljenju se te pobožne želje niso mogle tako lohka, kakor bi kdo mislil, spolniti, ker neverni Rimski cesarji so Jezusovo cerkev zatirali, spoznovavce te svete vere preganjali, terpinčili, mučili ino tudi vse pota do svete dežele zamejili. — Kakor hitro je pa cesar Konstantin, imenovan Veliki, samoblastnik postal, je tudi katoliško vero seboj na cesarski prestol povzdignil, ino dovolil, perпусти, de slehern, kateri koli hoče, zamore te svete kraje obiskati, tamkej svojo pobožnost opraviti ino tako svojim željam zadostiti. Od daljnih krajev, iz ptujih deželá so se zdej trume ljudi vzdigvale ino hitele s svojimi nogami po tisti zemlji in po tistih krajih hoditi ali veliko več jih poljubovati, po katerih je Jezus Kristus za odrešenje človeškiga rodu terpel, svojo sveto kri prelil ino tako te kraje posvetil. Sveti očetje papeži, ki so vidili, še več pa slišali, kako se ljudstvo prizadeva svoje izveličanje ugotoviti, so popotvanje v sveto deželo Palestino podpirali, ino de bi ljudi še bolj za to do Kristusoviga terpljenja uneli, veliko odpustkov na obiskovanje teh Jeruzalemskih štacionov dodelili. Vselej pa, kakar so kak odpustek na ta ali uni štacion, kakor je bila pobožnost obiskovavcov vekši ali manjši, dodelili, so ga v pismu podelili, en spisek tega dovoljeniga odpustka v večni spomin in v spričo v Jeruzalem po-

slali, eniga pa za se v Rimu v svoji zakladnici hranili, tako de se je sčasama več tacih tabel, pisem ino bukvic dodeljenih odpustkov v Jeruzalemu hranilo. Sovražniki katoliškiga keršanstva pa, Turki, Arabci ino Greki, so samostane, cerkve svete dežele večkrat oropali in vse, kar koli jim je pod roko prišlo, razbili in pokončali. Glejte! tako so se zgubile table, pisma in bukve svetih odpustkov; kar jih je bilo pa še ostalo, te so pa zgorele po ognju v božjim grobu, kteriga so od rimske cerkve odcepljeni Greki podtaknili; in tako zdeji ni mogoče vsaciga odpustka imenovati. Toliko je gotovo, de na obiskovanje teh Jeruzalemskih štacionov je več, kot eden, popolnoma, kakor tudi veliko nepopolnoma odpustkov dodeljenih; vsi pa, kolikor koli jih je kdaj dodeljenih bilo, še dan današnji veljajo in so od papežev poterjeni. Ko bi kdo temu nasprot učil, de, ker ti tako hvaljeni odpustki se iz pisem v Jeruzalemu skazati ne morejo, ali nič ne veljajo ali morebiti še celo nikdar dodeljeni bili niso, tako bistroumnimu modrijanu, ker le to veruje, kar vidi in ošlata, le to upa, kar zavžije, le to ljubi, kar njegovo poželjivost podkuri, takim jezličniku bi bilo odgovoriti ino svetvati, de naj se zastran svojiga dvoma v Rim na zbirališe svetih odpustkov oberne, ino tamo se mu bo, se ve, de po težavnim premetovanju ino preiskovanju starih pisem do živiga dokazalo, de ti in uni odpustki so Jeruzalemskim štacionam dodeljeni bili, ino de še vsi dan današnji svojo veljavo imajo.

Ker pa vender nikoli mogoče ni bilo, vsim ljudem v Jeruzalem iti, tamkej sveti križev pot obiskati ino tako tih odpustkov vdeželiti se, so ljudje, ko so domu prišli, domačim pripovedovali, kaj so tamkej vidili, kako daleč je, postavim, en štacion od drugiga, kaj se je ljubimu Jezusu s težkim križem obloženimu tukaj prigodilo, ino zmalali so te britke dogodke, štacione napravili, ktere so v začetku po svojih hišah, kmalo pa tudi po cerkvah razobešali, ino tako pred malanimi podobami Kristusovo terpljenje premišlovali. Sveti očetje papeži, za dušni prid sebi izročeni ovčic vselej skerbni očetje, so pa vse Jeruzalemskim štacionam dodeljene odpustke tudi na take malane križeve pote razširili, tako de slehern, kteri tak malan križev pot s pobožnostjo obiše, pred temi podobami Kristusovo terpljenje premišluje, ravno taiste odpustke zadobi, ali vsaj zadobiti zamore, kakor de bi sam v Jeruzalem šel, ino tamkej tistih štirinajst štacionov obiskal.

Glejte! le to vam vém, od začetka, od vpeljave in od odpustkov štacionam dodeljenih ob kratkim povedati.

Tak nov, umetno izdelan, z dragimi okviri ali romi obrobjen križev pot, pošteni šent-vidčani! ste si tudi vi omislili, kteriga blagoslovit ino postavit sim z dovoljenjem visoko

častitiga Ljubljanskiga škofijstva ino s pervoljenjem svojiga višiga redovnega oblastnika iz sosedne Goriške nadškofije, od vašiga gospod vikarna, per ti sveti napravi vse pohvale ino posnemanja vredniga, povabljen, prav rad prišel, de se tako tudi per vas sveti križev pot po tem blagoslovi, kateri po posebnim dovoljenju apostolskiga sedeža to pravico ima, ga z vsimi taistimi odpustki, kateri so kdaj Jeruzalemskim štacionam dodeljeni bili, blagosloviti ino postaviti. Že od nekdanj, zavoljo oskerbništva božjiga groba v Jeruzalemu, so le menihi svetiga Franciška, ino sicer sami Franciskani to povlastico imeli. Papeža: Klemen XII. 16. dan prosenca 1731. ino Benedikt XIV. 30. dan velikiga serpana 1742., sta jo le oponovila in poterdila, ter še pristavila brez vsih ovinkov, naravnost, de per križevim potu, kateri ni od Franciskana blagoslovljen, odpustkov ni. Pohvale vredno je to vaše djaje, in vsim taistim, kateri so k ti sveti napravi ali z dobrim svetam, ali z gotovino pripomogli, vsim tem gre tukaj očitna hvala in čast; pa tudi dobro vam bo zaleglo za vaše duše, za duše vaših ljubih ranjeih, in še za duše vašiga poznejšiga rodu. Vaši otroci ino vaših otrok otroci vam bodo še kdaj hvalo vedili za tako lepo in sveto napravo. Kadar koli bodo v to vežo božjo stopili ino svoje oči obrnili po teh podobah, ktere so tukaj pred velikim altarjem zložene in jih bomo zdej postavljati začeli, se bodo vas spomnili, de ste bili vi, njih nekdanji predniki pobožni kristjani, ki ste lepo skerbeli za ozaljšanje božje hiše, ino že sama ta misel jih bo spodbadala, de bodo radi semkej prihiteli, in za vaše duše k Bogu zdihovali, ko bi imeli njemu še kaj poplačevati. Glejte torej, ko bode vaše meso že v grobu strohnelo, ko bodo v črni zemlji že moli vaše kosti somleli, bodo vaše duše po obiskovanju tega svetiga križeviga pota tolažbo ino pomoč zadobivale. Vprašam vaz zdaj, ali ste v stanu kak denar bolje naložiti, posoditi, de bi vam bogateji obresti prinašal? — Sodite sami. — Kaj pa vam je še dalje od svetiga križeviga pota potrebniga vediti, to vam bom pozneje v pridigi med mašo bolj na tanko razložil; zdaj bo pa nar pervo blagoslov vsih štacionov vkupej, potem bomo dobri namen obudili, s katerim želimo dans pervikrat sveti križev pot obiskati; že dans vse odpustke štacionam dodeljene zadobiti zamorete, če ste le v stanu posvečujoče gnade božje, torej je tudi prav perpravin ta dan za postavljanje svetiga križeviga pota, ker jih je veliko še včeraj ino dans svojo spoved opravilo zavoljo velikiga današnjiga praznika, presladkiga imena Jezusa; in po ti obujeni dobri menitvi bo še blagoslovljena vsaka tabla posebej, in kakor bo ena tabla blagoslovljena ino postavljena, bomo precej sv. križev pot od nje odmolili.

Pridiga

po

postavljanju svetiga križeviga pota.

Nobeno drugo imé pod nebam ni dano
ljudem, v katerim bi zamogli zveličani biti. Apost. dj. 4, 12.

Velik praznik obhaja sveta mati katoliška cerkev današnji dan, praznik presladkiga imena Jezusa, ktero trikrat sveto imé so na zemlji nar prvo čiste angelske usta nar čistejši devici Marii izgovorile rekoč: *Spočela boš v svojim telesu in rodila sinu ino imenuj njegovo imé Jezus.* Luk. 1, 31; pa tudi angel koj pristavi, zakaj naj to dete Jezus kliče, kaj to imé pomeni, ker ji reče: *On bo odrešil svoje ljudstvo od njih grehov.* Mat. 1, 21.

O Jezus, presladki Jezus! ti si me tedaj rešil večniga pogubljenja, odkupil večne smerti na lesu križa, o bodi toraj sto in stokrat pozdravljeno, z vso častjo ino hvaležnostjo izrečeno *sveto, sveto, sveto imé Jezus*, z zadnjo kapljico svoje kervi s svetim Lukežem v apostolskim djanju podpišem (4, 12.): *Ni pod nebam drugo imé dano ljudem, v katerim bi mogli zveličani biti.*

O preserčni moji! ko bi mi vselej, kot nekdej apostelni o hudim viharju na Genezareškem morju, v skušnjavah, v bolezni, v vsih prijetnih, veselih in žalostnih zadevah svojiga življenja s terdnim zaupanjem v to mogočno ino sveto imé Jezus klicali, gotovo bi tudi sladkost tega presvetiga imena v svojem sercu občutili, in po njem gotovo pomoč zadobili.

Ljubi moji! ko bi jaz imel tisto unemo za čast tega presvetiga imena, od ktere je gorel sveti Ignaci Lojolanski, bi si to sladko imé Jezus na svoje persi perpel, ko bi bil jaz, nevredna stvar, tisti goreči pridigar in oznanovavec Jezuso-

viga imena, kakor sta bila nekdanj sveti Bernardin Sienenski ino sveti Janez Kapistran, bi si to mogočno ime na banderce vpodobil, ga pred sabo kviško nosil; s tem presvetim imenom „Jezus“ bi hotel celi svet prehoditi od gorkiga juga do merzle polnoči, od solnčniga izhoda do njegoviga zahoda; visoke robaste gore bi se upal preplaziti z ravno tisto urnostjo, hitrostjo kot zelene planine ino gladke ravnine; z enako serčnostjo bi stopil pred mogočniga kralja, kot pred uboziga berača, v lepo sozidane gradove, kot v borno bajto, in vsim vkupej in vsakimu posebej bi klical na ves glas; *Častite, častite, presveto ime Jezus!* Jaz bi se perblížal postelji terpečiga bolnika in ga nagovarjal s svetim Ambrožem rekoč: Glej, ljubi brat v Jezusu Kristusu, bolan si, želiš ozdravljen biti, zateci se k Jezusu, on je zdravje; ti vročina žejo dela in se ti jezik od nje suši, priteci k Jezusu, on je živa voda, kdor od te vode pije, ga ne žeja vekomaj. Jaz bi perhitel k udovi, ktere serce se žalosti topi, ino k sirotam, ki v solzah plavajo, jih tolažil ter jim rekel: Ljubčiki moji! pertecite k Jezusu, le on je zdaj vaš oče, oče zapušenih sirot in udov. Jaz bi poiskal vse krivično preganjene ino stiskane od nadlog in jim govoril: Pridite k Jezusu, on je gotova pomoč in gola pravica.

Jaz bi rekel temu, kteri se boji časne smerti: Pridi k Jezusu, on je večno življenje; hrepeni tvoje serce po nebesih, le k Jezusu pojdi, on je pot do taistih; bežiš pred tamo, hodi k Jezusu, on je luč; potrebuješ in išesh hrane, on je jed, zakaj on sam od sebe pravi: *Kdor moje meso je in moja kri pije, ostane v meni ino jaz v njem.* Joan 6, 57.

Glejte, ljubi moji! vse kar koli pobožniga, kar koli svetiga, kar koli pošteniga mislite ali poželite, in poželeti zamorete, le v Jezusu najdete. Naj bo torej s svetim Ignacijem vselej tudi naš njegov izrek: Naj živi Jezus, naj živi Jezus! to je, naj bo vselej ino povsod počešeno presveto ime Jezus.

Práznik tega nar svetejšiga, nar mogočnišiga imena obhaja dans sveta mati katoliška cerkev, ino dans, kakor tudi celo osmino popolnoma odpustek deli vsim taistim vernim, kteri se v tem času odkritoserčno brez ovinkov z veliko notranjo žalostjo svojih grehov obtožijo, vredno sveto obhajilo prejmejo in po namenu svete matere katoliške cerkve za odpustke njeno navadno molitev obmolijo. Vse to, kakor upam, je vam že dans vsem te dni od vaših dušnih pastirjev z lece oznajnjeno bilo; ali dans, ljubi moji! sim vam jaz še druge odpustke prinesel, odpustke svetiga križeviga pota, ktere zadobiti, morate vi še kaj posebniga storiti. Kaj vam je pa ravno storiti, ali kako sveti križev pot obiskati, de njemu dodeljene odpustke zadobite, to je zapopadek mojiga današ-

njiga govora. Preden vam to obširniši razložim, prosim poterpite.

Speljava.

Sveti Leonard, imenovan a Portu Mavricio, iz ojestrejšiga reda svetiga Franciška, iz kteriga sim tudi jaz, je bil tisti pobožni, bogaboječi sveti mož, kteri je globoko zdihal nad razujzdanostjo, nad pregrehami svojiga časa; ves unet za božjo čast in za izveličanje ubogiga grešnika je veliko premišloval, ktero zdravilo bi popačenimu svetu nar več teknilo, kteri bi bil nar pripravnishi, nar boljši pripomoček grešnika iz njegoviga dušniga spanja zbuditi, na edino pravo pot pokore nakloniti. Po besedah svetiga Bonaventura, visoko učeniga očeta svete matere katoliške cerkve, nekdanjiga slavniga redovnika ravno tega reda, kteriga bukve je Leonard pogosto prebiral, in iz njih prave učenosti pil, ino kteri pravi: de nobena pobožnost toliko svetih želj ne obudi, kot premišlovanje terpljenja, križa ino smerti Gospoda našiga Jezusa Kristusa, se mu je ravno ta perpomoček nar pripravnishi zdel, torej, kadar koli je po svojih misionih hodil ino svete vaje vodil, je povsod goreče pridigoval od terpljenja Gospoda našiga Jezusa Kristusa, ino de bi ljudje tega nikdar ne pozabili, ampak vedno pred očmi imeli, kaj in koliko vse je naš ljubeznjivi Izveličar za naše odrešenje terpel, zlasti odkar je bil v hiši Pilata krivično v smert na križu obsojen, do tistiga časa, ko je bil mertev v grob položen, je on svetoval to terpljenje zmalati, ino vse imenitniši pergodke, kteri so se ljubimu Jezusu na tem britkim potu, permerili in so perpravni v nas svete želje obuditi, je on v 14 štacionov ali postaj razdelil.

Ta sveti Pater Leonard je iznašel sveti križev pot v 14 štacionih, ino sveti očetje papeži so memo veliko družih razdelitev štacionov le samo ta križev pot poterdili, ino tem, kteri na ta način sveti križev pot obišejo, kakor je zveličani Pater Leonard na znanje dal, vse taiste odpustke dodelili, kteri so Jeruzalemskim štacionam kdaj dodeljeni bili.

Pervič zavoljo tega, ker so Franciškani varhi in oskerbniki božjiga groba v Jeruzalemu, ino drugič zato, ker je Franciškan sveti križev pot v 14 štacionih iznašel, imajo tudi le Franciškani sami, memo družih tega reda, od svetih očetov papežev podeljeno oblast, de le oni sami sveti križev pot z odpustki veljavno blagosloviti in postaviti zamorejo, in ravno to je tud edini vzrok, zakaj sim jaz k vam persel. Razloček med križevim potam po Franciškaneu blagoslovljenim

in po kakim drugim duhovnu je tedej očeviden. — Tak malan križev pot z vsimi odpustki vam je zdej po meni nevrednim sinu svetiga Franciška po menitvi svete matere katoliške cerkve blagoslovljen in postavljen, on vam je, kakor govori papež Benedikt XIV. zlata jama ino shramba nebeških zakladov, studenec časnih in večnih dobrot in milost božjih in močna vez za naše tako zbužene počutke. Zlata jama neprecenljive vrednosti imenuje učeni papež Benedikt sveti križev pot, v katero moramo hoditi kopat, de ta zaklad iz nje izkopljemo; ta studenec moramo tako napeljati, de bo njega bistra voda tekla na njivo našiga serca; s to vezjo se moramo prepasati krog ledja, de bodo naši počutki pokorni pameti, de bo naše meso pokorno duhu. — Pa kakor vojaku, kateri se ima s svojim sovražnikom poskusiti, meč, sulica, puša, smodnik, krogle, brončena čelada na glavi, železni oklepi na persih ino vse vojaško orožje celo nič pomagalo ne bo, če se on s taistim previden braniti noče, nasprotnik ga premaga in usmerti; ravno tako tudi sveti križev pot z vsimi odpustki, z vsimi gnadami, ktere so na njega vredno obiskovanje navezane, vam celo nič pomagal ne bo, če ga vi večkrat zvesto ino skerbno ne obišete. — Marsikdo bi pa še kako reč, kako delo prav storil, ga dobro opravil, ko bi se ga le vedil prav lotiti; marsikdo bi tudi sveti križev pot z večim duhovnim dobičkam obiskal, ko bi le vedil to pobožnost prav pričeti in jo končati; zavoljo tega me kar pridno poslušajte, kako sveti križev pot obiskujte, de njemu dodeljene odpustke zadobite.

A. Pred vsim drugim, nar pervo, je nam per obiskovanju svetiga križeviga pota potrebno, de imamo skesano serce čez svoje grehe; zakaj le greh, le greh je tisti edini vzrok, za kteriga voljo je Jezus Kristus na svet prišel, terpel in umerl. Grevingo čez svoje grehe moramo tedaj pred vsim drugim v sercu obuditi, preden se k obiskovanju svetiga križeviga pota podamo. Na obiskovanje svetiga križeviga pota ni le en sam, ampak več popolnoma, kakor tudi več nepopolnoma odpustkov dodeljenih, ktere vse z enim obiskovanjem zadobiti zamoremo, če smo le v stanu posvečujoče gnade božje; v stanu posvečujoče gnade božje smo pa le takrat, kadar smo brez smertniga greha. — Odpustki, kakor iz keršanskiga nauka dobro veste, nimajo moči grehov odpušati, ampak le to moč imajo, časne kazni zbrisati, ktere bi človek po odpušenim večnim dolgu greha, katero odpušenje večniga dolga grešnik pri dobro storjeni spovedi zadobi, še ali na tem svetu, ali pa tamkej v vicah poplačevati mogel. V stan posvečujoče gnade božje pa se zamore postaviti obiskovavec svetiga križeviga pota z odkritoserčno spovedjo,

ali če ta za tisti hip mogoče ni, s popolnoma grevingo, sklenjeno s terdnim sklepam, kakor hitro bo moč, svojo dušo madežev greha oprati v zveličanski kopeli svete pokore. Iz tega se tedaj vidi, de grešnik, ki ima svojo vest s smertnimi grehi obteženo, odpustka, to je, odpušanja časnih kazni zadobiti ne zamore, ker prej mu mora večni dolg odpušen biti. Ker tedej grešnik zavoljo smertniga stanu svoje duše odpustkov zadobiti ne zamore, ali morebiti tudi zavoljo tega ne sme svetiga križeviga pota obiskati? —

Res je sicer, de grešnik, dokler se z Bogam po vredni spovedi ne spravi, celo nobeniga odpustka v našim pomenu zadobiti ne zamore, vender je njemu obiskovanje svetiga križeviga pota še le nar bolj priporočevati, ker tukaj, če bo po tih podobah svoje oči obračal in postavim, na tretjim, sedmim, na devetim štacionu zagledal, kako ljubi Jezus pod težo veliciga križa pade, kako ga neusmiljeno vzdigujejo, mu zopet težki križ nakladajo, ga suvajo, bolj vlečejo kakor sam ves oslavljen hoditi zamore, na životu ves razmesarjen, s ternjevo krono na glavi, s kervijo oblit; zdaj na desetim štacionu, kako Jezusu obleko iz razmesarjeniga života tergajo, in tako vse rane oponovijo, ktere je ravno po bičanju na svoji sveti človeški natori prestal, ino mu grenkiga želča piti ponujajo; na enajstim štacionu, kako ga neusmiljeno na križ telebijo, mu roke raztegujejo, žeblje v taiste vertajo, s težkim kladvam na nje udarjajo — ali je pač mogoče, de bi kristjan, kteri bo to terpljenje Jezusa, svojiga Odrešenika zmalano gledal, terd kot železo ostal? Je li mogoče, de bi se on per pogledu teh bolečin v svojim sercu ne stresel, ker se je vender na dan njegove smerti zemlja tresla, so skale pokale, grobi se odpirali, mertvi vstajali, solnce mraknilo? Je li mogoče, de je on terši, kot neobčutljiva narava? Je li mogoče, de bi on pri pogledu tih grozovitih muk potoka solz ne točil? Ino če zraven še kaj pomisli, de ravno on s svojim pijančvanjem Jezusu grenkiga želča piti ponuja, s svojim rotenjem, preklinjevanjem, perduševanjem, zakramentiranjem njega na križ pribija; če bo ženska vsa posvetna Jezusa vsiga naziga pogledala ino pomislila, de ona Jezusu persušeno obleko z njegoviga presvetiga života terga in na se obeša, ne svojo sramoto pokriti in se hudiga mraza ubraniti, temuč družih oči na se vleči in jim dopasti; če bo prešestnik ali prešestnica Jezusa pod težkim križem že tretje pasti in ležati zagledal ali zagledala, ali ju ne bo svet strah spreletel in ona dva spoznala, de ravno ona s tem greham Jezusa na tla tišita? — Ob kratkim, grešnikovo terdovratno serce se utegne pri obiskovanju svetiga križeviga pota omečiti, začel bo spoznavati svoj dolg, njegovo serce bo nepo-

kojno, vest ga bo spekla, in ravno tako se bo lahko za vredno spoved perpravil. Torej, grešnik, moj tovarš! kolikanj večkrat bova semkej prihitela, in Jezusa po tem britkim potu njegoviga terpljenja, njegovih bolečin spremljevala, tolikanj obilniši bo najna ljubezen do njega, tolikanj bolj bova greh sovražila in pa čednost ljubila.

Pa koliko je tudi že tacih grešnikov bilo, katerim so se po premišlovanju Kristusoviga terpljenja oči odperle, de so gnjusobo svojih grehov spoznali, se na edino pravo pot resnične pokore podali, se v duhu svetosti iz tega sveta ločili, in so zdaj kot svetniki češeni. Med drugimi zgledi vam tukaj eniga povem, od svete Melanie.

Kakor otrok per petih letih je že bila Melania tako gerdiga in nespodobniga zaderžanja, de je bila celo odrasnim fantinam in dekletam v spodtiko in pohujšanje.

Mati ji je odmerla; svojiga dobriga, pobožniga očeta Izidora po imenu pa kar nič slušati noče, ona mu vselej in povsod odgovarja, jezlja, nobeniga človeka per miru ne pusti, vsakimu vé kak gerd perimek dati, od molitve noče ne besedice slišati, neznano kleti pa gladko zna, v cerkvi se nespodobno zaderži, vé še tudi od drugih pohujšljivih reči govoriti, ob kratkim, dete je bilo mlado na letih, pa staro na hudobijah. Kakor je bila ta deklinica hudobna, vender v odreji nje oče dan današnjih staršev posnemal ni, kateri, ako jik otroci na pervo besedo ne ubogajo, ali se kako drugač pregrešijo, vse hudiče iz pekla na pomoč kličejo, se rotijo ino zdajajo v pričo otrok tako neznano, de morajo poštenimu človeku lasje se vzdigovati, potem se pa čudijo, de njih otroci, ki se še komaj obleči zamorejo, že kleti, hudičevati znajo. Melaniin oče Izidor ni bil takšin, on ni nikdar gerde besede zinil, temuč on je le z lepo podučuje, svari, prosi, k dobrimu priganja z besedo in z lepim zgledam, in pa za njo k Bogu zdihuje, ker vedno prosi, de bi jo razsvetlil in ji pravo razumnost dal, tode vse to ni še nič pomagalo. — Okoli dvanajst let stara Melania preiskuje ino premeta neke cape po stari skrinji in na dnu taiste najde britko martro ali krucifiks, kteriga je bila še njena ranjca mati v taisto položila, vzame ga, ogleduje, ino kakor de bi ne vedila, kaj je, čigava podoba je, ga pernese svojimu očetu ter ga vpraša vnemarno kot vselej: Oče! kaj pa je to?

Oče ji pohlevno odgovori in reče: To je sveti krucifiks, podoba križaniga Jezusa, našiga Odrešenika. — Melania praša dalje: Kdo pa je Jezus? Oče ves prijazin ji reče: Ljubi otrok! kolikokrat sim ti že povedal, pa si še vselej pozabila, pojdi bližej, poslušaj me in zapomni si dobro. Oče jo zdaj podučí bolj na široko, kar vam le ob kratkim povem,

pravi ji, de je Jezus Kristus Bog od vekomaj, de je zavoljo nas človek postal, de je zavoljo mojih, tvojih in celiga sveta grehov na križu umrl. — Dekletu se sicer te besede čudne zdijo, sežejo ji pa vendar nekoliko v serce, rahleje govori ino skoraj jokaje vpraša pobožniga očeta: Kdaj sim pa jaz Jezusa toliko razžalila ino kdaj take grehe storila, de bi bil Jezus zavoljo njih na križu umreti mogel? — Oče ji odgovori, de je ona že velikokrat Jezusa grozovito razžalila, s svojim nespodobnim zadržanjem v cerkvi, na cesti, ker nikogar per miru ne pusti in vsakimu gerde perimke daje, s svojimi grehi proti meni, ker me ubogati nočeš, ker mi le odgovarjaš in jezljās in tako dalje. Glej otrok! reče dobri oče, to so grehi, ktere si ti storila, kateri Jezusa žaliyo, in vnovič na križ perbijajo. Per tih besedah so se Melanii oči v solzah topile, gnada božja je v nji delati pričela, prosi očeta, de bi ta krucifiks nji podarili.

Oče ji ga da, tode pristavi, de naj ga skerbno varuje. Hvaležno ga zdey Melania vzame, stisne, poljubi, ter z njim v svojo izbico hiti, se v taisto zaklene, celi dan pred Jezusom kleči, prosi odpušenja, zdihuje in moli tako: O ljubi moj Jezus! kolikokrat sim vender jaz tebe razžalila (tukaj našteva svoje grehe in spozna ter reče) jaz, jaz sim vzrok, de so te tako neusmiljeno na križ perbili, mučili in umorili, pa ljubi Jezus! ko bi bila jaz to dobro razumela, de te greh vnovič na križ perbija, nikdar bi ga ne bila storila, perzanesi, o Gospod! meni in moji nevednosti. — Čez nekoliko dni je bila Melania vse drugačna, vsa spremenjena, in kakor je bila poprej vsim v spodtiko in pohujšanje. tako zdey v lep ino spodbuden zgled. Kader se ji je kaj zoperniga permerilo, je pritekla k svojimu Jezusu, ino njemu je svoj križ tožila, in le od križa je pravo notranjo tolažo ino svoje veselje zadobivala. Če jo je kdo razžalil, se ni več jezila, ampak pred Jezusa pokleknila in molila rekoč: Ah, moj Jezus! kako vender te ljudje žaliyo in vnovič križajo, raji bi jaz umrla, kakor pa, de se greh dela.

Pa ne le sama Melania je po premišlovanju Kristusoviga terpljenja vsa drugačna postala, v čednosti rastla, temuč ona je tudi drugim to sveto vajo priporočevala. Nek dan obiše Melanio soseda, vsa žalostna, objokana zavoljo razujzdanosti, zapravlživosti in pijančevanja svojiga moža, s stokam in jokam toži Melanii svoj križ, moža pred njo čerlišiga dela, kot so saje v dimniku, jezik brusi tako naglo, de vihar veternice tako urno ne goni, po dolgim ropotanju obmolkne in dobriga sveta od Melanie pričakuje. — Ali Melania, ktera je tiho njeno pritožbo poslušala, jo popraša: Ljuba moja soseda, ali nimate nobene britke martre, nobeniga

krucifiksa per hiši? — Sosea debelo oči odpre in reče: Pač, imamo krucifiks v hiši, v kotu na steni za mizo visi. — Čimu pa vam je, jo vpraša Melania, ali samo zavoljo lepšiga, de tamkej visi, in pa, de pajki krog njega predejo? — Pojdite, pojdite, ljuba moja sosedu domu, pokleknite pred britko martro in ondi se učite, voljno poterpeti, in pa ta križ, kteriga ste si sami naložili, morebiti še celo iskali, brez godernjanja nositi. Zavoljo Boga, zavoljo Jezusa kaj poterpeti vam bo dalo sladkost, ktere dozdaš še niste okusili. Te besede, ki jih je Melania od svetiga Duha razsvitljena govorila, so hudo jezo in togoto te sosedu potolažile, stori, kakor ji je svetvano, vsa se spreoberne, postane lep zgled poterpežljivosti, in le z njo, nikakor pa s svojim dolgim jezikom je sčasoma tudi svojiga moža spreobrnila. — Ste slišale žene, ki imate nerodne, morebiti celo pijance za moža? — Ste slišali pa tudi vi možje, ki imate jezičnice, klepetavke za žene, kje imate pomoči iskati?

Kakor je Melania po premišlovanju Kristusoviga terpljenja iz hudobniga otroka pobožno dekle, pobožna kristjana postala, se v duhu svetosti iz tega sveta ločila in je zdaj kot svetnica v nebesih češena, ravno tako zamorejo tudi grešniki po tem zgledu premišlovati terpljenje Jezusa Kristusa, sveti križev pot obiskati ino njim se bodo oči odperle, de bodo svoj greh v resnični spovedi spoznali, ga vselej sovražili, vse grešne prilžnosti zapustili, se spreobrnili, ino iz krivičnih pravični kristjani postali.

B. Potem, ko je obiskovavec svetiga križeviga pota ali čisto spovedal se svojih grehov, ali vsaj popolnoma grevingo čez nje obudil, naj stori drugič dobro menitev ali majningo, posebno de želi vsih odpustkov vdeležiti se, kteri so štacionam dodeljeni.

Na dobri menitvi, ljubi moji! je jako veliko ležeče; kakor senca za človekam, tako gre za namenam cena naših del. Kar to dobro menitev zadene, bote nar bolj storili, če en popolnoma odpustek sami za se isprositi, druge odpustke pa vse za duše v vicah darujete, postavim za duše ranjkih staršev, bratov, sestra, prijatlov, znancov, dobrotnikov, za dušo, ktera je nar bolj pomoči potrebna, ali ktera po našim zadržanju pohujšana zavoljo nas v vicah terpi, ali za dušo, ktere se nikdo posebej ne spomni, ali za ktere sam Bog hoče, de bi se za nje molilo in jim pomagalo. Tedaj preden, se še k štacionam podaste, dobro menitev obudite, za ktere mrtve namreč želite svete odpustke zadobiti in jim jih darovati; zakaj za druge žive, kakor sami za se, ne morete nobenih odpustkov zadobiti. — Per ti priči je tudi dobro opomniti, kadar ste se namenili sveti križev pot obiskati, de se že neko-

liko poprej na to obiskovanje in premišlovanje Kristusoviga terpljenja perpravljate. Pa saj sami dobro veste, de če le tje v en dan na kako posebno delo, kteriga vsaki dan v rokah nimate, lopnete, brez pomislika, kako se ga je lotiti, od ktere plati poprijeti, se vam delo gotovo le slabo vede. — Kadar se ljudje iz doma k službi božji spravljajo ino se poprej za terdno skregajo, na potu proti cerkvi drugi drugiga opravljajo, dobro ime obirajo; mladenči klafajo, dekleta med seboj nespodobne pogovore od gizdovih oblačil in od popoldanskiga plesa imajo, fante poslušajo in se jim debelo posmehujejo, se pred cerkvenimi vratmi ustavijo, z očmi v oči pikajo, z požmigovanjem poprašujejo, pa tudi z požmigovanjem odgovor dobivajo in tako polni posvetnih, še celo pregrešnih misel v cerkev stopijo: o takrat je jako malo pobožnosti v cerkvi, človek je sicer s svojim truplam v nji, s svojim duham pa, sam Bog vé, kod se klati in potika. Tak človek, če tudi roženkranc v rokah derži, se z njim igra, ter jagode na njem prešteva, ali pa po bukvicah kake molitvice iše vender s sercam ne moli, ker ne misli v to, kar zgovarja, ne v tega, s kterim se pogovarja. Človek, kteri želi pobožno pri daritvi svete maše biti in se njenih dobrot vdeležiti, mora svojiga duha perpravljati, ravno tako tudi človek, kteri hoče sveti križev pot vredno obiskati, in svete odpustke zadobiti, se mora na to pobožnost perpravljati; vse nepotrebne misli mora človek že doma, ali vsaj zvunej cerkve pustiti, de ga v cerkvi ne motijo, in ako mu vender zavoljo človeške slabosti med premišlovanjem Kristusoviga terpljenja v glavo pridejo, si mora prizadajati, si jih iz glave spraviti, torej se v njih ne zaderževati, ali pa še celo veseliti. K temu vam bo prav dobro služilo, že ko iz doma greste, misliti, de greste v duhu po ravno tistim potu, kteriga je naš ljubi Jezus storil, ko je šel s težkim križem obložen na goro Kalvario; mislite si torej kakor de bi vidili Jezusa vsiga raztepeniga, počasi zavoljo veliko prelite kervi in velicih bolečin se prestopati pod težo veliciga križa, kteri vas z milim glasam in žalostnim obličjem prosi, de bi mu pomagali vsimu oslabljenimu težki križ odnašati, kteriga namesto nas nosi in nositi mora, de bi naš dolg plačal nebeškemu Očetu.

C. Tako mora človek svojiga duha pripravljati, kteri si je namenil sveti križev pot vredno obiskati. S potertim duham, s skesanim sercam čez svoje grehe in s tako svetimi željami podajte se zdaj še le tretjič k prvi tabli ali k prvemu štacionu, ino premišlujte, kolikor vsak zamore le to in pa čez to, kar na štacionu malaniga zagledate. Prav dobro bi bilo, de bi vam zdaj od štaciona do štaciona šel ino povedal, kaj vam je pri vsakim štacionu posebej premišlovati. Vsiga tega pa,

ljubi moji! kar bi jaz vam tukej povedati želim, vi v glavi ino spominu obderžati niste v stanu, pa tudi bi bil o tem pozimskim času na moč predolg, torej vas le na malane podobne zavernem, zavoljo tega so tudi podobne tukaj, de našimu spominu na pomoč perteko, in de bi našimu spominu kaj ne ušlo, kar je perpravno v nas svete želje obuditi, se štacioni tudi rasvetlujejo. Ker je pa tudi ta lepa navada, de, kadar se sveti križev pot slovesno v cerkvi od dušniga pastirja vodi, pred začetkam te pobožnosti kratek nagovor od Kristusoviga terpljenja zbranimu ljudstvu ima, in se tako pričujoči na kak poglaviten del Kristusoviga terpljenja po dušnih potrebah opomnijo; se po vsi pravici popolnoma zanesem na visoko učenost in modrost vaših dušnih pastirjev, de vas bodo oni k premišlovanju Kristusoviga terpljenja bolj unéli s svojo krepko gladko besedo, kot jaz s svojo mlačno, ali pa morebiti še celo nerazumljivo.

Na ta način, ljubi moji! kakor smo dans pervikrat per obiskovanju tega novopostavljeniga svetiga križeviga pota Jezusovo terpljenje premišlovali, ravno na ta način morate tudi vi pri vsakim posameznim obiskovanju Jezusovo britko terpljenje premišlovati. Če gre ta ali uni sam sveti križev pot obiskati, naj kratko po svoji volji permišluje britko terpljenje Jezusa Kristusa, posebno naj takrat v svojim sercu občuti ino spozna, de on vzrok je in je bil, de je Jezus Kristus tolikanj terpeti mogel. — Jih gre pa več vkupej sveti križev pot obiskat, je dobro, de eden, ki brati zna, počasi, razumljivo, pobožno iz bukvič imenovanih: *Pot svetiga kriša od izveličaniga Patra Leonarda*“ bere, drugi pa, ker svoje oči na štacion obračajo, to v sercu prevdarjajo, kar brati slišijo in z očmi gledajo.

Premišlovanje Jezusoviga terpljenja samo na sebi, brez vse druge molitve, ljubi moji! je že zadost, de se štacionam dodeljeni odpustki zadobiti zamorejo; nasprot pa še tako dolge molitve, postavim, ko bi kdo tudi pri vsakim štacionu celi sveti roženkranc obmolil, zraven pa nič ne premišloval Kristusoviga terpljenja, ta bi vender zadost ne storil menitvi svete matere katoliške cerkve, in tudi odpustkov svetiga križeviga pota zadobil ne bo. — Vender pa naj se nobeden ne ustraši ino ne misli, jaz ubogi, kmečki človek, ki ne znam ino ne morem premišlovati, pokaj bom hodil štacione obiskovat, tako čas zapravljat, ker svetih odpustkov brez premišlovanja zadobiti ne morem? — To, ljubi moji! je prazin strah ino zgovor, ki celo nič ne velja. Premišlovati čez ta del Kristusoviga terpljenja, kakor je na vsakim štacionu posebej zmalano, velja za taiste, kateri so bolj učeni, bolj razumni, ino sploh za taiste, kateri brati znajo, ali pa brati poslušajo;

kteri so pa manj učeni, manj razumni, ki ne morejo pa tudi ne znajo premišlovati, ali svojih misel čez ta del terpljenja, kakor je na tabli zmalano, zbranih imeti, tem je zadost, de se le k štacionam s pobožnostjo podajo, na table pogledajo in s svojimi očmi zagledajo, kaj in pa koliko je njih ljubeznjivi Izveličar zavoljo njih grehov tako poterpežljivo prestal, de svoje serce k usmiljenju ino ljubezni do Jezusa užgejo, čez svoje grehe pa serčno žalost obudijo s terdnim sklepam, na vso moč v prihodnje greha se varovati, in Boga nikdar prostovoljno ne razžaliti.

Tako se mora od štaciona do štaciona iti, zakaj obiskovanje svetiga križeviga pota se imenuje pot; pota pa mi nobeniga ne storimo, če zmirej na enim kraju per miru ostanemo, ampak le takrat, kadar se premaknemo, torej se mora tudi premakniti od štaciona do štaciona in kakor sim rekel premišlovati Kristusovo terpljenje. To premikvanje pak naj se zgodi brez vsiga pahanja, brez suvanja, s sveto grozo in s pobožnostjo le se mora prestopati. Le slabi stari, bolehní, ki se ne morejo tako lahko posebno, ko bi v cerkvi še drenj bil, premikvati, le samo ti smejo, zmirej na svojim mestu ostati, ino proti podobam oziravši se v mislih iti od štaciona do štaciona.

Glejte, ljubi moji! takole se obiše sveti križev pot, in na zadnje se Bogu daruje britko terpljenje Jezusa Kristusa za odpušanje svojih in celiga sveta grehov, se oponovi menitev se vsih odpustkov vdeležiti, in po vpeljani navadi se na zadnje še 6 Očenašev, 6 Češena si Marij ino 6 krat čast Bogu odmoli, ktera molitev sicer bistevno ni potrebna, pa ker je enkrat vpeljana, naj se tudi ohrani.

Še enkrat vam prav ob kratkim povzamem, kaj vam je k vrednimu obiskovanju svetiga križeviga pota nar potrebnišiga vediti. Pervič morate svojo vest madežev greha očistiti v zakramentu svete pokore, ali vsaj popolnoma grevingo čez taiste obuditi in skleniti kakor hitro bo moč izpovedati se. Drugič morate dobro menitev storiti, de želite vse štacionam dodeljene odpustke zadobiti, in to menitev morate obuditi že pred obiskovanjem svetiga križeviga pota; sveto obhajilo v dosego odpustkov svetiga križeviga pota ni bistevno potrebno, kakor per družih odpustkih med letam, ampak le stan posvečujoče gnade božje, ali brez smertniga greha ima njegov obiskovavec biti, ino tretjič se mora premišlovati Jezusovo terpljenje per vsakim štacionu posebej čez to, kar je na tabli malaniga, to je zapovedano in ukazano za taiste, kteri so bistriga uma, bolj podučeni ino brati znajo ali pa tudi le brati poslušajo, kteri so pa manj podučeni, slaboumni, za te je že zadosti, če terpljenje Jezusa Kristusa tudi

le sploh premišlujejo. Vse to se mora s pobožnostjo ino spo-
dobnostjo zgoditi, ino na zadnje se menitev oponovi, in od-
pustki se Bogu darujejo za se in pa za taiste mertve, za
ktere moliti in odpustke zadobiti smo bili že per začetku na-
menili.

Nikar ne opušajte, prosim vas, ljubi moji! tako lepe
priložnosti, ker si zamorete veliko zaslužiti za nebesa, *zdaj
so lepi dnevi, dnevi izveličanja*. II. Kor. 6, 1. *Zdaj delaj-
te, dokler imate čas; dokler je še dan, zakaj prišla bo noč,
v kateri ne bote mogli nič več storiti* Jan. 9, 4. za dušo
svojo. Kar si bote na tem svetu pripravili, to bote enkrat
v večnosti imeli. Pridni ino delavni, kakor ste za časno pre-
moženje, bodite še veliko skerbneji za zveličanje svojih duš;
na zadnjo uro vam bo merzelo trohljivo blago, vas veselilo
ne bo; le čednosti, v katerih ste se vterdili, ino dobre dela,
ktere ste si perpravili, bodo tolaža, edino pravo veselje ta-
krat. —

Ljubi moji! ko bi kdo k vam prišel v taistim času, ravno
takrat, kadar imate nar silniši poljske opravila, postavim
pšenico sejati, turšico osipati, seno ali grozdje spravljati, in
bi vam rekel: Sosedje moji! pustite svoje delo ino pojdite z
menoj; glejte; zvedil sim po svojim nar verjetnišim prijatlu,
de dva dni hoda od tod je odperta neka jama polna čistiga
zlata ino srebra, sleherni, mi pravi ta moj prijatelj, kateri koli
do te jame pride, si sme naložiti, kolikor nesti more; pustite
svoje delo, pojdite z menoj, si bomo prinesli zlata ino sre-
bra; s tem bomo svoje stare dolgove poplačali, dote odraja-
tali, hiše popravili in vsiga si bomo poskerbeli, kar koli nam
je potrebni. —

Vprašam vas zdaj, ali ne boste vi svojiga še tako sil-
niga dela popustili, s tem prijatlam šli do te jame si nabrat
zlata ino srebra? Bote rekli: Bi že šli, ali take jame nikjer
ni, mende še v Kalifornii v severni Ameriki ne, in ko bi tudi
kje bila, bi ljudje dobro pot do nje zagrado ter varovali, de
bi jim je denarja lakomni ljudje ne spraznili.

Če se tudi vse jame, v katerih se zlato, srebro, baker,
svinec ali kaka druga ruda koplje, enkrat spraznijo, ino lju-
dje te votle prazne jame popustijo, je vender ena duhovna
jama, ktero vsi ljudje, kolikor jih je kdaj na svetu živelo,
jih zdaj živi in jih bode živelo noter do konca sveta, ko bi
tudi vsi ti ljudje ob enim iz nje kopali in zajemali, nikdar
nikoli spraznili ne bodo *neskončniga zasluženja Jezusa Kri-
stusa, njegoviga terpljenja, njegove smerti, ino njegove pre-
svete rešnje kerri*.

In ravno to duhovno jamo, ljubi moji! sim vam jaz dans
odperl; glejte! v tih štacionih je ona razobešena po vaši

cerkvi; lahko si jo ogledate, in ako vas mika dobiček, kopajte, zajemajte iz nje, dražji so odpustki, kot zlato ino srebro celiga svetá; če bote iz te jame kopali, ne bote gram-povih, žulastih rok dobili, pa tudi ni treba, de do nje pride-te, dolziga pota storiti; od nar bolj oddaljenih hiš te poštene fare do te božje veže svetiga Vida mende nimate veliko čez eno uro hoda, tedaj eno uro hoda in pa pol ure premišlova-nja Kristusoviga terpljenja pred temi podobami je zadosti, de odpustke zadobite, ino z njimi Očetu nebeškemu *tiste dolgove poplačate, ktere bi vi njemu še ali na tem svetu, ali pa tam na unim v vicah poplačevati mogli.*

Ne recite, de nimate časa; o le pomislite, koliko lepiga ino dražiga časa je zgubljeniga v nepotrebnih in dostokrat tudi v pregrešnih pogovorih. Pojdite raji namesto maloprid-niga pogovarjanja sveti križev pot obiskat, in ne bo se vam bati, de čas po nevrednim tratite. Ob nedeljah ino zapove-danih praznikih namest pohajkvanja, igrač, snidovanja, sča-kanja na kakih samotnih krajih, prepevanja kakih pleperek, opravljanja svojiga bližnjiga, pridite raji premišlovat Jezu-sovo britko terpljenje in svete odpustke zadobit; pol ure po-prej od doma ino pa naravnost v cerkev pred te podobe, ali pa pol ure po dokončani službi božji pred temi podobami, to pač ni veliko za tako ljubeznjiviga Jezusa storiti. — Posebno pak naj vas k večkratnemu obiskovanju svetiga križeviga pota napeljuje misel vaših ranjcih staršev, bratov, sestra, prijat-lov, znancov, dobrotnikov. Oni, če imajo božji pravici še kaj poplačevati, si sami sebi pomagati ne morejo, glejte! le vam, le vam je od dans za naprej ta lepa priložnost dana, de zamorete sami sebi, pa tudi njim pomagati iz strašniga terpljenja vic. O ljubeznjivi sin! ti kliče dans iz strašniga ognja vic terpeči oče, ljubil sim te na svetu, storil tolikanj za te, trudil se noč in dan, de sim ti pohištvo v dobrim sta-nu zapustil in dolgove poplačal; ljubil sim tudi Boga v svo-jim življenju, vredno obhajal njegove praznike, ali ljubi sin! božje pravice so tenke in ojstre njegove sodbe, spoznan sim še veliko let nevredin nebeškiga veselja, v stanu si nisim več pomagati, ker moj čas je pretekkel, je minil, le ti si v stanu po obiskovanju svetiga križeviga pota s svetimi od-pustki meni pomagati, pa tudi sam sebe ubraniti, de semkej ne prideš. — O preserčna hči! zdihuje zapušena mati, ki je že davno na božji pravici stala ino prelahka spoznana bila, poverni mi tiste skerbi, tiste neprespene noči, ko sim te va-rovala, povijala, budila, nad teboj čula, ko si bila odrastla, sim ti spregledala veliko, ko bi te bila mogla po dolžnostno strahovati, ino ravno zavoljo tega imam božji pravici še veli-ko poplačevati, pomagaj mi, kar celo lahko storiš, ker imaš

sveti križev pot, ne odkladaj mi pomagati, saj sim ti tudi jaz vselej urno pomagala, če si le zavekala, ko si mlado dete bila, pomagaj mi, zarotim te per tisti ljubezni, katero si mi dolžna. — Prijatli, znanci! se glasijo druge pozabljene duše, še vas ljubimo; tudi vi nas ljubite, in ker terpimo veliko, tako spomnite se per obiskovanju svetiga križeviga pota tudi nas, de bomo rešeni iz strašnega terpljenja vic.

Sinovi, hčere, prijatli, znanci! sej imate ušesa, de slišite, ino serce, de občutite. Per tako milim glasu vaših ljubih ranjkih, kteriga oni dans po meni vam pošiljajo, se popolnoma zanesem na vaše občutljivo serce, in odgovorim v imenu vas vsih tistim vernim dušicam, ktere vaše pomoči potrebujejo tako: O preljubeznjivi ranjci! nismo vas še pozabili, pa tudi vas pozabili ne bomo, dokler nam bije serce; ne bo visel zastonj ta novoblagoslovljeni sveti križev pot, kteriga pridno obiskati vi nam dans priporočate; vaš krič ino glas, ki ga dans nam pošiljate, bo bobnel v naših ušesih; mi bomo pritekli vsi skesani, s zbranim duham večkrat semkej, ino klicali bomo tako: Darujem ti, neskončno usmiljeni Oče nebeški! odpustke svojiga današnjiga obiskovanja svetiga križeviga pota za svojiga ranjciga očeta, za svojo ranjco mater, za svoje ranjce brate in sestre; darujem jih uboga udova za svojiga ranjciga moža, darujem zapušeni udovec za svojo ranjco ženo; darujemo, o Oče nebeški! odpustke svetiga križeviga pota za svoje ranjce prijatle, znance, dobrotnike, in za vse taiste verne, za ktere smo moliti dolžni, odpusti jim milostljivo tiste leta, ktere bi še v vicah po tvoji tenki pravici v strašnih bolečinah preterpeti imeli, vzemi jih iz terpljenja vic, in perpelji jih v večno srečni raj, kjer ti kraljuješ z vsimi izvoljenimi, Bog od vekomaj do vekomaj. Amen.

Na Kostanjevici 1853.

V god in praznik svetiga Jožefa.

Mnoge so nadloge, s kterimi Bog
pravične obiskuje. Ps. 33, 19.

Kar na tem prijaznim hribcu nad Gorico v naši, smem reči zadost okinčani cerkvi, podoba matere božje na velikim, in podoba svetiga Jožefa na stranskim altarju stoji, od tistih mal imajo ljudje bližnjih okolice posebno pobožnost do Marie in do njeniga čistiga ženina pravičniga Jožefa; in ako le nalliv ne vsuje in dež nepretegama ne gre, je vselej naša cerkev pobožnih molivcov ino prosivcov polna, nagnječena, kadar obhajamo z materjo katoliško cerkvijo god ino praznik tega ali uniga zmed tih dveh svetnikov. In ali niste tudi vi dans po svoji stari navadi semkej prihiteli, še tudi se med seboj opominali, klicali dans na Kostanjevico iti, zavoljo tega, ker obhajamo praznik svetiga Jožefa? In ali niste tudi zavoljo tega svojih otrok semkej pripeljali, kamor so tudi vas nekdaj vaši ranjki starši vodili, počastit svetiga Ježefa, perporočit se mu, de bi nam vsim vkupej tudi v prihodnje mogočen varh biti blagovolil, kakor nam je bil dozday? — Jaz vidim na obrazu vašim in na njem zadosti razločno berem, de ste dans zavoljo tega semkej prihiteli počastit svetiga Jožefa, iz lece zaslišat kak lep nauk, kaj iz njegoviga življenja v poduk in posnemanje.

Ali, ljubi moji! jako malo je nam od življenja svetiga Jožefa iz svetiga evangelija znaniga; sveti evangelisti ga komaj spomnijo, in vse, kar v njegovo hvalo in pohvalo rečejo pa tudi reči zamorejo, je le ta kratki perlog: *Jožef pa, njen mož, je bil pravičen.* Mat. 1, 19.

Malo je beseda „pravičen“; pa sveti evangelisti, ki vse, karkoli pišejo, ob kratkim popisujejo, v malim veliko izrečejo.

Če torej pravijo od Jožefa, de on je bil pravičen, pravijo s to besedo ne le, de on ni kradel, ni ropal, ni ubijal, ni voglaril ni pijančeval, ni klel, ni prešestval, ni sleparil, ni goljfal, ni obrekoval, ni opravljal, ni mermral; temuč pravijo s to besedo tudi, de on je lepo molil, službo božjo na tanko opravljal, pridno delal, pobožno živel, vsakimu svoje dal, in se popolnoma v božjo voljo izročil; pravijo, de v njem so bile vse lepe čednosti, kot v šopku združene, de njemu ni manjkalo nobene.

Kakor keršanska pravica „*vari se hudiga ino stori dobro*“ iz dveh delov obstoji, iz opušanja hudiga in dopernašanja dobriga, tako je tudi Jožef se hudiga vselej in povsod varoval, in dobro vselej in povsod storil. Tudi mi le tega pravičniga imenovali bomo, kateri zraven opušanja hudiga tudi dobre dela dopernaša,

Ko bi bil sveti Jožef, kateri je vselej in povsod zvest bil svojimu Bogu, povsod vse njegove zapovedi na tanko spolnoval in nikdar čez njih mejo segal; rečem, ko bi bil sveti Jožef, svest si svoje pravice per toliko križih in nadlogah, s kterimi ga je Bog čas njegoviga življenja obiskoval, postavim, ko se mu je angel Gospodov v spanju prikazal in govoril rekoč: *Vstani, vzemi dete in Mario in beži v Egipt. Mat. 2, 13.*; rečem, ko bi bil sveti Jožef dan današnjih slabovernih in obupljivih kristjanov eden, on bi bil po žalostni spričbi vaši, per taistih klel, godernjal in mermral, in si mislil, de on taistih nikakor zaslužil ni. Ali per vsih križih ino težavah, ktere mu je Bog čas njegoviga življenja pošiljal, on svojih ust ni odperl, de bi bil čez božjo previdnost godernjal in mermral, temuč njemu so bile znane besede preroka, Davida, kateri poje tako: *Mnoge so nadloge, s kterimi Bog pravične obiskuje. Ps. 33, 19.*

Hočete, ljubi moj! svetiga Jožefa posnemati, dans ga prav vredno počastiti, o! ne godernajte čez križe in težave, nadloge in zopernosti tega kratkiga življenja, čez bolezn, čez pomankanje, s kterimi nas Bog pogosto obiskuje, ker nas ljubi; ne mislite, de bi bile časne nadloge pravo hudo, pa tudi ne mislite, de bi bili vi tako pravični, de bi jih ne zaslužili. — Ker se pa ravno zavoljo tega ljudje čez reve, križe in težave tega življenja tolikanj ustijo, tolikanj godernjajo, ker mislijo, de od njih ni veči nesreče na svetu, in de premalo moči imajo jih prenašati, kakor tudi, de so tolikanj pravični, de jih ne zaslužijo, sim si dans namenil v svojim govoru jih tih dveh zmot ozdraviti, ter rečem: Križi in težave, nadloge in nesreče tega sveta niso pravo hudo, ampak pravo dobro, ktero nam božja milost pošilja. I del.

Jaz rečem drugič: Mi nismo pravični, ampak krivični, torej jih zaslužimo II. del.

To tedaj, kar mi imenujemo hudo, je dobro; to, kar imenujemo pravično, je krivično, torej kazni vredno. Namest čez božjo previdnost godernjati, učimo se dans hvaliti njegovo milost ino pravico, učimo se poljubiti šibo, s katero nas tepe.

I. Del.

Jezus Kristus, naš božji učenik, ki je prišel na svet, nam bit pot, resnica in življenje, imenuje v svoji imenitni pridigi na gori od osem blagrov le taiste srečne, kateri jočejo, ino reče: *Blagor vam, kadar vas bodo ljudje kleli, in preganjali in lagaje hudo čez vas govorili.* Mat. 5, 11. Sveti apostelni spoznavši, de prava sreča nikakor v veselju, ampak v mnogih britkostih cvete, tudi v svojih listih kristjane opominjajo, jih voljno prenašati. Sveti apostel Peter pravi, de je velika milost božja, če ona pripusti, de mi nedolžno terpimo. I. Petr. 2, 19. Sveti apostel Pavl Filipljane spodbuduje, poterpežljivo iz ljubezni do Boga prenašati zopernosti tega sveta, ker jih zagotavlja, de *gnada nadlog je enaka gnadi vere.* Filip. 1, 29.

Pervi kristjani viditi same apostelne toliko terpeti, kakor tudi slišati ta nauk iz njih ust, prenašajo voljno vse krivice ino nesreče, zgubo svojiga premoženja in življenja ino mirno pričakujejo venec, kteriga je Jezus obljubil tem, kateri zavoljo pravice preganjanje terpijo. — Jezus Kristus, sveti apostelni in prvi kristjani so imeli nadloge za pravo srečo ino dobro, in v resnici, oni se niso motili, so menili prav od njih, zakaj 1) nadloge nas ovarujejo grehov, 2) pokažejo, ali smo mi pravi krepotni kristjani ino 3) so zastava večniga življenja. Hudo, ki toliko dobriga sadu obrodi, je li ono hudo, je nesreča? — Nikakor.

1. Nadloge nas ovarujejo grehov. Po svoji slabi pameti ino razgreti domišljii si domišljujemo hudo to, kar je dobro, in dobro za hudo cenimo. Radi, le preradi obračamo svoje oči po drugih stanovih, ino s taistimi zaostanemo pri tem, kateri se nam nar srečniši dozdeva; pa v resnici je vredin obžalovanja in vročih solz. Viditi une srečne v njihovim stanu, ino sebe nesrečniga podkuri ogenj nevošljivosti, kateri požge radovoljnost s svojim stanom in obudi mermranje in godernjanje čez božjo previdnost. — Permerjaje svoj stan z unim srečnim navadno zdihujemo: Zakaj tudi jaz nisim rojen v naročju sreče, kot uni; zakaj sim jaz tak siromak in on tolik bogatin; zakaj sim jaz kmet in uni gospod; zakaj sim jaz hla-

pec, in uni gospodar; zakaj sim jaz dekla, in una gospodinja; zakaj sim jaz v tako nizki, in uni v tako visoki imenitni službi; zakaj jaz nimam toliko talentov, kot uni; zakaj nisim jaz tako lepa, kot una; zakaj tudi jaz nimam tako dragih oblačil, kot una; zakaj tudi meni zlati uhani ne mahajo iz ušes, kot uni; zakaj se žlahtne koralde ne svetijo na mojim vratu, kot na une; zakaj tudi moji persti niso okovani s perstani, kot une; zakaj nisim jaz tako lepo ravno zrastla, kot una; zakaj nisim jaz tako zdrava, kot una? O! prazne; kaj prazne, ampak pregrešne misli ino želje so to. — Ko bi bil ti, ki si rojen v revni bajti, ki imaš komaj toliko, s čimur si lakot utolažiš in nagoto pokriješ, ki komaj veš, kamo se imaš spat vleči, rojen v kaki grajšini, v velikim bogastvu, ti bi bil morebiti pogubljen. — Ali morebiti ne veste, de bogastvo porodi ali skopost, ali pa zapravljalivost? Ali ne veste, de visoke službe človeka napihnejo ino prevzetniga delajo, de zaničljivo gleda na te, kateri so v nizkeji službi od njega? Ali ne veste, de posebni talenti, prebrisane glave in visoka modrost je bila že mnogim v neizrekljiv padec? Ali ne veste, de le prevelika telesna lepota, naštuljena z drago obleko ino združena z zdravjem, človeka izpostavlja v nevarnost le prenaglo zgubiti dušno lepoto, sveto nedolžnost, bahati ino kazati se z njo, prodajati jo, in kupiti si z njo neznane bolezni?

Obernite le svoje oči po svetu, in ako niste slepi, bote vidili, de je tako. — Vidili bote bogatine pri svojim bogastvu stradati, hirati in medleti; zakaj to, kar imajo shraniti, ino to, kar jim manjka, si pridobiti, jih bolj suši, jim več dušne teže dela, kot tebi otožna misel, ki ne veš, kje boš jutri zajel, kje prenočil, s čim se oblekel; ali pa vidil jih boš zapravljalati svoje premoženje, piti ino jesti dobro tako dolgo, dokler je kaj. In ko so enkrat vse snedli — vse snedli ino nimajo več kaj v zastavnicu nesti, — vzamejo leseno žlico v žep, ino pred kakimi durmi čakajo, de se jim kaj kuhaniga podeli. Ali nimamo med nami tacih, ki so po zapravljalivosti iz bogatinov berači postali? — Ogledujte se dalje ino vidili bote v visoke službe postavljene prevzetne in zabavljive, velike talente in visoke učenosti zabresti v nevero; vidili bote od narave s telesno lepoto obdarovane otroke smerčati v naročju nesramnosti tako dolgo, dokler v kaki bolnišnici ne sognjijejo. — Sodite zdaj sami, če je to sreča ali nesreča, de je vam Bog v nizkim stanu rojenim biti dopustil, de vam ni dal ne preveliko blaga, ne posebnih talentov, ne visoke modrosti, ne toliko telesne lepote, de bi se zijaki za vami ozirali, vam taisto z očmi odkupovali, in si jo z denarjem prilastili. — Če je vam Gospod Bog vse to prikratil, ali le po malim privolil, zahvalite ga za to, s tem je vas mnogim greš-

nim nevarnostim otel, v ktere bi bili vi z njimi obdarovani zabresti utegnili; ne bodite nezadovoljni s svojim nizkim stanom, in tudi ne godernjajte zavoljo tega, marveč hvalite ga, zakaj vse to, kar ljudje posvetno srečo imenujejo, je narveči del tista robasta skala, na kateri se marsikaka barkica nedolžniga serca razbije, ino tako vsaka čednost utopi.

De vedna sreča, nikdar po kaki britkosti skaljena, človeka ob vse, ob Boga pripravi, nam poterdijo zadosti žalostni zgledi svetiga pisma. Savl, dokler je živel v ponižnosti in je pasel čedo svojiga očeta Ciza, je bil zvest ino ljub Bogu; ali kakor hitro je on po preroku Samvelu v Izraelcov kralja pomaziljen v sredi vsiga razveseljenja ino zvutih prilizunov čutil na svoji glavi blišečo kraljevo krono, in si dopadajaje ogledaval v svojih rokah strahovavno žeslo, oh! naglo je postal nezvest in nehvaležin Bogu. — Salamon je imel vsiga v obilnosti, modrost, de je pred njim in za njim še nihče imel ni, in nikdar imel ne bo, bil je prav žlahtniga serca, Juda in Izrael sta čas njegoviga kraljevanja v miru živela, bogatijo je imel neznano, vso srečo tega sveta; pa ravno ta sreča, pravi sveti Jeronim, je bila tista skala, na kateri se je razdrobila njegova čednost. Vse, karkoli mu je Bog dal, je obračal njega razžaliti, ino ravno zavoljo tega, ker ni imel te gnade, iz kelha terpljenja ino britkosti piti, je grozovitno padel. Zapustil je svojiga Boga, zatelebal se v ptujo lepoto, v neverne ženske, jih za svoje žene jemal, ino jim dopasti je izmišljenim bogovam, pred ktere so poklekovala, kadilo zažigal. Salamon, ki je v samih sladkostih živel, je le zavoljo tega padel, pravi sveti Jeronim.

Reve, križi, težave, zadloge nas ovarujejo greha, nas ovarujejo razuzdanosti. Kaj hočem storiti, govori Gospod po preroku Jeremiu, de me moje ljudstvo ne zapusti? Kakor bi se premišloval, kaj ima storiti, reče: Že vem, kaj bom storil: *poslal bom strah v njega serce, de me ono ne zapusti.* Jer. 42, 40. In ta strah je bil: neznane bolezni, morivna kuga, slabe letine, lakota, sovražnik v njih deželi, bil je ta strah to, kar nadloge imenujemo, s kterimi je Bog Izraelce k malikovanju tolikanj nagnjene greha malikovanja ovarval, in zabranil, de ga oni niso zapustili.

Gorje nam, pravi sveti Avguštin, ko bi mi zmirej v miru živeli, v vedni sreči; gorje nam, ko bi nikdar hudi veter nadlog naših tako izbujenih počutkov ne ohladil; gorje nam, ko bi Bog v kelih sladkiga veselja nam včasi grenkiga peléna ne primešal, kakor Savl in Salomon bi tudi mi njemu herbet obernili in ga naglo pozabili. — Ino ravno nadloge nas storijo bolj pohlevne, bolj krotke, bolj ponižne, bolj čiste, bolj trezne, bolj zmerne, bolj modre. Eh! kadar bolezen

človeka potlači in ga hudo vije, kadar ga pomanjkanje stiska, kadar je prazna mošnja, kadar je hud vihar točo istresel na naše bogato polje, in je vse razdrobila, kadar se je smert v našo hišo ukradla ino nanagloma pobrala do- briga očeta, ljubeznjivo mater, obetavniga otroka, zvestiga prijatla, kadar je nas kaka druga nadloga zadela, in nas Gospod Bog s križem obiskal, eh! takrat nam smerdi Babi- lonski kelih, takrat nas ne bo mikalo v navadne kratkočas- nice, ponižni ino skesani bomo le pri Bogu tolaže in pomoči iskali. Nadloge, pravi sveti Krizostom, so naš nar boljši učenik, zgovorniši ino prepričevavniši od vsaciga še tako glasovitiga pridigarja, katerim se po žalostni skušnji sedanji dan tako dolgo ne veruje, dokler se ne občuti.

2. Drugič, nadloge pokažejo, ali smo mi pravi kre- postni kristjani ali ne. Kakor prijatla le v sili spoznamo, ali je nam v resnici prijatelj ali ne; tako tudi Bog praviga kri- stjana le po nadlogi spozna; ino kakor nezvesti prijatelj od nas v sili odstopi, tako tudi v nadlogi hinavsko krepostni člo- vek od Boga odpade. De pa Gospod Bog po nadlogah tako poskuša krepost ino stanovitnost svojih pravičnih, kakor se čisti zlato v plavžu, odprimo le sveto pismo ino prepričali se bomo tega. — Krepost svojiga hlapca Abrahama je on poskušal, ker mu je ukazal, de naj svojiga ediniga sinu Izaka zakolje ino v žgavni dar prinese; očaka Jakoba je poskušal, ker je pripustil, de so mu hudobni otroci nar ljubsiga sina Jožefa prodali; Jožefa je poskušal v hiši Putifarjevi ino po- tem v tamni ječi; Joba, ker je pripustil, de je prišel ob vso živino, ob desetero otrok, in na zadnje še ob zdravje; To- bia je poskušal z zgubo premoženja in z zgubo vida; tri ba- bilonske mladenčce v sredi razbeljene peči, svoje preroke, ker je pripustil, de so bili nedolžno preganjani, kamnjani in pomorjeni. Berite ino vidili bote, de vsi taisti, kateri so bili Bogu ljubi, so bili od njega z nadlogami obiskani, in po ostri poti križev in terpljenja so prišli v sveto nebo. — Berite cer- kveno zgodovino ino prepričali se bote, kako oestro je Bog poskušal krepost svojih svetnikov, stanovitnost svojih mučen- cov, le eniga ni v svetih nebesih, kteriga bi Gospod Bog ne bil na svetu z nadlogami poljubil. Smradljive ječe, verige, lakota, žeja, mraz, vročina; sekira, meči, sulice, pšice; ražnji, križi; koli, vislice, germade; raztopljeni svinec, vrela voda, vrela smola, vrelo olje, vervi, biči; jame polne iz- stradanih medvedov, tigrov, levov, risov ino druge divje zverine, vse to je Bogu služilo poskusiti stanovitnost svojih mučencov.

Ko bi Bog sedanji dan kakiga trinoga poslal poskusit nas, ali smo mi zvesti hlapci njegovi, in ta trinog bi deržal

v eni roci meč in nam protil, prebosti nas, sulico, nabosti nas, raženj, nataktni nas, verige, vkleniti nas, v eni roci pa pokazal goljufni denar, premoženje, zdravje, posvetno čast, kaj menite, koliko bi jih to skušnjo prestalo, Jezusu zvestih ostalo? Soditi po tem, kako ljudje sedanji dan pregrešno mislijo, pa tudi brezvestno živijo, lakomni denarja ino prazne časti, želeti zdravja, trepetajoči pred vsako senco križa, bi jih v taki poskušnji kar veliko Jezusa zapustilo.

E, lohka je, pravi sveti Avguštin, v naročju sreče, v sredi obilnosti, o času mira sam sebi dopasti, visoko ceniti svojo krepost, ne kleti, ne godernjati, ne mermrati, tih in molčeč biti.

Ko se ti vse po tvoji volji izide, ko te nič zoperniga ne doleti in se tvoja sreča nikdar ne skali, misliš, de si vsim čednostim vdan, ino v njih poterjen. Pa Bog poskusiti tvojo ponižnost, pripusti, de te hudobni jeziki obrekujejo, raznašajo, tvojim lepim djanjem krive namene podtikujejo; on poskuša tvoja poterpežljivost ino pošlje ti poln usmiljenja hudo bolezen, ktera te na posteljo tlači, ravno ob času, ker meniš, de ti je zdravja nar več potreba, on poskuša tvojo vdanost v njegovo sveto voljo in perпусти, de ploha pridere, ti kos zemlje odterga, ti lepo travo oblati in povali, ali perпусти, de toča priropoče, žito in vino pokonča in v prah zazibne, ali perпусти, de ti kako pravdo zgubiš, ali ti kak drugi dobiček odleti, ali se sovražna tatinska roka perbliža in te oropa, ali ti kako živinče pocepne, ali te kaka druga nesreča sreča. Ino komaj te je ta ali druga nesreča zadela, kakšniga se pokažeš v nadlogah ti, ki si sicer tih, molčeč in poterpežljiv? Namest se v voljo božjo po zgledu tolikanj svetih mučencov izročiti in voljno poterpeti, upiješ, godernjaš, zakaj meni to nesrečo, jaz je nisim zaslužil, Bog je krivičen, kolneš té, kateri so te po krivim obrekli, kateri so ti kako škodo storili, mermraš, zakaj si ravno zdaj bolan, ker bi rad zdrav bil, po tem ali drugim dobičku, v to ali uno veselico šel, si poterpežljiv v prenašanju bolečin in družih nesreč? — Vsih tih grehov nisi spoznal v sreči, v zdravju, ino vender so v tvojim sercu kraljevali natihami, kdo jih je odkril, kdo ti pokazal, koliko ti še manjka do prave kreposti? O kdo drugi, kakor ravno križi, težave, reve, nadloge, britkosti, one pokažejo, kakošni smo v resnici; ino ako hočete spoznati, kateri je pravi, pobožni kristjan, glejte, kako se on v nadlogah zaderži. Brez nodlog, pravi modri neznanbog Seneka, bi se nikakor ne poznalo, koliko zamorete, pa tudi samiga sebe bi ne spoznali.

Ne rečite, nadloge so nepotrebne. To kar sam Bog za potrebno spozna, svetniki voljno prevzamejo, ino tudi nezna-

bogi poterdijo, bomo le mi v svoji prederznosti rekli, de to je nepotrebno? Kako? je li nepotrebno vediti, ali Boga v resnici, iz serca, ali le v besedi, z jezikam ljubimo? nepotrebno vediti, ali smo pravi krepostni kristjani, ali le hinavci? Bote le praviga kristjana spoznali v sreči; v obilnosti, v zdravju, v miru? — Ah žalost! celi svet je poln tacyh kristjanov, kateri Boga tako dolgo hvalijo, dokler so v sreči ino pri zdravju, v nesreči in v bolezni pa mermrajo ino upijejo, de vse od ropota po hiši glava boli. — Če pa vi, ljubi moji! per vsih britkostih, ktere vas stiskajo, Bogu zvesti ostanete, ne godernjate, ne mermrate; če takrat vaša vera ne peša, vaše upanje ne slabi ino vaša ljubezen ne ugasne, ino vi vender le ne nehate še zato Boga hvaliti, o kako lep zgled je to, kteriga dajate z voljnim poklonam v presveto voljo božjo, kako veliko je vaše zasluženje pred Bogam! Verjemite mi, en sam tak kristjan svetimu evangeliju več časti stori, kot vsi drugi kristjani vkupej.

Kakor se vojšak le takrat spozna, kak korenjak je, kadar v hudi bitvi je in sovražniku nasproti stoji, kakor mornarski kermir le takrat, kadar pri razježenim morju, ko valove visoke kot gora žene, barko nevarnosti reši, tako se tudi le v nadlogah pravi kristjan spozna. S. Bazili. Ni tedaj hudo ino nesreča, ako nas nadloge obišejo, ker le one pokažejo krepost pravičniga kristjana.

3. Tretjič sim rekel: Nadloge so zastava večniga življenja. De so časne nadloge zastava večniga življenja, je že nekdam sveti Janez Krizostom izgovoril, ker je Antiohene ob času neznanih potresov, tolažil tako: Vi Antioheni! ste nedolžni, pravi svetnik vernim, kterim je vikši pastir, škof, bil (o! de bi pač zamogli vsi dušni pastirji vselej in povsod od sebi izročeni ovčic tako reči:), ljubi Antioheni, vi ste nedolžni, ino zdaj britke solze vaše oči zalivajo ino se vam serce žalosti topi; pa zavoljo tega bote jokali, ker nedolžni terpite? O veselite se velikoveč bratje moji! veselite se v Gospodu. Veselite se, ker vaše duše so v božjih rokah; veselite se, ker vas Bog ponižuje na svetu, de bi vas v večnosti povikšal; veselite se, ker vaše imena so zapisane v bukvah življenja; veselite se, ker vaša nedolžnost, vaša stanovitnost v dobrim na svetu s časnimi dobrotami, s puhlo srečo ni poplačana, je vam ona zastava večniga povračila. — To je gotovo, kakor vsiga pravični Bog vsak greh kaznuje, tako tudi vsako čednost poplača. On kaznuje ali poplača na unim, kar ne kaznuje in ne poplača na tem svetu. Pravični mora tedaj v večnosti povračila in poplačila pričakovati.

Če ima tedaj pravični, z mnogimi nadlogami obiskan, na unim svetu svojiga plačila pričakovati in ga tudi terdno upati

mora; tako morajo posvetnjaki, ki v vedni sreči živijo, in od zopernost in težav tega življenja nič ne vedó, se bati ino tresti za svoje zveličanje. Oni vejo, ali vsaj vediti bi mogli, de je Jezus Kristus sam veliko terpel, de je svojim učencam govoril le od križev in težav, pa oni ne vidijo tih križev, ali če jih tudi vidijo, bežijo kolikor moč pred njimi, oni morajo tedaj se tresti ino bati. Mislite večkrat vi srečni, vi bogati tega sveta, kar opomina sveti apostel Jakob: *Jokajte in tulite zavoljo svojih nadlog, ktere bodo čez vas prišle.* Jak. 5, 1. — Kdor hoče priti v nebeško kraljestvo, mora prinesti pred sodnji stol vtisnjeno podobo križaniga Jezusa; sama ta podoba je negoljufno znamenje izvoljenih; same nadloge nam to znamenje vtisnejo, tode tega znamenja vi posvetnjaki, izrejeni v samih sladkostih, nimate, tedaj vi se morate bati ino tresti za svoje izveličanje.

Nasprot pa, govori sveti apostel Jakob dalje, vi po nedolžnim preganjani, obrekovani, vi, ki svoj kruh v solzah močite, in ga v potu zavživajte, vi, ki svojo žejo gasite z grenkim kelham britkosti, *bodite poterpešljivi do prihoda Gospodoviga, poterdite svoje serca, zakaj prihod Gospodov se bliža, sodnik na pragu vaših dur stoji.* Jak. 5, 8. 9. On vidi vse, on pretehta vse vaše dela na vagi svoje tenke pravice, in poverne vsakimu po njegovim zasluženju. Kako velika tolaža je tedaj za vas ta misel: *On vidi vse.* On vidi tedaj vašo nepremagljivo krepost in vašo grenko britkost; on vidi vaše solze, ki se vam po licu udirajo, jih pobira in kakor žlahtne bisere hrani. *On pretehta vse;* on vé tedaj, koliko vaše solze in vaše dobre dela na njegovi pravični tehtnici potegnejo. On plača vsakiga po zasluženju; dozda pravice, vam še ni nič plačal; zaupajte, on vam bo plačal; on je obljubil plačati, on je zvest plačnik.

O ljubi moji! le terdno upajte, ino v križih, kateri vas zadenejo, zdihnite s svetim Pavlam: „*Perhranjena mi je krona pravice, ktero bo meni dal pravični sodnik na tisti dan.*“ II. Tim. 4, 8. Recite v vsih nadlogah s pobožnim Tobijem: „*Zahvalim te, Gospod, Izraelov Bog, ker si me pokoril in ozdravil.*“ Tob. 11, 17. Recite, pa spoznajte tudi v sercu: Moji križi so vzrok mojiga izveličanja, brez križev bi bil hodil z bogatini po široki cesti, ktera derži v pogubljenje; le nadloge so me ovarovale greha, in tako sim ubežal večnemu pogubljenju. Brez križev bi bil tudi brez čednosti. Brez križev na svetu bi se mogel tresti za svoje izveličanje, ali ker sim bil mnogo od njih obiskan in sim jih voljno prenašal, so mi nebesa zagotovljene.

O moj Bog! ne pripusti tedaj, de bi zdravje zmirej za mano hodilo, sreča vsako mojih stopinj sledila in me sprem-

ljala po vsih mojih potih; ne pripusti, da bi se vse po mojih željah izšlo, kakor se le spačenimu mesu prileže, udari ino tepi me, sej če imaš šibo v desnici, deržiš plačilo v levici; imaš šibo, da tepeš, imaš krono, da plačuješ. Naj se tudi moje puntarsko meso ustraši nadlog; moja nar večji tolaža bo misliti, da tudi ti si bil rojen v bornim hlevu, med neumno živino; si bil od hudobnih zaničevan, preganjan, obrekovan, kakor hudodelnik od sodnika do sodnika gnan, zapljuvan, na lice tepen. Velika tolaža bo za me v spomin si sklicati, da tudi ti si bil od tal do verha ena sama rana, kronan z bodečim ternjem, prevertan s žebli, s želčem napojen, s sulico preboden.

Tolaža velika bo za me misliti, da nag na križu si umrl. O moj Bog! kako silno sim se dozda motil, da britkosti in nadloge pravičnim so hudo, so nesreča, ker si ti v samih britkostih živel, podučiti me. Spoznam, o moj Jezus! svojo zmoto, da nadloge, s kterimi si me dozda obiskaval, niso hudo, ampak pravo dobro, ktero mi tvoja neskončna milost pošilja.

Pa se le ne motimo, če mislimo, da nadloge tega življenja, s kterimi Bog svoje pravične obiskuje, so pravo hudo, ampak motimo se tudi, kadar mislimo se pravične, ker smo krivični, in jih torej zaslužimo.

II. delu.

Vse nagnjenje, vsi počutki človekovi so naklonjeni storiti hudo že od perve mladosti, tudi otrok eniga dne ni brez madeža pred božjim obličjem, torej se tolikanj manj celi svet pravičniga imenovati zamore, ker človek od žene rojen je spočet od nečistiga semena. Zavoljo tega je prerok David molil tako: „*Ne pojdi, o Gospod, v sodbo s svojim hlapcam, ker nihče živih ni opravičen pred tvojim obličjem*“. Ps. 142, 2. Je torej le kdo med nami, ki bi se zamogel ponesti, da je nedolžen? Kdo je taisti, ki zamore v resnici sam od sebe reči: Jaz sim očistil svoje serce, in nisim nikomur nič dolžan? Če rečemo, pravi sveti Janez, *da smo brez greha, lažnjivci smo, in resnice ni v nas*. I. Jan. 1, 8. — Morebiti smo brez smertniga greha, pa brez malih, brez odpustljivih grehov nismo, torej rečem, da mnoge nadloge zaslužimo prvič že zavoljo odpustljivih malih grehov, drugič pa zavoljo preteklih starih grehov. To, ljubi moji! ste dve resnici, ktere moramo dobro spoznati, da per križih in težavah, ktere nam Bog v pokorilo in zadostilo pošilja, ne godernjamo zoper njegovo previdnost.

1) Sveti očetje in učeniki matere katoliške cerkve enoglasno učijo, da nobeno razžaljenje božje se ne more imenovati majhin greh. Naj ne reče nobeden, pravi sveti Bernard, to je kaj majhniga, tega ni treba poboljšati. Sveti očetje pravijo, da en sam mali greh radovoljno, premišljeno dopernešen Boga silno razžali. — Ali mi ne porajtamo te resnice, Bog jo nam mora v našo glavo vtepti, vtepti jo z nadlogami, katere pošilja ali posameznim ljudem, ali celim družinam, kakor tudi celim deželam. In zakaj pošilja Bog ojstre kazni za male grehe? Brez dvoma, pravi Salvian, zavoljo tega, da ne mislimo, da to, kar samiga Boga razžali, je kaj majhniga. — Majhin greh je to, bote rekli gotovo, na Gospodov dan, na praznik derva pobirati, ino vendar je Bog to Izraelcam prepovedal ino zraven zaukazal, da s kamnjem posuti, kateri to zapoved prelomijo in na njegov dan derva pobirajo. Glejte! smert za tako majhin greh. Mislite si, kak greh mora še le to biti, ino kako kazen čaka te, kateri ob nedeljah derva pobirajo ne na svojim, ampak v tuji gojzd hodijo krast jih? — Oza se je zvern timer na tla, ker se je le skrinje miru ino sprave s svojimi persti dotaknil. Sam dotik skrinje miru ino sprave je bil zadost, da je nagla smert ga pobrala; mislite, kak greh mora ta biti, in kaka kazen čaka te, kateri božjo vežo, posvečeno cerkev, zavoljo presvetiga Rešnjiga Telesa, katero je v tabernakelnu shranjeno, še veliko svetejši od Izraelcov skrinje miru ino sprave, oskrunijo, kateri se Boga, svetnikov, Bogu posvečenih mašnikov dotikajo, ne z rokami ampak s svojim strupenim jezikom. — Savl je zgubil imenitno vojsko, svojo krono in svoje življenje; ker je odložil za ene dni Izmaelskiga kralja Agaga umoriti, kakor mu je bil Bog zaukazal. Zavoljo zakasneniga izpolnjenja Gospodoviga povelja je zgubil Savl krono in življenje; mislite, kak greh je in kaka kazen čaka te, ki odkladajo v sebi umoriti nar divjišiga sovražnika, greh, akoravno jih božji glas, razdražena vest, opomina, to naglo spolniti.

O ljubi moji! ko bi zamogli noter v dno križev in težav, katere nam Bog pošilja, pogledati, bi vidili, kaj je njih vzrok. Vidili bi, da bolezen, od katere se vpije, da je ti ali uni osebi od sovražnih ljudi narejena, vzrok uniga ponočniga pohajkvanja in potepovanja, pijančvanja, nezmerniga plesa, kakih skritih grehov; vidili bi, da žalost ktera nas tare, ima svojo korenino v unim pregrešnim veselju, katero smo občutili nad nesrečo svojiga bližnjiga, uno osramotenje in očitno ponižanje v skritim napuhu; vidili bi, da pomankanje, lakota, siromaštvo izvira iz naše lenobe v službi božji.

Kaj se le sedANJI dan še za smertin greh ima? — Le to, kar deželjska pravica očitno strahuje, take pregrehe, ktere ubranit žendarji sem ter tje tekajo, *ropanje in pa ubijanje* *); nesramnost, prešestvanje, o! to že ni vsim smertin greh; kletvinja, laž, goljufija, opravljanje, obrekvanje, gizdost, prevzetnost, posvetna ljubezen, igra, ples, pijančvanje, del svetne maše ali tudi celo zamuditi, pridigo, keršanski nauk opustiti, postiti se ali ne, ob prepovedanih dnéh meso jesti, o! za to se ljudje dan današnji malo zmenijo, to jim je le majhin greh, ali če češ, tudi nič; tode ljubi moji! v očeh božjih je to pravo razžaljenje. S takimi grehi ga hudo razžalimo, ino on nas po pravici strahuje ino tepe. Zavoljo tega te prevzetniga ponižuje, in tvoje naklepe podira; ti pošlje hudo merzlico, de ti kosti polomi in hudo poželenje umori, naukaže svojim strelam, de po oblaku švigajo, hiše užigajo, ljudi ino živino pobijajo, pošlje slano, rijo, povodenj, tudi debelo točo, de ti pridelk zdrobi, pripusti, de te strupeni jeziki oberajo ino ti čast kradejo, primeša sladkosti grenkost, de naj slehern vé ino spozna, de le on je Gospod, kteri tepe. Eceh. 1, 7. On hoče; de bogati ino revni, gospodje ino kmetje, učeni ino neučeni, visoki ino nizki, vsi brez razločka starosti, spola ino stanu, na tanko njegove zapovedi spolnijo, in tako njega počastijo. In de on nas pozabljive k spoznanju naše dolžnosti pripelje, kaj stori? — Tepe nas oistro, ino če nas tepe, se posluži le svoje pravice, ker pač mi nobene nimamo, njega žaliti. Nas tepe, de nas ováruje večih grehov, in de drugi, kteri nas terpeti vidijo, se greha ustrašijo in od njega jenjajo; on je tedaj pravičen ino milostljiv, in le dobro nam hoče, kader zastran tako imenovanih malih grehov tepe nas, ki si v svoji pravičnosti dopademo. *Gospod Izraelov Bog! ti si pravičen. I. Ezdr. 9, 15.*

2. Pa ne le pravičen ino milostljiv je Bog, kadar nas tepe zavoljo malih grehov, ampak tudi pravičen ino milostljiv je, kadar nas tepe zastran preteklih starih grehov. Veliko veselje je za spokorniga grešnika slišati besede: *Bog ti je odpustil tvoj dolg. II. buk. kr. 12, 13.* Te sladke besede je zaslišal David iz ust preroka Natana, in de je on odpušenje svojiga greha zadobil, je bilo zadosti njegovo resnično spoznanje ino njegovo skesano serce, ali koj potem zagromi na njegove ušesa glas prerokov: *Ker si ti mene zaničeval, ne bo odstopil meč od tvoje hiše.* Greha večni dolg mu je Bog odpustil, ali časnih kaznen ne, te je mogel David prevzeti, te terpeti še tudi grešniku ostane.

*) Dobro vem, de ne le dve imenovani pregrehi, ampak tudi druge ta v naših žalostnih časih jako potrebna naprava zalezuje, ino kolikor zamore, tudi ubrani.

Vi stari, stiskani od nadlog, de se pod njimi šibite, zaničevani od vsih, de se solzite, zapušeni še celo od svojih lastnih otrok, de si smerti želite; res je, de zdaj velikih grehov ne dopernašate, in kolikor človeška slabost pripusti, pravično živite, veste, zakaj vas Bog zdaj v starosti tepe? — Zavoljo vaših starih preteklih grehov. Spomnite se le, kakošni ste bili nekdanj v svoji mladosti; takošni ste bili, če še ne poredniši, kakoršna je mladost sedanji dan. Takrat ste v svoji prevzetnosti rekli: Zdaj je čas veselja, čas cvetlice tergati ino venčati se z njimi; kri je vroča, priložnost vabljiva ino telo zdravo, glava brez skerbi. — Starši so vas opominjali, prosili, svarili, žugali, strahovali, pa vse zastonj, vi ste se jim zoperstavljali v besedi, morebiti še celo v djanju, ter roko na nje stegovali. Duhovni pastirji, spovedniki ino pridigarji so svoj glas vzdigovali, kakor ga zdaj vzdigujejo, pa ste se jim posmehovali, oznanovali so božji nauk le gluhim ušesam. — Klatiti se po noči, nesramno peti, po oknih se obešati in po skednjih stikati, je vam bilo navadno; plesa niste mende nobeniga zamudili, pač pa veliko svetih maš; kleti, rotiti se je vam zmirej gladkejši šlo, kot moliti; takrat ste rekli: Zdaj se veselimo, dokler smo mladi, starost bo za pokoro. — Prišla je pokora, prevzamite jo radovoljno; ne godernjajte, zakaj vas Bog zdaj tepe, ker vender zdaj radi molite, pridno k službi božji hodite, in še kaj družiga dobriga storite. Bog je pravičen in on vas tepe zavoljo vaših preteklih grehov.

Hodila je pred dvema letama še stara ženica ob palici kruha prosit; poprašam je nek dan, ter rečem: Ljuba stara, koliko let že imate? 82, mi odgovori. Ker ste že tako stari, ste tudi že veliko skusili na svetu? Pač sim, odgovori. Povejte mi, je le bilo vaše mlade dni ravno tako, kakor je zdaj? Ali ste se tudi vi kaj radi na plesišu vertili? Tudi, tudi gospod Pater, pa Bog me tepe zdaj, bodi on zahvaljen, je globoko zdihnila, de me tepe v starosti, ker sim se v mladosti pregrešila.

Kazen mora za greham priti, če ne pride prej, pride pa poznej, ne pride ona na tem, gotovo mora priti na unim svetu. Naj toraj nihče ne reče: „*Grešil sim, ino kaj se mi je zavoljo tega hudiga pripetilo.*“ Ekl. 5, 4. Kazen bo prišla, kakor je prišla čez Jožefove brate. — Trinajst let je bilo že menilo, kar niso vedili ne terdoserčni bratje za Jožefa, ne žalostni oče za svojiga ljubljeniga sina.

Ob času vesoljne lakote po Kanaanu pošlje očak Jakob svoje sinove z gotovino v žepu v ptujo deželo Egipt, kjer je veliko žita v žitnicah na kupu ležalo, kamor so hodili ljudje ga kupovat, se smerti lakote oteti. Jožef, kralja Faraona

namestnik, njegovo desno oko, spoznavši v tih ptujcih svoje brate, jih terdo ima. Denite močne verige na njih roke ino na njih noge, ino verzite jih v tamno ječo, ker to so ogleduhi nam sovražne dežele, ukaže Jožef svojim služabnikom. Kakor je Jožef zapovedal, tako se je s temi ptujci zgodilo. — Niso bili ogleduhi, od kakiga sovražnika poslani ogledovat Egiptovsko deželo, tode trinajst let poprej so bili svojiga brata nedolžniga Jožefa prodali. Še le čez trinajst let, pravi sveti Krizostom, jih je božja pravica zadela. — Tukaj v tamni ječi, kjer so rožljale verige na njih rokah in nogah, so pozabili svoje sedanje nedolžnosti, in kar živo jim je pred oči stopila strašna pregreha, katero so bili že pred trinajstimi leti nad svojim bratom dopernesli, zdihovali so globoko: *Po pravici to terpimo, ker smo se nekdanj nad svojim bratom pregrešili.* Gen. 42, 21.

Ljubi moji kristjani! če vas zdaj pri nadlogah solze zalivajo, ino kar zapopasti ne zamorete, ker, kolikor človeška slabost pripusti, pravično živite, zakaj vas Bog tepe, spomnite se svojih starih pregreh, katere ste kakor Jožefovi bratje ne pred 13imi, ampak pred 20imi, 30imi, 40imi, 50imi leti dopernašali. Bog je dolgo časa s kaznijo zaostal ino čakal, in prišel je zdaj s svojo šibo v vaši sivi starosti. Tepe te v nepokornih, termastih otrocih, ker tudi ti v svojih mladostih skerbnihi staršev slušati hotel nisi; tepe te v nehvaležnih otrocih, kateri s teboj po hiši pometajo in te čez prag suvajo, ker tudi ti s svojimi ranjci nič lepši delal nisi; tepe te v razuzdanih otrocih, kateri ti očitno sramoto v hišo nosijo, ker si jo tudi ti v svoji mladosti staršem napravljaj; tepe te v bolehavih, sključenih otrocih, ker tudi ti svojim bolnim, od starosti slepim staršem, tastam ali taščam, ki so te na smertni postelji k sebi klicali, si se zatajeval ino priti hotel nisi, de imaš zdaj take otroke, kateri k tebi priti ne zamorejo zavoljo sključenih nog. Tepe te s pomankanjem, s pičlimi letinami na žitu in na vinu, ker si v obilnih nezmerno zavžival njegove dari, se tolikokrat preobjedel in opil. Tepe te, ker ti ljudje gerde perimke dajejo, ker si tudi ti v svoji mladosti ljudi s takimi pital. To te zdaj boli, to ti hudo dene, to je nadloga za te, pa zdihni: Po pravici zdaj v starosti terpim, ker sim se nekdanj v svoji mladosti pregrešil. — Pa spomnite si tudi vi mladi, ki zdaj po svoji nori pameti nobene reči za greh nimate, ko vas nobena šiba ne poboljša, nobena nadloga ne ustraši, ko vam podnevu in ponoči, doma in v cerkvi drugiga po glavi ne blodi, kot posvetno veselje, ljubovanje, ples, gizdost, nova pisana obleka po šegi, tudi za vas, tudi za vas bo prišel enkrat plačevaven dan, tudi vam se bo kmalo gladko lice zgerbančilo, ino ravno telo sključilo,

in bote zavoljo grehov svoje mladosti še hujši strahovani od Boga, kakor so zdaj vaši starši.

K sklepu se mi dozdeva, de nekdo ugovarja: Če mi zaslužimo zastran naših preteklih starih grehov tolikanj nadlog, tolikanj raznih kazni, naše spovedi nič ne veljajo, ne velja naša pokora, naš dolg nam ni odpušen? — Počasi, ljubi moj! spovedi so veljavne, pokorila zasluživne, odpušen ti je tvoj dolg resnično; ali to odpušenje je odpušenje ljubeznjiviga očeta, kateri noče, de bi se otroci z njegovo dobrotljivostjo norčevali, češ le dopernašajmo greh, na spovedi nam bo že odpušen. Odpusti ti dobrotljivi Bog na spovedi le večni dolg, to je, odkritoserčno, skesano izpovedan ne boš prišel v pekel; koliko časnih kazni pa poleg odpušenja večniga dolga ti še njegovi tanki pravici poplačevati imaš, tih jaz odmeriti ne vem; le toliko vem, de Bog oestro tepe te, kateri grešijo, in de časne nadloge, ktere pošilja, so nam v pokorilo in zadostilo; zavoljo tega, pravi sveti Avguštin, mora kazni dalje terpeti, kakor dolg.

Če so tedaj nadloge, kakor smo vidili v današnji pridigi, pravo dobro, ktero nam božja milost, pošilja ino jih tudi mi zaslužimo, namesto godernjanja čez božjo previdnost učimo se od ene plati hvaliti božjo milost, ktera s svojim obiskovanjem nas ovaruje grehov, poskuša našo pravo krepost in nam zagotavlja večno življenje; od ene plati pa hvalimo božjo pravico, ktera nas tepe z nadlogami zavoljo naših zdanjih in preteklih grehov, ker nam koj po smerti večno življenje zagotovi, če jih le voljno brez godernjanja prenašamo.

Ti pa, o sveti Jožef! čisti ženin preblazene device Marie, rednik ljubiga Jezusa, nam varh v življenju in o smertni uri pomočnik, sprosi nam od Jezusa poterpežljivost v nadlogah, de bi tudi mi po tvojim zgledu vselej se njegovi presveti volji uklonili, nikdar ne godernjali in mermrali, ampak vselej spoznali, de *mnoge so nadloge, s kterimi Bog svoje pravične obiskuje. Ps. 33, 19. Amen.*

Na Kostanjevici 1844.

V god in praznik čistiga spočetja device Marie.

O kako lep je čist rod v svoji svetlosti;
njegov spomin je večn, ker per Bogu
in per ljudeh hvalo ima. Modr. 4, 1.

Kadar koli sveta mati katoliška cerkev kak praznik obhajati zapoveduje, hoče s taistim svojim vernim v spomin sklicati in v posnemanje postaviti svetnikovo sveto življenje, njegove čednosti, ali njegovo oistro pokoro in posebne gnade, ktere mu je Gospod Bog po svoji brezkončni milosti dodelil, de se je s pridnim ravnanjem gnade božje posvetil, in tako povzdignil na zadnjo stopnjo keršansko popolnamosti. — Kaj pa dans sveta mati katoliška cerkev obhaja, ker obhaja praznik čistiga spočetja device Marie? Morebiti ona le greh obhaja ino ga praznovati zapoveduje? O ne! ona praznuje dans in z veseljem velikim se spomni tistiga hipa, v katerim je bila Maria v maternim telesu spočeta. Ta praznik se je začel obhajati v letu 1145 v mestu Lionu na Francoskim, kjer so bogaboječi in od posebne pobožnosti do preblažene device matere Marie uneti korarji ondotne škofijske cerkve ga vpeljali, kteriga so sčasama Rimski papeži poterdili, po celim keršanskim svetu razširili, in udam bratovšine čistiga spočetja Marie tudi popolnoma odpustek podelili, kteri se svojih grehov čisto in skesano spovéjo, sveto Rešnje Telo vredno prejmejo in po menitvi matere katoliške cerkve vsaj pet očenašev, pet češenasimarij in petkrat čast Bogu itd. odmolijo.

Vpeljanje tega praznika je med učenimi ljudmi vprašanje obudilo: Ali je Maria brez izvirniga greha spočeta ali ne? —

Kar to vprašanje zadene, so bile menitve učenikov razdeljene, eni so terdili, *de*, drugi, *de ne*. V dvojgljivih rečeh je mogla sveta mati katoliška cerkev, nezmotljiva učenica vse resnice, vstopiti, ino svojo menitev in razsodbo celimu kersanskemu svetu oznaniti in ona se je izgovorila in rekla: *de je te pobožne ino svete menitve*. Ko je pa v Tridentinskim zboru od izvirniga greha pogovor bil, je po ustih svetiga Duha govoré izrekla: *de nikakor ne misli svete in prečiste device Marie, božje porodnice, zapopadene pod postavo izvirniga greha, ino zapové v ti zadevi se na tanko deržati tega, kar so ranjki papež Sikst IV. tega imena zaukazali pod vsimi taistimi kaznimi, ktere so v njihovim razpisu zažugane tem, kateri njih zaukazu nasprot ravnajo*.

Tukaj se v globoko preiskovanje ne bomo spuševali, ali je pri Bogu, kteriga perva lastnost je vsigamogočnost, tudi mogoče bilo, Mario izvirniga greha oprostiti? ino ali se je spodobilo nar svetejšimu in nar nedolžnišimu Jezusu, kateri se tudi videza nar manjšiga greha kriviga ni storil, mater izvoliti, ktera bi tudi le en hip pod oblastjo hudičeve sužnosti bila? deržimo se tolikanj več pobožne ino svete menitve matere katoliške cerkve, *de je brez izvirniga greha spočeta*, ker po tem takim od prave vere odstopiti ne moremo.

Maria je bila žlahniga rodu, kakor smo slišali v današnjim svetim evangeliju, zakaj imela je sprednike svoje imenitno Davidovo rodovino, ali to ji ni nobene vrednosti prineslo. Maria je bila brez izvirniga greha spočeta ino se brez vsiga madeža rodila, ali tudi to ji nobeniga zasluženja ni dalo: ampak ona je od perve mladosti do zadnjiga zdihleja zvesta služabnica božja bila, in ravno to je Mario Bogu toliko prijetno storilo, *de jo je čez vse angele ino svetnike povzdignil, de jo vsi narodi srečno slovijo, in se veselé tudi njeniga spočetja*.

Jaz rečem, kakor imenitni žlahtni rod in posebni spreddek, *de je Maria od izvirniga greha izvzeta, ji ni nič k zveličanju pripomogel, ravno tako terdim, de bi se Maria tudi kakor mati sinu božjiga ne bila posvetila, ko bi ne bila svojiga življenja po zapovedih božje postave obravnala*. Ker je pa ona vselej in povsod, očitno in skrivaj po božjih postavah živela ino svoje življenje z lepimi čednostmi ozaljšala, se je le tako posvetila, ino nam vsiga posnemanja vredin zgled storila. Na nji se sveti beli limbar, angelska čistost; iz nje puhti žlahten duh višnjeve vijolice, sveta pobožnost; pred njo razliva duhteče mazilo vsim čednostim prijetna ponižnost; za njo hiti kadilo, Boga vredno darilo, vdanost v njegovo presveto voljo, na desni jo vidimo ljubeznjivo mater, na levi prečisto devico, ktera moža nikdar spoznala ni; od vsih plati jo vi-

dimo zgled, kteriga posnemati moramo. — Kam se bom pa jaz dans obrnil, na katero čednost svoj govor vižal, de bi vas k vrednimu počesenju device Marie spodbodel? vas k posnemanju taiste unel? Za prvo čednost, čistost, za beli limbar jaz dans poprimem, ino vam njegov močan duh okusiti ponudim, in ljubi moji! jaz vas zagotovim, de ta, v kteriga sercu ta čednost cvetè, Mario jako časti, per Bogu in per ljudeh hvalo ima, kakor izrečejo besede mojiga predgovora: *O kako lep je čist rod v svoji svetlosti; njegov spomin je večn, ker per Bogu in per ljudeh hvalo ima.* Zapopadek mojiga današnjiga kratkiga govora je sveta čistost, ino pokazal vam bom lep sad, kteriga ona na truplu in na duši obrodi.

O Maria! ponesti se hočem dans za čednost, brez ktere nobeniga dobriga dela ni; za čednost, ktera ima toliko sovražnikov in tako malo priyatlov; za čednost, po ktere zgubi telesno moč peša in dušna oslabi, sprosi mi to gnado, de dans serčno govorim ino perpravljen serca najdem ino jih tako za to čednost unamem, de bodo raji vsako časno zgubo terpeli, kot zgubo svete čistosti. Poterpite.

Speljava.

Preden kaj od imenitniga zlahtniga sadu svete čistosti govorimo, je potreba, de to čednost zaznamvamo, ali de rečemo, kaj de je čistost. Čistost je čednost, ki sovraži vse prepovedano razveseljenje mesa, ki zatira vse misli, želje in počutenje nespodobniga poželenja, zato ker jih Bog sovraži ino ker dušo ognjusijo. Čistost je tolikanj imenitniši, kolikanj imenitniši so dobički, ktere ona temu pridobi in dodeli, kteri je z njo ozaljšan; ona bi nam mogla biti tolikanj ljubši, kolikanj gerši ino strašnejši so žalostni nasledki, ktere hudo-bija, pregreha nečistosti za seboj pusti. Ktere lepe nasledke ima pa ta čednost, ktere dobičke nam ona prinese? Na to vprašanje je treba v kratkim odgovoriti. Jaz rečem: dobički, ktere nam čistost pridobi, se kažejo na truplu in na duši, in ravno ti dobički so, kteri čistosti imenitnost dodelijo, in so sami njen lep, nar gorši sad. Kakšen pa je čist človek na svojim truplu?

Čisti človek je navadno lepiga zdraviga obličja, njegovo oko je jasno, njegov pogled naraven, njegova obnaša je prijetna, in vse ga je veselo v kaki dobrovoljni pošteni družini. Njegovo truplo je zastavno, čversto in močno in se ne boji, ne ustraši lotiti se tudi težavnih opravil; njegovo truplo je navadno bolj zdravo kot nečistiga človeka, zakaj v njegovim

zdravim truplu zamore želodec po svojih naravnih zakonih jedi in pijačo, ktero zavžije, dobro semleti in v soke spremeniti in tako dobro prekuhane ino na drobno precejene soke po žilah razpuša, kar, če se zmirej po naravno zgodi, silo veliko k zdravju pripomore, človeka per navadni barvi ohrani in na moči krepí. Nečistnik pa ravno o ti zadevi svoji natori veliko zaderžkov nasprot stavi, in moči, ktere so pripravne zdravje ino življenje človeku ohraniti in poterčiti, kazi in zametuje. Ta zguba, to zametanje moči mora nadomesteno biti; želodec je tedaj primoran hitreje mleti, in ne zadosti prekuhane le poverhama precenjene soke po žilah razpuša, de se ti soki z njegovo kervijo pomešajo, ino sčasoma vso pokvarijo, je razvidno, in tako zbeži rudečica z obraza nečistnikoviga, njegove oči postajajo tamne ino se mu v čelo vdirajo, meso zgine ino koža na kosteh se gerbanči, moči ga zapušajo, bolezni ga zalezujejo ino ga pahnejo prezgodaj v hladno krilo černe zemlje. Nečistnik je tedaj samomorec; samomorci pa v nebesa ne pridejo; torej piše sveti apostel Pavl: *Bratje! nikar se ne motite; nečistniki božjiga kraljestva posedli ne bodo.* I. Kor. 6, 9.

S temi svojimi besedami pa vender nočem nikakor terditi, de edini vir vsih bolezin je sama nečistost, ali pa de bi bil vsak bolehen človek nečistnik. Bog vari kaj taciga tudi misliti, ker v djanju poresničeno vidimo nar čistejši ljudi mnogim boleznim podveržene in jako kerhljiviga zdravja. Vender pa terdim, de bi mi ves drugačen, veliko čversteji in močnejši zarod pred seboj vidili, ko bi se čistost na spodobno vižo čislala. De je pa ravno sladnost in nečistost človeški rod ob njegovo jakost kakor tudi velikost pripravila, to dogodivšina neoveržljivo uči. Že stari, krepki močni Francozi so oponašali mehkužnim Rimljanam njih majhno postavo in ravno ti Francozi so kmalo po tem se čudili nad velikostjo nekdanjih Nemcov. Nemci ino Francozi so bili pa še takrat neko neomikano ljudstvo, ktero je le zeliša vživalo in ni nobene razujzdanosti poznalo. Nič ni gerši per Nemcih, pravi Cezar, sloviti Rimljanov zgodopisnik, kakor če so mladenči pri dvajsetih letih že z drugim spolam razvajeni; uni pa nasprot so nar večí pohvale vredni, kteri nar dle v taki nevednosti zaostanejo in v samiškim stanu živijo, na ta način, meni, se moč mladenčeva krepí in njegovo truplo čversteje prihaja. Ravno tako tudi neki drugi Rimljanov zgodopisnik Tacit govori. Glejte! tako so spoznali že nekdanji neznabogi, de ravno nečistost je vzrok, de po nji moč človekova peša, in zarod na svoji jakosti umira. Gotovo je, de pogumnost, hrabrost, jakost, moč le čistost človeku dodeli. — Ko je Judita, serčna junakinja, v Asircov šotorišče se podala, ino njih gro-

zovitimu vojskovodju Holofernu, kateri je protil vsim Izraelcam glave posekati, njemu samimu pijanemu glavo odsekala, in v Betulio, kjer so Izraelci Boga skušaje od njega čudno pomoč pričakovali, prinesla, jo pokazala starašinar, višimu duhovnu in drugimu ljudstvu, veste, kakšen glas so vsi zagнали? kako so jo vsi hvalili? Klicali so tako: „*Ti si se možko obnašala, in tvoje serce je bilo uterjeno, zato, ker si čistost ljubila, in razun svojiga moža nisi drugiga spoznala, zato je tudi roka Gospodova močno storila, in zato boš na vekomaj blagoslovljena*“. Judit. 15, 11. Tako so spoznali Izraelci, de moč, serčnost Juditina ino zmaga čez kervoloka je poleg božje pomoči perpisati le njeni čistosti; tako so pa tudi svojo junakost, hrabrost posamezni ljudje perpisovali ravno ti čednosti. — Ko je sveti Bogomir, prvi Jeruzalemski kralj, silno močan ino serčen, de mu ni bilo korenjaka v času križanskih vojsk, z malo močjo veliko trumo sovražnikov užugal, se je ljudstvo čudilo nad njegovo močjo in serčnostjo. On je pa svojo desnico stegnil ino rekel: „*Bog je moja priča, de se ti le moji persti nikdar nikoli kake ženske nespodobno dotaknili niso, ino de je čista ino neomadežana moja roka*“. Koliko je pa sedanji dan odrašenih mladenčev in deklet, kateri bi si upali z zdravo vestjo svojo desnico stegniti ino reči: Bog je moja priča, de se moji persti nikdar še dotaknili niso kaj taciga, kar sveto čednost čistosti ubija? Bog hotel! de bi le to po pravici zamogli reči vsi pastirji ino vse pastarice.

Kako močan, čverst, serčen ino terden je pa dan današnji zarod, pogledjmo le po širokim svetu. Mladenči ino deklice, ki bi mogli kot roža razcvetati ino na jakosti prihajati, vidimo, de hodijo pohuljeni, oči v tla obernjene, skajljene, tamne, na licu vpadene, se ogibljejo vsakiga pošteniga človeka, truplo v dve gubi nosijo in se vlačijo kot senca v svoji moči sivi starosti enaki. Le tamkej še, kjer se ravna, svoje nespodobno živinsko poželenje nasititi, se priklatijo v terdi polnoči s kolam na ramah in v rokah, ko bi se ravno kak zaderžek nameril, ga s silo pobiti, drugač pa ni moči. — Nekdaj zale mladenče ino rudeče deklice, pometavke vsih plesavnic, poprej nikdar ugnane, vidimo pod oestro koso neusmiljene smerti prezarano padati; oni so, kakor bi nikoli ne bili, preden so začeli za občni prid delati, preden so začeli tako rekoč živeti, že rop strašne smerti.

Ino kaj pravite, od kod ta žalostna, vročiga omilovanja vredna skušnja? — Od kod blede, zveneno, zgerbančeno obličje tolikanj sedanjih mladenčev in deklic, pri tečni hrani in ne tako težavnih opravilih? Od kod tolikanj gnjusnih in neznanih bolezin? — Od kod tako očitno pomankanje telesne

moči ino telesniga zdravja? — O ljubi moji! le prevečkrat, prevečkrat moramo vsiga tega vir iskati v pregrehi, ktera človeka goljufno vabi, mu sladkarij in zavžitkov ponuja, pa mu na zadnje tudi tolikanj strašnih nasledkov zapusti, de se njegove telesne moči oslabé ino mnogim nevarnim ino gnjusnim boleznim zapadejo, in to je pregreha nečistosti, ktera se kakor kuga ljudi prijema, svet prazni, pekel pa polni. O kako grenak ino ojster je sad nečistosti, pravi sveti Jeronim, grenkejši kot želč, ino ojtrestjši kot meč. Kakor se bolnimu otroku, kterimu se mora grenko zdravilo ponuditi, rob posode s sterdjo pomaže, tako tudi satan, pravi sveti Evzebi, kozarec sladnosti na verhu v robu z neko sladčico prevleče, pa v kozarcu ni drugiga, kot pelen ino grenkost. Ta pregreha, naj jo že sladki zapeljivci, kteri med v ustih nosijo, v sercu pa meč brusijo, vabljivo kažejo, ta pregreha je gnjusna, ino truplu taistiga, kteri ji je vdan, dokler ga ne požre, ino ne spravi pod grudo.

Ino če tudi zdravje nečistnika tako naglo ino vidama ne peša, njegova telesna moč urno ne oslabi; če tudi marsikak razujzdan nečistnik terdi, de mu nečistost še k zdravju pripomore, mu vender tega nikakor na njegove besede ne verjemimo. Postavimo tudi: nečistost sama sebe tako hitro ne kazni, moč nesramneža tako urno ne peša, kdo nečistnika zagotovi, de kazen čez njega še prišla ne bo? In če se pri vsi svoji razujzdanosti tako zdraviga in močniga čutiš, de svoje vsakdanje dela opraviš, kolikanj močnejši, čverstejši ino zdravši bi ti še le bil, ko bi tvoje življenje čisto bilo, vprašam pa jaz? O noben še tako izurjen človeški um ni v stanu preceniti, s koliko strašnimi nasledki je nečistost za časnost ino večnost združena!

Ino pregreha, ktera život slabi, zdravje kazi, iz mladih prezarano stare stori ino neusmiljeno mori, ta pregreha, ali ni vredna, de se je ogiblremo, kot strupene kače? Ali ni vsiga zaničevanja vredna, ko bi se nam še v tako lični podobí oglasovala? — Lepa čistost pa, ktera nas navadno pri zdravju ohrani, našimu truplu moč deli in bolezni odpodi, ali ni ona le vredna, de se je deržimo in oklenemo, kot se oklene mlado dete svoje matere? O gotovo! Človek bi mogel zdivjati ino s svojo pametjo zadremeljati, ko bi čistosti za velik pomoček zaželjeniga zdravja ne hotel spoznati.

Še gorši sad pa na duši čistiga človeka cveti in dozori, ki se v večnost otresa in pada, ki ga sveti angeli pobirajo in nosijo pred prestol jagnjeta, krog kteriga se čiste device z belimi limbarji vedejo.

Pravo čast pred Bogam in pred poštenimi ljudmi le sveta čednost čistosti dodeli. Ljudje le zunanje modro obnašanje

čistiga človeka vidijo ino mu zavoljo tega spodobno čast skazujejo; ali Bog, ki v serce vidi ino ga natanko pozna, ino vé, ktere čednosti v njem klijejo, ga zavoljo tega nad vse ljubi ino visoko ceni; le samo čisti človek, kateri je svoje požljivo meso užugal in ukrotil, bo tudi čez druge nespodobne nagnjenja gospodaril in se zavaroval zoper napadce drugih skušnjav. Neka sveta zaveza je med svetimi čednostmi, druga brez druge biti ne more. Sveti Gregor papež pravi, de ni nobeniga dobriga dela brez čistosti, pa tudi čistost malo velja brez dobrih del. Po tih besedah svetiga Gregorja bo tadaj le čisti človek vedil ceniti vsako čednost po njeni vrednosti, in le on sam si bo prizadjal si jo pridobiti, torej le on sam zamore do keršanske popolnamosti dorasti. Kjer je jako silno mesno poželenje ukroteno, užugano, tam bodo lahko vse druge lepe čednosti se prijele, pognale, prizelenele ino bogati sad obrodile.

Ali ljubi moji! ta ljubezen do vsiga dobriga, vredna cenitev vsake čednosti po njeni notranji vrednosti v nečisti duši prebivati ne more; tudi ni mogoče misliti, de bi si nečisti človek za resnično poboljšanje prizadeval. Njegova nespodobna neukrotena želja ga sem ter tje meče, kot hud vihar omahljivi terst; nesramnost je njegova misel po dnevu in oslabivno sanjanje po noči; njegova domišlija mu kaže nesramnost, kot golo veselje, njegovo serce se v taisto zatopi, njegov um dela le v to, kako bi zanjke razpostavil, kako čisto serce popačil, pridne varhe oslepil in svoje poželenje nasisil; ino per tacih mislih, pri tacih željah, kako bo ljubezen do vsiga dobriga ino kar je božjiga v njem prebivala? Čednost je njemu nečednost, dobro hudo, opominovanje razžaljenje, kteriga sprejeti noče; posvari ga skušeni oče, on te ne bo slišal; posvari ga ljubeznjiva mati, on te bo zasmehoval; posvari ga zvesti prijatelj, on te bo grajal in popustil; oštevaj ga goreči pridigar, vzdigni svoj glas čez to pregreho, on se ti bo v lice smejal, posvari ga natihamo modri spovednik, naštej mu še toliko perpomočkov, perpoveduj mu še toliko žalostnih nasledkov iz te pregrehe za dušo in truplo, on ti bo svoje ušesa zamašil; združi naj se vas sto in sto ljubeznjivih glasov, on vas sprejel ne bo; on je kakor terdi kamen, na kteriga terdoti vsako kladvo odskoči. In v kamnitnim sercu kako zamore ljubezen do čednosti izhajati, pognati, prizeleneti, cvesti in obroditi? — To je nemogoče?

Le v čistem cercu goreča ljubezen do Boga prebiva. V čisti duši ni nobenih drugih želj, kakor kako bi ona zamogla Bogu bolj dopasti; prosto se povzdiguje čisto serce proti Bogu, ono je le njemu darovano, bije le za njega samo; ono misli le na to, kako bi mu bolj služilo, ga poviševalo, hva-

lilo, molilo in častilo; v resnici, čisti človek je s svojo dušo več v nebesih, kot s svojim truplam na zemlji.

Ne tako nečistnik. On ni v stanu, če s besedo še tolikanj oponavlja, resnično reči: *O moj Bog, jaz tebe ljubim iz celiga svojiga serca, iz cele svoje duše, iz cele svoje moči ino čez vse*, Luk. 10, 27., ampak, o nevarne priložnosti, vé ste meni ljube; o puhujšljivi tovarši, vam jaz dopasti želim; o oseba, na kateri bom svoje poželenje nasitil, po tebi zdihujem, tebe na vso moč išem, tebe iz celiga serca ljubim. On tudi ni v stanu prav moliti, akoravno se moliti hlina, akoravno pred oltarje, pred podobe svetnikov poklekva, akoravno jagode na roženkrancu preštevá, ali pa po bukvicah kake molitvice iše, so vender njegove misli daleč od tod; njegovo serce je zakovano v železje nerodne ljubezni. Vprašam vas pa zdaj: je le to molitev, če človek ne misli v to, kar govori, in v tega, s katerim govori? — To je Bogu zoperno blebetanje. *To ljudstvo me le z šnablji časti, pa njegovo serce je daleč od mene.*

Čisti človek ima navadno dobro vest, prosto tudi drugih pregreh, in tiho zadovoljnost sam seboj; zakaj ker je on svoje jako mogočno, skorej nar silniši nagnjenje užugal ino premagal, ga s pomočjo gnade božje ne bo tolikanj težko stalo, drugih svojih manj mogočnih nagnjenj premagati in ukrotiti. Tih ino miren bo on stal, akoravno krog njega treska, bliska ino gromi; tih ino zadovoljen bo s svojim revnim stanom, tih ino poterpežljiv v boleznih, tih in v božjo voljo vdan na smertni postelji, zmirej, vselej in povsod se poterdjujejo na njem besede Jezusa Kristusa: *Blagor tim, ki so čistiga serca, Boga bodo gledali.* Mat. 5, 8.

Kakor obilna je tiha zadovoljnost, ki čistiga človeka osrečuje ino ga z veseljem napaja; ravno tako obilno je pikanje vesti, ki nečistnika grize in kolje. Naj se zoblači ino blisk skoz oblak švigne, on trepetá; naj strela treši, on omedluje; naj zlato solnce prisije, to ga ne razveseli, ker ljubi le tamno noč; opomni ga na Boga, to ga s strahom navda; vzemi mu v misel smert, sodbo, pekel, nebesa, on ostermi; povej mu od lepe pobožnosti, ta mu merzi; spravlja ga k poslušanju božje besede, on ti bo serdito odgovoril: Le pojdi kvante poslušat; marnaj mu od potrebniga poboljšanja, to se mu nemogoče zdi; vse kar čistimu človeku peruti daje, de se proti nebesam povzdiguje, to je njemu težak svinec, kateri ga le na zemljo vleče. In od kod le to? Od tod, ker je njegova vest razdražena ino v vednim nepokoju.

Čisti človek, če je tudi reven, ubog ino siromak, je zadovoljen s svojim revnim stanom, in akoravno nima zlata ino srebra, de bi z njim po žepu rožljál, ne bogatih oblačil,

de bi z njimi prevzetaval, ima pa čisto serce, katero več velja, kot vsi zakladi svetá, kot vsa bogatija posvetnjakov. Mirno zavživa on dari, ktere mu Bog pošilja ino živi, pije ino je le zavoljo tega, de bi Bogu služil.

Ne tako nečistnik. Posvetna ljubezen, kakor jo sleparji sedanja dan špogajo, je draga, bogate se pred svojimi maliki delajo, desiravno malo glešajo, ino morebiti še obleka, katero ravno zdej na sebi imajo, poplačana ni; prevzetnežu ino zraven nečistniku naglo denarja primankuje ino si ga večkrat iše po krivici pridobiti. Tako, ljubi starši, vas večkrat neukroteni otroci okradejo, ino kmalo vam zmanjka žita, sočivja, tudi denarja pogosto, otroci si nove obleke kupujejo, de si z gizdovim oblačilam v oči pikajo ino poželjivost vpihajo. — Nečistnik je ino pije le zavoljo tega, de bi tolikanj dalje zamogel svoji razberzdani natori streči, in tako je on tat božjih dari, perpravljenih v vžitek bogoljubnih duš.

Čistost, kakor smo slišali dozdej, mora biti imenitna, in obrodi obilno zlahtniga sadu; čisti človek je navadno lepiga zdraviga obraza, čverstiga trupla ino stanovitniga zdravja: v njegovim cercu gori ogenj prave ljubezni do Boga in vsiga dobrega, on vé ceniti vsako čednost po njeni vrednosti, rad ino pa prav moli, ima dobro vest ino živi le za Boga ino za dopernašanje lepih čednost. — Še dolgo ljubi moj! bi jaz konca ino kraja ne najdel, ko bi vam hotel kaj obširniši imenitnost svete čistosti popisovati. Le še samo tega opomnim, kar Bog sam govori po svetim apostelnu Pavlu: *Ali ne veste, de so vaše trupla tempel božji, in de sveti Duh v vas prebiva?* I. Kor. 3, 16.

Nasproti pa modri Sirah pravi 9, 10., de bo nečistost kakor blato na cesti pomandrana ino kakor gnoj zaveržena. K čistosti nas vse sveti Pavl v svojim prvem listu do Timoteja 5, 22. opomina rekoč: *Ohrani se čistiga.* — *To je volja božja, vaše posvečenje,* govori ravno ta apostel na drugim kraju, *de se nečistosti zderšite; de vsaki med vami vé svoje telo ohraniti v svetosti in časti: ne po gnanju poželenja, kakor neverniki, kteri za Boga ne vedo.* I. Tes. 4; 3–5, O čistost, ki si serca veselje, katero tebe ima! O čistost, ki duši peruti dajaš, de se k nebesam povzdiguje ino kakor roža med truplam in dušo cvetiš, celo prebivališče z zlahtnim duham napolniš! Tako sveti Efrem ljubo čistost slovi, z njim vsi drugi učeniki in vsi pošteni ljudje.

Ta slava, katero ljuba čistost pri vsih poštenih ljudeh na svetu vživa, bo tudi tamkej v večnosti, v svetih nebesih še posebej poplačana. Sveti Janez v skrivnim razodenju 14., ko je bil v nebesa zamaknjen, je vidil pred božjim prestolam stati mladenče, lepe nad vse, kar je kadaj vidil, ino je an-

gela vprašal: Kdo so ti? Ino angel mu je odgovoril: *To so tisti, kateri niso bili z ženami ognjušeni, zakaj device so.* Sosebniga veselja se zdaj veselijo v nebesih ino prepevajo Jagnjetu v hvalo novo pesem, ktere razun njih nihce peti znal ne bo.

O ljube keršanske dušice! ki vam še cveti beli limbar neoskrunjene nedolžnosti, ino imate še belo oblačilo angelske čistosti, vam naj moje zadnje opominovanje velja. Nedolžna dušica, rečem ti s svetim Jeronimam, bogastvo tvoje je devišstvo, in tvoj zaklad kerstna nedolžnost; zaklad, kteriga zguba ti sicer zamore odpušena biti, pa nazaj zadobiti ga ne zamoreš nikdar nikoli. Vari ga skerbno, kar moreš, de ga ne zgubiš.

Rad ti verjamem, žlahten cvet matere katoliške cerkve, nevesta Jezusa Kristusa, de mesno poželenje s katerim se vojskuješ, je mogočno, sovražnikov, ki te zalezujejo ino te tega neprecenljiviga zaklada obropati si prizadevajo, je neštevilna truma, zgledi pohujšljivi ino družine nevarne; ali ker si jih že tolikokrat premagala, užugala, tudi v prihodnje, menim, s pomočjo gnade božje, te težko stalo ne bo, jih premagati in osramotiti, če le nevesta ino prebivališče svetiga Duha pomisliš, ktero posebno veselje čaka tamkej ljubeje Jezusove, tovaršice njegove. Če ti pa v vedni čistosti živeti ni mogoče; če so skušnjave le prehude; če se poštenim željam pobožnih staršev ukloniti moraš, o tako ohrani ljubo nedolžnost vsaj tako dolgo neoskrunjeno, dokler poštenimu ženinu, kateri je na svojim truflu ino na svoji duši ravno tako čist ko ti, neomadežvane roke v večno zvestobo pred oltarjem ne podaš. Ne daj se premotiti s še tako dragim daram za zgubo svete nedolžnosti pod oblubo prihodnjiga zakona; sej veš, ino morebiti tudi marsikake poznaš, ki so pred poroko kakor zakonski med seboj živeli, de se je tako pregrešno veselje kmalo zgrenilo, ker prave čiste ljubezni med njimi ni, kregajo se zdaj, prepirajo ino pretepajo, pa pekla si želijo. Nečistost ne časne, ne večne sreče ne prinese. — Kaj hočem pa sodergi sprideniga ljudstva, hudičevim služabnikom, tatovam, roparjem svete čistosti reči? Poslušajte me: *Dans, ko slišite njega glas, ne oterpnite svojih serc.* Ps. 94, 8. Pervi srečni pot, ki na ravnost derži v sveto nebo, ste zgrešili, tadaj deržite se drugiga, ki je robast in ojster. Zakrament svete pokore je tista sama in edina deska, ktere se po razdrobljeni barki na nevarnim morju okleniti zamorete; če to desko spustite, ste pogubljeni, pogubljeni na vselej. Nikdar več, nikdar več v stare pregrehe, to obljubite, to sklenite v osmini tega presvetiga praznika, pertecite

skesani k studencu svete pokore, kateri čisto omije madeže vašiga serca.

Jaz menim, de so me nekteri zmed vpričnih skerbno poslušali, sprejeli božji nauk s zbranim duham ino perpravnim sercam; o dobrotljivi Oče nebeški, daj temu nauku svoj blagoslov. Nekteri so me sicer tudi poslušali, pa se jim ta uk ne prileže, ker je hudo poželenje že popolnoma njih serce popačilo. Ali ljube duše! z drago kervjo Jezusa Kristusa odkupljeni bratje ino sestre! pomislite le svoj nevarni stan: le eno samo, edino dušo imate, če to zgubite, kako menjo bote za njo dali? Pomislite, kratko je meseno veselje, nespokornika pa čaka peklensko brezno. Ni vam nemogoče iz grešniga spanja vstati, zavoljo tega ne zamudite ne priložnosti, ne časa, ne gnade. De se pa tolikanj hitreje k Bogu povernemo, zdihnimo k prebežališu grešnikov, k naši ljubi preblaženi materi rekoč: O presveta devica Maria, ki si čistost ves čas svojiga življenja ohranila, ino ker te je ravno deviška čistost k nar večji časti povzdignila, de si mati sinu božjiga postala, sprosi nam nebeško pomoč, de se z njo okrepčani, čiste ino neomadežovane na duši in na telesu ohranimo, ino po tem britkim življenju perpeljemo v kraj nebeškiga veselja, kteriga je Bog tem obljubil, ki so čistiga serca. Amen.

V svetim Križi blizo Ajdovšine 1852.

V cerkvi O. O. Kapucinarjev o priložnosti, koja je že na strani 99 omenjena, in ko je verh tega v Goriški nadškofiji sveto leto bilo.

Na praznik sv. Štefana

popoldan.

Nič ni tako skrito, kar bi ne bilo
kadj očito. Mat. 10, 26.

Kakor velika je tudi oblast duhovnov o času svetiga leta, ker od grehov samimu škofu, še celo od grehov svetimu očetu papežu vderžanih veljavno odvezati zamorejo, oh! kdo bi si mislil, de so tudi še taki grehi, od kterih noben mašnik, noben škof še sveti oče papež sami, odvezati ne zamorejo, ne o navadnim času ne ob času svetiga leta? Bi li vi, ljubeznjivi moji! zdaj radi pozvedili, kteri so ti tako veliki grehi, od kterih še sami sveti Oče papež odvezati ne zamorejo ino ne smejo? — O ljubi moji! niso to tako neznani, ampak celo navadni, tako rekoč vsakdanji grehi so ti le namreč: greh zastaraniga sovraštva, ktero se odpustiti noče; greh obrekovanja ino opravljanja, ktero se ne prekliče; greh tatvine, ktere škoda se ne poverne, ino naj si bo te ali druge ločine vadosni greh, kteriga bližnja priložnost se ne zapusti. Pojdi grešnik, grešnica, s takimi grehi obložen k spovedi v Rim pred samiga Očeta papeža ino reci: Sveti Oče! velik grešnik sim, prosim za odvezo svojih grehov. Le zaupaj, moj sin, moja hči! ti bodo sveti Oče rekli, še večji je božja milost, kot so grehi tvoji! le spovej se natanko ino začni. Sveti Oče! ker mi toliko serca dajajo, bom začel: sim nečistnik, imam loternico v svoji hiši, pa naj vedó, sveti Oče, jaz je spokal

ne bom; sim ogerdil ino počernil svojiga bližnjiga po nedolžnim, sim ga krivo obrekel v pričo veliko ljudi, pa naj vedo, jaz te obreke nikdar ne prekličem; sim ogoljfal ino poškodoval svojiga bližnjiga, mu ukradel denarja ino družiga blaga, pa naj vedo, jaz mu ne povernem, desiravno zamorem, raji te goldinarje v vodo pomečem; imam sovraštvo s svojim sosedom, ga viditi ne morem kot zeleniga pajka ne, pa mu nikdar še v smertni uri ne odpustim. Obtoži se samimu svetimu Očetu papežu tacih grehov, oni te odvezali ne bodo ker te odvezati ne smejo; in ako te odvežejo, ti pa koj ne storiš, ali vsaj pripravljen nisi, pri prvi priložnosti urno storiti, kar ti o ti zadevi podolžnostno naložiti morajo; če se ti kratiš vse to storiti in oni te vender odvežejo, jaz, če sim tudi nar zadnji mašnik matere katoliške cerkve, jaz té odveze ne podpisem, zakaj Bog tega v nebesih gotovo ne poterdi, kar njegov namestnik za zemlji po krivim sklene. — Ali bi ne bila tadaj od nas duhovnov sleparija, ako bi tebi poškodovavcu na blagu ne povedali, de Bog sam v nebesih tebi greha tatvine tako dolgo ne odpusti, dokler ukradeniga blaga pravimu gospodarju ne poverneš? Ali bi ne bila to sleparija, ako bi tebi ne povedali, de zastonj se trudiš z Bogam spravljen biti, dokler une pohujšljive tovaršice, uniga zapeljiviga pajdaša, une nevarne službe ne zapustiš? Bi ne bilo to sleparija, roko stegniti, križ čez tebe storiti ino reči: Jaz te odvežem tvojih grehov, greha sovraštva, kteriga neprenehama v sercu kuhaš, greha obrekovanja, kteriga ti sam ne prekličesh? — Na tako vižo tebi neperpravljenimu, nevrednimu sveto odvezo dati, bi se toliko reklo, kot ti popotni list v pekel podpisati, bi se toliko reklo, kot te na moje lastne rame zadeti, do peklenskiga brezna prinesti, te v njega pahniti, potem pa sam za tabo skočiti. O Bog, neskončno usmiljeni Oče nebeški! vari me take pozabljivosti v moji duhovski službi, in ako sim kadaj predaleč segel, ino dal odvezo temu, kteri je vreden bil ni, kteriga ti sam v nebesih odvezal nisi, glej! tukaj v pričo tebe v presvetim Rešnjim Telesu izpostavljenim, in v pričo tih mojih poslušavcov te kleče odpušanja prosim, prosim te gnade, de tega grešnika serce omečiš ino pripelješ pred taistiga gorečiga služabnika svojiga, kteri mu bo ginljivši od mene na serce govoril ino naravnal na edino pravo pot, ktera derži v kraljestvo tvoje.

Preserčni moji! velik nad vse velik odgovor pred večnim Bogam čaka nas spovednike, ako prenaglo ravnamo v sporočeni službi svoji, v službi, v opraviu, kakor pravi sveti Gregor, ktero je celo pretežko za angelske rame; o ljube dušice! prosite, prosite za nas duhovne, de bi nas vselej sveti Duh razsvitljeval, de bi vam zamogli gorko na serce

govoriti; prosili bomo pa tudi mi za vas, de bi on vaše serce užgal ino vašo voljo unel urno spolniti, kar ste na naše prigovarjanje spolniti obljubili. Gotovo v našo nar veči škodo bi bilo vam kaj taciga perkriti, zamolčati, ne povedati, kar vam je v zveličanje vaše duše potrebniga vediti; pa nasproti tudi le v vašo nar grozovitniši škodo bi bilo, ako bi vi nam spovednikam na spovedi kaj perkrivali ino zamolčali, kar nam je v zveličanje vaše duše potrebniga viditi. Ne mislite torej nikakor, de bi s tajivostjo, s perkrivanjem na spovedi, sami sebi kaj pomagali, ko bi spovednika debelo nalagali, de bi ga le za sveto odvezo ukanili. Vse zastonj, zakaj nič ni tako skrito, kar bi ne bilo kadaj očito, govori pri svetim Matevžu 10, 26. Jezus Kristus sam. Ino ravno pri tih besedah svetiga evangelija jaz dans obstojim, ino jih v zapopadek svojiga današnjiga govora povzamem, kteriga razdelim tako: Človek, vari se vsaciga greha tudi na tihama ino na skrivnim, zakaj tudi na skrivnim storjeni greh bo enkrat gotovo očit postal, na svetlobo prišel, prvi del; pa ravno tako gotovo bo tudi kaznovan, drugi del.

Od skrivnih ali na tihama storjenih grehov govoriti sim si dans namenil na koncu svetiga leta zavoljo tega, de bi kako zaspano dušo, ktera morebiti leta ino leta, od perve mladosti že, skrivnih grehov bolna ječi, zbudil, s svojim govoram spekel, ino ji taisto pot pokazal, ktera jo za vselej pogubljenja rešiti zamore ino njen greh na vekomaj pokrije.

I. Del.

De skrivne ino na tihama storjene hudobne dela enkrat gotovo očitne postanejo, na svetlobo pridejo, to nam spričuje sveta dogodivšina nar starejših časov. Komu bi bilo pač kadaj v misel prišlo, de bode hudobno krivično ravnanje, ktero se je nekdej v samotnim kraju zgodilo, enkrat tako svetlo na dan prišlo? Ino vender se je to zgodilo; jaz menim tukaj, hudobno, krivično, terdoserčno ravnanje Jožefovih bratov. — Desetero jih je bilo na paši, ino skerbni oče pošlje mlajšiga brata za njimi pogledat, de bi vidil, kako se obnašajo, kako živina dojema, kako se vsim vkupej godi; ino ko se bo vsiga tega prepričal, naj se verne urno nazaj in očeta stariga s prijetnim naznanilam razveseli. — V pisani suknici, ktero mu je dobri oče v znamenje posebne ljubezni kupil, se z doma poda, ino veselo skaklja proti dolini Dotain, hitro najt, lepo pozdravit ino priserčno objet brate svoje. — Od daleč ga ugledajo, pisana suknica, ino pa neko zastarano sovraštvo, ker je naznanil očetu neko gerdo pregreho bratov svojih, ka-

kor tudi čudne sanje, ktere je po noči imel ino razodel bratam svojim, jim želč tako močno zavre, de pozabijo, de so kri od ene kervi, od eniga očeta; ubimo ga sanjavca, pravijo eni; ne, ne ubimo ga, pravijo drugi, verzimo ga za zdaj le v uno suho rupo, ktera ravno vode nima, ino potem se pogovorimo, kaj imamo storiti z njim. Ker tako med seboj hudobne sklepe kujejo, kaj imajo storiti z njim, od daleč ugledajo neke kupce, kteri na velbljudih dušee kadila ino mazila nosijo, ino vsi, razun starejšiga brata Rubna, kteriga poleg bilo ni, z enim glasam pravijo: Prodajmo ga jim, prodajmo ga jim, suknico mu izslečemo, kozla zakoljemo, suknico v njegovo kri pomočimo, ino tako kervavo suknico očetu domu pošljemo, ter porečemo: de na samotnim kraju je mogla kaka zverina Jožefa popasti, razstergati ino požreti, ino mi smo le to kervavo ino stergano suknico našli, od ktere se nam dozdeva, de bi utegnila biti našiga brata, pa naj presodi oče sam, če to je obleka njegoviga sina Jožefa. — Kar so sklenili, to so storili; Jožefa, svojiga brata, kteri joče, zdihuje, svojih lastnih bratov usmiljenja prosi, terdoserčni brez vsiga usmiljenja Izmaelskim kupcam v sužnost prodajo, svojiga dobriga očeta Jakoba pa z lažmi ogoljfajo. — Leta so pretekle in to njih hudobno delo je v vedni tami, skrito ostalo — ali na enkrat pride vse na dan; hudobni bratje so sami spoznali, de so svojiga nedolžniga brata bili prodali, svojiga očeta pa z lažmi ogoljfal. Gen. 37.

Enako spričevanje nam da tudi sveto pismo nove zaveze. Anania in Zafira sta prodala neko svojo njivo za gotov denar; ino Anania prinese le nekoliko tega denarja kteriga je za njivo prejel, v milošino svetimu Petru za uboge kristjane. Ali sveti Peter ga vpraša: Anania, je to le ves denar, kteriga si za njivo prejel, kteriga meni v milošino za uboge izročiš? De, ves denar je to; odgovori Anania pobahaje se, kteriga sim za njivo skupil. Ali sveti Peter od svetiga Duha razsvitljen spozna hinavsko bahanje njegovo in zagromi rekoč: Anania, kaj te le satan moti, de hočeš svetimu Duhu lagati? Ni bilo le v tvoji oblasti, denar za se prihraniti, ali ga v milošino dati? Pri tih besedah ga božja roka zadene, kar znak pade, štirje mladenči pristopijo, to mertvo truplo vzdignejo ino pokopat zaneso. Čez nekoliko časa, čez tri ure potem, pride tudi Zafira k svetimu Petru, ktera pa še celo nič ne vé, kaj se je z njenim možem zgodilo, pa tudi njo sveti Peter pobara rekoč: Zafira, ali je to le ves denar, kteriga si ti s svojim možem za prodano njivo prejela, ino ga je Anania poprej v milošino za revne brate prinesel? Pa tudi ona z možem pogovorjena, se kot Anania poprej, po hinavsko zlaže; pa tudi ona se pri ti priči zverne, umerje, ino

zopet štirje mladenči pristopijo in jo pokopat zaneso. Ap. dj. 5. Glejte! kakor skrivno sta Anania in Zafira svojo laž za se deržala; je vender ona vsim ljudem očitna ino znana postala. Ino tudi v poznejših časih, kolikorkrat se niso že hudobne, na tihama storjene krivične dela, ktere so bile že leta in leta skrite, razodele in so tako očitne postale? Koliko zgledov bi vam o ti zadevi povedati vedil, ko bi mi le čas pripustil. O že marsikteri ubijavec, ropar in zdajavec, kateri je v gosti tami svoje hudobije doprinašal, in je tudi več let nepoznan bil, za pošteniga moža veljal, je bil enkrat razodet, svojiga hudodelstva prepričan, ino že na tem svetu kaznovan.

Dobro ime, kteriga pri svojim bližnjim uživamo, čutilo časti, ktero vsak v svojih persih nosi, nas spodbada, ako smo bili tako prederzni, na tihama ino na skrivnim kaj hudobniga dopernesti, za se ohraniti, nobenimu ne povedati, in gotovo bi se sramovali svojih skrivnih grehov med ljudstvo trositi in jih razglašati. Kakor nad vse dvome gotovo je to, de bi se nobeden zmed nas tukaj zdaj le ne upal glasno praviti svojih skrivnih grehov in se očitno z njimi pobahati, se je vender že velikokrat zgodilo, de so skrivni ino nepoznani hudodelniki od vestnih grizlejev in očitav tako terpinčeni bili, de jim ni bilo pokoja ne ponoči, ne podnevu, dokler niso sami k sodnikom, k pravici šli, in tamkaj očitno spoznali, de ravno oni, ne pa kaki drugi, so te ali une pregrehe krivi. Tako postavim, je prilični govor preroka Natana vest Davida zbudil ino spekel, de je sam spoznal ino rekel: *Grešil sim II. b. kr. 12, 13.*, prešestnik sim in ubijavec. Tako od vestnih očitav grizen ino pikan Judež Iskarjot se je spoznal za izdajavca nedolžniga Jezusa, prinesel krivičnim sodnikom trideset srebrenikov nazaj in obupljivo zdihnil rekoč: *Grešil sim, ker sim izdal nedolžno kri. Mat. 27, 4.* Tako sveti Konrad, od kteriga berem v cerkvenih molitvah v brevirju devetnajstiga svečana, ko je pravica nedolžniga človeka, kakor bi bil ta neko polje zažgal, v smert obsodila ino ga že na vislice pelja, sam med sodnike stopi in vpričo vsiga ljudstva spozna, de ravno on, ne pa ta nedolžni človek, je neprevidama to polje zažgal, de naj ga spustijo, mu življenje dajo in on bo vso škodo povernil, kar je tudi storil, vse svoje prodal, ženo ino svet zapustil, v red svetiga Franciška stopil ino tako spokorno živel, de je v duhu svetosti umerl ino je zdaj od matere katoliške cerkve številu svetnikov prištet. Ino de nobeden ne dvomi, de hudobne skrivne dela na dan priti morajo, pravi Jezus Kristus sam: *Nič ni tako skrito, kar bi ne bilo kadaj očito. Mat. 10, 26.* — Res je sicer, de v pričujočim življenju vsako na skrivnim storjeno budobno

delo na luč ne pride, se ne razve; to se pa zgodi iz skrivnih namenov božjih, ali zavoljo tega, de veliko pohujšanje ne vstane, ali pa, de se nedolžni ino popolnoma dobri s hudobijo tako naglo ne soznanijo. Pa vender bo prišel enkrat en dan, s katerim bo nam to, kar je zdaj našim očem prikritiga, znano in razločno kot beli dan, ne samo nam, ampak tudi vsim ljudem, karkoli jih je kadaj od začetka na svetu živelo.

Jaz menim tukaj tisti strašni dan velike splohne sodbe, v katerim bo Gospod Jezus Kristus po oblaku v vsim svojim veličastvu priplaval, in vsim vkupej in vsakimu posebej po njegovih delih povernil; tisti strašni dan, s katerim bo on po svoji vsigavednosti vse razstavil, vse razločil, vse odkril, kar je tukaj tamniga ino skritiga bilo; v katerim bodo zaverženi zastonj hribam in goram klicali: zagernite nas, pokrite nas, ker bo tukaj tenka pravica nepristranskiga, nepodkupljiviga sodnika sama tirjala, de se vse razloči, vse razodene. O takrat, ljubi moji! bomo vidili sami nad seboj, kar v življenju iz prevelike samoljubnosti viditi hotli nismo; vidili bomo pa tudi nad drugimi, kar so v svojim življenju skerbno pred nami skrivali. Tada j kakšen strah ino zasmeh, kolika sramota, kadar se bo pokazal pred sodnjim stolom mož, kateri je pred svetam za pošteniga, pravičniga moža obveljal, na katerim bistri svet nobene reči grajati ni imel; kateri je vidil svoje zvijače, goljfi je s plajšem vunanje poštenosti zakriti, kateri je pred svetam zapušeno siroto zagovarjal, se pred sodnijo za njene pravice potegaval, na prisego nasprotnike klical, na tihama, skrivaj jo pa oderal ino slačil, kolika sramota na tisti dan za tega zdaj pred svetam tako pravičniga moža, kadar se bo on pokazal, da je on bil v svojim življenju le slepar ino goljufivec. Kakšen zasmeh ino kakšna sramota takrat na tisti strašni dan splohne sodbe, za taiste oskerbnike, katerim gospodje in gospodarji svoje premoženje v roke dajo, de bi modro skerbeli, nobeniga ne zaterali, sami živeli, ino drugim živeti pustili, — kateri pa na skrivnim zoper gospodarjevo voljo bližnjiga oderajo ino se mastijo in debelijo s kervjo terdo delavniga kmeta — kadar se bo pokazal na sodnji dan ta oskerbnik, de je bil v svojim življenju le odertnik. — Kamo bo hotel pogledati na sodnji dan taisti, kateri je na svetu s svojo hinavsko pobožnostjo ljudi slepil, pri spovednicah tolikanj klečal, se okoli oltarjev plazil, svetnikom noge lizal, vse božje pota oblezel, živ svetnik bil, mertev pa hudiču izročen, ker bo takrat za praviga hinavca spoznan, ki nima deleža z izvoljenimi otroci božjimi. — Kakšno osramotenje na sodnji dan za taistiga, ki je tukaj na svetu za nedolžniga kot angela obveljal; na skrivnim pa, proč od svojih

staršev, pridnih varhov, pod odejo, v terdi polnoči, sam seboj, s svojim ali drugim spolam, kdo vé kadaj, v kako zgodnji starosti že reči dopernašal, od katerih ziniti sveti apostel Pavl prepoveduje, kadar se bo ta nedolžnost pokazala, de je bila pred Bogam le gnjusoba in ostudnost. — Kakšno osramotenje na sodnji dan za taiste zakonske, ki so si pred oltarjem vpricho živiga Boga, njegoviga namestnika, in vsaj dveh poštenih mož zaprisegla zakonsko zvestobo; eden od drugiga proč pa na skrivnim jo prelomljevala — kadar se bota pokazala, de sta bila v življenju le prešestnika, kterim sveti apostel kraj v peklu pripravljen odkaže. — Kaksno osramotenje na tisti strašni dan splohne sodbe pred celim svetam za taistiga prijatla, kteri je tukaj na svetu svojiga bližnjiga le na videz, v oči ljubil, v ustih med nosil, v sercu pak meč brusil, na tihama ga čertil, podlezaval, obrekaval, ob dobro imé, ob vse spravil — kadar se bo ta prijatel na sodnji dan prikazal, de je on bil tebi v življenju to, kar Judež Iskarjot Jezusu. — Kakšen zasmeh in kolika sramota za nas vse na tisti strašni dan splohne sodbe, če smo v življenju svoje hudobne dela pred svetam zakrivati vedili, dobre pak razglasovali, de bi si svet misliti ne mogel, de smo mi kaj hudobniga storiti v stanu. Taki in pa le taki se bomo pokazali pred sodnjim stolam, kakoršni smo v resnici v življenju bili.

Ljubi moji! kar jaz tukaj govorim, to se bo enkrat gotovo zgodilo. Na tisti strašni dan splohne sodbe bote vidili vi, ki ste dans moji poslušavci, prevelike grehe moje, pa tudi jaz bom vidil vaše; zakaj ker bo Jezus Kristus vsaciga sodil ino sicer pravično sodil, bo tudi vsaciga notranje nagibe ino naklepe, kteri so njega pri ispolnavanju njegovih del vodili, celimu človeškemu rodu odkril in oznanil, tako de bo slehern spoznal ino spoznati mogel ino reči: *Pravičen si ti, o Gospod, ino pravične so sodbe tvoje. Ps. 118, 137.* — Tada, kolikanj večkrat mi to gotovo resnico, de tudi na skrivnim storjene hudobne dela enkrat brez vsiga dvoma na svetlobo prišle bodo, pomislimo, tolikanj koristniši bo ona za nas ino sicer prvič:

1. Kadarkoli bomo v hudobno, krivično, pregrešno djanje vabljeni, ino zapeljivec ali zapeljivka veli: Sej se bo to le na tihama, na skrivnim zgodilo; ta greh jaz na se vzamem; živa duša nas v tem djanju zasačila ne bo; pa skrito bo ono tudi ostalo, zanesi se le name, sej veš, de molčati znam; o takrat, v tako živi skušnjavi naj nas ostraši ino prešine današnje sveto premišlovanje, naj nas oplašči pred takim skrivnim djanjem, ino pred oči si postavimo ino mislimo namreč: Če bom jaz tudi s svojim hudobnim skrivnim djanjem ljudi slepil, božjimu vsigavidijočimu očesu se le vender nikdar skriti

ne bom zamogel; njemu je črna polnoč svitlejši, kakor nam solnce, kadar nam opoldne navpik stoji; mislimo takrat dalje, ko bi utegnilo tudi moje hudobno djanje za en kratek čas svetu nepoznano ostati, znajo sčasoma le vender take okolj-sine nastopiti, o katerih bi se ono razodeti zamoglo; mislimo še dalje, ko bi tudi upati smel, de bom svoje hudobno krivično djanje seboj v grob nesel, ino ga bodo z menoj v černo zemljo zagernili, bo vender prišel enkrat dan, o katerim bo z vso svojo gnjusobo in ostudnostjo v moje nar veči osramo-tenje vsim ljudem očito ino znano postalo. O! ta misel, to večkratno premišlovanje bi moglo, ako le nismo še vse vere zgubili, zadost biti, nas vsaciga skrivniga greha ovarvati.

Drugič

2. Smo bili pa že dozdej tako nesrečni, de smo na ti-hama ino na skrivnim greh dopernašali, zraven se pa s tem tolažili, saj kakor dozdej, tako tudi v prihodnje na vselej za njega nihče vedil ne bo, hočemo vsi vkupej resnično to? oh! tako poslužimo se tega pripravniga pripomočka, kteriga je Jezus svoji cerkvi na zemlji zapustil, ne sramujmo se, ne sramujmo se nikdar, zlast še v tem času svetiga leta ne, nar skrivniših zmot svojiga serca spovedniku razodeti, kateri od tega, kar je na spovedi slišal, manj vé, kakor od tega; kar celo ne vé, kateri od tega gotovo molčati ino pripravljen biti mora, kakor sveti Janez Nepomučan, raji ino prej svoje živ-ljenje dati, kakor kaj iz spovedi povedati; še tudi to vam v to reč, v spovedno molčanje lahko povem, de še nobeden du-hoven, tudi pri zmoteni pameti ne, v kaki bolezni, od tega bledele ni, kar je kadaj na spovedi slišal, kar je gotova spriča, de spovedno molčanje je božja reč. Tadaej spovej se svojih grehov še tako skritih, ino na tihama storjenih še tako ostud-nih zgrevano, skesano, ino jaz ti rečem z besedami svetiga Avgušтина: Ti boš ispovedan na vselej zakrit, ako ne, boš nespovedan, celimu svetu razodet. Le na ta način, čisto ino skesano izpovedan, boš na sodnji dan osramotenju, ktero skriv-ne hudodelnike čaka, odšel, pa tudi večni kazni, ktera skriv-ne, pa neizpovedane ino nepopoljšane hudodelnike nasleduje.

II. Del.

Jezus Kristus govori v svetim evangeliju pri svetim Ja-nezu 3. de slehern, kateri hudobno dela, zavoljo tega luč sovraži ino k luči ne pride, ker se boji, de bi ne bile nje-gove hudobne dela svarjene. On pa s temi besedami nikakor ne pravi tega, kakor de bi na skrivnim storjene krivične dela brez vsake kazni ostale, zato, ker so skrivne dela ino ker

nihče za nje ne vé, ampak s temi besedami hoče on le to reči, de taisti, kateri na skrivnim hudobije dopernašajo ino zraven mislijo, de bodo vsaki kazni odšli zavoljo tega, ker živa človeška duša za njih hudobije ne ve, sami sebe slepijo. Kakor gotovo bode tudi nar skrivniši hudobno delo poprej ali poznej, na tem ali na unim svetu na svetlobo prišlo, iako gotovo bo tudi kaznovano.

Veliko, 13 let je hudobno ravnanje Jožefovih bratov skrito ino nepokaznjeno ostalo; ali ker jih je deželjska pravica v Egiptu ob času vesolne lakote po Kanaanu, kakor sovražne ogleduhe ptuje dežele terdo imela, jih celo v tamno ječo potisnila; takrat so se spomnili svojiga hudobniga djanja, solz svojiga nedolžniga brata, zdihlejev svojiga do smerti žalostniga očeta; vestni grizleji so prebadali njih serca, oni so občutili tako kazen tako globoko, de so zdihovali: *Po pravici, zasluženno terpimo zdaj to kazen, ker smo se nekdaj nad svojim bratom pregrešili.* Gen. 42, 21.

Če tudi kazen na vsako skrivno hudobno djanje koj ne pride, kakor je prišla nagla smert na skrivno laž Anania in Zafire, ali obupljivi samomor na krivično izdavo Judeža Iškarjota, je vender gotovo, de hudobne skrivne dela že na tem svetu vedna kazen neprenehama, ravno tako nevidama, nasleduje, ktera v strahu in v pekljivih vestnih grizlejih obstoji.

Mene sicer dozdej, tako se vsaki skrivni, še nepoznani hudodelnik sam pri sebi trese in boji, mene sicer ljudje dozdej za hudodelnika ne poznajo, ali ko bi bil jaz izdan in razodet? Kaj bi jaz počel, ko bi se zvedilo, de sim jaz vzrok tega nepokoja v soseski, večniga sovraštva med žlahito? Kaj bi jaz počel, ko bi se zvedilo, de sim jaz zapeljivec une nedolžnosti? Kaj bi jaz počela, ko bi le moja mati zvedili, de sim jim tolikokrat po noči iz hiše ušla, in k godcam hitela, vasovala, ker so za terdno mislili, de sim sama počivala, sladko spala, pa še le oči stisnila nisim? Kaj bi jaz počela, ko bi se zvedilo, de sim sad, kteriga sim grešno spočela, še grešniši odpravila in odgnala? Kaj bi jaz počel, ko bi se zvedilo, da sim jaz na uni njivi toliko krompirja izkopal, toliko grojzdja ino drugiga sadja potergal, toliko turšice polomil, toliko derv, listja pokradel? Kaj bi jaz počel, ko bi se zvedilo, de sim jaz, ki pri svojih sosedih, v celi soseski za toliko pravičniga moža veljam, de se vse na mene zanese, de se meni vse zaupa, ker vsi mislijo, de jim jaz nisim v stanu ne toličko škode storiti, kolikor se v oči verže, ino ko bi se zdaj zvedilo, de sim jaz sosede per uni pogodbi za toliko goldinarjev osleparil in ogoljfal, vina, kteriga sim čistiga prodal, odtočil ino sed z vodo napolnil;

pricho, de je v moj dobiček in v uniga zgubiček krivo prisegla, z nekimi goldinarji podkupil? Kaj bi jaz počel, ko bi se zvedilo, de sim jaz pred svetam toliko pošten mož, per uni tatvini, per unim ropanju bil, de sim jaz pomagal, pa kaj le pomagal, še celo zapeljeval, še druge vdinjal, de smo pred toliko leti na samotnim kraju o terdi polnoči uniga popotnika napadli, oropali in umorili, tamkej v uno cerkev zlomili, tabernakel odperli, presveto Rešnje Telo raztresli, si svete posode osvojili, tamkej v zvonik zlezli ino zvon ukradli? O kaj bi jaz počel, ko bi se te moje krivice in hudobije, za ktere še moja žena ne vé, urno razglasile ino zvedile? — Ko bi se to zvedilo, od sramote bi ne vedil kam pogledati, jaz bi se do smerti vjedal, ino si še življenje vzel, v vodo skočil, se ustrelil ali obesil, zakaj meni bi ne bilo na svetu obstati več. — Glejte! tako je vedni strah razodet biti, za skrivniga hudodelnika nad vse velika kazen, ktero zmirej seboj v svojih persih nosi, ga kakor mora tlačiti, ktera ga povsod grize ino kolje ino mu vsako veselje greni. In ali ni to zadost velika kazen, vedno v strahu ino trepetu živeti? Jaz menim, pravičniga v nar smradljivši ječi zapertiga, za roke ino noge vklenjeniga verige tolikanj ne težijo, kot razdražena vest skrivniga hudodelnika teži ino peče.

Pa postavimo tudi, de Bog iz nar modrejših namenov, kterih mi nikakor razumeti ne zamoremo, skrivne hudobne dela na tem svetu brez vse kazni pusti, take nepoznane hudodelnike s premoženjem obdaruje, jim vsiga v obilnosti daja, ino se srečne na premoženju ino zdravju štejejo; pristavimo še tudi to, de se tako sirovi ino divji ljudje na svetu najdejo, kteri se svojih skrivnih hudobij še veselijo ino vestnih grizlejev celo nič ne občutijo; ali menite, de bodo njih skrivne pregrehe na unim svetu, v večnosti ravno tako brez vse kazni ostale, de se njih zaspala vest nikdar zbudila ne bo? O zdravila se bo zaspala vest, kazen bo za greham prišla, če ne prej, pa poslej, gotovo v večnosti! Kakor gotovo bo tamkej vse na svitlobo prišlo, tako gotovo bo tudi vse, kar je pregrešniga ino s pravo pokoro ni očiščeniga, kaznovano.

Sin človekov, pravi Jezus Kristus sam v svetim evangeliju, Mat. 25. bo na sodnji dan tem, kteri bodo na njegovi desni strani stali, ino so v življenju očitno ali na skrivnim dobre dela dopernašali, govoril rekoč: *Pridite vi, ljubljeni mojiga Očeta, in posedite kraljestvo, ktero vam je pripravljeno od začetka sveta.* Unim pa, kteri bodo ali zavoljo svojih znanih ali neznanih, skrivnih ali očitnih hudobij na levi strani stali, bo pa serdito govoril tako: *Poberite se od mene, vi prekleli, v večni ogenj, v unanje tame, kjer bo jok ino škripanje z zobmi, kteri je satanu in njegovim nasledni-*

kam pripravljen. Kakor gotovo bo takrat Jezus, vsako tudi nar manjši dobro delo v njegovim imenu storjeno, povernil in poplačal v nebesih, tako bo tudi vsako na skrivnim storjeno hudobno delo sovražil ino kaznil v peklu z večnim ognjem.

Ino kako neizrekljivo velika bo ta kazen! večna bo, nikdar ne bo nehala, nje zapopasti nisi nikakor v stanu. — Kadar boš v večnosti tam, v peklu gorel ino terpel toliko jezer ino jezer milionov let, kolikor je listja v vsih gojzdi, kolikor kapljic vode v vsih rekah, kolikor prahu na zemlji, večna kazen ti ni še za eno samo minuto prikrajšana, ona se ti bo vedno začenjala, pa nikdar nehala; večnost je večna, brez kraja in konca. O kako neizrekljivo strašna kazen je večna kazen! Tisti, kateri je tukaj na svetu na skrivnim hudobije dopernašal, skrivaj goljfal, skrivaj kradel, skrivaj sleparil, skrivaj nesramnost dopernašal, je luč sovražil, ino zdaj bo on od Jezusa, prave luči, vekomaj zaveržen. On je na tem svetu več tamo kot luč ljubil, ker se je bal, de bi bile njegove hudobne dela kaznjene, ino zdaj bo večna tama njegov delež, ino nobene rešitve iz nje. On bo slišal ino vidil, kako bodo izvoljeni, zahvalne pesmi prepevaje, med sabo se objemaje ino pozdravljaje, v Gospodovo veselje šli; — in on bo s slepo trumo vsih zaverženih med 1000 izdajanjem in preklinjevanjem v unajne tame veržen, iz katerih nobeniga odrešenja ni. O Bog, neskončno usmiljeni Oče nebeški! reši me po svoji neskončni milosti večne kazni, reši vse moje poslušavce te strašne kazni! Pa kaj le mislite, de je on dolžan nam svojiga angela poslati, de bi nas za lase izlekel iz greha ino grešne priložnosti, kot ga je Lotu poslal, de ga je za roke izpeljal iz Sodome? — Rešimo se sami, dokler je še rešitev mogoče.

Ljubi moji! rešitev nam je še mogoče, pa le tako dolgo, dokler živimo ino se gibljemo na svetu; Bog sam nam jo tako rekoč po materi katoliški cerkvi ponuja, gotovo marsikakimu zmed nas v svetim letu zadnjipot; zakaj več kot gotovo je, de ob času, kadar bo zopet odpustek svetiga leta, ali le samo v podobi svetiga leta, kakor je ravno zdaj, marsikakiga zmed nas iz te doline solz že zmanjkalo bo, ino le sami sebi, svoji nemarnosti in lenobi, svoji pozabljivosti ino terdovratnosti bomo mogli prišteti, ako bomo pogubljeni, pahnjeni v pekel. Bog sam nas bo na laž stavil, ako se bomo hotli, izgovarjati, de nismo imeli priložnosti se izveličati, de nam nihče ni kazal, de nismo znali pota, kateri bi nas odpeljal od pekla ino pripeljal v nebo. Oznanujejo, pripovedujejo vam vaši dušni pastirji, o, de bi jih le poslušali, vsako nedeljo, vsak zapovedani praznik; dušice moje! ne žalite Boga, varite se greha,

ljubite njemu nasprotno čednost; povedal sim tudi jaz vam dans: varite se vsaciga tudi skrivniga greha, ker vsak tudi v nar gostejši tami storjeni greh enkrat na svitlo pride, ino ravno tako gotovo tudi kaznjen bode. Ste bili pa vi že dozdaj tako nesrečni, očitno ali na skrivnim Boga žaliti ino greh storiti; strahujte greh, kakor uči sveti Krizostom, sami nad seboj ga bote pak strahovali, ako se ga skesano, odkrito-serčno spoveste, po svoji moči za njega zadostite, ino ga z resničnim poboljšanjem popravite. Pazite dobro, jaz rečem: *z resničnim poboljšanjem*, ktero hoče, de se zanaprej tistih hiš, tistih družin, tistih tovaršij, tistih priložnost skerbno ogiblujete, nikdar več v nje ne zahajate, ktere so vam večkrat vzrok bile, na skrivnim grešiti; hodite zanaprej, kakor po dnevu, tako tudi po noči vselej pošteno, *de bodo ljudje vaše dobre dela vidili, ino hvalili Očeta, kleri je v nebesih.* Mat. 5, 16.

Ti pa, o ljubi Jezus! v podobi beliga kruha v presvetim zakramentu tukaj izpostavljen, glej! na svojih grešnih kolenih pred Teboj klečimo ino Te molimo praviga Boga; prosimo posebno za to gnado, de se dobrot svetiga leta popolnoma vdeležimo, se tako v duhu prenovimo, de smo prihodnjič pripravljeni prej vsako zgubo terpeti, kot zgubiti Tebe o Jezus! Vse naše sklepanje je pa prazno, ako ga ti ne blagosloviš. Blagoslovi torej nas, in vse naše dobre sklepe v svetim letu storjene. Amen.

V svetim Križu blizu Ajdovšine 1852.

V cerkvi OO. Kapucinarjev

na nedolžnih otročičev dan

o priložnosti, která je v poprešnji pridigi omenjena.

Imaš sinove, imej jih terdo, de ne bodo
svojoglavni; imaš hčere, skerbi za njih
čistost, ino ne kaži jim preprijazniga
obličja. Modr. 7, 25. 26

Kako žalosten, ljubi moji! je bil nekđaj današnji dan, o katerim je grozoviti Herod tolikanj nedolžnih otročičev pomoriti dal. Popisati žalost mater tistih in očetov tih, katerim so bili otroci spod dveh let s silo iz rok iztergani ino poklani, bi se jaz dans zastonj trudil, ker meni tega nikakor močče ni. — Pa če se že ve matere solzite ino težko utolažite, ako vam kako dete le po dolgi bolezni, která je vender gotovo znamnje smerti, umerje; oh! kolikanj več lahko po pravici rečem, so plakale tiste matere v Betlehemu ino krog njega, ko so od Heroda razposlani trinogi jim zdrave otročiče od pers tergali in podavili, jih iz zibelike za nožice poprijemali ino z glavicami ob stene treskali; otročičem, ko so komaj očeta in mamu klicati začenjali, ino se jim hvaležno nasmehovali, nož v perse zasadili in jih poklali. — Koliko žalost občutile, koliko britkih solz pretočile so te matere, le ve matere nar ložej zapopadete. Njih mili jok, njih britki stok, se mi dozdeva pa tudi na moje ušesa doni tako: **O** grozovitež! ihti obsolzena mati, z levo svojiga ljubčika na persi pritiska, z desno pa meč lovi, s katerim ga rabelj presuniti hoče, o grozovitež! toliko otrok zavoljo eniga pomoriš, pa tega, kteriga išeš, gotovo nikdar dobil ne boš. — **O** grozovitež! kliče druga, ker svojiga otročička pred tem trinogam

skriva, kaj me ne poznaš, de sim le uboga, revna judinja, kako bo kadaj moj sinček Heroda s prestola, spodrinil, ino sam sebe na taistiga posadil? O černa duša Herodova, pojema druga, ker v omedlevico pade nad obledeno truplice svojiga otročiča, oh! koliko sim v porodu prestala, ino zdaj mi sad mojiga telesa pokončaš; bolje bi bilo zdaj za me, ko bi nikdar rodila, dojila ne bila. — Tako so tulile, tako se solzile matere, pa tudi očetje, starejši bratje ino sestrice za njimi; pa kolikanj več se je zalovalo, jokalo, tolikanj obilniši je tekla kri nedolžnih otročičev; na zemlji je bil krik ino jok, v nebesih pa angelsko veselje, ker ti nedolžni otročiči, keršeni v svoji lastni kervi so šli doli pred pekel, kjer so sveti očaki pričakovali, de jim bo odrešenik nebeske vrata odperl. — Spomin te grozovite morije obhaja sveta mati katoliška cerkev vsak četerti božični praznik na današnji dan, ino ga imenuje praznik nedolžnih otročičev.

Starši! vprašam tudi jaz zdaj vas eno resnobno besedo, in odgovorite mi: Bi ne bilo le bolje za vas, de bi bil tudi k vam, v vaše hiše, kmalo po porodu, koj po svetim kerstu, kak trinog svoje rabeljne poslal, de bi bili vaše otroke, poklali, podavili, jim vratove zavili in jih pokončali? k vam, v vaše hiše, v katerih vsak dan izgovarjate, de bi se bili prej zadušili, ko so k svetimu kerstu prišli? k vam, v vaše hiše, v katerih izgovarjate, de bi poginili, de bi jih strela iz jazniga ubila, de bi jih satan z dušo in telesam nesel? k vam, v vaše hiše, ki preklinjate tisto uro, v kateri ste jih na svet rodili? Bi ne bilo le bolje, de bi bili zdaj tamkej v nebesih s svojo nedolžnostjo shranjeni, ino jih vi imeli svetnike, angelce v nebesih za zvoje posebne priprošnike, kakor de jih imate žive, kervavo šibo, ktero ste si v njih sami splekli, pohujšane po vašim lastnim zaderžanju, in v njih pred Bogam svoje nar veči tožnike? — Jezero in jezerokrat bi bilo to bolje za vas, ino tiste solze, ktere bi bili vi takrat pretočili, bi se vam bile že nekda j posušile; tako se pa še zmirej jočete, ali če tudi vročih solz ne pretakate, se vam pa le vender zavoljo njih serce žalosti topi.

Vi zdihujete ino tožite, čez otroke, čez odrasene fantine, pa tudi dekleta, de ne poznajo družiga solnca kot lune, ne družiga roženkranca, kot krogelj za premetavati, ne družih svetinj, kot kvart, ne družiga veselja kot plesa, ne druge molitve, kot kletve. Vi zdihujete ino tožite, de vašim otrokam ni nobena reč zadosti sveta; ne hiša božja, ker se ji umikajo, ali če vanjo pridejo, le zijale prodajajo, ne božja beseda, ker se ji posmehujejo ino pridigarja oponašajo; vi zdihujete ino tožite, de vašim otrokam ni nobena čednost više lepa ino posnemanja vredna; ne resnica, ker lažejo, kakor

bi ti orehe tresel; ne sramožljivost, ker živijo, kakor mula in mezeg, kateri nimajo pameti; ne zmernost, ker le bokale prazniti jim diši; ne ponižnost, ker le ošabno oblačiti se ino prešerno hoditi jih mika; ne tihota, ker bi le vedno vriskali, potepali se, ino po noči nesramno peli. Vi starši! o po pravici, po pravici tožite čez svoje otroke, de so tem ali tim enakim pregreham vdani; ali pa tudi veste, kdo je zadnji vzrok vsiga tega? — Nar veči del ste vi starši sami vzrok vsiga tega, ker jih niste zadosti učili takrat, dokler se jih je nauk še prijemal, dokler je bila še glava mehka, serce še nedolžno ino nepopačeno, ker jih niste strahovali, dokler je še šiba kaj pomagala, kratko, vi starši, ste zadnji vzrok porednosti svojih otrok, ker ste z njimi od mladih nog premehko ravnali, ino iz slepe ljubezni do njih tega nad njimi viditi hotli niste, kar je cel svet vidil, kot nekda j Heli nad svojima hudobnima otrokama Ofnitam ino Finezam. Ali, ljubi starši moji! modri mož v svetim pismu drugač uči, ker pravi: *Imaš sinove? derši jih terdo, de ne bodo svojoglavni, imaš hčere? skerbi za njih čistost, ino ne kaši jim preprijazniga obličja.* Modr. 7, 25. 26. — Kar ste, ljubi starši! dozda j pri svojih otrocih zamudili, to je potreba, kolikor moč; v prihodnje popraviti; vi pa, ki imate dozda j še nedolžne otročiče, ali jih še celo pričakujete, varite jih od mladih nog vsiga hudiga; vsim vkupej pa želim dans dokazati, kaj so starši svojim otrokam za njih truplo, kaj za njih dušo storiti dolžni.

Speljava.

Kakor hitro godci odgodejo, gosti minejo ino se svatje razidejo, novozaročenih skorej perve želje so, de bi Gospod Bog njih zakon blagoslovil, ino jim njih sad viditi dal, dal erba pošteniga. Kar želijo, nar veči del ob letu že dosežejo, oče ino mati postanejo, ino že jih veže nova dolžnost, skerbeti novo rojenimu otroku za potrebni živež in za gorko obleko. — Kakor lastovica po zraku leta, de kako muhico ulovi, ali senica po drevesu skaklja, de kako gosenco pobere, ali se postovka iz visočine na zemljo spusti, de červiča nakavsca, ino veselo, veselo v gnejzdo ferfoli, de mladimu v kljun spusti, kar je s toliko marljivostjo nabrala, ino na golih mladih tako dolgo sedi in jih greje, de jim perje zraste ino izleteti morejo; tako so tudi starši po naturnih zapovedih dolžni novorojenimu detetu skerbeti za potrebni živež, de lakote ne umerje, ino za gorko odejo in obleko, de mraza ne pogine.

Kar živež in obleko mladimu otroku zadene, zlasti če imajo še le eno, dvoje, troje njih, storijo starši prej preveč, kot premalo, čez svoj stan, čez svoje premoženje, storijo več, kot so storiti dolžni ino to je greh; storijo preveč, ker svoje otroke v jedilih razvajajo, in jih s kofetam, z vinam, kaj — sem ter tje še celo s žganjem zalivajo prej, kot hoditi zamorejo ino se prekrizati znajo. Lahko je otroka predobriga navaditi, pa jako težko ga je odvaditi; v nar zgodnjiši mladosti razvajeno dete bo tudi izberljiv mož, če kadaj možko starost doživi; kar tako na sladčice navajeno dete poželi, to mora imeti, če ne dobi z lepo, se pa kuja in joče, de vse po hiši od veka glava boli in se tudi po celi vasi razlega, ino mati, ne de bi svojimu nagajivimu ljubčiku termo s šibo izgnala, ino mu jo prav prav gorko opisala, še gre, stika in iše po vsih kotih, ino če domá ni, še k sosedu poskoči ino na posodo vzame, de le svojiga cmihovca potolaži.

S tem matere! pa vender nikakor ne rečem, de bi lačnimu otroku, ki jesti prosi, jesti dati ne smeje; otrok mora jesti, de raste ino čverst postane; otroci morajo večkrat jesti imeti, kot odrašeni, večkrat pa po malim, ino taciga se jim da, če so zdravi, kar se pri hiši ima; torej ne toliko, de bi otroci zmirej napeti hodili, kot sod, pa tudi ne tako pičlo ino skopó, de bi bili tako tenki, kot igla; v vsim pravo mero imejte, tako ne bodo otroci razvajeni tudi ne omehkuženi. Gotovo bo na pravim mestu rečeno, če vam, starši, odsvetujem iz somnja ino božjih potov otrokam lecta ino drugih sladkarij domu nositi, ker od ene plati te sladčice za zdravje nikakor niso, od druge mehkužnost redijo, od tretje so še celo za dušo nevarne ali zastran pohujšljivih podob, kakor tudi sramožljivosti jako nevarnih napisov. Če jim kaj z božjiga pota domu pernesti morate, ker se vam tudi otroci za to priporočajo, prinesite jim poleg kakih igrač le tečniga kruha, nikakor pa sladčic. Več kot v jedi in v pijači pa v obleki starši svoje otroke razvadijo, ker starši, sami popolnoma kmečki, že bolj spačeno, bolj na gosposko oblačijo otroke svoje, jih ošabno krišpajo, lišpajo, olišpane drugim kažejo ino zadosti prehvaliti ne morejo, kako so lepi in kako se jim ta ali druga obleka prileže. Dete tako košato, našterkano v špicah, v mrežah, de vse od njega šterli, samo sebe ošabno, dopadljivo ogleduje kot pav, ino misli, de res kaj več velja, ker lepo drago obleko ima, hitro se domačiga pridelka sramuje ino zaničljivo ogleduje druge otroke, ki niso tako oblečeni kot ono. Glejte, tako se napuhu že v mladim sercu gnjezdo nanosi, ki se sčasama izvali, zgodnjá, perje dobíva, obraste, ves goden izleti, leta široko in visoko, pa zadnjič prav nizko obsedi. — Napuh gre pred padcam; ino

skorej vse taiste, kateri so na pot pregrehe zašli, s svojim životam kupčujejo, ino so se strašno globoko zmotili, bote našli, če na zadnji vzrok priti hočete, de so v prvi mladosti že zvesti strežerji gizdosti bili, h kateri so jim nar veči del zadosti zarano že njihovi starši pot pokazali. —

Starši! kar ste svojim otrokam storiti dolžni, je torej to, de jim skerbite za zdrav živež, za tako obleko, kakor se vašimu stanu spodobi, ino pa tudi kakor je po vašim premoženju, tako bote zdrave, čverste, z malim zadovoljne otroke odredili, kateri bodo še v sivi starosti povedati znali, de jih vi v prvi mladosti, ne v jedi, ne v pijači, ne v obleki razvadili niste, kar bi še dan današnji marsikaka stara babela povedati znala, de ona nekda v svoji mladosti pri svojih starših tacih razvad vidila ino poznala ni, ktere se pa dan današnji že v nar borniši bajti tako dobro špogajo, kot v umetno pozidani grajšini.

Več kot za truplo, so pa starši dolžni, svojim otrokam skerbeti za njih dušo. V mladim otroku, ki se vam porodi, dobro in hudo skrito, povito leži; kar se bo prej zbudilo, to ga bo vodilo, gonilo po potu čednosti ali pa potu pregrehe. Po navadi in po žalostni skušnji naši se pa hudo nagnjenje urneje zbudi kot dobro, ino ker so starši, varhi in odgojitelji svojih otrok, tega zbujenja prva priča, čigava torej, kot njih, je tudi prva dolžnost, jih hudiga odvaditi ino čednosti privaditi? Kar mati pri otroku zamudi, tega nobena šola ne popravi, pa tudi palica ne poboljša. *Hudobija*, pravi sveti Duh, *je globoko v dečkovo serce vsajena, le šiba jo bo izpodila.* Prov. 22, 15. Splohni pregovor se pa tako glasi: Kar hoče kopriva biti, to že od mladiga peče. Veste, ktera je natora koprive? Ona je ta, de poprijeta speče ino roka po tem še oteče, ali vsaj repeča postane, ino ta njena lastnost, dokler raste, se spremeniti ne da, kopriva vselej peče; vender pa otroška natora, ki se v slabo naklanja, se v dobro spremeniti zamore, ako se le zgodej popravljati začne. Kar tadaj iz mladiga otroka imeti želite, to bote tudi iz njega imeli, angela ali pa hudiča; dobriga ali pa hudobniga človeka bote iz njega odredili.

Mlado drevo, de lepo ravno raste, skerbni vertnar obreže, k kolu priveže, de ga vihar ne polomi, ino dokler se kako presajeno mlado drevesce prav terdno prijelo ni ino zadosti globokih korenin ni pognalo, tudi pridno zaliva, de ne zvene in se ne posuši. Glejte, ljubi starši! tudi vaši otroci so take mlade drevesca, ktere so v vertu vašiga pošteniga zakona izrastle, kateri otroci bodo skorej zdivjali, ako jih vi ne bote zgodej trebili slabih navad; ino kar je kol mladimu drevescu, to je vaš dober zgled vašim otrokam, ino kar pri-

livanje mladimu drevescu k rastvu pripomore, to pripomore dobri odreji otrok vaš dober nauk. De bote pa svoje otroke lepo podučiti zamogli, je potrebno, de ste vi sami v keršanskim nauku dobro podučeni; ravno tako, ako še ne več, je pa tudi potrebno, de to, kar z besedo učite, tudi s svojim lastnim zgledam poterдите. Gotovo je, de otroci se učijo veliko po besedah, še več pa po zgledih, kar nam znani pregovor poterdi, ki pravi: *Besede le mičejo, zgledi pa vlečejo.*

Starši, hvala Bogu! z besedo sicer lepo učijo, kakor vejo ino znajo, pa to, to je nad vse žalostno, de s svojim slabim zgledam vse poderejo, kar so gorko z besedo učili ino priporočevali; zakaj zopet gotovo je, de en sam slab zgled toliko podere, de tega tudi sto dobrih naukov ne popravi.

Vi starši! postavim, učite svoje otroke, de morajo vas vselej radi, urno ino naglo ubogati, vas spoštovati ino vam pokorni biti; vi jim pravite pogosto, ako želijo dolgo srečno ino mirno živeti na svetu, ino blagoslova četerde zapovedi božje se vdeležiti, vas morajo spoštovati, ljubiti ino vam hvaležni biti, de jih te njihove dolžnosti do vas bolj prepričate, jim tudi naštejete velike dobrote, ktere so otroci od vas že prejeli itd. Keršanskih staršev vredin je ta nauk; — v hiši pa imate stare očete ino stare matere, tate ino taše, s kterimi vi sami nič kaj lepo, marveč le gerdo ravnate, vpričo svojih otrok čez nje godernjate, jih kolnete, zmerjate ino jim smert želite, živjež kratite, ali če jim ga tudi v kaki umazani posodi podaste, stokrat oponašate to, kar ste jim dati dolžni že po zakonih narave kakor po zakonih izročivnih pisem, oh Bog hotel! de bi se z njimi še ne cukali in jih ne suvali. — Pri takim slabim zgledu kaj bo pomagal vaš dobri nauk? Vi drugač učite, ino drugač ravnate, ali s tem nasprotnim zgledam vsiga do tal ne poderete, kar ste z besedo tako mično priporočevali? — Ali spomnite se pogovorov: Kakor se gode, tako se pleše; kakor stara ptica poje, tako nauči tudi mlade svoje, kakor vi s svojimi starimi ravnate, tako bodo enkrat tudi vaši otroci z vami ravnali, kar nam sto in sto žalostnih zgledov poterdi, pa le eniga znaniga vam tukaj povem. Nek zarobljen, neotešan, nehvaležin sin, kakor dan današnji taci mende celò tudi ne primanjkuje, se s svojim starim očetam neki dan tako močno skrega, de si na vse zadnje še celò v lase skočita; sin kakor mlaji ino čversteji svojiga stariga slabotniga očeta treši in potlači, lasá in za lase čez prag po stopnicah na dvoriše vleče. Ko ga čez prag do spodnje stopnice privleče, se vé godernjaje, mermraje ino preklinjevaje, stari oče svojiga sina za božjo voljo prosi, de je zadosti, de naj ga spusti, de več ni zaslužil.

Sin gromi nad očetam, zakaj bi te jaz tukaj pustil zdaj, meniš, de moči nimam te le dalej vleči? O pusti, pusti me, ječi stari, zakaj? bara zopet sin. Zato, odgovori ino spozna stari, ker tudi jaz svojiga ranjciga očeta sim le do stopnice privlekel bil. — Starši! ne poderajte svojiga lepiga nauka s slabim zgledam, imejte svoje stare za ljubo, tako bodo enkrat tudi vaši otroci za ljubo vas imeli, vas bodo na vselej spoštovali.

Vi, starši, učite na dalej svoje otroke, de ne smejo krasti, de tatvina je velik greh, tako velik, de ne bo prej odpušen, dokler se ukradeno blago pravimu gospodarju ne poverne, kleti, rotiti se je ravno tako velik greh. Dober je ta nauk, vse prav je tako, pa kaj pomaga, če pa vi sami vpričo svojih otrok, tamkej nekaj derv, tukaj nekaj listja, tamkej nekaj grojzdja, tukaj kako pest bek na leškim vzamete, domu nesete in otroci vse to vidijo; ali pa če otroci sami kaj domu prinesó ino vi dobro veste, de tega na vašim polju bilo ni, de kaj taciga pod vašo streho najti ni, k temu molčite, ne poprašate, od kod to imajo, kje so vzeli, ino ko ste prepričani, de je ukradeno, ne ukažete nazaj dati, ne ukažete domu nesti. Kaj pomaga otrokam le pridigovati, kleti, rotiti se, zdajati, preklinjati je greh, če pa vi sami vpričo njih ino nad njimi tako neznano kolnete, de morajo poštenimu kristjanu lasje na kviško stopati ino se je čuditi, de se vam zemlja pod nogami ne odpre ino vas živih ne požre. — Ali tako hujših otrok ne napravite, kakor de bi jim ne bili nikdar kaj od Kristusoviga nauka povedali? —

Vi, očetje, učite svoje otroke, de lepa čednost je zmernost jedi ino pijači, vi učite z besedo ino še velikokrat oponavljate, de vsakimu človeku je ljubo ino drago njegovo dobro ime, de ga naš bližnji nima na prodaj ne za sreberni, ne za zlati denar, in jih torej učite, de naj se varujejo pijančevanja, de naj vselej lepo in spodobno od svojiga bližnjiga govorijo, njegove pregreške prej s plajšem keršanske ljubezni zakrijejo, kot raznašajo. Vse prav je tako; pa kaj pomaga, ker jim vi sami v ravno tih čednostih z nar slabšimi zgledi svetite, ker večkrat, zlasti še ob nedeljah ino zapovedanih praznikih ino skorej vselej, kadar ste se k gosposki zastran svojih opravkov z doma podali, vsi vinjeni, pijani ko čep, domu pritavate, gromite nad nedolžno družino, razsajate ino razbijate, de drugi dan revna gospodinja za vami komaj počedi, črepine razdrobljenih loncov pospravi ino kose polomljenih stolicov na ogenj znosi; kaj pomaga le učiti, svojiga bližnjiga na časti ne poškodovati, ker pa vi sami vpričo otrok svojiga bližnjiga opravljate, oderate dobriga imena tako neusmiljeno, kakor so nekdej neverni ajdje

svetimu Jerneju kožo derli. Le samo ta nauk, uči sveti Gregor, se človeka globoko prime, ino sad obrodi, ki ga ta, kateri ga daje, s svojim lastnim zgledam poterdi.

Vi, očetje, učite svoje odrašene fante, ako hočejo pridni gospodarji biti, kadaj kaj imeti, se morajo zraven pijančevanja varovati tudi iger; pa glejte! marsikteri očetje med nami pa sami le preradi po službi božji, kaj? še celò med keršanskim naukam in blagoslovam, na očitnih krajih na kroglje igrajo, ali pa v hiši za mizo kvarte mešajo; je pa oče igravec ino kvartopirec, bodo tudi njega otroci kmalo od kristjanskiga nauka ostajali, se potikali, po kakih dvoriših klatili, kroglje ali pa krajcarje premetavali, ali pa za kako mejo kvarte mešali, kar sim sam že večkrat vidil, podolžnostno posvaril, pa kar se spomnim, sim bil zavoljo tega le zasmehovan.

Ve, matere, kaj ne? učite svoje hčere, de naj vselej ino povsod poštene, sramožljive bodo, de naj nikjer, zlasti še na samotnih krajih, o mraku ne, same s fanti ne postajajo, ino naj nikakor ne verjamejo njih zlatim obljubam ino pa veliko veliko lagani ljubezni; dober je ta nauk, pa kaj? ker ve same, posebno, ko bi ga še kaj v glavo dobile, umazano pred njimi govorite, ali take pogovore z neko radostjo poslušate; kadar je ples v komunu, jim na taistiga nikakor ne branite, temuč vas še veseli, če so od kakih postopačov na taiste povabljene, ker menite, de jih bote ložej zvele, ali če jim tudi nekoliko branite, ino so se vam ponoči iz hiše ukradle ino zgubile, jih ne greste iskat, pete ne vzdignete, ker si mislite, sej sim jaz tudi taka bila ino svoji materi uha-jala. Matere! saj veste, de noč ima svojo moč, pa vedite tudi, de vaših hčera grehi so tudi vaši grehi, ako jim vi hudiga delati ne branite, kadar zamorete. Naj se vam torej ne toži v tacih priložnostih vstati, ino pogledat iti; saj bi gotovo tudi vstale, ako bi vam le kako živinče v hlevu ponoči neznano mukalo. —

Ve, matere, učite svoje hčere, de obleka deklina ne stori, de pod široko nabavdanim, lepo pisanim krilam vselej lepo serce ne prebiva; ve pravite, de perstani na roki, sreberne zaponke na čevljih, zlati uhani v ušesih ino pa kak motoz stakljenih koral na vratu, v ktere le zamorke toliko ceno stavijo, jih pred Bogam nič vredniši ne stori. Dober je ta nauk, ko bi ga ve tudi vselej proti njim spolnile, pa žalibog! ravno takrat, kadar vas hčere za nove krila napletajo, se vam lažejo in ližejo, se od njih prekaniti daste, ino če niste toliko modro prigospodinile, še kamo drugam sežete, de le toliko spravite, de njihovim bedastim željam ustrezete. — Jaz vender s tem nikakor ne rečem, de naj bi vaše hčere

umazane ino raztergane hodile, ker po ublatenim oblačilu bi se ravno tako lahko spoznala njih lenoba, kakor se spozna po prevelikim lišpanju njih uboštvo na pameti.

Ve, matere, učite svoje hčere, de pridnost ino delavnost je, kar vsaciga človeka, posebno pa še deklino greha ovaruje; ve pravite, lepo šivati, čedno prati ino tenko prestiznati, je nar gorši juterna, ktero ona kadaj iz hiše ponese in ženinu prinese, same ve pa v časih postajate, s sosedo kramljate, za iglo ne primete in kolovrat le poredkama zasučete. Jabelko, pravijo, daleč od debla ne pade; kakoršni starši, takšni tudi njihovi otroci. Kakor le redko se primeri, de bi dobri pošteni starši, slabe razujzdane otroke imeli; ravno tako redko, še veliko redkeji je, de bi hudobni starši dobro otroke imeli, ker, če ravno z besedo tudi lepo učijo, pa s svojim slabim zgledam vse poderejo.

Veliko žalostniga, malo, skorej celò nič veseliga v današnjih časih ne slišimo; hudobija raste, razujzdanost dojemajno ino pregrešnost je silno visoko dokipela; veste kaj, rekel bi skorej, de je svet sedanji dan tako hudoben ino pregrešin, kakor je bil nekdej v času očaka Noeta ali pravičniga Abrahama, kadar je Bog pervikrat vse ljudi razun Noetove družine osem oseb, z vodo pokončal, ino drugič pet sosednih mest z žveplenim ognjem požgal. V dokazo tega bi vam vedil povedati, ko bi me sram ne bilo, kar novine donašajo, kako jako se množi pri nas, v naših krajih število nezakon-skih otrok, kako tudi druge hudobije ino pregrehe, tatvina, ropanje, morija, punti neprestrašeno svojo glavo vzdigujejo, visoko nosijo, in jezo božjo unemajo. — Ljudje, kateri še kaj vesti imajo, ino se božjiga nauka zvesto deržijo, preiskujejo, kaj je vender zadnji uzrok hudobij tih; ino vsi z enim glasom pravijo, de to je kazen božja, s ktero Bog v odreji svojih otrok zanikerne starše z otroci vred tepo do bele kosti.

Ljubi moji! ne bomo imeli ne, ne mirnih časov, ne rodovitnih, bogatih letin, ne stanovitniga zdravja, nobene sreče tako dolgo, dokler starši razujzdanim otrokam na pete ne stopijo, jim hudo delati, pohujšljivo živeti na vsó moč ne branijo, kolikor zamorejo, in jih v dobrim ne vadijo. V vaših rokah, starši! tadaj, leži kervava vojska, ali pa osrečevavni mir; hude ali pa dobre letine; stanovitno zdravje, ali pa kužne bolezni; vsiga dobriga se od vas nadja sveta mati katoliška cerkev, svitli cesar, in vsi pošteni ljudje; vsiga hudiga, ako svojim otrokam za lep nauk ne skerbite, se pa tudi po vsi pravici le od vas boji. Vaša sveta dolžnost je tadaj, de skerbite svojim otrokam za lep nauk, de jih toraj sami podučite, kolikor zamorete, ker skušnja neoveržljivo uči, de človek nar dalej le to v glavi obderži, kar je že v

nar prvi mladosti od svoje matere slišal; pošiljajte jih tudi pridno v šolo, kjer jo imate, ino kjer je še ni, ne opotavljajte se, si jo pripraviti, pa ravno tako skerbno vodite svoje otročiče v cerkev, k sveti maši, k pridigi ino keršanskimu nauku; ino kadar domu od pridige, od keršanskiga nauka pridejo, poprašajte jih, kaj so v pridigi, kaj v keršanskim nauku slišali in ohranili. De bote pa izpraševanje z njimi storiti zamogli, se že samo od sebe razume, de vi sami med pridigo in keršanskim naukam dremati ne smete, ampak le zvesto poslušati. Oh! če vi starši, nam duhovnam pomagali ne bote, je ves naš trud, ves naš nauk pri mladosti zastonj. — Kadar kaj napčniga pri svojih otrocih zagledate, ali čez nje po zvestih prijetlih zveste, pokličite jih pred-se, posvarite, pokregajte podolžnostno; ne molčite takrat, kadar bi govoriti imeli, ne zatisnite svojih očes, kadar bi še dvojih zraven potrebovali, de bi prav vidili ino na tenko razložili; vaša dolžnost je tadaj učiti, opominati, svariti, pa tudi resno s šibo strahovati. *Kdor za svoje, zlast za domače skerbi nima, ta je vero zatajil, in je hujši od nevernika, uči sveti apostel Pavl. I. Tim. 5, 8.*

Sejavec, v svetim evangeliju Mat. 13. je šel na svojo njivo sejat čistiga semena. Ali ko je seme pognalo, se je prikazala med pšenico tudi ljulika. Hlapci se podvizajo gospodarju naznaniti, ino začudevaje se oprasujejo, od kod ljulika med pšenico. In gospodar jim odgovori: *Kader so ljudje spali, je hudoben človek ljulike prisejal.* Glejte, ljubi starši! tudi vi sejete zdravi, čisti nauk na njivo nedolžnih serčic ljubih otročičev, varite, de kadar bote vi spali, ali vas poleg ne bo, de se hodoben človek ne priklati, ino vašimu dobrimu nauku ljulike pohujšanja ne priseje in tako dobriga semena ne zaduši; obdajajte svoje otroke s poštenimi čuvaji, ino skerbite jim sploh za dobre tovarše. S kakoršnim tovaršem se človek sploh peča, takošen bo sčasama sam ino David poje: *Z dobrimi boš dober, s hudobnimi pa hudoben.* Ps. 17, 27., ino neki star, skušan oče je nekdej svojimu mladimu sinu rekel tako: Sinko, povej mi, kamo greš, ino jaz ti bom povedal, kdo de boš. Ino gotova je ta. Kakor se človek, ki pogosto smolo v rokah derži, osmoli, ali pa z perišem moko iz posode v posodo deva, če se potem še tako otresa in otepa, z roko na roko tolče, roke le moknate ima; tako se tudi človek slabih zgledov svojih tovaršev naleze, in še ne ve, kadaj, kje in kako. Slabih zgledov imamo pa več kot preveč, ki od slabih tovaršev pridejo; ino ker otroci le preradi to posnemajo, kar pri družih vidijo ino slišijo, morajo starši toliko pazljivši oko na nje imeti, de ne bodo zavoljo njih zanikernosti časno in večno pogubljeni, de ne bodo še

vsi kilavi, ko se jim mleko še iz ust cedi, nar ostudniši pregrehi v kremplje padli. Torej starši! pogosto glejte, kamo svoje otroke v vas pošiljate, kod hodijo, s kom igrajo, kako se zaderžijo in obnašajo; vaša dolžnost je včasih za otroci pogledati, da se sami prepričate, kaj delajo. En sam oster pogled, ali ena sama vrezna beseda bo velikokrat zadosti, jih velikiga greha ovarvati. — Skerbite pa tudi, da ne bodo otroci leni, brez dela postajali. *Lenoba*, pravi sveti Krizostom, je *tisto gnjezdo, v katerim se vsaka hudobija izvali*; na drugim kraju pa ravno ta sveti oče govori tako: *Lenoba je mati uboštva ino korenina obupanja*.

Starši! ne recite torej: otroci niso še za delo. Če ne znajo ino ne morejo še za plug deržati in z matiko kopati, naj pa kepe za vami tolčejo; če neznajo še tert rezati; naj pa rožje za vami poberaajo in v snopke vežejo; ino če jim morebiti zavoljo njihove sedanje šibkosti še tudi tako lohkgiga dela odkazati ne upate, dajte jim pa leče zbirati, kakor je že sploh po Slovenskim v pregovor prišlo, tako jih bote dela zgodej privadili, pa tudi slabim zgledam ubranili.

Kadar so otroci odrastli, se dela navadili ino jih vi doma ali zavoljo obilnosti njih ali pa zavoljo pičlih dohodkov preživiti ne morete, dajte jih pa v službo, tode k pametnim, pa poštenim ljudem; dajte jih v službo, tode veliko raji doma na kmete, kakor pa v kerčme ino velike mesta. Res je sicer, da po mestih so gorši službe, kakor po kmetih, je pa tudi po mestih veliko več slabih zgledov, pohujšljivih priložnost ino zapeljivcov tamkej gomezlja, ino če se tudi v mestih kaj več prisluži, se to le v cape oberne, in jako malo zavžije.

Kadar pa kakiga sina za dom ravnate, skerbite starši sami, kakor oča Abraham za svojiga sina Izaka, da se on s pošteno deklino zaroči, in tako pošten zakon stori. Ne glejte pa takrat vse ino tolikanj le na unanjo blišavo ino na goljufni denar, temuč glejte na pridne roke, na žlahtno serce ino zbrihtano glavo. In dober svet, kteriga v ti zadevi, vam starši, in vsim zakona željnim ob času, ki se ravno ženitovanje o predpustu bliža, dati zamorem, je le ta: Hočeš v zakon stopiti, hčerko za ženo dobiti; mamko poprej, dobro poglej; je mamka le pridna ženica, bo hčerka nje prava desnica. Kadar svoje sinove ženite, ne dajte jim vsiga premoženja v roke, češ, bom jaz odstopil ino sin vse gospodarstvo koj prevzel, se bo zavoljo tega bogateje oženil; tega očetje! ne storite zavoljo tega ne, da vas kadaj pogrevalo ne bo. O koliko si jih lasé iz glave puli, z rokami ploska, joče, zdihuje, kesa svoj živi dan, si tudi smerti želi, ker so le prezgodej svojim sinovam premoženje izročili in od gospodarstva odstopili, ker so se zanašali na njih hvaležnost. Naj vas

vender zmodri ptuja skušnja, zakaj lastna vam bo grenkejši kot pelen. Starši! posnemajte v ti zadevi tega bistrourniga očeta, od kteriga vam tukaj to le povem. Priletniga očeta so otroci neprenehama nadlegovali, ino pergovarjali, de naj njim njih dedšino že ob svojim življenju razdeli; obetali so mu, de ga bodo še do smerti preživili ino varovali, kakor se hvaležnim ino dobrim otrokam spodobi. Stari oče se je branil ino branil tje do spomladi. Ko so spomladi pod njegovo streho vrabci mlade imeli, vzame oče gnjezdo z mladimi vred, ga dene v kletko, ino jo obesi na okno. Kmalu so prileteli za mlade skerbni stari, obferfoljali kletko, prinesli živeža, ino skoz mrežo so lačne mlade pitali. Mladi dobijo perje in obrašajo, stari jih pa še zmiram pitajo. Ko zadnjič vidi oče, de se mladi morejo že sami preživiti, kaj stori? ujame stare, jih dene v kletko ino mlade spusti. Pokliče zdaj gledat svoje sinove ino hčere. Minilo je veliko veliko ur, pa nobeno vrabče se ni spomnilo svojih ujetih staršev, kteri bi bili mogli lakote konec vzeti, ko bi jih modri oče izpustil ne bil. Sinam ino hčeram pa je rekel: Ste vidili, kako mladi svojim staršem njih skerb povračujejo? — Varniši je vselej, de se starim ni treba na mlade zanašati, ker bi se jim moglo, kot starim vrabcam goditi. Deržite torej, ljubi starši! s svojim premoženjem nazaj, kolikor je moč, ino zavoljo tega si globoko zapomnite zlati pregovor, kteri se je že tolikokrat v skušnji poterdil, pa bo še tudi v prihodnje obveljal, de ga ne pozabite, ga vam bom dvakrat na glas povedal, tako se glasi, poslušajte: Meni luč, tebi pa ključ; meni luč, tebi pa ključ.

S temi besedami pa vender nikakor terdovratno ne terdim, de bi vsi sinovi, kterim so starši svoje premoženje v roke dali in od gospodarstva odstopili, tako gerdo ino neusmiljeno ravnali. Hvala Bogu! najdejo se ino še prav obilno jih je jako hvaležnih sinov in miloserčnih nevest, kterim je za stariga očeta ino za staro mater več mar, kot za svoje lastne otroke. Pa ti hvaležni se od nehvaležnih tako razločijo, kot beli dan od terde polnoči; pozna se na njihovim premoženju, na časni sreči, na blagoslovu božjim; vse, kar koli počno, se jim srečno izide ino dobiček prinese, ker nehvaležnemu sinu vse rakovo pot gre.

Sinovi ino hčere! spomnite se, de vaši starši vam bodo umerli vi jih bote morebiti preživeli; pa še globokej si v spomin vtisnite, de prekletstvo ali pa blagoslov četerte zapovedi z njimi umerl ne bo; ta in pa le ta bo prava in edina érbšina za njimi.

Vi starši pa, ako vam vaša vest očita, očita, de bi bili dolžnost do svojih otrok, zlasti kar njih dušo zadene, le

premlačno, preleno spolnili, ino so vam otroci že čez glavo zrastli, ino še poleg menite, de je vse vaše opominovanje pri njih zastonj; vender ne nehajte podučevati, opominati, svariti, posebno pa ne prenehajte za nje moliti. — Sveta Monika je imela hudobniga sina Avgušтина, kateri je bil celo pravo vero zatajil, krivoverec postal, pregrešno znanstvo z ženstvam storil, z njim iz domače dežele v ptujo pobegnil, ino tamkej lotersko živel. Ali kaj je storila, mati njegova? — Noč in dan je za njega molila, se bitko solzila, ter Boga prosila, de bi ji on to veselje doživeti dal, najti ino spreoberniti svojiga sina Avgušтина. Celih trinajst let je za njega molila in se solzila, ino kar je prosila, tudi dosegla, ino poresničile so se besede, ktere ji je sveti Ambrož govoril rekoč: de sin tolikanj solz ne more pogubljen biti. — Torej, ljubi starši? molite ino zdihujte za svoje razujzdane otroke, de bi jim Bog gnado resničniga spreobernenja dodelil, in vaša molitev bo prederla oblake; vi pa, ki imate dozday še nedolžne otročiče, varite jih, kot jederce svojih očes vsiga hudiga od mladih nog, tako vam bo enkrat zadnja ura lahka, ino večno veselje gotovo. Amen.

V Šent Mavru blizo Gorice 1851.

Pervo predpepelnično nedeljo

pridiga od svetiga Valentina.

Zgled sim vam zapustil, de kakor sim
storil jaz, tako tudi vi storite.

Jan. 13, 15.

Za pridne otroke je gotovo veselja polni dan taisti, o katerim njih dobri oče svoj slavnik obhaja, pa ne le sami otroci se po pravici tega očetoviga slavnika veselijo, ampak tudi mati sama poskerbi, de ta spomnitni dan svojim otrokam še veselejšiga stori. Ona svoje ljubčike skliče ino jim že dayno napoveduje, ker ljubeznjivo reče; Deca moja! v kratkim, v osmih dneh, vedite, bomo obhajali slavnik svojiga dobriga očeta; otročiči moji, spomnite se, koliko ste dolžni ljubimu očetu. Glejte, sami bi se preživeti ne mogli; pa oče delajo per pekljivim solneu, de se jim pot scurkama po obličju udara, se trudijo noč ino dan, de krajcar prislužijo, kteri se težko pridobi, de mene ino vas pošteno preživijo, o bodite jim za toliko dobrot hvaležni; na dan njih godu vas hočem prav čedno obleči, snažno umiti, lepo počesati, de se jim praznično oblečeni približate, jih za vse prejete dobrote zahvalite, ino jim z besedo naznanite, de jih priserčno ljubite ino Boga prosite, de bi jih vselej vesele ino zdrave ohranil, ino meni ino vam obletnice njih slavnika še mnogo, mnogo let doživeti dal. Tako, ljubi moji! pripravlja vsaka dobra mati otročiče svoje na očetov slavnik. In ko se dan očetoviga slavnika napoči, ona praznično oblečene otročiče svoje pripelje očetu, kterimu se ponižno priklonijo, mu hvaležno roko poljubijo, srečo zgovarjajo, ino mu svoj dar, če še tako majhin prineso, ino mu tako ginljivo govorijo iz nedolžnih serc, de ginjenimu očetu vroče solze v oči perigrado, ino

zagotavlja in oponavlja njim on zdaj, de jim hoče vselej dober oče biti, ako mu bodo oni le pridni otroci. — Verh tega očetov god še bolj povzdigniti, ino ga svojim otročicem še globokeje v spomin vtisniti, se tudi mati urno krog ognjiša suče ino marsikaj zamesi in perpravi, kar vé, de jim dobro diši, ino navadno vsaki dan na njihovi mizi ni.

Tako je prav, priserčni moji! de se slovesno obhaja poglavarjev, gospodarjev god v vsaki hiši, ino taista mati, ktera tako pridno otročiče svoje pripravlja na očetov slavnik, ona je vredna sto centov zlata.

Pa kakor ima vsaka hiša, vsaka družina svojiga poglavarja, svojiga gospodarja, ino veselo obhaja njega slavnik; tako ima tudi vsaka cerkev eniga svetnika, kteri je tako rekoč nevidni, duhovni oče vsim taistim vernim, kteri pod njeni zvon spadajo, tudi tega god, tudi tega slavnik se praznično obhaja, kar je nad vse prav.

Tako, pošteni Šent-Mavrani! ste tudi vi pretekli teden, pretekli petek obhajali god svojiga duhovniga očeta, svetiga Valentina, kteriga podobo ne sicer na velikim, ampak na tem stranskim oltarju imate, pred kterim jaz dans stojim pripravljen očetu nebeškemu darovati nedolžno jagnje Jezusa Kristusa za odpušenje vaših, ino celiga sveta grehov, prositi za to posebno milost ino gnado, de bi nas Gospod Bog na priprošnjo svetiga Valentina rešil in ovaroval vsake, posebno pa še te hude bolezni, ktero tukaj pri vas bolezen svetiga Valentina, povsod drugod pa božjast imenujejo. — V ta namen je, kakor vsaka dobra telesna, tudi vaša duhovna mati, to je, vaša cerkev z zvonenjem, s priterkovanjem, vas svoje otroke zvesto opominala, že ene dni sem, de se dans v vaši hiši božji obhaja god taistiga svetnika, kteriga podoba je nekđaj na verhu te gore stala, ktera se tudi po njem gora svetiga Valentina imenuje, od kadar je pa na verhu te gore cerkev zapušena, se slovesno v to vašo cerkvico prenesla, in se on časti, kakor posebni pripomočnik o božjastni bolezni. Pa kakor vidim, se ona s tem vabilam ni motila, ker je veliko priklicala tudi iz bližnjih okolic pobožnih romarjev počastit svetiga Valentina.

Če otroci na dan godu svojiga očeta zahvalujejo za vse dobre, ktere so oni od njega prejeli, se mu priporočajo tudi v prihodnje za nje skerbeti, ino mu po svoji zmožnosti še kak dar prineso; tako menim ste tudi vi ljubeznjivi moji, domači ino ptuji! dans zavoljo tega semkej prihiteli, svetimu Valentinu, svojimu duhovnemu očetu, zahvalit se za prejete dobre, ino se mu tudi priporočit, de bi tudi za naprej za naš dušni ino telesni blagor pred večnim Bogam, kteriga posebni prijatelj je on zdaj, neprenehama prosil. Ali ste mu

pa tudi kak dar prinesli? — O, trohljivih darov, vašiga blaga ino premoženja on ne potrebuje; serčna molitev ino goreča prizadeva po njegovim življenju tudi svoje obravnati, to, ljubi moji! bo Bogu nar ljubši dar, to bo prijetno tudi svetimu Valentinu, zavoljo tega sim tudi jaz neke nauke pripravil, in jih vam dans predložiti hočem, kot dobra mati na dan godu ljubiga očeta pridnim otročičem posebno dobrih jedil. Kakor pa otroci, kateri svojim staršem dopasti želijo, si prizadevajo svoje življenje tako obravnati, de bo življenju starišev podobno, ino starši zadovoljni so, viditi otroško obnašanje ino po svojim obravnano, tako, ljubi moji! bote tudi vi svetiga Valentina nar bolj počastili, ako si bote prizadjali svoje življenje po njegovim obravnati. Rad verjamem, de ste že večkrat o današnjim shodu življenje svetiga Valentina z vso gorečnostjo pripovedovati, si v posnemanje staviti slišali, pa gotovo mende tudi meni za zlo vzeli ne bote, če ga vam tudi jaz, kolikor sim se pripraviti zamogel, po svoji šibkosti povem, ino kaj bi se mi iz njega učiti imeli, ker po znanju življenja svetiga Valentina bomo spoznati zamogli, kaj ravno vse je on storil, in kako si moramo tudi mi prizadjati, de ga, kolikor človeška slabost pripusti, posnemamo. Zapopadek mojiga današnjiga govora bo kratek popis življenja svetiga Valentina in iz njega izpeljani nauk nam v posnemanje.

Speljava.

Med vsimi bukvami, ktere življenje svetnikov popisujejo, so gotovo, bukve „Bolandisti“ imenovane, ktere življenje svetnikov nar obširniši popisujejo, ktere so zares tako velike ino jih je tudi toliko, de bi jih imela dva moža kaj vzdigniti ino nesti, kar sim tedaj ravno v tih bukvah od življenja svetiga Valentina najti mogel, je ob kratkim le to: Sveti Valentin je bil Rimljan, to je, rojen v Rimu, v poglavitnim mestu katoliškiga keršanstva. Kdo so bili njegovi starši, in kako je on svojo mladost preživel, ne najdem popisana; tode, če pomislim, de ob času 250 do 270 po Kristusu, v ktere leta spada možka starost svetiga Valentina, veliko dobrih učениkov ino pobožnih spisov, tako na kupe bilo ni, kot dan današnji lepih bukev, ino sveti Valentin vender učen ino pobožen mož in katolišk mašnik bil je, se vender lahko po pameti sklene, de so njegovi starši kaj premoženja imeti mogli, de so lepo skerbeli za keršansko odrejo svojiga otroka, de je kakor na starosti, tako tudi na modrosti prihajal pred Bogom ino pred ljudmi; zakaj popisovavec njegoviga življenja pripoveduje, de je bil jako učen, pobožen mašnik ino prilju-

den mož. Torej so ga visoko častili kristjani, katerim je kruh Jezusoviga nauka lomil v svojih pridigah ino keršanskih naukih, jim v zakramentu svete pokore butare greha razvezoval, ino jim v zakramentu presvetiga Rešnjiga Telesa nebeškiga kruha delil. Ubogi so ga zavoljo njegove radodarnosti svojiga očeta imenovali, žalostni svojiga tolažnika, dvomljivi svojiga svetovavca, zapušene sirote svojiga besednika, umirajoči svojiga angela varha; bila ga je povsod sama modrost in svestost in vsim je želel vse biti, de bi vse Kristusu pridobil.

Njegova pohlevnost ino krotkost, njegovi modri pogovori, njegova priljudna obnaša ino njegova ljubeznjivost ga je tudi nevernim Rimljanam prikupila. Imenitni Rimljani, kateri so bili večkrat na cesarske gostije in veselice povabljeni, vradniki ino vojaški častniki, pripovedujejo tudi cesarju Klavdiu II. tega imena veliko lepiga od Valentina, od njegove učenosti in modrosti, tako de v cesarju želje obudijo, viditi ga, ino znanstvo, morebiti še celò prijateljstvo storiti z njim. Pokliče ga nek dan pred-se, ga prav prijazno v pričo svojih dvornikov sprejme, ino začne tako: Valentin! ali bi ti ne hotel biti moj prijatelj, ker jaz, tvoj cesar, tebi dober biti hočem? Jaz sim slišal veliko od tvoje učenosti in modrosti po možeh, kateri te zavoljo tega visoko cenijo; in ker tudi jaz sam učenost in modrost visoko čislam, te tudi zavoljo njih častim; pa glej, Valentin! le samo tega terpeti ne morem, de ti vero spoznaš, ktera je zoper bogove mojiga cesarstva, torej tudi zoper samiga cesarja.

Sveti Valentin pohlevno cesarja posluša in z vso krotkostjo njemu lastno odgovori tako: Mogočni cesar! ko bi ti spoznal dar božji, srečin bi bil ti in celo tvoje cesarstvo, hudičem bi ti ne služil, ino malikam od človeških rok storjenim bi kadila ti ne žgal; ampak spoznal bi eniga Boga Očeta, vsigamogočniga stvarnika nebes in zemlje ino njegoviga edinorojeniga Sinu Jezusa Kristusa. Od tega samiga praviga Boga si prejel ti cesar življenje in cesarstvo, le on zamore biti tvoja sreča, ino sreča vsih tvojih podložnih.

Pri teh besedah eden prvih cesarskih služabnikov serdito ugovori, ter zagromi: Kaj pa ti Valentin, misliš od naših velikih bogov, od Jupitra in Merkurja? — Kar jaz od njih mislim; povzame Valentin, je to, kar bi vi sami od njih misliti mogli, de namreč ni poredniših, hudobnejih ljudi na sveto bilo, kot so bili ti, ktere vi zdaj svoje bogove imenujete in jim božjo čast skazujete.

Vaši brezvestni pisavci so se trudili vam prav živo njih nesramnost ino pregrehe popisati, ino vi mislite, de jih prav vredno počastite, če to dopernašate, s čimur so se oni omažeževali in ogerdili; pokažite mi le njih življenja popis, ino

vi bote z menoj poterčiti mogli, de ni bilo, kar svet stoji, od njih nesramniših ljudi.

Tako oistro, resnobno, svarivno govorjenje, je ajdovske modrijane globoko všenilo, ino močno speklo, ino nihče ni vedil na to odgovoriti drujiga, kot: Valentin preklinja naše bogove ino zasmehuje, zaničuje deželske postave. Le sam cesar Klaudi, kteriga se je govor svetiga Valentina nekoliko prijel, na to molči, svetiga Valentina na stran pokliče, ker sam z njim na tihama govoriti želi. Popraša je ga tukaj čez velike reči naše svete vere; če je Jezus Kristus pravi Bog, zakaj mu ga on ne razodene, zakaj ga on v tem ne poduči. Sveti Valentin cesarju Klaudiu dvome razveže, lažnjivost ajdovskih malikov, njih izmišljenih bogov živo dokazuje ino v nar poglavitniših členih naše svete vere cesarja poduči, ino k sklepu svojiga nauka pristavi še tako: Hočeš, o cesar, biti srečin? hočeš, de bi tvoje cesarstvo cvetelo ino tvoji sovražniki pokončani bili, hočeš ti ino tvoje ljudstvo srečno biti vekomaj? Verovaj v Jezusa Kristusa, praviga Boga, podverzi svoje cesarstvo svetimu evangeliu in daj se kerstiti. Kakor ni drujiga praviga Boga, kot je kristjanov Bog, tako tudi ni v nobeni drugi veri večniga zveličanja upati. Resnično, cesar, pristavi še sveti Valentin, zvunej keršanske vere ni zveličanja.

Sveti Valentin je s tem kratkim podukam cesarja že toliko prepričal, de ves ginjen svojim dvornikam in posvetovavcam reče: Spoznati moram tudi pred vami, prijatli moji, de Valentin pripoveduje lepe reči ino njegov nauk se mi zdi verjeten ino resničen, ino veste kaj, povedati vam moram odkritoserčno, de težko se mi bo ubraniti, de bi jaz njegoviga nauka ne sprejel, ino svojo dozdanjo vero zapustil. — Na te besede, prvi cesarjev služabnik Kalpurni, po svoji oslepljeni pameti poln serda, zaupije tako: Glejte, glejte! kako je Valentin, ta slepar, že skoraj našiga cesarja premotil. Kaj meniš, cesar, gromi Kalpurni nadalej, de bomo mi mar vero zapustili, ktero smo od svojih prededov pojerbali, ktero so nam naše matere s svojim mlekom vdojile, in se zdaj spoznali k veri, ktera nerazumljive reči v sebi ima ino je nam neznana, ktere začetnik je tako zaničljivo smert na lesu križa storil, ktera nam vse to zapustiti veli, kar tolikanj ljubimo? O mogočni cesar, žuga Kalpurni, če ti vero svojih očakov in celiga cesarstva spremeniš ino kristjan postaneš, jaz te zagotovim, punt se bo v Rimu in po celim tvojim cesarstvu unel, ti prideš ob cesarstvo in ob svoje življenje. Ta prazni strah je premagal gnado cesarja Klaudia, ki ga je bila gnada za kristjansko vero že omečila, in ker svoje večno zveličanje ljudski zameri v dar prinese, se tudi naglama v stariga

sovražnika kristjanov spremeni in izroči svetiga mašnika Kalpurniu, de naj ga sodi po deželskih postavah.

Kalpurni verže svetiga Valentina v smradljivo ječo in ga izroči sodniku Asteriu, de naj ga urno obsodi, zakaj on je kristjan, ino kakor kristjan je nar veči sovražnik naših bogov ino našiga cesarstva.

Asteri, ki je sam vidil in vpričo bil, kako se besede svetiga Valentina cesarja Klaudia persunile bile, si misli zdaj, de bo veliko veselja z njim imel, se z njim po svoji zložnosti pogovarjal ino si prizadjal z lepimi besedami, z velikimi obljubami kakor tudi s protenjem grozovitih muk omajati njegovo vero, misleč Kalpurniu in cesarju jako ustreči, če mu zda Valentina od kristjanske vere k malikovavski spreobrniti. V ta namen ga pokliče Asteri v svojo izbo. Pa kakor hitro Valentin v njegovo izbo stopi, pade na svoje kolena, se zaznamva z znamenjem svetiga križa, sklene in povzdigne svoje roke in oči proti nebu, goreče moli ino prosi Jezusa, de bi on, ki je svojo sveto kri ino svoje življenje dal v odrešenje ino zveličanje vsih ljudi, razsvetlil z lučjo svoje svete vere vse prebivavce te hiše, kateri so še zakopani v tamo ajdovskega malikovavstva, ino jim gnado dal spoznati Jezusa Kristusa, kateri je prava luč sveta.

Asteri, ki je svetiga Valentina tako moliti ino zdihovati slišal, se oberne k njemu, in mu reče: Čudim se, de ti, Valentin! tako učen mož ino bistra glava, meniš, de je Jezus Kristus prava luč, smiliš se mi ubožec, de si v tako veliki zmoti. — Na to odgovori sveti Valentin: Vedi, Asteri, de jaz nisim nikakor v zmoti, ino nič verjetnišiga ni, kakor de je Jezus Kristus, moj Bog in moj Odrešenik prava luč; ktera razsvetli sleherniga, ki pride na ta svet. — Če je temu tako, poprime besedo z ojestrejšim glasam Asteri, se bomo kmalo tega prepričali, ali te bom pa na laž postavil. — Glej, Valentin, govori Asteri, imam eno deklico, ktero sim za svojo vzel, ker svojih otrok nimam, in ktero ljubim priserčno; pa dve leti sem je že, kar mi je nanagloma oslepela, zdravniki so jo dolgo zdravili ino terpinčili, pa nič per nji opravili, slepa je še zmirej; če je Jezus Kristus, kakor praviš in terdiš ti, pravi Bog, edinorojeni Božji Sin, prava luč sveta, naj stori, de slepa zopet spregleda, ino če ji on pogled poverne, jaz ti obljubim, Valentin, jaz, moja žena in vsa moja družina hočemo v Jezusa verovati, se v njegovim imenu kerstiti dati.

Sveti Valentin v terdnim zaupanju v svojiga Jezusa ukaže predse pripeljati slepo deklico, znamenje svetiga križa čez njo stori ino moli z živo vero tako: O moj Jezus, ki si pravi Bog ino pravi človek, ki si mertviga Lacara v življenje obu-

dil in sleporojenimu oči odperl, usliši molitev, mene ubogiga grešnika, de ves svet spozna, de ti si prava luč, ktera razsvitli sleherniga, ki v tebe veruje, poverni pogled ti slepi deklici, in odprinjene oči. — V tem hipu slepa spregleda.

Asteri, njegova žena, njegova družina in vsi okoli stoječi, viditi čudo, de slepa spregleda, padejo na svoje kolena, kot bi bili od nevidne moči potlačeni, vsi skesani pred svetnika čudodelnika; Asteri ino njegova žena prosita ponižno za sveti kerst in obljubita natanko spolniti ino storiti, kar jim bo svetnik ukazal. Sveti Valentin jima ukaže nar prvo svoje hišne bogove, malike razbiti, tri dni se postiti, in vse kristjane, ktere Asteri v ječi zavoljo spoznanja Jezusove vere zaperte ima ino terpinči, brez odloga izpustiti. Te tri dni jih sveti Valentin podučuje v keršanski veri, in v nedeljo Asteria, njegovo ženo in vso družino (štiri in štirideset oseb) z vodo svetiga kersta oblije in Jezusu Kristusu lepo čedo pridobi, od kterih štiri ino štirideset oseb jih je nekoliko dni potem nar veči del svojo kri ino življenje za Jezusa dalo.

Ker se čudež, ki se je v Asterjevim poslopju prigodil na priprošnjo svetiga Valentina, urno po Rimu razglasi, in ko cesar tudi sam zasliši, de je rejenka Asterjeva spregledala ino se jih je zavoljo tega toliko spreoburnilo, je želel vender še svetiga Valentina rešiti in se tudi sam h keršanski veri spreoburniti; pa ker se punta le preneizmerno boji, in se mu pozemeljska krona bolj lesketa, kot nestrohljiva izvoljenih svetnikov v nebesih, in de natolcevanje popolnoma od sebe odverne, de je kristjanov veri prijatelj in jo sam objeti želi, zapeljan od priliznjenih našuntavcov, svetiga Valentina v roke da drugim sodnikom, de naj ga po postavah kar urno obsodijo. V tamno ječo ga zopet veržejo, kakor hudodelnika obložijo s težkimi verigami, pa tudi s palicami ga neusmiljeno tepo, kar sveti mučenec zavolja Jezusa voljno prenaša ino se veseli zavoljo Jezusa terpeti. V kratkih dneh njegova obsodba doteče, in obsojen je bil zavoljo tega, de je kristjan, ob glavo djan biti. Derhal se suje za njim z nekim peklenkim veseljem, de bo zopet eniga kristjana manj na svetu. Štirinajsti dan mesca Svečana leta 270 je svetimu Valentinu zvunej mesta Rima na Flaminski cesti, vsimu v božjo voljo vdanimu, glava odsekana bila. Njegovo sveto truplo neka pobožna žena Savinela pomazili ino pokoplje na ravno tistim kraju, kjer je on svojo kri prelil; papež Juli I. tega imena na njegovim grobu cerkev sozida, ktero v letu 545 papež Teodor popravi in je imenitna postala, zavoljo češenja, ktero ljudstvo do tega svetnika ima.

Svetiga Valentina svetinje so sem ter tje s cerkveno oblastjo prenešene bile. Nar veči del njih se še zdaj hrani

ino časti v več cerkvah v Rimu, od kodar, menim, je tudi pričujoča cerkev majhin kosček dobila, in je zdaj tukaj na oltarju k očitnemu počesjenju postavljen, in ga bom po navadi po dokončani službi božji v poljub dajal: nekaj njegovih svetih kosti se hrani v Bolonii, ena roka svetiga Valentina je v Mačerati na Ankonitanskim, ena pa v Benediktinarskim samostanu svetiga Dionizja na Nizkozemeljskim; v mestu Antverpenu se hrani njegova kovkna kost, njegova glava je pa v Gemetiškem samostanu svetiga Benedikta na Francoskim. Pa kjerkoli si bodi kak oltar svetiga Valentina, kjerkoli si bodi kaka svetinja tega svetnika, povsod imajo ljudje veliko česnje do njega, povsod kličejo z velikim zaupanjem v njegovo pomoč, povsod je Bog na počesenje svetiga Valentina čudeže delal, ino po njih nam očitno pokazal, kako ljubo mu je to počesenje, in kako velik je on zdaj pred njim.

V hudi stiski, ko na Francoskim okoli Gemeta, kjer se glava svetiga Valentina hrani in časti, neko pleme živalic, ktere so našim mišam nar bolj podobne, lepo žitno polje razjeda, in končati žuga, se sveti Valentin pobožnemu minihu v mašnim oblačilu oblečen v spanju prikaže in reče, de je on sveti Valentin, kteriga glavo v samostanski cerkvi imajo in mu ukaže, de v pokončanje te zjedivne živali se naj njegova glava v obhodu nese in Boga prosi, de bi jih Bog na priprošnjo svetiga Valentina te nadloge rešil. Ino komaj se ljudstvo v očiten obhod združi, sveti Valentin časti, ino svete molitve glasno po polju opravljajo, kar ta živalica pred njimi beži, do reke Zen hiti, se v njo zapodi in potopi; kuga jenja, ogenj ugasne, pohleven dež žejno, suše razparane polje napaja, bolni ozdravijo, slepi spregledajo, kjer se z zaupanjem v svetiga Valentina kliče, ino verjemite mi, de bi jaz dans končati ne vedil, ko bi vam hotel vse čudeže naštet i in jih posebej popisovati, kteri so se na priprošnjo svetiga Valentina prigodili, ino kteri so v imenovanih bukvah na široko popisani. Tudi vi, ljubeznjivi moji! menim, niste mende zastonj dozdej v njega pomoč klicali, pa tudi v prihodnje v njega zastonj klicali ne bote, če vam le žive vere ino stanovitniga zaupanja primanjkovalo ne bo.

Glejte, ljubi moji! to je prav ob kratkim življenje svetiga Valentina bilo, ino ti so čudeži le poverhama, skupno perpovedani, kteri so se na priprošnjo tega svetnika prigodili in so nam neoveržljiv dokaz njegoviga gorečiga zdiho vanja za nas pred večnim Bogam.

Hočemo, ljubi moji! svetiga Valentina prav počastiti in se njegove mogočne priprosnje vdeležiti, se moramo tudi kaj iz njegoviga življenja učiti ino sicer prvič:

1. Učite se vi, očetje ino matere, po zgledu staršev svetiga Valentina lepo odgojiti svoje otroke, ktere vam je Bog le zavoljo tega zročil, de jih po keršansko odredite; na sodnji dan jih bo tudi iz vaših rok tirjal. Gorje vam, ako ne bote mogli reči takrat: Glej, Gospod, to so tisti, ktere si mi zročil, nobeden njih ni pogubljen. O koliko otrok bi bilo nebeških prebivavcov, ki pa zdaj v peklu gorijo in bodo goreli na vekomaj, ker jim starši po svoji skoposti niso hotli pomagati, de bi se bili po šolah kaj izučili, pošteni možje postali, se kakiga rokodelstva navadili ino si pošteno kruha služili, ker pa zdaj postapajo, staršem sramoto delajo, pohujšanje sejejo, duše kradejo Jezusu ino cvet ropajo materi katoliški cerkvi! V permeri, koliko priložnosti imate svoje otroke omikati v vsih potrebnih vednostih z nekdanj, so stroški tako majhni, de jih še tak siromak, kateri pošteno dela, in pa raji v cerkev kot v kerčmo hodi, lahko pogreši. Naj vam bo torej dušno omikanje vaših otrok dražej kot vse vaše drugo premoženje. Drugič

2. Učimo se vsi od svetiga Valentina, se ne sramovati Jezusa spoznati. Glejte! pred ajdovskega mogočnega cesarja je bil on poklican, obljube mu dela, de ga meni bogatiga in imenitniga storiti, če hoče Jezusa zatajiti; pa on ne porajta prazne časti, ktera se kot dim razkadi, na goljufno bogastvo se on ne ozre. Jezusa pred cesarjem oznanuje praviga Boga, njemu ostane nepremakljivo zvest, ne ustraši se ne tamne ječe, ne grozovitih muk, s kterimi se mu proti. O de bi tudi mi Jezusa vselej spoznali, njemu zvesti ostali, in se nikdar ne dali premotiti, njega zapustiti. Kadar zapeljivci pridejo in nas od Jezusa odpeljati in na pregrešno pot pripeljati se trudijo, spomnimo se besedi Jezusa, kateri govori tako: *Kdor me bo pred ljudmi spoznal, tega bom tudi jaz spoznal pred svojim Očetam, kateri je v nebesih; kdor pak bo mene pred ljudmi zatajil, tega bom tudi jaz zatajil pred svojim Očetam, kateri je v nebesih.* Mat. 10, 32. 33. Jezusa, svojiga nebeškiga učenika spoznati se vam, ljubi moji! kar veliko priložnost daje. Kadar vidite, de se greh dela ino božjemu imenu nečast, ne molčite, oznanujte besedo božjo, ne jenjajte, bodi si ljudem priložno ali nepriložno, prepričujte, prosite, svarite z vsim poterpljenjem in ukam. II. Tim. 4, 2. in tako spoznate Jezusa. Kadar vidite, de se komu škoda dela, ne deržite mavhe, zakaj tisti, ki mavho derži, je ravno tako tat, kot uni, ki krade. In ko bi bili vi kadaj od oblastnikov pri pravici poprašani, ktere vere ste, poterdite brez vsiga strahu: *Moje ime je kristjan, in moj perimek katoličan.* Sv. Pacian.

3. Učimo se tretjič, gnade božje nikdar ne zavreči, kot jo je zavgel cesar Klavdi. *Dans, ker slišite njega glas, ne oterpnite svojih serc*, opomina prerok David. Ps. 94, 8. Ko bi cesar Klavdi se ne bil dal premotiti in ostrasiti, ko bi bil naglo storil, spolnil, kar mu je gnada božja po Valentinu prigovarjala, spreoberniti se h keršanski veri, on bi bil skorej gotovo za Jezusa mučenec postal, zgubil sicer posilama trohljivo posvetno, pa si pridobil neizvenljivo večno krono v nebesih; pa ker je gnado, ktera ga je bila že toliko za Jezusa unela, zavgel in bolj poslušal prilizune kot svetnika, je prišel ob časno in večno kraljestvo. Tudi nam, ljubi moji! še dans Jezus po svoji milosti govori, ali če ga ne ubogamo koj, si ušesa zamašimo ino njega glas preslišimo, se zna od nas odverniti ino nas naši terdovratnosti prepustiti. *Kraljestvo božje vam bo odvzeto*, žuga Jezus v svetim evangeliu, *in dano bo ljudstvo, ktero bo njega sad obrodilo*. Mat. 21, 43.

4. Četertič, ne bodimo enaki cesarju Klaudiu, kateri je gnado zavoljo ljudske zamere zavgel, ampak bodimo podobni sodniku Asteriu, kateri je gnado koj sprejel, ko je vidil čudež, ki se je na priprošnjo svetiga Valentina prigodil. Kakor je obljubil, de hoče kristjan postati, ako slepa spregleda, tako je bil svoje obljube mož beseda. Tak mož beseda mora tudi sleherni nas v svojih obljubah, v svojih sklepih biti: Jaz hočem spolniti, naj velja, kar rado, kar mi nepopačena vest veli, kar me spovednik uči, kar se iz ust pridigarjevih glasi, kar sim obljubil, to bom storil, de se Jezusu ne zamerim in njegove gnade ne zaveržem, ktero mi dans tako dobrotljivo ponuja. Če se te na kratko izpeljane nauke k sercu vzamemo, ino smo v njih spolnitvi mož beseda, bomo zvesto Asteria posnemali, Bogu bomo ljubi, in on nam bo milostljivo dodelil, kar ga bomo po svetim Valentinu prosili.

Jaz menim pa tudi, de bom prav vaše želje zadel, če za se ino za vas k svetimu Valentinu, kamor ste dans še nekaj tudi od daljnih krajev priromali, molim ino prosim tako: O mogočni priprošnik naš, sveti Valentin! ti vživaš že pri Bogu zaslužen plačilo, ino krono mučenja v svetim raju na glavi nosiš, venec zasluženja te kinči med izvoljenimi božjimi, za kteriga se mi še tukaj na nevarnim morju svojiga časniga popotovanja bojujemo; pa spodtiklejev je na njem toliko, de se jim ogniti iz lastne moči ne zamoremo, torej z vsim zaupanjem k tebi pritečemo in pomoči prosimo: sprosi nam duha prave pobožnosti in keršanske moči, Jezusa ne le z ustmi, ampak tudi v djanju spoznati; prosi, de, ako

je naši duši v večin prid, daleč od nas odverne vsako neznano bolezen, grozovito božjast, ktera ude lomi in kerči, život slabi pa tudi drugim veliko strahu naredi, de na duši ino na telesu zdravi, čas svojiga popotovanja Bogu zvesto služimo, tebe posnemamo in se po tem kratkim življenju pripeljemo v taisti srečni kraj, kjer ni nobene žalosti, nobene bolečine, v večni raj, kjer je Bog izvoljenih oče, Jezus njih brat, sveti Duh njih tovarš, Maria njih mati, in ti, sveti Valentin, njih družej. Amen.

V svetim Križu blizo Ajdovšine 1848.

Na božični dan

popoldan v cerkvi OO. Kapucinarjev o priložnosti, ko se navadno presveto Rešnje Telo k očitnemu počesenju izpostavi.

Za grešnika ni miru, pravi Gospod.
Iza. 48, 22.

Ena izmed šest resnic, ktere vsak katoliški kristjan, kakor hitro k pameti pride, potrebno vediti ino verovati mora, je tudi ta, de gnada božja nam je tako potrebna, de brez nje celo nič zaslužljiviga za večno življenje storiti ne moremo. Ravno tako gotova, kakor ta, je pa tudi nasledna resnica, de gnade božje po nobenim še tako imenitnim djanju zaslužiti ne zamoremo. Gnada je le zgolj čisti dar nebeškiga Očeta po neskončnim zasluženju Jezusa Kristusa nam pripravljen in v ta namen podeljen, de bi z njim delajoči kaj zaslužljiviga za večno življenje storiti zamogli. — Razdeli, ljubi moj kristjan, vse svoje premoženje med uboge, podaj se daleč iz človeške družine v samotno pušavo, preživi tamkej svoje dni v vsi ojstrosti, posti se, de te ne bo drugiga kot kost ino koža, bičaj se neusmiljeno, de ti bo kri curkama crela, moli, de te večerni mrak na golih kolenih molečiga zagerne in te juterna zarja še vedno v molitvi pozdravi, daj tudi svoje življenje v smert za svoje brate; ali meniš, de si s temi lepimi in imenitnimi djanji pri Bogu kako gnado zaslužil? Ali meniš, de boš s temi djanji Boga tako rekoč prisilil, de bi ti kako gnado dal? Kratko nikar; gnada bi nehala gnada biti, kakor hitro bi jo človek le zaslužiti zamogel.

Nar večji gnada pa, ktero je večni Gospod Bog človeškemu rodu dodelil, je včlovečenje njegoviga edinorojeniga Sinu Jezusa Kristusa. Kakor vsigamogočen ino nad vse primere

bogat je Bog, nam vender nič imenitnišiga, nič potrebnišiga, nobene večí gnade dati ni zamogel, kot ravno svojiga ljubljéniga Sinu. Zavoljo tega pa tudi Jezus sam, de bi nam neskončno milost ino ljubezen svojiga nebeškiga Očeta do nas nekoliko razjasnil in pokazal, pri svetim Janezu govori tako: *Glejte, tako je Bog svet ljubil, de je nam svojiga edinorojeniga Sinu poslal, de sleherni, kteri v njega veruje, ne bo pogubljen, ampak večno življenje ima.* Jan. 3, 16.

In ravno dans, ljubi moji! obhajamo spomin te posebne gnade božje, ker obhajamo spomin rojstva Gospoda našiga Jezusa Kristusa, kteri sam je tista gnada bil, ktere mi nikdar zaslužiti mogli nismo, kteri nam je s svojim neskončnim zasluženjem toliko pridobil, de vse, kar smo in imamo, le po njem imamo. Ko se je on rodil nekđaj na današnji dan, je nova zarja človeškemu rodu priblišala, upanje nam vsim je došlo, de smo odkupljeni iz hudičeve sužnosti, de imamo zopet pravico do nebeške dedovine, ktera nam je bila per prvih starših po hudičevim zalezovanju odvzeta.

De bi Bog to veselje nam naglo oznanil, pošlje on svojiga angela ino z njim še veliko kardelo drugih, kteri po oblaku priplavajo in novo pesem, na zemlji še nikdar slišano zapoje rekoč: *Slava Bogu po višarah ino na zemlji mir ljudem, ki so svete volje.* Luk. 2, 14. Pri slišanju te nove pesmi je revnim pastircam, ki so pod milim nebam krog Betlehema svojih čed varovali, serce igralo in od veselja poskakovalo, hitro viditi in urno pozdraviti novorojeniga kralja miru ino sprave. Naglo se vzdignejo, k hlevu hitijo s svojimi darimi na ramah in v rokah počastit preblaženo Dete in zahvalit Boga, de ravno njim prvim je dodelil viditi čudo, kteriga je svojimu ljudstvu pripravil.

Ino dans, ker obhajamo spomin prihoda Jezusa Kristusa, sveta mati katoliška cerkev perpusti, de vsak Bogu posvečeni mašnik trikrat daritev svete maše opravlja in to tudi o polnoči, ker ravno o polnoči, kakor ona pobožno meni, se je to čudo zgodilo, de je večni Bog v času človek postal, ino se kakor nepomagljivo dete rodil; zavoljo tega ste tudi vi nocoj, kakor nekđaj pastirci v revnim hlevu, po svojih farnih cerkvah se zbiralí, pot, kteri do taistih derži, de bi ga o tamni noči ne zgrešili, si z baklami razsvitlovali, in polni pobožnih čutil, namesto trohljivih daril ste goreče molitve in lepe pesmi k Bogu pošiljali. O veliko, jako veliko nar veljavniših vzrokov imamo, de se veselimo današnji dan, de smo poštene svete volje, ker prišel je v človeški podobi Kralj miru ino sprave, kteriga so narodi željno pričakovali!

Ino kadaj, ljubeznjivi moji! vprašam, nam je miru bolj potrebno bilo, kot ravno zdaj, v teh spačenih, nevihtljivih

časih? Pa saj se žalibog vidi po mestih, še več pa sliši po kmetih, kako ljudje, celi narodi med seboj v kregu, v prepiru, v očitnih puntih in vojskah živijo, pa tudi morijo. O ljubi mir, kamo si zginil, kako pobegnil? Te li ne bo več nazaj? O verni se, podaj nam tisto srečno vez nazaj, ktera je pred kratkim časom še cele narode ko terdno zidano zidovje zvezane deržala, zedini nas, de si bomo z desno v desno segli, večno prijaznost si prisegli, de se bomo brat brata priserčno imenovali, saj se je rodil kralj miru in sprave med nami. O poverni, ne mudi se, podvizaj se, ker boš slavno sprejet!

Neznano je hudo, kadar brat bratu z ojstrim mečem proti, z nabasano pušo v persi meri in tudi sproži; hudo je na svetu živeti takrat, kadar med narodi zveličanskiga miru ni. Po pravici tadaj sveta mati katoliška cerkev spoznavši vse zlege, ktere nemir na svet porodi, v litanijah od vsih svetnikov pristavi ino prosi: *Od kuge, lakote in vojske, reši nas, o Gospod!* Res je, de mi zvunanjiga miru ne dražimo, ne tergamo, zvesto deržimo se pravice in cesarskiga prestola, de v lepi spravi, v lepi zavezi med seboj in z narodi živimo, tode ljubi moji! še drugi mir, drugi pokoj je, kteri se kliče dušni pokoj, dušni mir, kteriga sleherni v svojih persih z veseljem nosi, ali pa tudi britko pogreša.

Ali smem pa tudi vas še na dalej vprašati: imate v svojih persih dušni mir in pokoj? Ali je mirna, tiha vaša vest? Ali vam ona nič ne očita? — Vem, dobro vem, de si prizadevamo ohraniti pokojno vest in dušni mir; vem, de smo si razdraženiga pridobiti prizadevali in tudi pridobili, pa kaj, žalibog! že zopet smo ga zgubili, že zopet nam ni pokoja ne ponoči, ne podnevu, ker ljubiga zveličanskiga miru v našim sercu ni, ker doprinašali smo zopet to, kar nam ga spodjeda in ukrade, grešniki smo postali vnovič, torej pravi Gospod po preroku Izaiu 48, 22. tako: *Za grešnika ni miru.* Greh tadaj je le tisti edini tat, kteri nam ga ukrade, pokora pa tista edina prijateljica, ktera nam ga nazaj pridobi. O priserčni moji! dajmo si serce, prizadenimo si še enkrat pridobiti dušni mir, pa ga tudi tako skerbno ohraniti, de ga ne zgubimo nikdar več. V ta namen, ljubi zveličanski mir nazaj pridobiti, se v pričujoči cerkvi častitih očetov Kapucinarjev posebna pobožnost o teh praznikih, že od njega dni navadna, vam gotovo znana prične, ker se presveto Rešnje Telo skoz štirideset ur k očitnemu počesenju izpostavi. Več spovednikov, za božjo čast unetih ino vaše večne sreče gorečih namestnikov Jezusa Kristusa se bo trudilo pokončati in zatreti tatu dušniga miru; pokončavali ga bomo dans ino prihodnje tri dni zapored natihama v spovednici, glasno z lece;

želeti nam je le to, de bi se verni te pobožnosti tako poslužili, de k pravimu dušnemu miru pridejo in se vdeležijo popolnoma odpustka, kateri se zdaj tukaj zadobiti zamore.

Ker je pa meni prvimu per pričetju te posebne pobožnosti častitljiva služba naložena, do vas, ljubeznjivi! nagovor imeti, sim si odločil nekoliko od začetka in vpeljave pobožnosti 40 ur očitno izpostavljeniga presvetiga Rešnjiga Telesa govoriti; kaj so odpustki, in kaj imamo mi od naše strani storiti, de ta popolnoma odpustek zadobimo. Glejte, to je zapopadek mojiga današnjiga nauka in vaše dobrovoljne pazljivosti, preden pa začnem, se obrnem k tebi, razsvitlovavec sveti Duh: o pridi, razsvetli moj um in razveži moj jezik, de bom prav in perpravno v povikšanje božje časti govoril, užgi z ognjem svoje ljubezni tudi serca mojih poslušavcov, de ponižno ta nauk sprejmejo in vedno ohranijo.

Speljava.

Nobenimu skerbniemu očetu, nobeni dobri materi ljubo biti ne more, kadar se njihovi otroci klatijo, potepajo, ponoči iz hiše uhajajo, ino sam večni Bog vedi, kod stikajo in kaj počenjajo. Starši, kadar kaj taciga pri svojih otrocih vidijo, ali po zvestih prijatlih zvejo, opominajo, prosijo, svarijo, kregajo ino žugajo z vso ojstrostjo, in kdo bo rekel, de nimajo prav? Sej otroci so božji dar, njim v varstvo dan, za kteriga voljo bo njemu enkrat tanek odgovor dali; otroci pa tudi, ako niso še pregloboko v babilonski kelih pogledali, ako niso še popolnoma sprideni in v peklenški oblasti, pridno poslušajo, ubogajo starše svoje, zapustijo prijatle pohujšljive, nepoštene, ino priliznosti zapeljive, nevarne. — Ravno tako tudi nar skerbniši materi, materi katoliški cerkvi vse eno biti ne more, ali so njeni otroci domači ali potepuhi, pobožni ali razujzdani, ali hodijo po potu pravice, ali hodijo po potu krivice. Kjer ona, ljubeznjiva mati, slabo, pohujšljivo zaderžanje kristjanov vidi, tam ona ne molči, pa tudi molčati ne sme, ali jo že ubogajo njeni otroci ali ne; ona povzdiguje po svojih namestnikih, po škofih ino mašnikih svoj glas kot neba grom in zabuči: *Spreobernite se, ter delajte pokoro čez vse svoje hudobije, ino hudobija vam ne bo v pogubljenje.* Eeeh. 18, 30. Kolikanj več hudobije rastejo, tolikanj močnejše ona svoj glas zaganja; prosi, opominja, svari, žuga, s komur ji je Jezus Kristus, njen ženin žugati zapovedal, pripomočke svetuje, kterih naj se otroci poslužijo, de božji pravici zadostijo ino njegovi jezi uidejo. Tako je bilo ob času svetiga Karola Boromeja, Milanskiga nadškofa, hu-

dobija, pregreha, razujzdanost in pohujšanje, zlasti v nor-skim predpuštnim času, ko so se ljudje šemili in uganjali, kar se ne spodobi, zlo visoko dokipelo in dorastlo. Pogosto je sveti škof Karol od nespodobnosti, od pohujšljiviga vedenja kristjanov v predpuštu, zbranemu ljudstvu z vso apostolsko unemo pridigoval, pastirske liste polne svetiga Duha pošiljal svoji čedi, prosil, opominal, prepričeval, svaril, kregal in žugal. Ali ker sprideno ljudstvo le ubogati hotlo ni, in je svoje ušesa zamašilo prosivnemu glasu svojiga gorečiga višiga dušniga pastirja, pokliče sveti Karol, sebi podložne škofo v zbor, jim z žalostnim sercam razodene, de njega glas, je le glas vpijočiga v pušavi, de vse njegove pridige in pastirski listi le kar malo zdajo, ino prosi tedaj od njih sveta, kaj mu je storiti, kaj početi, de bi se očitno pohujšanje zlasti v norskim predpuštnim času odvernilo in zaterlo.

Od svetiga duha razsvitljeni škofoje svetujejo, de bi se presveto Rešnje Telo k očitnemu počesenju izpostavilo, in verno ljudstvo s svojimi pastirji pred nebeškim kruham zdihovalo, de bi se jih večni Bog usmilil, in zavoljo tolikanj nedolžnih daleč odvernil vsako pohujšanje. Tako se je v dosego tega blaziga namena nar pervo v mestu Milanu leta 1534 presveto Rešnje Telo pred pustam k očitnemu počesenju izpostavilo, in ta pobožnost pričela. Kar je bilo v Milanski nadškofii po nasvetu zbranih škofov vpeljaniga, to se je kmalo tudi v drugih škofijah vpeljalo. Nadškof v Bolonii na Rimskim, kardinal Palaoti, zvesti posnemovavec svetiga Karola je tudi to lepo pa tudi koristno pobožnost v svoji škofii vpeljal in ukazal, de se ima obhajati tri zadnje pustne dni. — Besede mičejo, zgledi pa vlečejo; tako tudi drugi škofoje to pobožnost po mestih in po kmetih, v farnih in samostanskih cerkvah obhajati ukažejo pod imenam štirideset ur terpijočiga počesenja presvetiga Rešnjiga Telesa. Ima se ta pobožnost štirideset ur v spomin, de je Jezusa Kristusa presveto Telo štirideset ur v grobu počivalo. V Rimu je to pobožnost priporočal in vpeljal sveti Filip Neri v letu 1548, tadaj je zdaj ravno tri sto let. Papež Klemen VIII. so ukazali, de se ima ta pobožnost na večne čase ohraniti; in v resnici, ta pobožnost terpi v Rimu neprenehama celo leto in to tako: začne se na noviga leta dan v veliki lepi cerkvi, ktera se imenuje Sikstinska kapela, in terpi tri dni; zdaj prične v drugi cerkvi, terpi zopet tri dni, in tako gre zapored od cerkve do cerkve, dokler se v novim letu zopet v Sikstinski kapeli ne začne. — Sveti očetje papeži, za dušni prid sebi izročeni ovčie vselej skerbni očetje, de bi pobožnost do presvetiga Rešnjiga Telesa, v katerim vse zaklade shranjene imamo, bolj povzdignili, in ljudi za to pobožnost uneli, so

jeli obiskovavcem presvetiga Rešnjiga Telesa v počešenje izpostavljeniga, odpustke deliti. Papež Benedikt XIV. so prvi dan leta 1748 popolnoma odpustek vsim prebivavcem svojiga podložništva dovolili, kateri bodo vsaj enkrat v teh treh dneh presveto Rešnje Telo s pobožnostjo obiskali, se svojih grehov odkritoserčno, skesano spovedali ino sveto Obhajilo vredno prejeli. Papež Klemen XIII. tega imena pa so v letu 1765 dovolili, de ne le samo prebivavci Rimskih deželá zamorejo ta popolnoma odpustek zadobiti, ampak tudi vsi verni po celim svetu in po vsih cerkvah, kjer se bo skoz tri dni presveto Rešnje Telo k očitnemu počešenju s pervoljenjem domačiga škofa izpostavljalo. Nekdaj se je ta popolnoma odpustek samo za-se, za svojo lastno dušo zadobiti zamogel, tode papež Pij VII. so 12. dan velikiga travna 1817 blagovolili, de ti odpustki se zamorejo tudi za dušo v vicah Bogu darovati.

Kjerkoli tadaj domači škofje ukažejo, ali poprošeni pri-pustijo, de se skoz štirideset ur presveto Rešnje Telo v očitno počešenje izpostavi, tamkej se ta popolnoma odpustek zadobiti zamore; naš milostljivi nadškof Francišek Ksaveri, za to pobožnost vejo, tedaj se z njih prepušenjem obhaja, tedaj smo gotovi, de ta popolnoma odpustek zadobiti zamoremo, če le to natanko dopolnemo, kar v njega dosego nam sveta mati katoliška cerkev storiti zaukaže.

Glejte, to je prav ob kratkim zgodovina od začetka, od vpeljave te pobožnosti, koja se dans po stari navadi v cerkvi OO. Kapucinarjev prične, in bo tri dni zapored terpela.

Drugič sim obljubil vam povedati, kaj je odpustek. — Odpustek je odpušenje časnih kazni, ktere bi človek po odpušenim večnim dolgu dopernešeniga greha še ali na tem svetu, ali pa na unim v vicah terpeti mogel, in ta odpustek se daje zvunej spovednice od taistih, kateri oblast ino ključe imajo do duhovniga zaklada matere katoliške cerkve. Iz zaznave odpustka se tedaj vidi, de odpustek nobene moči nima, grehov odpušati; grehi se odpušajo le v zakramentu svete pokore; to je, večna kazen, ktero je človek pred Bogam po svojim grehu zaslužil, mu bo sicer milostljivo odpušena, pa zraven zmenjena s časno kaznijo; človek tedaj, kateri se je skesano in čisto s terdnim sklepam poboljšati se, izpovedal, ne bo prišel, ko bi v tem hipu umerl in poklican bil odgovor dati od svojiga hiševanja, v pekel, tadaj le večna kazen se mu odpusti; ali zavoljo tega odpušenja večne kazni Bog človeku časnih kazni še ne odpusti, grešnik ima božji pravici še veliko poplačevati; če pa on nekaj stori ino zvesto dopolni, kar sveta mati katoliška cerkev zaukaže mu v posebnih priložnostih v oziru na njegovo prizadevo božji pravici zadostiti, čas

pokorjenja prikrajša, ali pa tudi popolnoma dolg zbriše, to je, ona mu odpustek podeli. — Odpustki se razdelijo v popolnoma in v nepopolnoma, to je, v take, po katerih se ali vse časne kazni izbrišejo, ali pa le nekoliko njih. Tako postavim je le nepopolnoma odpustek štirideset dni, eniga leta, sedem let, in tako dalej; to hoče reči: Ko bi človek skesano izpovedan umerl, in bi bil on po tenki božji pravici obsojen na deset let za zadostilo v vice, on bi bil pa v smertni uri odpustek sedem let zadobil, bo on namesto deset let samo tri leta v vicah božji pravici zadostoval. Po popolnoma odpustku pa se ne le samo en del časnih kaznen odpusti, ampak vse se mu zbrišejo. Človek tedaj, kateri je popolnoma odpustek zadobil, je tako nedolžen, tako čist, brez vsiga madeža na svoji duši pred večnim Bogom, kakor otrok, ki ga od svetiga kersta prineso; naravnost bi šel gor v sveto nebo, uživat ino gledat Boga, ko bi bil v tem nar srečnejšim stanu iz tega sveta poklican.

Odpustke deliti le taisti pravico imajo, kateri imajo ključ, ki pomenijo oblast do duhovniga zaklada matere katoliške cerkve, to so pa sedanji papež ino škofje, s tem razločkam, de škofje v svojih škofijah sami od sebe popolnoma odpustka deliti ne zamorejo, ampak le nepopolnoma, in to še le o posebnih priložnostih, postavim per posvečenju kake cerkve, kakiga oltarja podelijo odpustek eniga leta za ta dan, na vsako obletnico posvečenja cerkve ali tudi posamezniga oltarja pa le odpustek štirideset dni; ravno ta odpustek štirideset dni podelijo vsakbart, kadar o velikih godovih slovesno peto mašo imajo, in morebiti ste že vi sami kadaj pri peti škofovi maši bili ino vidili ino slišali, pa ne razumeli, de je po dokončani sveti maši kak mašnik ali od veliciga oltarja ali pa z lece nekaj bral, ino ravno takrat oznanuje, de so pri današnji priložnosti milostljivi škof odpustek štirideset dni dodelili. Papež pa imajo oblast ino pravico ne le nepopolnoma, ampak tudi popolnoma odpustek dodeliti, kadarkoli oni za dobro spoznajo.

Kar ta duhovni zaklad matere katoliške cerkve zadene, je on sestavljen iz neskončniga zasluženja Jezusa Kristusa, iz zasluženja prečiste device matere Marie in iz zasluženja drugih svetnikov; to je veliko svetnikov, posebno pa še sveti mučenci so v pokorilo za svoje grehe več storili, kakor so bili storiti dolžni, in ti ostanki njih dobrih del, kateri še dozdaj nikomur v prid niso obrnjeni bili, z neskončnim zasluženjem Jezusa Kristusa vkupej so tisti duhovni zaklad, kateri se imenuje duhovni zaklad matere katoliške cerkve, do kteriga vidni namestnik Jezusa Kristusa na zemlji, sveti oče papež ključ, imajo. Kadar nam tedaj sveta mati katoliška

cerkev odpustek deli, odpre svoj duhovni zaklad, vabi ino kliče svoje sinove in hčere, kakor de bi hotla reči: Pridite k studentcu, zajemite, pite, omite se, poplačajte s tem plačilam, de bote čisti, neomadežani, brez vsiga dolga postali. In vprašam vas, kateri žejni ne hrepeni po merzlim studentcu, de bi si žejo ohladil? kateri lačni po obilno obloženi mizi, de bi lakot utolažil? kateri zmerznjen po gorkim solncu, de bi oživel? kateri sužnji po prostosti, de bi se svobodno sprehaljal? kateri umazani po snažnosti, de bi se brez opovere omikanim ljudem pridružil? kateri z dolgovi obloženi ne želi brez dolgov biti? — Ino glejte, ljubeznjivi moji! ravno pred nami šumlja tega studentca bistra voda, in ravno mi smo tisti žejni te hladivne pijače, tisti lačni tega tečniga kruha, tisti zmerznjeni hrepeneči po gorkim solncu, tisti sužnji, žejni, prostosti v Jezusu Kristusu, tisti umazani, oskrunjeni z ostudnimi pregrehami, tisti dolžniki obloženi z neštevilnim dolgam; poslužimo se ga, dokler nam ne uteče; naglo se ga poslužimo, zakaj le samo tri dni nam bo tekkel, se usušil, in morebiti nikdar več prišumljal. — Oh! berem na vaših obrazih, de ste polni svetih želja, de že komaj čakate, hitro odložiti težko butaro, ktera vas na sercu tiši, de hočete usmertiti tistiga červa, kateri spodjeda dušni mir, in dozdeva se mi, kakor de bi me še le hotli poprašati, kaj imate storiti, de ta popolnoma odpustek zadobite. Na to vam po kratkim oddihleju koj odgovorim.

De mi ta popolnoma odpustek, kteriga nam sveta mati katoliška cerkev per pobožnosti štirideset ur terpijočiga počesenja izpostavljeniga presvetiga Rešnjiga Telesa ponuja, zadobimo, je nam prvič potrebno, de imamo namen, željo, odpustek zadobiti; torej ko bi kdo tudi vse do lasu natanko dopolnil, kar je tukaj zapovedaniga, pa zraven bi nobene menitve ne imel, de želi popolnoma odpustka vdeležiti se, tudi odpustka zadobil ne bo, ker ga ne želi zadobiti. Tedaj kar imam tukaj reči, je to, de dobro menitev obudite, de želite vse to dopolniti iz ljubezni do Boga, ino mu darovati v ta namen, de se popolnoma odpustka vdeležite. Kar to menitev zadene, vender bistevno potrebno ni, de bi ona človeka med opravljanjem zaukazanih dobrih del zmirej motila; zadosti je, de to dobro menitev, kadar zapovedane dobre dela pričnete, v sercu obudite, ino kadar zadnje dobro delo dopernesete, to menitev vnovič v svojim sercu obudite. Če torej to menitev zjutrej obudite, bo ona veljala tudi za celi dan, ko bi se po dnevu posebej tudi ne zavedili, ino je pri

vsakim dobrim delu posebej ne oponovili. — Bog bolj na to gleda, zakaj delamo, kakor na to, kar storimo, uči sveti Avgustin. Ino ravno zavoljo pomankljivosti dobre menitve so nar lepši djanja marsikterih kristjanov podobne Sodomljan-skim jabelkam lepo rudečim od zvonaj, znotrej so pa polne trohljivosti ino gnjilobe, so podobne lepo okroglimu orehu, kteriga je červ skrivaj prevortal ino jederce poškodoval. — Ker pa ljudje po žalostni spričbi le tje v en dan delajo, brez vse dobre menitve, vam hočem tukaj en zgled povedati, de si po njem tolikanj globokeje v spomin vtisnete, koliko je pri našim djanju ino nehanju na dobri menitvi ležeče.

Nek pobožni in bogaboječi pušavnik je imel neko noč čudne, posebno pomenljive, strašno žalostne sanje. Vidil je namreč v sanjah, kako duše na sodbo hodijo s svojimi dobrimi in hudobnimi deli, in so vse le v pekel obsojene. On je le od daleč stal in angela gledal, kateri je teh dušic dobre in hudobne dela na tehtavnici božje pravice pretehtaval. Vsaka dušica, ktera je na sodbo prišla, je prinesla culice dve; na eni je stalo zapisano *dobre dela*, na eni pa *hudobne dela*. Zapored na sodbo hodijo, dve culici prinesejo, angel ju vzame, na tehtavnico položi, ino kakor ona potegne, ktere dela premagajo in so težaji, je sodba že skljunjena. To sodbo je gledal, in duše zapored so bile le v pekel obsojene, ker sleherne hudobne dela so bile težaj od dobrih; strah ino groza ga spreletava, ino misli sam pri sebi: Ah! kaj bo enkrat z dušo mojo.

Veliko dušic je vidil še na sodbo čakati, pa v njegovo nar večji žalost je bila pri vsaki culica hudobnih del večji od dobrih; že misli od velike žalosti sodnjo hišo popustiti, pa še enkrat se omilovaje po revnih dušicah ozre ino zagleda v svoje nar večji veselje, neko staro ženico k sodbi priti z eno veliko in eno prav majhno culico, ino glej, velika culica je imela napis *dobre dela* in mala, *hudobne dela*. Še bom počakal, si misli pušavnik, dokler ta na dobrih delih bogata žena na sodbo ne pride, ino bom vidil, kako bo ona naravnost v nebesa šla. Pride versta tudi na njo, pušavniku serce od veselja igra; angel vzame culico z dobrimi deli in jo položi v eno, ino manjši culico s hudobnimi deli položi v drugo skledico tehtavnice, ino glej — težaji je mala culica hudobnih od večji dobrih del. Pušavnika solze polijejo ino misli sam pri sebi: Ah! kaj bo enkrat za me, ker tudi ta duša s toliko dobrimi deli vender le v pekel mora. Angel, ki pušavnika od daleč gleda, in zapazi, de se on ti sodbi čudi, kakor bi dvomil nad božjo pravico, ga k sebi pokliče in mu reče: Ti se čudiš; kako je mogoče, de je večji culica dobrih del ložaji od male hudobnih: razveživa jo, in vidil boš, kaj

je v nji. Res, razvežeta jo, bilo je v nji veliko zvutih popirčikov tako, kakor se v lekarnici kake štupe zavijajo in oddajajo, ino na vsakim je bilo od zvunaj kaj zapisaniga. Na prvem je stalo: ob delavnikih slišane svete maše; na drugim, obmoljeni roženkranci; na tretjim, milošina; na čertim, obiskovanje bolnikov; na petim, posti; na šestim, spovedi ino svete obhajila; na sedmim, božje pota in tako dalej, na vsakim posameznim popirčiku kako posebno dobro delo. Pušavnik reče angelu: So li še imenitniši dobre dela od teh? Angel odgovori: Počasi, počasi, veš de to, kar je od zvunaj zapisaniga, mora tudi notri shranjeno biti? Le odviva popirčike, ino vidil boš, kaj je notri. Odvija jih zapored: ob delavnikih slišane svete maše od zvunaj, in od znotraj je bilo zapisano: jih je sicer slišala, pa ne iz ljubezni do Boga, temuč, de bi jo ljudje vidili in za svetnico imeli; od zvunaj: obmoljeni roženkranci, in od znotrej: v očeh božjih ni bilo to molitev, ampak žlobodranje; podeljena milošina od zvunaj, in od znotraj: jo je dajala le zavoljo posvetne hvale in dobičkarije; obiskovanje bolnikov od zvunaj, in od znotraj: jih je obiskovala, de je čez druge jezik stegovala; od zvunaj posti, in od znotraj: skrivši si je pa bolje kuhala; spovedi ino svete obhajila od zvunaj, in od znotraj: spovedi je pomankljive brez serčniga obžalovanja storila, ino svete obhajila po nevrednim prejela in toliko božjih ropov storila; božje pota od zvunaj, in od znotraj: jih je obiskovala in se po tistih potikala, ker se ji doma delati ljubilo ni; kratko: vsak popirčik je imel od zvunaj lep napis, od znotraj je pa stalo pisano, de dobre dela je dopernašala, ne iz namena, Bogu, ampak le ljudem dopasti. Pušavnik prepričan božje pravice, se zdaj zbudi, pomni čudne sanje, in terdno sklene, vselej iz čistiga namena le Bogu dopasti ino svoji duši v zveličanje dobre dela dopernašati. Proč, daleč proč naj bo pri vsakim našim posebnim djanju slab, pregrešin namen; le iz ljubezni do Boga opravljajmo kaj dobriga, le iz ljubezni do Boga varimo se greha. To sim vam le zavoljo tega povedal, de nikdar nikoli ne pozabite, dobre menitve obuditi, ker je na nji tolikanj ležeče; ako je posebej per vsakim delu obuditi pozabite, obudite jo vsaj zjutraj, predin se na svoje delo podaste, ino že takrat vsako posamezno delo, kteriga bote po dnevu opraviti imeli, Bogu darujte. *Vse, kar koli delate, z besedo ali z djanjem, uči sveti apostel Pavl, vse storite v imenu Gospoda Jezusa Kristusa, ino zahvalite Boga in Očeta po njem. Kol. 3, 17.*

Drugič je poleg dobre menitve se tega popolnoma odpustka vdeležiti, v dosego njega potrebno, de se presveto Rešnjo Telo v tej cerkvi, kjer je izpostavljeno, v teh treh

dneh, ob katerih se ta pobožnost ima, vsaj enkrat pobožno obiše, tukaj vredno počasti, ino moli po menitvi svete matere katoliške cerkve, za nje povikšanje, za zatiranje krivoverstva, za mir in pokoj med kristjanskimi oblastniki, in za ohranitev svetiga očeta papeža vsaj pet očenašev, pet česenasimarij in petkrat čast bodi Bogu Očetu itd. Kdor pa še kaj več stori, tudi pri sveti maši ino pridigi ostane, ta še več do-
briga stori, vender to v dosego tega popolnoma odpustka od papeža zapovedano ni; vender pa sveti oče papež želijo, de bi se o teh dneh, o katerih se ta pobožnost obhaja, božja beseda zbranimu ljudstvu oznanovala, in to ne samo dopoldan med sveto mašo, ampak tudi popoldan, predin se s svetim Rešnjim Telesam blagoslov da in se Ono v tabernakel shrani. Zavoljo tega se bo tudi tukaj prihodnje tri dni o navadnim času zjutraj ob desetih ino popoldan ob štirih božja beseda oznanovala, pri kateri se obilno znajti, jaz vas zdaj povabim.

Tretjič, je v dosego tega popolnoma odpustka potrebno, de v teh dneh dobro spoved storimo, in tako vredno sveto obhajilo prejmemo. Ktere lastnosti pa naša spoved imeti mora, de bo dobra, pred Bogam veljavna, to vam mora biti iz keršanskiga nauka že davno znano, in ko bi bili vi od tega po človeški slabosti kaj pozabili, menim, so vam, kakor je po celi Goriški nadškofiji hvale vredna navada, pretekli sveti adventni čas pri zornicah domači duhovni pastirji oponavljali, torej se mi tega jako potrebna nauka na široko izpeljevati za zdaj nepotrebno dozdeva. Sploh vam le to rečem ino še s povdarkam, de naša spoved, de bo dobra, mora biti ponižna, ne enaka puhli pohvali prevzetniga Farizeja, ampak globoki ponižnosti skesaniga cestninarja, kateri je v tempelnu od delec stal ino ni hotel celo svojih oči proti nebu povzdigniti, ampak je na svoje persi terkal rekoč: *Bog, bodi milostljiv meni grešniku!* Luk. 18, 13. Dobra spoved mora biti na dalej: cela, čista in resnična; cela, de se vsih grehov, kakor ti jih dobro izprašana vest pokaže, izpoveš; čista, de se smertnih grehov tudi po številu, kakor tudi po okoljčinah, ktere tvoj greh ali zmanšujejo ali povišujejo, obtožiš, ino resnična, de nobeniga greha ino nobene okolišine, ktero vediti je tvojimu dušnemu zdravniku treba, ne zamolčiš, ne zatajiš ali iz sramožljivosti ali iz strahu za sveto odvezo. Zamolčiš greh, za kteriga dobro veš, iz sramožljivosti, te primerim s Tertulianam ljudem, kateri, akoravno nevarno bolni, se sramujejo svoje rane zdravniku razodeti, in tako po svojim molčanju poginejo. De ne boš tem bedakam enak, o grešnik! te opomnim s svetim Cirilam, Jeruzalemskim škofam, ker rečem: Povej vse na spovedi, kar koli si storil, naj bo v besedi, naj bo v djanju, ali po dnevu, ali po noči. — Ne boj

se nikakor spovednika, ko bi mu še tako ostudne pregrehe razodeti imel; on te bo vselej potterpežljivo sprejel in po očetovo oskerbel, kakor sveti Ludovik Bertrano uniga grešnika, kteriga velike pregrehe je sveti mož s toliko serčnim veseljem ino mirnim obličjem poslušal, de je celo v spovedencu natolcevanje obudil, de mora spovednik sam v ravno teh velikih grehah zapopaden biti, ker si jih je tako dopadljivo praviti poslušal, ne z glavo otresal, ne barve na obrazu spremenil, kar vse je spovedenca toliko ginilo, de se mu še tega greha, kteriga je ravno zdaj na spovedi storil, de je namreč spovednika v ravno teh grehah zapopadeniga prederzno sodil, spové. Kakor se je sveti Ludovik poslušaje grešnika ostudne pregrehe veselil le zavoljo tega, ker je v odkritoserčnim spoznanju in iz tanke obtožbe spoznal grešnikoviga resnično spokorniga duha in njegov serčni kes, in se nikakor ni veselil slišati njegovih hudobij; tako mirno, tako krotko, tako poln ljubezni vas bo vsak moder spovednik sprejel, ino vas zgubljene ovčice poln veselja perpeljal k božji čedi. Ino ko bi se iz prazniga človeškiga strahu le preveč bali kakiga spovednika, podajte se pa k temu, do kteriga veči zaupanje imate, sej o ti priložnosti jih bote imeli na zber. Le to vam še povem, de pod velikimi kaznimi morajo molčati vsi od tega, kar so kdaj na spovedi slišali.

Ne zamolči pa tudi greha iz strahu za odvezo, češ, bom kaj velikiga na ravnost povedal, bom zavoljo tega brez križa od spovednice šel, in kaj bodo moji sosedje ali moji verstniki in verstnice rekli, če z njimi k svetimu obhajilu ne grem. Boljši je stokrat in stokrat brez svete odveze od spovednice iti, kakor pa en samkrat s pergolfano odvezo, s smertnim greham na vesti, jesti si Telo Gospodovo v večno pogubljenje. Lahko nalazeš spovednika, človeka, ki v tvoje serce viditi ne more; ali Bogu je zastonj lagati, zakaj on na tanko vé, kar v nar skrivniših kotih našiga serca tiči. Bog nas vari tacih zmot, de bi se tam še bolj odgerdili, kamor smo prihiteli se madežev greha čisto omit.

Pa grešnik, moj tovarš! če ima tudi tvoja spoved vse imenovane lastnosti, in je ona ponižna, cela, čista in resnična, utegne še le vender biti, de ti tvoji grehi niso odpušeni, zakaj k odpušenju tvojih grehov je bistevno potrebna serčna grevinga, in ako ti te — primankuje vsiga. Spoznaj torej, de s svojimi grehi si Boga tako dobriga Očeta jako razžalil, in de v njegovo gnado nazaj prideš, potoči solzico serčne grevinge, in zakuri ogenj ljubezni božje v sercu svojim, zakaj pravi sveti Gregor: *Ruja greha zgine tolikanj popolniši, kolikanj bolj serce spokornikovo v plamenu ljubezni gori.*

Hočeš odvezan biti, ljubi, pravi sveti Peter Krizolog, ker ljubezen pokrije velikost grehov. Kaj je še večji greh, govori ta sveti oče na dalje, kot svojiga odrešenika zatajiti? Ino vender je zamogel sveti Peter to svojo hudobijo s svojo ljubeznijo zbrisati; zakaj Gospod ga je vprašal: Peter, ali me le ljubiš. — Brez serčne žalosti je tudi nemogoče poboljšati se.

Ko si kristjan tako dobro, ponižno, celo, čisto, resnično spoved opravi, serčno grevingo čez svoje grehe obudil, ino terdno sklenil s pomočjo gnade božje ne več grešiti, stopi zadnjič poln zaupanja k angelski mizi, skleni se z Jezusom v presvetim zakramentu, ino zdaj si zadnje dopolni, kar je v dosego tega popolnoma odpustka od svete matere katoliške cerkve storiti zapovedano.

Glejte, ljubi moji! to sim si bil dans odločil vam povedati per začetku štirideset ur terpijoče pobožnosti izpostavljeniga presvetiga Rešnjiga Telesa. Vse to, kar sim vam povedal, morate dobro zapomniti ino natanko dopolniti, de ta popolnoma odpustek zadobite. Jaz menim, de sim zadost razločno in zaumevno govoril; ko bi pa vender kdo me prav zastopil ne bil in bi mu še kaki sumi po glavi blodili, ta naj le zaupljivo svojiga spovednika popraša, in on mu bo gotovo z nar večim veseljem njegove dvome razvezal.

Lakomni, kakor so ljudje več ali manj po svetu, ki se trudijo, skerbijo ino ji glavo belijo, de bi kaj vkup spravili, de bi v žalostnih letih, v letih lakote, stiske, pomankanja kaj v roke vzeti imeli, in imajo shrambe natlačene žita, kleti polne vina, mošnje polne cvenkajočih denarjev, iz strahu okradeni biti morebiti še celo zakopane v črni zemlji, se varujejo skerbno taci kupčij, kjer se jim malo dobička, ali pa še celo zguba kaže, in to storijo le zavoljo tega, ker jim je časno blago ljubo ino drago. — Taka lakomnost je gerda, ker taki ljudje so bogati na časnih rečeh, prazni ino siromaki pa na božjih. Ena skopost pa ljubi moji! le vender ni greh ino sicer ta le ne: Skopi bodimo s časom, kteriga nam milostljivi Bog v spokorjenje podeluje; skopi bodimo z gnadami, ktere pri ti pobožnosti, pri ti priložnosti zadobiti zamoremo, ne potratimo, ne zaverzimo jih; skerbimo na vso moč, de dušniga miru, kteriga bomo prihodnje tri dni iskali, in ako Bog hoče, tudi zadobili, nikdar več ne zgubimo, za tiho, pokojno vest si prizadenimo, in ako nas nikdar več pri sercu peklo ne bo, nam bo tudi enkrat tisto veselje došlo, kteriga je Jezus v svoji imenitni pridigi na gori obljubil rekoč: *Blagor mirnim, ker oni bodo otroci božji imenovani. Mat. 5, 9. Amen.*

V Gradini v Berdih 1851.

V god in praznik presladkiga imena Jezusa.

Imenuj njegovo ime Jezus; zakaj on
bo odrešil svoje ljudstvo od njega
grehov. Mat. 1, 21.

Koliko boleznim je naše revno truplo podverženo? Ali bote zamogli na to vprašanje moje gotov odgovor dati: toliko boleznim le je ono podverženo, ino ne eni manj, ne eni več? O ljubi moji! ne jaz, ne vi, ne nar bolj izurjeni zdravniki ne vedo na to kaj določniga odgovoriti, ne povedati števila bolezni, ne pripravnih besedi najti, nam vsake posebej imenovati. — O jako obilno mora število bolezni biti, ker ljudje pravijo, de le samo merzlic je že dve in sedemdeset, kje so pa druge bolezni, katerim so podveržene; naša glava, naše oči, naše ušesa, naši možgani, naše gerlo, naše počutnice, naše persi, naše pljuče, naše serce, naše jetra, naša vranica, naš želodec, naše čeva in vsi drugi udje, iz katerih je človeško telo sestavljeno? Ta je umerl za jetiko, uni za vodenico, tretji za vročinsko bolezen, četerti za pljučnico, peti za kolero, šesti za kugo, sedmi za vjed, osmi za božjast in mertvud, deveti za proti; tega je kerč zvil, uniga griža vzela, tega je otekla noga pokopala, uno otekla roka spravila; tej je rak skoz persi do serca prigrizel in jo spravil pod grudo, unimu otok in prisad vrat zavil, ta je umerl za to, uni za uno bolezen. O bolezni! kdo je vas imenovati ino naštet v stanu? in kdo vé, za ktero bolezen bo umerl?

Ali pa ni gotovo, de ena sama, na sebi še tako majhna bolezen, če se zanemari ino koj od začetka ne odpravlja, je

zadost, človeka prezgodej spraviti pod zemljo? Ali si večkrat po smerti tega ali uniga sosedje in sosede v ušesa ne šeptajo: saj naš ranjki sosed, naša ranjca soseda bi bila še kaj živela, bi ne bila še sklenila, pa kaj — varovati se ni sta hotla, zdravil jemati sta se branila? — Pa če tudi zdravniška umetnost ni še na tisti visoki stopnji svoje popolnamosti, kot so druge vednosti in učenosti; če tudi zdravniki vsih bolezni še ne poznajo, jih imenovati ne vedo, torej tudi vsih bolezni ne odpravijo, vsih bolnikov ne ozdravijo, ino nam življenja nikakor tako zdaljšati ne zamorejo, de bi toliko starost doživeli, ko so jo doživeli očaki v starim testamentu, je vendar gola resnica, de veliko ljudi po lastni zadolženosti prezgodej pomerje, si smert roti, de naj jih urno spravi ino shrani. — Eni se preobjedó, eni preopijejo, nekteri predolgo spijo, nekteri cele noči voglarijo; eni so preleni, eni bi se radi vedno le v kroge vertili; pa ravno s tem ino tam si take bolezni skupijo, de jim svoj živi dan ni več ozdravéti.

Kakor si tedaj ljudje sami sebi telesno zdravje spodjedajo, tako dolgo, de se truplo zruši in v jamo zverne, tako si tudi ljudje dušno zdravje spridijo, na svoji duši boleajo, hirajo, in oh! velikokrat mertvo dušo v zdravim telesu okrog nosijo. — Če je usmiljenja vreden na telesu bolan, je še večiga vreden dušni bolnik; ino kakor mertvo truplo zakopljejo, in v globoko jamo zagernejo; tako bo tudi mertva duša zakopana, zakopana ne v zemljo, ampak v večni ogenj, iz kteriga nobene rešitve ni. — Rešitve ni nobene za dušo po smerti v večni ogenj obsojeno; tode rešitev je vendar še mogoča, dokler smo na svetu, dokler še živimo. Kakor si pa na telesu bolni pri zdravnikih zdravja išejo, in ako ni zamujeno in še zdravila pridno jemljejo, ga tudi najdejo; tako menim ljubi moji! ste tudi vi, čutivši svojo dušno bolezen semkej prihiteli si dušniga zdravja iskat, iskat si ga v zakramentu svete pokore. Bog hotel, de bi bili našli, česar ste iskali, zdravje svoje duše! skerbili ste za svoje dušno zdravje, ker ste še mene semkej povabili, pa trudili ste se kolikor sim zapaziti mogel, ker ste na vse zgodaj že se okoli spovednic zbirali, skesano razodeti svojo dušno bolezen duhovniku zdravniku ino ste terdne sklepe delali nikdar več zdravja z nobeno boleznijo ne zameniti. O ostanite nepremakljivi v svojim sklepu, ne zapustite Jezusa, kteri se je ponižal v vaše serca priti, ravno dans na dan, o kterim njega presveto Ime z materjo katoliško cerkvijo obhajamo ino zavoljo kteriga praznika tudi ona popolnoma odpustek deli vsim taistim, kteri vam znane pogoje dopolnijo ino ktere so vam vaš domači duhovni pastir pri zjutranjim opraviu, kakor sim sam slišal, razložili. Ker je vam že vse to, kar je v dosego tega po-

polnoma odpustka potrebniga vediti ino spolniti, zadost znano, se hočem pa jaz bolj današnjiga praznika deržati, in de vas do večiga spoštovanja in počesenja do Jezusa unamem, vam bom v svojim kratkim govoru mogočnost ino svetost presladkiga imena Jezusa pokazal.

Speljava.

Kader se ima staršem otrok poroditi, se oče ino mati med seboj posvetvata, katero ime mu bota dala, kterimu svetniku ali svetnici ga v varstvo izročila. To pravico novorojenimu otroku imé dati, se sicer staršem kratiti ne sme, ako ni veljavnih vzrokov; ti bi pa bili po mojih mislih, ko bi starši otroku tako ime dati hotli, katero se v martirologiu, to je v bukvah, ktere nar krajši popis mučenikov ino mučenic, svetnikov ino svetnic obsežejo, ne najde. Po kmetih se sicer zoper to ne pregrešite; ložej se to prigodi po mestih, kjer ljudje radi take imena dajajo, de včasih še celo duhovnu v misel tako urno ne pade, ali je to ime kakiga svetnika ali ne. — Na kmetih imate pa to navado, de, ako je vam otrok eniga imena angelček umerl, ino se vam drugi urodi, ga ravno na to ime kerstite, kar v velike pomote, zlast o popisovanju služi, ker se po spričevanju žalostne skušnje nameri, de se je enih in taistih staršev troje otrok ravno taistiga imena klicalo, kar vse popisovanje zakasni in v častniku in v drugih vpričnih gospodih sume obudi, kakor bi se že zdaj tako zarano zastran vojašine kaj homotalo. — Tudi to imate po kmetih zadost napčniga, de le nekterih svetnikov ino svetnic imena otrokam dajate, od drugih pa nič vediti nočete, se jih branite ino pravite, to imé je terdo, je neznano, je težko izreči, ali pa še celo: je gerdo, jaz torej nočem na nobeno vižo, de bi se moje dete tako klicalo. — Svetnikovo imé ni nobeno gerdo, ampak vsako je lepo, sej Bog nič gerdiga nima ne v sebi, ne pri sebi. V ti zadevi ne godernjajte ino ne kolnite svojih duhovnov, kadar vam v taki reči nasprotvajo, ampak poslušajte jih in uklonite se. Dajajte tisto ime otrokam, kteriga obhaja sveta mati katoliška cerkev na dan, v kterim se vam urodijo. —

Če torej teh ali tem enacih važnih vzrokov, kakor tudi morebiti sem ter tje še kake posebne prepovedi od vikši oblasti izhajoče ni, bi ne bilo od duhovnove plati mende nar pametnisi, vročim željam staršev, otroku kakiga posebniga svetnika imé dati, na vso moč braniti, ker vsaj nekoliko v svetim pismu najdemo, de ta pravica staršem gre. Ko se Cahariu mutcu Luk. 1. dete urodi, ga on po svojim imenu,

keriga mu žlahta dati hoče, klicati ne pusti, z glavo odkimuje, ker tako na znanje dati želi, de on ni zadovoljen, de bi se tudi otrok po očetu Caharia imenoval, torej svojo roko po tablico seže in na njo zapiše: Janez je njegovo ime. Stari očaki pa praznih imen svojim otrokam nikakor dajali niso, temuč vselej take, ktere se kaj posebniga pomenile. — Tako postavim, de vam pomen le nekoliko bolj znanih, večkrat zaslišanih imen starih očakov v našem jeziku povem, pomeni ime Adam našiga perviga očeta „perstnjaka“, ker je bil iz gline, iz persti vzet, Eva pomeni „mater vsih živih“, ker od nje ves živi človeški rod svoj začetek ima, Abraham hoče toliko reči, kot „oče veliko narodov“, Izak „smeh“, Jožef „umnoženje“, David „izvoljen“, izvoljen v kralja, Mojzes „otét“, otet iz vode po kralja Faraona hčeri, Susana „limbar“, Tobia „dober gospod“, Simon „pokorjen“, Peter „skala“, Janez „ljubljen“, Matevž „darovan“, Štefan „kronan“, Joakim „pripravljanje Gospodovo“, Ana pomeni „gna-do“, Maria „gospo“, in ime Jezus, keriga niso ljudje iznašli, pomeni po našim jeziku „Izveličarja“, kakor je tudi angel Jožefu djál: *Imenuj njegovo ime Jezus; on bo namreč svoje ljudstvo odrešil od njega grehov. Mat. 1, 21.* — V tem in v nobenim drugim imenu smo po Jezusu odrešeni večniga pogubljenja; to presveto ime tadaj silno veliko moč v sebi ima, ker smo po njem zopet božji otroci postali ino pravico zadobili do nebeškiga dedičniga posestva.

De moč presvetiga imena Jezusa kaj bolj spoznamo, poprašajmo le zgodovino ali pretekle čase ino kmalo se homo mogočnosti tega presvetiga imena prepričali. Odprimo le apostolsko djanje 3. V čigavim imenu sta Peter in Janez hromaka ozdravila, de je na noge stopil in hodil zdrav in vesel tako, kakor bi mu nikdar kaj pomankvalo ne bilo? Ga li ni sta ozdravila v imenu Jezusovim? — Od materniga telesa kruljeviga so nosili beračit pred Jeruzalemski tempel vsak dan, tamkej svoje roke trepetaje steguje prejeti božji dar. — Tudi Peter in Janez, Jezusova apostelna dva, okoli tretje ure popoldan gresta v tempel molit; kakor hitro ju siromak ugleda, svojo navadno prošnjo oponavlja, svojo dlan tje moli, misleč od nju kak dar prejeti, Ugledati ga, se Petru milo stori, ogovori ga, ter reče: Poglej v naju; veselo ju ubožeč pogleda, ker se mu že na žnabljih za prejeti dar zahvala smehlja, ali Peter poln resnobe, zaupajoč v moč tega, kteri ga je vogelnikamen svoje cerkve na zemlji postavil, mu reče na dalej: *Zlata ino srebra nimam, kar pa imam, to ti dam: v imenu Jezusa Nacarenskiga vstani ino hodi!* Na to mu roko podá, ves preroben na svoje noge pervikrat stopi, po koncu hodi, zdrav in vesel z njima v tempel gre, hvali ino

časti Boga. — Poglejte, kako mogočno ino prečudno je presladko ime Jezus, ker ono le izgovorjeno, je bilo zadost kruljeviga človeka hipoma zravhati. Berimo dalje apostolsko djanje in v devetim poglavju najdemo, de sveti apostel Peter Jezusa oznanovaje perpotuje v mesto Lida ino najde tamkej človeka, Enea po imenu, že osem let na postelji sključeniga ležati. Približa se mu ter reče: *Enea! Gospod Jezus Kristus te ozdravi; vstani in postelji si, in per tej priči vstane.* V ravno tem imenu v mestu Jopi, ne tolikanj oddaljeno od Lide, sveti Peter od dveh mož povabljen mervito Tabito, mater ubozih imenovano, v življenje obudi, sveti Pavl iz obsedene ženske hudiča izžene, ino drugi apostelni po družih krajih, po družih deželah čudeže delajo, bolnike ozdravljajo, mervte v življenje budijo, ino poterdijo se besede Jezusa, kateri pri svetim Marku 16, 17. 18. govori tako: *V mojim imenu bodo hudiče izganjali, nove jezike govorili; kače preganjali; ino ako bodo kaj strupeniga pili, jim ne bo škodovalo; na bolnike bodo roke pokladali, ino ti se bodo dobro počutili.*

V imenu Jezusa so se razkropili sveti apostelni po vsem svetu, ino neprestrašeno so oznanovali zveličanski nauk praviga spoznanja božjiga Judam, Galilejcam, Sircam, Arabljanam, Perzjanam, Mezopotamcam, Ilirkancam, Skitam, Grekam, Rimljanam itd. Kamorkoli so dospeli, ali v lepe poslopja bogatinov, ali v borne bajte siromakov, ali v hiše sodnikov, ali v štacune prodajavcov, ali v delavnice rokodelcov, ali v zbirališe modrijanov, ali v shodnice malikovavskih popov: kamorkoli so se pokazali, so pred tem imenam bežale tame ajdovskega malikovanja, zginile zmote Judovskih basen, se osramotile zvijače sleparjev priprostiga ljudstva. Po smerti apostelnov, kateri so svoje življenje, razun svetiga Janeza, pod roko rabeljnovu za ravno tega Jezusa voljo sklenili, so se njih nasledniki, tudi v Jezusovim imenu napotili, pozabljivši trud, žejo, lakot, s palico v rokah, z vréčo na ramah, brez denarja v žepu, in so ravno tako goreče, kot apostelni, njih učeniiki divjim narodam pokoro oznanovali, jim veleli opustiti pregrešne navade svoje, razbiti malike, razsuti njih tempelne, ino glejte, iz divjih razujzdanih ljudi je postala izvoljena čeda Jezusovih ovčic; v imenu Jezusa je po njegovim vnebohodu dvanajstero ribčev cel svet spreobrnilo, tako de zdaj ni znaniga koticika na svetu, kamor bi to sveto ime po gorečih misionarjih pernešeno ne bilo. O kako nad vse veljavne so besede svetiga pisma: *Pod nebam ni dano drugo ime ljudem, v katerim bi zamogli izveličani biti.* ap. dj. 4, 2. — V imenu Jezusovim dajte se kerstiti, kliče sveti apostel Peter, napolnjen s svetim Duham, in sad njegoviga perviga oznanje-

nja Jezusoviga je, de se jih da okoli tri tavžent kerstiti, spozna ino veruje Jezusa, praviga živiga Boga, kteriga so oslepljeni Judje na križ perbili; v imenu Jezusa se tudi nam pri svetim kerstu izvirni greh izbriše, odvežejo lastni grehi v zakramentu svete pokore, pa tudi vsi drugi zakramenti podelijo. V tem presladkim imenu se nar svetejši reči blagoslavljaajo, vse molitve končajo, ker o sklepu pristavljamo: Po Gospodu našim Jezusu Kristusu.

Ker je tedaj to presladko ime tako mogočno, de smo po njem večniga pogubljenja odkupljeni, po njem k pravimu božjimu spoznanju pripeljani, in v tem presvetim imenu vse naše molitve, de so uslišane, sklepamo; si ga moramo globoko v serce vtisniti, ga večkrat pobožno izreči, ter s terdnim zaupanjem v njega pomoč klicati, in gotovo jo bomo dosegli. Sveti Ignaci mučenik, tako sim že davno v nekih bukvah bral, je med nar grozovitnišimi mukami le imé Jezus izgovarjal. Njegovi trinogi, mučiti ga občutivši neko divje veselje, ga poprašujejo, zakaj med tako grozovitimi mukami ne kolne, ali kaj drugiga ne izgovarja, temuč le imé Jezus kliče? Ali sveti Ignaci jim odgovori ter reče, de on ni v stanu kaj drugiga izreči, kot imé Jezus za to, ker on to sveto ime v svojim sercu zapisano ima. Med grozovitim terpinčenjem svojo dušo izdihne, ter naravnost gre k Očetu nebeškemu vživat venec mučenstva; njegevi rabeljni se pa prepričati hočejo, ali le res v svojim sercu imé Jezus zapisano ima, kteriga je med mučenjem tolikokrat izrekel, in kaj storijo? — mertvimu persi odprejo, serce vun potegnejo, čez sredo prerežejo, ino v svoje začudenje vidijo s svojimi lastnimi očmi z zlatimi čerkami zapisano imé Jezus. — On je tedaj to izgovarjal, kar je v svojim sercu zapisano imel, imé Jezus: Ali nimaš pa ti kristjan hudiča v svojim sercu zapisaniga, ker ga dan na dan, ino še tolikokrat čez dan imenuješ in izgovarjaš? Česar je polno serce, to tudi skoz usta gre, pravi star pregovor. — Globoko si v svoje serce vtisnimo imé Jezus in le njega na pomoč kličimo, in gotovo bomo uslišani v svojih dušnih in telesnih potrebah.

Grof Armogast, eden nar pogumniših mož, kteri so bili v vojski s Teodorikam, Vandalskiga kralja Genzerika sinam v Afriki, je bil zavoljo vere, de je Jezus pravi Bog, na mnoge načine terpinčen in mučen; tode on Jezusa ne zataji.

Na zadnje ga zvežejo po celim životu z močnimi volovskimi žilami, ter vsak k sebi na vso moč vlečejo ino ga tako prerezati hočejo, ali on v teh strašnih mukah svoje oči proti nebu povzdigne ino poln zaupanja zakliče: O Jezus! in volvske žile se mahoma kot pajčevina raztergajo. Po dve ino dve, tudi po tri žile vkup spletejo, zopet ga vežejo, ali Ar-

mogast le v nar mogočnisi imé „Jezus“ kliče in volovske žile se tergajo. Na vse zadnje ga na kol obesijo, z nogami na vzgor, z glavo na vzdol, ino glej! v začudo vsih, je tako med zemljo in nebam viseč, z močjo sladkiga imena Jezusa pokrepčan, tako sladko, mirno zaspal, kakor bi se bil na nar mečji postelji odpočil.

Zavoljo tega tudi sveti očetje in učeniki matere katoliške cerkve goreče priporočajo vernim kristjanam z zaupanjem klicati v vsih potrebah v mogočno ime „Jezus“. Sveti Ambrož od tega presladkiga imena tako govori: Si bolan ino želiš ozdravljen biti; zateci se k Jezusu, on je zdravje. Ti vročina žejo dela ino se ti jezik od nje suši; beži k Jezusu, on je studenec. Se ti krivica godi ino krivično dolg nalaga; pridi k Jezusu, on je gola pravica. Si reven, zapušen, stiskan od nadlog; pridi k Jezusu, on je pomoč. Si uboga sirota, zaničevana udóva; priteci k Jezusu, on je oče zapušenih sirot in udóv. Se bojiš časne smerti; pridi k Jezusu, on je večno življenje; hrepeni tvoje serce po nebesih; on je pot do taistih; bežiš pred tamo, on je luč; potrebuješ ino išeš hrane, on je jed. Vse, karkoli želiš ino poželeti moreš, v Jezusu najdeš, sklene ta sveti oče. — Sveti Lavrenci Justinian v svojim govoru od presladkiga imena Jezusa pa tako piše: Si bolan in te bolečine hudo vijejo, te slabe misli obhajajo, te je groza ali strah, te dvomi zoper sveto vero nadležvajo, zakliči Jezusa, ali vsaj v misel ga vzemi. V vsih težavah ino nevaršinah, naj bo na poti ali v samoti, bodi kjer hočeš, izreci imé Jezus, pa ne le z ustmi, ampak tudi s svojim sercam, gotovo ti bo pomagalo. — Kakor apostelni na Genezareškim morju, ko je Jezus v čolnu spal, o hudim viharju so zbudili ga, in prosili: *Gospod, otmi nas, poginjamo*, Mat. 8, 25. in on jih je otel, nevaršine rešil, ker je morju in vetrovam utihniti zaukazal; tako tudi mi vsi, stari ino mladi, mladenči ino deklice v skušnjavah ino nevaršinah v greh, serčno kličimo: Jezus pomagaj, otmi nas, če ne, v skušnjavi pademo. Recimo s svetim Antonam Padvanskim v vsaki skušnjavi: V imenu Jezusovim, poberi se satan. Ino kakor je David velikana Goljata v imenu Gospodovim premagal, tako tudi mi kristjani hudiča le v imenu Jezusovim premagamo, sklene sveti Avguštín.

Imé Jezus pa ni le nar mogočnisi, kakor smo dozdej iz zgodovine, iz zgledov nekih svetnikov mučenikov, ino izrekov svetih očetov dokazano zaslišali, kar vse gotovo tudi sami poterčiti moramo, de marsikako zmago zoper nevidljivi-ga skušnjavca svojiga le klicanju v to mogočno imé perpisati moramo, temuč to imé je tudi nar svetejši, in ga torej vselej ino povsod z nar veči častjo ino spodobnostjo zgovarjati mo-

ramo. To imé je nar svetejši, ker ga je sama svetost, Oče nebeški svojimu edinorojenimu Sinu odbral, in ga tako dolgo, de bi se po praznim zgovarjanju ne oskrunilo, za se ohranil, de ga je prvo svojimu arhangelu Gabrielu izporočil, de naj ga nar čistejši devici Marii, materi prihodnji njegovi oznani. Svetost je to imé iznašla, svetost ga je na zemljo prinesla, svetost ga je na zemlji prva zaslišala in z veliko ponižnostjo v svojim sercu hranila, dokler se ni Božji Sin rodil, ino mu ni pri obrezovanju slovesno to sveto imé dano bilo. Svete reči so za svete ljudi ino kdor svete reči oskruni, se nad samim Bogam pregreši; iz tega je tedaj razvidno, de se tisti, kateri to nar svetejši imé brez vsiga svetiga straha ino brez vse svete groze izgovarjajo, močno pregrešijo.

Jehova so Judje po svojim jeziku Boga imenovali; pa tega svetiga imena niso nikoli izrekli, zakaj strah ino groza jih je bilo pred njim. Imamo tudi li mi toliko sveti strah do nar svetejšiga imena Jezusa? ga li vselej s spodobnostjo izrečemo? — v šalah, za kratek čas, pri kakih kvantah, v igri, pri kvartah, pri premetanju krogelj se sliši le prepogosto brez vsiga pomiselka smeje izgovarjati — ah! sliši se še nadalej celo to presveto ime preklinjati. Hudobnež, Kralja vsih kraljev, Jezusa ponidama klicati se prederzneš, ker si brez vse vere, brez strahu božjiga in ker te on za toliko osramotenje, kteriga njegovimu presvetimu imenu storiš, naglo ne kazni, pa ne misli nikakor, de si se že vsaki kazni odtegnil, ker ti zavljio tolikokratniga nepotrebniga ino nevredniga imenovanja njegoviga s palico ne proti, kakor bi ti že vsaki revni berač protil in se grozil, ko bi ga za smeh klical. On pride s svojo kaznijo polagama, pa pride gotovo.

Iz preroka Elizeja so se nekđaj hudobni otroci norca delali ino zaničljivo klicali ga: starček, plešec, pridi na goro; in kako se je Bog za čast svojiga preroka potegnil? veste kako? Iz bližnjiga gojzda prideta medveda dva ino razstergata 42 teh hudobnih otrok. — Če se je Bog za čast svojiga preroka, le eniga svojih služabnikov toliko potegnil in tako kazen čez hudobne otroke poslal, ki so se le iz eniga človeka norca delali in ga za svoj kratek čas in za šalo ponidama klicali; kolikanj več rečem, se bo on potegnil za čast svojiga Sina, kterimu je imé izbral tako sveto, de se morajo pred njim pripogniti vse kolena, ktere so na zemlji in pod zemljo; kolikanj več kazen bo on poslal čez te, kateri imé Jezusa, njegoviga edinorojeniga Sina, v igrah, v kvantah kličejo, ga brez vsiga spoštovanja izgovarjajo? Oh! kolika le bo ta kazen? menite, de jo bote odmeriti vedili? Neizrekljivo velika bo.

V apostolskim djanju se bere, de je sveti apostel Pavl v mestu Efezu v imenu Jezusovim iz več obsedenih hudiče izgnal. To vidi ino sliši sedem sleparjev, sinov nekiga Judovskega duhovna Skeva po imenu, ino so hotli, kot sveti Pavl, desiravno nevervajoči, v Jezusovim imenu hudiče izganjati, ker obsedenim upijejo: Hudi duhovi, zarotimo vas v imenu Jezusovim, kteriga Pavl oznanuje, popustite te ljudi. Hudi duh pa je odgovoril ino jim rekel: Jezusa poznam, Pavl mi je tudi znan, vi pa kdo ste? Ino človek, v kterim je bil nar hujši duh, je v nje skočil, dva premagal, ino nju tako zdelal, de sta gola ino ranjena iz taiste hiše izbežala. Ap. d. 19, 13—16.

Ta prigodba svetiga pisma naj vam priča, de prazno, brez vse vere in pobožnosti zgovorjeno imé Jezus, kakor tudi z neko hinavsko pobožnostjo pri zagovarjanju kakih bolezni po zvutih za svoj dobiček skerbnihi mazačih ino skrivnostnih babelah tolikokrat ponidama izrečeno vam le nič pomagalo ne bo, temuč veliko škodovalo.

Ker je sladko imé Jezus tolikanj sveto, že samo iz sebe sledi, de ga moramo vredno počastiti, in to sicer tolikokrat, kolikorkrat se nam nameri priložnost to storiti. To priložnost ljubi moji! pa zraven tudi dolžnost imamo vsak hip, ali vselej in povsod, saj sveti apostel Pavl sam piše Kološanam 3, 17. tako: *Vse, kar koli storite, ali z besedo ali v djanju, storite v imenu Gospoda našiga Jezusa Kristusa*, če v imenu Jezusovim govorimo ali delamo, že to sveto imé počastimo. Če torej jaz dans v Jezusovim imenu govorim, ino vi mene v Jezusovim imenu poslušate, počastimo to sveto imé. Pa sveti apostel govori: *Vse, kar koli storite, storite v Jezusovim imenu*, tedaj z vsakim, po človeških mislih še tako nizkim djanjem zamoremo počastiti to sveto imé, če le ono v tem presvetim imenu pričnemo in končamo; če jemo, pijemo, se k počitku podamo ali posteljo zapustimo v tem imenu, ga počastimo; greš ti, fantiček, v tem imenu očetovo čedico past, greš ti, deklica, v tem imenu na materno povelje kake zelenjave na njivo brat, ino vi dva urno ubogata starše svoje, kot Jezus Jožefa in Mario, počastita to sveto imé. Greste, ljubi moji! z doma, ali pridete domu, naj bo v imenu Jezusovim; greste bolnika obiskat, žalostniga potolažit, ali nazi-ga oblečete, popotnika sprejmete, naj bo v imenu Jezusovim; imate kako krivico poterpeti, kako prav grenko požreti, sovražniku odpustiti ino mu kaj dobriga storiti, naj bo vse, vse v imenu Jezusovim. — Hočete ljubi moji! to presveto imé vredno počastiti, ohranite to lepo navado, od ktere sim se že sam večkrat prepričal, de jo imate, de se namreč možki, kadar v kakim pobožnim pogovoru zvunej cerkve doma, imé

Jezus zaslišite, čedno odkrijete ino zraven zgovarjate „*bodi češeno*“, ženske se pa lepo priklonite in ravno to zrečete. Ta navada je lepa in posnemanja vredna, to ohranite, Bog hotel, de bi to sveto imé tako ravno iz serca prišlo, kakor vam gladko iz ust steče. Kakor se v cerkvi in doma pri zaslišanju tega presvetiga imena pripogujete, de svoje spoštovanje do njega razodenete, tako ga počastite tudi na očitnih cestah in potah in pozdravljajte se s starim kristjanam navadnim pozdravam: *Hvaljen bodi Jezus Kristus*, in tako pozdravljeni odgovorite: *Zdej in na vse večne čase*. To pozdravilo ima tudi svoje plačilo. Papež Sikst V. so pozdravljavšimu in na to pozdravilo odgovorivšimu odpustek sto dni dodelili, in če je kristjan na ta način čas svojiga življenja svojiga bližnjiga rad pozdravljal, na smertno uro tudi popolnoma odpustek, če umirajoč, ako ne more z ustmi, vsaj s sercam zgovori „Jezus in Maria“.

Le poglejmo ino premislimo dobro, ljubeznjivi moji, koliko priložnost imamo to presveto imé počastiti, koliko priložnost imamo svete odpustke zadobiti; pa žalost! ljudje se sramujejo na očitnih potih pozdravljati se z pozdravam: *Hvaljen bodi Jezus Kristus*, drugi nočejo na ta pozdrav nič odgovoriti: *Zdej in na vse večne čase*; stari pravijo: *Mi se nismo v svoji mladosti tako pozdravljali, v starosti se pa tudi tega učili ne bomo*; mladi se pa tega keršanskiga pozdravila privaditi branijo. — Ali torej nočete z Jezusam potegniti, ne z Jezusam deržati? ali morebiti zametujete svete odpustke, kateri so na to pozdravljenje dodeljeni? ali jih morebiti ne potrebujete? ste le nehali biti pravoverni kristjani? ali vam niso znane besede Jezusove v svetim evangeliu: *Kteri me bo pred ljudmi zatajil, tega bom tudi jaz zatajil pred svojim Očetam, kteri je v nebesih*. Mat. 10, 33.

Vidim, de ste nekoliko osramoteni, pa dozdeva se mi na marsikakiga obrazu zadosti razločno brati, de je v svojim sercu sklenil v prihodnje popraviti, kar je zamudil dozdej, namesto kakiga prazniga ogovora ali mutastiga zadržanja, kadar se bo srečal s kom, se pozdravljati po stari keršanski navadi, se mi dozdeva zapaziti, de bote v skušnjavah, v nesreči, v revah in nadlogah, v boleznih vselej z nar večji častjo; v igrah, v kvantah, za kratek čas, za smeh pa nikdar ne zgovarjali tega presvetiga imena. — O sklepu svojiga govora vam podam še lepi zgled svete Terezije, ktera je čas svojiga življenja to presveto imé Jezus visoko s serčno nježnostjo počastovala, ino k svojimu imenu „Terezia“ prilog „Jezusova“ dobila, tako se je imenovala Terezia Jezusova. Ko se nek dan ta pobožna duša po samostanskim mostovžu sprehaja, vsa zamišljena v to sveto imé Jezus, zagleda proti sebi pritij majh-

niga, zaliga fantička, kateri pa vender nič posebne, nenavadne lepote od človeških otrok kakih treh ali štirih let nad seboj ni imel. Popraša ga Terezia: od kod pride, kaj iše, kako je sem prišel, kaj bi mu v spomin dala in ga tako s kakim daram iz samostana spravila; ali na vse te in tem enake vprašanja otrok molči. Popraša ga še nadalje, ter reče: kako ti je imé? Na to ta fanteček pa nji vprašanje zastavi rekoč: Ljuba mati! povejte poprej vi meni svoje imé, ino potem bom vam še le jaz povedal svoje. Na to odgovori svetnica: Moje imé je, „Terezia Jezusova“, na ta odgovor se to dete pred njo spremeni, pokaže svojo nebeško svitlobo in z nar nježnišim glasom, kteriga je sveta Terezia še kadaj na svetu zaslišala, odgovori: Ino jaz, jaz sim „Jezus Tereziin“, in mahoma zgine spred nje oči, v sercu ji pa zapusti ta prikaz tolik vtis, de ga svoj živi dan pozabila ni. — O Jezus, moj Bog in moje vse, o sladko imé, upanje mojiga življenja! zapišem si ga globoko v svoje serce, stori torej, de občutim kot sveta Terezia v skušnjavah moč tvojo, v boleznih zado- bin po tebi zdravje, v žalosti tolažbo, in kakor v življenju s teboj sklenjen, se tudi s taboj v večnosti veselim. Amen.

V svetim Križu blizo Ajdovšine 1848.

V cerkvi O. O. Kapucinarjev.

Na dan Porciunkule.

Mi, ki smo grehu odmerli, kako
hočemo še v grehu živeti!
S. Pavl. do Rim. 6, 2.

Čudni, jako čudni so zaumeni od tega, kar ljudje na svetu sploh hudo imenujejo. Eni pravijo: hudo je za nas, kadar debela toča priropoče, nam lepo rumeno žitno polje ino žlahtne vinske gorice v hipu, kakor bi trenil ino mignil, zmlati, razdrobi, pokonča in nam upanje obilne bogate žetve in tergatve v britko žalost premeni; o to je hudo, de ne more biti veči hudo, zdihuje terdo delavni poljodelec; hudo je za mene, pojema bolnik, de na posteljo navezan, noč in dan zdihujem, ječim, neizrekljive bolečine terpim, od same leže mi je herbet že ena sama krasta, revež zdihujem in jočem, ker svoji neprevideni družinici potrebniga živeža pridobiti ne morem, pa tudi sam veliko pomankanje terpim, o to je hudo, de ne more biti veči hudo, zdihuje bolnik in si solze kot jagode debele zbrisuje. Hudo je za mene, se oglasi zakonski mož, de imam jezično ženo, živo šibo v hiši svoji, ki mi ne da pokoja, ne ponoči ne podnevu; kakor na dve plati zbrusen nož, me od vsih plati pika, bôde ino kolje, če boljši sim ji, hujši je ona do mene, dozdeva se mi, de je sam zmaj iz pod zemlje doma, ino pri takim rabeljnu prebivati, in do smerti prebivati, o! to je hudo, de ne more biti veči hudo. Hudo je za me na tem svetu, se solzi tudi zakonska žena, de imam pijaniga, naglojezniga, nezvestiga moža; pijan ko čep vsako nedeljo, vsak praznik, terdo v noč, o polnoči ali

še tudi pozneje domu priporoče; le naj besedico zinem mu, že gorjačo povzdigne, namahne, pa tudi udari, s svojim pijančevanjem ino prešestovanjem že toliko zapravil je, de še klopi njegove več ni, kamor bi se usedel, meni ino mojim nedolžnim otročičem beraško palico v roko podaja, in ker mu bodo premoženje na boben prodali, jo bo treba hitro poprijeti ino križem svet iti od hiše do hiše si potrebniga živeža iskat, o! če to ni hudo za mene ubogo revo, pač ne more biti hudega na todnim svetu. — O ljubi moji! vse to je hudo v resnici, pa vender ni pravo in edino hudo; glejte, točo, slano, povodenj, rujo nam pošlje Bog, de bi nas treznosti privadil, zakaj kadar vsiga v obilnosti imamo, takrat ga le preradi pozabimo ino njegove dobrote neizmerno tratimo, kadar je žlahtniga vina v obilnosti, takrat je nar več pijancov; pošlje ti milostljivi Oče nebeški dolgo bolezen, ker previdi, de bi ti vedno zdrav, v zdravju njega le žalil; dal ti je on v zakon jezično ženo, de bi svojo poterpežljivost, ktero ti z drugim slabim spolam imeti moraš, lahko v djanju skazal; dal ti je, ljuba žena, nerodniga moža v pokoro, de bi ti, ki si nekdej s toliko hrepenečimi željami, morebiti še celo po stranskih potih v zakon hitela ino mislila, de na zakonski postelji se zlo mehko leži in na nji le lepo dušeče rožice cvetejo, spoznala, de vsaka prijetno dušeča roža tudi svoje ternje ima, ktero pika in bôde. Vse to, kar sim vam tukaj imenoval, prav za prav hudo ni, ker mi iz tega veliko dobriega za svoj večni prid posneti zamoremo, če le to za voljo božjo spoznamo, in voljno ta križ za Jezusam na goro Golgato odnašamo.

Če vse to pravo hudo ni, vpraša nekdo, kaj pa je še hujšiga, ali more še kaj hujšiga biti? — O ljubi moji! še nekaj hujšiga je, kar prav za prav je edino hudo, in to hudo je *greh*, kateri nas časno in večno nesrečne storiti zamore. Tega se moramo bolj varovati, kot vsake druge nesreče, kot vsake strupene kače. Greh Boga žali, in po grehu pridejo vse nadloge, neznane bolezni, kolera, kuga, lakota in voj-ska na ta svet. Pa kako pripravi, nagli ino hitri smo mi storiti ga, kako mlačni in pozni pa iz greha vstati! — ne sicer vsi ne, zakaj veliko vas je, pobožno zbrani! kateri ste semkej pribežali, oprat ino očistit dans svojo dušo madežev greha v zakramentu svete pokore, kateri ste se stiskali okoli spovednic, težko pričakovali hitro odložiti butaro, ktera je vaše serce težila in po zadobljeni odvezi se skleniti z Jezusam v presvetim zakramentu ino moliti po menitvi svete matere katoliške cerkve za dosego svetih odpustkov, kateri se dans po vsih cerkvah, kjer red svetiga Franciška svoje stanovanje ima, zadobiti zamorejo.

O sveti Francišek! na ponudbo ti je bilo nekdanj dano, ko si v cerkvi imenovani „Porciunkula“ goreče molil, prositi za se ali za sinove svojiga častitljivega reda, ino zagotovljeno ti je bilo od samiga Jezusa, kar koli boš pozelel, boš dosegel, kdo te je navdihnil ne prositi za pozemljisko bogastvo, za blišečo čast, za časen blagoslov? — Prečista devica Maria, ktera se je bila z Jezusom ob enim v družini veliko angelov prikazala, ona ljubi moji! je bila, ktera je ljubeznjiv pogled na svetiga Franciška obrnila in on razsvitljen prosi ljubiga Jezusa le duhovnih dobrot, pa ne le za se, ne le za ude svojiga reda, ampak za vse verne kristjane prosi popolnoma odpustek, kateri bodo imenovano cerkveno pobožno obiskali, se svojih grehov odkritoserčno skesano spovedali, vredno sveto obhajilo prejeli in po menitvi svetiga očeta papeža navadno molitev opravili; pa ne le samo enkrat na dan, de bi ta popolnoma odpustek zadobili, prosi, ampak tolikokrat, kolikorkrat bodo iz cerkve šli, se zopet vanjo podali ino navadno molitev za odpustke oponovili.

Nekdanj se je ta odpustek samo v cerkvi „Porciunkula“ zadobiti zamogel; ker pa nikoli mogoče ni bilo, vsim ljudem v mesto Asisi, kjer ta cerkva stoji, ino ktero ravno to leto popravljajo ino prostorniši delajo, na božjo pot iti, in tako teh odpustkov vdeležiti se, so papež Gregor XV. v letu 1622 dovolili, de kjerkoli bodo menihi svetiga Franciška, ali Franciškani ali Kapucinarji, ali Minoriti, kakor tudi nune tega reda stanovali, se zamore ta popolnoma odpustek od včerajšnjih do današnjih večernic zadobiti, ino so še zraven pristavili, de ta odpustek naj ostane za vselej.

Kako veseli se bote torej vi vsi s tega hribčika vernili na svoj dom vi, ki ste zadobili svete odpustke. Glejte! Bog sam vas je zbudil, de ste spoznali svoj nevarni vestni stan, Bog sam vam je po spovedniku na serce govoril; Jezus sam je prišel v vaše serca ino vas hoče varovati, de ne zabredete več v svoje stare pregrehe, ktere ste dans obžalovali in objokovali; o nikar ne zapravite te gnade, bodite mu zvesti, ino spomnite se večkrat besedi mojiga predgovora, kateri pravi: *Mi, ki smo grehu odmerli, kako hočemo še v grehu živeti!* Če je bila vaša grevinga serčna, vaš sklep resničin, o gotovo s pomočjo gnade božje več padli ne bote; tode silo veliko število lahkomišljenih kristjanov je sedanj dan na svetu, kateri menijo, de z golo spovedjo že vse opravijo, in če so se le natanko spovedali, je že njih spreobrnjenje popolnoma; če pa po spovedi zopet to dopernašajo, kar so na spovedi obžalovali, morajo le hitro zopet k spovedi iti, ino bodo opravičeni, saj spoved je le za to. Takšni kristjani, ljubi moji! ostanejo zmirej stari grešniki, in se imenujejo po-

vračljivi grešniki, in od teh bom jaz dans govoril, ker rečem: Povračljivi grešniki, to je tisti, ki po spovedi zopet to dopernašajo, kar so pri spovedi obžalovali, se morebiti še nikoli resnično spokorili niso, I. del; pa se tudi morebiti nikoli resnično spokorili ne bodo, II. del.

I. Del.

Preroku Ecehielu 37. je Bog nekdaž pokazal lepo, široko, in dolgo polje, na katerim je veliko suhih človeških kosti nepokopanih ležalo. Gospod ga zakliče ino pravi: Ecehiel! vzdigni svoj glas, in obudi te kosti v življenje, ino prerok uboga in zakliče ino glej! na njegov glas je med suhimi kostmi veliko gibanje, se vzdigujejo in išejo vverstiti se; člen iše členu, ud uda in se nanj nasloni, roka se vstavi na ramo, sklepana kost prihiti ino sklenu persi z ramo ino pleče jo pritisne od zad, rebra se pripenjajo na herbet, glava se nasloni na vrat, zgornje truplo se postavi na skovk ino vsih 256 košic, iz katerih človeško truplo obstoji, je lepo vverstenih; košene trupla se preprežajo s kitami in žilicami, nova koža jih obdaja, oživijo, vstajajo, ino veliko vstalih trupel se krog preroka vede in on se z njimi veseli; ali mahoma, kakor bi trenil, zginejo te oživljene trupla, ino ne pustijo za seboj ne sluha ne duha.

Glejte, ljubi moji! ta obud mertvih suhih kosti, zvezanih v človeško telo z duham k življenju, ino njih ravno tako hiter razsip, je živa podoba tistih grešnikov, kateri se za kratek čas spreobernejo, v gnadi božji živijo, pa se zopet zakadijo v mlako starih pregrešnih navad, iz katerih so se izkopali, zopet umerjejo na duši svoji. Kakor oživljene, vstale trupla se krog preroka vedejo in se on z njimi raduje, tako so tudi grešniki iz dušniga spanja vstali, svojiga duhovniga prerodenja veseli s spovednikom vred, kateri jih je po neskončnim usmiljenju božjim v duhovno življenje prerodil. Pa kakor so se vstale trupla po preroku Ecehielu k življenju obujene mahoma razsule v suhe kosti; tako tudi lepe mladike, ktere je to duhovno prerodenje pognalo, pri povračljivih grešnikih zvenejo, se posušijo in odpadejo, ker od spodej, iz serca toliko moči ne dobivajo, de bi se zamogle obrasti ino globoke korenine pognati, torej kakor žlahten cvet pri prvem pregorkim solncu zvene, tako tudi le na pol duhovnimu življenju obujene dušice pri prvi hudi skušnjavi poginejo, in so zopet tam, kjer so bile prej, v pregrešni stari navadi svoji.

Sveti očetje od povračljiviga grešnika ravno to pravijo, kar zdravniki od ozdravljenca, kterimu se stara bolezen rada

povrača. Povračljivi grešnik ni popolnoma ozdravil svoje duše, kakor na telesu se nekoliko bolehen ni popolnoma svojiga života očistil vsih strupenih sokov. Ozdravljenje, pravi Galenus, sloveči zdravnik, je očiševanje celiga trupla od pokvarjenih moči; je stan človeka, v katerim se tako prosto premika, da ga nobeden ud ne zadeva in ne opovira; je stan, v katerim se človek tako lahko čuti, kakor bi mu nikdar kaj pomanjkvalo ne bilo. — Zaslišimo pa svetiga Avguština, kar on od duhovniga prerodenja, od dušnega ozdravljenja govori. Pravo spreobrnjenje, govori ta sveti oče, zatere v nam stariga človeka, zbrise vse madeže, oponovi notranjiga človeka, in mu da novo življenje, novo serce, noviga duha; duha ljubezni, duha pravice, duha spoznanja, gnado, kateri se mu zoperno prijetno zdi, grenko sladko in težko lahko, po kateri gnadi bomo zopet v božje otroke prerodeni in v ljubezni božji ostanemo.

Če se pa ta tako na duši ozdravljeni človek zopet zgubi, zopet v svoje stare pregrešne navade pade, in se v greha žalostne nasledke zavali; o takrat se mora reči, da ni zaterl v sebi stariga hudobniga človeka, ni užugal, ni premagal svojih slabih nagnjenj, gnade božje ni bilo nikdar v njem, resnično spreobrnjen se ni, zakaj resnično spreobrnjen bi nikdar več padel ne bil.

Resnično spreobrnjenje, pravi Tridentinski zbor, zapade v sebi notranjo žalost ino serd nad graham, stud greha, in nepremakljiv sklep Boga nikdar več ne žaliti. Glejte! to so znamenja resničniga spreobrnjenja: tista volja, ktera je poprej le slabo hotla, mora za naprej le to hoteti, kar Bog hoče; tisto serce, ki je poprej le greh ljubilo, mora grehu nasprotno čednost ljubiti. Po grehu je človek od Boga bežal, s pokoro se mu na novo bliža. Kdor na pol potajenja in se stermiga hriba ustraši, ta njegove veršine dosegel ne bo, in kdor se težavnih spokorivnih del ustraši, ta se še resnično spokoril ni, pa se tudi resnično spokoriti noče.

Pomislmo, ljubi moji! mlado nevesto, kateri je hudoben človek kmalo po poroki ljubiga ženina umoril. — Kdo zamore njeno žalost popisati, njene solze zbrisati, kdo jo potolažiti? Komaj je dosegla dolgo zaželeno srečo in že jo je zgubila. Komaj od oltarja pride, še zeleniga rožmarina, znamenja svojiga devištva, z glave djala ni, še svatovskih oblačil slekla ni, in z vso svojo lepoto pade čez kervaviga ljubiga ženina, s kteriga smertjo je vse njeno upanje ocvetelo; njene žalosti ji nihče odvzeti ne more, zakaj ona je vse zgubila, ino cel svet z vsim svojim veseljem ji drugiga ni kot jama joka, zdihovanja in žalosti. Ona ni v stanu slišati imena ubijavca, kateri je svoje roke v kervi njeniga ženina omočil; ona ni v stanu

pogledati tistiga kraja, kateri je popil njegovo kri; ko bi ona sama ubijavca neprevidama ugledati primorana bila, sam ta pogled bi ji serce kot z mečem prebodel; svoje roke vije, svoje objokane oči zavija in šepa: o grozovitež! kakošno serce si presunil, kakošno srečo poderl!

Kakor ta mlada nevesta po pravici objokuje prezarano smert svojiga ženina, tako, ljubi moji! obžaluje vsaka resnično spokorna duša zgubo svojiga Boga in njegove gnade, tako objokuje svojo zapravljeno srečo, tako čerti in sovraži ona greh, kateri jo je ob vse pripravil; tako ona ni v stanu pogledati ne tistiga kraja, ne iti memo une priložnosti, v kateri je svojo nedolžnost zgubila, brez britkiga razjokanja. Spokorni duši živo pred očmi miglja tista srečna zveza, s katero je nekdanj z Bogam zvezana bila, ino serčna žalost, de je to zvezo z Bogam raztergala, ji ni dajala pokoja ne ponoči, ne podnevu, dokler se ni na novo z njim zavezala. O de bi bila poprej umerla, kakor de sim tako nesrečna postala! tako ona zdihuje in solze kot jagode debele se ji po licu udirajo, ino ves svet z vsimi svojimi smotnjavami je ni v stanu več premotiti. Če spokornik s toliko žalostjo svojo nesrečo objokuje, tako močno greh sovraži, in se vsih priložnost v greh pasti skerbno ogiblje, je on le v stanu v svoje stare grehe zagaziti? — Nikakor ne.

Kakor bi pa nihče reči ne mogel, de je zgorej popisana nevesta vsa v joku zastran nagle zgube svojiga preserčniga ženina, če je tudi cele potoke solz potočila, ga v resnici objokovala, če se drugo jutro z njegovim ubijavcam zaroči; ravno tako malo se tudi reči zamore, de je spokorna duša v resnici zgubo svojiga Boga obžalovala, če se jutro zopet s starim sovražnikom soznani, pobrati, ino z njim po stari cesti korači, kar vsakdanja žalostna skušnja le preočito uči, in se edini vzrok nje le človeška slabost dolži.

Vem, ljubi moji! predobro vem, de smo vsi slabi ljudje, de je naša volja po izvirnim grehu pokvarjena, omahljiva, vem, de smo bili že večkrat z Bogam spravljeni, pa smo zopet padli in nazaj vstali, vem, de še tudi tolikokratna spoved človeške slabosti toliko ne okrepi, de bi mu več grešiti nemogoče bilo. Vem pa tudi, de to, kar mi sami od sebe storiti ne zamoremo, gnada božja stori. To poterdi sveti apostel Pavl, kateri tako piše: *Vse zamorem v taistim, kateri me močniga dela.* Filip. 4, 13., to je, vse zamorem v Jezusu Kristusu, z njegovo sveto gnado; in ravno ta gnada se tako zmagovavna skaže v spreobrnitvi grešnikov. O srečna osoda skesaniga grešnika! Bog hotel! de bi bili mi vsi resnični spokorniki, kakor nam on sam pomaga takošnim biti. Glejte, spokorniki! Bog sam pride naši slabosti na pomoč; on pride

s svojim Duham v naše serce, in izpodi iz njega duha sveta, poželjivosti in nečimurnosti; on razsvetli naš um, užge našo voljo, nam pomaga zatirati naše prepoželjive nagone in je nam bramba zoper vse napadce ino hudičeve skušnjave. Ino ako je Bog z nami, kdo bo kaj zamogel zoper nas? Kdo bo nas od ljubezni Jezusa Kristusa ločil? Nadloga? ali britkost? ali lakota? ali nagota? ali nevarnost? ali preganjanje? ali meč? Rimlj. 8, 35. Nič vsiga tega. — Tada, grešnik, moj tovarš! le pridno delajva z gnado božjo ino zmage sva gotova. Glej! David, prešestnik in ubijavec, Avguštin, ostuden nečistnik, Magdalena, smradljiva očitna grešnica, Maria Egipčanka, Marjeta Kortonska, Taida in Pelagia, zveržek ino snetlaj svojiga spola, po spoznanim in obžalovanim grehu niso grešili več; tada, so živa priča, de, ako le resnično z gnado božjo delati hočeva, svojih grehov oponovljala ne bova. So zamogli ti ino uni, zakaj pa tudi midva ne?

Če pa spokornik po zakramentu svete pokore svojih grehov omit, osnažen in očišen, z belim oblačilam gnade božje ogernjen, med prijatle božje dovtet, v stare pregrehe svoje zabrede, Bogu herbet oberne; če pijanec po spovedi in spokorjenju iz božjiga pota domu gredé v vsako kerčmo zavije, in se še huje upijani, razsaja, zabavlja in zapravlja kot poprej; če odertnik, ki se je mastil od kervavih žulov zapušenih sirot ino udov in popival njih kri, po spovedi jih na novo zatira, odira, in ukradeniga blaga ne poverne; če goljivec po spovedi prigoljfaniga blaga ne da nazaj pravim gospodarjem, ali če tem ali njih naslednikom mogoče ni, med uboge ali kakor mu je od spovednika naročeno bilo, ne le ne razdeli, ampak jo le še na novo osnuje, kako bo svojiga bližnjiga ali na meri, ali na vagi, ali na pokvarjenim blagu, ali pri pogodbah, ali skrivaj doma, ali očitno na somnju oplazil in ukanil; če nečistnik po spovedi komaj svojih černih madežev belo opran se zopet po mlakah mesnih slaj valja; če deklica svojih pajčevnih oblačil, ktere še pogostokrat njeniga života prav ne pokrijejo, ne le ne zaverže, ampak še le na novo misli, s kakimi cunjami se bo lepotičila, de bi tolikanj bolj bedakam dopadla, jih v svoje mreže lovila; če plesavec ino plesavka svoje tako terdne sklepe Boga nikdar žaliti več z ajdovsko šego, na trobente glas in basa grom na plesavnice na prodaj nosita; kratko, če spokornik to, kar je pri spovedi obžaloval, po spovedi zopet dopernaša; o takrat se mora skleniti, de se ta spokornik še resnično spokoril ni, ino njegova grevinga, njegovo zdihovalje, njegove solze in ves sklep, s katerim se je pred spovednikom hlinil, in ga morebiti še celo za sveto odvezo prevaril, ni bilo drugiga, kot prazne sanje. Če tak grešnik enkrat, dvakrat pade, in se

hitro ne zravna, ampak še le globokeje pada; o takrat moramo reči, de se hudič iz njegoviga serca odmaknil ni, de on svojih slabih nagnjenj zaterl ni, de gnado božje zametuje, de se še nikoli resnično spreobernal ni.

Znamnja resničniga spreobernjenja, ljubi moji! niso ne gole besede, ne prazno zdihovanje, ne mačje solze, ampak so dela, kakor govori Jezus Kristus sam: *Na njih sadu jih bote spoznali. Mat. 7, 16.* Ali dandanašnje spokornike vidimo od spovednice v greh, iz greha do spovednice priti, in od tod zopet v greh tavati; živijo zmirej v starih drušinah ino slabih priložnostih, ino brez sklepa, jih zapustiti, se menijo poboljšati, kar je nemogoče, torej zaslišimo, kako se taki grešniki, posebno pa še grešnice zgovarjajo, pravijo: imam dobro službo, nikjer mi tako dobro ne bo; gospodar je dober kot duša, mi več zaupa, kot svoji ženi, jaz sim njegovo desno oko; ker mi je le tolikanj dobrohoten, mu imam le jaz nehvaležna biti? nismo le vsi iz kervi in iz mesa? Vedó kaj, gospod oče! ne more biti drugač, jaz ostanem v tej službi, jaz je nisim v stanu zapustiti; pa — kaj bi tudi ljudje rekli, kako svoje jezike brusili, ko bi jaz tako na naglama, brez ljudem znaniga vzroka to jako dobro službo zapustila? — O ljuba duša! zapletena v satanovo omrežje, ne slepi same sebe, ne porajtaj na to, kaj bodo ljudje rekli, če ti tako urno to ali uno za zveličanje svoje duše nar nevarniši službo zapustiš, poslušaj veliko več, kar Bog reče, kar spovednik v njegovim imenu govori, česar te tvoja vest svari; ne zanašaj se na svoje mlade leta, na rožno lice svojiga obraza, in na lepoto svojih oblačil, ktere ti sleparji kupujejo; ne govori prederzno ino pregrešno: kaj pa za to, sej druge tudi tako živijo ino nisim jaz ne prva ne zadnja; ne reči: nečistost ni greh, ker tako satana posnemaš, kateri je oče laži; Bog vari ziniti, če spol s spolam med seboj nerodnost uganjata, de to ni greh, kdor ti kaj taciga izusti, pluni mu v zobe, ino povej mu serčno, de raji še tisto noč spod njega strehe zbežiš, kakor bi v kaj taciga privolila ali pa storila.

Prišel bo čas ino ni daleč, ko boš drugač mislila, drugač vidila, pa tudi drugač govorila; preklinjala boš še dan, o katerim si to službo nastopila, preklinjala te, kateri so ti jo nasvetovali, preklinjevala tudi zapeljivca, kateri oskruniti te, ti je nar prvo sveto vero omajal, de ti je ukradel svatovsko oblačilo, in odel z obleko, s ktero ogernjen nihče na nebeško svatovšino ne pojde. Beži, prosim te, opominjam te, svarim te, zarotim te pred živim Bogam, beži iz te priložnosti, velja več, kot dobro piti ino jesti in v svilo se oblačiti, velja kaj več, kot puhlo časno srečo; velja tvojo dušo, velja zveličanje njeno. Oh! ko bi te jaz mogel za roko poprijeti, kakor

nekdaj angela Gospodova Lota, in te izmotati iz teh mrež, jaz bi se prederznil, ker le prepričan sim, koliko je zveličanje tvoje duše stalo Jezusu.

Poslušajte ob kratkim zgodbo Lotove rešitve. Sodoma in Gomora in še troje sosednih mest krivih pred Bogom v nebo vpijočih grehov, je v večni obsodbi obsojenih, de bodo pokončane. Oblaki se zgostujejo z žveplenim soparam, od bučečih vetrov sem ter tje gnani krulijo, kakor bi z bičem za njimi pokal, bliski švigajo od jutra do večera, in vse nebo je oboroženo s šibo, z grozovitiši, kakor si jo človeški duh le misliti more. O tem osodnim hipu se bližata angela Lotu rekoč: Pojdi, beži ino reši se. — O Bog, iz svoje domovine bežati, tako urno, tako naglo ino vse zapustiti? — Beži, tukaj ni govora od premoženja, kjer gre za življenje. Zdaj ga primeta za roke ino ga primorata hišo zapustiti. Oh! le enkrat še naj pogledam na svojo domovino, na svoje premoženje, ktero zapustim. Pojdi, ni časa poslavljalati se, in komaj angela to izgovorita, ino z njim dalje hitita, je Sodoma že v plamenu. Gorje temu, kateri se ozira, gorje temu, kateri se povrača! Na gori, na gori, daleč proč od mesta, tam je varen kotiček za Lota, in ko dospe do njega, po Sodomi hruši, dim se na kviško vali, plam vse obleže, in kar gorljiviga najde, vpepeli. — Glej, grešnik! kakor je Lot s pospešenim begom nevarnosti odšel in se rešil, tako tudi ti nevarnosti, vekomaj pogubljen biti, uiti zamoreš, ako naglo zapustiš zapeljivo priložnost.

Priložnost, ljube spokorne duše! ona je nar grozovitiši tatvica; ona premoti nar svetejšiga, oslabi nar močnejšiga, obnori nar modrejšiga, omadežva nar čistejšiga in zaleze nar varnišiga. Ino glej, prijatelj! nisi nedolžniši od Eve, nisi svetejši od Davida, nisi močnejši od Samsona, nisi modrejši od Salamona; ino vender Eva zagleda in ogleduje rudeče jabelko, ga uterga, okusi in se pregreši, David zagleda Betzabeo ino postane prešestnik ino ubijavec, Samson zagleda Dalilo in pade, ino nar modrejši Salamon je v priložnosti zapeljan. Beži, beži, dokler je breznu, večnemu pogubljenju uteči mogoče. O jaz rečem, duša, tebi, ki v priložnosti ne več pasti se izgovarjaš s svojo močjo, le z besedami svetiga Bernarda: „V priložnosti ne pasti je večji čudež, kot mertve v življenje obuditi“. Če v priložnosti ostaneš, ljubiš tudi greh, ino kmalo ga boš ponovila. Vtisnite si globoko v spomin in v serce, de nobeniga spreobrnjenja ni brez gnade, nobene gnade brez odpušenja dolga, nobeniga odpušenja dolga brez serčne grevinge, nobene grevinge brez sovraštva greha ino poboljšanja svojiga življenja. Gotovo je tadaj, de povračljivi grešnik se morebiti še nikoli resnično spokoril ni.

Kdor še zmirej to dopernaša, kar je enkrat obžaloval, pravi sveti Avgustin, ta ni spokornik, ampak grešnik, ki zoper svetiga Duha greši; grehi zoper svetiga Duha storjeni pa ne bodo ne na tem, ne na unim svetu odpušeni, torej se povračljivi grešnik morebiti tudi nikoli resnično spokoril ne bo.

II. Del.

Ali se povračljivimu grešniku spokoriti mogoče ni? O mogoče je; pa vender še več se je bati, de se morebiti nikdar resnično spreobrnil ne bo. — Jaz sim koj od začetka svojiga govora rekel, de telesna in dušna bolezen enako pot hodite. Pogostni napadci stare bolezni so znamenje njene neozdravljivosti ino smerti, in pogostni padci v stare pregrehe so znamenje terdovratnosti in večne smerti.

Ljubi moji! ste že kadaj imeli pod svojo streho ozdravljenca, kateri je hude bolezni ozdravel, zopet obolel, ozdravel, nazaj obolel ino potem umrl? Kaj ne, z veliko skerbjo ga je umeten zdravnik enkrat, dvakrat smertne nevarnosti otel, na noge postavil, in naročil, česa se mora skerbno varovati, de nazaj ne oboli; on mu kakor dober oče svojimu sinu ljubeznjivo veli: prijatelj! poslušaj in ubogaj, kar ti svetujem; glej, iz smertne nevarnosti si sicer zdaj, pa tvoj želodec je še slab, vari se, de ga s preobilno ali premastno jedjo ne obtežiš, drugač te bo merzlica zopet tresla; vari se vina, žganja kot strupa, drugač ti bo kri zopet zavrela; vari se pregrete ino naglo razhladiti, drugač se ti pljuče v novič unamejo; vari se težkiga vzdigovanja, drugač ti kri zopet iz ust bruhne, bodi krotak, prizanesljiv, če se zopet razjeziš, želčna merzlica se še poverne; glej! otel sim te smerti za zdaj; ali če se po mojim svetu in uku ne ravnaš, merzlica, pljučnica, vodenica, ino jetika se te bo prijela, in potlej glej, kdo te bo smerti rešil, jaz ne, ker več mogoče ne bo. — Z velikim veseljem ozdravljenec posluša dobre svete, se zdravniku za otetbo zahvaluje, in v pričo njega sveto obljubi, ne za eno biliko od njegoviga sveta odstopiti. Pa komaj se zdravnik poslovi ino vrata za seboj zapre, že zastarani pijanec in pijanka po sklenico v nazglavje seže, proti oknu povzdigne ino gleda, če rumeno vino čisto je, nagne, izprazne ino reče: Sej to je majhna reč, mi tolikanj škodovati ne more, sej sim bil vina navajen; — pa kmalo mu kri na novo zavre in se uname; po zdravnika mu nanagloma pošljejo, kateri se čudi, de je tako hitro zopet obolel. I kaj mu je storiti? On mu puša in zopet puša, pa pljučnico mu le v vodenico premeni, in neubogljivi ozdravljenec mora iz lastne

zadolženosti prezgodej pod grudo. — Drugi ozdravljenec komaj pete vzdiguje, pa se že zopet v kroge verti, razgreje, vroč pije, dan za dnevam slaběji prihaja, nobeno zdravilo mu kaj ne pomaga, pa sej tako pravijo, de za jetiko nobena travica zrastle ni, pokašluje, v persih bolečine terpi; pa kar na enkrat bolečina odjenja in bolnik pravi, de se dobro čuti in jutri bo že lahko vstal, pa ravno jutri zaspi na tem svetu in se prebudi na unim. Kdo je vzrok, de se ozdravljencu bolezen poverne, umerje ino ne ozdravi? ali zdravnik ali ozdravljenec? sodite sami. — Pogostni povratek stare bolezni je gotovo znamenje smerti, zakaj život bolnikov le preveč oslabi, bolezen se razširi po vsim telesu, zdravila zmirej manj pomagajo, pa tudi zdravnik sam se utruji, obupa ino neubogljiviga bolnika samiga sebi prepusti. Ravno tako se tudi povračljivimu grešniku godi.

Dokler pred spovednikom, svojim dušnim zdravnikom, kleči, obljublja zlate hribe in doline, pazljivo posluša dobre svete, poterpežljiviga kot jagnje se kaže, kadar spovednik z ostrim nožičkam božje besede prisad izrezuje, ino iz turčkov, ki so se mu bili ravno na oserčju spustili, sokrovico stiska; vsiga drugačniga se čuti, kadar mu zdravivni lek na ranico položi, kateri hladi, celi, mlado kožico spod naredi, po verhama se pa s hrasto prevleče, ktere pak spraskati ne sme, drugač bi jo okervavil ino rano zvišal; še več tacih zdravil mu pa tudi sabo na dom da, de, kadar bo eniga porabil, naj po družiga seže, kateri tudi zdravivno moč v sebi ima. Z vsimi temi zdravili se vesel na svoj dom verne; tekoče pije ino terde na vunanje ranice poklada; pa kmalo so mu tekoče pregrenke in terde presklijoče, opuša jih, zametuje in verže proč; pa tudi bolezen nastopi, pritisne še s hujši močjo, kot nekdej, in se na novo vgnjezdi po vsih njegovih duhovnih močeh.

Njegova domišlija mu kaže prepovedane, pregrešne slaje, kterih se je nekoliko časa zderžal, kot žive nebesa, kot samo veselje; njegov um se ne peča z drugim, kot ktere pripomočke bi znaidel, de do tega ali uniga veselja gotovo pride; njegovo voljo podpihuje sam satan, kateri mu veli, de to ali uno ni ravno tolik greh, de se ga bo tudi lahko spovedal; kadar ga je pa storil, mu ključavnico na usta obesi in ga navdihuje, de tacih nespodobnost spovedniku povedati ne sme; svojo pamet je popolnoma zgubil, vest ga je še en čas pekla, pa kmalo jo je tako oglušil, de je ne čuti več. Okoli tava, kot zgubljeno piše v smeteh, ino na obrazu se mu razločno bere, de miru v svojim sercu nima. Sveti Avgustin taciga grešnika primeri pijancu, ki v sredi smertne nevarnosti terdo spi. Trezni okoli stoječi prijatli ga kličejo,

čukajo, zdrami se, upijejo, gori, beži, otmi tvoje življenje, še je čas de uideš, preden se zgorela streha na te shrusi. Pa pijanče le eno roko vzdigne in jo pusti pasti kot klado; skerči eno nogo in jo zopet stegne; oči ima odperle, pa ničesar ne vidi, ušesa, pa ničesar ne sliši, poskuša govoriti, pa le nerazumljive glase mamlja. — Kaj je tega pijanca na noge postaviti ino zbrichtati v stanu, kak pripomoček taciga grešnika obuditi, na pravo pot pokore pripeljati?

Ali razsvitljenje in navdajanje gnade božje? O ne, temu je on gluha. Ali opominovanje modriga zvestiga prijatla? O ne, temu on ušesa zamaši. Ali goreče prošnje dobriga očeta, ali gorke solze skerbne matere? O ne, te so zastonj prelite. Vsi pripomočki naše svete vere in katoliške cerkve so na njem zgubljeni: sveti zakramenti, on jih le preklinja; večne kazni, te ga ne ustrašijo, večno plačilo v nebesih, to ga ne mika; pobožne molitve, on za nje ne porajta; dobrote, on jih ne spozna. Govori z njim od sodbe, on te ne bo slišal; od nesrečne smerti terdovratniga grešnika, on ti bo z glavo otresal; od večniga plačila pravičniga ali resnično spokornega, on se ti bo v lice smejal. Obiši ga Bog s časnimi nadlogami, on ti bo kljuboval kot Ahab; daj mu časniga premoženja obilno, on ti ga bo tratil, kot bogatin v svetim evangeliju; tepi ga še s tako oestro šibo, on ti bo svoje serce utedil kot Farao. Jutri, je rekel hudobni, terdovratni Farao, jutri bom Izrael izpustil, de gre v pušavo ino tamkej svojimu Bogu daruje, pa tudi to jutro je prešlo, kot njegova prazna obljuba. Jutri pravi tudi grešnik, prihodnjo veliko noč, prihodnji praznik, prihodnji odpustek se bom k svojimu Bogu povernil, svoje serce očistil, greh zapustil, pa tudi te priložnosti minejo, in grešnik nič ni storil. Tako on dalje živi v svojih starih grešnih navadah, vesti nobene več nima, ker jo je s strašnimi pregrehami omamil, ino zdaj pravi, de vest, ker je ne sliši več, je nič, je le od duhovnov znajdena reč, kateri nam vse to prepovedujejo, kar sami uživati ne smejo, ino nas strašijo, kot otroke, s pikanjem vesti. Tode, ljubi moji! temu ni nikakor tako; glejte, kakor jetičnimu zadnje dni pred smertjo vse bolečine odjenjajo in on sam pri sebi misli, pa tudi drugim pravi, de zdej je zdrav, ker nič več ne terpi, pa takrat tako rekoč že umira in umerje; ravno tako se tudi zastaranimu grešniku na zadnjo uro zasveti, ino njegova spijoča vest se mu v grizečiga červa spremeni, kateri ga bo pikal na vekomaj.

Kar je človek sejal, to bo žel, in kdor je pregrešno živel, ne more srečno umreti. *Se more le grozdje brati s ternja, ali fige z osata?* Mat. 7, 16. Nikakor ne. Ne zanašaj se, ako boš le greh na greh nakladal, de boš ložej

gnado spreobrnjenja dosegel. Ali meniš, de bo Bog nad tem svoje gnade zapravljal, kateri jih je že tolikokrat zaver-gel? Če on posebne gnade, ino še celo nar posebniši, ki bi je bilo v tvoje spreobrnjenje potreba, še svojim prijatlam odreče, ali jih bo mar svojimu zastaranimu sovražniku ponu-jal? Ali celo meniš, de bo Bog tebe terdoglavca, kot učenik neubogljiviga, nepokojniga učenca, za lase k sebi vlekel?

Oh! kakor zdravnik, kateri je pri ukljubljivim bolniku za-stonj čas in zdravila zapravljal, terdoglavca samiga sebi pre-pusti, tako se tudi po vsi pravici bojim, bo Gospod Bog tudi taistiga, kateri vse pripomočke, s kterimi ga k sebi napeljuje, zametuje, njegovi spačeni volji prepustil ino rekel: *Zdravili smo Babilon, ino ni bil ozdravljen; pustimo ga ino slednji pojdi v svojo deželo; zakaj njegovo obsojenje je prišlo do neba ino je do oblakov seglo.* Jer. 51, 1.

Če je skušeni zdravnik nevarno bolnimu zadnji lek v mnogih boleznih, pižma zapisal, in se po njega zavžitku na bolje ni obrnilo, mu je to negoljufno znamnje telesne smerti; ino če vse duhovne zdravila dušnimu bolniku podane njega na bolje ne pripravijo, tako je to neovergljivo znam-nje njegove terdovratnosti, večne smerti, večniga pogubljenja. Povračljivi grešnik se torej morebiti tudi nikdar resnično spo-koril ne bo. V življenju se spreobrniti noče, na smertni po-stelji bo nemogoče, v starosti, — ali jo boš doživel ali ne doživel, je negotovo, — pokoro delati je prederzno in golj-fivo, ker takrat le greh človeka zapusti, ne pa človek greha. V starosti pokoro delati se toliko pravi, kot Bogu to daro-vati, kar je še hudiču ostalo.

Tode tako terdovratnih grešnikov, kateri bi vsakimu opo-minovanju kljubovali, vsim prošnjam svoje ušesa zamašili, vsim navdajanju gnade božje svoje serce zapirali, pač menim, de pred sebej nimam; ko bi pa vender čez mojo menitev kak takošnih kljubovavcov med vami bil, kteriga voljo je le pre-omahljiva, kateri bi hotel in ne hotel, temu moram le resno reči: de le odlašati, dalje čakati, se pravi samiga sebe v hudobii le bolj uterditi, dolg množiti, Boga še bolj žaliti in nevarnost povikšati. *Ne odlašaj, govori modri Sirah 5, 9., se k Gospodu preobrniti, ino ne odkladaj od dneva do dneva!*

Dans, ker slišiš njega glas, ne oterpni svojiga serca, opomina prerok David ps. 84, 8. Bog, pravi sveti Avgu-štin, kateri ti je odpušenje obljubil, ti jutranjiga dneva ni ob-ljubil. Pomisli le, ko bi te Gospod Bog dans še neizpokor-jeniga iz tega sveta poklical, kamo bi prišel ti, ki si pokoro na jutri odkladal? Kaj pomaga le dobre sklepe delati, če jih pa človek nikdar v djanju ne izpelje? Treba je tadaj naglo in urno se spreobrniti, pa tudi v tej spreobrnitvi, v novim

življenju stanoviten biti. Ako tvoje spreobrnjenje ni stanovitno, te zamore Bog v sredi tvoje hudodelnosti v večnost poklicati, ino kaj bo potem s tvojo ubogo dušo? Tvoji dnevi so ti odšteti, in so enkrat ti pretekli in ure tvojiga življenja pošle, nimaš ne eniga trenutka upati več. Je vreča tvojih pregreh polna, bo zavezana, in v njo ničesar več stlačil ne boš. Ena ura, kot en greh bo zadnji; za uro zadnjo nastopi večnost, in po grehu zadnjim večno prekletstvo. Misli torej, nesrečni grešnik! en greh bo zadnji, in potem bo vse minulo. Ali si pa gotov, de greh, ki ga prihodnjo uro morebiti storil boš, tvoj zadnji biti ne more? Nesrečna večnost te čaka po njem. Stanovitno naj bo torej tvoje spreobrnjenje, ino pokaži ga vse skoz zapravljivi mož ženi s svojo varčnostjo, prepirljiva, jeziva, dolgojezična Ksantipa možu s svojo odjenljivostjo in poterpežljivostjo, neubogljivi otroci pokažite staršem stanovitno spreobrnjenje z natančno pokoršino, pozabljivi posli gospodarjem z vestnim spolnovanjem vsih dolžnost, ino vi v svoji terjatvi le prenapeti gospodarji poslam s pravičnostjo, naj pokaže svoje spreobrnjenje prelakomni tergovec s svojo poštenostjo, lakomnik s svojo radodarnostjo, pijanec s svojo treznostjo, prevzetnež s ponižnostjo, sladnostnik s čistostjo, zavidljivec z dobroserčnostjo, lenuh s pridnostjo. Kratko naj pokaže svoje resnično ino stanovitno spreobrnjenje grešnik z dopernašanjem dozdanjim greham in hudobijam nasprotnih čednost; naj nam bo njega živ dokaz vse skoz naša tiha pokojna vest.

Ino ako bo nas per tako terdnih sklepah, ktere smo večraj ino dans tukaj delali, ne grešiti več, skušnjava še napadala, vabljliva priložnost unemala, zapeljivka se sladkala ino šuntavec nagovarjal; o takrat spomnimo se velike nevarnosti, kteri smo za zdaj srečno odšli, spomnimo se pa tudi še večji nevarnosti, v ktero bi se zagreznili, ko bi se v stari greh povernili, naj nam pridejo na misel besede mojiga predgovora: *Mi, ki smo grehu odmerli, kako hočemo se v grehu živeti?* Amen.

V spodnjim Cerovim v Berdih 1848.

Na velikonočno nedeljo.

Vstal je, ni ga tukaj. Mark. 16, 6.

Kaj se li stresa, ziblje zemlja dans, ker Jezusa Nazarenskiga merviga v sebi hrani? — Kaj si hoče, de čuvaji do zob oboroženi junaki, ki se velikanov ne ustrašijo, od viših sodnikov pred njega grob postavljeni, vsi plahi, prepadeni, kakor obdivjani s Kalvarie bežijo, v posvetovavnico tišijo, kakor bi imeli kaj čudovitiga urno naznaniti? — Kaj je li to, de viši sodniki po prejetim oznanilu, vsi prebledeni kot zid po Jeruzalemu tavajo, drugi drugimu nekaj skrivaj v ušesa šeptajo, z zobmi škripljejo, z glavami stresajo ino z ramami migajo? — Kaj je le to, de se po dokončanim prvem velikonočnim prazniku neke pobožne ženice s puščami, v katerih drage duhteče mazila hranijo, med sladkim upam ino pretresovavnim strahom v svitanju podvizajo na hribček gori, ker jo čuvaji cvrejo le doli? — Je morebiti li Jezus cestninarjev ino grešnikov prijatelj, Mat. 11, 19; ta slepar, kakor so ga hudobneži, z lučjo božje besede oslepljeni farizeji zaničljivo imenovali, tretji dan, kakor je sam od sebe prerokaval, od mertvih vstal, ino jim jo s svojim vstajenjem toliko zmesal, de je njih poslednja zmota hujši od prve?

Ve pobožne ženice, zalite v britke solzice, ki po Kalvarii tiho tapate, med seboj marnate, kdo bo nam slabim veliki kamen spred dur pokopališa odvalil, povejte, ste li našle Jezusa merviga, od tal do verha ranjeniga, na rokah ino nogah z žebliji prevertaniga, na strani prebodeniga, de bi mu še svojo zadnjo hvaležnost in ljubezen skazale, pomazile njegovo mervto telo in ga tako strohneti zabranile, ste ga li našle? — Ne. Ne? govorite, kaj in kako ste našle, pa govorite, kakor odkritoserčne žene ino ne, kakor resnico pre-

sekajoče jezičnice. Zaslišimo, kako one govorijo: *Ko smo druga drugi rekle: kdo nam bo kamen odvalil od dur pokopališa, smo se ozerle, ino vidile, de je kamen še odvaljen bil. Ino smo šle v pokopališe, ino vidile mladenča sedeti na desni strani z belim oblačilam ogernjeniga in smo ostermele. On pak je djal nam: Nikar se ne prestrašite: ve išete Jezusa Nazarenskiga križaniga: on je vstal, ni ga tukaj, pogledjte, to je kraj, kamor so ga bili položili.* Mark. 16, 3—6. Ste li vidile, de je tako? Smo vidile. —

Vi, čuvaji, stražniki! vi, od sodnikov postavljeni pred grob, je tedaj Jezus resnično vstal, ali je iz groba ukraden? Kaj odgovorite na to, javalne? — *Kadar smo spali, so apostelni natihama ponoči prisopeli, kamen odvalili in ga ukradli.* Mat. 28, 13. Kaj tako govorite: spali smo, in vender pričate, de so apostelni tatje? Ljubi moji! obernem se zdaj na vas z vprašanjem: Ste že kadaj slišali, de bi spijoči ljudje kaj vidili in tako kaj pričati zamogli? Kar svet stoji, niso spijoči ljudje nikoli nič vidili, nikoli nič pričali. Vi, čuvaji! niste imeli le povelja, ojstriga ukaza, apostelne, ako bi se vam bližali bili, odpoditi, silo s silo odgnati? niste li vi imeli sulic jih prebosti, ko bi bili hotli Jezusa ukrasti? ni li vojakov, junakov hrabrost nar vikši, prej v boju, hudi bitvi pasti, kot se podati sovražniku v roke?

Spijočim ljudem, če so tudi možki, ni nikakor ničesar verjeti; verjeti je veliko več, celo vse pobožnim ženicam, besedi angela v belim oblečeniga ino drugim okolišninam, ktere so čudež Jezusoviga vstajenja spremljevale. — Žene se niso goljfale, zakaj vidile so kamen od groba odvaljen; angel jih ni slepil, ker jim je ukazal v grob pogledati ino vse zvijače farizejev ino viših duhovnov, ktere so v ti zadevi izkovali, jih le tolikanj več na laž stavijo — Jezus je iz groba vstal, vstal resnično, sklenila se je duša z njegovim presvetim telesom, ino kakor premagavec smerti ino pekla gre on dans veličastno iz groba ino v znamnje zmagane smerti banderce v roci derži.

Vstajenju Jezusa iz groba smerti k telesnemu življenju mora tudi enako biti naše duhovno vstajenje iz groba greha k življenju gnade božje, bo pa le takrat Jezusovimu vstajenju enako, če je ono, kot to resnično. Sveti apostel Pavl piše Rim, 6, 4.: *Kakor je Kristus od mrtvih vstal po veličastvu Očetovim, tako naj tudi mi v novim življenju hodimo. Slecite, opominja ravno ta apostel, stariga človeka z njegovimi deli, ino oblecite noviga, tega, kteri se ponovi v spoznanju, po podobi tega, kteriga je vstvaril.* Kol. 3, 9, 10.

Veste pa ljubi moji! kje in kadaj mi stariga človeka slečemo ino noviga po podobi Jezusa Kristusa križaniga oble-

čemo? — V zakramentu svete pokore. Le taisti tadaj, kateri so se odkritoserčno brez ovinkov natanko, z veliko notranjo žalostjo svojih grehov obtožili ino vredno sveto velikonočno obhajilo prejeli, le oni sami se smejo ponižno v svojim sercu ponesti in reči: Jaz sim vstal z Jezusam iz groba greha k življenju gnade božje. Pa ljubi moji! ni le zadost iz groba greha vstati k življenju gnade božje, ampak je tudi bistveno potrebno v tem življenju vstati ino ne oponavljati več grehov starih. Jezusovo vstajenje je resnično ino stanovitno, tudi naše vstajenje mora te dve lastnosti imeti, do bo Jezusovimu popolnoma enako, kar je ravno zapopadek mojiga današnjiga govora.

Speljava.

1. Gospod je resnično vstal, govori sveti evangelist Luk. 24, 34, in to resnično vstajenje nam priča angel, nam pričajo žene, nam pričajo apostelni, pa tudi naša lastna pamet ne more nad tem dvomiti, ako prevdarimo, kaj so Judje vse počeli, de bi se le kaka goljufija z Jezusovim telesam ne zgodila. — Angel priča trem ženam, ktere so na vse zgoodej do pokopališa prihitele, de bi Jezusovo telo mazilile, de ga ni tukaj, de je vstal; on jim veli v grob pogledati in so tudi v pokopališe stopile, ino vidile, de grob je prazen, ino tega ni tukaj, kteriga one išejo. — Jezusovo resnično vstajenje nam pričajo na dalje sveti apostelni in evangelisti, ki nam v sv. evangeliju in v listih na mnogih krajih pripovedujejo, de se je jim Jezus po svojim častitljivim vstajenju do svojiga prečudniga vnebohoda skoz 40 dni kmalo posameznim, kmalo več skupej osebno prikazal, de je z njimi govoril, in veliko pravil od kraljestva božjiga. Apostelni ne tajijo, de so od konca dvomili nad njegovim resničnim vstajenjem, pravijo, de se jim je dozdevalo prikazen viditi, ko je Jezus pri zapertih vratih med nje stopil in jih pozdravil; *Mir vam bodi.* Jan. 20, 26. Ko jih Jezus tako nagovorivši prestrašene vidi, jih tolaži: Ne bojte se, jaz sim, nisim duh, poglejte moje roke in noge, otipajte, ošlatajte jih, saj duh nima ne mesa, ne kosti, po kterih bi se ošlatati dal. In de jih še bolj prepriča, de je on sam, jih bara, ako imajo kaj za jesti tukaj. In oni so mu kos pečene ribe ponudili, in sat medú, in on je vpričo njih jedel. — Neverniga Tomaža, ki prisega, de ne veruje, kako ga je prepričal ljubi Jezus svojiga resničniga vstajenja? — Tomaž! mu pravi vpričo vsih apostelnov, vlož, vlož svoj perst semkej in poglej moje roke, in podaj semkej svojo roko in položi jo v mojo stran, in ne bodi neveren, ampak veren!

Jan. 20, 27. — So se apostelni li motili, ali motiti mogli, ki so večkrat Jezusa po njegovim vstajenju vidili, z njim govorili, z njim jedli? To pričati je zadost, de so imeli zdrave oči. Prepričani apostelni resničniga Jezusoviga vstajenja ravno to resnico podkladno postavljajo vsiga svojiga nauka tako, de sv. apostel Pavl piše: *Ako ni Kristus od mrtvih vstal, je prazno naše pridigovanje, je prazna tudi vaša vera.* I. Kor. 15, 14. Ves apostolski nauk se opira na Jezusovo resnično vstajenje.

Pa tudi naša pamet ne more nad tem dvomiti, de se je mrtvi Jezus tretji dan iz lastne moči obudil in stopil med žive. Farizeji, pismouki in vsa soderga zabavljivcov Jezusoviga božanstva, spomnivši se, de je v svojim življenju rekel: *Razdenite ta tempel, ino v treh dneh ga bom zopet postavil,* Jan. 2, 19; kaj so vse počeli, de bi se kaka sleparija ne vtepla, kaka goljufija z mrtvim Jezusam ne zgodila? Kamen, ki je pred njega grob zavaljen bil, so zapečatili in stražo tje postavili z nar ojstrejšim ukazam nikogar blizo ne pustiti. Pa pri vsi tej njih opaznosti, je tretji dan kamen od groba odvaljen, grob je prazin, ino drugiga ni v njem, kot pert, s katerim je bilo njegovo presveto telo odeto. Kamo je tadaj prešlo Jezusovo telo? Apostelni ga ukrasti niso mogli, ker bi jih bili stražniki odpodili in silo s silo odgnali; prenesli ga stražniki sami tudi niso, ko jim je to bilo prepovedano ino verh tega so bili njegovi nar hujši sovražniki. Nekamo je moglo le vender priti; kamo je le prišlo? Če vse to prevdarimo ino se še zravim spomnimo, kar je stotnik pod križem, ino ti, ki so z njim v Jezusa verovali, kadar so potres in to, kar se je godilo, vidili, govorili: *Zares, le ta je bil Sin Božji,* Mat. 27, 54., moramo po pameti skleniti, de po čudežu lastne vsigamogočnosti se je njegova duša z njegovim presvetim telesam sklenila, in on je v resnici od mrtvih vstal.

Jezusovo vstajenje iz groba je resnično, ki se opira na tolikanj dokazov; tudi naše duhovno vstajenje iz groba greha k življenju gnade božje bo le takrat resnično, kadar ga bodo ravno tako negoljfive in neovergljive znamnja djanskiga poboljšanja spremljevale. Nar veči del vas je že, kaj ne? svojo velikonočno spoved opravilo, in v spričevanje opravljene spovedi bi mi tudi prejeti listek pokazati zamogli. Je pa z golim listkam vaše resnično vstajenje iz groba greha k življenju gnade božje neoveržljivo dokazano? Listek priča le toliko, de ste se bili za res dušnimu zdravniku skazali; ste pa li v resnici tudi greh zapustili, tega on nikakor ne priča, to bo pričalo le vaše prihodnje zaderžanje, djanje ino nehanje. Jezus, de je apostelne prepričal svojiga resničniga

vstajenja, de jim je vse dvome odvezel, jim je pokazal svoje roke in noge, svojo prebodeno stran, ino je v pričo njih jedel. — In ravno vaše roke in noge, kakor tudi vaša stran ali vaše serce bo moglo pričati, de ste grob greha zapustili in resnično vstali. — Če se bodo v prihodnje vsi gospodarji in posestniki hvalili ino rekli: na mojih njivah ni bilo letas po skrivniga tatu roki ne sadje obrano, ne grozdje pokradeno, ne zelje posekano, ne korun skopan, ne repa zruvana, ne turšica polomljena, ne kaka druga reč odnešena; če bodo vaše roke, ko bi bile kako škodo v tej ali uni reči storile, je tudi radovoljno popravile, ukradeno blago pravimu gospodarju povernile, in če bodo namest skope, radodarne, rade se odpirale revnimu bratu pomagati; če bodo obilno, zverhama mero merile namest pičle, in pravično vago, katero tolikokrat pri prodaji sadja rabite, dajale namest krivične; bodo glasovito pričale, de ste resnično iz groba grehov vstali, ktere ste s svojimi rokami storili. — Če pa vaše roke niso pripravne, storjene škode poravnati, pravične vage dajati, obilne mere meriti, ubogimu na pomoč priteči; če vam tudi sto spovednih listkov priča vaše vstajenje — vi le niste vstali, ampak ste še tamo, kjer ste bili v grobu grehov zoper sedmo božjo zapoved, ktera pravi: *Ne kradi.* II. Moz. 20, 15.

V znamenje svojiga resničniga vstajenja je Jezus apostelnem pokazal tudi svoje noge. Tudi vaše noge morajo pričati vaše duhovno vstajenje, pomislite le, kod in kamo so vas nosile podnevu in ponoči, po domačih krajih in v ptuji deželi, kamor se večkrat podaste, kakor pravite, s svojim blagam. So vas vaše noge vsako nedeljo in vsak zapovedan praznik prinesle k službi božji, tako dobro dopoldanski, kakor popoldanski? niso vas nesle le memo cerkve, ali pa po kakim drugim potu daleč proč od nje? Okoli 1016 je na Mažarskim deželska pravica, ki je še gorela za božjo čast in za pravi časni in večni prid svojih podložnih, to oostro povelje dala: vse taiste, ki ob nedeljah in zapovedanih praznikih brez veljavniga vzroka sveto mašo in božjo besedo v sveti pridigi zanemarijo, *golo* ostriči, de so se taki nemarneži po golo ostriženi glavi lahko spoznali. O hvala Bogu! bodo mende marsikaki mlačni, na pol kristjani med vami zdihnili, de sedanji dan tako ostrih postav v tej zadevi ni; ne lasa bi ne imel, rečeš ti, mladeneč, ki vihaš svoje kuštre, jih premetavaš od leve na desno in prevzetuješ z njimi; kje bi bila moja dolga kita, praviš ti, deklina, ki jo zdaj tolikokrat počeseš, z duhtečo vodico močiš, čudno prepletaš, okoli glave viješ in praviš, dolgi lasje so moj kinč. O že nekdam, ko sim pervikrat na pot se podala, na Krajsko, na Koroško, že takrat bi mi bili deset kit odrezali, ko bi mi le toliko hi-

tro porastli lasje. — Če morajo v službi božji lenih, zanikernih noge pokazati ino pričati svoje resnično vstajenje s tem, de bodo vprihodnje bolj urne, spešne in naravnost jih nesle v cerkev, tamkej dolžno čast skazat Očetu nebeškemu, morajo ponočnih pohajačev, klafarskih pevcov, neugnanih plesavcov in plesavk noge počivati, de s tem počitkam pokažejo, de so iz groba grehov vstali, ktere so v tacih zbirališih, kamor se le grešniki shajajo, pred kterimi pa pravi sporkorniki, kakor pred strupeno kačo bežijo, že tolikokrat dopernesli. Ne recite, de ples je le nedolžno razveseljenje, de tamkej se greh ne dela. Kako, na plesu se greh ne dela? Ste v stanu li reči z zdravo vestjo, de ste se od njega tako nedolžni na svoj dom vernili, kot ste se tje podali? — Gotovo ne. — In če tudi greha nesramnosti v djanju dopernesli niste, ni le gotovo, de so se vam le tamkej počutki uneli, se vam vaša domišlija tolikanj ogrela, de vam še zdaj osebe pred oči stavi, s kterimi ste se takrat vertili? — Ali vas vse to zdaj med sveto molitvijo ne moti? Bi imeli li tolikanj skušnjav, ko bi nikdar na plesu ne bili? Jaz menim, de ne. Če ste resnično sklenili poboljšati se, pa po opravljeni velikonočni spovedi ne plesite več, ino prekleti naj bodo taisti, v dnu pekla naj gorijo, ki bodo še ples osnovali, na svojim dvorišu pripustili, dile zbijati in plesiše postaviti, ki bodo godce najemali, de sveti nedolžnosti mertvaško pesem odškruplejo, vse ljudstvo, ki je še keršanskiga duha polno, naj na to prekletstvo odgovori: Amen! — Naj se zgodi! Še kaj več bi od tega povedal, pa vem, de vam skoz in skoz popačenim bolj obširno od tega govoriti, je toliko, kot bob v steno metati; le tebi še, nedolžna mladost, ki se komaj zavedaš, de si na svetu, tebi resno rečem: Ne potegni s plesavcam ali s plesavko, ako nočeš, de bi tudi kmalo za tabo, kot za unimi nesramneži ljudje s persti kazali, ti gerde perimke dajali, kar bi te peklo na sercu kot žerjavica. — Opušanje pregrešniga plesa bo verljivši znamnje resničniga duhovniga vstajenja, kot od mašnika prejeti listek, kteriga je vam le morebiti še brez svete odveze dal, ker sveti evangeli pravi: *Ne dajajte svetiga psam in tudi ne metajte svojih biserov pred svinje.* Mat. 7. 6.

Na dalje je Jezus v dokaz svojiga resničniga vstajenja apostelnam pokazal svojo prebodeno stran. Vam, ljubi moji! še ni nobeden s kakim nožem vaše leve strani prebodel, de bi kdo skoz njo v vaše serce viditi zamogel; tode če je ono še napeto napuha, okuženo nečistosti, ostrupeno jeze, skerceno nevošljivosti; če je ono ognjiše, na kterim se sovraštvo kuha in želč kipi; če je ono polno zavida in pregrešnih naklepov; če v njem ljubezen do Boga ino do bližnjiga v pla-

menu ne gori; rečem, če niste s spovedjo teh peklenških pošast iz svojiga serca pregnali — niste z Jezusam vstali — ste še v grobu greha. Prijazna sprejema vašiga razžalnika, serčno odpušenje vašimu nasprotniku, v sveto ponižnost spreobrnjeni napuh, nečistost v čistost, jeza v pohlevnost in zavid v dobroserčnost, bo zopet neovergljivši znamenje vašiga vstajenja, kot podarjeni listek.

Zadnjič je Jezus po svojim vstajenju v pričo svojih apostelov tudi jedel. Tudi vi, ako ste resnično greh zapustili in z Jezusam vstali, večkrat zajemite duhovne jedi in založite nebeškiga kruha, ki se vam lomi v pridigah in keršanskih nauk, nahranite svojo dušo s presvetim Rešnjim Telesom, de ne omagate. Polna cerkev natlačena lačnih božje besede in pa pogostniši vredni prejem zakramentov bo zopet gotovši spriča vašiga vstajenja, kot goli listek.

Vaše roke ino noge, vaše serce ino vroče hrepenenje po nebeški hrani bo nar verjetniši znamenje, de niste več v grehu, temuč de ste vstali, de z Jezusam živite v njegovi sveti prijaznosti ali gnadi. Ne recite, de ste le obljubili vse to storiti, in pa de imate želje poboljšati se. Obljube še niso djanje, in želje poboljšati se ima tudi nar grozovitiši hudo delnik. Tacih, ki so se v življenju le poboljšati hotli, pa se niso, ker se jim je pokora le preterda dozdevala, pravi sveti oče Bernard, tacih dobrovoljcov je polno peklenško brezno. Ne bodite vi tem enaki, temuč hitro dopolnite, kar želite in ste obljubili storiti, nagliga spolnovavca Bog ljubi. Naj se tudi ustavlja poželjivo meso, naj se ono brani ojstrih pokoril, pokoro le moraš storiti, de božji serd utolažiš, in si nebesa zagotoviš. O srečna pokora, ki si mi toliko neizrekljiviga veselja pridobila, je pojemal sveti Peter Alkantarski, ko v smertnim boju zamaknjen je v duhu vidil, kar si je z nar ojsrejši pokoro zaslužil. Gotovo tudi vas na smertno uro peklo ne bo, de ste svoje roke pokorili, ktere so rade po ptujim blagu segale; de ste svojim nogam pokoro naložili, de vas niso nosile po pregrešnih potih in po gosti tami černe noči, ktera ima svojo moč; veselilo vas bo takrat, de ste očistili svoje serce vodenice napuha, jetke skoposti, kuge nečistosti, raka nevošljivosti, volka požrešnosti, ognja jeze ino smradu lenobe; veselilo vas bo, de ste večkrat očistili svoje serce madežev greha ino Jezusa sprejeli pod svojo streho, ktere je vam, kot sveti Katarini Genvenski v hudih skušnjavah v sercu prebival in pomagal, de v skušnjavi več padli niste.

Ker mi tolikanj svoj listek skazujete, de ste svojo velikonočno spoved opravili, vam hočem verjeti, de ste jo dobro opravili, de ste pripravi iz celiga serca se k Bogu po-

verniti, in to, kar ste dušnemu zdravniku obljubili, tudi zvesto dopolniti, se vsake priložnosti skerbno ogibati, ktera bi vas v staro pregreho zaplesti utegnila, de ste stari kvas čisto iz serca potrebili, in tako svoje serce osnažili, de je vredno prebivališče Gospoda našiga Jezusa Kristusa, kratko, verjeti vam hočem, de ste z Jezusam resnično vstali iz groba greha k življenju gnade božje. Tode, preserčni moji! de bo vaše duhovno vstajenje Jezusovimu popolnoma enako, je potreba, de je ono, kot uno stanovitno. Vemo, piše sveti apostel Pavl Rimljanam 6, 9. *de Kristus, kadar je enkrat od mrtvih vstal, več ne umerje; smert ne bo čez njega dalje gospodovala.* Glejte, ljubi moji! to je predpodoba našiga duhovniga vstajenja. Kristus je vstal, de ne umerje več, o! de bi bili tudi mi tako vstali, de ne umerjemo več na duši po smertnim grehu.

Resnično je bilo vstajenje mertviga Lazarja k življenju, ki je 4 dni v grobu ležeč tamkej trohnel in gnjil, preden ga je Jezus obudil; tode njegovo vstajenje ni bilo stanovitno. Živ je sicer stopil iz groba med žive; v nekih letih je pa zopet umerl. Ah Bog daj! de bi se tudi nam kaj taciga ne primerilo po omahljivosti naše volje, kar se je Lazarju prigodilo po tirjatvi človeške nature. Bog daj! de bi naše spreobrnjenje tako kratko ne bilo, kot je bilo spreobrnjenje Carigradcov ob času svetiga Janezu Zlatoustu v letih 499, 400, 401, ko so hudi potresi veličastno mesto Carigrad zazibali in tolik strah med prebivavci napravili, de je vse brez razločka starosti, spola in stanu, kot nekdej Ninivljani, k pokori segalo. V strašni stiski potresa, v strahu po vsakim zazibljenju zemlje pokopani biti, so mestnjani v cerkve bežali, tamkej noč in dan klečali, se solzili in prosili, de bi jim milostljivi Bog to šibo odvernili. Ob času tega obiskovanja božjiga ni nikomur v misel padlo se ali v gledišu znajti, ali po ulicah dirjati in po oknih zijati, ali po hišah stikati in veselje iskati, le post, jok, globoko zdihovanje, praznična tihota, na kviško puhteča molitev, natlačene cerkve poboljšanje obetajočiga ljudstva, to je bilo vse, kar je bilo takrat po Carigradu zaslediti.

Pa kaj menite, kako dolgo je to po potresu prestrašeno ljudstvo v toliko ostri pokori živelo? — Le samo dva dni, tako dolgo, dokler je terpel potres in se jim tlak vdiral pod nogami; kakor hitro je pa zemlja se zibati nehala, je že bilo to prestrašeno ljudstvo ravno tako razberzdano, pohujšljivo, kot nekdej. Kerčme so bile zopet polne pijancov, glediša polne zijakov, ulice polne ponočnih metuljev; razujzdanost, kričanje, kletvinja, godba ino ples, in vsaki greh, ki ga ta hudičev oče porodi, so k svojim starim pravicam segli; glejte!

takšni so bili Carigradci, v stiski potresa vsi poboljšani, po nehanju potresa vsi razberzdani. In ravno temu nestanovitnemu spreobrnjenju Carigradcov je podobno vstajenje tolikanj kristjanov po opravljeni velikonočni spovedi. Ene dni so sama svetost; mož varčen ino trezen, kakor bi ne vedil, kaj je vino, žena poterpežljiva, tiha, kakor bi jezika ne imela, otroci ubogljivi, kot ura, ki jo nategneš, posli zvesti, de jim lahko vse shrambe odperte pustiš; sovražniki so ti prijetli, jezovi golobje brez želca, vihrasti krotki kot jagneta, opravljivci so zagovorjavci, tatje so povračniki, preklinjevalci so molčeči, plesavci so šantovi, spodjedavci hišniga miru so mutci ino poslušavci nesramnih pogovorov so gluheci; kratko po opravljeni spovedi so vsi drugačni, vsi prerojeni, pa kako dolgo? — K večimu tako dolgo, dokler naloženo pokoro opravljati imajo, po kateri menijo, de so že zopet pravico zadobili to dopernašati, kar so pri spovedi obžalovali. Je le takošno vstajenje iz groba greha, ki se spreminja, tako, kakor se petelin verh stolpa po vetri verti, Jezusovimu vstajenju podobno? — Kratko nikar. —

Jezus je vstal, de ne umerje več; mi smo vstali, de se ne pogreznemo več v mlako starih pregreh. Kako pa to storiti, bote vprašali, de se na potu pokore stanovitne ohranimo, in v obžalovane grehe več ne pademo? To, ljubi moji! pri naši sprideni volji ni sicer tolikanj lahko, pa s pomočjo gnade božje, ki smo jo pri velikonočni spovedi prejeli, je le vender mogoče. Kratko vam hočem povedati, kako se imamo vsi vkupej v prihodnje ravnati, de zopet ne umerjemo na duši svoji. Naj velja, kar hoče, nar potrebniji je, zapeljivo priložnost odpraviti, ali jo vsaj v daljno spremeniti. Kako se imate zadržati, ki ste v take priložnosti zamotani, so vam dušni zdravniki zadost nasvetovali in tudi pokazali način, kako se jih znebiti, ali v njih zadržati, če jih vam je zapustiti nemogoče. Je vam mogoče se njih znebiti, in se vender ne izvijete iz njih, gotovo se bote po njih zopet zavili in zamotali v stari greh. Komur je že na kakim potu spodletelo, ta bo pridši na to mesto nar pazniši pod noge gledal, de ne zderkne, tudi če mu ni nar večji sila, se ne bo vernil potem potu, raji si bo drugiga zvolil, če mu bo tudi nekoliko navskriž, de se bo le polzkiga pota ognil; tako tudi vi ne zahajajte več po tistim potu, kjer ste že tolikokrat padli in svoje duhovno življenje zgubili. Beg iz zapeljive priložnosti je vsim potrebin, kateri želijo na potu pokore stanovitni ostati.

Pa če ste tudi grešno priložnost zapustili, ne mislite, vaše spreobrnjenje je že stanovitno; skušnjavec vas bo tudi v samoti zalezoval in si zdaj še več prizadjal, vas v grešno priložnost nazaj pripeljati; serčna molitev vam bo pomagala,

de v njegovo navdajanje ne privolite in svojiga spreobrnjenja v hipu ne poderete, kteriga ste s toliko skerbjo pričeli. Sveta Maria Egipčanka, znana grešnica, pa tudi znana spokornica, je spoznala svetimu opatu Cozimu, de je po svojim spreobrnjenju skoz 17 let terpela strašne skušnjave, ktere so jo vlekile v staro pregrešno življenje, ino vender, ker je bila prijateljica serčne molitve, ni v nje privolila, ni nikdar padla. Sveta Terezia, ko je od začetka nekoliko sveto molitev zanemarjala, je že padala v majhne pregreške, in se jih ni mogla znebiti, vsak dan je le slabši prihajala; sama od sebe pravi, de bi se bila pogubila, ko bi se svete molitve nazaj poprijela ne bila. Svetnice, oddaljene vsake gršne priložnosti, Maria Egipčanka v samotni pušavi, Terezia med samostanskim zidovjem, govorijo tako ino spoznajo, de le sveta molitev jih je na potu pokore stanovitne ohranila, komu bomo le mi svoje stanovitno spreobrnjenje pripisali? — Le molitvi, pa serčni, serčni molitvi. — Dokler bomo molili, bomo zmagali, ko molitev opustimo, bomo zmagani. Ko so Izraelci z Amalekiti se prijeli, sta Aron in Ur z Mozesam na neko goro šla, de je za srečni izid vojske molil. Oziraje se s hriba sta vidila Aron in Ur, de Izraelci zmagajo, dokler Mozes svoje roke na kviško derži ino moli, pa tudi Amalekiti užugajo Izraelce, ko Mozesu roke upadajo in ne moli. Kaj storita Aron in Ur, de Izraelci vojsko dobé? Eden ga prime od desne, eden od leve za roko in mu ji na kviško deržita tako dolgo, dokler Izraelci Amalekitov popolnoma ne premagajo. Molite tudi vi v hudi vojski, ktero bo skušnjavec z vami povzel, na kviško deržite svoje roke kakor Mojzes, pa tudi mi duhovni ne bomo nehali pri daritvi svete maše za vas moliti, de vam večni Bog toliko moči dodeli, de svojiga sovražnika, ki vas napada, popolnoma užugate.

Gotovo je še več jako pripravnih in zdajavnih pripomočkov, kteri bi vam pomagali, de na potu stanovitosti v pokori ne opešati; pa jaz jih vam ne bom našteval, poskusite le ta dva, ktera sta nar imenitniši, in pa še tretjiga vam zadost priporočiti ne morem namreč: pogostni prejem zakramentov svete pokore in presvetiga Rešnjiga Telesa.

Če bote s temi tremi pripomočki omahljivosti svoje volje na potu stanovitne pokore v okom prišli, o zanesem se na Tega, kteri je vladar človeških serc, kteriga veselje je zgubljeno ovčico na svoje rame zadeti, in jo v svoj hlev pripeljati, de bo on zmirej v vašim sercu čul, de bo on sam, ko bi se vam barkica novo nastopljeniga duhovskega življenja utapljala, veslo prevzel in kakor nar izurniši veslar zavozil v mirni kraj, kamor siloviti valovi razjezeniga morja ne segajo.

Ozrite se še le na podobo vstaliga Jezusa; glejte! v njegovi roci vihra banderce, znamenje zmagane smerti, resničniga ino stanovitniga vstajenja; tudi vi v svojim žepu hranite znamenje svojiga duhovniga vstajenja, pokažite le še tudi v djanju, de niste vstali za kaki dan, temuč de ste vstali, de bi nikdar več v grehu ne zaspali. — O Jezus! čuj tadaj vedno v našim sercu, imej ga v svoji oblasti, naj ono bije le za Tebe, stori, de nam bo vse to merzelo, kar nam je poprej poželjivost vpihovalo, de bomo v prihodnje vse to ljubili, kar smo dozday sovražili, in vse to sovražili, kar smo poprej ljubili; ako nam vse to, kakor terdno želimo, in s tvojo sveto pomočjo tudi dognati upamo, popolnoma zda, se bo lahko reklo od nas: vstali so, ni jih več tukaj. Amen.

V svetim Križu blizo Ajdovšine 1853.

V cerkvi 00. Kapucinarjev

na dan Porciunkule.

Po tvoji napravi (o Gospod!) ima vse
svojo mero, število in vago.

Sir. 11, 21.

Kaj je li ložej, ljubi moji prijatli! dolgove delati, ali dolgove poplačevati? Kaj odgovorite na to vprašanje moje? — Jaz menim, de mi bote odgovorili, de dolgove delati, tudi ni tolikanj lahko, kakor si kdo domišlja, težej je pa še zmirej dolgove poplačevati. Kdor hoče sedanji dan pri kakim skopim bogatinu, ki na gotovih denarjih sedi, kaj na posodo dobiti, ta mora znati dobro govoriti, njega omečiti, mu obljubiti istino z bogatimi obrestmi v pogojenim času poverniti, drugač mu obeta, hišo, živino, zemljo in vse prodati in se plačati. Pošteni človek, kteriga je neprevidama kaka velika nesreča zadela, postavim: — mu živina pocepnila, brez ktere noben kmetovavec biti ne more; — mu debela toča vse razdrobila in on nima grizleja kruha lačnim otročičem podati; — mu huda bolezen ljubo gospodinjo na posteljo položila, in komaj je ona okrevala, mu še dvoje, troje otrok oboli, in ga tako boleznimi do zadnjiga krajcarja slečejo; — strašni požar vse poslopje vpepelil in on s svojo družinico komaj nag ubežal in le golo življenje otel; — ta ali temu enak nesrečnež, drugač zanašljiv veren mož, bo gotovo s svojo ponižno prošnjo še tako terdo serce omečil, na posodo dobil; pa tudi bo poskerbel, mož beseda biti, o pogojenim času dolg poplačati, ker njemu gotovo nič težjiga ni, kot žalostni spomin, de je dolžan. V ta namen se urno iz dolgov skopati, noč in dan dela, pri pičlim živi, nobeniga dobička ne zamudi, in

če je kak krajcar prihranil, tako rekoč pristradal, že z njim k posodniku hiti, de nekoliko dolga odbije; še pridniši se v prihodnje obrača, de vse srečno poplača, kar je na posodo vzel. Težak kamen je zdaj od serca odvalil, ložej diše, ino se skerbno varuje, dolgov ne delati več. Ko je iz dolgov, pa tudi ne neha priden biti, ampak ravno tako marljiv in skerb- bin se trudi do poprejšniga blagostanja povzdigniti. — Tako ljubi moji! ravna mož, kateri ima kaj vesti, in se nepremišlje- no v dolgove ne zapleta.

Vse drugač pa ravna lahkomisljeni zapravljivec in člo- vek kosmate vesti. Zberljiv v jedi, še bolj v pijači, po svo- jih mislih ni srečin, če vsak dan ne omahuje; razvajen v ob- leki, se sramuje domačiga pridelka; hodnik je njemu bodilo, ojster kot šilo, pa mora tudi biti materi in dekletam za vsak dan krilo, ktero se je v ptuji deželi tkalo in rožice dobilo, za kateriga izdelanje se šivaricam več izplača, kot roba ve- lja. — Umišljene potrebe in pa taki in tem enaki davki, se vé, kar naglo prevzetnežu mošnjo izpraznejo, brez poprave njegoviga prešerniga življenja, in ker mu dobro piti ino jesti, kakor tudi bogato se oblačiti le preveč dopade, akoravno bi tega pri svojih pičlih dohodkih storiti ne smel, i kaj stori? — Na posodo prosi, in kolikanj več jo zvija ino na slabe le- tine zvrča svojo nesrečo, tolikanj ložej ino hitrej posodnika tako rekoč prisili, do mu upa in se zanese, de bo v popla- čanju mož beseda. Kakor se temu več laže, kot resnico pra- vi, de ga primora, posoditi mu, tako dela tudi pri drugim, tretjim in tako dalje. Ino akoravno vsakimu o pogojenim času poverniti obljubi in prisega, vender nobene svojih obljub, tudi priseg ne izpolni. Do vratu v dolgeh, nadlegovan, terjan od posodnikov, sam pri sebi zdihuje: Kako neumen sim le bil, ker sim prešerno živel, dolgove sem ter tje delal, pa nobeniga svojih posodnikov ne poplačal, kar bi bil z nekoliko varčnostjo le vender lahko storil. — Majhniga dolga popla- čati nisim bil v stanu, kako bom le toliko število denarjev povernil? Če moje premoženje na bobnu zapoje, bom mogel le svoji lahkomisljeni zapravljivosti beraško palico pripisati. — Ino v resnici, posodniki pritisnejo, vzamejo, kar je njiho- viga ino njemu? — njemu ne ostane drugiga, kot žalostni spomin, de to nesrečo si je le sam skoval.

Kakor gotovo je, de ložej je plačati krajcar, kot gol- dinar, en goldinar ložej kot sto, sto zopet ložej kot tavžent; tako je tudi gotovo, de ložej se pred Bogam mali kot veliki dolg poravna; ložej se pri njem odpušenje zadobi, če se po- plačanje dolga ne odlaša, temuč kakor hitro mogoče stori. — Dolžniki pred Bogam s svojimi grehi smo gotovo pa vsi, ker sveti Janez govori, de taisti je lažnjivec, in resnice ni v

njem, ki pravi, de ni grešnik. I. Jan. 1, 8. — V ta blagi namen svoj dolg večnemu Bogu poplačati, menim, ljubi romarji! ste tudi vi semkej prihiteli; Bog hotel, de bi bili popolnoma zbrisali svoj dolg, zadobili odpušenje večniga dolga in vsih časnih kazni, ali zadobili popolnoma odpustek, kateri se v vsih cerkvah po celim svetu od včerajšnjih do današnjih večernic zadobiti zamorejo, kjer koli menihi svetiga Frančiška stanujejo, — pa tudi se nikdar več v dolgove ne zapletali pred njim.

Kakor lahkomišljeni zapravljivec več na brado ne dobi, mu nihče več ne zaupa, kadar ima več dolga kot premoženja, in mu posodnik tudi dolžne bukve pokaže, iz taistih bere, kolikorkrat mu je že upal, in mu zavoljo preobilniga dolga nič več ne posodi; tako tudi gospod Bog vse naše grehe v svojih bukvah zapisane ima, in če jih bomo več storili, kakor nam jih je odpustiti pripravljen, jih nam odpustil ne bo, — pa tudi nas nič več ne vabil ne klical, de bi mu z vredno pokoro poplačali svoj dolg, ampak nas bo naši terdovratnosti prepustil. Zatorej, ljube spokorne duše! ki ste včeraj ali dans poplačale z vredno pokoro svoj dolg večnemu Bogu in ste nastopile tisto ozko in robasto stezo, ki na ravnost derži v sveto nebo, zaslišite, ino vedno v spominu ohranite resnobni zapopadek moje današnje pridige, kateri je le ta: Spokornik! ohrani vedno dušni mir in pokoj, ker, ako ga še enkrat z enim samim greham poderesh in tako v sovražstvo z Bogam stopiš, ti on I. tega greha nič več odpustil ne bo, te II. morebiti nič več k pokori vabil in klical ne bo. — Glejte, to je, kar sim si dans namenil skazati, vas na potu pokore poterediti, de prederzno tje v en dan na božjo milost in v svetiga Duha ne grešite. Vsa moja pridiga se opira na besede mojiga predgovora: Po tvoji napravi, o Gospod! ima vse svojo mero, število in vago. Če sim imel pa tudi že kadaj pravičen vzrok svoje poslušavce za dobrovoljno pazljivost prositi, ga imam dans, ker zapopadek je jako imeniten in le poverhama zaslišan, bi utegnil še celo krivo zastopljen biti; torej rečem, de sim ga premišljeno zdelaval, in ne želim nikogar v nepotreben strah pripraviti; torej pripravite ušesa in serca.

I. Del.

Veliko, skoraj nar veči del je zdaj grešnikov na svetu, kateri na božjo milost prederzno grešijo, greh na greh nakladajo, čes, le storimo ga, sej nam ga bo dobri nebeški Oče odpustil, njegovo usmilenje do ubogiga grešnika je brez

kraja in konca. — Takošni grešniki popolnoma in poleg še radovoljno pozabijo, de usmiljeni Bog je zraven tudi pravični; ino ravno ta tenka pravica njegovimu usmiljenju tako rekoč neko mejo postavi, prek ktere on ne sega. Ne prederznem se jaz te meje Bogu odkazati, kako daleč namreč on grešniku greh odpustiti pripravljen je, terdim pa vender za gotovo ino tudi skažem, de to usmiljenje njegovo do grešnika ima svoje meje; ima pa to usmiljenje njegovo do grešnika svoje meje, je tudi resnično, de on grešniku neštevilno grehov odpustil ne bo, ampak le neko, po njegovi vsigavednosti določeno število; ino sim, postavim, grešnik jaz, tisto število grehov dopolnil, ktero mi je Bog po svojim usmiljenju zanesi ino odpustiti namenil, ino sim le še eniga samiga nad to število dopernesel, mi ga gotovo zanesel, odpustil ne bo. — Kako obilno je pa to število, — za to tako malo vemo, kakor za dneve in ure svojiga življenja. Kakor vsi ljudje enake starosti ne dočakajo, eni poprej, eni poznej, eni v mladosti, eni v starosti umerjejo; tako je tudi število grehov, ktero je nam Bog v življenju odpustiti pripravljen, za nekatere manj, za nekatere bolj obilno. Kakor pa nihče za ure svojiga življenja ne vé; tako tudi nihče ne vé za tisto število grehov, ktere mu je on pripravljen odpustiti. Le Bog vé za vse. Po svoji vsigavednosti on vé ne le natanko, koliko ljudi je od začetka sveta do današnjiga dne že živelo, ino jih zdaj po vsim svetu živi, ampak on tudi dobro vé, koliko se jih bo še rodilo do konca sveta; pa ne le za to število ljudi on dobro vé, ampak tudi za vsako njih djanje posebej, in ktere nasledke bo to djanje imelo. Ne le za število ljudi in za njih djanje on dobro vé, ampak tudi za število sleherne tudi nar manjši reči. — Poglejte tamkej uni griček; veste, koliko dreves na njem raste, ga zaljša in lepotiči? — veste, koliko peresic ima vsako drevo, koliko cvetja je bilo spomladi poglalo, koliko sadu bo v jeseni prineslo? — veste, kolikokrat bo ta mušica, ki zdaj tukaj krog mene berni, še izletela? — veste, kolikokrat se bo uni červič, ki se v prahu vije, po njem še zvijal? — O, bote rekli, tega nobena človeška duša ne vé; vé pa natanko Bog za vse, ino rečem, de je nemo-goče, de bi se število peresic, cvetja in sadu eniga drevesa, število brenčanja ene mušice, število gibanja eniga červiča, ktero mu je večni Bog odločil, ali zmanjšalo ali pomnožilo; zakaj vse, — vse, pravi modri Sirah 11, 21, *ima po njegovi napravi svojo mero, število in vago*. Če ima tadaj po božji napravi vsaka reč posebej svoje število, sklene sveti Avguštin, imajo po ravno tej napravi tudi naši grehi svoje število, ktere je nam Bog, dokler živimo, odpustiti pripravljen; iz kteriga tadaj tudi to sledi, de, če smo mi le eniga

nađ to število storili, ga nam odpustil ne bo, ampak nas bo ali nanaglamlal iz tega sveta poklical, ali pa nas z dušno slepoto udaril, nas naši terdovratnosti prepustil, de za pekel popolnoma dozorimo.

Tako sklene sveti Avguštin iz besedi modriga Siraha gor imenovanih ino pristavi se to, de ta resnica se v svetim pismu poterjena najde, in se iz njega neovergljivo skazati da. Išimo tadaj v svetim pismu dokaz, de Gospod Bog grešniku nebrojniga števila grehov ne odpuša, ampak de on grešnikove grehe šteje, do nekiga števila grehe, ako se k njemu skesano zateče in ponižno odpušenja prosi, odpusti, potem pa nazaj v greh zabredivšimu več ne prizanesi; temuč udari ino kazni. *Odprimo le četrte bukve Mozesove. 13.*

Izraelsko ljudstvo, katero je 430 let pod ojstrim jarmam egiptovske sužnosti zdihovalo in prosilo Boga, de bi ga tega jarma rešil in pripeljal v deželo očakam obljubljeno, v kateri se vse mleka ino sterdi cedi, je on po svojim poslancu Mozesu po napravi veliko čudežev iz Egipta izpeljal. — Ko je to ljudstvo v pušavi, godernja in mermra čez Boga ino njegoviga namestnika na zemlji Mozesu. Zdaj upije ino kriči, de je lačno in nima jesti, — Bog mu iz neba rosi tečno marno; — zdaj se pritožuje, de nima druge jedi kot mane in si poželuje mesa, — Bog mu pošlje prepelice; — ko mu piti manjka, proti Mozesu s kamni pobiti, — on udari s svojo čudovitno palico na skalo, in na prvi mahlej iz nje prišumlja bistra vodica, s katero si ljud in živina žejo gasi. — Po čudežu izpeljani, po čudežu ohranjeni Izraelci v pušavi, še ne spoznajo božjih dobrot; le klubujejo ino puntajo se tako dolgo, de božjo jezo popolnoma unamejo. Po naših zaumnih rečeno, razserden Bog se pritoži Mozesu, ker reče: Kako dolgo bom še to ljudstvo z dobrotami redil, ga voljno prenašal, ker je toliko terdovratno in kamnitiga serca? Moja jeza je do verha dokipela. *Poslal bom kugo v njega, in ga potrebil iz sveta. Num. 14, 12.* — O moj Bog! se verže Mozes pred Boga na kolena, sebi nasprot imamo obljubljeno deželo, pripelji jih v njo, in upitja bo konec, zanesi, zanesi jim vsaj še za zdaj. — Mozes je prosil toliko goreče, de je sprosil življenje vsim taistim, ki so bili v pušavi rojeni, ali nekoliko pred odidam iz Egipta; od vsih taistih pa, ki so v možki starosti iz Egipta izpeljani bili, razun Jozveta in Kaleb, ni nobeden v obljubljeno deželo stopil, ker jih je Bog v pušavi s kugo pomoril. — Bote vprašali: zakaj je Bog stare pokončal, mladim pa, ki so se v pušavi rodili, prizanesel? — Zaslišite pravi vzrok, kteriga Bog sam naznani: *Že desetkrat*, pravi on, so se proti meni spuntali, mojo jezo uneli, toraj naj umerjejo vsi. — Vidite, ljubi moji! kako Bog na-

tanko vé, kolikokrat že so ga Izraelci razserdili; on reče: *desetkrat* že, znamenje, de grehe šteje. Devetkrat jim je prizanesel, ali ko so se še desetokrat spuntali, je bil en greh nad število, kteriga jim odpustil ni, temuč jih kaznil s pomorivno kugo. — Še bolj ojstro je pa ravnal s prebivavci mest Damaška, Gaza, Tira in Edoma, ker, če je Izraelcam devetkrat prizanesel, tem čez trikrat ne prizanesel. Zaslišimo, kaj pravi on po svojim preroku Amozu. 1. *Zavoljo treh pregreh Damaška, Gaza, Tira, Edoma, ja zavoljo štirih ne bom njemu zanesel.* To hoče reči: bodo prebivavci mest Damaška, Gaza, Tira, Edoma prvič grešili, — bom spregledal; bodo grešili drugič, — bom zanesel; bodo grešili tretjič, — bom odpustil; tode, če še četertič grešijo, — ne bom odpustil, jih bom udaril. — Kadar je število grehov dopolnjeno, bodo na grešniku kaznovani.

Odprite tadaj po tej spričbi svetiga pisma svoje oči, de razumite resnico, de Bog neskončniga števila grehov grešniku ne odpuša; on šteje vse naše grehe, in kadar smo to število dopolnili in nad to število še ta greh storili, nad katerim stoji zapisano; *ga ne bom zanesel*, ga tudi gotovo zanesel ne bo.

O ljubi moji! spravljeni z Bogam ko ste, z umirjeno vestjo, z zbranim dolgam pred Bogam, ne delajte, ne delajte več dolgov pred njim; morebiti smo s temi grehi, kterih smo se včera ali dans skesano obtožili, že doveržili tisto število grehov, ktere je nam pripravljen bil odpustiti, in morebiti nad prvim graham že, kteriga ti pijanec s svojo požrešnostjo, — ti jezav s svojim vihranjem — ti preklinjevalec s svojim rotnjem — ti obrekovavec s svojim glodanjem in počernovanjem dobriga imena — ti pohujšljivec s sejanjem svojih spačenih zgledov — ti neukroten sin s svojim ponočnim uhanjem iz očetove hiše — ti razujzdana vlačuga s pometanjem plesavnic — ti Herodianka s svojo zakonsko nezvestobo — ti prebirljivi soprug s svojim prešestovanjem, ti — pa kdo še vse ti — ti grešnik s prvim graham storil boš, nad tem graham že stoji morebiti od božje nevidne roke zapisano: *Ga ne bom zanesel*, ampak prišel bom nanagloma s svojo jezo in te končal, in nič več odpušenja, nič več usmiljenja, ampak gola pravica in ojstrost ti bom.

Če niste še dovolj prepričani, de Bog grehe šteje, do nekiga določeniga števila taiste odpuša, potem pa udari, poglejmo na pameti zmoteniga, po tolikanj nadlogah še ne spametvaniga kralja Faraona. Glejte! kako prederzno, prevzetno s silovito vojsko zasleduje Izraelce, kteri veseli, de so se znebili njegoviga jarma, jo brišejo skoz sredino rudečiga morja, ktero se jim je po čudežu odperlo. — Napihneni ker volok jo maha kar urno za njimi, gotov si zmage in obilniga

plena. Ko jo s svojo vojsko dospe do rudečiga morja, ino vidi, de je ono razdeljeno in svoje vode na desno in levo kakor močno zidovje na kviško derži, se s svojimi vojaki zakadi na cesto, ktero voda gradi. — Pač me želja obide, zaklicati mu: Faraon! kamo jo piháš in dirjaš tako urno? Ali ne veš, de Izraelov Bog je vsigamogočen? — Ali si že pozabil, kako te je sekal, napletal? — Ali ne vidiš, de vode so le po čudežu v to zidovje izrastle, in bi se utegnile skleniti, te zaliti, potopiti? Ah! spoznaj veliko nevarnost — ne pojdi. — Vem, odgovori Faraon, de Izraelov Boga lastnost je vsigamogočnost; spoznam, de te vode so se po čudežu razgernile — pa tudi vem, de ta Bog je gola dobrota, samo usmiljenje.

Desetkrat že je svojo šibo nad mano poskusil, in če sim se mu le nekoliko uklonil, je jenjal me tepsti, tudi — enajstikrat menim, me v vodi pokončal ne bo. — Nič si ne da dopovedati, temuč je že s svojo vojsko za Izraelci v globinah rudečiga morja, in jo podviza, doiti jih; pa glej! črni oblaki se nad Egipčani zgostujejo, iz njih bliski švigajo, strele udarjajo, drobijo vozove, pobijajo konje in ljudi. — Zabučite v trobente, kriči Faraon iz polniga gerla serdit, zabučite, de se obrnemo in nevarnosti uidemo. *Bežimo pred Izraelam, Bog sam se poganja za njega čez nas.* II. Moz. 14, 25. To trepetaje zgovori, oberne, spodbode svojiga vranca, de bi jo skakoma pridirjal do brega, in očitovidni nevarnosti odšel; tode — vode se stisnejo, zalijejo, potopijo vse. Faraon! ti nisim li rekel, ne udari je za Izraelci? ti nisim li rekel? — O ljubi moji! to, to je bil enajsti greh, greh nad Faraonu odločeno število, nad katerim je zapisano stalo: *Ga ne bom zanesel.*

Je Bog Izraelcov, je Bog kralja Faraona grehe štel, ino tem le do nekiga števila taiste odpušal, kakor smo slišali iz zgodovine stare zaveze, je gotovo, de tudi nam ne bo neskončno grehov odpustil, ampak le do nekiga nam neznaniga števila. — Če on nas grešnikov še dozda s svojo nar občutljivši roko zadel ni, nas še dozda nanagloma iz tega sveta poklical ni, nas še z dušno slepoto udaril ni, temuč nas zbudil, de smo semkej prihiteli obtožiti se svojih grehov; je to očitno znamenje, de število naših grehov še ni bilo doveršeno, — pa varimo se, de oponovljaje starih grehov že ne dopernesemo s prvim tega, nad katerim stoji zapisano: *Ga ne bom zanesel.* — *Nar vikši je poterpešljiv povračnik; pa bo tudi prišel nanagloma njegov serd, in ob času svoje jeze te bo pogubil.* Sir. 5., 4. in 9. — Rekel sim, de morebiti že s prvim greham doveršimo tisto število, čez ktero on več pripravljen ni, nam odpustiti. Ne čudite se, ako vam

kaj taciga zinem, de bi nedolžni ti, prvi greh tvoj, de bi spokornik ti zdaj po odpušenim dolgu prvi greh tvoj, tudi zadnji biti utegnil. Zakaj se ni temu čuditi? Zato, ker Bog vsim enako število grehov odpustiti ni obljubil; za nekatere je to število jako pičlo, nekterim morebiti še celo eniga samiga odpustil ne bo. Tudi to poterdi sveto pismo. Angelam, kolikokrat je on zanesel? — Le eniga samiga greha jim ni odpustil, — po prvih jih je že pahnil v pekel. — Z enako ojustrostjo je udaril tudi uniga mladenča, od kteriga berem, de je svojo kerstno nedolžnost do svojiga šestnajstiga leta nesokrunjeno ohranil, pa po prvih grehu nesramnosti ga je mahoma božja jeza zadela. — Uniga otroka od petih let, od kteriga nam pripoveduje sveti Gregor papež, ko je gerdo klel in se rotil, Bog urno, nanagloma kazni, ker pet zamurcov, to je, pet hudičev v podobi zamurcov pridere, in preklinjeavskiga otroka, ki je mende prvi greh preklinjevanja storil, očetu iz rok sterga, zadavi, in njegovo dušo nese kamo? — kamo, tamo, kamor preklinjeavcam sveti apostel Pavl kraj odkaže. — Poglejte, vidite, kako majhno je to število za neke; bi ne moglo li biti, de bi prvi greh naš, tudi zadnji biti utegnil? — naš, ki smo jih že morebiti več storili, kakor imamo las na glavi? —

Res, nisim v bukve življenja polukal, tudi mi ni Bog na kak poseben način razodel, koliko grehov je meni, koliko grehov je tebi, koliko grehov je vsakimu posebej zmed nas odpustiti pripravljen, kakor tudi, koliko grehov imamo še storiti, de vsak svoje število dopolnimo, — tode ljubi moji! če pomislim, kako nagli in urni smo mi greh storiti, kakor če se tudi ozrem na število naših let, kar že greh dopernašamo, in če zdaj po tem sodim: oh! moram pač reči, de smo že jako blizo do taistiga števila, morebiti je že celo z dozdanjimi grehi dopolnjeno, po kterih nam ne eniga samiga več odpustil ne bo. — Ino če je v resnici z dozdanjimi grehi število naših grehov dopolnjeno, ino Bog ne meni, ne tebi, ne nikomur zmed nas le eniga samiga več odpustiti ni pripravljen, kaj imamo torej storiti, de v skušnjavi, v grešni priložnosti več ne pademo? — Kaj imamo storiti? — Glejte to le: Živo si imamo pred oči postaviti zapopadek današnje pridige in si misliti tako: *Brez kraja in konca je Bog milostljiv, prizanašljiv sam v sebi; tode do mene je milostljiv, in prizanašljiv le do nekiga števila grehov; in ker bi utegnilo le prerresnično biti, de sim z dozdanjimi grehi tisto število grehov dopolnil, po kterim Bog nič več ne prizanese, oh! kaj bi bilo z menoj, ako v to skušnjaro privolim, v tej priložnosti padem?* — Večno pogubljenje, pekel mi oditi ne more!

Ko je moder spovednik neko v hudičeve mreže zlo zamotano dekle pri spovedi imel, katero je s svojimi očmi, s svojimi ušesi, s svojim jezikom in životom več grehov storilo, kot je imelo las na glavi, kaj stori on, da ga na pravo pot pokore pripelje in na taisti stanovitniga ohrani? — On temu dekletu gorko na serce govori tako: Ljuba dušica moja! vedi, da Bog grešniku neskončniga števila grehov ne odpuša, ampak le neko določeno število; in če pomisliš, koliko grehov si že storila, menim, lahko spoznaš po obilnosti števila taistih, da mera tvojih pregreh je že zverhama, število taistih tudi lahko dopoljeno; prvi greh tvoj v prihodnje bi utegnil tudi tvoj zadnji biti, po katerim Bog nič več ne odpusti. To naj ti bo moj nauk, premisli, preudari ga večkrat, in čez toliko tednov naznani mi njegov sad. — Potoke solz je točila ta zgubljena ovčica pri zaslišanju ojstre resnice, ktera poprej njeniga serca nikdar presunila ni. — Čez neke tedne se približa spokornica ravno temu spovedniku in mu govori tako: Duhovni oče! od tistihmal, kar sim pri vas pri spovedi bila, menim, da tudi v silovitih skušnjavah, ktere so me pogosto nadlegovale ponoči in podnevu, nisim v noben smertni greh privolila, ker mi je takrat vselej živo pred oči stopila resnica, katero pogosto premišljevati ste mi bili naročili, namreč: da Bog grešniku neskončniga števila grehov ne odpuša, in kaj bi bilo z mano, ko bi jaz vnovič v greh privolila in ga storila: to je, duhovni oče, me je ovarvalo greha. — In ravno ta resnica, katero smo dans iz svetiga pisma dokazano slišali, ljubi romarji! bo tudi za nas vse nar zdejavniji pripomoček, ako jo večkrat z zbranim duham pomislimo, v prihodnje se varovati vsaciga greha.

Dozdaj ljubi moji! smo slišali, da Bog grešniku nebrojniga števila grehov ne odpuša, ampak le do nekiga, nam neznaniga števila; pa vendar ne mislite, da Bog grešnika, ko v greh pade, v taistim smerčati pusti. O kratko nikar! on ga kliče, on ga vabi k pokori; pa to vabilo, to opominovanje k pokori ima po božji napravi tudi svojo mero in število, in še takrat ino le takrat, kadar je grešnik vsako vabilo in opominovanje zanemaril in zaverigel, takrat še le ga Bog kazni po zasluženju; torej tudi lahko mogoče, da nas Bog, ako še v stare grehe pademo, tudi nas več k pokori vabil in klical ne bo, od česar koj nadalje po kratkim odpočitku v

II. delu.

Sveti Antonin, Florentinski nadškof, je v svojih spisih pozabljivosti ohranil pripoved, ktera je v razjasnjenje drugiga dela današnje pridige po mojih mislih kakor nalaš.

Bil je, pripoveduje sveti škof, neki mladenec, pobožnih in premožnih staršev sin, kateri premišljeva je svete resnice, božji nauk pridno poslušaje, je rasel staršem v nar veči veselje; kakor na starosti, tako tudi na modrosti je prihajal pred Bogam in pred ljudmi. Ali kakorkoli je ta mladenec v vsih čednostih napredoval in tudi pred senco greha že kakor pred strupeno kačo bežal, se je le vender nagle in neprevidene smerti jako bal; zdihoval je k Bogu ter ga prosil, naj bi mu dan in uro njegove smerti razodel, de bi se prav pridno na njo pripravil. Mladenčevo molitev Bog usliši; pošlje mu svojiga angela, kateri mu govori rekoč: Ne boš se od tega sveta ločil, dokler ti ne pošljem treh napovednikov, in časa dovolj ne dobiš, se na svojo poslednjo uro dobro pripraviti. To angel izgovori in zgine, — Mladenec naznanila, de ne bo prej umerl, dokler mu ne bo smert trikrat napovedana, jako vesel, kaj stori? — Kaj stori? Začne prav dobre volje biti, razujzdano, pregrešno živeti. Dneve in noči preigra, pleše, nori, se gosti in nesramno vlačí. Starši viditi ta nagli spremen svojiga sina, ga opominajo, prosijo, svarijo, žugajo, spovedniki svoj glas vzdigujejo, tode on se vsakimu posvarjenju smeja rekoč: He! prej, ko me smert vlovi, bom lahko se vse popravil; sej me je tega angel zagotovil. — Slišimo, kaj vse sveti Antonin pripoveduje od tega mladenca? — Poda se on, govori sveti škof nadalje, neki dan iz svojiga domačiga kraja v bližnji terg nazaj, na dobro voljo. Jaha jo kar berzno po nekim gojzdu, ino glej! neprevidama iz neke šume razbojniki priderejo oropat ga; ranjen jo je komaj po svojim urnim konjičku odnesel. S kervjo oblit je v terg prisopiha in komaj smerti odide, ali vsiga tega ne porajta. Rane se mu v nekih dneh zacelijo, in on je dobrovoljec z vlačugami, kakor zgubljeni sin. — Za kratek čas neki dan pri lepim jasnim vremenu barko najame, povabi veliko prijatlov svoje baže, in že jo veslajo daleč od brega po širokim, globokim morju, kar nanagloma vihar vstane, morje razjezeno valove visoke, kot gora, goni, barko ziblje in potaplja; vse — vse se na persi terka, obžaluje svoje grehe — le nas mladenec, če ravno bled kot zid od strahu, se smerti ne boji, ker vé, de za njega še ni poslednja ura. Vihar utihne, morje se upokoji, ino srečno so očitovidni, smertni nevarnosti odšli. — Izmolzen dnarja in vsih trupelskih moči se mladenec priklati domu, pa kmalo tako nevarno oboli, de se v malo dneh spozna njegova bližnja smert. — Starši ga prosijo, duhovni ga opominjajo, zdravniki mu svetvajo, naj se za večnost pripravi, ker za njega zdravila na svetu ni; ali bolnik še vedno dveh napovednikov čaka, ki bi mu poslednjo uro napovedovala, akoravno mu je smert že na vratu

sedela in ga davila. Naglo se mu angel prikaže, in pred njim postoji, ter ga oistro pokrega, de nobeniga opomina ne porajta. Zdaj pa nobeniga odloga več ni, je angel djal, moráš umreti. Umirajoči mladenec začne angelu očitati, de mu ni obljube dopolnil. Angel pa mu pravi: Motiš se! ko si bil med razbojniko padel, je bil ta napad smerti prvi napovednik, — ko te je vihar po morju gonil in so te hotli valovi pogoltniti, je bil drugi, — in ta bolezen, ktere smertno moč sam v sebi čutiš, je tvoje smerti tretji napovednik. Zaničeval si naznanila zdravnikov, svarila spovednikov, staršev solze si v nemar pustil, in še hočeš utajiti, de ti obljubljenih napovednikov smerti poslal nisim? — Mladenec neizgrevan umerje.

Kakor je Bog tega mladenča po svojim angelu zagotovil, de ga ne bo iz tega sveta poklical, dokler mu ne pošlje treh napovednikov smerti, in ga še le takrat njegovi terdovratnosti prepusti, ko vsim trem napovednikom ušesa zamaši in mu zdaj nobeniga odloga k pokori več ne da; ravno tako ravna z vsakim grešnikom posebej.

Do nekiga določeniga števila mu pošilja svoje gnade v vsi obilnosti, ga vabi, ga kliče k pokori; tode babilonskiga keliha omamljeno sirotce je le prevečkrat gluho opominovanju gnade božje, in le takrat, kadar se je vsakimu opominu in vabilu k pokori terdovratno zoperstavilo in božji glas preslišalo; takrat ni pri njem nič več usmiljenja, nič več odloga. — Kakor imajo naši grehi, ktere je nam odpustiti pripravljen, tako imajo tudi njegove gnade, ktere je nam namenil, svoje število. Mislite torej nazaj, ljube spokorne duše! kako in kolikokrat že je vas usmiljeni Bog opominal, vabil, klical k pokori, kmalo z lepo, kmalo z gnado. Hočete, de vam nekoliko tega njegoviga opominovanja naštejemo, s katerim je on vas k sebi naklanjal, k pokori vabil? — Vsih teh gnad naštetih ino jih na široko popisovati, se jaz dans ne upam, ker bi bil na moč dolg, torej le poverhama ino skupno rečem: Grešnik! razdražena, nepokojna vest, ko te je koj nekaj v sercu zapeklo, ko si storil greh, glej! to je prvi opomin k pokori, ga le čutiš, slišiš ino ubogaš? — Nagla, neprevidena smert, ki zdaj tu, zdaj tam, neusmiljeno mori, maha na levo, maha na desno, in kar doseže, pokosi, se še celo med dobrovoljce na plesiše poda, ino tamkej mladenča zadavi, kakor se je ravno tukaj, sej bo komaj 7 let, prigodilo, ta in tem enaki žalostni zgledi — iz plesa v večnost iti — ni to vabilo k pokori? — Svete duhovne vaje, ktere je ne tolikanj daleč od vas vodil božje časti uneti, vašiga zveličanja željni misionar, so vam, plesavci, noge ustavile; vam, igravci, roke vstanovile, vam, pijanci, gerlo posušile,

vam, nečistniki, nesramni ogenj ugasile, vam, sovražniki, kamnito serce omečile, vam, nevošljivci, keršansko ljubezen unele, so vas, mlačne, njegove besede ogrele? — Toliko spodbudnih zgledov, lepih pobožnost, toliko bratranskiga posvarjenja, katero vse imate zdaj od te, zdaj od une plati, koliko je vse to božje opominovanje in vabilo k pokori zdalo pri vas? — Toliko šib, katere Bog nad nami poskuša, preobilna moča, preobilna suša, debela toča, krompirjeva kuga, grozdnja plesnoba, snetiyo žito, strašna kolera, grozovita vojska — niso te šibe vabilo k pokori — njegove gnade? — Če vsimu temu njegovimu opominovanju k pokori ušesa zamašimo in z odpertimi očmi tega viditi nočemo, kar slepec vidi, bomo mogli le reči, de Bog ni vsiga nad nami poskusil, nas sklicati k pokori? O ljubi moji! njegoviga vabila, njegoviga klicanja k pokori je tudi določeno število, in po zaverženim zadnjim vabilu, več ne vabi, več ne kliče.

Grešnik! ki si jo dans morebiti iz grešniga namena semkej udaril, se odtegniti pridnim varham, skerbim staršem storit to, kar v pričo njih le misliti bi že za greh imel, grešnik! kaj, ko bi te Bog tega greha ovarovati, dans zadnjikrat po meni, nevrednim hlapcu svojim, opominal, svaril, ti protil? — in ako se dans ne ukloneš, ne ubogaš, te tvoji terdovratnosti prepustil, te nikdar več ne klical, ne vabil? — Boš morebiti rekel, menih! straši s takim babjim modrovanjem otroke, ne pa kakih odrašenih ljudi, kakor de bi tvoja pridiga, tvoje vabilo k pokori dans bilo zadnje za nas; — tolikokrat že klicani, opominjani po starših, po spovednikih, po pridigarjih nismo ubogali; pa vender so nas še zmirej klicali, tudi v prihodnje bote še z lece kričali, ino mi bomo ubogali, če se bo nam ljubilo. — Kaj tako, prederznež! ti vedno hudoben, Bog ti pa neprenehama dober? — ti zmiraj grešnik, on pa zmiraj odpušavec? o to ne more biti, ker njegoviga vabila k pokori je določeno število, in ker nobeniga ne porajtaš, ampak vse zametuješ, se mora na zadnje tudi utruditi te klicati; ino v resnici reči ne moreš, de bi število tebi namenjenih gnad z današnjo pridigo doveršeno ne bilo, torej rečem: ako še dans njega glas preslišiš in se ne ukloniš, te morebiti tudi nikdar več k pokori klical ne bo.

Ko je hišni gospodar v svetim evangeliu o raznih urah, o tretji, šesti, deveti, enajsti na terg šel delavcov najet v svoj vinograd, je najdel zmirej druge, je zmirej druge najel, in kateri pervikrat klicani ubogali niso, jih ni več klical, ampak je najdel druge, je poklical druge, pravi sveti evangelist Matevž. 20. — Glejte! prvo vabilo je bilo za marsikake tudi zadnje. — Sodite zdaj sami, ker na toliko in toliko pridig, po katerih je vas Bog v svoj vinograd klical,

še ne ubogali, se le še poboljšali niste; sodite sami, koliko se je vam zanašati, de bi Bog dolžan bil, še vas klicati, ker vender iz svetiga evangelia vemo, de je delavce v svoj vinograd le en samkrat klical, potem pa družih iskal? Ali ne bom tadaj veljavno sklenil, de grešnik! današnja pridiga je tvoje zadnje vabilo k pokori? in če dans ne ubogaš, več klican ne boš?

Iz vsiga tega, kar smo slišali dozdej, menim ste dovolj prepričani, de Bog grešniku neskončniga števila grehov ne odpuša, de Bog njemu tudi neskončno gnad ne pošilja zdravit ga iz dušniga spanja; po njegovi večni napravi ima vse svojo mero ino svoje število. Spokornik! ki si stezo pokore nastopil, ne bodi neusmiljen do samiga sebe, ne bodi nehvaležin svojimu Bogu. Ne bodi neusmiljen do samiga sebe, ker prepričan, de Bog neskončno grehov ne odpuša, bi oponovljaje svoje grehe do samiga sebe nar divjiši bil, ter se pahnil radovoljno v večno pogubljenje; ne bodi nehvaležin svojimu Bogu, ker, ako si še dans njega glasu v prid ne oberneš in ga tako zaveržeš, si tako proti njemu nar černiši pregrehe nehvaležnosti kriv. Zahvali torej Boga, de ti je še svojo gnado dal, in podpiran po nji bodi stanovit in v pokori. Poklekni tadaj pred svojiga križaniga Jezusa ino skleni resnično, njemu zvest ostati, kakor spokorni Peter Abajlard, nekdej velik grešnik. Bil je Peter Abajlard zagreznjen v pregreho nesramnosti s svojo Lojzo, navezan tolikanj na njo, pa tudi ona na njega, de nista mogla eden brez drugiga obstati. Bog zbuditi ga, kaj stori? pošlje mu v spanju čudne sanje. Sprehajal se je v sanjah po živim peklu, ino gledal, kako v taistim ječe za zaveržene izdelujejo. Nekatere teh ječ so bile še komaj začete, nekatere so že precej na kviško molele, ino ena teh ječ je bila že tolikanj dodelana, de ji ni manjkalo do njeniga zgotovila, kot ena sama opeka. Praša Peter delavce: za koga bo pa ta ječa, ki jo tolikanj pospešno izdelujete? — Ta ječa, odgovori delavcov, hudičev eden, bo Petra Abajlardova; in kaj si hoče to, praša Peter nadalje, de ji ne manjka do njeniga zgotovila več, kot ena sama opeka? To hoče reči, odgovori delavec, de k številu grehov, ktere je Peter storil, manjka še le en sam greh, in ko ga stori, si bo zadnjo opeko na svojo ječo položil, jo dodelal, in bo v nji skoz celo večnost naš jetnik. — Merzel pot Petru po celim životu stoji, kri se mu uledeni, naglo se prebudi, ino sklene resnično tega samiga greha ne več storiti, de bi z njim ne dodelal svoje ječe v peklu. Bogato mehko oblačilo premeni brez odloga v ojster rasovnik, obilno jed in sladko pijačo v pičlo hrano, veselje v žalost, smeh v jok, igro v gorečo molitev, tolikanj serčno zdihuje po opravljeni spovedi

celiga svojiga življenja pred podobo križaniga Jezusa, de se nek dan njega leva stran odpre, iz nje kri pocuri in podoba spregovori: Peter! ta kri naj ti bo znamenje odpusjenja tvojih grehov, naj ti bo zastava tvojiga zveličanja.

Po vsim tem zagotovilu se še Peter vedno do smerti pokori, dokler srečno svojiga življenja ne sklene.

O grešnik! ali veš, kako stoji s tvojo ječo v peklju? ali veš, koliko opek ji še manjka, de bo ona dodelana? oh! morebiti kakor Petrovi ji manjka še le ene same opeke, s prvim greham je tvoja hišica dodelana. To dobro premisli, večkrat prevdari, posebno v skušnjavah in grešnih priložnostih, in zagotovim te, ako te je še kako resnobno premišljevanje v stanu predramiti, na potu pokore ohraniti, te bo gotovo to večniga pogubljenja rešilo. Amen.

V Šent-Petru blizo Gorice 1853.

Osemnajsto nedeljo po binkošti

o priložnosti, ko sim sveti križev pot blagoslovil in postavil.

Ogovor

pred postavljanjem svetiga križeviga pota.

Ni hiše na svetu, v kateri bi se razniga orodja ne potrebovalo; ni pa tudi mende nikjer po širokim svetu tako zanikerniga gospodarja ino tako vneymarne gospodinje najti, ktera bi se nar potrebnjšiga orodja ali z noviga preskerbeti branila, ali potertiga popraviti, stariga z novim zmeniti se kratila. — Ko bi bil jaz ljubi moji! kaka hišna gospodinja, eh! mnogo orodja bi vedil imenovati, naštet, ktero se v hiši in po hiši potrebuje, ino brez kteriga, tega ali uniga, se marsikako delo zveršiti ne da. —

Hoče, postavim, mati kaj raztegniti, kaj razvaljati, gotovo drugiga orodja potrebuje, kot če ima le kaj premešati; hoče kaj vročiga, kaj vreliiga urno popasti, ne sme po njem z golimi rokami seči, in ravno s to pripravo ali s tem orodjem, s katerim se spekline ovaruje, mende ni v stanu nobene zaplate na stergan rokav pripeti in všiti; — pa moj namen dans nikakor ni hišniga orodja naštevati, ali pa kaki materi očitati, de, ker tega ali uniga orodja pri svoji hiši nima, ino v sili za potrebo po njega k sosedu na posodo poskoči, de ona zavoljo tega dobra gospodinja ni, ali pa, de ima tako zanikerniga gospodarja, kteri za take hišne potrebe, za ktere matere, gospodinje nar bolj vejo, le premalo — za svoj tobak in pa za bokal le preveč skerbi. — Kakor mati v svoji notranji hiši mnogo orodja potrebuje, tako tudi hišni gospodar razniga imeti mora, de svoje poljsko delo opravi. Zemlja,

kakor le predobro veste, kar skušate vsak dan, se sama ne obdeluje; pa tudi človek z golimi rokami svojimi bi si grozno malo sadu iz nje pridobil. V splečevavno obdelovanje svojiga zemljiša potrebuje poleg krepkih rok in zdraviga trupla tudi razniga orodja, kteriga si je s svojim bistrim umam znajti vedil, ga že do visoke, pa vender še ne do zadnje stopnje svoje popolnamosti dognal, ino verh vsiga tega mu je dobri Bog v daljno zljajšanje še ljubo živinico dal, de je on njen gospodar, ino mu ona pri delu radovoljno služi.

Ino če tudi kak gospodar zavoljo majhnih dohodkov, slabih letin, starih dolgov, morebiti še celo podedovanih, dolgih bolezin, ktere marsikakiga do zadnjiga krajcarja slečejo, si še marsikakiga orodja poželi, skopuje, raji pri malim živi, kakor bi bahaje potrošal, de si le toliko prihrani, kar mu je v pripravo noviga, ali v popravo stariga orodja potrebniga; in če tudi že tako star je, de telo v dve gube nosi ino svojo težo s palico podpira, še zmirej skerbi, de nar potrebnišiga orodja v njegovi hiši ne primanjkuje, in če mu tudi pri preskerbitvi njega misel po sili po glavi blodi: saj si že star — saj tega dolgo potreboval ne boš — naj se tvoji mlajši več trudijo, de toliko prihranijo, kolikor bi jim v pripravo noviga in v popravo stariga hišniga ino poljskiga orodja dobro služilo, — se on vender taki skušnjavi premotiti ne da; ampak v sivi starosti je še tako skerbin za svojo hišo, kakor je bil nekdej v svoji mladosti; raji si častitljiv spomin pri svojim zarodu postavi s tem, de je vse potrebno preskerbel, v življenju v hišo pripravil, kakor de bi bil ošabno zapravljal, po kerčmah zapijal, po plesiših zavozil, z vlačugami pognal, ali pa skop, preskop bil tam, kjer bi bil mogel svojo mošnjo široko odpreti, in pa globoko vanjo seči.

Vse prav je to, ljubi očetje in ljube matere! de modro skerbite za vse potrebno orodje, ktero vam pri mnogih opravilih dobro služi, ker tega nikakor grajati ne smemo, de si svoje delo po raznim orodju zljajšujete, kolikor zamorete. — Pa preserčni moji! kakor ima vsaka hiša svojiga gospodarja in svojo gospodinjo, ktera modro skerbta za vse potrebno orodje, tako dobro za to, ktero se v hiši in po hiši rabi, kakor za uno, ktero jima zemljo obdelovati zljajšuje, pa tudi znotranje ino unanje snažnosti svoje hiše ne pozabita; ravno tako mora tudi vsak duhoven, kteri je dušno oskerbovanje kake čede, ktero so mu viši pastir, milostljivi škof, pasti izročili, prevzel, in je on zdaj njen oče, poskerbeti, de v tej hiši, kamor se ta čeda v Gospodovih dneh še posebno shaja, nobeniga potrebniga orodja ne primanjkuje, temuč de je ona ozaljšana, okinčena, z vsim potrebnim prevedena, vredno prebivališče Pastirja pastirjev, Gospoda našiga Jezusa Kristu-

sa, kateri je nas brez vsiga našiga zaslužnja iz gole ljubezni v svojo čedo poklical.

Kakor se pa v vsaki hiši od lesene žlice do svitliga omarja razniga orodja potrebuje, in ga skerbni hišni gospodar tudi pripravi; tako tudi vsaka hiša božja od glasnih zvonov z visociga zvonika nazaj do kropilnika razniga orodja potrebuje, kteriga poskerbėti, ali potertiga popraviti, ali stariga z novim zmeniti, se mora truditi ta, kterimu je ona v oskerbništvo izročena.

De so pa visoko častiti gospod dehant in fajmošter, kterim je oskerbništvo cerkve svetiga Petra ino vaše duhovno oskerbovanje izročeno, skoz dvajset let, kar vas pastirijo in so vaš pravi duhovni oče, poskerbeli, to meni priča ves kinč njen: čedni oltarji, blišeče svetilnice, svitli svečniki, in vsa njena vunanja in notranja snažnost; to glasovito priča od njih uneme ino snagoljubnosti, to priča pa tudi od vas, de ste jih vselej radi slušali, in de za božjo čast niste tolikanj skopi. Pa verh vsiga tega, kar so vaš duhovni gospod oče, se vé, z vašo djansko pripomočjo za slovesniši obhajo skrivnost božjih v to cerkev pripravili, se jim je vender potrebno zdelo, nov lep križev pot, namest stariga, le černo vtisnjeniga še v njo pripraviti, preden jih gospod zakliče po plačilo zasluženno. — Pa kje pomoči najti v pripravo tega noviga križeviga pota? Morebiti pri vas očetih ino materah, pri gospodarjih in gospodinjah, ki letas s tolikanj nadlogami obiskani sami ne veste, kako shajati, sebe in obilno družino pošteno prerediti? — Kje pomoči iskati in je najti? Morebiti pri vas, pri mladenčih in dekletih, ki si marsikak krajcar v potu svojiga obraza zaslužite, pa so si mende mislili: vse to je vam še — za godce premalo, de ta denar še v večim potu zapravite, kakor ste ga prislužili — za nove obleke, za posvetno gizdost. Kje pomoči iskati? Morebiti pri vas otrocih? pa vi si tako nič ne zaslužite. Kje tadaj pomoči iskati, de nov sveti križev pot namesto stariga v našo cerkev pripravimo? — Ko jim te in tem enake misli po glavi hodijo, in tudi ponočni počitek kratijo, se jim oglasi skriven dobrotnik, ki jim terdi, de hoče vse stroške na-se vzeti ino jim porok plačila biti. V zastavo svojiga poročstva jim ponudi ternjevo krono, terd lesen križ, tri žeblje ino pet kervavih ran. Kakor hitro je ta dobrotnik vašimu gospodu očetu njim nar dražji reči v zastavo dal, so se spravili kar urno na delo — so kupili — so zgotovili — ino vam dans očitno po meni pokažejo, kar vam je ta dobrotnik pripravil. — Ne vprašajte me, kdo je ta dobrotnik; meni je oistro prepovedal, ga imenovati ino molčati sim mu obljubil zvesto; tudi ga ne bom na ravnost imenoval, de svoje molčečnosti ne prelomim, le toli-

ko rečem: ker je človek, molite za njega že dans, ino vselej, posebno pa še za njega takrat prav serčno molite, kadar mu bo mertvaški zvon zadnjo pesem milo pel; takrat mu jo bo pa pel, kadar se bo po celi Šent-Peterski fari v sleherni hiši reklo: Umerli so naš — gospod Oče.

Na lastne stroške tega dobrotnika, se je nov sveti križev pot pripravil, kateri je bil na Parskim v velikim mestu, Monakovim umetno izdelan; od milostljivega prevzviženiga velikiga skofa našiga Frančiška Ksaverja je poterjen, de se sme v očitno počešenje po vaši cerkvi razpostaviti ino prišel je ta dan, o katerim tudi jaz k vam pridem, de te podobe v imenu matere katoliške cerkve blagoslovim z vsimi taistimi odpustki, ktere je ona kadaj obiskovavcam Jeruzalemskiga križeviga pota, kteriga je Jezus Kristus, krivično v smert križa obsojen, s taistim obložen, iz Pilatoviga dvora do gore Kalvarie med peklenskim veseljem vsih kervolokov ino med miloserčnim obžalovanjem in zdihovanjem vsih pravičnih storil, de je bil tamkej kakor nar grozovitniših puntarjev ali razbojnikov eden na križ obešen, dodelila, in vi ste gotovo zavoljo tega tako obilno se tukaj sošli, viditi to sveto delo dognano, priča biti blagoslova in te pobožnosti, zapomniti si jo globoko, de bi še čez leta ino leta od nje praviti vedili svojim mlajšem.

Snažna, čista, bakrena posoda, ki se po kaki kuhinji razobešena vidi in lesketa, čast dela skerbni, snagoljubni materi; osnaženo, očišeno, v red djano poljsko orodje hvali ino povzdiguje verliga gospodarja; tako tudi hvali ino povzdiguje svilla in snažna cerkvena priprava unetiga, božje časti polniga duhovna. — Ker pa nobeno orodje samo še ne dela, in ker le prav malo jih je, kateri bi sami od sebe brez vsiga poduka sleherni orodje tako rabiti umeli, de bi jim z njim delo spešno izpod rok šlo, mora mati svoji hčerki, oče svojimu sinu v djanju pokazati, v kaj in kako se to ali uno orodje v roke vzame, ino z njim vede; otroci pazijo na starševe besede ino jim v roke gledajo, kako se s tem ali unim orodjem obnašajo, sami poskušajo ino sčasama se ga tako privadijo, de z njim tako urno in srečno delajo, kakor starši sami. Dobriga poduka je torej treba in pa mikavniga zgleda od strani staršev, de se otroci s tem ali unim orodjem umno vesti navadijo; ravno tako menim, je treba dobriga poduka ino pa mikavniga zgleda od duhovske plati, kako se imajo verni vesti s tem ali unim cerkvenim orodjem, de jim bode po rabi njega duhovno delo — zmaga in premaga notranjiga poželjiviga človeka — urno, spešno od rok šlo. — Žalostna skušnja pa uči, de kolikanj dle, kolikanj bolj z jezo, serdito, sem ter tje še tudi s preklinjevanjem mešano, starši svo-

jim otrokam kako delo ukazujejo, in ako ga niso prav na tanko opravili, se nad njimi togotijo, ino jih prav po pasje ozmerjajo, tolikanj manj pri njih opravijo, tolikanj več jih za sprejemo kakiga nauka omotijo; kratek, določen, umu primerjen, z lepo besedo, krotko podan nauk več zda, kot pa poln vihranja, jeze in preklinjevanja; torej bo tudi moj nauk, kako se mora sveti križev pot obiskati, jako kratek, tako po domače dan, de ga bo lahko vsak otrok razumel, zapomnil in se pri slehernim obiskovanju po njem z velikim duhovnim pridam ravnati zamogel; torej pazite:

Sveti križev pot se imenuje pot; pota pa mi ne storimo, ako zmirej na enim kraju tičimo; torej tudi kar lahko razumite, de bi vi svetiga križeviga pota ne obiskali, ako bi vedno na enim kraju nepremakljivi ostali. De kak pot storimo, je potreba svoj prostor premeniti; de tedaj sveti križev pot obišemo, je treba svoj prostor premeniti, ali od štaciona do štaciona iti. Kadar je gnječa po cerkvi, kakor postavim dans, je nemogoče, de bi se vsi, ko bom štacione blagoslavljal za mano mešali ino stiskali; ob taki stiski je zadosti, de se le jaz premaknem, ali pa tisti duhoven, ki ga bo vodil, vi vsi vprični pa se proti podobam ozirate in tako le v duhu greste od štaciona do štaciona. De se je od table do table premakniti treba, opomnim le zavoljo tega, de bote vedili kako se obnašati, ko ga bote sami, natihama, postavim, kako nedeljo ali pred ali po službi božji, vi domači pa, ki ste tukaj okrog cerkve, posebno vi, ki ste kaj bolj imenitniga stanu, ko vam ni treba pri pekljivim solncu se cvreti ino peči, vi rečem, ki bolj zložno življenje od terdodelavniga kmeta imate, tudi kar lahko kak delavnik, s pridam obiskali, rečem, de je potreba od štaciona do štaciona se premakniti, in nikakor ni zadosti, v stolu sloneti ali sedeti.

Nar poglavitniši reč pa, ljubi moji! pri obiskovanju svetiga križeviga pota je premišljevanje terpljenja Gospoda našiga Jezusa Kristusa. To jako potrebno premišljevanje Jezusoviga terpljenja si pa zljajšati zamorete taisti, ki brati znate, de se kakih bukvic, ki sveti križev pot v sebi imajo, in so od kakiga škofa poterjene, poslužite, in to, kar v taistih berete, v sercu premišljuje, kakor tudi, de še večji občutleje obudite, svoje oči na štacione obračate. Kteri pa brati ne znate, se vé, de se tudi nobenih bukvic poslužiti ne morete; vam, ljubi moji! pa, ki je vas nar več tacih, je zadosti, de se k štacionam pobožno podaste, s svojimi očmi pri malanih podobah zastanete in tamkej zagledate, kaj, kako in koliko vaš ljubeznjivi Zveličar za vaše grehe terpi, de takrat svoje serce k usmiljenju in ljubezni do Jezusa užgete, čez svoje grehe pa žalujete, kteri mu to težko butaro nakladajo, in

terdno sklenete, greha ne delati več, kateri je edini vzrok Jezusoviga toliko britkiga terpljenja. Gotovo je in ostane, de lože je zmirej iz kakih bukvic brati in potem premišljevati, kakor pa le iz podob svojo domišlijo rediti ino žlahtne občutleje budit; torej tudi od te strani šole jako koristijo; ne zanemarite torej starši, svojih otrok pridno v taisto pošiljati, privošite jim iz serca to, kar vam privošeniga in dodeljeniga ni bilo.

Po obiskovanju vsaciga štaciona se po neki pobožni navadi en očenaš, ena češenasimaria, ino enkrat čast bodi Bogu itd, o sklepu pa še šestkrat to odmoli. Tudi ni bistveno potrebno, de bi se ta molitev in to premišljevanje kleče opraviti moglo; tode vender nespodobno bi bilo, premišljevati skrivnost Gospodoviga terpljenja ino zraven ošabno stati, ali pa v klopi, kot v kerčmi pred temi podobami, z rokami brado podpirati, ali pa se s taistimi za ušesimi čehljati.

Vsim taistim, ki tako pobožno, skesano štacione svetiga križeviga pota obišejo, in Kristusovo terpljenje premišlujejo, sveta mati katoliška cerkev vse taiste odpustke dodeli, kateri so kadaj od Rimskih papežev obiskovavcam Jeruzalemskiga križeviga pota dodeljeni bili, kateri odpustki se zamorejo zadobiti za se in za duše v vicah. Menim, de imate zadosti jasen zaumen od odpustkov, ino prepričan sim, de veste, de odpustek večniga dolga ne odpuša, ampak le časne kazni, in de mora obiskovavec svetiga križeviga pota v stanu posvečujoče gnade božje biti, ako se hoče odpustkov vdeležiti.

Ker smo tedaj nar potrebnši nauk od vredniga obiskovanja svetiga križeviga pota zaslišali tako kratko, kakor mo-goče, pa pojdimo obiskat ga!

Pridiga

po

postavljanju svetiga križeviga pota.

O vi vsi, ki po potu mēmo greste,
pomislite ino glejte, če je kaka
bolečina tolika, kolika je moja
bolečina. Jer. žal. p. 1, 12.

Sveti križev pot, ljubi moji! kteriga je vam imenovani dobrotnik na svoje lastne stroške pripravil, je vam zdaj po meni nevrednim sinu svetiga Franciška po menitvi svete matere katoliške cerkve veljavno blagoslovljen in postavljen z vsimi taistimi odpustki, ktere je ona kadaj obiskovavcam Jeruzalemskiga križeviga pota po materno iz serca dodelila; in če je vaša cerkev že sama na sebi, prostorna, snažna in lepa, je zdaj po novo postavljenim ličnim križevim potu še veči povzdigo dobila tako, de se mora vam samim, ako se po nji ozrete, serce veselja smejati. — Veliko duhovnih dobrot in dobičkov je v novim križevim potu skritih; le po večkratnim ino zraven tudi vrednim obiskovanji bote pa dokopali do tega, kar je v njem skritiga ino vašim očem nevidniga. Če ni treba lačniga prositi ino pred njega poklekovati, de bi se k mizi z dobrimi jedili obloženi usedel in zajel, žejniga, de bi se pred merzlim studencam stoječ pripravil piti; menim, je tudi nepotrebno, veliko besedi zgubljati, vas na široko in dolgo opominati, de večkrat semkej pritečete, ino Jezusa na britkim potu njegoviga terpljenja obišete. Lačniga zajeti, kaj ne? prigajna lakot, žejniga piti priganja žeja, ino vas — vas morajo priganjati večkrat sveti križev pot obiskati imenitni, veliki dobički, ktere vi iz njega imeti zamorete. Ktere duhovne dobičke vse, ve bogoljubne duše, iz vredniga in večkratniga obiskovanja svetiga križeviga pota zadobivale bote, teh vsih jaz ob kratkim naštetí ne morem; le toliko vem in

pa za gotovo povem, de za vsako dušno rano tukaj zdravilo najdete: naj bo za napuh, naj bo za prevzetnost, naj bo za nevošljivost, naj bo za pijanost, naj bo za nečistost, naj bo za to, naj bo za uno dušno rano. Ko so te in tem enake pregrehe po Laškim med ljudstvom neusmiljeno gospodinile in vsako čednost vtapljale, jih je zveličani pater Leonard a portu Mavricio s svetim križevim potam zajezel in zabranil; goreče je opominal grešnike ter nagovarjal se spomniti Jezusoviga britkiga terpljenja kakor nar gorsiga pripomočka zoper vsako pregreho; ino v resnici, kodarkoli se je ta pobožnost vpeljala in se tako opravljala, kakor sim v nagovoru pred postavljanjem ob kratkim opomnil, je hudobija jenjala ino nji nasprotna čednost pricvetela. — Neovergljivo znamnje nevredniga obiskovanja svetiga križeviga pota pri vas bo: če bo še vedno tolikanj prepira, vjedanja, jeze, togote, kletvinje, morebiti še celo prelomljenja zakonske zvestobe med možmi in med ženami kot dozdej; neovergljivo znamnje nevredniga obiskovanja svetiga križeviga pota pri vas bo: če bo še tolikanj pijančevanja, nesramniga znanstva, ponočniga klafarskiga petja, toliko prevzetne gizdosti pri tolikim uboštvu, toliko pajčjiga oblačila na glavah toliko redkiga, de skoz njega luknice lahko muhe skoz in skoz švigajo; če bo še tolikanj nespodobniga zadržanja v cerkvi, tako malo pošteniga govorjenja med delam in kadar po potu greste kot dozdej; če bo še tolikanj listiga hudičeviga plesa, kot ga je bilo še zdaj, ko je nam Gospod Bog s sušo protil, in namesto bogate jeseni jako pičel pridelk za tolikanj hudobij v pokorilo dal; rečem, če bodo te pregrehe se še zmirej med vami kazale, bo znamnje, de svetiga križeviga pota ali celo nič ali pa nevredno obiskujete. Če pa nasprot teh pregreh pri vas zaslediti ne bo, bo očitno znamnje, de ga vredno obišete.

Velik, nad vse velik dobiček, kateri vam bo iz vredniga obiskovanja svetiga križeviga pota zviral, so nadalje sveti odpustki, katerih je na njega obiskovanje več popolnoma, kakor tudi veliko nepopolnoma dodeljenih, in ktere vse z enim samim obiskovanjem za-se in za duše v vicah zadobiti zamorete, ako ste le v stanu posvečujoče gnade božje. Glejte! z odpustki za-se poplačate Očetu nebeškemu tiste dolgove, ktere bi njegovi tanki pravici še ali na tem svetu ali pa tamkej na unim, v vicah poplačevati mógli; z odpustki za duše v vicah pomagata pa njim, de bodo one rešene strašniga terpljenja vic ino šle urno gledat ino vživat Boga na vekoma. In kako bodo zdaj te dušice po vas rešene strašniga terpljenja vic; pred sedežem milosti božje prosile za vaš časni ino večni blagor? — Ljubi moji! ni le to zadost imeniten dobiček, kateri vas mora priganjati večkrat pred te podobe pri-

teči? Vas le želja, kaj pridobiti, goni čez hribe in doline, pri lepim in slabim vremenu tako, da ne porajtate ne na žejo, ne na lakot, ne na trud, kolikanj več vas še le mora želja gnati si duhovnih dobičkov pridobiti? — De še ob kratkih kakih dobičkov opomnim, le rečem, da s terpljenjem Jezusa Kristusa se bote zamogli nar bolj tolažiti v svojih revah, križih in težavah, posebno še letas, ko je nas Gospod Bog poljubil z marsikako šibo: spomladi s spreobilno močo, poleti s preobilno sušo kakor tudi z debelo točo, in, kakor zdaj jesen kaže, s pičlo letino; pa pogledajte! tudi Sin človekov ni imel ničesar; v revšini je bil rojen v bornim hlevu med neumno živino, v revšini je živel, reven, nag je na terdim lesu vso svojo kri prelil za odkupljenje naših duš; — s svetim križevim potam se bote zamogli vsaciga greha varovati, in se tudi v vsaki čednosti utrditi. Hočeš, o človek! pravi sveti Bonaventura, od čednosti do čednosti prihajati, premišluj vsak dan terpljenje Jezusovo, ker nič tvoje duše tako močno ne povzdiguje, kot ravno premišlovanje tega terpljenja.

Vsi ti imenovani ino drugi neimenovani duhovni dobički svetiga križeviga pota bodo zvirali pa le tem, kateri ga bodo vredno, skesano obiskali, in premišlovali Jezusovo britko terpljenje; kateri bodo pa le s svojimi očmi zijali po teh podobah, in bo njih serce merzlo ostalo, nobeniga usmiljenja s terpečim Jezusom ne občutilo, za te bo iz svetiga križeviga pota malo, ali celo nič duhovniga prida in sadu. Tem in tem enakim moram pač s prerokam Jeremiam reči: *O vi vsi, ki po potu memo greste, pomislite ino glejte, če je kaka bolečina tolika, kolika je moja bolečina.* — Ker tedaj nekteri malo ali tudi celo nobeniga duhovniga dobička iz obiskovanja svetiga križeviga pota ne posnamejo, hočemo dans nekoliko pomisliti: *Kaj je vzrok malovredniga obiskovanja svetiga križeviga pota, ter se hočemo zraven tudi učiti, ga vredno obiskati.* To je zapopadek mojiga današnjiga govora in vaše dobrovoljne pazljivosti.

Speljava.

Pervi vzrok, zakaj sveti križev pot tako malo, ali celo nobeniga duhovniga sadu pri tolikanj kristjanah, ki pred njega poklekavat hodijo, ne obrodi, in od njega tako merzli grejo, kot so pred njega prišli, je po mojim mnenju ta, ker sami pri sebi mislijo in pa tudi govorijo tako: *To terpljenje Jezusovo je še davno, davno minilo in se zdaj vpricho nas ne godi.* — Res je, ljubi moji! minilo je že davno to terpljenje, in 1820 let je že od tega, kar so nehvaležni Judje v hiši

Pilata iz polniga gerla kričali: *krišaj ga, krišaj ga!* Luk. 23, 21. ino s svojim upitjem, ko je že vender nekaj usmiljenja z njim imel, ga tolikanj zmotili, de je iz človeškiga strahu v njegovo smert privolil. Pa preserčni moji! kolikor davno je že tudi od tega, se vam le vender to, kar se je takrat z ljubim Jezusam godilo, v podobah svetiga križeviga pota živo pred oči postavi tako, kakor bi se ravno zdaj pred vašimi očmi godilo. — Vem, dobro vem, de človeka to, kar se vpričo njega godi, bolj gine, mu serce globokeji presine, kot kaka žalostna prigodba, ktera se je na kakim drugim kraju, daleč od nas, ali pa davno pred nami primerila. Če nam pa vender kdo s svojim zgovornim jezikam, s pripravnimi, mikavnimi besedami vse okolišine te žalostne prigodbe natanko dopoveduje, se nam revež, kterimu se je ta ali una nesreča naključila, globoko v serce zasmili, če ga tudi terpeti ne vidimo; ko bi nam pa še ta človek vse, kar se je z unim nesrečnežem prigodilo, na kakih podobah zmalano pokazal, nam s perstam po podobi vlekel, ino zraven z milim glasam pravil: glejte, vidite, tako le se je vse prigodilo, se nam bo dozdevalo, ako nismo kamnitiga serca, de smo sami vsiga tega njegoviga terpljenja priča, to nam bo serce omečilo, mi bomo z njim čutili, z njim terpeli. — Mislmo si: brat je brata umoril. — Le zaslišati to žalostno novico, desiravno nismo zraven bili, je zadosti, serčno žalovati za ranjcim. Ko bi pa nam kdo ne le samo z besedo dopovedoval, de je brat brata umoril, ampak tudi v podobi zmalano kazal, kako ga je gerdun v zatišju pričakoval, iz šume na njega planil, z nožem prebadal, s kolam po njem mahal, dokler mu ni čepine razpil in ga usmertil, o! kteriga serce bo pri zagledu tega zmalaniga žalostniga prigodka neobčutljivo ostalo? — kdo ne bo tako rekoč v duhu vidil, kako je ranjki svojiga lastniga brata prosil, roke povzdigoval, mahlejev, ktere je prejemal, sam v sebi ne občutil? — kteriga oči se ne bodo v solzah topile, desiravno ni vidil, kako je gerdun po njem mlatil?

Podobe nam počitijo to, kar ni pred nami ino zagledati podobo je toliko, kot to, kar podoba pred oči stavi, vprično gledati; torej nam tudi podobe svetiga križeviga pota to pred oči živo postavljajo, kar se je z ljubim Jezusam nekda j na veliki petek proti gori ino na gori Kalvarii prigodilo, kakor bi se zdaj pred nami godilo.

De ne bo tedaj obiskovanje svetiga križeviga pota suho za vas, brez vsiga duhovniga prida in sadu, prav pazljivo na podobe ino na vse druge okolišine glejte, ktere so na tabli zmalane, ino si vse to tako živo pred oči postavite, kakor bi se vpričo vas ino ravno zdaj vse to godilo, ino me-

nim, ako bote tako z Jezusam hodili in ga spremljevali po tem britkim potu, se vam bo dozdevalo, viditi, de vse to, kar je on takrat terpel, zdaj terpi, vpričo vas terpi, ino vi gledate, kako terpi; pred očmi vam bo migljajal ljubi kervavi, s ternjem kronani Jezus, kako to nedolžno jagnje svojih ust ne odpre, ko Pilat nar krivičniši sodbo čez njega zgovori rekoč: *Vzemite ga, ino storite z njim po svoji postavi*: Jan. 18, 31.; kako on kralj nebes in zemlje brez godernjanja in besedovanja to obsodbo sprejme in težki križ na rame vzame, ki ga kervoželjni Judje z vso naglostjo napravijo, de bi jim po tolikanj mahlejih, ktere je pri bičanju prejel, po toliki zgubi kervi pri kronanju, ves oslavljen prej ne umerl in oni tega peklenskiga veselja ne imeli, na križu ga umoriti; — vidilo se vam bo, kako rabeljni to krotko jagnje zmerjajo, preklinjajo, suvajo, bijejo in kričijo: le naprej, le naprej, in ker zavoljo slabosti le naprej ne more, ga zdaj ta za uho udari, uni v rebra dregne, tretji za lase pocukne, četerti z nogo sune, peti verv, s ktero je bil privezan, zdaj na levo, zdaj na desno vleče; — ker pod toliko težo omaguje ino prvič, drugič, tudi tretjič pade, ga zopet neusmiljeno vzdigujejo, mu težki križ nakladajo; — dozdevalo se vam bo, kako so ga zadnjič na goro Kalvario več privlekli, kot je sam priti zamogel — kako so ga tukaj neusmiljeno na tla trešili, mu prisušeno suknjo s presvetiga života tergali, de mu je presveta rešnja kri iz toliko ranic pocrela, kolikor je poprej mahlejev prejel — kako so se zdaj ti trinogi vsi v urnosti prekosovali, eni mu roke vsak k sebi vlekli, drugi žeblje tje molili, tretji kladvo ponujali, četerti kleše pripravljene imeli žeblje zakerniti — oh! jaz menim, človeku, ki občutljivo serce v svojih persih nosi, to zmalano gledati, je toliko, kot samimu vpričo biti, ino s svojimi lastnimi očmi gledati, s svojimi lastnimi ušesi slišati, kako so ljubimu Jezusu kosti pokale, kako je kladvo odskakovalo in se njega jek razlegal; kako so hudobneži divjiga veselja polni, Jezusa na križu obešeniga viditi, poskakovali, z rokami ploskali ino noreli — pravični pa polni serčniga sočutja za njim britko jokali. — In vse to Kristusovo terpljenje, glejte! sveti križev pot v teh štacionih pred oči postavlja.

Če pri pogledu teh muk nobeniga usmiljenja z Jezusam ne občutite, vam te muke nobene solze iz očeš ne iztisnejo, vam moram pač s svetim Jeronimam reči: *Vse stvari terpijo z Jezusam križanim: solnce otemni — zemlja se stresa — skale pokajo — zagrinjalo v tempelnu se razterga — grobi se odpirajo — le človek, zavoljo kteriga on terpi, je neobčutljiv, ne žaluje z njim.* — Če torej pri pogledu Jezusovih muk v teh štacionih zmalanih, merzli, terdi, neobčutljivi osta-

nete, ste slabši od nespametnih stvari, ktere ne vida, ne sluha, ne čutila nimajo, ino vender na dan njega smerti za njim žalujejo. Si bote li pustili reči, de nosite v persih svojih kamnito, divje, tigrasto serce, ktero je terši od marmeljna, merzleji od ledu, kteriga ne gine toliko terpljenje? — O jaz upam, zanesem se, de živo čutljivo serce v persih imate, ktero se pri zagledu teh muk britko razjoka, ktero z njim terpi, z njim popotva po tem žalostnim potu, mu s svojim sočutjem težki križ odnaša. — Prav ljubi moji! tako, ino jaz vas zagotovim, ako bote s tolikim sočutjem Jezusa po tem britkim potu njegoviga terpljenja spremljevali ino njegove muke premišljevali, de obiskovanje svetiga križeviga pota ne bo suho za vas, temuč vam bo obilno duhovniga sadu obro-dilo, vas bo v vsaki čednosti ohranilo, in ako ste grešniki, vam bo pripomoglo iz grešnika stanu vstati k življenju gnade božje. V poterdilo tega naj velja zgled, kteriga vam tukaj tako podam kakor ga berem.

Zlahtni gospod Hildebrand je bil od nekiga drugiga gos-poda ravno tako zlahtniga plemena, Bruno po imenu, silno razžaljen; v svoji jezi priseže Hildebrand se nad Brunotam zmaševati. Razkačen kot modras se neki dan na pot poda, po katerim bi mogel Bruno priti in v zatišju hoče pričakati svojiga razžalnika, nad kterim misli si svojo jezo z mečem ohladiti. Pa ta njegova pot ga pelje memo neke kapelice, ktera ravno odperta stoji, in ker se mu po njegovih mislih tolikanj ne mudi, vanjo stopi, in bistro ogleduje table, po-dobe, ktere so po nje stenah razobešene bile. Bile so pa tri podobe, po kterih se je še posebno oziral, od terpljenja Gospoda našiga Jezusa Kristusa. Na prvi tabli je bil Jezus zmalan, ves raztepen, odet od Pilata z razterganim, šker-latastim plajšem z napisam: *kadar je bil preklinjan, ni klet*. Druga podoba je pred oči postavljala Jezusa, kako je k ste-bru privezan, od beriških hlapcov neusmiljeno bičan, in pod njo napis: *kadar je terpel, ni žugal*. Ino na tretji tabli je bilo zmalano, kako so Jezusa Kristusa na križ pribili, povz-dignili ino na njem umorili, ino spodej so stale besede zapi-sane: *Oče! odpusti jim, sej ne vedo, kaj delajo*. — Ogled teh treh podob terpljenja Jezusa Kristusa mu je globoko v serce segel; od nevidne moči gnan pred podobe poklekne, zdihuje, moli, in kakor sneg kopni, ino led se taja, kadar ljubo solnce izza gor prisije, tako tudi zgine, jeza po žarkih gnade božje iz serca razžaljeniga Hildebranda. Ves preroben, vstane, gre svojimu sovražniku naproti, pa ne več z mislijo umoriti ga, marveč ga priserčno objame, mu vse iz serca odpusti, ino v prihodnje neločljiva prijatla postaneta.

Glejte! kakor se je zelene jeze polni Hildebrand po ogledu ino premišlovanju podobe križaniga Jezusa spreobrnil, sovražniku odpustil; ravno tako bodo tudi grešniki, naj si bodo te, naj si bodo une ločine, po obiskovanju svetiga križeviga pota, in po premišlovanju Kristusoviga terpljenja v teh štacionih zmalaniga spreobrnili ino spokorili, iz krivičnih pravični kristjani postali, kar je gotovo jako imeniten sad, kateri pricveti tem, ki tako živo Kristusovo terpljenje v teh podobah premišluje, kakor bi se vpričo njega godilo, desiravno je že davno minilo.

Drugi vzrok, zakaj sveti križev pot tako malo duhovniga prida pri tolikanj kristjanih obrodi, je ta, ker nihče ne pomisli: *kdo terpi, koliko terpi in za koga terpi.*

Kdo terpi. — Kdo terpi? Sama druga božja oseba v presveti Trojici, ki se je v času včlovečila, edinorojeni Sin Očeta nebeškiga, Jezus Kristus terpi; ino terpi toliko, de tega terpljenja noben jezik zgovoriti, nobeno pero popisati, noben um zapopasti, nobeno serce zadosti občutiti ne more. — O! on je zaničevan ino nar zadnji med ljudmi, mož v bolečinah ino skušen v terpljenju, pravi prerok Izaia 53, 3. — Ja mož — kralj je on bolečin in terpljenja, ino njegova kraljeva hiša, v kateri tolikanj terpi, je gora Kalvaria, njegov sedež je križ, njegov škerlat je kri, njegovo žeslo so žebliji, njegova krona je bodeče ternje v venec zvito. Terpi tukaj na vsih udih: na glavi, na očeh, na ušesih, na ustih, na vratu, na plečih, na ramah, na nogah, na celim životu; terpi na vsih dušnih močeh; na umu in na spominu, terpi v svoji materi ino v svojih učencih, v zlahtnikih ino v prijatlih. Če verujemo, kar nam neke pobožne dušice, svetnice pripovedujejo, ki terdijo, de jim je razodeto, je Jezus, de je nas večniga pogubljenja odkupil ino z Bogam spravil, 62,000 solz potočil, 97,305 kervavih kapljic na oljski gori spotil. Pri bičanju je 6,666 šib prejel, zaušnic 110, mahlejev na vratu 120, na glavo 85, v trebuh 38, na pleča 62, na rame 40.

Nadalje: ostudnih pljunkov je bilo na njegovo sveto lice splunjenih 32; na usta je bil udarjen 30krat, 170krat je bil z nogami zasuvan, za lase 300krat pocukan. Ni še konec: pri kronanju je 300 ternjev njegovo presveto glavo prebodlo ino iz toliko luknjic njegova presveta rešnja kri lila, s težkim križem obložen je od Pilatoviga dvora do gore Kalvarie 321 stopinj storil. (Stanishurst.) — Ino tukaj, na gori Kalvarii, je le konec njegoviga terpljenja? — O ne, — tukaj terpi na svojih presvetih rokah ino nogah, ktere so mu s žebliji prevertane, terpi na herbtu, ker po toliko šibah razmesarjen na terdim lesu tiči; terpi na usesih, po katerih toli-

ko preklinjevanja sliši; terpi na očeh, s katerimi toliko zasmehevanja vidi; terpi na jeziku ino na gerlu, ker se pritoži: *šejin sim*; terpi na svoji duši, ker kakor Bog prevede, de njegova presveta rešnja kri bo pri tolikanj kristjanih zgubljena.

Kristjan! če po tem potu memo greš ino kaj pomisliš: so li večji bolečine od bolečin, ktere terpi edinorojeni božji Sin, Jezus Kristus? ino pri zagledu njih si li v stanu se solz zderžati? — pa če ti tvoje serce še žalosti ne poka, ti mora počiti, ako pomisliš, za koga on toliko neznanih bolečin terpi.

O ne vprašaj, za koga on toliko terpi, ker terpi za-te, o grešnik! Ne reci, sej nisim jaz sam, sej jih je nebrojno število še večih od mene na svetu. — Če jih je tudi, le vendar Jezus za-te terpi, ino sveti Bernard pravi, de, ko bi bil ti sam ino edini grešnik na svetu, bi bil Jezus vse to za-te prestal ino preterpel. — O kako velika ljubezen je to! mora biti li ljubezen večji od te, če kdo da svoje življenje za svojiga brata? — Ino glej grešnik! Jezus je dal vse, je terpel vse, de le ti živiš. O sramovati se moraš, ako pri zagledu njegovih neizrekljivih muk v tem križevim potu zmalanih ne pomisliš: *kdo terpi, koliko terpi in za koga terpi. On je bil ranjen, govori prerok Izaia 53, 5. 6. zavoljo naših grehov, raztert zavoljo naših pregreh: zavoljo našiga miru je terpljenje na njem, ino z njegovimi progami smo ozdravljeni. Mi vsi smo kakor ovce zašli, slednji se je na svojo pot obrnil, ino Gospod je pregreho nas vsih na njega vergel.* Ino ljubi moji! ta pregreha tvoja, ta pregreha nas vsih ga je stala toliko terpljenja, kolikor ti ga je v svetim križevim potu pred oči postavljeniga. O premisli to ino spomni se, de tolikokrat to terpljenje na Jezusu oponavljáš, kolikorkrat zadovoljno, premišljeno greh dopernašáš, ino kolikorkrat to terpljenje s sercam premišluješ, tolikokrat ti Jezusu težak križ, kot Simon Cirenejic odnašati pomagaš.

Daljni vzrok, zakaj sveti križev pot tako malo duhovniga sadu obrodi, je prazni človeški strah ino ljudska zamera pri posvetnjakih, ker se marsikaki bojijo, ljudem v zobe priti, ino za svetnike ali svetnice razglašeni biti, ako bi se ob nedeljah ino zapovedanih praznikih ali pred sveto mašo, ali po sveti maši, ali pred keršanskim naukam ali pozneje pred temi podobami zamudili.

V ta razdel spada posebno ženski, v svetim pismu imenovan tudi pobožni spol. Ženske naj si bodo stare, naj si bodo mlade, so jako občutljiviga serca, pa tudi tako omahljive volje; zdaj se ti bodo jokale, de boš menil, treba je globociga verča njih solze prestreči, zdaj se ti bodo zastonj smejale, kakor bi bile obdivjale. Takim omahljivkam se le

nekoliko posmejati, zavoljo te ali une pobožnosti, katero opravljajo, je zadosti, de ti jo hipama opustijo ino tudi pripravne so zdaj z Jezusam zdihovati, zdaj z Judi upiti: na križ z njim; — zdaj svete zakramente prejemati ino goreče moliti, zdaj povabljenje se na plesišu kar urno v kroge vertiti; — zdaj so ti toliko svete, do boš rekel, gorke bodo šle v nebesa, zdaj so ti tako pohujšljive, razberzdane, zrele za pekla dno; — zdaj so ti pobožne, ker uneti pridigar tako priporoča, zdaj so ti vse pozabljive, ker svet tako hoče. — Ali modri Sirah pravi: Nespametni se ti kakor mesec spreminja. Ekl. 27. 21. — Ker ste ženske ve v resnici bolj mehkega, bolj občutljiviga serca kot možki, vas hočem posebno njim v spodbuden zgled postaviti; torej rade hodite, večkrat pritecite pred te podobe, ino ako se bodo kaki fantalini zavoljo vaše pobožnosti iz vas norca delali, se vam posmehovali, vas svetnice klicali, ne porajajte na to; zmirej bo lepše slišati, de vam pravijo: svetnice ste, kakor pa, de bi jezike stegovali ino rekli: ponočne uhajavke, nesramne vlačuge, neugnane pometavke plesavnic ste. — Se niso le iz Jezusa hudobneži norca delali? Le za svojim križanim ženinam hodite, morebiti tem zasmehovavcam z vrednim obiskovanjem svetiga križeviga pota tudi to gnado sprositi, de se spreobernejo ino poboljšajo, sčasama tudi vas same nasledovati začnejo.

Predolgo bi se mudil, vašo poterpežljivost bi utrudil, ako bi vam hotel vse vzroke naštet, zakaj sveti križev pot tako malo duhovniga prida pri tolikanj kristjanih obrodi; nar pglavitniši vzroke sim vam naštel, odpravite te, ino obilni sad vam bo iz svetiga križeviga pota pricvel in dozoril.

Veliko terpi ljubi Jezus, kakor nam je zmalano v podobah svetiga križeviga pota, pa ljubi moji! terpi li Jezus sam? ali morebiti še kdo drugi z njim? Njegovo terpljenje ni le končano z dvanajstim štacionam, kjer je svojo glavo nagnil, svojo dušo izdihnil v roke svojiga Očeta nebeškiga? Ino v znamnje gotove smerti njegove, ni li vojak pridirjal s sulico, njegovo stran prebodel, oserče presunil, iz kteriga je voda in kri tekla? Zakaj ima sveti križev pot 14 štacionov? — O ljubi moji! od kar je bil ljubi Jezus na oljski gori kakor razbojnik vjet, ino v hiši Pilata kakor hudodelnik obsojen v smert križa, se ni ločila od njega, Maria, mati njegova; povsod ga je spremljevala, pod križem je stala, z njim terpela, in se ni vernila, dokler niso njegoviga presvetiga Telesa s križa sneli, nji v naročje položili, ga od ondot, ko je njegove presvete rane z nar britkejšim sercam premišlovala, z neko sveto silo pobožni učenci spodobno vzeli, z duhtečimi mazili polili ino v grob položili; zavoljo še dvoj-

niga prenašanja Jezusoviga mertviga telesa po dvanajstim štacionu sveti križev pot 14 štacionov ima.

Če smo pri obiskovanju svetiga križeviga pota s toliko terpečim Jezusam žalovali, njegovo terpljenje premišlovali ino spoznali, de ni večiga terpljenja od tega, kteriga je on terpel, si moramo tudi misliti, de še nobena mati ni nikdar nikoli toliko terpela, kolikor je terpela Maria, mati njegova. Ino ravno dans obhajamo z materjo katoliško cerkvijo praznik Marie sedem žalost. Nam prav razvidno pokazati, koliko je Maria terpela, jo nam malarji malajo na mnoge viže. Kmalo jo nam pred oči postavijo s sedmerimi meči v persih zasajenih; kmalo z enim samim mečem, z žalostnim obličjem, po katerim se debele solze udirajo; kmalo brez vsiga meča — pa z nar ojstrejšim — z mrtvim Jezusam v naročju.

Gotovo je, de otrokovo terpljenje ino bolečine, so tudi materne bolečine in terpljenje, ino mater obžalovati je toliko, kot sina obžalovati. — Če nam Jezusovo terpljenje obžalovati veliko pripomore h keršanski popolnomasti, nam bo tudi Mariino terpljenje premišlovati k taisti pripomoglo; Marii bo to jako dopadlo, ino ona nam bo z njo žalostnim od ljubiga Jezusa vse sprosila, kar bomo po nji zavoljo njeniga terpljenja prosili, kar nam sledeča povest poterdi, s katero svoj govor končam.

Bila sta gospod in gospa, ljuba Bogu ino spoštovana, ljubljena od svojih podložnih. Imela sta v svojim gradu kapelico ino v nji podobo Marie 7 žalost, pred katero sta večkrat poklekovala ino svojo pobožnost opravljala. — V neizrekljivo veselje je pobožna gospa ravno tako pobožnemu gospodu perviga otroka porodila. V težavah, ko je po porodu, jo skerbni gospod večkrat obiše ino tolaži, ter se raduje nad otročičem, angelčkam v človeški podobi, ino misli sam pri sebi, s čim bi gospej kako veselje napravil, ki mu je toliko zaliga otročička porodila. Naznani to gospej, ino ona odgovori, de bi pač nekaj kar rada imela, pa boji se mu razodeti. Gospod jo unema, naj le razkrije svoje želje, in ako je le mogoče, ji obljubi željo spolniti. Ne zameri torej, de povem — le govori, ljuba moja, ji seže gospod v besedo, če je pa tako, prosim te, *postavi v zahvalo prejetiga dara v našo kapelico pred podobo Marie žalostne svetilnico, de tamo nji v čast vsako saboto luč gori.* — O ljuba žena moja! jako malo prosiš, ji odgovori gospod, to se kar lahko zgodi; precej jo hočem prižgati, ino ne le v saboto, ampak vsak dan mora goreti, ino vselej hočem še lučico dodati, kolikorkrat nam še ljubi Bog kako dete da. V kratkih letih so že štiri svetilnice pred žalostno materjo Mario gorele. — V hišo, v kateri je le čisto veselje za pošteno voljo nasledvalo,

se tudi britka žalost ukrade. Strašna kužna bolezen, ki po okolici neusmiljeno ropa; se tudi v nju grad približa, ino v malo dneh ljubiga gospoda in troje otrok pobere, tako de ostane le žalostna gospa s poslednjič rojenim detetam na persih pri življenju; pa tudi to mlado detice, ki zavživa materno po toliki notranji žalosti sprideno mleko, bolehati, hirati začne, tako de pobožni gospej še zadnje veselje na todnim svetu podira, in ako ne bo očitovidne pomoči od zgorej doli, od Očeta dobriga, tudi končati žuga. Ko nobeno zdravilo kaj ne pomaga, dete od dne do dne le slabši prihaja, neki dan že pojema v naročju njenim, do smerti žalostna gospa z umirajočim otrokam v kapelico hiti, pred podobo Marie žalostne vsa obsolzena poklekne ino moli tako: O Maria! le ti veš, koliko terpi mati, kateri umira edini sin; toraj tudi lahko spoznaš, koliko terpim jaz, ko mi po toliki zgubi pojema še to edino dete moje; te žalosti, de bi to edino dete moje mi v naročju umerlo, jaz prestatu ne morem; naj umerje, o Maria žalostna, v naročju tvojim. — Pri teh besedah vstane, položi umirajoče dete v naročje Marie, se oklene njeniga vratu — in tolike žalosti prevzeta, od toliko neprespalih noči oslabljen, se zgrudi, v omedlevico pade. — Ko tako v omedlevici leži, se ji tako rekoč sanja, de dete je ozdravilo, se po nji spenja, jo po licu boža, kakor bi jo budilo. Zavé se zdaj, oči odpre in v njeno nepopisljivo veselje se smučé dete zdravo krog nje, kakor bi nikdar poprej bolešno ne bilo.

Glejte ljubi moji! tako tudi vi poleg terpljenja Jezusa Kristusa v svetim križevim potu, pomislite tudi terpljenje, bolečine, žalost Marie, mešajte svoje solze z njenimi; gotovo vam bo tudi enkrat veselje došlo, kteriga je Jezus v svoji imenitni pridigi na gori obljubil rekoč: *Blagor žalostnim, ker oni bodo oveseljeni.* Mat. 5, 5. Amen.

Na Kostanjevici 1847.

V god in praznik včlovečenja Sinu božjiga,

ali

oznanjenja prečisti devici materi Marii.

Devica zvesta: za nas Boga prosi!

Tako moli mati katoliška cerkev
v litanijah matere božje.

Angel Gabriel! ti eden zmed sedem duhov, ki pred prestolam večne modrosti noč in dan čujete ino nepremaknjeno pazite na vsak migljaj njegov, kamo si se dans napotil tolikanj vesel, ki plavaš iz neba ino hitiš na zemljo? — Se ti le tolikanj mudi, de bi se z mano ne pomudil, ino mi razjasnil, kamo ti je toliko urno? — Ustavi se, nebeški poslanec! neznano veselje ti z obraza šumi, persi se ti napenjajo, ker serce ti radosti kipi, oh! ti moraš kako posebno, imenitno povelje svojiga Gospoda na zemlji odpravljat poslan biti. Morebiti li hitiš v kako kraljevo poslopje veselo novico mogočniku naznanit? — Ne. Te je mar tvoj Gospod poslal strašne kazni terdovratnemu, v vsako pregreho globoko pogreznjenimu Izraelskimu ljudstvu, ubijaycu prerokov napovedat? — Ne. Pa vender kamo toliko spešno? — Si li mar poslan nevesto zbrat svojimu Gospodu, de bi mu kadaj sinu porodila, mogočniga naslednika? — Ja, to povelje njegovo imam spolniti ino na vso moč hitim, de kaj ne zamudim. — O, če pa greš neveste iskat svojimu Gospodu toliko mogočnimu, pomudi se nekoliko z menoj, jaz bi ti vedil, ker tolikokrat vi-

dim, kako se ljudje pri takih volitvah obnašajo, kak dober svet dati, de urno ino srečno najdeš, česar iskat si poslan. — Vedi, nebeški poslanec! de dekleta, ki bi se v tako mogočniga Gospoda poslopju vgodno obnašati vedile, niso v vsakim kotičku najti; poslušaj! tamo kjer boš vidil v glavnim mestu nar gorši pohištvo, kamor se ljudje z nekim pomislikam bližajo, eni noter, eni vun vrejo, od gospodarja z vso častjo govorijo, kjer boš slišal veliko šuma in hruma — tamo stopi, poter kaj ponižno na vrata, one se ti bodo pri-ljudno odperle, prikloni se po jutrovi šegi, serčno govori, in prosi za roko hčere njegove, ktera bi bila edina ino sama vredna tvojiga Gospoda. Uneslo ti ne bo, ako ubogaš moj svet.

O! mi odgovori angel, slabo svetuješ, tamo, kjer je imenitno poslopje in se zidovje na kviško vzdiguje, tamo se jaz ne bom oglasil, ne išem v nevesti svojiga Gospoda nobene juterne, po kateri le lakomni posvetnjaki oprašujejo, ker s premoženjem neveste obogateti menijo, ne išem v nji visoke učenosti in izobraženosti v posvetnih vednostih, kar vse človeško serce le napihuje, temuč le išem te, ktera ima to juterno, de je ponižniga duha, čistiga serca in tolikanj zvesta, de se bo moj Gospod vselej in povsod na njo zanesti mogel in té ne bom nikakor iskal ne v kraljevih poslopjih, ne v gradovih mogočnikov, ker bojim se, de bi vsih teh lastnost v enim dekletu združenih ne najdel; tje v Nacaret, v majhno mestice na Galilejskim jo hočem podvizati in ognil se bom vsaciga imenitniga poslopja; stopil bom le v borno hišico, ino tam jo bom najdel, sicer revno na časnim premoženju, pa nar bogatejši na lepih čednostih — *Maria* ji je ime, k nji hitim, de ji to veselo novico naznanim in pridobim v nevesto svojimu Gospodu, ktera med vsimi drugimu vredna je, de mu rodi Sina, kateri bo svoje ljudstvo rešil od njega grehov, in bo Sin nar vikšiga imenovan.

Bote vprašali, zakaj je Bog ravno Mario med tolikanj drugimi hčerami Izraelskiga ljudstva zbral za mater svojimu Sinu? — Sveti očetje menijo, de je Gospod Bog pri izvolitvi matere svojimu Sinu posebno gledal na čistost, ponižnost ino zvestost deklice, ktero bi sprejel v božjo žlahto, ino ker je vse tri čednosti v Marii združene vidil, ji je brez vsiga drugiga zasluženja čast izročil mati biti njegovimu Sinu. O lepe, prelepe tri sestre, čistost, ponižnost, zvestost, ena gorši od druge! Srečno pa tudi taisto serce, ktero je s to trojno verigo zavarovano pred zapeljivostjo pohujšljiviga sveta! kakošen jezik bo vašo imenitnost precenil, ker človek z vami obogaten na zemlji prebivajoč, s svojim duham z nebeško družino sklenjen, je v angelski žlahti? O meni dans tistiga

časa dodeljeniga ni, de bi vam ljubi moji! popisoval, kako so se tri čednosti Mariiniga serca v božjih očeh lesketale ino ji naklonile čast matere božje. Eno samo zmed njih sim si v svoj današnji govor odbral, ino sicer *devico zvesto* vam želim pokazati, ali kako *zvesto je Maria vse svoje dolžnosti čas svojiga življenja dopolnila ino nam tako šir zgled zapustila, kteriga posnemati moramo*; iz Mariiniga zgleda vas hočem k ravno tako zvestimu spolnovanju vaših dolžnost spodbuditi.

Speljava.

Med drugimi lastnostmi, ktere mati katoliška cerkev prečisti devici Marii prilaga, je tudi ta, de jo v svetih litanijah imenuje: *Devico zvesto*. *)

Kdo pa je zvest? bote vprašali. Zvest se imenuje tisti, kteri vse svoje dolžnosti do Boga, do samiga sebe in do bližnjiga vselej in povsod natanko, iz ljubezni do Boga spolnuje, ino ne porajta, če se s svojim natančnim spolnovanjem svojih dolžnost pri zasmehljivih ljudeh tudi zameri. Zvesti človek se bo bal le Bogu zameriti. Ker sveta mati katoliška cerkev v litanijah Marijo: *devico zvesto* imenuje, je tudi ona mogla čas svojiga življenja vse svoje dolžnosti, do Boga, do same sebe in do svojiga bližnjiga natanko dopolniti. De tedaj to njeno zvestost presodimo, je potrebno, de njeno življenje ob kratkim preišemo. — Ko se je Maria vrodila, sta sveti Joakim in sveta Ana, njeni starši, jo odredila v vsi svetosti ino v strahu božjim odgojila, nar veči skerb za njo imela. Pa tudi Mariica je bila kar dober pohleven, ponižen, priden otrok; ni je bilo potreba nikdar priganjati ne k delu, ne k molitvi, ne dvakrat ji reči: stori to, stori uno; kakor nar boljši otrok bere že na obrazu skerbnih staršev njihovo voljo, ino polna veselja hiti jo spolnit. Kakor dušeca vijolica med ternjem v germovju nar gorši prihaja in je naglo memo gredoč ne ugleda, tako je tudi Maria, nar lepši cvetlica, v Nacaretu pri svojih starših v revni hišici prebivala, nepoznana ljudem, znana pak Bogu, ino ravno tukaj v očetovi hiši je že v nar zgodniši mladosti globok podklad postavila vsim lepim čednostim. Vsa pri Bogu ino v Bogu, ko nekoliko odraste, sama ne vé, kaj bi mu toliko prijetniga bilo, kar bi ona imela in mu v dar prinesla. Pa glejte! v tempel ona hiti ino svoje devištvo Bogu izroči, ino svojimu sklepu, svoji oblubi tako zvesta ostane, de an-

*) V novih bukvicah beremo: devica verna, virgo fidelis.

gelu pravi: de raji se odpove časti, mati Jezusova, odrešenika svetá biti, kot svoje devištvo zgubiti. Le ko jo angel tolikanj zagotavlja, de bo ona mati postala, pa še zmiraj devica ostala, se še le ona vsa pokorna v božjo voljo izroči ino te pomenljive besede izgovori: *Glej! dekla sim Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi.* Luk. 1, 38.

Kakor hitro je Maria s svetim Jožefam, svojim prihodnjim tovaršem v veselih ino žalostnih dneh, zaročena bila, je ona svoj sklep, kakor menijo neki sveti očetje, de ga je že v zadosti zgodnji mladosti storila bila, vselej po deviško živeti, oponovila, tudi v zaročenim stanu do svoje smerti kakor vsaka poštena samica živeti. — Zvesta ino pokorna se je Maria skazala tudi mogočniga Rimskiga cesarja Avgusta povelju, ki razpiše zaukaz, de bi se vse ljudstvo njegoviga obširniga cesarstva popisalo, ker s svojim ženinam s svetim Jožefam iz Nacareta v Betlehem k popisovanju brez godenjanja hiti, ino ne gleda ne na svoj stan, ne na dolgoto težavniga pota. Maria zvesta, pokorna vsakimu povelju, katero od zakonite pravice pride, spolni radovoljno tudi to.

Znano je, de je Maria ob času tega vesoljniga popotovanja po Rimskim cesarstvu v Betlehemskim hlevu edinorojeniga Sinu Očeta nebeškiga v plenice povila; o kako skerbno je ona vse materinske dolžnosti spolnila do deteta, kterimu je bilo pri obrezovanju ime Jezus podeljeno! Bdi, čuje nad njim in ga varova skerbno; ljubeznjivo ga tudi k sebi stisne ino z njim beži v Egipt, ko Herod zaukaže vse otroke spod dveh let umoriti. Štirideseti dan po porodu ga v tempelnu Očetu nebeškemu daruje, in v postavi za uboge zapovedan dar dveh golobov zvesto odraja. — Ko dvanajst let stariga Jezusa pervikrat v Jeruzalem pelje in se ji tamkej zgubi, zgubljeniga iše ino z veseljem pripelje v Nacaret, kjer kakor na starosti, tako tudi na modrosti raste pred Bogam in pred ljudmi. — Zvesto na tanko je Maria, deviška mati, spolnila vse dolžnosti do Jezusa, svojiga sina, ino ko na križu viseč svoje bitko življenje za naše odrešenje Očetu nebeškemu zročuje, še ona pod križem stoji ino mu s svojimi grenkimi solzami; ino z žalostnim, objokanim obličjem zadnjo tolažbo pošilja, in se od ondod ne verne, dokler niso njene ljubezni v tamni grob zaperli. Tako je pa Maria tudi po smerti svojiga ljubiga sina vse svoje dolžnosti do Boga in do bližnjiga zvesto, natanko spolnovala, dokler je ni Bog zastran toliko na tanko spolnjenih dolžnost zaklical po plačilo gori v sveto nebo, katero ji nikdar odvzeto ne bo.

Glejte ljubi moji! to celo Mariino življenje je sveta mati katoliška cerkev na tanko spregledala in presodila, in jo je vselej ino povsod zvesto našla in zavoljo tega ji prideva v

svetih litanijah prilog: *Devica zvesta*. Bog pa vsigaveden, ker je to njeno natančno zvestost od vekomaj poznal, jo je tudi zavoljo te čednosti, ktera ji je bila v posebno visoki stopnji lastna, izvolil v mater svojiga Sina.

Gotovo je nam Maria blišeč zgled svete čednosti: *zvestosti*, čisto zerkalo, v kteriga se moramo večkrat ozreti, de svoje pomanjkljivosti v tej čednosti spoznamo ino spoznane po njenim zgledu popravimo. Pred to neotemnjeno, jasno zerkalo Mariine zvestosti jaz vas hočem zdaj postaviti, de se vanj ozrete in morebiti madeže zagledate, kteri se na vašim življenju kažejo.

Pridi perva, ljuba mladost! ki še stojiš pod oblastjo svojih staršev ali drugih gospodarjev! postavi se s svojim zadržanjem pred Mario, devico zvesto; sej že veš, ako se v zerkalo pogledaš, de zagledaš, si li snažna ali umazana; si ti tako pokorna, pohlevna, ubogljiva zvesta v spolnjenju svojih dolžnost, kakor je bila Maria staršem svojim? — O Bogu se usmili, velikokrat nisi! svojim staršem le prerada jezlijaš, se zoperstavljaš, ne ubogaš velikokrat tako dolgo, dokler šibe ne povzdignejo, ali pa dokler z gerdimi besedami nad teboj ne zagromijo. Če, ljubi otroci! le tako ravnate, kakor je le preresnično, proti svojim staršem, de jih ne ubogate, sodite sami, ali posnemate prečisto devico Mario, ktera je na prvo povelje rada, urno ino vselej ubogala? O bodite v prihodnje zvestejši posnemovavci Marie, storite se s spodobnim spoštovanjem svojih staršev božjiga blagoslova deležni, zakaj sveti Duh pravi: *Očetov blagoslov otrokam hiše podpira, materna kletev jih pa do tal podira*. Sir. 3, 11. Ubogajte torej radi ino vselej na prvo povelje, kar vam vaši pametni starši ukazujejo, zakaj nagliga spolnovavca Bog ljubi ino za njegovimi petami bo šel časni ino večni blagoslov. — Glejte nadalje, otroci, v Mario, nje ni bilo nikdar potreba priganjati k molitvi; ako ste vi njeni zvesti posnemovavci, tudi vas naj ne bo nikoli potreba priganjati ino opominati, de jo zvesto in pobožno opravljate. Zjutraj zgodaj, kadar nas cerkev z zvonam iz spanja budi, naj bo po storjenim svetim križu, perva vaša molitev: angelsko češenje; pred jedjo in po jedi, opoldan ino svečer ino preden se spat uležete in k pokoju podaste, povzdignite svoje nedolžne ročice k Bogu, ino hvalite in častite ga, kakor Maria, ktera je rada, kar rada molila ino si še spanca prikrajšala, de je le molila ino Boga poviševala. Sveti očetje menijo, de je ona ravno božjo milost premišlovala ino Boga goreče prosila, de bi nebo rosilo, ino oblaki deževali pravičniga, zemlja se odperla ino rodila odrešenika, kar jo nanagloma angel Gabriel, kakor ste slišali v svetim evangeliju, obiše, pozdravi, in oznani, de

bo ona mati njegova. Tako tudi vi, ljubi otroci! radi in lepo molite, ino vaš angeljc varh bo vaše molitve pred Boga nosil, ino vam vsiga sprosil, česar vi na duši in na telesu potrebujete. Vaša molitev bo šla gori, blagoslov božji bo prišel pa doli.

Kakor sta pa sveti Joakim ino sveta Ana na svojo hčerko zvesto oko imela, jo varovala od perve mladosti vsiga hudiga, ino jo privajala vsiga dobriga; tako tudi vi! ljubi starši! čujte nad svojimi otroci, de se ne bodo kar prezarano že kaj hudiga privadili, čujte, de ne bodo kaj nespodobniga še po imenu ne poznali.

Ako pa pri vsi vaši pazljivosti kaj gerdiga, kaj pregrešniga nad njimi zagledate, ne molčite, saj imate zgovoren jezik, de podučite in z lepo posvarite. Če pa za besedo ne marajo, vam ne sme težko stati tudi za šibo poprijeti, zakaj sveti Duh pravi: *Hudobija je globoko v dečkovo serce vsajena, le šiba jo bo izpodila. Preg. 22, 15.* Oh! marsikak oče se je pokesal, marsikaka mati se je že posolzila, ker ni strahovala svojih otrok takrat, dokler bi bila še šiba kaj pomagala. Če imate pravo ljubezen do svojih otrok, poslušajte nauk modriga Siraha: *Kdor svojiga sina ljubi, ta ga pogostim tepe, de bo ta naposled veselje imel, ino ne bo treba per durih sosedov kruha prositi. Razujzdan konj postane neukroten ino razrajen sin bo samopašen postal. Gladi sina, ino on te bo strahoval; igray si z njim in on te bo šalil. Nikar se z njim ne smejay, de ne boš kadaj šaloval, ino de na zadnje tvoji zobje skomine ne dobé. Ne prepusti njega v mladosti njegovi volji, ino ne pusti v nemar, kar si on vmišlja. Pripoguj njegov vrat v mladosti, ino tepi ga s šibo, dokler je otrok. Sir. 30, 1. 8—12.* Starši! to je nauk, kteriga vam večna modrost daja. Vi otroci pa, ne dražite s svojo nepokornostjo staršev, ne silite jih za šibo poprijeti, ozrite se le na Mario, kakor ona, tako tudi vi, pokorni pohlevni, zvesti svojim staršem bodite. Majhne reči so vam še zdaj sporočene, ali sveto pismo pravi: *Blagor tebi, dober ino zvesti hlapec; ker si bil v malim zvest, te bom čez veliko postavil, pojdi v veselje svojiga Gospoda. Mat. 25, 21.*

Pridite bližej tudi vi, odrašeni fantje in dekleta, postavite se s svojim obrazam, s svojim zadržanjem pred zerkalo Device zveste, uprite kar bistro v njo svoje oči, — ne zagledate nobeniga madeža nad seboj? — Glejte! Maria je rada sama bila, ni ljubila ne drušin ne shodov; de bi se tolikanj ložej zapeljivimu svetu ubranila, hiti v tempel ino tamkej svoje devišstvo Bogu v dar prinese.

Ali je tudi pri vas tako? ali tudi vi tolikanj samoto in tihoto ljubite? Koliko shodov je lansko leto preteklo, pri kterih bi se ne bili znašli? O, današnjiga mladiga sveta nič bolj ne veseli, kot gladiti, lišpati se, vse ogledati, vse viditi in viden biti! Pa taka vedičnost, kakor vsakdanja žalostna skušnja uči, se je velikokrat že gerdo splačala. Pa poglejmo le v sveto pismo stariga testamenta Gen. 34. Dina, Jakobova hči, se iz družine svojih bratov zmuza, ino nima družih želj, kot ptuje ljudi gledati ino viditi, ino od njih gledana in videna biti; pa svojo radovidnost je drago, s pogubo svoje nedolžnosti plačala. Dina je bila od teh ptujcev odpeljana ino zapeljana, eno mesto je bilo zavoljo tega poropano ino vsi prebivavci v njem so bili pomorjeni. Zadosti žalosten zgled, kteri nam očitno pokaže, kako nevarno se je skazovati ino samim dekletam brez skerbni varhov po samotnih krajih sprehajati. Ino kolikokrat se tudi še dan današnji ni prigodilo, de so se pri tacih očitnih veselicah, zavoljo kake majhne reči, zavoljo kake spridene potepenke boji ino tepeži začeli, se z nožmi lovili, poklali, na mestu mrtvi ostali? Ste li v stanu tajiti, de ni to resnica? —

Maria, ko nekoliko odraste, svoje devištvo Bogu v dar prinese. Komu pa sedajni dan kaj taciga v glavo pade? Kdo vé ceniti angelsko čednost čistosti? — Le otroci? ah! že ti paglavci, ki se slačiti ino oblačiti ne znajo, zvunej hiše, na polju, na paši, ali pa doma po kakih skednjih in drugih suhotah reči počenjajo ino uganjajo, kterih čerhniti nas Bog obvari; odrašeni fantje in dekleta, ti pa sami ne vejo, kje bi jamo skopali, kteriga orodja se poslužili, de bi urno, urno sveto čednost čistosti zakopali. Kraj, kjer to nebeško nevesto davijo in morijo, je navadno tukaj v naših krajih, pregrešni raj; dan, ob kterim jo ugonobijo, sveta nedelja, in orodja, s kterim jo zbadajo, dokler je ne umorijo, je toliko, de naštet ga, še tako izverstnemu jezikoslovcu pripravnih besedi zmanjkuje. — Kervavo zasluženi — prigoljani, kakor tudi večkrat še ukradeni denar od možke strani je rabelj, ki svoj meč iz nožnic potegne ino z njim devici proti, ino ona od njegove blišobe tolikanj oslepljena, de ta meč ne rani, ga prestreza. Upijanljivo vino, omotično žganje je dražljivec, podpihovavec, de se rabelj neprestrašeno na svoj plen zakadi. Vaša gizzdava noša, dekleta, je svetilnica, de rabelj z mečem srečno zadene, prijetno lice je olje, ki se v svetilnico vliva, de ne ugasne, črna noč je čuvaj, de rabeljna ne zasačijo — ino na vse zadnje, de device umorjene so, po komunih glasovito razglašajo nezakonski porodi.

Hočete, fantje in dekleta, zvesti posnemovavci Matere božje biti, bežite daleč od tistih krajev, kjer se hudičeva

žlahta v pregrešno veselje zbira; ne verjemite nje sladkanju, ne zlatim obljubam, ne lagani, s prisegami poterjeni ljubezni; verjemite nam, ki vas v božjim imenu opominjamo očitno z lece, na tihama v spovednici; verjemite svojim skušenim staršem, ki vas lepo nagovarjajo in vse poskušajo vas očitnim nevarnostim, ubijavkam svete čistosti odtegniti; ohranite, ljube deklice! beli limbar svete nedolžnosti vsaj tako dolgo nepopuljen, dokler se s čistim ženinam, kateri je na svojim telesu in na svoji duši ravno tako čist kot ve, v večno zvestobo pred oltarjem ne skleneta. Na ta način, odeti z belim oblačilam svete nedolžnosti, bote ljubi Bogu, zvesti posnemovavci ino priyatli matere božje, veselje svojih staršev ino vsih poštenih ljudi, katerim še ob pamet ne gre.

Maria, ko je s svetim Jožefam zaročena bila, je svojo obljubo, tudi v zaročenim stanu po deviško živeti, oponovila. — Tega možje in žene, ki se zdaj postavite pred zerkalo device zveste, tega jaz ne zapovedujem, pa tudi vsim ne svetujem za dolgo časa. To pa rečem: živite v svetim zakonu tako, kakor vas zdrava pamet uči, zakonsko posteljo neomadeževano ohranite, ino ne opovirajte, ne bojte se nasledkov svojiga sramožljiviga združenja. To pa Bog hoče, de ste v zakonu zvesti eden drugimu, ali de se z drugimi ne pečate. Pomislite le to, kolik greh mora biti — zakonsko zvestobo, ki sta si jo mož in žena pred oltarjem, vpričo živiga Boga, namestnika božjiga in vsaj dveh poštenih mož zaprisegla, prelomiti, — ino zdej tej slovesni obljubi nasproti ravnati.

O ljubi moji! kaj taciga storiti, se pravi Boga pozabiti, ino vse take prelomovavce zakonske zvestobe bo enkrat Bog — pa jih tudi že na tem svetu pokori.

Maria je spolnila natanko, skerbno, zvesto tudi cesarsko zapoved, ker je šla vsa pokorna iz Nazareta v Betlehem k popisovanju, ino tako je nam lep zgled zapustila, de moramo tudi mi deželskim oblastnikom pokorni biti in njih povelja zvesto spolnovati. Koliko je pa dan današnji mladih ljudi možkiga spola, kateri, ko se popisovanje približuje, pobegnejo ali v daljne kraje ali se pa v domačih gojzdihi skrivajo in s tihotapci in tatmi potegnejo, de bi le vojašini odšli; pa koliko je tudi tacih, ki se zavoljo tega na životu poškodeujejo, ali si sprednje zobé zbijejo, ali kazavni perst odsekajo, aki kako drugač pohabijo, ino zraven nič ne pomislijo, de ko enkrat pravici v roke pridejo, bodo oestro kaznovani, ino tolikanj gotovši v vojašino vzeti. Koliko je pa zopet tacih, ki se cesarskim postavam sploh ustavljajo, ino jih tako dolgo ne spolnijo, dokler tistiga beliga moža ni v hišo? — Vsak,

ki se oblasti ustavlja, se božji napravi ustavlja, piše sveti apostel Pavl. Rom. 13, 2.

Maria spolni vse svoje materinske dolžnosti do Jezusa natanko. Štirideseti dan ga v tempelnu Očetu nebeškemu daruje, ino v postavi zapovedani dar, dvoje golobov zvesto odraja. Dvanajst let stariga in v Jeruzalemu zgubljeniga skerbno iše, dokler ga ne najde, z veseljem ga pelje v Nazaret, ga lepo odredi, de kakor na starosti, tako tudi na modrosti raste pred Bogam ino pred ljudmi. Ko v tridesetim letu očitno učiti začne, ga spremlja na njegovih potih ino zadnjič ga sprejmi tudi na goro Kalvario, kjer je v naše odrešenje svoje življenje na terdim lesu dal. — Kaj ne, ljubi moji! to je mati, ktera dan današnji nima para; zakaj veliko je mater sedajnih, ktere, dokler še noseče hodijo, že sadu, kteriga pod sercam nosijo, z jezo, togoto, prepiranjem, s pretežkim delam, ali pa še celo z tepežem, veliko škodujejo, in ravno od tod tolikanj mrtvih ali pa prezaranih porodov otrok — pa tudi smerti mater. — Koliko je le sedajni dan pozabljivih staršev, ki za svojo živino, za svoje polje lepo skerbe, si ne dajo počitka ne ponoči, ne podnevu, zmirej sem ter tje mislijo, kako bi svoje polje zboljšali, svojo živino spitali, de bi jim več vergla, — na svoje otroke pa pozabijo, kakor bi bili zavoljo neumerjoče duše manj vredni, kot neumna žival. Koliko jih je, ki bi za svojim volam, za kako ovco, ko bi se jim zgubila, celo noč tekali; kadar pa njih sina, njih hčere o mraku domu ni, pete ne vzdignejo, jih ne grejo iskat, ino zvestim prijatlam, ki jim iz kersanske ljubezni čez njih otroke zinejo, toliko zamerijo, de leto in dan z njimi ne spregovorijo, ino slepi, kot so, tega ne vidijo, kar celi svet vidi. O pač lahko rečem, kar piše sveti Janez v skrivnim razodenju: Pregrehe rastejo, v nebo za maševanje upijejo; angel božji kliče joj in gorje ljudem zavoljo pohujšanja mladiga sveta, in izliva iz 7 kupic serda božjiga na zemljo. Apok. 16. — Pa tudi pekel se široko odpira, ter požira zanikerne starše in slabo odrejene otroke. De tedaj, ljubi starši! ojstri kazni božji odidete, spolnite dolžnost po zgledu Marie, matere božje, do svojih otrok natanko, zvesto; otroke je vam sam Bog izročil, iz vaših rok jih bo tirjal.

O kamo se hočem pa zdaj podati, neskaljene čiste zvestobe iskat, ktera se pri otrocih, pri odraslih in pri starših, več ali manj skaljena najde? — Jo bom morebiti najdel pri hlapcih ino deklah? O! tam je malo, mi odgovorijo gospodarji in gospodinje ino na ves glas kričijo: hlapci in dekle nam le tako dolgo pridno delajo, dokler smo jim za petami, so nam le tako dolgo zvesti, dokler jim v roke gledamo, nas

goljfajo, nam zmikajo, in si na skrivnim poplačujejo, kakor bi jim vdinjano plačilo utergovali. — Prodajavci na mero, na vago, na vatel, ti, ti morajo pa pač zvesti biti? — O kratko nikar, odgovarjajo vsi, kateri kaj z njimi opraviti imajo: mero ino vago dajejo pičlo, vatel imajo krivičen, ali če tudi obilno odmerijo, pa z neko urnostjo, de še tako bistriga pogledovavca ukanijo, perst premaknejo, de manj odrežejo, kot so odmerili; dobro blago s slabim pomešajo, in vse za dobro prodajajo, kup delajo in dragino zvišujejo, in se tolikanj pridušajo in prisegajo, de blago pod zgubo dado.

Slišim še eniga, ki pravi: pač poznam človeka, ki mu zvestoba kaj velja, in to je — mešetar, brez njega nisim v stanu ničesar dobro kupiti, ne prodati. — O! kaj mešetarji so zvesti? pa komu? tebi, ki prodajaš, ali tebi, ki kupuješ? — Dvema gospodama se ne more ob enim služiti, ti so le svojiga dobička, in tvojiga zgubička željni.

Preden svoj govor končam, hočem še nekoliko v sveto pismo stare zaveze pogledati, v bukve Juditne. 5. Ko se je bilo prevzetnemu Nabuhodonozarju, Asirskemu kralju, toliko na pameti zmešalo, celi svet si pojarmiti, je s silovito vojsko pod vojvodstvom Holofernovim napadel Izraelce. Ko nek dan Holofern s svojimi vojvodi v šotoru, v zboru sedi, in se povesejuje z njimi in oprasuje čez vse od ljudstva, katero v gorah stanuje, se Ahior, vojvoda vsih Amonskih otrok, vzdigne in govori rekoč: Moj gospod, ako me hočeš milostivo poslušati, bom pred tabo resnico povedal od tega ljudstva, katero na gorah prebiva ino ne pojde lažnjiva beseda iz mojih ust. Zdaj vso zgodovino Izraelskiga ljudstva, kakor je v bukvah Mojzesa popisana, ob kratkim pripoveduje ino reče: kamor koli so Izraelci šli brez loka, pušice ino brez škita ino meča, se je njih Bog namesto njih bojeval ino je premagal, ino nobeden ni zamogel temu ljudstvu škodovati, razun kadar je od službe svojiga Boga odstopilo, ino njemu nesvesto postalo. Kolikorkrat pak so zraven svojiga Boga še druge častili, so bili v ropanje, morjenje ino zasromovanje dani. — Zdaj tedaj, moj gospod, skusi zvediti, ali so kakošno hudobijo pred svojim Bogam storili, je pa niso storili, se njim ne bomo mogli zoperstaviti; zakaj njih Bog bo nje varoval, ino mi bomo pred celim svetam zasramovani. — Zameril se je Ahior Holofernu in vsim vojvodam s tem dopovedovanjem toliko, de so ga hotli brez odloga umoriti. In vender je golo čisto resnico govoril. Izraelcam je bilo zmirej dobro, dokler so božje zapovedi zvesto spolnovali, vselej pa je prišla kaka nesreča čez nje, če so mu nezvesti postali.

Ino ljubi moji! ali se nam ravno zdaj tudi taka ne godi, ali nam tudi Gospod Bog ne žuga s pomanjkanjem, ker to-

liko tečniga živeža gre pod zlo? Pa zakaj? za to, ker smo mu nezvesti, ker njegove zapovedi prelomljujemo. Glejte! 30 let je, kakor se bodo marsikteri zmed vas spomnili, kar je bila jako velika stiska, lakota, pomanjkanje toliko, de so nek ljudje glada umirali; ino skoz celih 30 let, če samo koleró, ktera je pred 11 leti po božjim povelju marsikakiga na naglama pobrala, izvzamem, je nas Bog ljubeznjivo k sebi vabil, nam dajal srečo, zdravje, mirne čase, dobre letine; ali ker z ljubeznijo ni nič opravil, se je po pravici razserdil, povzdignil je svojo šibo strahovavko, ino jo nam le od daleč kaže, de bi se je ustrašili, in k njemu povernili. Ni še nas udaril, samo povzdignil je svojo šibo, še jo zamoremo odverniti, ako se le k njemu povernemo in ga ponižno odpúšjenja prosimo, in pobiljšanje, ktero obetamo, zvesto doženemo. Ravno velikonočna spoved je zdaj; tedaj naj bo naš sklep terden, naše pobiljšanje resnično. Ne porajtajte, kaj bo svet rekel, če me pri navadnih veselicah zasledil ne bo; svet bo prešel in vse njegovo poželenje, kdor pa stori voljo božjo, ostane vekomaj. Dobro, mirno, tiho vest, za to skerbite ino ne poslušajte, kako hudobni svet zoper Bogú zveste duše svoj jezik brusi. Pobiljšanim, spokorjenim dušam bo Bog kazen, ktero je v pokorilo namenil, milostljivo odvernil, kakor je Ninivljanam zavoljo pokore, ktero so vsi brez razločka starosti, spola in stanu, v solzah, v postu ino družih spokorivnih delih opravljali, prizanesel. Maria, mati naša, bo nam pa tudi to gnado sprosila, de bodemo v dobrim stanovitni ostali; zavoljo tega, kadarkoli v svetih litanijah slišite besede: „*Devica zvesta*“, spomnite se storjenih obljub ino obetaniga pobiljšanja, oponovite ga nati hama v sercu, prosite jo, de bi tudi vi zamogli po njenim lepim zgledu rav-nati ino zdihnute, kakor z ustmi, tako tudi s sercam: „*Za nas Boga prosi!*“ Amen.

V svetim Križu blizo Ajdovšine 1853.

o priložnosti cerkvene slovesnosti,

ktera je že večkrat omenjena bila.

Kdor pojedine ljubi, bo v pomanjkanju;
kdor nad vinam ino nad mastnimi je-
dili veselje ima, ne bo obogatel.

Prip. 21, 17.

Kako žalostno, ljubi moji, je o poletnim času, ko gorko solnce perpeka ino le predolgo pohlevniga dežja ni. Mislite nazaj, kako je bilo preteklo poletje, ko od Kresa do svetiga Jerneja tukaj okoli nas skorej kaplje dežja padlo ni na žejno polje. Ljudje ino živina, vse je po njem kopernelo. Nebo je bilo neusmiljeno, terdo kot bron in jasno kot steklo; zemlja razparana, zeliša zvenjene, v neki omedlevici cela narava; — le krog potokov, ki so še rahlo šumljali, v senci med košatimi drevesi je bilo še kako zelenjad zaslediti; ki je z nekim veseljem napajala bistriga ogledovavca tamno oko, de narave življenje še le ni poginilo. Viditi hirati — umirati pri pekljivim solncu obetajoče spomladi sladki up, je žalosti tergalo pridniga delavca serce, ki se je otožno sprehajal po polju, v opaljeno pušavo spremenjenim. — S čem bom davke odrajtal — s čem dolžnike potolažil — s čem sebe in obilno družino skoz dolgo zimo pošteno preredit, je marsikaki oče, roke sklepaje, obsolzen zdihtaval. Komur so žarki svete katoliške vere še milo migljali, temu pri vsi tej stiski upanje še le ni bilo pošlo. V hišo božjo pred izpostavljenim presvetim Rešnjim Telesam z navkviško puhtečo molitvijo so se ljudje zaupljivo s svojimi dušnimi pastirji mende kakor tukaj, kakor sim sam vidil, tako tudi po drugih farah in kaplanijah

shajali ino z združenimi glasovi k Bogu zdihovali, de bi se jih usmilil, ino jim milostljivo poslal, česar so toliko potrebni, če tudi nevredni.

Kadar sila do verha perkipi, božja pomoč daleč ni, se je tudi tukaj poterdilo. Tenke meglice, ki so na južnim nebu vstajale, so se z drugimi nad njimi visokej plavajočimi narašale, zgostile, podnebni zrak otamnile in — rosilo je — kapalo je — deževalo je, in premočilo do korenine. Ino kako hitro je bilo po dežju vse drugačno! Zrak, v katerim smo poprej komej zevali, se prijetno ohladi; zemlja, ki je poprej široko režala, se stiska, de se stisne, zaspale cvetlice vstajajo, rumenkasta trava lepo ozeleni, pušava se v raj spremeni, ves svet je tako rekoč prenarejen; veselje in up, če tudi ne nar obilnišiga, vender vsaj nekolikiga pridelka se na ustnicah pridniga kmetovavca zopet zazmehlja. Kakor je o pomorivni suši pohlevne prošnje k Bogu pošiljal za hladni dež, tako tudi zdaj po prejeti dobroti njegovo serce polno hvaležnosti v zahvalni molitvi do Boga vre in povzdiguje njegovo milost, ter obeta božje darí zmerno zavživati.

Pičle ali pa bogate letine nam Bog pošilja, kratko takošne, kakoršne so za naš dušni prid nar boljši. Kadar nam On obilno, bogato letino da, menim, nas hoče opomniti, de bi si ob času obilnosti kaj prihranili za revne čase, ino ne vsiga na enkrat neizmerno povžili.

V Egiptu je bilo pod Faraonom, ko je bogaboječi Jožef kraljeve dohodke oskerboval, zapored sedem rodovitnih, pa tudi za temi sedem nerodovitnih let. Ko bi pridelka sedem rodovitnih let v shrambe pospravili ne bili, česa bi bili ljudje živeli ob času pomanjkanja? ali bi ne bili vsi, ali vsaj veliko zmed njih, glada pomerli? — Modri Jožef je ukazal žitnice napraviti, je žito dober kup skupaval in ob času veseljne lakote je življenje veliko ljudem ohranil, tako de so ga zavoljo tega imenovali zveličarja sveta. Kako nasprotno pa Jožefovimu zgledu ravno sedajni svet per obilni letini dela? — Žito komej omlati, ino že ga spelja v terg, de ga o novini dober kup proda, in skoz leto? — skoz leto si hodi pa kruha kupavat; vino še na terti — v moštu speča, in skoz leto? — si hodi žejo v kerčmo gasit. Če se pa žito in vino ne proda, je pa pri marsikakim še huje, ker kakor klošč tako dolgo pri čepu čepi, dokler je kaj mokriga.

Zavoljo nezmerniga zavživljanja božjih darov v pokorilo, ima pa pravični Bog drugo zdravilo, pičle letine in pomanjkanje. Zavoljo tega, ljubi moji! se nam ni nikakor čuditi, de imamo tako pogosto slabih namesto dobrih letin, ino letas skorej tako hudo, kakor so bile tiste leta, katerih se vi stari kar dobro spomnite. Imeniten vzrok tega je gotovo tudi ne-

zmernost v jedi, zlasti pa še v pijači; zavoljo tega govori Bog sam tako: Kdor pojedine ljubi, bo v pomanjkanju; kdor nad vinam ino nad masnimi jedili veselje ima, ne bo obogatel. Prip. 21, 17. Glejte, zavoljo nezmernosti v jedi in v pijači pridejo tako pogosto slabe letine, pomanjkanje in uboštvo; zavoljo tega sim si tud jaz pri tej posebni pobožnosti, ki se dans že drugi dan v tej cerkvi obhaja ino h kateri se je vas obilno sošlo, namenil od nezmernosti, posebno od nezmernosti v pijači govoriti, če ravno je letas vina po malim. Dobro vem, kar pregovor pravi, de se pijanec takrat spreoberne, kadar se v jamo zverne; vem, de je zastonj njemu od njegove grešne navade pridigovati, ker se le gluhim ušesam pridiguje; pa zavoljo tega, ker se ga božja beseda ne prime, bi li jaz molčal? li molčati smem? — Nikakor ne. Poskusil bom, kolikor mi je dobri Bog dal, vsim dobrovoljcam dokazati, de si pijanec veliko škoduje na svojim truplu ino na svoji duši, ino spoznali bote lahko, de pijanost je velik, velik, smertni greh. Od te pregrehe govorim zato, ker je ona v deželi, kjer vino raste, toliko splohna ino je vender nihče imeti noče; govorim tudi zato, de bi se je trezni ljudje varovali, navadni pijanci pa, ako še kaj vesti imajo, ino jih gnada božja omeči, resnično pokoro storili.

Speljava.

Nar važniši vprašanje, na katero bi bilo nar pervo določeno odgovoriti, je to: *Kdo je pijanec?* — Kakor imajo ljudje od marsikake reči spačene, sem ter tje tudi smešne zaumene, tako tudi od pijanca. Eni pravijo: pijanec je ta, ki ga tolikanj serblje, de v kerčmi pod mizo pade, kakor klada obleži ino iz sebe bruha. — Gotovo, ta je pijanec. Zopet eni, ki vidijo možaka po cesti v dva cepa z glavo kinkaje se zibati in bresti z na pol odpertimi očmi mamljaje tavati, z rokami se loviti, zagaziti zdaj v blato, zdaj lopniti v mlako, se norca delaje šeptajo: glejte, glejte pijanca! tudi ti jo zadenejo. Tretji, ki slišijo pri bokalu gerdo se rotiti ino kleti, nesramno peti, klafati, Boga ino vse, kar je svetiga zaničevati, pravijo, to so pijanci, pa tudi ti se ne motijo. Pijanec veste kaj, je pa tudi ta, ki ga čez potrebo pije toliko, de zavoljo njegove zapravljivosti njegova družina pomanjkanje terpi, če ga drugač tudi za pod pazduho iz kerčme vleči potreba ni, in de bi mu verh tega še dva noge prestavljala, eden ga pa od zad rinil; ker po mojim mnenju se pijanost z bokalam meriti ne da.

Če tudi vem in vidim, kar vino z mnogimi ljudmi dela, tukaj eniga zverne in po blatu valja, tamkej eniga tolikanj omami, de ne vé, kaj počenja; nič manj kot to, le vender terdim, kar kraljevi prerok David poje: *Vino razveseljuje človeško serce.* ps. 103, 15. tode le zmerno zavžito, nezmer-no pito pa v človeku vsako žlahtno čutilo vtopi, obudi le ži-vinske nagone, pa tudi zdravje njegovo hitro ugonobi. Pija-nec škoduje prvič svojimu truplu in to tolikanj več, kolikanj bolj zgo-dej se je vina ali pa žganja privadil. Če je vino starimu človeku moč, tako je mladimu strup; žganje pa je za vse le zdravilo, nikdar pa bi se ne smelo za vsakdanjo pijačo na teše serkati, kakor se zdaj, žalibog! splohno po svetu godi.

A. De pijanec svoje zdravje spodjeda tako dolgo, dokler ga spodjé, ino se prezarano samiga sebe zakoplje, terdite vi sami ino vaše lastno terdilo je meni v to nar imenitniši, nar prepričevavniši dokaz. — Ko se, postavim, po vaši vasi razglasi, de je vam znan mož, dober prijatel v nar boljši starosti sklenil, kako si vi, možje, kako si vi, sosedje, v ušesa šeptate? ali ne večkrat tako, ker rečete: sej naš ranjki sosed bi bil še kaj let vlekel, ali kaj? — le prerad ga je pil; zjutraj že je bil v žganju, de si je žejo prav do živiga unel, opoldne v vinu, noben večer trezin — vino ga je spravilo pod zemljo. Tako sodite vi sami ino s tem očitno spoznate, de pijanost zdravju ne hasne. Gotovo ne hasne mu; temuč kakor hudournik, ki se o deževju naraša, se razlije čez lepe ledine, na svojih bregovih gloda, de kaj spodmakne, kar doseže, pobere ino sabo v morje zanese; ravno tako dela tudi nezmerno povžito vino s zdravjem pijancovim.

Poglejmo le dva človeka, eniga trezniga, ki vina ali celo nič, ali le po malim pije, eniga pa pijanca, ki ga je vsak dan do gerla sit, ino primerimo družiga drugimu. Trezni ti je zdrav ino lep, kot roža, ki jo juterni solčni žarki ob-sijejo, pijanec ti je bled ino zvenen kot mraza osmojena cvet-lica; trezni, zmerni v pijači je ravne postave, čverstiga tru-pla, veseliga obraza, bistriga pogleda, zdrave barve, gib-čniga života, pripraven za vsako delo, rad vesele poje, spodobno kremlja ino je žlahtnija v vsaki pošteni družini; pijanec je pa ravno vse nasprotno treznimu: truplo sključeno, boleho-vo nosi, je čmerniga obličja, tamnih oči, zelene barve, neugodniga života, nepripraven za marsikako delo, kader se ga prav nalije, tudi poje, pa le pohujšljive, govori pa — umazano in je pravi smrad poštenimu človeku. — Le kak brezvestni kerčmar ga še kaj ceni, dokler pri njem krajcar čuti. Dan za dnevam trezni človek na moči prihaja, vsaka noč ga na taisti krepí; pijanec se sicer tudi prebudi, pa zbu-

jen pri starim zdravju več ni, sapo ima težko, ker se nikdar slin izčistiti ne more, kmalo predolgo pokašljeuje in se suši, ali se mu pa voda med kožo ino mesam zbira in mu zdravje podira, dokler ga ne konča. — Iz trezniga človeka navadno zdravje šumi, iz pijanca le bolehost kipi, tako nas vsakdanja skušnja uči. Si želite bolezen ino naglo smert? tako pite; si želite hitro se pogubiti ino v peklu vekomaj goreti? tako pite ino se nalite, sej v peklu svoje žeje nikdar ugasili ne bote. *Kdor ga hitro pije, ga malo izpije*, pravi pregovor, sveti Ambrož pa tako: *Veliko jih je požrešnost pomorila, zmernost pa še nobeniga*. Modri Sirah se pa tako glasi: *Veliko jih je zavoljo pijanosti pomerlo, kdor je pa trezin, za tolikanj dalej živi*. Sir. 37, 34. Po tem takem se taisti, ki menijo z nezmernim popivanjem vina, ola, žganja si zdravje poterditi, svoje moči oživiti, kakor tudi si življenje zdaljšati silno motijo; oni starih dni učakali ne bodo.

Nar potrebniji k človeškemu življenju, pravi Sirah 29, 28. je: *voda, kruh in oblačilo*. Od vina, žganja ino drugih omotivnih pijač k življenju potrebnih sveti Duh molči. — Kakor so ljudje pred vesoljnim potopam, ko še nihče vinske terte zasadil ni bil, brez vina jako visoko starost dosegli; ravno tako tudi mi še sedajni dan per hribovcih, ki vina veliko manj ali še celo ne pijejo, vidimo, de navadno višjeji starost doživijo, kot dobrovoljni nižave, planjave sinovi, ki jih materé moliti per poličku učijo in kadar se solzijo, jih s kupico vina zalivajo, de jim z njim prezarano pomagajo v grob.

De nezmernost v jedi ino v pijači k zdravju ne pripomore, terdijo tudi vsi zdravniki. Galen, slavni vrač, ki je okoli 200 let po Kristusu živel, je starost učakal 140 let in je bil vedno zdrav in vesel. Bote rekli, on, sloveči zdravnik, je mogel kako posebno skrivnost imeti, de je toliko starost učakal. — Vsa njegova skrivnost, ljubi moji! ktero je imel, ktero je svojim verstnikom razkrival in jo tudi jaz vam povem, je bila le ta: *Nikdar sit, nikdar nalit od mize, temuč vselej tako, de bi bil še kaj lahko površil, pa vender le ni*. Glejte, to je bila vsa Galenova skrivnost; deržite se tudi vi skerbno nje, ino starost vesela vam ušla ne bo. — Sveti pušavniki: Hilarion, Anton, Arzeni, Pavl, Pahomi, Pafnuci, so živeli po 70, 80, 90, 100 ino še čez 100 let, v pušavi, niso nikdar vina pokusili, le z vodo so si svojo žejo gasili ino zdravi bili na truplu in na duši.

Pripovedujejo tudi, de se je neki dan smert z boleznimi pogovarjala, ino jih spraševala, kako ji vsaka služi. — Nar prva se merzlica oglasi, kmalo blede kot zid, kmalo rudeča kot rak in začne: Mrtvaške bukve odprite in v njih berite,

koliko jih vsako leto pokopljem, ktera vas se bo z mano poskusila? — Za merzlico protin perkorači in se pobaha: jaz le po malim kosti polomim, pa jih ne spustim, ako se jih lotim, mozek jim izpijem in jih posušim. — Zdaj jetika tiho percaplja in jeclja tako: jaz se ne bom z vami potegovala, ktera jih manj, ktera jih več pod zemljo spravi, samo toliko vas prosim, de se spomnite pregovora: naduha te bo spravila od kruha. — Na zadnje še kuga priropoče, se vsim drugim boleznim nasmehlja, ker reče: kaj bote ve reve, jaz jaz ljudem tako naglo kot blisk vse veselje ogrenim; le od mene zaslišati, že trepečejo, in mi ravno zato uteči ne morejo. Storim, de kosti in udje razpadejo, v kratkim kupi merlicev za mano ležijo, ki jih težko pokopljejo.

Ker se tako bolezni bahajo, ktera jih več od druge umori, se še neka ptujka kar krasno olišpana med nje priklati ino jih prav ošabno nagovori, ter reče: Bolezni, sestrice, ali mene kaj poznate? Glejte, ve vse bi kaj posla ne imele, ako bi mene ne bilo. Ve le dodelate, kar jaz pričnem ino pa za-me ljudje po vesoljnim svetu tako lepo ime imajo, de pri njih vselej poštena ostanem: *nezmernost v jedi in pijači* se mi pravi. Ni stana — ni spola — ni starosti, kjer bi jaz dela ne imela, ljudje mi sami pomagajo, de jih davim in morim. In ko že pojemajo, še govorijo, de nisim jaz vzrok njihove smerti. Gospoda dolži megleno vreme, bučeče vetrove, hude sape, kadar ravno zavoljo mene oboli; kmetje pa dolžijo hudobne ljudi, de jim je narejeno, ki zavoljo požrešnosti ozdraveti ne morejo. Tako je ves svet moje morišče in vsako pokopališče moje delo. Smert! se pobaha požrešnost, vedi, jaz sim tvoja prva dekla.

Molči, jo zaverne smert, de ljudje ne zvejo, kaj ti natihama z njimi delaš. Vse bolezni morajo spoznati, de si ti požrešnost moja prva služabnica, njihova mati, ino hočeš ostati kraljica vsih smertnih bolezin.

Le basen je ta pripoved, pa vender gotova resnica, ktero Bog poterdi rekoč: Veliko jesti pripravlja bolečine, požrešnost jih je že veliko pomorila; kdor pa vse z mero zavživa, bo učakal starih let.

Ne bom več dokazov in spričevanja kopičil, de požrešnost sploh, posebej še pijanost človeškemu telesu toliko škoduje, de ga prezgodej v kertovo deželo spravi; le toliko pa vender želim vas še do živiga prepričati, de si pijanec tudi na svoji duši škoduje.

B. Vsako človeško serce bi moglo biti lep vertec zasajen s cveticami toliko žlahtnimi, de slehern z njimi ovenčan je vredin gost nebeške svatovšine. — Če na kaki vertec o spomladanskim času žlahtniga semena vseješ in ti ono kali

in požene, neprenehama pa ali ploha po zelišu pada, ali ga kak drug merčes spodje, ga v koreninici ali v perjicu objeda, težko cvetja vidil, še težej iz njega sada imel boš; tako se tudi v mlado človeško serce, podobno zrahljani zemlji na ograjenim vertičku, marsikaka lepa čednost vcepi ali vsadi; tode kakor naliv cvetlico utopi, ali jo pa mraz osmоди, tako tudi pijanost vsako čednost umori, in serce pijancovo je toliko z oslakam hudobij prepreženo ino s plevelam pregreh obrašeno, de še toliko plemenito seme v njem sperhni.

Perva cvetlica, ki bi v sercu sleherniga človeka nar gorši prihajati mogla, je *sramožljivost*, varhinja svete čistosti, ino ravno njo pijanec, kod razserdeniga čuvaja do nar dražjiga zaklada iz svojiga in ptujiga serca izganja. — S posebno marljivostjo skerbni starši, modri oče, dobra mati, goreči dušni pastirji, vestni učeniiki vselej in povsod otročičem priporočajo nikdar ino nikjer kaj taciga počenjati ali marnjati, česar bi jih bilo sram v pričo njih počenjati ali marnjati. Ta več kot zlata vredin nauk klije v čistim sercu in oblije, ko bije na njega uho nesramni govor, z lepo rudečico nedolžno lice, kakor bi ga s tankim ogrinalam ogernil. O blagor, ja jezerokrat blagor tebi, ki si odet s tem pokrivalami? kdo bi ti ga le odgernil? — kdo ti ga je z lica potegniti v stanu? Ali vprašate kdo? — Kupica vina, ki se v kozarcu lesketa, po katerim se ogledovati sveti Duh svari, po plesu upehani od medeniga zapeljivca podana, ti je sveto varhinjo čistosti, sramožljivost z lica potegnila in ukurila v sercu nesramnosti plam, de po zgoreli nedolžnosti ne veš pogledati kam.

O kako ostudno se obnašajo razujzdani sladnostniki do ženstva, z vinam omoteniga! Zadosti je, de le poverhama opomnim, kako nespodobno se vedejo in obnašajo pri bokalu pijanci z natákaricami, kako pohujšljivo plesavci s plesavkami, nekoliko po prenáglim sukanju, nekoliko po vinu zblojenimi, in de od zakonskih pijancov ino njih nesramnost kar ne zinem, rečem le vsim s svetim apostelnam Pavlam: *Ne upijanjite se z vinam, iz kteriga nečistost pride*. Efez. 5, 18.

Brez zmernosti v jedi, zlasti pa še v pijači se čistost v nobeni starosti ne da obvarovati, posebno še v mladosti ne; zakaj ker je v mladosti kri večí del bolj vroča, obudi tudi le prerada nečisto poželenje; če jo pa z vinam, ali celo z žganjem še bolj unemaš, strašin ogenj napravi. Zaslišimo svetiga Jeronima, kar on na to pravi: Gora Etna in gora Vezuv, ki neprenehama ogenj in plamen iz sebe mečeta, ne gorita s tolikim plemenam, kot kri mladiga človeka, kadar je z vinam ino s preobilno jedjo uneta. Ko bi jaz, pravi on na dalej, komu kaj svetovati imel, in ako bi se skušnji, ki

jo jaz imam, verovati hotlo, bi dušo, ki hoče v gnadi božji ostati, ino čistost obvarovati, prosil in jo zapersegel, vina se bati, kot smertniga strupa; ono je prvo orožje hudičevu zoper mlade ljudi. Vino v mladim človeku še enkrat veči ogenj nečistosti uname. Vino in mladost je dvojno kurilo sladnosti. Kjer gre vino noter, tamkej gre pamet, sramožljivost vun. Pijanec prvo cvetlico, sramožljivost od samiga Boga v svoje serce vsajeno popiplje, in je tako zadosti zgodin ubijavec svete čistosti.

Druga čednost, ki kakor žlahtna cvetlica vsaciga človeka, kterimu še ob pamet ne gre, zaljša, kinča in lepotiči, je *poštenje, dobro ime pri ljudeh*. Kdor je svoje dobro ime zapravlil, je veliko zapravlil. *Dobro ime več velja, kot velika bogatija*, Preg. 22, 1. in možka beseda se več ceni, kot prisege ino priduševanje zapravljevca. In pijanec je svoje poštenje zgubil, svoje dobro ime zapravlil, svojo veljavo pri ljudeh otamnil, in tako se znebil po besedah svetiga Duha nar dražjiga blaga.

Dokler vina na mizo kliče ino z denarjem po žepu rožlja, ima toliko prijatlov, kolikor suhih gerl. Ne manjka se široko-ustnikov, ki ga zdaj tako spešno hvalijo, kakor urno vino po gerlu teče, ki ga tako visoko povzdigujejo, kakor globoko vino pada; ki vejo z grešno pohvalo pobeliti njegovo nečast ino dati mu prilog, de je mož, kteriga slava doni — pri dobrovoljcih. Vprašam vas, ali tega zapravljeviga dobrovoljca trezni ljudje ravno tako spoštujejo, kakor ga ti Bakuzovi služabniki povzdigujejo? — Nikakor ne. Človeška sreča je okrogla ino kar rada se unese temu, kateri prešerno živi, kot naš pijanec. Njegovo premoženje gre rakovo pot; kmalo mu spodleti tamkej kupčija, tukej pogodba, ktero je toliko bistro-umno osnoval, de bi bil svojiga soseda okanil; tamkej zgubi pravdo, na ktere dobitev je že tolikokrat na brado pil, tukej ga druga nesreča zadene, ki pride tako urno čez njega, kakor bi iz jasniga trešilo. Ob premoženje in poštenje ko je, žeja njegova še le raste, in de bi si jo še kadaj z vinam ugasil, ali z žganjem še bolj podkuril, na posodo prosi. Mu bote vi le kaj zaupali, posodili? Jaz menim, de ne, zato, ker je s pijančevanjem svoje poštenje pri vas zapravlil, in ako bi tudi vam kaj zastaviti hotel, menim, de bote raji treznemu človeku 100 goldinarjev na njegovo poštenje posodili, kakor pijancu eniga samiga pri vsi njegovi zastavi.

Slišite, pijanci, če je kateri zmed vas tukaj, slišite, de tudi v nar veči sili človeka omečili ne bote, de bi vam kaj zaupal? — Poznam človeka, zrelega vinopivca in žganjopivca, ki je s pijančevanjem svoje obilno premoženje zapravlil in to tako: Zastavljal je, se vč, pravim pijavkam dohodke

svojiga zemljištva; kar je dobil, je hitro po gerlu pognal, pa zopet nazaj dirjal k brezvestnim posodnikom, de so mu na pridelke prihodnih let posojevali, in se tako toliko zadolžil, de svoj živi dan na svojih njivah žel, v svojih vinogradih tergal, na svojih travnikih kosil ne bo. Primerilo se je, de je neka žlahtna gospodičina, njegova žlahtnica, ki je letas umerla, v svojim zadnjim sporočilu se tudi tega zastaraniga pijanca, ali mende veliko več njegove uboge in obilne družine spomnila in zapustila pet sto goldinarjev. — Kakor hitro se je razvedilo, de ima naš pijanec, sem ter tje zadolžen, to érbšino dobiti, se oglasiijo pri pravici neki dolžniki, in vzamejo dve sto goldinarjev, ostane mu jih še tri sto. Kaj menite, kaj stori z njimi? Če ga tudi žena prosi, de naj kaj poskerbi za družino, de naj denarja da, de bo živeža na debelo kupila, in tako se za dle časa preskerbela, je bil njen glas le glas vpijočiga gluhim ušesam. On vzame tri sto goldinarjev, gre z njimi v kerčmo, jih izroči kerčmarju, ter reče: de naj le da, kar je dobriga in dragiga, sej denarji so tukej, ino ne gre spod njegove strehe do zadnjiga vinarja. Ne popolnoma tri mesce je bil tam, dokler ni zapravlil in požerl tri sto goldinarjev; zdaj tava okoli spit zelen, bolehen*) in nevredin, de bi mu kdo kako milost skazal, prišel je še več potem ob svoje poštenje, dobro imé in veljavo pri ljudeh, ko zdaj še bolj kot nekđaj za pijancam s persti kažejo, pa mu mende tudi nihče nič posodil ne bo.

Postavimo pa, de je že mladeneč pijanec, ki po kerčmah baha, s kozarci ob mizo treska, de vse gromi, ino piti ponuja, kakor bi se denar na cesti pobiral. Vprašam vas, si li ta potepuh poštenje in dobro imé s pijančvanjem dobiva ali ga le zapravlja? — Jaz menim, de ga le zapravlja. Glejte! pride predpust, treba ga je oženiti, zbirajo mu zdaj to, zdaj uno, ino kjer praša, mu spodleti, ker gotovo noben pаметen oče svoje hčere pijancu v zakon ne da, pa se mende tudi vsaka modra deklina s pijancam nerazvezljivo zavezati brani. O gotovo je in ostane: Pijanec si perpravlja zaničvanje in sramoto.

V resnici obžalovanja vredne ste ve, žene, ki imate pijance za može; rad vam verjamem, de se vam večkrat serce žalosti taja; in de jarem, ki vam ga je Bog naložil, ali ste si ga tudi morebiti same nekđaj v mladosti po svojeglavnosti nad vse branjenje zvedenih staršev naložile, je jako grenak. Če ste tedaj ve žene zavoljo možev pijancev obžalovati, menim tudi nasprot, de bi vas mož tudi z vročimi solzami ne mogel zadosti omilovati, ki imate pa pijanke za žene. Če

*) 14 dni po ti pridigi je v bolnišnici umerl.

je gerdo moža pijaniga viditi, je vender pod vso permero gerši viditi pijano ženo. *Zena pijanka je svojimu možu velika jeza*, pravi modri Sirah. 26, 11.; *nje zasramovanje in ostudnost ne bo zakrita*.

Pijanec nima na dalej nobene lepe lastnosti nad seboj; med drugimi mu manjka *molčljivosti*. Že Platon, modri neznanbog govori tako: nar ložeji vôza, iz človeka resnico ino nar globokeji skrivnost izvleči, je bokal. — In gotovo, kar je pijanec po zvestim prijatlu zaupaniga pod prisego za-se ohraniti, nobenimu povedati zaterdil, to mu bo vedičin človek po podani kupici vina izpulil, in od tod pridejo tako dolgo terpeče sovraštva med družinami, tožbe, prepiri, včasih tudi kervavi boji. Kdo bo tedaj pijancu zaupljivo govoril? se zanesel, de je mož, kterimu je upati kaj? — Nihče.

Pijanec ne ljubi čednosti *pravice*. Ko bi mu bila ta čednost kaj ljuba, pri sercu, bi pustil vsakimu svoje, bi spoznal, ako je hišni gospodar, de narprej gre družino z vsim potrebnim oskerbeti, in ako po tej oskerbitvi še kaj ostane, bi bilo še le to v kako manj potrebno reč obrniti, si tudi za potrebo kak poliček vina kupiti, ali pa ostalo shraniti. — Tode pijanimu mladenču ni ne očetovo, ne ptuje premoženje sveto; kar more, to od očetove hiše skrivši odterga, naj si bo sočivje, naj si bo v zaperti skrinji shranjen denar, s ponarejenim ključem ti zna tudi do njega prilomiti, kakor tudi se pridružiti sleparjem in tatovam, ki o terdi noči ulomijo v sosedovo pohištvo, ali popotnika pričakujejo in oropajo. Pijanec ti je pripraven vse storiti, kar je sveti čednosti pravici nasprot. — Zastaran hišni oče pijanec pa vse od hiše proda ino ne ganejo ga ne britke solze objokane žene, ne globoki zdihleji lačnih kruha prosijočih otrok. Njegov trebuh mu je čez vse.

Pijanec tud nima nobeniga veselja *do molitve in do svetih pobožnih reči*, kleti zna pa tako, de se vse trese; svetiga roženkranca ni nič kaj vaje, ga še komaj po imenu pozna; nedelje, praznika, tega se jako veseli, pa ne de bi molil ino k službi božji šel, temuč de mu ravno za delo prijeti treba ni, ino pa, de ga pije. Napravi, napoti se tudi on od doma proti cerkvi, pa močnej ga vabi zeleno kazalo v hišo kerčmarjevo, kot svitli križ verh zvonika ino čisti glas Bogu posvečenih zvonov v cerkev, ino če tudi v njo prileze, se mu pač na obrazu vidi, de tako težko v nji je, kakor bi na bodečim ternju stal. Še tako kratka maša mu je predolga, še tako izverstna pridiga mu je kvanta. Le njegovi sopijanci, ti so mu še možje, ki za njega po dohtarsko govorijo.

Če še kako čednost na pijancu išem, na njem le vender nobene najdel ne bom, in sej sami veste in vidite, ako kaki-

ga zrelega pijanca poznate, de na njem ni nič kaj taciga zaslediti, kar zmerniga, trezniga človeka priporoča, hvali in povzdiguje. Kakor žival, ki pameti nima, po gojzdu dirja, po svojih živinskih nagonih živi, ne dela razločka med mojim in svojim, ne porajta, če za njo na preteganje kričiš, ali jo ljubeznjivo k sebi vabiš, tako je tudi zastaran pijanec; svojo pamet v vinu utopi in dela hujši od živine, ktera čez potrebo nikdar ne je ino ne pije, pa tudi svojih nagonov drugače ne nasituje, kakor natora kaže; prelomljuje vse božje, cerkvene in deželske postave, ne dela razločka med mojim in svojim premoženjem, se ne ozre, če ga ljubeznjivo opominaš, ali ga resno svariš. — Pijanec je nepoboljšljiv.

Povzemimo zdaj le ob kratkim, kar smo slišali dozdej. Pijanec škoduje svojimu zdravju, torej svojimu telesu, ino de si škoduje, spoznate vi sami, terdi sveti Duh na mnogih krajih svetiga pisma, učijo vsi zdravniki ino poterdi v basni sama smert; si škoduje na svoji duši, ktera bi mogla biti lep vertec obsojen z duhtečimi cvetlicami, tode v duši pijancovi nobena ne priraste, ne sramožljivost, ne poštenje, ne molčljivost, ne pravica, ne pobožnost, kratko nobena ne; božjo podobo je pijanec iz svojiga serca zbrisal ino le neumni živini je še prišteti.

Z zbrisano podobo božjo na svoji duši, brez vsake čednosti, baram, bo li kdaj pijanec prišel v nebeško kraljestvo? — *Bratje*, piše sveti apostel Pavl I. Kor. 6, 10, *nikar se ne motite; pijanci božjiga kraljestva posedli ne bodo.* — Če pijanci božjiga kraljestva posedli ne bodo, kje je le njim kraj pripravljen? Kje? — Tamo, kjer bo jok in škripanje z zobmi — tamo, v ognju, ki vedno gori in nikdar ne ugasne — tamo, kjer evangelski bogatin strašno žejo terpi ino prosi, de bi revni Lazar iz Abrahamoviga naročja stopil in s kapljico vode ohladil njegov žeje spekli jezik — tamno je pijancu kraj pripravljen. V ta ogenj pa nihče ne pride, kter je le z malimi grehi se iz sveta ločil; če je pijancu večni ogenj zakurjen, ali si ga le sam s svojim pijančvanjem kuri, je pijanost, velik smertin greh, ino sveta mati katoliška cerkev je postavila požrešnost v jedi in pijači med naglavne grehe, zato, ker iz pijanosti veliko grehov in poguba vsih lepih čednost na svet pride. Kdor veruje, de zavoljo pijanosti v pekel prišel ne bo, ta si bo kdaj skusil, tode prepozno. Še je mogoče, večnimu ognju uiti, ino Bog sam nas njega oteti, je nam poslal pičlo vinsko letino. Zdramite se torej dobrovoljci; pite ga, jaz ga vam popolnoma ne prepovem, pa le za potrebo in še pristavim, zdaj se upijaniti, ko je vina po malim in je jako drago, je še večji greh; kadar imate težavne dela in bi per čisti vodi obnemagali, kader imate botrinjo ali sedmino, kader

imate svatovršino ali kako drugo pošteno veselico, pite ga, pa modro in pametno, žganja, o žganja, tega se pa varite sebi ino svojimu prihodnjimu zarodu v prid kot smertniga strupa ino jaz vas zagotovim: bodo ljudje le po žganju segali, kot segajo zdaj, butalov, trap po svetu manjkalo ne bo, per 50 letih bodo ljudje starci za nobeno delo, ino višjeji starosti žganjopivcam obljubiti se jaz ne prederznem. Bodite torej zmerni povsod, posebno se v pijači, skerbite svoji družini za vsakdanji kruh, skerbite za svoje telesno zdravje in prenovite se v duhu. Tako strezvanim in poboljšanim bo milostljivi Oče nebeški zopet boljši letino na žitu in na vinu del, ino k poprejšnjimu blagostanju vam bo pomagal. Bote pa le pri starim ostali, in ni moja današnja pridiga dalej prišla, kot do vaših ušes, pijanci, dobrovoljci! sodba čez vas za ta svet je že storjena in je ta: Kdor pojedine ljubi, bo v pomankanju; kdor nad vinam in nad masnimi jedili veselje ima, ne bo obogatel, za uni svet pa ta: Pijanci božjiga kraljestva posedli ne bodo. Amen.

Ravno tam 1853.

Na nedolžnih otročičev dan.

Smert grešnikov je nar hujši.

Ps. 33, 22.

Srečin, nad vse srečin je stan človeka, ki v gnadi božji živi! Odet z belim oblačilam kerstne nedolžnosti, ali čisto opran v kopeli svete pokore madeža lastniga greha, zavživa v svojim sercu sladki mir in osrečevavni pokoj, ki ga hudobnež v grešnim veselju iše zastonj, in si ga z njim kupiti ne more. — Ali se ima nedolžni, krepostni človek, ki se njega življenje dobrih del šibi kot v jeseni drevje zrelega sadja, zastran svojih čednost kaj hudiga bati — hudobnež pa, ki greh na greh kopiči, od svojih hudobij kaj prijetniga, veseliga pričakovati? — *Pobožnost je za vse dobra*, piše sveti apostel Pavl, *ker ona ima obljubo sedanjiga in prihodnjiga življenja*. I. Tim. 4, 8. Če se ima tedaj po zagotovu svetiga pisma pobožni človek od svoje pobožnosti v tem in v prihodnjim življenju vsiga dobriga nadjati, ali tudi tako hudobnež od svojih krivic? — Nikakor ne.

V dokaz tega pogledjmo le kervoloka Heroda, ki na današnji dan v Betlehemu ino krog njega med nedolžnimi otročiči grozovito mesarijo napravi. Gnan od nezmerne želje svoj sedež utrditi, in svoj zarod na taistim ohraniti, se prestraši, ko zasliši, de rojen je Judam kralj, ki bo svoje ljudstvo rešil od njega grehov. Nasprotnika, ki bi ga kdaj s sedeža spodriniti, pregnati utegnil, se znebiti že v zibeli, priseže v svojim tigrastim sercu, urno razpošlje svoje rabeljne z neusmiljenim poveljem, ter jim reče: *Ojstro nabrusite nože, meče, sulice, dirjajte v Betlehem in v njegove pokrajine, serčno brez vsiga strahu stopite tako dobro v mogočno poslopje, kot v borno bajto, in kjerkoli najdete dečka spod dveh let ali*

na maternih persih sesati, ali po hišici kobacati, zadavite ga, prebodite ga, natakните ga, razsekajte ga, umorite ga; naj vas ne ganejo ne zdihleji, ne solze, ne krič, ne prošnje mater, očetov; naj vas ne slepi blišči denar, ki ga vam bogatini ponujali bodo, de bi njihovim otročičem prizanesli; le davite, le morite, to vam zaukaže Herod, vaš kralj.

Kar je Herod v svoji jezi zaukazal, to so rabeljni z divjo terdoserčnostjo dopernesli, de se je po Rami razlegal krik ino jok.

Kakor tiger, kader je kri okusil, le po kervi hrepeni, davi in mesari tolsto ovco, pa tudi popotnika napade ino le takrat nar zadovoljniši je, kadar si kervavo žrelo liže, tako tudi časti lakomni, pijanosti jako vdani Herod še marsikakimu nedolžnemu meč v persi zasadi, in kakor tiger le takrat zadosti poskakuje, kadar ljudi terpinči in mori.

Verh kervi nedolžnih otročičev, katerih god in praznik dans obhajamo, je še kri naslednjih prelil, ki v zgodovini pričajo od njegove kervoželjnosti. — Velikiga duhovna Aristobula je ukazal zgrabiti in toliko dolgo pod vodo deržati, de ga je utopil; svojo ženo Mariamno, svojiga tasta in svojo tašo, kakor tudi tri svoje sinove je umoril. Veliko imenitnih gospodov, 300 vojaških častnikov je zadaviti dal, in Juda in Matatia, dva pravdoznanca, je žive sežgal. Ja še celo na svoji smertni postelji morije željni Herod pokliče k sebi svojo sestro Salomo ino njeniga moža Aleksandra ino jima reče: Vem, de dan moje smerti bo Judam dan neizrekljiviga veselja, tode jaz jim pa ga hočem pokaziti, ino le jokati in plakati imajo na dan moje smerti. Vest, jima z nekim divjim veseljem reče, de veliko občno spoštovanih, nar imenitniših Judov po ječah zapertih imam; kakor hitro umerjem, pošljita vojake v ječe, ino naj podavijo, pomorijo vse, de cela Judovska dežela, in vsaka hiša posebej, tudi čez svojo voljo na dan moje smerti milo joka in bitko stoka. — Herod toliko vneboupijočih pregreh kriv, menite, de je kaj veselja imel od tolikanj hudobij? — Nikakor ne. Hudobijam je hudobije dodeval tako dolgo, dokler se ni pravičnemu Bogu zadosti zdelo, ino v zaslužen kaznen za tolikanj pregreh mu pošlje že na tem svetu strašno bolezen. Počasna merzlica, sklenjena s hudim kašljem mu je mozeg v njegovih kosteh posušila. Noge so mu silno otekati jele, bule se mu po celim telesu napravile, ki so spokale in červi iz njih lezli, kar vse je toliki smrad razganjalo, de živa duša ni mogla biti pri njem; verh tega volčja lakot, ki je z nobeno jedjo nasiti ni mogel, ga je mučila noč ino dan. Klel, zdajal, rotill se je v svojih neizrekljivih bolečinah, tudi samiga sebe bi bil končal, ko bi mu ne bili ubranili; v obupu, med strašnim

preklinjevanjem je svojo černo dušo izdihnil. — Glejte žalostni konec kervoloka, ki silno velikih pregreh kriv na ravnost zderkne v peklenko brezno.

Hudobnež ne v življenju, ne v smertni uri, ne v večnosti od svojih pregreh sladkiga sada upati ne more.

Ne recite, če sim tudi grešnik, vender s svojimi grehi nisim v nobeni permeri s Herodam, torej srečnejši smert, srečnejši večnost pričakovati imam. Prijatelj! ne bom te sodel, kako velik grešnik si; le toliko ti povem, ako se neomadeževaniga ne ohraniš, in ako si se omadeževal, se nisi čisto opral in resnično spokoril, se nimaš ne srečnejšiga življenja, ne srečnejši smerti, ne srečnejši večnosti nadjati od Heroda. *Smert grešnikov je nar hujši*, poje kraljevi prerok David ps. 33, 22. *Zakaj?* to je pa zapopadek mojiga govora in vaše dobrovoljne pazljivosti.

Speljava.

Ne mislite, ljube spokorne duše, ki se pogostama osnažite madežev greha, se sklenete z Jezusam v presvetim zakramentu, in ste se tudi z veliko prizadevo te pobožnosti, kakor zaupam, z obilnim pridam vdeležile; ki pred greham, pa tudi že pred senco njegovo tako urno bežite, kakor bi vas razkačeni tolovaj z napeto pušo sledil; ki večkrat z zbranim duham premišljuje, de vam ni stanovitniga obstanka na todnim svetu, ampak de vam bo treba kmalo dati njemu slovo, in svojiga serca nikdar ne vežete na trohljivo blago, ljube spokorne duše, ne mislite, de jaz vas z današnjim resnobnim premišljevanjem grešnikove nesrečne smerti strašim ino plašim. O tega kratko nikar ne.

Če ravno vem, de med vsimi strašnimi rečmi nar strašnejši je smert (Aristotel), vender ona za vas pravične žela nima, s katerim piči grešnika. Ona — božja dekla — se vé, bo prišla po njegovim povelju tudi po vas, pa njeno bližanje vas ne bo prestrašilo; z mernim sercam jo bote pozdravili, de je prišla vas rešit mnogih nevarnost in priložnost, v njih še kdaj Boga razžaliti; de je prišla vas rešit, toliko terpljenja in truda, kakor tudi bolečin, kar ste vse v Božjo voljo vdani brez godernjanja in mermranja prenašali; de je prišla vas rešit, iz doline solz, ino vas hoče preseliti v nebeško domovino, kamor so bile obernjene čas vašiga življenja vse vaše misli, vse vaše želje, vse vaše djanje in nehanje. O za vas, spokorne in pravične duše, nima smert nič britkiga, nič strašniga; ako vedno v gnadi božji živite, zagotovim vas, de se je bali ne bote, še zaželjena vam bo, ker vas bo re-

šila tolikanj nadlog, ki tičijo na ramah Adamovih otrok od dne njih rojstva do dne njih pokopa.

Če je smert za vas, nedolžne, pravične spokorne duše, napovedovavka večno terpečiga veselja, je ona za grešnika napovedovavka neizrekljivih večno terpečih muk; če je smert za pravičniga konec žalosti in začetek veselja, je ona za grešnika konec veselja in začetek žalosti; če je smert za pravičniga rešitev iz ječe in preselitev na očetov dom, je ona za grešnika izpeljevavka iz domovine, katero si je na svetu mislil in vratarica peklenške ječe.

Pod grešniki pa, katerih smert je po besedah svetiga Duha nar hujši, zastopim jaz tiste ljudi, ki v grehu in grešni priložnosti vedno živijo, za nobeno posvarjenje, še tako ljubeznjivo dano ne marajo, naj že ono pride ali od skerbnihi staršev, ali gorečih pridigarjev, ali unetih spovednikov, ali pametnih sosedov ali modrihi priiatlov; pod grešniki, katerih smert bo strašna, zastopim jaz tiste ljudi, ki se za božjo čast nič ne zmenijo, ki raji v kerčmo kot v cerkev zahajajo, ki veliko in neznano kolnejo, malo ali pa tudi celo nič ne pomolijo, ki pravijo, de priseganje, priduševanje, zakramentiranje je molstvo, goljfija pošten dobiček, skopost varčnost, milošina zapravljlivost, pobožnost hinavšina ino nesramno djanje čista ljubezen. Pod grešniki, katerih smert bo jako grenka, zastopim jaz na dalej tiste ljudi, ki kakor kert le po zemlji rijejo, od veselja do veselja skačejo, in kakor evangelski bogatin sami pri sebi govorijo: *Duša! veliko imaš blaga spravljeniga na dosti let: počivaj, jej, pij in bodi dobre volje.* Luk. 12, 19. ki svojiga duha nikdar na kviško ne povzdignejo in ako se po kakim čudnim namerleju le vender povzdiguje, ga hitro na zemljo potlačijo. Kratko pod grešniki, katerih smertna ura bo obupljiva, zastopim vse taiste ljudi, kteri, če tudi niso bili nikdar od deželske pravice zasledovani, ki niso očitno ne ropali ne ubijali, so bili pa le skrivni ubijavci in roparji časti in blaga zapušenihi sirot in udóv in imajo na svoji vesti utergan, kervavo zaslužen denar. Za take grešnike, rečem, bo smertna ura jako huda ino sicer iz dvojniga ozira, prvič: iz ozira tega, kar jih mine, drugič: iz ozira tega: kar jih čaka.

I. Smert grešnikov bo jako huda, prvič iz ozira tega, kar jih mine. — Smert je ločitev duše od telesa; pa smert ne loči samo duše od telesa, temuč je loči tudi od vsiga, kar je ona ljubila. — Kaj pa ljubi duša grešnikova? Duša grešnikova ljubi vse, samo Boga ne; in to ljubi toliko, de ima v ljubljeni reči čez dan vse svoje misli, želje in svoje serce, in po noči svoje sanje v nji. Grešnik lakomnež ljubi trohljivo blago, premoženje, denar, in se mu sanja od tega; požrešnik

ljubi gostije, dobre volje, mastne jedi, upijavno vino, omotivno žganje, in se mu sanja od tega; nesramnež ljubi mesne slaje, razberzdane tovarše, priliznjene vlačuge, pregrešni ples, in se mu sanja od tega; gizdav ljubi drage oblačila, pohujšljive nore šege, in se mu sanja od tega; jezav ljubi priduševanje, kletvine, bôje, in se mu sanja od tega; zavidljiv brez keršanske ljubezni se serdi nad srečo svojiga bližnjiga in leni skerbi le za svoje zložno življenje, in se mu sanja od tega. Kratko vse to, kar je pravičnemu kristjanu pravi stud in smrad, to ljubi grešnik in ljubi toliko, de ima v njem kot v svojim zakladu svoje serce, kakor zagotovi Jezus Kristus sam: *Kjer je tvoj zaklad, tamo je tudi tvoje serce.* Mat. 6, 21.

In zgubiti svoj zaklad, nad katerim je nedopovedljivo veliko veselje občutil, v kteriga je vse svoje upanje stavil, kteriga si je večkrat ogledavat hodil, na njem si oči pasel, iz njega si trebuh redil in svoje truplo mehkužil, zgubiti rečem svoj zaklad, bo za umirajočiga grešnika zguba nad vso permero velika in žalostna. — Vsaka žalost, pazite dobro, ima svojo korenino v ljubezni, torej je nemogoče, pravi sv. Gregor, brez žalosti zapustiti to, v čigar posestvu se je človek veselil. Kolikanj več ljubiš kako reč, kako osebo, tolikanj več po nji žaluješ in jočeš, ako si tako nesrečen, zgubiti jo. Ker pa grešniki brez ljubezni božje ne ljubijo drugiga, kot posvetno blago in nienljive slaje in vse to toliko, de imajo tam svoje serce noč in dan, kjer je njih zaklad; torej si kar lahko mislimo, kako veliko žalost bodo občutili grešniki, kadar jih bo smert prišla ropat njih zaklada. — *O smert, smert! kako grenak je tvoj spomin človeku, ki svoje premoženje v miru všiva*, govori v poterdilo dozdaj rečeniga modri Sirah. 41, 1.

Če je kralja Ahaba le samo nedopolnjena želja, ki jo je po Nabotovim vinogradu imel, ko mu ga, kakor drago dedino po svojih starših prepustiti ni hotel, toliko čmerniga in žalostniga storila, de se je na posteljo zavalil, kakor obupljiv, ino ni hotel ne govoriti, ne piti, ne jesti 3. Kralj. 21; kako žalostin, obupljiv bo bogatin, ki ima svoje serce v nakopičenim denarju na smertno uro, ko bo mogel to, kar v resnici že ima in se v njem raduje, naglo, brez odloga zapustiti? Kako težko kaki skopuhi denar zapustijo, in se od njega ločiti ne morejo, pa ga tudi drugim ne privošijo, pričajo marsikake spomina vredne prigodine. — Večkrat se je že slišalo, de tamo je nekdo umerl in v zadnjim sporočilu je zaukazal: *V sukni me zakopajte*, ino v sukni so bili denarji všiti; to palico, ki mi je toliko let služila in mi beračiti pomagala, dene mi jo, kakor zvestiga tovarša v trugo, de poleg mene

strohni; in ker je truga prekratka in palica predolga, se odseka, ino iz nje zdolbljine svitli zlati denar izrožlja; denite mi to mehko blazinico, na kateri zdej moja trudna glava sloni, je neka ženica, kakor sim predlanskim v nekih novicah bral, pojemajoča naročevala, tudi v trugo; ino v nji so veliko denarja najdli, ko so jo razparali. Neki za smert bolan skopež na Angleškem oprašuje svojiga zdravnika, kaj le meni, ali bo še kdaj ozdravel ali ne. Zdravnik z ramami stresa in svojo menitev izreči se mudi; ali ker bolnik resnico zvediti sili, mu odgovori: Kakor previdim jaz, vam ozdraveti ni. — Kakor hitro zdravnik odide, bolnik vse svoje bankovce, ki so veliko skupšino znesli, sežge in merno smert pričakuje. — Čez noč se mu pa bolezen na boljše obernje, in ko ga drugi dan zdravnik obiše, svojo menitev prekliče in z nekim serčnim veseljem zreče: Gospod, jaz vas zagotovim, de ozdraveli bote. V obupu, ki je prezgodej bankovce sežgal, popade samokres, in se ustrelil.

Tako težko se je po spričevanju imenovanih prigodinj ločiti grešniku lakomniku, skopuhu od denarja, mamona; ravno tako težko se bo ločiti drugim grešnikom od drugih ljubljenih reči, ktere jih s smertjo minejo. O kako težko bo reči, ino bo reči prisiljen: Zdrava žena, zdravi mož, zdravi otroci, na zemlji ne, le tamkej v večnosti se zopet vidimo. O kako težko bo to zgovoril oče, ki je svojim otrokam potuho dajal; o kako težko bo to zgovorila mati, ki jim je grehe spregledovala; o kako težko bo to zgovoriti zakonskimu možu, ki si je v življenju prebiral, ino ženi, ki je le po drugih zijala. O kako težko bo to reči sinovam, ki so svojim očetam ključbovali ino hčeram, ki so svojim materam lagale. O kako težko bo to reči zapeljivcam in zapeljanim, pohujšljivcam in pohujšanim, dobrovoljcam ino godcam, ki so bili tamo, kjer je bilo svetu služiti, prvi, kjer je bilo služiti Bogu, pa zadnji; — vse mine, vse zgine, smert nam pobere kar naglo, kar smo tolikanj ljubili.

Tobijeva žena, mladiga Tobia mati, ki je bila svojiga pridniga sina v ptujo deželo poslala stirjat posojeni denar, je bila v velikim strahu, ko sina ob pogovorjenim času le ni bilo domu; hodila je vsaki dan na nek hribček si solze zbrisavat, ino z grička se oziraje proti cesti, po kateri bi mogel njeni sinek priti, je obsolzena zdihovala: *Oh, oh, moj sin, moj sin!* — Pa, ljubi moji! ta materni strah za sina je bil prazen, bil je on dobro ovarvan v društvu angela Rafaela, in prišel je srečno veselo domu s potirjenim denarjem in — z ženo Saro. — Ali strah pred smertjo v grešniku ne bo prazen, kakor je bil Tobijeve matere za njeniga sina, ker grešnik v smertni uri ne bo le v društvu angela varha, am-

pak tud v društvu hudobniga angela skušnjavca, kateri viditi, de ima le še malo časa, si bo na vso moč prizadjal, ako bi mu bila kaka dobra misel od angela varha navdihnjena, mu jo hipama udušiti in ga v obup pripraviti. O grešniki! ako zdaj, dokler je še čas, ne popravite, kar popraviti imate, bote v smertni uri obupali, kakor je obupal un mladeneč, Bogodar po imenu, od kteriga piše sv. Gregor papež. V smertni uri, ko je bil ta mladeneč v obupu, je odganjal duhovne, ki so mu dušo priporočali: poberite se, poberite se, ali ne vidite hudiča, ki me v podobi ljutiga zmaja požira, pustite, de me požre.

O groza ino strah! ino z vami grešniki, ki dremljete in spite v starih grešnih navadah, kaj bo? —

Kaj bo? morebiti porečete: Pogubljeni smo. O! pogubljeni še niste, dokler živite; pa de enkrat ne boste, veste, kaj imate storiti? — Storite zdaj v življenju, kar bote v smertni uri želeli, de bi bili storili; storite zdej dobro spoved, dokler ste pri zdravju in čisti pameti, ne odkladajte je na smertno uro, v smertni uri pokora delana, bo tako bolna, kakor vaše telo; odpovejte se zdej posvetnimu blagu, pregrešnemu veselju; raztergajte zdej tiste pohujšljive zaveze, ktere vi, mladi, med seboj imate; odpustite zdej drugi drugimu iz serca in v pravim keršanskim miru živite; popravite zdej, kar popraviti imate, tako dobro na poškodvanim premoženju; kakor na oglodanim poštenju svojiga soseda; kratko storite zdej, kar bote v smertni uri želeli, de bi bili storili.

S smertjo mine vse, tako dobro pravičniga, kakor krivičniga, tode vender s tem pomenljivim razločkam; de pravični se ne boji, krivični se pa trese to zapustiti, kar je na svetu nad vse ljubil. Nesrečna je smert grešnikov prvič iz ozira tega, kar jih mine, še nesrečnej pa je drugič iz ozira tega, kar jih čaka.

II. Sveti opat Elia, ki je blizo 80 let v pušavi, odločen od žive duše, ki bi mu v kako dušno zadrego služiti utegnila, v vsi ojstrosti živel, svoje meso pokoril ino živ svetnik bil, je večkrat zamišljen v to, kar ga še čaka, od nekiga svetiga straha prevzet sam pri sebi zdihoval rekoč: Tri reči, ktere me še čakajo, in se jih posebno bojim so: prvič bojim se tistiga hipa, ko se bo moja duša telesa ločila; drugič, bojim se tanke sodbe, pri kateri bo Gospod vse moje dela preiskal, ino tretjič se bojim zaslišati sodbo, ktero bo pravični sodnik čez me zgovoril. — Te tri reči so svetimu spokorniku toliko pred očmi migljale, de jih svoj živi dan pozabil ni, temuč vedno jih premišljeval, in s tem premišljevanjem se ovarval vsaciga greha.

Česar se je sveti spokornik Elia vedno bal, tega se grešnik v življenju, pri zdravju ne boji, ker nikdar na to ne pomisli; tode ko ga bodo smertne težave obdale, ko bo stal na pragu med časam in med večnostjo v tistim osodnim hipu z mertvaško svečo v rokah, takrat ga bo zaskerbalo in se bo jako bal zastran tega, kar ga čaka; nekoliko se bo bal zastran svojiga trupla, ki ga je v življenju pital, redil in mehkužil, mu vse privolil in preskerbel, kar je pozelelo, in ga zdej zapustiti mora; še več se bo pa bal zdaj stopiti pred sodnika in dati odgovor od svojiga življenja, ker po smerti bo *sodba*, piše sv. apostel Pavl Heb. 9, 27.; in ta sodba bo čez grešnika deržana, pravijo sveti očetje, ravno tam, kjer je umerl, ino Jezus ne bo nikogar k tej sodbi namesto sebe poslal, ampak bo sam v osebi prišel. Per ti sodbi bo Jezus grešnika sodil čez vse, kar je mislil, želel, govoril, storil, zamudil ali opustil; per ti sodbi bo njegov angel varh pričal, kar bo hudič tožil, ter si dušo za se zgovarjal, in to tožbo bo hudič tožnik zastavljal na kerstne obljube, pravi sv. Avguštin.

Mislimo si tedaj grešnika, ki je ravno zdej umerl, vsiga osramoteniga, strahu trepetajočiga pred sodnikom Jezusam stati in zaslišimo, kako ga bo hudič tožil. Poslušajte zdej, de ne bote enkrat prepozno spoznali in rekli, nismo vedili, kaj nas čaka. Hudič bo pričel:

Ko si bil keršen, v družbo kristjanov dovzet, si bil vprašan: Se odpoveš svetu, vsimu njegovimu djanju in napuhu? se odpoveš hudiču? In ti si po svojih botrih odgovoril: Se odpovem. Odpovedal si se, pa glej! kako si spolnil svoje obljube? — Kako si se odpovedal svetu, ki nisi drugiga počenjal, kot to, kar je svet hotel? ki si posnemal vso njegovo gizdost, vse njegove šege, vse njegove nečimurnosti? — Kako si se odpovedal mesu, ki si ga toliko mehkužil, mu nobene ne odrekel, ki si ga ob petkih in zapovedanih postih z mesam pital, ga tolikanj prevzetno, pohujšljivo oblačil, mu toliko nesramnosti privolil? — Tvoje požrešnosti, tvoje pijanosti, tvoje nesramnosti so priča, une kerčme, une plesiša, une izbe, une postelje, une senožeti, uni vinogradi, uni skednji, uni hlevi, une meje, une ognjiša, vsak kamen ti zamore to pričati. *Kričal bo kamen iz zidu*, govori prerok Habakuk 2. — Ni li res, bo ropotal tožnik hudič, ni li res, de tvoje truplo, ki se še smertni pot iz njega cedi in tukej v postelji poravnano leži, ti je služilo okusati mesne slaje? tvoje oči, ni li res, de so ti služile zijati po drugim spolu? tvoje ušesa, ni li res, de si jih nar raji nastavljal in z njimi poslušal nesramne govore? tvoj jezik, ni li res, de je nar raj klafal? tvoje roke, ni li res, de si z njimi poče-

njal in uganjal, kar ziniti se sramujem? — Se li vse to pravi odpovedati mesu in hudimu poželjenju?

Pri svetim kerstu si se odpovedal hudiču. — Pa kako si se mu odpovedal, bo tožil na dalej hudič, ker si vsako moje navdajanje in povelje urno ubogal in mi služil, de sim se le veseliti mogel? Glej! če sim ti velel: Zmašuj se, goljfaj, kradi, slepari, daj pičlo mero ino vago, nisi le vsiga storil? — Ko sim želel, de bi se tamkej una dva zakonska vjedala, de bi se tamo v uni soseski ogenj sovraštva unel, nisi le ti ogorka zdražbe nesel tje? — Ko si po sejmi hodila, sim ti navdihoval, kupi si, kupi si uno pisano, tigrasto, tulasto obleko, daj si jo narediti po uni pohujšljivi šegi pri uni šivarici, ki se je v mestu vsiga spačenja o ti in tudi drugi zadevi izučila, oblači se razgoljeno, opleti si lasje na to vižo, boš dopadla, nisi le ubogala? Sim ti rekel: vstani, vzdigni se, luna sveti, pojdi na lov nedolžnosti, me nisi li ubogal, včasih še blato gazil, ino se še s tem proti drugim bahal? — Kjer sim podkuril nesramen govor, nisi bil ti nar zgovorniši? — Kjer sim zbiral pijance, plesavce, igravce, kvartopirce, nisi bil ti nar prvi in vojvoda njih? — Kjer sim perpravljal nespodobnost v cerkvi, nisi bil ti s svojimi nesramnimi pogledi, z požmigovanjem in žlobodranjem nar brezbožniši? O ne le v vsim si me ubogal, kar sim ti navdihoval; temuč tudi dobro si mi služil, ker si pohujšanje širil s svojimi spodtikljivimi zgledi, s svojim gerlam, ker si nesramne pesmi učil in pel, s svojimi rokami, s kterimi si jih spisaval in drugim dajal, s svojimi nogami, s kterimi si jih okrog nosil. Ker si tolikokrat svetoval greh, si mi veliko naslednikov pridobil; o zahvalim se ti, bo rekel hudič, ti si mi bil dober pomagavec, moj brat na zemlji, hudič v človeški podobi, — Se li vse to pravi, meni odpovedati, razsodi ti, o pravični sodnik, se bo zdey obrnil na Jezusa.

Morebiti ni li vse do zadnje pičice res, česar te tožim, si v stanu le eno samo utajiti? — Tukaj so bukve, v kterih so popisani vsi tvoji grehi; beri in prepričaj se, de ti jih nisim perpisal, ampak vse sim vestno zaznamval. Glej! tukaj na ti pōli so zapisani tvoji grehi, ktere si dopernesel tamkej v uni družini, v uni hiši, že veš, kjer si zapeljeval in zgovarjal, ta greh jaz na-se vzamem; poglej, pripisal sim ga tebi, pa tudi uni, ki je bila toliko neumna ti kaj taciga verjeti; — na ti poli so popisani tvoji grehi, ktere si dopernesel, na unim božjim potu, na unim shodu, na unim plesu, — sej veš, de si rekel, de ne bil bi šel na shod v drugo sosesko, ko bi tamkej raja, tudi meni veselja napravili ne bili — in si jih storil s svojimi očmi, s kterimi si zastopno govoril; s svojimi ušesi, s kterimi si pohujšanje poslušal, s

svojim jezikam, s katerim si ga širil; s svojimi rokami, s katerimi si nesramnosti počenjal; o! ni li to resnica?

Ozri se semkej, tukej so zaznamvane vse tvoje nesramnosti, poglej, koliko jih je, toliko od tvojih otročjih let, toliko, ko si odrasen mladeneč bil; toliko, ko si se za možitev pripravljala; toliko od tvojiga zakonskiga, toliko od tvojiga udovskiga stanu; vsih skupej, toliko jih je le, soštel sim jih na tanko. — Tukej na ti poli so začerkane tvoja pijanost, tvoja zelena jeza, tvoja bleda nevošljivost, tvoja skerčena skopost; — tukej na ti poli, poglej dobro, kako velika rajda je, tukej je popisana vsa tvoja kletvinja, tvoje priduševanje, tvoje zakramentiranje, že veš, kje si se priduševal in neznano rotiti; tamo v uni kerčmi, pri bokalu, pri kvarti; tamo na unim sejmu, ki ste se za par volov pogodovali; tamo na njivi, kjer ste orali, tamo na cesti, po kateri si vozaril, tamo pod unim hribam, kjer si navkreber perprego vozil, (ali kakor pravite forajt bil), tamo si me še z drugimi tavžent hudiči na pomoč klical; o nobena tvojih kletvinj mi ni ušla ne, kakor hitro si jih zgovarjal, tako naglo sim jih tudi jaz popisaval. — Tukej so popisane vse tvoje nespodobne misli in pregrešne želje, v katerih si se veselil in v nje privolil; tukej je vse tvoje pohujšljivo govorjenje, opravljanje, mermranje kakor tudi tvoje druge nerodnosti, od katerih na spovedi poprašan nisi vedil števila povedati; o za to število pa jaz kar dobro vem, glej! tako veliko je, bo terdil tožnik hudič. — Glej! na ti poli imam tvoje grehe, katere si na spovedi iz strahu za odvezo zamolčal, to pa une, katerih okolišine si zmanjševal. — Glej! tukej so grehi popisani, katere si iz zadolžene nevednosti dopernesel, in tukej te, katere si iz gole hudobije storil, in tudi imam zaznamvane grehe, glej, beri jih, katere so drugi zavoljo tebe storili. Poglej! taji, če moreš, pred sodnikom, ki vse vé.

Grešnik! bo tožil na dalej hudič, kako boš rekel, de si v življenju za Jezusam hodil, posnemal njegove čednosti in mikavne zglede? Glej! Jezus je bil sama ponižnost, ti gola prevzetija in ošabnost; — on sama poterpežljivost, ti zgol nevošljivost in sovraštvo; — on samo usmiljenje, ti terdo serce kakor kamen. Tako pravi sv. Avguštin, bo sklenil hudič svojo tožbo čez grešnika, ter rekel: Pravico hočem imeti, o sodnik! ta duša je moja, odreči mi je ne moreš. Glej! se bo obrnil hudič k sodniku, glej, o Jezus! jaz nisim storil več, kot en sam greh, in še tega le v mislih, in komaj sim ga storil, že si me zaverigel, v hudobniga angela spremenil, in ta duša jih je storila brez števila ne le v mislih, ampak tudi v djanju, več kot ima las na glavi; ali ne bo tedaj pra-

vična sodba tvoja, če mi jo prisodiš, ki v kazen za tolikanj pregreh je vredna hujšiga pekla od mene?

O koliki strah bo to za grešnika, ki ga bo pri sodbi tožil hudič! Gotovo se bo takrat nad njim to spolnilo, kar Job govori: *Nadloga bo njega ustrašila, in britkost ga bo obdala.* Job. 15, 24.

Kaj bo grešnik po ti sodbi osramoten na to odgovoril? Ali se bo mogel iz te stiske izviti, se kako zgovoriti, kak greh zakriti? — O hudobnež, bo poprijel besedo hudič, molči, ne zgovarjaj se; zadosti si se zgovarjal na svetu pred spovedniki, pred svojimi predpostavljenimi; zadosti si pred svetam zakrival svoje pregrehe s hinavšino, z lažmi, s temno nočjo; o! tukaj se ne boš zgovarjal, ne boš pokrtil nobeniga grehov svojih, ne boš utajil nobeniga pred Bogom, ki vse vidi in vse vé.

No, ker vidim, de bi se rad zgovarjal, bo rekel hudič, se pa zgovarjaj, te bom poslušal, in ako resnico govoriš, ti bom perterdil. — Boš morebiti rekel, sim bil slabiga spomina, jako pozabljiv, ali pa, de nisi bil zadosti podučen, de bi bil vedil čednost od greha ločiti? — Počasi, te bo per tem lažnjivim zgovoru zavernil hudič, praviš: Sim bil slabiga spomina, jako pozabljiv, pa vender nisi mogel nikdar uniga sovraštva pozabiti, in jeza se ti je tolikokrat v sercu unela, in želč ti zavrela, kolikorkrat si svojiga nasprotnika ugledal; praviš, nisim bil zadost podučen; pa zakaj nisi hodil pridniši k pridigam ino h keršanskimu nauku, de bi bil podučen, de bi bil zvedil, kaj imaš storiti, kaj opustiti, kako živeti? So pač namestniki tega tvojiga sodnika, vsako nedeljo, vsak zapovedan praznik svoj glas vzdigovali, vabili, klicali k pokori, zakaj si ti te nauke opušal, ali pa zakaj si med pridigo dremal, spal, vse druge reči mislil, zakaj nisi zvesto poslušal? Ta odgovor je prazin, imaš drugiga, bolj veljavniga?

Se boš morebiti zdej zgovarjal, ter rekel: de nisi imel časa? In hudič: Kaj ti nisi imel časa, ti, ki si tolikokrat postavil, zdej tu, zdej tam po hišah posedal, opravljal in zdražbe delal? — Ti, deklina, nisi imela časa, ki si cele ure brez vsiga dela per oknu zijala, pred zerkalam stala in se vertila, ter po krilu ozirala, kake gube dela, popravljala zdej na vratni ruti, zdej pisani svilni trak, v sročeji zanjke prevezovala, zdej z rokami po licu, zdaj po glavi gladila in dopadajenja in veselja, ki si ga sama nad sabo imela, poskakovala? — Ti, mladeneč, kaj ti nisi imel časa? ki si cele noči voglaril, vse skednje steknil, se po oknih obešal, nepokoj po vasi delal in ljudem ponočni počitek kratil? — Ti, mati, ti nisi imela časa, ki si tolikokrat z botrami, s sosedomi kvasila ino v taki objedljivi družini od perviga dekleta do zadnje pokvečene ženice s svojim strupenim jezikam vse obrala?

— Ti, oče, nisi imel časa, ki si k dnevu še dober del noči pridjal, de si pri bokalu z dobrovoljci pil in kvartal? — O plitev je zgovor, de časa nisi imel; za vse ti ga je bilo dovolj, le za Boga, za dušo, za večnost ti ga je zmanjkovalo. — Se boš morebiti še na dalje zgovarjal in rekel: de si bil slab, preveč k slabimu nagnjen in še v nevarnih priložnostih? — In hudič te bo zavernil, so imeli svetniki drugo, boljši natoro, kakor ti? niso bili tudi oni iz kervi in mesa, kakor ti? niso bili tudi oni v grešnih priložnostih, kakor ti? pa védi, oni so svoje meso krotili, in se postili, iz grešne priložnosti so bežali; zakaj si li ti svoje meso mehkužil, ga toliko pital, redil in v priložnosti se deržal, ktero zapustiti te je spovednik ljubeznjivo nagovarjal, te za božjo voljo prosil, kakor tudi te resno svaril? — Že vidim, bo sklenil hudič, de tvoji zgovori ne veljajo nič. Gospod, se bo obrnil k Jezusu, prisodi mi to dušo!

Ker bodo vsi tvoji zgovori prazni in overženi, se boš morebiti na zadnje še štilil s svojimi dobrimi deli? — Ja molil si včasi, bo rekel hudič, kak roženkranc, šeptal kak Oče naš, pa ne s sercam; si slišal kako mašo, pa ves raztresen; si se spovedoval, pa le poverhama, brez obžalovanja in terdniga sklepa, tvoje spovedi so bile le božji rop, kakor tudi obhajila. Si vergel včasi kak krajcar beraču, mu košček kruha pomolil, periše moke podal, mu skledico žita v vrečo stresel, kako drugo dobroto skazal sosedu, pa le iz posvetne hvale, iz baharije in dobičkarije. Si obiskal kakiga bolnika, pa tudi kako jezik čez druge stegoval. Vse tvoje dobre dela so bile mertve, dela brez zasluženja za večno zveličanje. *Vse troje pravice so, govori prerok Izaia, kakor platno ene o mesečnim času. Iza. 64, 6.*

Toliko hudobij kriva in prepričana je ta duša, z nobenim veljavnim zgovoram, z nobenim čisto dobrim delam, bo povzel hudi tožnik, se boš morebiti še premišljeval, o sodnik! mi jo v last dati, de jo ponesem tje, kjer je vsim hudodelnikom kraj perpravljen na vekomaj?

Grešnik po hudičevi sodbi osramoten, prepričan po nevergljivim dokazu njegovim, kakor tudi svoje razdražene pekoče vesti, se bo obupljivo oziral in zagledal na strani stati sebi zvestiga tovarša v življenju, svojiga angela varha ino pri zagledu njega mu zadnja iskrice upanja zablisi, de ga bo on iz nar veči stiske rešil. Pa ko se z očmi vjameta, že tudi ta iskrice upanja v grešniku ugasne. Tudi angel varha zdaj ni perpravljen zagovarjati, ampak le tožil ga bo, in mu očital, kako je v življenju vso njegovo skerb za njega zamedel. Rekel mu bo: Kako te hočem zdaj zagovarjati, pred razserdenim sodnikom besedo za te govoriti, ker si zamedel

moje razsvitljenje, gnade in opominovanje? — ker si bil vselej gluh, naj sim ti dobro svetoval, naj sim ti hudo odsvetoval, ker sim mogel priča biti vsih tvojih ostudnih pregreh? Povej! ali sim mogel veči skerb za-te imeti, kakor sim jo imel? Glej! kader si bil v bližnji grešni priložnosti, ti nisim li navdihoval, de v nji padel boš, ako se v nji deržiš in je urno ne zapustiš? — si jo li zapustil? Sim ti pač večkrat rekel, de svoj strupeni, pohujšljivi jezik je treba krotiti — si ga li krotil? Sim ti pač večkrat v ušesa šeptal, de tvoje za božjo čast leno, za pregrešno veselje pa toliko uneto življenje ni življenje kristjana, ampak nevernika, neznaboga — si ga li spremenil? V grehih zakopan ko si bil, od Boga od daljen, sim ti prigovarjal: Poverni se k Bogu — si se li povernil? Še zdaj v smertni uri sim te pripravljaj, serčno grevingo obuditi, se zateči v usmiljenje božje — si me li poslušal? Kakor si bil gluh v življenju, tako tudi v smertni uri, ino vedi, de to je nar terši gluhota, kader človek pri zdravih ušesih slišati noče, tebe gluhiga, nehvalezniga zdaj braniti, zagovarjati ne morem. Ki me nisi hotel poslušati kakor varha, poslušaj me zdaj kakor tožnika. Gospod! tudi jaz, njegov angel varh, poterdim vse do zadnje pičice, česar ga je hudič tožil. Vzdigni se tedaj, o gospod, razsodi svojo reč, spomni se zasromovanja, kteriga ti je neumni vsak dan delal. ps. 73, 22.

Bo osramotivno, bo jako grenko za grešnika poslušati tožbo hudičevo in spričevanje angela varha, bo vender nar strašnejši za njega še le zaslišati obsodbo, ktero bo sodnik Jezus Kristus, sam čez njega zgovoril, ino ta, ktera menite de bo? — nobena druga, kot una evangelska: *Poberi se od mene, ti prekleti, v večni ogenj, ki je pripravljen hudiču, in njegovim naslednikom.* Mat. 25, 41.

Hudič vesel, de mu je sodnik dušo prisodil, za ktero se je tolikanj poganjal, jo bo popadel, ino se z njo zakadil v brezno, iz kteriga nobene rešitve ni.

Glej grešnik! to te čaka; stori, kar hočeš, pobegni v nar skrivniši kotichek, kteriga si le misliti zamoreš, temu uiti, pred tem skriti se ne zamoreš; in iz ozira tega, kar te čaka, bo gotovo tvoja smert nar hujši.

Vam, ki ste se v tih dneh, ko se je ta posebna pobožnost v ti cerkvi opravljala, odkritoserčno, z veliko notranjo žalostjo svojih grehov obtožili, ino Jezusa v presvetim Zakramentu v svoje serce sprejeli, vam, bogoljubne duše, z velikim veseljem rečem, ako bote še vedno v gnadi božji živeli, de smertna ura za vas ne bo strašna, ne iz ozira tega, kar vas mine, ne iz ozira tega, kar vas čaka; hudičeve tožbe pri sodbi bo vaš angel varh overgel, ker ste ga vselej rade ubogale, kar vam je navdihoval, in sodnik bo milostljivo sodbo čez vas zgovoril.

Vam pa, ki se lepih pobožnost, ki se morebiti v pričo vas opravljajo, ne vdeležite, kar bi kaj lahko storili, kar storiti, vas tudi vaša vest opominja, ki jo vam vaš zvesti angel varh budi; — vam, ki pobožnost, če tudi ne na ravnost z besedo, pa vendar v sercu zasmehujete, kakor bi bilo dobro večkrat k spovedi hoditi le za trapaste ljudi; — vam, ki toliko lepih priložnost, ko jih vam sam večni Bog ponuja, zamudite, ino v starih grešnih navadah smerčite; — vam, ki se zanašate, na smertno uro dobro spoved storiti, vse zakramente umirajočih prejeti, in tako hudiču v hipu bežati, kterimu ste čas svojiga življenja pridno služili — vam resno rečem: Ne kljubujte Bogu, ne zametujte njegovih gnad, ne odkladajte na jutro, kar dans storiti zamorete, ker vam jutro časa zmanjkati utegne; in ako ga vam tudi toliko na smertno uro ne zmanjka, de bi v naglici ene poverhne spovedi storiti ne zamogli, ja, če ga tudi toliko imeli bote, de vam bo še mašnik Jezusovo Telo, zadnjo popotnico prinesel, in pomazilil s poslednjim Oljem vaše zaljubljene oči, vaše občutljive nosnice, vaše pohujšljive ustnice, vaše nesramne ušesa, vaše nečiste roke, vaše poželjivo ledje in vaše grešne noge, in bote po mnenju okoli stoječih srečno smert storili, prevideni z vsim, kar sveta mati katoliška cerkev umirajočim pripravljeniga ima; vse to, rečem, ni zadost verjetno znamenje, de umirajoči, ki je zdaj sklenil, je srečno sklenil, in je pridružen izvoljenim božjim.

V dokaz tega, poslušajte vsi, vi grešniki, v potrebin, vi spokorniki, pa v zdraviven strah strašno žalostno prigodbo, katero nam ne le verjetni starodavni zgodopisniki *) pripovedujejo, ampak tudi še dan današnji slavno znani cerkveni govorniki **) nje očitno opomnijo ravno v taisti deželi, kjer se je ona leta 1082 na božje posebno pripušenje prigodila, ki nam očitvidno priča, kako nevredin je pri marsikakih, ki pred svetam za poštene može veljajo, prejem svetih zakramentov v zadnji uri. Poslušajte:

Bil je v Parizu, v glavnim mestu Francoske dežele, na ondrotnim vseučilišu, nek učen mož, doktor, za smert bolan, ki je z vsimi zakramenti umirajočih previden, po menitvi vsih vpričnih srečno smert storil. Ko ga zakopati imajo, ga prinesejo v stolno cerkev matere Božje, in bilje za njim opravljajo. Se vé, de dvomiti ni, de je veliko ljudi rajniga občno spoštovaniga doktorja k pogrebu spremljevalo, ino pri mertvaških molitvah vpričnih bilo. Ko so prišli v duhovnih molitvah na besede Jobove ino jih duhoven na glas bere: *Od-*

*) I fasti della chiesa nelle vite de' Santi. Vol. X. pag. 162. Milano 1829.

**) L abbé Duquesnay. La Tribune sacrée, écho du monde catholique. Paris 6e Année, 11e livraison. Octobre 1851 pag. 634.

govori mi, koliko krivic ino grehov imam nad seboj Job. 13, 23; pri tih besedah se truga, v kateri merlič zabit leži, nagnaglama s hrušem odpre, merlič zravna in spregovori z milim glasom: *Pri pravični sodbi božji sim zatožen*, ino zgrudi se v trugo nazaj. Strah in groza toliko velika, kolikor velika se misliti more, spreleti tako dobro duhovne, kakor verne v cerkvi zbrane. Duhovni se posvetujejo, kaj jim je storiti: za rajniga še dalje moliti, ali jenjati z molitvami. Poprašat gredo škofa, kaj jim je storiti. Škof jim odgovori: Ker je pokojni le rekel, pri pravični sodbi sim zatožen, in ker mi vsi tudi enkrat na sodbo priti imamo, to še ni gotovo znamenje, de bi za njega, kakor za pogubljeniga moliti ne smeli. Jutro pričnite molitve od konca. Drugi dan pričnejo bilje z noviga, in toliko ljudi, ki so zvedili od včerajsniga prigodka, v cerkev pervre, de je bila glava pri glavi.

Ko zopet pridejo v molitvah na besede Jobove: *Odgovori mi, koliko krivic ino grehov imam nad seboj*, se zopet po trugi giblje, merlič zravna in na glas zakriči: *Po pravični sodbi Božji sim sojen*, in pade v trugo nazaj. — Ker škofu zopet naznanijo, kar se je dans permerilo, ino mu tudi ta odgovor toliko ne velja, de bi za njega moliti ne smeli, zakaže, de naj še tretji dan bilje z noviga pričnejo. In ko tretji dan pri nagnječeni cerkvi v mertvaških molitvah na Jobove besede pridejo: *Odgovori mi, koliko krivic ino grehov imam nad seboj*, se še enkrat merlič iz truge povzdigne, ino z nar strašnejšim obupnim glasom izreče: *Po pravični sodbi božji sim pogubljen*. Molitve nehajo, in nihče ne pomoli za njega več.

Strah in trepet, ki se popisati ino izreči ne da, je prešinil vse; zastarani, oterpnjeni grešniki, ki se leta in leta svetim zakramentam bližali niso, so v sé šli, viditi to strašno prigodbo; pojdite tudi vi v sé, ki je sicer niste vidili, pa ste si jo vender praviti slišali; pojdite v sé, dokler je še čas, dokler Jezus milostljivo vabi in ljubeznjivo kliče k pokori. Ne recite: *Veselo šiveti, pa srečno umreti, se pravi hudiču rajtengo podreti*.

Ta vaš sladki up vam popolnoma podere povedana prigodba. — Zdej v življenju popravite, kar popraviti imate; zdej storite, kar bote v smertni uri želeli, de bi bili storili. Usmilite se, usmilite se svoje uboge duše, sej imate le edino ino samo; sej veste, de, če to zgubite, nobene menje za njo dati ne morete; usmilite se je; poskerbite, de jo zadosti zarano peklenskimu satanu odtergate, in jo zročite svojimu zvestimu angelu varhu, de jo vedno pod svojimi perutmi hrani, in jo enkrat srečno sprejmi v svete nebesa. Amen.

gorot mi, koliko krivic in grehov imam nad seboj Job. 13.
 23. Pri obdobju se truga, v kateri mešič napiše leži, na-
 nagloma s hrustom odpre, mešič zvrne in spregovori z mi-
 lim glasom: Preprosto in sodo, dobi v tugo naxaj, ino sgradi
 se v tugo naxaj, stisk in groza toliko velika, kolikor veli-
 kase misli, more sprehajati tako, dajto duhovno, kakor verne
 v cerkvi xristane. Duhovno se posvetuje, kaj jim je storiti,
 za kajga se dajga moliti, ali kajga se molivati. Poprati
 grede, škoda, kaj jim je storiti, škola jim odgovori: Ker je
 pokonje tekel, pri pravitni sodbi jim xristen, in ker ni
 var, tudi cekat na sodbo prišine imamo, to se ni gotovo xrist-
 nje, de bi ka njega, kakor ka pogodbenika moliti ne smeli,
 jutro prične moliti od konca. Hruči dan pričnejo dajga
 noviga in toliko ljudi, ki so zgedli ob večerajnjem prigodu,
 v cerkvi berze, de je bila glava pri glavi.
 Ko xpeš prišlo v molitvah na besede Jobova: Ogor-
 rosi mi, koliko krivic in grehov imam nad seboj, so xpeš
 po tragičnem, mešič zvrne in na glas xakti: Po pravitni
 sodbi ka, xristen, in gahe v tugo naxaj. — Ker škoda
 xpeš naxaj, kar se je dajga pravitni, in mi tudi ta
 odgovor toliko ne velja, de bi ka njega moliti ne smeli, za-
 njaze, de naj se trepi dan bilje z nozga pričnejo. In ko
 trepi dan pri nagrečeni cerkvi y metvskimi molitvah na Job
 hruče besede priče: Odgovor mi, koliko krivic in grehov
 imam nad seboj, so cekat mešič iz tuge povzdigne, ino
 x nar stransojim odprini glasom izreče: Po pravitni sodbi
 dobi xristen pogreben. Molitve naxaj, in nize ne pomohi ka
 njega več.
 Strah in trepa, ki se poiznati ino izreči ne, ja je pri-
 snil yae; xristani, oterpčni, xristniki, ki se leta in leta
 svojim zakramentam blizni nize, so v se ali, stidli to strano
 prigode; pojdite, tudi vi v se, ki je sicer niste vidli, ga
 ste si jo vendar pravit stidli; pojdite v se, kolikor je se čas,
 dokler xristen molitvivo vadi in ljubeznivo kličo k pokori.
 Ne rečite: Lento xakti, pa xristen vnapre, ka pravi ljudem
 voljane bodite.
 Ta vaša slabost, pa vam popošnoma povzro povzročaj pri-
 gođa. — Kde v življenju pravitne, kar povzravi imati
 xpeš škoda, kar hote v smrti uri zdeli, de bi bili stidli.
 Uganilo se, namitilo se svoje ubode dajga, xpeš imajo lečino
 ino same, se vsi v se, de ino xganilo, nobene manje xrist-
 dajga ne more, namitilo se ja; poskrbite, de jo xahosti.
 rano dolžnostim xristen odtergate, in jo xganilo svojine ave-
 stinu angelu varhu, de jo vedno po xvojini poroti hrani in
 jo cekat xristen xpeš in v se to neha. Amen.

K a z a l o.

Stran.

V praznik oznanjenja devici materi Marii na Kostanjevici
1848.

Češena si Maria 3

V praznik sv. Roka v Gorici 1852.

Kaj nas uči sv. Rok? kako ga imamo posnemati? 12

Na velikonočno nedeljo pri sv. Petru blizo Gorice 1851.

Od hude vesti 27. 28

Na noviga leta dan v Gradini 1850.

*Kamo gremo? S svojim truplam v grob, s svojo
dušo v večnost* 40

Pri sv. Križu verh Kumskiga v praznik Kristusoviga vne-
behoda 1850.

*Kteri so našli popolnoma odpustek, ki se v
tej cerkvi zadobiti zamore?* 51

Pri sv. Križu blizo Ajdovšine na dan Porciunkule 1851.

Od grešne priložnosti 65

Ravno tamo na nedolžnih otročičev dan 1848.

Od pohujšanja 78

V Višnji Gori na Dolenskim, ko so častiti P. Hugo Novljan
novo mašo peli 1849.

Zakaj se morajo duhovni častiti? 92

V praznik sv. Jožefa na Kostanjevici 1848.

Od keršanske pravice 107

V Šent Vidu nad Ipavo o priložnosti blagoslovljenja sv. križeviga pota 1852.

Kako sv. križev pot obiskati, de njemu dodeljene odpustke zadobimo? 120

V god sv. Jožefa na Kostanjevici 1853.

Nadloge niso pravo hudo, ino mi ne tolikanj pravični, de bi jih ne zaslužili 140

V praznik čistiga spočetja device Marie na Kostanjevici 1844.

Žlahtni sad čistosti se kaže na truplu ino na duši 155

Pri sv. Križu blizo Ajdovšine v praznik sv. Štefana 1852.

Zakaj se imamo tudi skrivnih grehov varovati? 166

V god nedolžnih otročičev ravno tam 1852.

Kaj so starši otrokam za njih truplo, kaj za njih dušo storiti dolžni? 178

V Šent Mavru blizo Gorice v praznik sv. Valentina 1851.

Iz šivljenja svetiga Valentina primerjeno izpeljani nauki 191

V sv. Križu blizo Ajdovšine na božični dan pri pričetju 40 ur terpeče pobožnosti izpostavljeniga presvetiga Rešnjiga Telesa 1848.

Od pogoj, ktere dopolniti imamo, de popolnoma odpustek zadobimo 202

V god in praznik presladkiga imena Jezusa v Gradini 1851.

Mogočnost ino svetost presladkiga imena Jezusa 215

V sv. Križu blizo Ajdovšine na dan Porciunkule 1848.

Od povračljiviga grešnika 226

V spodnjim Cerovim v Berdih na velikonočno nedeljo 1848.

Naše vstajenje mora biti resnično ino stanovitno 240

V sv. Križu blizo Ajdovšine na dan Porciunkule 1853.

Bog neskončniga števila grehov ne odpuša, pa tudi nebrojniga števila gnad ne pošilja. 251

Pri sv. Petru blizu Gorice pri postavljanju noviga križeviga
pota 1853.

*Zakaj sv. križev pot tako malo duhovniga prida
obrodi?* 265

V god oznanjenja devici materi Marii na Kostanjevici 1847.

Od Mariine zvestobe 282

Pri sv. Križu blizu Ajdovšine o priložnosti že večkrat
omenjene slovesnosti 1853.

Pijanost škoduje človeku na duši in na telesu. . . 293

Ravno tam na dan nedolžnih otročičev 1853.

*Smert grešnika je naj hujši glede na to, kar
ga mine, in kar ga čaka.* 305

Poprava tiskarskih pomot:

Stran	13	versta	4	namest	s	beri	v
"	16	"	11	"	Pa	"	Po
"	17	"	15	"	ena	"	ona
"	19	"	39	"	roditi	"	rotiti
"	29	"	30	"	polni	"	polne
"	29	"	34	"	ljube	"	ljubi
"	37	"	47	"	podoba	"	podobo
"	44	"	1	"	vam	"	sam
"	46	"	6	"	v	"	z
"	47	"	26	"	kakor	"	kako
"	47	"	39	"	dolini	"	dolino
"	55	"	2	"	veselje	"	vesel je
"	58	"	2	"	očeta v se	"	očeta vse
"	76	"	38	"	mala	"	male
"	93	"	32	"	še	"	če
"	104	"	11	"	menihe	"	mēnihi
"	112	"	15	"	taisti	"	taiste
"	127	"	41	"	vsem te	"	osem
"	129	"	7	"	Zlata jama	"	Zlato jamo
"	144	"	29	"	zadloge	"	nadloge
"	160	"	15	"	ino	"	ino žere na
"	168	"	8	"	viditi	"	vediti
"	171	"	24	"	vidil	"	védil
"	177	"	6	za	Krizostom	"	sami nad seboj
"	186	"	32	namest	tepo	"	tepe
"	205	"	23	"	dali	"	dati
"	214	"	25	"	ji	"	si
"	218	"	6	"	se	"	so
"	219	"	23	"	Hirkancam	"	Hirkancam
"	222	"	26	"	zavljo	"	zavoljo
"	232	"	1	"	tvoje	"	svoje.
"	246	"	41	"	ktēre	"	kteri
"	249	"	34	"	opešati	"	opešate
"	257	"	10	"	Izraelov	"	Izraeloviga
"	259	"	11	"	dopoljeno	"	dopolnjeno.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

COBISS

00000320711

